

ธรรมรส~ธรรมฤทธิ์
และ
วิธีคิด...พิชิตสุข

พระราชธรรมวาที
(ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน)

อนุสรณ์
คุณพ่อมังกร ศวรเจริญ ต.ช.
๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ธรรมรส-ธรรมฤทธิ์ และวิธีคิด...พิชิตสุข
พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน)
อนุสรณ์ คุณพ่อมังกร ศวรเจริญ ต.ช.



พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ
เสด็จในการพระราชทานเพลิงศพ
คุณพ่อมังกร ควรเจริญ ต.ช.

ณ เมรุพิเศษวัดศรีสุดาราม วรวิหาร
แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๑๙๙๖๖ **สำนักพระราชวัง**

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. อายุ ๙๓ ปี บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ กราบถวายบังคมลาถึงแก่กรรม เนื่องจากปอดอักเสบ ณ โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เมื่อวันอังคาร ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๔๕ น.

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลาใหญ่ วัดศรีสุดาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานหีบลายก้านแย่งประกอบศพ.

คมกฤช/ พิมพ์ / [signature] /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายมังกร ควรเจริญ เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

[signature]

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๒๐๒๖๕ สำนักพระราชวัง

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ทรงโปรดให้ นางสาวปาณิศา นาคสินธุ์ เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าหีบศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ที่ศาลา ๘๐ พรรษามหาราช วัดศรีสุดาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๘.๐๐ น.

คมกฤษ/ พิมพ์ / ฬ๐๗ /ทาน.

วัน	**หน้าที่** พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายมังกร ควรเจริญ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๒๐๒๗๙ สำนักพระราชวัง

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้า ฯ ให้ นายชูชาติ ฉุยกลม เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าหีบศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ที่ศาลา ๘๐ พรรษามหาราช วัดศรีสุดาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๙.๐๐ น.

ม.ห.

คมกฤษ/พิมพ์ / ๒๐๗ /ทาน.

วัน	**หน้าที่** พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายมังกร ควรเจริญ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง ม.ห.

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๒๒๗๗๙ **สำนักพระราชวัง**

๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

พระราชทานเพลิงศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ ณ เมรุชั่วคราววัดศรีสุดาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

วันพุธ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น. เชิญหีบศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ

กนิษฐา/พิมพ์/ ริชา /ทาน.

วัน	**หน้าที่** พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายมังกร ควรเจริญ เพื่อทราบ. เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

ที่ รล ๐๐๑๒.๔/๒๕๒๖๘

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ทรงรับเชิญเสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช.

นมัสการ พระเทพประสิทธิมนต์ เจ้าอาวาสวัดศรีสุดาราม วรวิหาร

อ้างถึง ลิขิตวัดศรีสุดาราม วรวิหาร ที่ ๐๘๐/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

ตามที่พระคุณท่านได้มีลิขิตขอให้นำความกราบทูล พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ขอประทานเชิญเสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ผู้เป็นโยมบิดา ในวันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุชั่วคราววัดศรีสุดาราม วรวิหาร เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และขอประทานพระอนุญาตบันทึกภาพและวีดิทัศน์ในโอกาสดังกล่าว ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบทูลทราบฝ่าพระบาทแล้ว ทรงรับเชิญเสด็จไปในการนี้ตามวันและเวลาดังกล่าว และประทานพระอนุญาตตามที่ขอพระกรุณา

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดติดต่อกับเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง (โทร. ๐๒ ๒๒๑๐๘๗๓) เกี่ยวกับรายละเอียดต่อไป

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(คุณจันทนี ธนรักษ์)
รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน
ราชเลขาธิการ

กองงานในพระองค์พระเจ้าวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ
โทร./โทรสาร ๐๒ ๒๒๐๗๔๙๑ เว็บไซต์ : www.ohm.go.th

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๒๘๐๒๙ **สำนักพระราชวัง**

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ที่เมรุชั่วคราววัดศรีสุดาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น.
แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์

ป.ห

คมกฤษ/พิมพ์/ ริ๒๓ /ทาน.

วัน	**หน้าที่** พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายมังกร ควรเจริญ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง ป.ห

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๒๘๑๕๐ สำนักพระราชวัง

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตร ๕ ไต ทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุลในการพระราชทานเพลิงศพ นายมังกร ควรเจริญ ณ เมรุชั่วคราววัดศรีสุดาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น.

คมกฤษ/พิมพ์/ [illegible] /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายมังกร ควรเจริญ
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพและหีบลายก้านแย่งบรรจุศพ แก่นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ในวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ ศาลา ๘๐ พรรษามหาราช วัดศรีสุดาราม วรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพวงมาลาหน้าหีบศพ และพระราชทานผ้าไตรบังสุกุลบนเมรุ จำนวน ๕ ไตร ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ ล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นเกียรติสูงสุดแก่ผู้วายชนม์และครอบครัวอย่างหาที่สุดมิได้

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ประทานพวงมาลาหน้าหีบศพ และเสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุพิเศษ วัดศรีสุดาราม วรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เวลา ๑๗.๐๐ น. ซึ่งนับเป็นพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นเกียรติสูงสุดแก่ผู้วายชนม์และครอบครัวอย่างหาที่สุดมิได้

หากความทราบโดยญาณวิถีถึงดวงวิญญาณของนายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ได้ด้วยประการใดในสัมปรายภพคงจะมีความปลาบปลื้มซาบซึ้งเป็นล้นพ้นในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอันสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นบุตร ธิดา และหลานๆ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เป็นสรรพสิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้าและครอบครัวตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

ครอบครัว ควรเจริญ



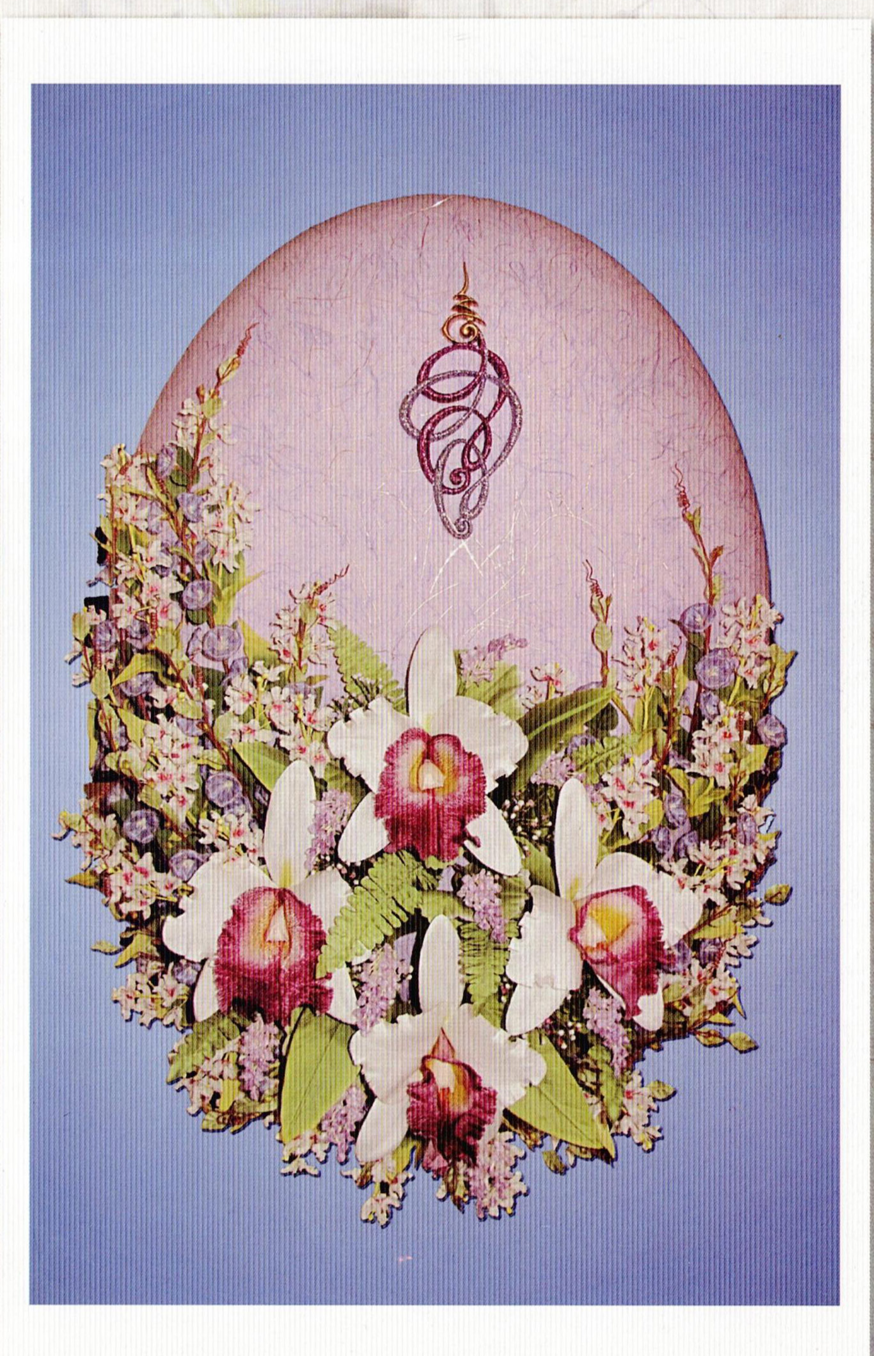
สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ถึงแก่กรรม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ นายชูชาติ ฉุยกลม เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าหีบศพเป็นเกียรติยศ ณ ศาลา ๘๐ พรรษามหาราช วัดศรีสุดาราม วรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และพระราชทานผ้าไตร จำนวน ๕ ไตร

หากนายมังกร ควรเจริญ ได้หยั่งทราบด้วยญาณวิถีใด คงจะมีความปลื้มปีติและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า บุตร ธิดา หลาน ของผู้วายชนม์ ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และขอเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมเพื่อเป็นสิริมงคลและเกียรติยศแก่ข้าพระพุทธเจ้าและครอบครัวสืบไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า
บุตร ธิดา หลาน ของผู้วายชนม์



สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าพระบาทว่า นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ถึงแก่กรรม พระเจ้าวรวงศ์ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ได้ทรงโปรดให้ นางสาวปาณิศา นาคสินธุ์ เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าหีบศพเป็นเกียรติยศ ณ ศาลา ๘๐ พรรษามหาราช จนวาระแห่งการพระราชทานเพลิงศพ ทรงรับเชิญเสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุพิเศษวัดศรีสุดาราม วรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

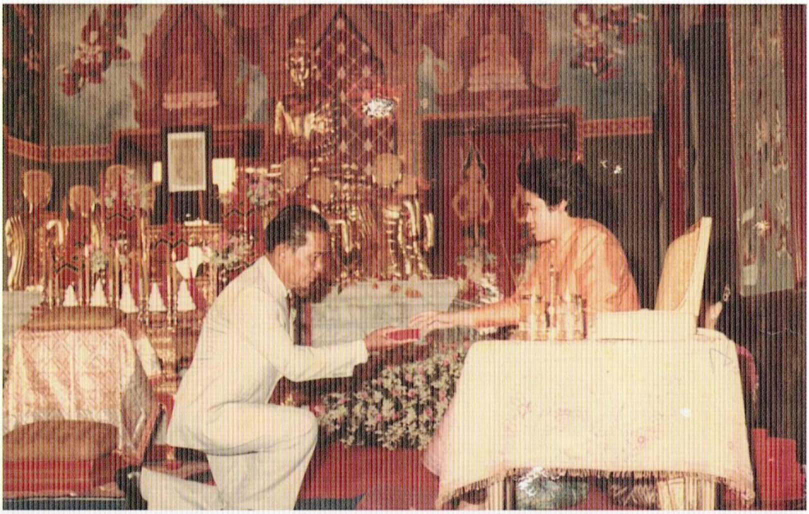
หากนายมังกร ควรเจริญ ได้หยั่งทราบด้วยญาณวิถีใด คงจะมีความปลื้มปีติและซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า บุตร ธิดา หลาน ของผู้วายชนม์ ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และขอเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสิริมงคลและเกียรติยศแก่ข้าพระพุทธเจ้าและครอบครัวสืบไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า
บุตร ธิดา หลาน ของผู้วายชนม์









คุณพ่อมังกร คุณแม่ทองสุข ควรเจริญ และธิดา





ประวัติ
นายมังกร ควรเจริญ ต.ช.

นายมังกร นามสกุล ควรเจริญ เกิดเมื่อวันจันทร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นบุตรของ นายผ่อง – นางเจริญ ควรเจริญ เกิดที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพี่น้อง ๓ คน คือ นางสำราญ แซ่ตั้ง (ถึงแก่กรรม) นายมังกร ควรเจริญ และนางสุภาพ สัมปุณนานนท์ (ถึงแก่กรรม) สมรสกับนางทองสุข แช่มชูงาม (ถึงแก่กรรม) มีบุตร-ธิดาด้วยกัน ๑๑ คน คือ

๑. นางเกษร ควรเจริญ

๒. นางซ่อนกลิ่น ควรเจริญ

๓. นางสกุลศรี วิเชียรลม (ถึงแก่กรรมแล้ว)

๔. พระเทพประสิทธิมนต์ เจ้าอาวาสวัดศรีสุดารามวรวิหาร เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

๕. นายเกษม เกษมปัญญา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประธานแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

๖. นางเสาวลักษณ์ ระย้างาม

๗. นางสุมล รสทิพย์

๘. นางจุฑิมา ควรเจริญ

๙. นางสุพิศ ศรีสุข

๑๐. นางสุพรรษา ควรเจริญ

๑๑. นางอ้อยทิพย์ ควรเจริญ

นายมังกร ควรเจริญ ประกอบอาชีพค้าขายมีความซื่อสัตย์สุจริตดำรงตนอย่างเรียบง่าย มีใจบุญสุนทาน เกื้อพระพุทธศาสนา บำเพ็ญประโยชน์สาธารณะนานาประการ บริจาคทุนทรัพย์สร้างอุโบสถ โรงเรียน โรงพยาบาล และศาสนสถานในพระอารามต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดในภูมิภาคต่างๆ สม่ำเสมอตลอดมา ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตริตราภรณ์ช้างเผือก ชั้น ๓ (ต.ช.)

นายมังกร ควรเจริญ อบรมกล่อมเกลาให้บุตรธิดาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ อุทิศตนให้แก่ประเทศชาติและประโยชน์ส่วนรวม

นายมังกร ควรเจริญ มีอายุยืนยาวด้วยรักษาสุขภาพ ไม่สูบบุหรี่ หรือเสพของมึนเมาใดๆ เป็นแบบอย่างที่ดีของบุตรธิดา บั้นปลายชีวิตยิ่งประกอบกุศลสาธารณะต่างๆนานามากมาย จนกระทั่งวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๔๕ นาฬิกา จึงถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา สิริอายุ ๙๓ ปี ๔ เดือน ๒๐ วัน

รำลึกถึงโยมพ่อ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศร รามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพและหีบลายก้านแย่งบรรจุศพแก่ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ในวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ ศาลา ๘๐ พรรษามหาราช วัดศรีสุดาราม วรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ขอถวายพระพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพวงมาลาหน้าหีบศพ จนถึงวาระการพระราชทานเพลิงศพได้พระราชทานผ้าไตรบังสุกุล จำนวน ๕ ไตร

ขอถวายพระพร พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ประทานพวงมาลาหน้าหีบศพ และเสด็จเป็นประธานงานพระราชทานเพลิงศพ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุพิเศษวัดศรีสุดาราม วรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เวลา ๑๗.๐๐ น.

ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ และพระกรุณาธิคุณ ล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นเกียรติสูงสุดแก่ผู้วายชนม์และครอบครัวอย่างหาที่สุดมิได้

เวลาที่ผ่านมายาวนานถึง ๖๖ ปี ที่อาตมภาพได้เกิดมาเป็นลูกของโยมพ่อ แม้เป็นครอบครัวที่ไม่มั่งคั่งมั่งมีด้วยทรัพย์สินเงินทอง แต่ภาระหน้าที่ของความเป็นพ่อก็สมบูรณ์พร้อมทุกประการ บางครั้งสุขบ้าง บางครั้งทุกข์บ้าง เพราะพ่อมีลูกหลายคน ลูกทำไมไม่ไปเกิดในครอบครัวที่มั่งคั่งอุดมไปด้วยอำนาจบารมี ด้วยเพราะกรรมในอดีตที่ทำมา จึงได้เกิดมาเป็นลูกพ่อหลายคน ก็ยังถือว่าเป็นกรรมดี แม้พ่อจะไม่มีฐานะคิดจะบริจาคเงินทองสร้างสรรค์ถาวรวัตถุในพระพุทธศาสนาหรือสาธารณกุศลได้ แต่พ่อได้ถวายลูกของพ่อไว้ในพระพุทธศาสนา

๑. เพราะมีพ่อ จึงมีอุโบสถวัดอินประชาราม อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

๒. เพราะมีพ่อ จึงมีอุโบสถวัดนางรอง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

๓. เพราะมีพ่อ จึงมีวัดพรหมวงศาราม เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

๔. เพราะมีพ่อ จึงมีวัดพรหมสุวรรณสามัคคี เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

๕. เพราะมีพ่อ จึงมีการบูรณปฏิสังขรณ์พระอาราม วัดศรีสุดาราม วรวิหาร เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

๖. เพราะมีพ่อ จึงมีอาคารเรียนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศูนย์วัดศรีสุดาราม

๗. เพราะมีพ่อ จึงมีวัดโกมุทพุทธรังสี เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

๘. เพราะมีพ่อ จึงมีโรงพยาบาลราชพิพัฒน์ ถนนพุทธมณฑลสาย ๓ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

๙. เพราะมีพ่อ จึงมีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวชิรราชวิทยายน เขตบางแค กรุงเทพมหานคร และศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวัดโกมุทพุทธรังสี เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

๑๐. เพราะมีพ่อ งานในอนาคตยังคงสานต่อไป

ภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่มีพ่อมังกร ควรเจริญ เป็นพ่อบังเกิดเกล้า ขอให้ธิดาและบุตร กราบศพพ่อ ๑๐ ครั้ง

๑. กราบกรานเท้าให้กำเหนิด อันได้ชื่อว่า "พระชนก"

๒. กราบกรานชุบเลี้ยง ให้เติบโตใหญ่ อันได้ชื่อว่า "พ่อบังเกิดเกล้า"

๓. กราบกรานต้นแบบปฏิปทา ได้ชื่อว่า "คุณพ่อต้นแบบ"

๔. กราบกรานเฝ้าบริบาลรักษาตั้งแต่วัยเยาว์ ได้ชื่อว่า "พระพรหม"

๕. กราบกรานเฝ้าหยอกล้อ ได้ชื่อว่า "พ่อกัลยาณมิตร"

๖. กราบกรานเฝ้าอบรมฝึกนิสัย ได้ชื่อว่า "บูรพาจารย์"

๗. กราบกรานความบริสุทธิ์แห่งจิตที่เมตตา ได้ชื่อว่า "พระอรหันต์"

๘. กราบกรานแข็งขยันสรรหามาให้ ได้ชื่อว่า "พ่อผู้เนรมิต"

๙. กราบกรานเวลาที่สูญเสียและเงินทอง ได้ชื่อว่า "พ่อผู้เสียสละ"

๑๐. กราบกรานร่างอันไร้วิญญาณ ได้ชื่อว่า "พ่อเทพเทวา"

เหนื่อยก็ไม่ทัก รักก็ไม่ลวง ห่วงก็ไม่หาย จ่ายก็ไม่คิด ผิดก็ไม่แค้น ที่สุดก็ตายแทนได้ ได้ชื่อว่า "พ่อบังเกิดเกล้า"

ที่สุดแห่งการพระราชทานเพลิงศพ อาตมภาพพร้อมพี่ๆ น้องๆ ตั้งใจจัดงานให้ดีที่สุด ไม่ให้เทวดาต้องตำหนิหรือคนนินทาได้

ขอกราบขอบพระคุณพระมหาเถระ เจ้าคณะพระสังฆาธิการ เพื่อนสหธรรมมิก ที่ได้มีน้ำใจมาร่วมช่วยงานทุกรูป และขอเจริญพรขอบคุณ ขอบใจ ที่ท่านได้มีน้ำใจสละกำลังทรัพย์ สละกำลังกาย และกำลังสติปัญญาให้งานพระราชทานเพลิงศพลุล่วงไปเรียบร้อยทุกประการ เชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า บุญกุศลใดๆ ที่พ่อทำไว้แล้ว และลูกๆ ได้ตั้งใจบำเพ็ญให้เป็นไปด้วยดี ทิพยสวรรค์เป็นที่สถิตตามสมควรแก่เหตุและปัจจัยระลึกถึง

พระเทพประสิทธิมนต์

(พระเทพประสิทธิมนต์)

เจ้าอาวาสวัดศรีสุดาราม วรวิหาร

เจ้าคณะแขวงบ้านช่างหล่อ เขต ๒

แด่ นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ผู้วายชนม์

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นหาที่สุดมิได้ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพพร้อมด้วยเครื่องประกอบเกียรติยศประกอบศพ และหีบลายก้านแย่งบรรจุศพ ในการที่นายมังกร ควรเจริญ ต.ช. ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๔๕ นาฬิกา ณ โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เป็นพระกรุณาที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพวงมาลาหน้าหีบศพ พระราชทานผ้าไตรบังสุกุล จำนวน ๕ ไตร และเป็นพระกรุณาที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ได้ประทานพวงมาลาหน้าหีบศพ พร้อมทั้งเสด็จเป็นประธานในการพระราชทานเพลิงศพในวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุพิเศษ วัดศรีสุดาราม วรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ในการนี้ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว รัฐมนตรีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้เกียรติเป็นประธานอัญเชิญน้ำหลวงอาบศพ

หากนายมังกร ควรเจริญ รับทราบด้วยญาณวิถีใดในสัมปรายภพก็คงจะน้อมรับด้วยความปลาบปลื้มปิติโสมนัสและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทาน รับประทาน และได้รับเกียรติอย่างสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต และถือเป็นเกียรติอย่างยิ่งของครอบครัว "ควรเจริญ"

การประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ครอบครัว "ควรเจริญ" ได้รับเกียรติและความเมตตาอย่างสูงจากเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมประจำคืนอันได้แก่ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช พระพรหมบัณฑิต ในนามอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นายวีระพล ตั้งสุวรรณ ในนามศาลฎีกาและคณะผู้พิพากษาในศาลฎีกา คณะผู้พิพากษาในแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา ผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๒๐ นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่น ๑๔๑ (พ.ศ.๒๕๑๔) คณะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราช-อาณาจักร (ว.ป.อ.) รุ่น ๒๕๔๘ คณะนักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า (ปปร.) รุ่นที่ ๑๙ คณะศึกษาผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ ๗ โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร DDTV. อุทยานพระพิฆเณศ จังหวัดนครนายก

ชมรมนักธุรกิจโชคดี และคณะแสวงบุญฉงชิ่ง-ซัวเถา นำโดย นายวันชัย สุทธิวรชัย อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากนี้ครอบครัว "ควรเจริญ" ยังได้รับเกียรติและความเมตตาเป็นอย่างยิ่งจาก ฯพณฯ อรรถนิติ ดิษฐอำนาจ องคมนตรี และผู้ที่เคารพนับถือได้มาร่วมงานสวดพระอภิธรรม ทั้งยังได้ร่วมทำบุญและนำพวงหรีดมาเคารพศพ

ในระหว่างเวลา ๑๐๐ วันเศษก่อนพระราชทานเพลิงศพ ครอบครัว "ควรเจริญ" ได้จัดให้มีการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม ทุก ๗ วัน คือ ทุกวันอาทิตย์ก็ได้รับความเมตตาจากพระเดชพระคุณเจ้าวัดศรีสุดาราม วรวิหาร มาเป็นประธานในพิธีสวดพระอภิธรรมอุทิศส่วนกุศลแด่นายมังกร ควรเจริญ

ครั้นล่วงมาถึงกำหนดการพระราชทานเพลิงศพ วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น. เชิญหีบศพเวียนเมรุแล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน มีการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมประจำคืน และวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เสด็จพระดำเนินมาในการพระราชทานเพลิงศพ

ครอบครัว "ควรเจริญ" น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ หีบลายก้านแย่ง และพระราชทานเพลิงศพ

น้อมสำนึกในพระมหากรุณาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

น้อมสำนึกในพระกรุณาพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ

และครอบครัวควรเจริญ ซาบซึ้งในน้ำใจและความเมตตาของผู้ที่เคารพนับถือทุกท่านที่ได้สละเวลามาร่วมบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม และการพระราชทานเพลิงศพ

ครอบครัว "ควรเจริญ"



ธรรมรส~ธรรมฤทธิ์ และ วิธีคิด...พิชิตสุข

พระราชธรรมวาที
(ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน)

ลิขิตปรารภ

ในโอกาสที่พระเดชพระคุณพระเทพประสิทธิมนต์ เจ้าอาวาสวัดศรีสุดาราม วรวิหาร จะได้บำเพ็ญกุศลพระราชทานเพลิงศพ คุณพ่อมังกร ควรเจริญ ต.ช. โยมบิดาของพระเดชพระคุณฯ ณ เมรุพิเศษวัดศรีสุดาราม วรวิหาร แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในวันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ นี้ เวลา ๑๗.๐๐ น.

พระเดชพระคุณฯ ปรารภและประสงค์ที่จะได้หนังสือข้อคิด – คติธรรม อันเป็นผลงานการประกาศพระศาสนาของข้าพเจ้า เพื่อชำร่วยแจกจ่ายเป็นธรรมบรรณาการ แด่พระเถรานุเถระ ท่านผู้มีเกียรติ ญาติ มิตร ศิษยานุศิษย์ และท่านที่เคารพนับถือ ที่มีน้ำใจให้เกียรติมาร่วมงาน ขอให้ข้าพเจ้าเลือกสรรและดำเนินการให้ด้วย จึงได้เลือกบทพระธรรมเทศนา – ธรรมบรรยาย ที่ได้แสดงไว้ในโอกาสต่างๆ ทั้งยังมิได้จัดพิมพ์แพร่หลายในบรรณโลกมาก่อน ให้ชื่อว่า **"ธรรมรส – ธรรมฤทธิ์"** และที่ข้าพเจ้าเขียนขึ้นใหม่สดๆ ร้อนๆ เป็นบทความสั้นๆ ที่เผยแพร่ทาง Facebook ช่วงระยะกลางเดือนสิงหาคม – พฤศจิกายน ที่ผ่านมา ให้ชื่อว่า **"วิธีคิด...พิชิตสุข"** นำมาดำเนินการจัดพิมพ์

ขออนุโมทนาขอบคุณ ขอบใจ ท่านพระมหาสุรชัย สุรทสฺสี ป.ธ. ๖ เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ องค์การเผยแผ่วัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร พระมหาสมชาย ปภสฺสโร ป.ธ. ๖ (ดร.) วัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร เจ้าหน้าที่นักวิชาการศึกษาสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอาจารย์สุวรรณ เคลือบสุวรรณ์ แห่ง ห.จ.ก.สามลดา ที่ช่วยกันดำเนินการเรื่องต้นฉบับ พิสูจน์อักษร และดำเนินการจัดพิมพ์ จนสำเร็จเสร็จทันกับงาน ตามที่พระเดชพระคุณฯ ประสงค์ตรงกับเวลาพอดี

(พระราชธรรมวาที)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร

ที่ปรึกษาประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ

สารบัญ

*ทานานิสังสกถา**

(อานิสงส์การให้ทาน)

๑ พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ทานํ สคฺคสฺส โสปานํ ทานํ ปาเถยฺยมุตฺตมํ
ทานํ อุชฺชุคตํ มคฺคํ ทานํ โมกฺขปทํ วรนฺติ.

อังคุตตรอรรถกถา

ณ บัดนี้ จักได้แสดงพระธรรมเทศนา ใน *ทานานิสังสกถา* พรรณนาถึงอานิสงส์แห่งการให้ทาน เป็นบุญยอดนิยมของชาวไทยชาวพุทธ ที่ได้บำเพ็ญต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาช้านาน ปรารภในโอกาสที่*คณะสงฆ์วัดราชโอรสาราม สมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ ศิษยานุศิษย์และคณะอุบาสกอุบาสิกาวัดราชโอรสาราม* ได้บำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคลครบ ๖๖ ปีถวายพระเดชพระคุณพระธรรมกิตติวงศ์ ราชบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม ซึ่งได้บำเพ็ญมาเป็นประจำทุกๆปี ในงานนี้ได้จัดให้มีบุญพิธีหลายหลากมากประการ อาทิ การเจริญพระพุทธมนต์ ถวายภัตตาหารเพล

**แสดงในพิธีบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคล ๖๖ ปี พระเดชพระคุณพระธรรมกิตติวงศ์ ณ วัดราชโอรสาราม วันอาทิตย์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เวลา ๐๙.๐๐ น.*

แด่พระภิกษุสงฆ์องค์สามเณร จับสลากแจกของขวัญ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม ซึ่งพระเดชพระคุณฯ ได้บำเพ็ญให้เป็นไปตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ที่ผ่านมาแล้วส่วนหนึ่ง สำหรับวาระนี้ได้จัดให้มีพิธีบำเพ็ญกุศลเพิ่มเติมเป็นพิเศษ โดยเบื้องต้นได้จัดให้มีแสดงพระธรรมเทศนา อันเป็นกุศลส่วนธัมมัสวนมัย จากนั้นมีการเจริญพระพุทธมนต์ ถวายภัตตาหารเพลและไถ่ชีวิตโคกระบือจำนวนถึง ๒๕๐ ชีวิต ซึ่งนับว่าเป็นบุญใหญ่ได้อานิสงส์มาก บุญชนิดนี้เรียกว่า บุญดี ๔ ช. คือ *บุญชื่นชม บุญชื่นชอบ บุญชื่นมื่น บุญชื่นบาน*

การจัดงานครั้งนี้ มีหน่วยงานและสถาบัน ตลอดถึงผู้มีส่วนสำคัญร่วมด้วยช่วยกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์หลายท่านหลายสถาบันด้วยกัน อาทิ

๑. *วัดราชโอรสาราม อันมีพระเดชพระคุณพระธรรมกิตติวงศ์ ราชบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม เป็นประธาน*

๒. *พุทธบริษัทอุบาสกอุบาสิกา ศิษยานุศิษย์ วัดราชโอรสาราม*

๓. *สมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ มีท่านอาจารย์ ดร.ตรีธา เนียมขำ นายกสมาคมเป็นประธาน*

๔. กรมปศุสัตว์ *มีท่านอธิบดีเป็นประธาน*

งานมหากุศล ณ วาระนี้ กล่าวได้ว่าเป็นงานแห่งความเมตตาปราณี เป็นงานเสียสละ เป็นงานสามัคคี เป็นงานกตัญญูกตเวที และที่สำคัญเป็นงานจงรักภักดีโดยแท้

ที่ว่าเป็นงานเมตตาปราณี นั้น หมายถึงปรารถนาให้สรรพสัตว์นั้นมีความสุข ปรารถนาให้สรรพสัตว์นั้นๆพ้นจากทุกข์และถูกหมายปองชีวิต

ที่ว่าเป็นงานเสียสละ ท่านทั้งหลายต่างได้เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ ดำเนินงานนี้ เฉพาะอย่างยิ่ง สมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ ซึ่งมี*ท่านอาจารย์ ดร.ตรีธา* เนียมขำ นายกสมาคมเป็นประธาน ได้ดำเนินการจัดงานเช่นนี้ ด้วยความเสียสละ ต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปี ได้ทุ่มเททั้งทุนทรัพย์ ทั้งกำลังกาย กำลังใจเป็นอันมาก

ที่ว่าเป็นงานสามัคคี ด้วยทุกท่านทุกฝ่ายได้ร่วมด้วยช่วยกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ขัดแย้งซึ่งกันและกัน พร้อมเพรียงกันทั้งความคิด ที่เรียกว่า จิตตสามัคคี พร้อมเพรียงกันทั้งการกระทำ ที่เรียกว่า กายสามัคคี

ที่ว่าเป็นงานแห่งความกตัญญูกตเวที คำว่า กตัญญู แปลว่ารำลึก แปลว่า นึกถึง ส่วนกตเวที แปลว่า ปฏิการะหรือตอบแทนคุณความดี ด้วยคณะพุทธบริษัท คณะศิษย์ทุกท่านต่างรำลึกนึกถึงพหุคุณูปการที่พระเดชพระคุณพระธรรมกิตติวงศ์ มีต่อสังคมประเทศชาติ พระศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์และวัดวาอารามเป็นอเนกประการ

ท่านทั้งหลายอาศัยความรำลึกนึกถึงดังกล่าวจึงได้แสดงออกซึ่งกตัญญูกตเวทิตา ร่วมแรงร่วมใจจัดงานนี้ขึ้น ด้วยพระเดชพระคุณฯนั้น เป็นพระมหาเถระรัตตัญญูผู้เป็นอัญมณีอันล้ำค่าและเป็นเพชรเม็ดงามประดับวงการพระศาสนา เป็นพระเถระผู้มีคุณวุฒิและคุณธรรมครบวงจรกล่าวคือ

๑. *มีความรู้ยอด*
๒. *ปฏิบัติเยี่ยม*
๓. *เปี่ยมด้วยคุณธรรม*

สรุปความคือ พระเดชพระคุณฯ *มีความรู้ดี มีความสามารถดี มีปฏิปทานำมาซึ่งศรัทธาปสาทะ* อีกทั้งมีบารมี ทั้งบารมีธรรมและบารมีกรรม เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค เป็นราชบัณฑิต เป็นเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม ซึ่งเป็นวัดสำคัญประจำรัชกาลที่ ๓ เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ที่มีศิลปะอันงดงามและล้ำค่ามากในย่านฝั่งธนบุรี

ท่านทั้งหลาย พระเดชพระคุณฯนั้น ชะรอยจะเป็นด้วยบุญนำพาวาสนานำส่ง อันเป็นเหตุให้ได้รับพระบัญชาให้มาเป็นอธิบดีสงฆ์ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม พระเดชพระคุณฯได้พัฒนาวัดจากที่เคยทรุดโทรมจมน้ำ ในยามฤดูฝนแต่อดีตจนรุ่งเรืองสง่างามยิ่งในปัจจุบัน ใช่แต่เกียรติคุณพระเดชพระคุณฯจะปรากฏ เกียรติยศจะลือชา เฉพาะพระอารามก็หาไม่ แม้โรงเรียนวัดราชโอรสซึ่งอยู่ติดกับวัด ตลอดถึงชุมชนก็พลอยรุ่งเรืองงดงามตามพระอารามไปด้วย

อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ พระองค์ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยรัชกาลที่ ๒ ทรงเป็นศักดิ์และศรีแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ส่วนพระเดชพระคุณฯมีมงคลนามแต่เดิมว่า *ทองดี* จึงเป็นศักดิ์

และศรีแห่งพระอารามประจำรัชกาลแห่งนี้ กรุงรัตนโกสินทร์แต่ละยุคแต่ละสมัยมีอะไรไม่เหมือนกัน ดังท่านนิยามเอาไว้ว่า

รัชกาลที่ ๑	เรียกว่า	ยุคมหากาฬ
รัชกาลที่ ๒	เรียกว่า	ยุคพาลยักษ์
รัชกาลที่ ๓	เรียกว่า	ยุครักบัณฑิต
รัชกาลที่ ๔	เรียกว่า	ยุคสนิทธรรม
รัชกาลที่ ๕	เรียกว่า	ยุคจำแขนขาด
รัชกาลที่ ๖	เรียกว่า	ยุคราษฎร์โจร
รัชกาลที่ ๗	เรียกว่า	ยุคชนร้องทุกข์
รัชกาลที่ ๘	เรียกว่า	ยุคทมิฬ
รัชกาลปัจจุบัน	เรียกว่า	ยุคถิ่นกาขาว

ส่วนภายภาคหน้านั้นเรียกว่า ยุคชาวศิวิไลน์ แต่ละยุคแต่ละสมัยแตกต่างกันไป ในยุคต้นๆนั้นท่านว่าเป็นคำทำนายของสมเด็จพระสังฆราช (ศรี) วัดระฆังโฆสิตาราม ต่อจากนั้นเป็นคำทำนายของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พฺรหฺมรํสี) วัดระฆังโฆสิตาราม ที่ได้ทำนายและนิยามเหตุการณ์บ้านเมืองไว้ หากหวนย้อนกลับไปยุคพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ พระองค์เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติตั้งแต่พุทธศักราช ๒๓๖๗ ถึง ๒๓๙๔ เป็นเวลานาน ๒๗ ปี ในสมัยนั้นเรียกว่าเป็นยุครักบัณฑิต ทรงโปรดทรงยกย่องคนเก่ง คนดี คนที่มีความสามารถ ถึงกระนั้นแม้จะต่างยุคต่างสมัย ในรัชกาลปัจจุบันพระเดชพระคุณพระธรรมกิตติวงศ์ ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิต ทรงยกย่องเป็นปราชญ์

ทางพระพุทธศาสนา ครองวัดราชโอรสมาถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี มีความรุ่งเรืองทั้งใน*ด้านศาสนธรรม ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี และศาสนบุคคล* เป็นที่เจริญศรัทธาปสาทะแห่งพุทธศาสนิกชนเป็นอันมาก

ในมงคลสมัยคล้ายวันเกิดทุกๆปี เพื่อความเป็นสิริมงคล พระเดชพระคุณฯได้บำเพ็ญกุศลจัดให้มีการไถ่ชีวิตโคกระบือ ซึ่งบางท่านบางคนเมื่อถึงวาระเช่นนี้ก็นิยมในอันที่จะบำเพ็ญกุศลให้ชีวิตเป็นทาน บ้างปล่อยนก ปล่อยปลา ปล่อยเต่า หรือไม่ก็ปล่อยหอยขม หอยโข่ง เพื่อเป็นการให้ชีวิต ให้อิสรภาพ ให้สัตว์เหล่านั้นได้พ้นจากความตาย ถือว่าเป็นการต่ออายุ ให้แต่ละบุคคลมีอายุวัฒนาสถาพรยิ่งๆขึ้นไป คนโบราณถือว่าผู้ที่จะมีอายุวัฒนาสถาพรประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคลเจริญด้วยชนมายุ จะนิรทุกข์ นิรโศก นิรโรค นิรภัย เพราะอาศัยเหตุสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. *ฟังพระสวด*
๒. *กินของเสก*
๓. *ปล่อยชีวิตสัตว์*

ฟังพระสวด เช่น ในมงคลสมัยคล้ายวันเกิดก็นิยมจัดให้มีพิธีเจริญพระพุทธมนต์ บทศักดิ์สิทธิ์พระปริตรต่างๆ ทั้ง ๗ ตำนาน และ ๑๒ ตำนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธัมมจักกัปปวัตนสูตร

กินของเสก เช่น ของที่พระเถระซึ่งเป็นที่เคารพนับถือท่านเสก ไม่ว่าจะเป็นน้ำพระพุทธมนต์หรือผลไม้ ถ้าได้เสกก็ขลังทั้งนั้น ดังท่านกล่าวว่า *"กินผลไม้ได้มรรคผล แต่ถ้ากินน้ำมนต์ได้นิพพาน"* ข้อนี้จะเห็นชัดในพิธีเทศน์มหาชาติ ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก

ปล่อยชีวิตสัตว์ ทั้งนี้เพื่อให้อิสรภาพ ให้ชีวิต ยืดอายุ ต่ออายุ ช่วยให้พ้นภัยจากทุกข์ทรมานไม่ถูกประหัตประหาร

เรื่องนี้แม้ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าก็ทรงเล่าถึงสามเณรน้อยรูปหนึ่งนามว่า *"ติสสะ"* ที่จะอายุสั้นพลันตายภายในเวลา ๗ วัน จนกระทั่งพระสารีบุตรให้สามเณรนั้นกลับไปบ้านเพื่อลาพ่อแม่พี่น้องญาติมิตร เพราะสามเณรจะมีอายุเพียง ๗ ปีเท่านั้น จะต้องอายุสั้นพลันตาย ต่อเมื่อได้เดินทางกลับบ้าน ระหว่างทางได้พบบ่อน้ำ ซึ่งกำลังแห้งขอด ปลาทั้งหลายก็กระเสือกกระสนดิ้นรนเอาชีวิตรอด สามเณรเห็นดังนั้น จึงเอาจีวรช้อนปลาเหล่านั้นขึ้นแล้วนำไปปล่อยในแม่น้ำ ทำให้สัตว์เหล่านั้นพ้นจากความตาย และอานิสงส์นั้นเองส่งเสริมให้สามเณรได้มีอายุวัฒนาสถาพรสืบต่อมา

ท่านทั้งหลาย ในเมืองไทยของเราก็เช่นเดียวกัน ย้อนกลับไปเมื่อเดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดาร ทรงทราบว่าราษฎรหรือชาวบ้านซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และประกอบอาชีพกสิกรรมการทำไร่ทำนา ต้องเช่าโคกระบือไว้ไถไร่ไถนาซึ่งมีราคาแพงมาก บางคนบางท่านเมื่อประกอบการเสร็จแล้ว ปรากฏว่าไม่พอค่าเช่า กลับมีหนี้สินรุงรังมากขึ้น พระองค์จึงได้มีพระราชดำริให้กรมปศุสัตว์จัดตั้งธนาคารโคกระบือขึ้นในปีนั้น โดยใช้โคกระบือของกรมปศุสัตว์จำนวน ๒๘๐ ตัว ไปช่วยเหลือในพื้นที่โครงการ โดยให้เช่าซื้อและผ่อนส่งให้หมดภายใน ๓ ปี

ต่อมาข่าวโครงการพระราชดำรินี้ได้แพร่หลายกระจายออกไปทางสื่อ มีผู้มีจิตศรัทธาเป็นจำนวนมาก ติดต่อขอบริจาคนำไปใช้ในโครงการตามพระราชดำริ ด้วยมุ่งที่จะถวายโดยเสด็จพระราชกุศล อีกทั้งเพื่อเป็นสิริแก่ตนเป็นมงคลแก่ตัว ทั้งหมดทั้งปวงล้วนเป็นการแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีและปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ แม้งานนี้ก็เช่นเดียวกัน คณะสงฆ์วัดราชโอรสารามพุทธบริษัทศิษยานุศิษย์อุบาสกอุบาสิกาวัดราชโอรสาราม สมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ ร่วมกับกรมปศุสัตว์ จึงได้จัดพิธีกรรมนี้ขึ้นเป็นประจำทุกๆปี อาตมภาพในนามของคณะสงฆ์ทั้งปวง มีพระเดชพระคุณพระธรรมกิตติวงศ์ ราชบัณฑิต เป็นประธาน ขออนุโมทนาสาธุการชื่นชมยินดีต่อบารมีธรรมและบารมีกรรมของทุกๆท่านผู้มีส่วนสำคัญไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่ง การปล่อยสัตว์ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นนก ปลา เต่า หอย กบ โค กระบือ ล้วนมีผลานิสงส์สำคัญมาก อาทิ

๑. *เป็นการบำเพ็ญทานมหากุศล*

๒. *ช่วยให้ตนมีอายุวัฒนา*

๓. *ช่วยสัตว์ให้พ้นจากการถูกฆ่า*

๔. *ช่วยสงเคราะห์ชาวนาผู้ยากไร้*

การบำเพ็ญบุญในทางพระพุทธศาสนามีหลายหลากมากประการ แต่ที่นิยมมากในหมู่พุทธบริษัท คือ

๑. *วัตถุทานหรืออามิสทาน* การทำบุญด้วยบริจาควัตถุสิ่งของต่างๆอาทิ เสื้อผ้า อาหาร หยูกยารักษาโรค

๒. *ธรรมทาน* การให้สติปัญญาให้ข้อคิด ให้หลักการดำเนินชีวิตถูกต้องดีงามตามครรลองแห่งศีลธรรม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม หรือการให้แสงสว่างทางชีวิต จนกระทั่งถึงให้ความปลอดภัย ให้โอกาส ให้มีเวลาได้กลับจิตกลับใจ กลับกายกลับตัว กลับหางกลับหัว กลับชั่วให้เป็นดี

๓. *อภัยทาน* ทำบุญด้วยช่วยชีวิตคนและสัตว์ให้พ้นจากอันตราย ป้องกันไม่ให้วิบัติเสียหาย รวมถึงการไม่ผูกเวรจองกรรมหรืออาฆาตพยาบาท นี่แหละเรียกว่าอภัยทาน เป็นทานที่ประเสริฐล้ำเลิศประการหนึ่ง

ชีวิตเราทุกท่านทุกคน องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาตรัสว่าเป็นไปตามลิขิตของกรรมหรือกรรมลิขิต ในจูฬกัมมวิภังคสูตร สุภมานพบุตรของโตเทยยพราหมณ์ ได้ทูลถามปัญหากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าทำไมคนเราที่อุบัติมาจึงมีฐานะแตกต่างกัน มีอะไรไม่เท่าเทียมกัน ได้อะไรไม่เสมอเหมือนกัน เช่น บางคนทำไมจึงอายุสั้น บางคนทำไมจึงอายุยืน บางคนทำไมจึงขี้ริ้วขี้เหล่ บางคนทำไมจึงหล่อสบาย บางคนทำไมจึงขัดสน บางคนทำไมจึงร่ำรวย เป็นต้น องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดา ทรงวิสัชนาว่าขึ้นอยู่กับอำนาจของกรรมที่แต่ละคนแต่ละท่านได้บำเพ็ญมาในอดีตไม่เหมือนกัน กมฺมุนา วตฺตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม กมฺมํ สตฺเต วิภชฺชติ ยทิทํ หีนปฺปณีตตาย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้ดีเลวต่างกัน แล้วทรงวิสัชนา ถอดความให้จำง่ายๆว่า

ผู้ที่มีอายุยืนยง เพราะชาติก่อนไม่ชอบปลดปลงชีวิตสัตว์
ผู้ที่ร่ำรวยทรัพย์สมบัติ เพราะชาติก่อนเป็นผู้หมั่นบำเพ็ญทาน

ผู้ที่มียศศักดิ์อัครฐาน เพราะชาติก่อนเป็นคนไม่ขี้อิจฉา
ผู้ที่มีรูปร่างงามโสภา เพราะชาติก่อนเป็นคนไม่ขี้โกรธ
ผู้ที่ไม่มีโรคภัยให้ทุกข์โทษ เพราะชาติก่อนไม่ชอบเบียดเบียนและทรมานสัตว์
ผู้ที่มีชื่อเสียงไม่วิบัติ เพราะชาติก่อนเป็นผู้หมั่นรักษาศีล
ผู้ที่ไม่ถูกตำหนิติฉิน เพราะชาติก่อนไม่ชอบใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น
ผู้ที่มีบริวารดาษดื่น เพราะชาติก่อนเป็นผู้มากด้วยเมตตา
ผู้ที่มีสติปัญญา เพราะชาติก่อนหมั่นฟังเทศน์ฟังธรรมและสนทนาธรรมกับสมณชีพราหมณ์

อนึ่ง ในเทวตาปัญหา พระพุทธเจ้าทรงตอบปัญหาของเทวดาที่มาทูลถามปัญหาในเรื่อง ให้อะไรและได้อะไร? ว่า......

อนฺนโท พลโท โหติ - ผู้ให้อาหาร ชื่อว่าให้กำลัง
วตฺถโท โหติ วณฺณโท - ผู้ให้เสื้อผ้า ชื่อว่าให้วรรณะ
ยานโท สุขโท โหติ - ผู้ให้ยานพาหนะ ชื่อว่าให้ความสุข
ทีปโท โหติ จกฺขุโท - ผู้ให้ประทีปโคมไฟ ชื่อว่าให้จักษุหรือให้แสงสว่าง
โส จ สพฺพทโท โหติ - ผู้ที่ให้ที่พักอาศัยชื่อว่าให้ทุกสิ่ง
โย ททาติ อุปสฺสยํ ทุกอย่าง
อมตนฺทโท จ โส โหติ - ผู้ที่ให้ธรรมะ ชื่อว่าให้สิ่งอันเป็น
โย ธมฺมมนุสาสติ อมตะ สิ่งที่ไม่ตาย

ผู้ที่ปลดปล่อยไถ่ถอนชีวิตวัวควาย ชื่อว่าให้ชีวิต ให้อิสรภาพ ให้อายุวัฒนาสถาพร เป็นการเพิ่มพูนบุญบารมี ต้องด้วยพระบาลีที่ได้อัญเชิญมาเป็นอุเทสเทศนา ณ เบื้องต้นว่า

ทานํ สคฺคสฺส โสปานํ ทานํ ปาเถยฺย มุตฺตมํ
ทานํ อุชุคตํ มคฺคํ ทานํ โมกฺขปทํ วรํ

แปลความว่า ทานเป็นบันไดไปสวรรค์ ทานเป็นเสบียงอันประเสริฐ ทานเป็นทางตรงส่งให้พ้นทุกข์ ทานเป็นทางอันประเสริฐที่จะทำให้พ้นจากวัฏฏสงสารมีพระนิพพานเป็นที่หมาย เพราะฉะนั้น บุคคลจะถึงซึ่งบารมีอื่นๆ จำต้องอาศัยทานบารมีเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดศีลบารมี
ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดเนกขัมมบารมี
ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดปัญญาบารมี
ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดวิริยบารมี
ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดขันติบารมี
ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดสัจจบารมี
ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดอธิษฐานบารมี
ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดเมตตาบารมี
ทานบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดทานอุปบารมี
ทานอุปบารมี	เป็นอุปการะ	ให้เกิดทานปรมัตถบารมี

เหตุนี้ ทานในอดีตเป็นปัจจัยให้ได้รับสุขในปัจจุบัน บันดาลให้สมบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์สุขทุกประการ ต้องด้วยพระบาลีว่า *ทานโต โภควา* มีโภคทรัพย์เพราะบำเพ็ญทาน และทานนี้เป็นบารมีอันยิ่งใหญ่แห่งพระบรมโพธิสัตว์ ก่อนแต่จะตรัสรู้เป็นสัพพัญญูสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยประการฉะนี้

อิมินา กตปุญฺเญน ขออำนาจบุญกุศลอันเกิดจากทานมัย บุญอันเกิดจากการบริจาคทาน ศีลมัย บุญอันเกิดจากการสมาทานและรักษาศีล และภาวนามัย บุญอันเกิดจากการสดับพระธรรมเทศนาที่ทุกท่านได้ร่วมกันบำเพ็ญให้เป็นไป ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันสมัยและจักได้บำเพ็ญต่อไป ขอจงเป็นปฏิพรย้อนสนองให้ทุกท่าน ณ สมาคมนี้ จงประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคลสมบูรณ์พูนผลด้วยสิ่งอันพึงปรารถนาจงทุกประการ

รับประทานวิสัชนาพระธรรมเทศนาใน ทานานิสังสกถา พรรณนาถึงอานิสงส์แห่งการบำเพ็ญทาน ได้ชี้แจงแสดงมาสมสมัยได้เวลา ขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

*พรหมบัณฑิตกถา**
(คุณธรรมนำไปสู่ความเป็นปราชญ์)

๏ *พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)*

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

สุ จิ ปุ ลิ สุสมฺปนฺโน ปณฺฑิโตติ ปวุจฺจตีติ.

ณ บัดนี้ อาตมภาพจะได้แสดงพระธรรมเทศนาในพรหมบัณฑิตกถา พรรณนาถึงคุณธรรมนำสู่ความเป็นพรหม เป็นผู้ใหญ่ และความเป็นปราชญ์ เป็นบัณฑิต เพื่อเป็นการเสริมธรรมเสริมปัญญา แด่สาธุชนพุทธบริษัทชาววัดประยุรวงศาวาส ซึ่งได้มีศรัทธาปสาทะมาบำเพ็ญบุญกุศลบริบูรณ์ด้วยทาน ศีล ภาวนาอยู่เป็นประจำ เฉพาะวันธัมมัสสวนะหรือวันพระนี้ เจ้าหน้าที่สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ได้มีศรัทธามาร่วมบำเพ็ญกุศลสดับพระธรรมเทศนาด้วย โดยมีท่านผู้อำนวยการกองตรวจและปฏิบัติการพื้นที่ ๓ ท่านสุวิทย์ สุขฤทัยในธรรม ได้สละโอกาสและเวลามาเป็นประธาน ในนามคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาส มีพระเดช

** พระธรรมเทศนา เนื่องในมงคลสมัยที่อธิบดีสงฆ์วัดประยุรวงศ์ ได้รับสถาปนาสมณศักดิ์ขึ้นเป็นรองสมเด็จพระราชาคณะที่ "พระพรหมบัณฑิต" แสดง ณ พระอุโบสถวัดประยุรวงศาวาส วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๐.๐๐ น.*

พระคุณพระพรหมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เป็นประธาน ขออนุโมทนาสาธุการชื่นชมยินดีต่อทุกๆ ท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ท่านทั้งหลายในบุญกิริยาวัตถุ หรือทางแห่งความดีที่ชาวพุทธอุบาสกอุบาสิกาได้บำเพ็ญกันอยู่เป็นประจำนั้น ท่านเรียกว่า บันได ๓ ขั้น ซึ่งองค์สมเด็จพระจอมธรรม์บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ ได้แก่ ทาน ศีล และภาวนา

ทาน - บุญเกิดจากการเสียสละให้ปัน พระพุทธเจ้าตรัสว่า ทานเป็นบันไดไต่ไปสู่สวรรค์

ศีล - บุญได้แก่ การรักษากายวาจาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม มิให้พฤติกรรมเป็นพิษแก่ใคร เป็นภัยแก่ตัว เรียกว่าผู้มีศีล

ภาวนา - บุญได้แก่ การสดับพระธรรมเทศนาอันเป็นส่วนพัฒนาจิตใจของเราให้ประณีตดีงามขึ้น เมื่อจิตของเราดีงามขึ้นแล้ว พฤตินิสัยด้านอื่นๆ ก็พลอยดีงามไปด้วย พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา เป็นอาทิ

ในอินทรีย์หรือร่างกายในตัวตนคนเรานั้น ใจเป็นใหญ่ที่สุด มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นสภาพถึงก่อน มโนเสฏฺฐา ใจเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด มโนมยา ทุกสิ่งทุกประการสำเร็จได้ด้วยใจ โบราณจึงกล่าวว่า "*ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว*" ถ้าใจคือนายดีเสียแล้ว บ่าวคือพฤติกรรม ก็จะพลอยดีงามไปด้วย พระพุทธเจ้าจึงกำหนดให้พุทธบริษัทสดับพระธรรมเทศนาทุกๆ

๗ วัน เพื่อเป็นการทบทวนพฤติกรรมของเรา เรียกว่า *ทบทวนความหลัง ระวังความผิด เตือนจิตของตน เพื่อฝึกฝนพัฒนา* อะไรที่ผิดพลาดจะได้หาโอกาสแก้ไข อะไรที่ดีงามอยู่แล้ว จะได้ปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป สำหรับพระภิกษุ พระพุทธเจ้ากำหนดให้ประชุมฟังพระปาฏิโมกข์เพื่อทบทวน กฎ กติกา คือพระวินัย ทุกกึ่งเดือน

อนึ่ง องค์สมเด็จพระบรมศาสดา ทรงมองเห็นประโยชน์ของการฟังธรรม จึงตรัสรับรองเอาไว้ว่า สุสฺสูสํ ลภเต ปญฺญํ ฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา อีกบทหนึ่งว่า สุสฺสูสํ ลภเต ผลํ ฟังด้วยดีย่อมได้ผล ดังที่ได้เกริ่นไว้ในเบื้องต้นว่าการฟังธรรมนั้น เป็นการเสริมธรรม เสริมปัญญาและพัฒนาความคิด

เสริมธรรม ได้แก่ เสริมความดี
เสริมปัญญา ได้แก่ เสริมความรู้

เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันในโลกในสังคม ในสถาบัน ในหน่วยงานด้วยความร่มเย็นเป็นสุข เพราะความปรารถนาของทุกๆ คน ซึ่งอยู่ในโลกในสังคม คือการได้รับการยอมรับในหมู่มนุษย์ ไปไหนได้รับการต้อนรับและยิ้มรับด้วยอัธยาศัยไมตรี แต่การที่บุคคลจะได้รับการยอมรับและยิ้มรับ แสดงให้เห็นว่าต้องเป็นผู้มีความดีทั้งดีส่วนตนและดีส่วนรวม ดีส่วนตนเรียกว่า "*อัตตหิตะ*" ดีส่วนรวมเรียกว่า "*ปรหิตะ*" เป็นคำที่เราคุ้นเคยในมงคลสูตรข้อว่า อัตถจริยา และอัตตสัมมาปณิธิ

อัตถจริยา ได้แก่ การรู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์

อัตตสัมมาปณิธิ ได้แก่ การดำรงตนในฐานะที่ชอบ เป็นบุคคลต้นแบบ *ทั้งแบบแผน แบบอย่าง และแบบฉบับ* เรียกว่า "*ทำดีไว้ให้ลูก ทำถูกไว้ให้หลาน ทำดีไว้ให้ลูกหลานดู กตัญญูให้ลูกหลานเห็น เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ลูกหลานได้ร่มเย็น*"

ผู้ประกอบด้วยองค์คุณทั้ง ๒ ประการนี้ จะอยู่ที่ไหนก็ได้รับการยอมรับ แต่การจะได้การยิ้มรับนั้น ต้องอาศัยความเป็นผู้มีไมตรีจิตมิตรภาพ มีความโอบอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตใจเปี่ยมด้วยเมตตากรุณา และมุทิตา ไม่อิจฉาริษยาใคร บุคคลเช่นนี้อยู่ที่ไหนใครเขาก็รัก ในยามจากเขาก็อาลัย แต่หากเป็นตรงกันข้าม อยู่เขาก็หนักใจ จากไปเขาก็โล่งอก แสดงว่าชีวิตของเราไม่มีค่า ไม่มีความหมาย ผู้ได้รับการยอมรับก็ดี ไปที่ไหนๆ ใครๆ ยิ้มรับก็ดี ท่านเรียกว่าเป็นบุคคลผู้มีเกียรติ

คำว่า "เกียรติ" ได้แก่ *เกียรติยศ เกียรติศักดิ์ เกียรติศัพท์* เกียรติทั้งสามจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะอาศัย*เกียรติคุณ* พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ว่าเพราะบุคคลนั้นจะต้องมีคุณธรรมสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งปรากฏอยู่ในมงคลสูตรข้อว่าด้วยสัจจะ ข้อนี้มีพระบาลีรับรองว่า สจฺเจน กิตฺตึ ปปฺโปติ บุคคลจะมีเกียรติเพราะมีสัจจะ

คำว่า "สัจจะ" แปลว่า *จริง* แปลว่า *ตรง* แปลว่า *แท้* เช่น พูดจริง ทำจริง ความจริง คนจริง และของจริง ถ้าประกอบด้วยความจริงอย่างนี้ แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งมีคุณภาพ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่าไม่จริง

ตรง ได้แก่ *ไม่คด ไม่โกง ไม่งอ* เป็นคนตรง ไม่ว่าจะเป็นการ*ตรงต่อคน ตรงต่อเวลา ตรงต่อหน้าที่การงาน หรือตรงต่อการเจรจา* เป็นเหตุให้ได้รับความเชื่อมั่น แต่หากเป็นคนเหลวไหลไร้สัจจะ พูดจาไม่อยู่กับร่องกับรอย ท่านทั้งหลายคงจำนิทานอีสปเรื่องเด็กเลี้ยงแกะได้ คนที่ไม่จริง ไม่ตรง จะทำอะไร จะพูดอะไร ก็ไม่มีใครเชื่อมั่น เชื่อถือ

อีกประการหนึ่งคำว่า *"แท้"* แสดงให้เห็นว่าไม่ปลอม ไม่ใช่ของเทียม เช่น ทอง ถ้าของแท้ เป็นเครื่องประดับมีราคา ทองเก๊ ถึงจะไม่ลอก ไม่ดำ แต่ก็จำนำไม่ได้ เป็นของที่ไม่มีคุณค่า คนเราก็เช่นเดียวกัน หากว่าเป็นคนไม่แท้ ทำอะไรเหยาะแหยะ ไม่จริงจัง ไม่จริงใจ ไม่ต่างอะไรกับทองเก๊หรือทองเทียม

จริง จะทำให้ได้รับความเชื่อถือเชื่อมั่น

ตรง จะทำให้เป็นมีกฎ กติกา มีระเบียบ มีวินัย ทำให้ได้รับความยำเกรง ไม่มีใครกล้าก้าวล่วงหรือละเมิด

"แท้" จะเป็นบุคคลที่ทนต่อการพิสูจน์ และชวนให้เข้ามาพิสูจน์

ผู้ที่จริง ตรง แท้ จะทำให้เกียรติคุณก็ปรากฏ เกียรติยศก็ลือชา เมื่อวานนี้เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ หรือเรียกกันว่า *"วันพ่อแห่งชาติ"* นับว่าเป็นวันประวัติศาสตร์ของชาติไทยและชาวไทยอีกวาระหนึ่ง ด้วยเป็นมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาขององค์

พระประมุขแห่งชาติ ซึ่งปีนี้สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเจริญพระชนมพรรษาได้ ๘๕ พรรษา นำมาซึ่งปีติโสมนัสต่อเราท่านทั้งหลายผู้เป็นพสกนิกรชาวไทยทุกถ้วนหน้า

ในมหามงคลวโรกาสดังกล่าว สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้เสด็จออกมหาสมาคม ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งพวกเราต่างได้รับชมการถ่ายทอดสดทั่วประเทศและทั่วโลก เป็นภาพประวัติศาสตร์อีกวาระหนึ่ง ที่ชาวไทยทั้งประเทศจำนวนหลายล้านได้เข้าเฝ้าชมพระบารมี

นอกจากจะเป็นวันประวัติศาสตร์ของชาติไทยและชาวไทยแล้ว ยังเป็นวันประวัติศาสตร์ของวัดประยุรวงศาวาสด้วย เนื่องจากในมหามงคลวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ปีนี้ สมเด็จบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาสมณศักดิ์พระเดชพระคุณพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.๙, ศาสตราจารย์, ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์,ดร.) เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส ขึ้นเป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรอง ชั้นหิรัญบัฏ หรือที่รู้จักกันว่า "*รองสมเด็จพระราชาคณะ*" หรือพระราชาคณะชั้นพรหม ราชทินนามที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานสถาปนาว่า "*พระพรหมบัณฑิต*" นับเป็นพระเถระรูปแรกที่ได้รับพระราชทานสถาปนาในราชทินนามนี้

หวนย้อนกลับไปในอดีต วัดประยุรวงศาวาส เคยได้รับพระมหากรุณาธิคุณสถาปนาพระมหาเถระชั้นผู้ใหญ่มาถึงวาระนี้เป็นรูปที่ ๓ แล้ว

รูปแรก ได้รับพระราชทานสถาปนาในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส รูปที่ ๓ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะ ชั้นสุพรรณบัฏ ในราชทินนามว่า "*สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์*" ได้แก่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่ อินฺทสรมหาเถระ เปรียญธรรม ๙ ประโยค) อดีตเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ เป็นยอดนักเทศน์ลีลาสาลิกาป้อนเหยื่อ เป็นชาวพระนครศรีอยุธยา รัชกาลที่ ๓ ทรงยกย่องว่าเป็นมหาธรรมกถึก หรือนักเทศน์ผู้ยิ่งใหญ่ เป็นตำนานให้เล่าขานและสืบสานมาจนปัจจุบัน ครองวัดประยุรวงศ์เป็นเวลานานถึง ๔๑ ปี

ต่อมาในรัชกาลปัจจุบัน พระเดชพระคุณพระธรรมวิสุทธาจารย์ (มงคล วิโรจนมหาเถระ เปรียญธรรม ๕ ประโยค) เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสรูปที่ ๑๓ อดีตเจ้าคณะภาค ๑๕ เป็นนักเทศน์แบบผู้ดี ศีลาจารวัตรงดงาม มารยาทเรียบร้อย วาทะสุภาพนุ่มนวลชวนฟัง แบบ"*บัวไม่ช้ำ - น้ำไม่ขุ่น*" มีชื่อเสียงโด่งดังมากอีกรูปหนึ่ง เป็นชาวสมุทรสงคราม ครองวัดประยุรวงศ์นานที่สุด ๔๘ ปี ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดสถาปนาขึ้นเป็นรองสมเด็จพระราชาคณะชั้นหิรัญบัฏ ในราชทินนามที่ "*พระพุทธวรญาณ*" ราชทินนามนี้สูงมาก ท่านว่าผู้ที่จะได้รับสถาปนาในราชทินนามนี้ ต้องสูงด้วยวัยวุฒิ คุณวุฒิ จริยธรรมคุณธรรม

เมื่อวานนี้ (๕ ธ.ค. ๕๕) ท่านเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน ได้แก่ พระเดชพระคุณพระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.๙ ราชบัณฑิต) เป็นชาวสุพรรณบุรี ได้รับพระราชทานโปรด

สถาปนาขึ้นเป็น *"พระพรหมบัณฑิต"* เป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส รูปที่ ๑๔ ครองวัดนี้สืบต่อจากพระเดชพระคุณพระพุทธวรญาณเป็นปีที่ ๘ ท่านได้ดำรงตำแหน่งทางบริหารและการคณะสงฆ์มากมาย เช่น *อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเจ้าคณะภาค ๒ ปกครองคณะสงฆ์ในจังหวัดระดับใหญ่ รวม ๓ จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา สระบุรี และอ่างทอง เป็นเจ้าอาวาสพระอารามหลวงวัดประยุรวงศาวาส พระอารามหลวงขนาดกลาง ชั้นโท ชนิดวรวิหาร ดำรงตำแหน่งกรรมการมหาเถรสมาคม ประธานสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก* ประธานมหาวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ เป็นศาสตราจารย์สาขาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็น*ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ประเภทวิชาปรัชญา หลายสถาบัน*

การที่พระเถระรูปใดรูปหนึ่งหรือแม้แต่ฆราวาสญาติโยม จะได้รับความไว้วางใจมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่สำคัญมากมายเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพความเป็นผู้จริง ตรง และแท้ ไม่จริง ไม่ตรง ไม่แท้ ไม่ได้รับความไว้วางใจ พระเดชพระคุณพระพรหมบัณฑิต เวลาเรียนท่านก็เรียนจริง ศึกษาก็ศึกษาจริง พูดก็พูดจริง ทำก็ทำจริง มีจิตใจที่มุ่งมั่นในอิทธิบาทธรรม คือ

ฉันทะ - เต็มใจทำ
วิริยะ - แข็งใจทำ
จิตตะ - ตั้งใจทำ
วิมังสา - เข้าใจทำ

จนที่สุดก็ถึงซึ่งความมุ่งหมาย เกียรติคุณจึงปรากฏ เกียรติยศจึงลือชา

บรรดาเกียรติยศ เกียรติคุณ เกียรติศักดิ์ และเกียรติศัพท์ของท่านนั้น ไม่ได้ปรากฏเฉพาะในแวดวงคณะสงฆ์ไทยเท่านั้น แต่ปรากฏแพร่หลายไปทั่วโลก เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงความเป็นปราชญ์เป็นเมธี *เป็นยอดนักเทศน์ เป็นวิเศษนักพูด เป็นสุดสุดนักบริหาร* ช่ำชองในเชิงวิชาการ นอกจากนี้ พระเดชพระคุณยังเป็นผู้มีความพิเศษซึ่งโดดเด่นในตัวท่านถึง ๓ เอก ด้วยกันเริ่มต้นแต่ความเป็น*นักธรรมเอก*, *เปรียญเอก*, (๙ ประโยค ขณะยังเป็นสามเณร) และ*ปริญญาเอก* (ดร.)

ในเรื่องนี้ดูเหมือนจะมีความบังเอิญเกิดขึ้น และเป็นความบังเอิญที่น่าคิด ณ วัดประยุรวงศาวาสแห่งนี้ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) หรือสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ ได้อุทิศสวนกาแฟของท่านจำนวน ๕๐ ไร่ สร้างขึ้นถวายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ได้รับพระราชทานนามว่า "*วัดประยุรวงศาวาส*" ชาวบ้านเรียกว่า วัด "รั้วเหล็ก" ผู้สร้างวัดนามว่า สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ นามวัดได้รับพระราชทานว่า วัดประยูร (ภาษาเรียก) เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันนามว่า ประยูร นี้คือความพ้องที่น่าอัศจรรย์

พระเดชพระคุณพระพรหมบัณฑิต ท่านเป็นอะไรหลายๆอย่างให้แก่วัด แก่พระศาสนา แก่สังคม แก่ประเทศชาติ และแก่โลก ฉะนั้น ท่านจึง*เป็นทั้งหลัก เป็นทั้งศักดิ์ เป็นทั้งศรี* ของแต่ละสถาบันอย่างแท้จริง

เป็นหลัก ได้แก่ เป็นเสาให้แก่คณะสงฆ์แก่พุทธบริษัท แก่วัด แก่ศิษย์ ได้เกาะอาศัย ได้เป็นที่พึ่ง

เป็นศักดิ์ ได้แก่ เป็นอำนาจ เป็นความสามารถ เป็นพลังให้แก่วัด แก่พระศาสนา แก่คณะสงฆ์และแก่วงการศึกษา ได้พึ่งพาอาศัย

เป็นศรี ได้แก่ เป็นหน้าตา เป็นสง่าราศี เป็นศิริมงคล เป็นมิ่งขวัญ ให้เราท่านทั้งหลายได้ร่วมกันชื่นชมยินดี ต้องด้วยบทกวีที่ว่า

เพชรมณีใช่มีอยู่ทุกภูผา
กฤษณาใช่หาได้ทุกไพรสณฑ์
ช้างเผือกใช่จะเกิดทุกตำบล
บัณฑิตชนใช่จะมีทุกที่ไป

คำว่า "พระพรหมบัณฑิต" เป็นราชทินนามที่ไพเราะและเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง เพราะการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะพระราชทานสถาปนาราชทินนามให้แก่พระเถระรูปใด ล้วนเป็นไปตามความเหมาะสมคือเหมาะสมแก่*คุณวุฒิ คุณสมบัติ คุณภาพ และคุณธรรม* ของผู้นั้นๆ เป็นสำคัญเนื่องจากพระเดชพระคุณเป็นบัณฑิตทั้งทางโลกและทางธรรม *ทางโลกท่านก็เลิศล้ำ ทางธรรมท่านก็ล้ำเลิศ* เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ (ความรู้และความประพฤติดีงาม)

เพราะฉะนั้น สร้อยท้ายราชทินนามของพระเดชพระคุณที่ได้รับพระราชทานแต่ละครั้งจึงเป็นเครื่องยืนยันความเป็นบัณฑิตได้อย่างชัดเจน คำว่า "*ตรีปิฎกบัณฑิต*" แปลว่า เป็นผู้ทรงไวซึ่งพระไตรปิฎก เป็นบัณฑิตเพราะศึกษาจบพระไตรปิฎก เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค

คำว่า *"บัณฑิต"* ท่านแปลว่า ผู้มีปัญญา พระเดชพระคุณเป็นบัณฑิตทั้งคดีโลกและคดีธรรม ทางโลก..ความเป็นบัณฑิตวัดกันที่คุณวุฒิ จบปริญญาตรี โท เอก แต่บัณฑิตทางธรรม ไม่ได้วัดแต่เพียงคุณวุฒิอย่างเดียว แต่วัดกันที่*คุณสมบัติ คุณประโยชน์ คุณภาพ และคุณธรรม คุณวุฒิ คุณสมบัติ คุณประโยชน์ คุณภาพ และคุณธรรม*ที่ได้ปรารภมาแต่ต้น ทำให้บุคคลนั้นมีความดีบริบูรณ์ เรียกว่าดีแบบครบวงจร คือ*รู้ดี สามารถดี ประพฤติดี* ต้องด้วยบาลีธรรมภาษิตอันเป็นหัวใจบัณฑิตหรือนักปราชญ์ที่ได้อัญเชิญมาเป็นอุเทศเทศนา ณ เบื้องต้นว่า

สุ จิ ปุ ลิ สุสมฺปนฺโน ปณฺฑิโตติ ปวุจฺจติ

แปลความว่า บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยสุตะ ขยันฟัง, จินตะ ขยันขบคิด, ปุจฉา เมื่อสงสัยก็ไต่ถาม, ลิขิตะ หมั่นจดจารจารึกไว้ ผู้นั้นท่านเรียกว่า *"บัณฑิต"* พระเดชพระคุณ เป็นผู้*ขยันฟัง ขยันขบคิด เมื่อสงสัยก็ไต่ถาม* ประการสำคัญ ท่านเป็นผู้*ขยันหมั่นบันทึก* จึงเป็นปราชญ์สมปรารถนา ต้องด้วยบทกวีว่า..

คนฟังมาก เรียนมาก รู้หลักปราชญ์
ย่อมทะนง องอาจ ไม่หวาดไหว
เหมือนมีมิตร ติดตาม เช้าค่ำไป
เป็นเหตุให้ วิวัฒน์ สวัสดี

อนึ่ง ความเป็นบัณฑิตหรือนักปราชญ์ พระพุทธเจ้าทรงหมายถึง บุคคลผู้อุดมด้วยวิชชาและจรณะ คำว่า วิชชา แปลว่า ความรู้แจ้ง จรณะ ความประพฤติ สัมปันโน ความถึงพร้อม

แปลรวมความว่า ผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้ดี ความสามารถดี และความประพฤติดีงาม พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้อีกว่า ทนฺโต เสฏฺโฐ มนุสฺเสสุ ในหมู่มนุษย์ ผู้ใดอุดมด้วยวิชชาและจรณะ ได้ฝึกตนให้มีวินัย ฝึกใจให้มีธรรมะ ผู้นั้นเป็นผู้ประเสริฐที่สุด คนที่จะเป็นบัณฑิตได้ดีที่สุด ต้องผ่านการฝึกฝนอบรมตนมาเป็นอย่างดีแล้ว เป็นเหตุให้ได้รับการยอมรับ และยิ้มรับ ในฐานะเป็น*ผู้เลิศด้วยเกียรติยศ งามด้วยเกียรติศักดิ์ ประจักษ์ด้วยมิตรและบริวาร สุดท้ายก็เบิกบานด้วยความดี*

คำว่า "ยศ" นั้น แท้จริงเป็นโลกธรรม ได้แก่ ธรรมที่มีประจำโลก เป็นฝ่ายอิฏฐารมณ์ คืออารมณ์เป็นที่ปรารถนาทั่วไป มีอยู่ ๓ ยศ ด้วยกัน คือ อิสริยยศ เกียรติยศ บริวารยศ

อิสริยยศ แปลว่า ยิ่งด้วยความเป็นใหญ่ ผู้ที่สูงกว่า เหนือกว่า เป็นผู้บันดาลหรือประทานให้ ถ้าเป็นข้าราชการต้องเป็นผู้บังคับบัญชาแต่งตั้ง ยกย่อง มอบหมายจึงจะเป็นใหญ่ได้ ผู้ประกอบด้วยอิสริยยศ มีอานุภาพทำให้สามารถเอาชนะข้าศึกศัตรูทั้งปวงได้

เกียรติยศ แปลว่า ยิ่งด้วยความดี ความดีเป็นสิ่งที่ผู้อื่นทำให้ไม่ได้ ต้องทำหรือบำเพ็ญด้วยตนเองเท่านั้น ดังคำที่ท่านว่า "*ความดีไม่มีขาย ใครอยากได้ต้องทำเอง*" ผู้ประกอบด้วยเกียรติยศจะมีอานุภาพทำให้ชนะภัยทั้งหลายทั้งปวง

บริวารยศ แปลว่า ยิ่งด้วยพวกพ้องน้องพี่ อยู่ที่ไหนก็อบอุ่นอบอวล ไม่หงอยเหงาเศร้าสร้อย ไม่ว้าเหว่ ผู้จะมีบริวารยศ ต้อง

อาศัยความเป็นคนไม่มีความตระหนี่แต่มีน้ำใจ ดังคำโบราณที่ว่า "*บริวารมาเพราะน้ำใจมี บริวารหนีเพราะน้ำใจลด บริวารหดเพราะน้ำใจแห้ง*"

บุคคลผู้เพียบพร้อมด้วยบริวาร จะทำการหรือคิดอ่านสิ่งใด จะได้รับแต่ความสุขความสำเร็จ สัมฤทธิผลในสิ่งที่ตนปรารถนา

ฉะนั้น ในการทำงานทุกด้านท่านจึงบอกว่า ต้องทำเป็นกลุ่ม เป็นคณะ ช่วยกันทำ ไม่ใช่วันแมนโชว์ *ผู้บริหารแม้จะมีสติปัญญาเป็นเลิศ แต่ถ้าแขนขาเป็นอัมพาตจะทำอะไรได้* หมายความว่า แม้จะมีความคิดอ่าน ความรู้ดี สามารถดี แต่ปราศจากบริวารลูกน้องช่วยสนองงาน ก็ไม่ต่างอะไรกับแขนขาที่เป็นอัมพฤกษ์อัมพาต

"*ทำอย่างไรจึงจะได้ยศ*"

พระพุทธเจ้าได้ตรัสหลักคุณธรรมเป็นเครื่องประเทืองยศไว้ ๗ ประการด้วยกัน พระบาลีว่า อุฏฺฐานวโต สติมโต เป็นต้น แปลถอดความให้จำง่ายๆ ว่า

ยศและลาภย่อมมาสู่ผู้ขยัน
สติมั่นสะอาดล้วนคิดถ้วนถี่
ทั้งอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคนดี
ไม่ประมาทเจ็ดอย่างนี้ดีแน่เอย

บุคคลใด*อดีตไม่ขยัน ปัจจุบันไม่ขวนขวาย ไม่ต้องไปทำนายอนาคต* เพราะยศและลาภย่อมมาสู่ผู้ขยันเท่านั้น ขณะเดียวกัน เมื่อได้ยศ พระพุทธเจ้าได้ตรัสเตือนไว้อีกว่า ยโส ลทฺธา น มชฺเชยย

ได้ยศแล้วอย่าประมาท ได้อำนาจแล้วอย่ามัวเมา ในเรื่องนี้ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) วัดราชบพิธ ได้นิพนธ์เป็นกลอนสอนใจไว้บทหนึ่งว่า

หัวโขนสวมหัวคนเต้น
หมายเป็นลิงยักษ์สักครู่
ถอดโขนแล้วคนเดิมดู
ใช่ผู้ยักษ์ลิงสิ่งลวง

อีกบทหนึ่งนักปราชญ์ท่านประพันธ์เอาไว้ว่า

อันยศศักดิ์อัครฐานโบราณว่า
คือที่มาของสมมติดุจหัวโขน
ยศอำนาจวาสนาพาลืมตน
ต้องมีมนต์คู่ใจไว้พึ่งพา
ยโส ลทฺธา น มชฺเชยฺย
คือคำพระประพันธ์เป็นคาถา
ทั้งแปดคำจำไว้ในอุรา
สติมาหมดเมาเพราะเป่ามนต์

ยศศักดิ์อัครฐานทุกตำแหน่งที่เกิดจากการทำหน้าที่ พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ให้ตระหนักให้ดี ทำความเข้าใจดังต่อไปนี้ว่า...

ยศศักดิ์ เป็นของหนักสำหรับผู้ไม่มีความสามารถ
ยศศักดิ์ เป็นเพชฌฆาตของผู้ไม่ยุติธรรม
ยศศักดิ์ เป็นความชอกช้ำของผู้ผิดหวัง

ยศศักดิ์ เป็นพลังของคนดี
ยศศักดิ์ เป็นศักดิ์ศรีที่ต้องมีในหมู่มนุษย์
ยศศักดิ์ มีทั้งผู้ที่ชุ่มชื่นมีทั้งผู้ที่ช้ำชอก
ยศศักดิ์ มีทั้งผู้ที่รุ่งเรืองมีทั้งผู้ที่ร่วงโรย
ยศศักดิ์ มีทั้งหัวเราะมีทั้งร้องไห้ ฯ

ยศแม้จะเป็นของดี แต่บางคนก็กลับทุกข์เพราะการมียศเช่นเดียวกัน เพราะเหตุใดจึงต้องทุกข์ *เมื่อยังไม่ได้ ก็ทุกข์เพราะอยากได้ ได้แล้ว...ก็เป็นทุกข์เพราะอยากได้มากยิ่งขึ้น เมื่อสูญเสียก็ทุกข์เพราะเสียดาย*

เพราะฉะนั้น ต้องรู้เท่ารู้ทันและตระหนักให้ดี ชีวิตของคนเราเปรียบเหมือนเจดีย์ เจดีย์จะงามตระหง่าน และมีความสง่า เพราะเหตุ ๓ ประการ คือ...

๑. *สูง* คือ ความเด่น
๒. *มั่นคง* คือ ความทนทาน
๓. *ขลัง* คือ ความศักดิ์สิทธิ์

คนเราก็คล้ายพระเจดีย์ สูงด้วยอิสริยศ มั่นคงด้วยตำแหน่งหน้าที่การงาน และบริวารยศ ขลังด้วยเกียรติยศ ผู้ที่ยังไม่ได้ยศก็อย่าได้นึกน้อยใจ อย่าท้อแท้อย่าฝ่อหรือห่อเหี่ยว บางท่านยังไม่ได้ เกิดความท้อแท้เบื่อหน่าย อย่าลืมว่า *คนที่ท้อแท้เบื่อหน่ายคือคนตายก่อนหมดอายุ* เรียกว่ามีชีวิตแต่ไม่มีชีวา เมื่อยังไม่ได้ต้องบำเพ็ญความดีและบารมีให้ยิ่งขึ้นไป เมื่อบุญเต็มที่บารมี

เต็มเปี่ยมก็ย่อมได้ บุญไม่เต็มที่บารมีไม่เต็มเปี่ยม ดิ้นรนอย่างไรก็ไม่ได้ โบราณจึงกล่าวว่า *"ค่าของคน อยู่ที่ผลของงาน ค่าของงานอยู่ที่การกระทำ ค่าของการกระทำอยู่ที่การทำดี"* ความดีจึงเป็นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และความดีอยู่กับตัวเรา ไม่ได้เกิดจากคนอื่น ดังคำที่ว่า

อันความดีไม่ใช่มีที่คนอื่น
อย่าหลงชื่นคำชมงมโง่เขลา
อันความดีนั้นมีอยู่ที่ตัวเรา
ไม่ต้องเฝ้าคอยรอขอจากใคร

การทำดีถูกดีนั้นมีค่า
การทำดีถูกเวลาค่ามหันต์
การทำดีถูกบุคคลผลอนันต์
การทำดีด้วยความหมั่นนั่นแหละดี

ความดีจะทำให้ชีวิตประสบผลสัมฤทธิ์ อย่าไปคิด อย่าไปคาด อย่าไปหวังเกี่ยวกับเรื่องลมๆ แล้งๆ *อย่าไปหวังสิ่งที่ไม่มีสิทธิ์ อย่าไปคิดสิ่งที่ไม่มีค่า อย่าไปฝันสิ่งที่ไม่มา อย่าไปคว้าสิ่งที่ไม่มีจริง* ต้องลงมือทำเท่านั้น เพราะฉะนั้น บุคคลที่จะประสบผลสัมฤทธิ์ตามที่ตนมุ่งหวัง ต้องเป็นผู้มีบุญ ทั้งบุญในอดีตที่เรียกว่า *ปุพฺเพ กตปุญฺญตา* บุญเก่ากุศลก่อนที่บุคคลได้บำเพ็ญมาแต่ปุเรชาติ และบุญในปัจจุบัน เรียกว่า*อัตถจริยา*การบำเพ็ญคุณประโยชน์ ปัจจุบันเรียกว่า *มีโชค มีช่วง* และ*มีช่อง!*

มีโชค มีผู้ใหญ่ดึง ผู้น้อยดัน เสมอกันประคับประคอง แต่ถึงจะมีโชค หากปราศจากช่วง ยังไม่ถึงเวลา ไม่เหมาะสม ไม่สมควร ความดียังไม่สุกงอม ก็ทำให้ยังไม่ได้ จะกลายเป็นผลไม้บ่มแก๊สไป และต้องมีช่องมีจังหวะมีหนทาง จึงจะบันดาลให้ได้ประสบพบแต่ความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา ดังพระเดชพระคุณพระพรหมบัณฑิต ที่ได้แสดงโลกธรรม สัจธรรม และคุณธรรมทั้งปวงให้เราท่านทั้งหลายได้ศึกษา ดังได้วิสัชนามา

อิมินา กตปุญฺเญน ขออำนาจบุญกุศลคุณงามความดีอันเนื่องด้วยทาน ศีล ภาวนา ที่ทุกท่านได้ร่วมกันบำเพ็ญให้เป็นไป ทั้งในอดีตและปัจจุบัน และจักได้บำเพ็ญต่อไป ขอจงเป็นปฏิพร ย้อนสนองให้ทุกท่านทุกคน ณ สมาคมนี้ จงประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล สมบูรณ์พูนผลด้วยสิ่งอันพึงปรารถนาจงทุกประการ

รับประทานวิสัชนาพระธรรมเทศนาใน พรหมบัณฑิตกถา เพื่อเป็นการเสริมธรรมเสริมปัญญา ได้ชี้แจงแสดงมาสมสมัยได้เวลา ขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้ฯ

*ปัพพัชชานิสังสกถา**
(อานิสงส์บรรพชา-อุปสมบท)

๏ *พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)*

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

รตนตฺตยานุภาเวน รตนตฺตยเตชสา สทา โสตฺถี ภวนฺตุ โวติ.

ด้วยอำนาจบุญกุศลคุณงามความดี และอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย ขอความผาสุก ความสวัสดี จงมีแด่พ่อนาคพร้อมด้วยบิดามารดาและญาติมิตรพี่น้องทุกๆท่าน

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงพระธรรมเทศนาใน *ปัพพัชชานิสังสกถา* พรรณนาถึงอานิสงส์การบรรพชาอุปสมบท เพื่อเป็นการอนุโมทนาชื่นชมยินดี และชี้แนะแนวทางในการประพฤติปฏิบัติปรารภในโอกาสที่พ่อนาคพงศกร อำนวยเรืองศรี บุตรสุดที่รักคนหัวปี ของคุณพ่อไสว อำนวยเรืองศรี และคุณแม่ธัญนันท์ นำพิทักษ์ชัยกุล หลานชายคุณย่าปราณี อำนวยเรืองศรี ที่ได้มีศรัทธาปสาทะ เสียสละโอกาสและเวลาทางฆราวาสวิสัยมาบรรพชาอุปสมบท ให้สำเร็จเพศเป็นบรรพชิตในเวลา ๑๗.๐๐ น. ของวันนี้

**พระธรรมเทศนา เนื่องในพิธีบรรพชา-อุปสมบท นาคพงศกร อำนวยเรืองศรี ณ วัดประยุรวงศาวาส วันพุธที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๕.๐๐ น.*

ขออนุโมทนาสาธุการต่อความดำริจิตคิดชอบและศรัทธา ปสาทะ ที่พ่อนาคพงศกร ได้สละโอกาสและเวลาเข้ามาบรรพชาอุปสมบท ซึ่งเป็นงานที่สำคัญ และเป็นงานที่ศักดิ์สิทธิ์ เพราะงานบวชเป็นงานทำคนให้เป็นพระ ทำคนให้บริสุทธิ์ ทำคนให้สะอาดทางพฤตินิสัย ถ้าชีวิตเหมือนก้อนหินก้อนกรวด การบวชก็คือการเจียรนัยชีวิตให้มีรุ้งมีแวว เป็นเพชรเป็นพลอยเป็นอัญมณีที่ล้ำค่าที่สังคมครอบครัวและวงศ์ตระกูล จะได้นำไปประดับให้เกิดสง่าราศีในวันนี้จึงเป็นวันประวัติศาสตร์ในชีวิตของพ่อนาควันหนึ่ง

ถามว่า..ทำไมจึงเป็นวันประวัติศาสตร์ วิสัชนาว่า เพราะ...

๑. เป็นวันที่คุณแม่ธัญนันท์ จะได้อุ้มผ้าไตร

๒. เป็นวันที่คุณพ่อไสว จะได้สะพายบาตร

๓. เป็นวันที่คุณย่าปราณีและญาติๆ จะได้อนุโมทนา

๔. เป็นวันที่สีกาจะได้อุ้มหมอน

๕. เป็นวันที่แตรวงจะได้บรรเลงให้ได้ฟ้อนรำ

๖. เป็นวันที่นาคจะได้นำทุกท่านให้เป็นญาติมิตร ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนายิ่งๆ ขึ้นไป

รวมความว่าที่เป็นวันประวัติศาสตร์ เพราะเหตุ ๖ ประการดังกล่าวข้างต้น

๑. วันที่แม่ได้อุ้มผ้าไตร คุณแม่ธัญนันท์นั้นมีโอกาสได้อุ้ม ๒ คราว ครั้งแรกได้อุ้มท้องประครองครรภ์พ่อนาคมาถึง ๙ เดือนปลาย ครั้งที่ ๒ อุ้มผ้าไตรในวันที่ลูกได้บวช

๒. คุณพ่อไสวได้สะพายบาตร บาตรนี้ถือว่าเป็นของสำคัญเพราะเป็นอุปกรณ์หรือเป็นอัฐบริขารของสมณะ หากไม่มีบาตรหรือ

บริขารก็บวชไม่ได้ วันที่ลูกได้บวช แม่ได้อุ้มผ้าไตรด้วยใบหน้าที่ผ่องใส พ่อได้สะพายบาตรด้วยอาการที่อิ่มบุญ ญาติทุกท่านที่มาร่วมงานวันนี้จำนวนมาก เมื่อทราบข่าวก็พลอยชื่นใจดีใจ มาร่วมกันอนุโมทนา ปกติงานบวชทั่วไปไม่มีทีวีมาถ่ายทำ แต่วันนี้ "ทีวีบูรพา" ซึ่งผลิตรายการ *"คนค้นฅน"* ให้เกียรติมาบันทึกภาพนำไปเผยแพร่ทางโทรทัศน์ด้วย อันนี้ก็ขออนุโมทนา

ถามว่า..วันไหนบ้าง? ที่พ่อแม่จะปลื้มใจและดีใจเป็นพิเศษ วิสัชนาว่ามีอยู่ ๔ วัน คือ..

๑. วันที่ลูกสำเร็จการศึกษา วันที่ลูกได้รับปริญญา เพราะไม่มีทรัพย์สมบัติใดๆ ที่พ่อแม่จะสามารถมอบให้ได้ดีที่สุดเท่ากับสมบัติคือความรู้หรือสติปัญญา เพราะเป็นทรัพย์สมบัติอันล้ำค่า ติดตัวลูกตลอดไป เถ้าแก่ไสวผู้เป็นพ่อ คุณธัญนันท์ผู้เป็นแม่เขียนป้ายติดบ้านเพื่อบอกลูกๆ ทุกคนว่า.....

พ่อแม่ไม่มีเงินทองจะกองให้
จงตั้งใจพากเพียรเรียนหนังสือ
หาวิชาความรู้เป็นคู่มือ
เพื่อยึดถือเอาไว้ใช้เลี้ยงกาย
พ่อกับแม่มีแต่จะแก่เฒ่า
จะเลี้ยงเจ้าเรื่อยไปนั้นอย่าหมาย
ใช้วิชาช่วยตนไปจนตาย
เจ้าสบายแม่กับพ่อก็ชื่นใจ ฯ

เป็นการเตือนใจลูกให้ตั้งใจศึกษาศิลปวิทยา เมื่อพ่อนาคพงศกร สำเร็จการศึกษาแล้ว พ่อแม่จึงปลื้มอกปลื้มใจ

๒. วันที่ลูกชายได้บรรพชาอุปสมบท วันนี้ไม่ได้ดีใจเฉพาะพ่อแม่เท่านั้น คุณย่าปราณี พี่ป้าน้าอาทุกท่านทุกคน มาร่วมอนุโมทนาด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แสดงถึงความดีใจ วันนี้จึงถือว่าพ่อนาคเป็นพระเอกของงาน อย่าให้ทุกท่านที่มาผิดหวังเป็นอันขาด

จงตั้งใจบวชให้เป็นบุญ ตามเค้ามูลที่ได้กล่าวอ้าง
พี่น้องญาติโยมจะได้โสมนัง ได้รับบุญญังได้ชมบุญญา
อย่าให้เสียผ้าเหลืองอย่าให้เปลืองผ้าลาย เราเกิดเป็นชายพบพระศาสนา
จงถือศีลสัตย์ไตรรัตนา กุศลหนุนบุญพาจะได้ไปสู่นิพพานฯ

๓. **วันที่ลูกมีตำแหน่งหน้าที่การงาน** เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว มีการงานทำเป็นหลักแหล่ง พ่อแม่ก็หมดห่วง หมดกังวล

๔. วันที่ลูกมีครอบครัวเป็นหลักฐานมั่นคง พ่อแม่ทุกท่านทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคุณพ่อไสว คุณแม่ธัญนันท์ หรือพ่อแม่ใครก็ตาม ยามที่ท่านมีลูก ย่อมจะตั้งความหวังไว้ในใจไว้กับลูก จะพูดหรือไม่พูดก็ตามแต่มันอยู่ในใจของท่าน และก็เป็นความหวังลึกๆ ว่า *"มีลูกเหมือนปลูกโพธิ์ เมื่อใหญ่โตจะได้พึ่งพา มีลูกหญิงหวังให้สืบเชื้อสาย มีลูกชายหวังให้สืบพระศาสนา"*

คำว่า *"มีลูกหญิงหวังให้สืบเชื้อสาย"* หมายถึงหวังให้ลูกสาวได้แต่งงานมีหลักฐาน มีหลักแหล่ง พ่อแม่จะมีความภาคภูมิใจหน้าชื่นตาบาน แต่ลูกสาวบางบ้านก็ไม่แน่ บางทีพ่อแม่ต้องการให้เป็นฝั่งเป็นฝาก็จริง แต่ยังไม่ทันจะถึงฝั่งมันดันพังฝาไปเสียก่อนก็มี ทำให้พ่อแม่ต้องหน้าช้ำตาบวม

คำว่า *"มีลูกชายหวังให้สืบพระศาสนา"* หวังให้ลูกได้บวช ได้เรียน ได้เห็นชายผ้าเหลือง ได้เกาะชายผ้าเหลืองลูกไปสู่สวรรค์บ้าง โอกาสนี้พ่อนาคนับว่าทำให้พ่อแม่ สมความปรารถนา ประการสำคัญการบวชครั้งนี้ บวชในสมัยที่เหมาะสม เพราะพ่อนาคพงศกรมีอายุเข้าเบญจเพสพอดี

คำว่า *"เบญจเพส"* ได้แก่อายุย่างเข้า ๒๕ ปี วัย ๒๕ เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงในชีวิตทั้งด้านอารมณ์และพฤตินิสัย ถ้าดำเนินชีวิตถูกต้องดีงาม จะเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า และมีความปลอดภัย แต่ถ้าผิดพลาดหรือประมาท ก็ทำให้เกิดการเสียหาย พ่อนาคบวชครั้งนี้ได้ทราบว่าไม่ใช่เกิดจากการขอร้องของพ่อแม่ แต่เป็นความดำริจิตคิดชอบของพ่อนาคเอง คนที่มีศรัทธาปสาทะ เอ่ยปากจะบวชให้พ่อให้แม่ มีไม่มากนักในสังคมปัจจุบัน

นาคบางรายไม่ได้บวชด้วยศรัทธา เรียกว่าขอร้องหรือจ้างให้บวช จ้างด้วยอะไร? มีข้อต่อรอง เช่น บวชแล้ว.. เมื่อลาสิกขาออกมาต้องขอรถ ๑ คัน ขอบ้าน ๑ หลัง ขอเงินเท่านี้แสนเท่านั้นล้าน หรือขึ้นอยู่กับการต่อรองหรือตกลงของพ่อแม่ นั่นไม่ใช่การบวชด้วยสำนึกกตัญญูรู้คุณ แต่บวชเพราะมีจุดมุ่งหมายอย่างอื่น บุญที่พึงได้ก็ได้น้อย แต่บวชด้วยศรัทธา และปรารถนาที่จะได้ปฏิบัติธรรม จึงเป็นสิ่งควรแก่การชื่นชมอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง

พ่อนาคจบการศึกษาแล้วและมีงานทำมั่นคงแล้ว แม้จะมีเงินเดือนในระดับสูง บริษัทต่อรองให้ทำงานต่อด้วยการเพิ่มโบนัสให้

แต่อาศัยความเป็นผู้มีศรัทธา ปรารถนาจะบวชทดแทนพระคุณพ่อแม่ ย่าและญาติ ก็หาได้เลื่อนความตั้งใจไม่ จากนั้นเมื่อลาสิกขาจะได้มาช่วยดูแลกิจการบริษัทของคุณพ่อคุณแม่ ข้อนี้แสดงให้เห็นถึงมโนธรรมสำนึก จิตที่เปี่ยมด้วยกตัญญูกตเวที จึงขอชื่นชมอนุโมทนายินดีเป็นพิเศษไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่ง พ่อนาคพร้อมทั้งญาติสนิทมิตรสหายทุกท่าน คนทุกคนที่เกิดมา ไม่ได้มีโอกาสที่จะบวชได้ทุกคนเสมอไป ถ้าไม่มีบุญ ผู้ที่จะได้บวชต้องนับว่าเป็นผู้มีบุญ บุญอย่างไร?

๑. บุญแล้วที่ได้เกิดมาเป็นคน
๒. บุญแล้วที่ได้รักษาตนมาจนกระทั่งมีอายุยืนยาว
๓. บุญแล้วที่ได้เกิดมาพบศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
๔. บุญแล้วที่ได้เกิดมาบนผืนแผ่นดินไทย
๕. บุญแล้วที่ได้เกิดมาเป็นไพร่ฟ้าในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

ถ้าไม่มีบุญเหล่านี้ เราไม่มีโอกาสได้บวช

ทุกท่านคงจะเคยสร้างพระ สร้างพระพุทธรูปบ้าง สร้างพระธรรมคือพระคัมภีร์บ้าง พระพุทธรูปเรามีทองเหลืองทองแดง เราสามารถหล่อได้ หรือไปบูชาที่เขาทำสำเร็จไว้แล้วบ้าง สร้างพระธรรมด้วยการสร้างพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ในทางพระพุทธศาสนา ท่านทั้งหลายก็เคยสร้างมาแล้ว แต่วันนี้ พระที่เราจะสร้าง ไม่ได้สร้างด้วยทองเหลืองทองแดง ไม่ได้สร้างด้วยกระดาษหรือตำรา แต่

คุณพ่อไสว คุณแม่ธัญนันท์ สร้างด้วยวัตถุชนิดพิเศษ คือเลือดเนื้อเชื้อไขสร้างด้วยควักเอาเลือดในทรวงอกมาสร้างให้เป็นพระ

"เหตุใด..จึงเรียกว่าควักเอาเลือดในทรวงอกมาสร้างเป็นพระ"

เพราะคำว่า *"ลูก"* ภาษาราชาศัพท์ เรียกว่า *"โอรส"* แปลว่า ผู้เกิดจากอุระ หมายถึงเกิดมาแล้วได้อาศัยดื่มน้ำนมจากแม่ ซึ่งเดิมทีเป็นโลหิตสีแดง แต่ด้วยความรักลูก ธรรมชาติได้แปรเปลี่ยนเป็นสีขาวกลายเป็นน้ำนมให้ลูกได้ดื่มได้กลืน เป็นชีวิตเป็นจิตวิญญาณ ทุกท่านจึงมีความปลื้มใจและรู้สึกได้บุญมาก

ในการสร้างพระอย่างอื่นนั้นอาจใช้เวลาชั่วครู่ชั่วยามก็สามารถกระทำได้ แต่คุณพ่อไสว คุณแม่ธัญนันท์ ได้ใช้เวลานานถึงเกือบ ๒๕ ปี ถึงมีโอกาสได้สร้างพระในวันนี้ เพราะต้องรอให้ลูกมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ถ้าบวชก่อนหน้านี้ก็ไม่เป็นพระ เป็นเพียงสามเณร วันนี้จึงเป็นพระชนิดพิเศษ

ถามว่า.."พ่อนาคบวชทำไม? – ทำไมจึงบวช?"

การบวชมีเหตุผลหลายประการ แล้วแต่เหตุผลแต่ละท่าน ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในลักษณะ ๙ ประการ คือ

๑. บวชเพื่อสืบพระศาสนา - เป็นศาสนทายาท

๒. *บวชเพื่อสนองคุณบิดามารดา - ทำความปรารถนาของท่านให้สมหวังดั่งตั้งใจ*

๓. *บวชเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย - แสวงหาภูมิรู้ ภูมิธรรม*

๔. *บวชเพื่อฝึกหัดพัฒนากายวาจาใจให้ดีงามขึ้น - ฝึกตนให้มีวินัย ฝึกใจให้มีธรรมะ*
๕. *บวชแก้บน - บนบานศาลกล่าวสิ่งใด เมื่อได้แล้วต้องแก้*
๖. *บวชหน้าไฟ - บวชจูงศพ แสดงความกตัญญูกตเวทีต่อบุพการีชน*
๗. *บวชถวายพระราชกุศล - แสดงความจงรักภักดีต่อพระบรมราชจักรีวงศ์*
๘. *บวชหนีปัญหา - มีความไม่สบายกายไม่สบายใจ แสวงหาความสงบใจ หลบความวุ่นวาย*
๙. *บวชเพื่อแสวงหาโมกขธรรม - มีความเบื่อหน่ายต่อโลกิยวิสัย ใคร่จะพ้นจากทุกข์ทั้งปวง*

ประเด็นที่ว่าบวชเพื่อสนองคุณบิดามารดานั้น ข้อนี้สำคัญมาก พ่อนาคมีความดำริล้ำลึกในอันที่จะทำให้พ่อแม่มีความปลาบปลื้มใจ และไม่มีอะไรจะยิ่งใหญ่ไปกว่าการทำความปรารถนาของท่านให้สมหวังดังที่ได้กล่าวแล้ว

ถามว่า "พ่อแม่คือใคร? ใครคือพ่อแม่?"

บุคคลผู้ที่มีคุณแก่เรามากที่สุดในโลกนี้ มี ๒ ท่าน ซึ่งก็ได้แก่พ่อกับแม่ พ่อแม่เป็นคำสั้นๆ พยางค์เดียว แต่มีความหมายกินใจและลึกซึ้ง

คำว่าพ่อคำว่าแม่แค่ฟังยังสุดซึ้ง
สุดรำพึงถึงคำกล่าวสาวคำเขียน
แม้นจะมีหลักสูตรใดให้ได้เรียน
หาคำเขียนเปรียบพ่อแม่แท้ไม่มี

พ่อกับแม่เป็นบุคคลสำคัญที่สุดในฐานะที่*เป็นทิศเบื้องหน้า, เป็นบุคคลหาได้ยาก, เป็นบุพการี, เป็นปูชนียบุคคล, เป็นมิตรในเรือน, เป็นเพื่อนในบ้าน, เป็นครูอาจารย์ประจำชีวิต, เป็นพรหมลิขิตชีวิตของลูก* เพราะฉะนั้นพ่อแม่จึงเป็นอะไรๆหลายๆอย่างต่อลูก ดังที่ท่านว่า.....

พ่อแม่เป็นพระองค์แรกผู้แสนดีในชีวิต
พ่อแม่คือครูคนแรกผู้ประสิทธิ์การศึกษา
พ่อแม่คือหมอคนแรกผู้ถือช้อนคอยป้อนยา
รวมคุณค่านี้ได้แก่พ่อแม่เราเอง

พ่อแม่มีได้เพียงข้างละหนึ่งท่านเท่านั้น หมายถึงพ่อแม่ที่ให้กำเนิด พ่ออย่างอื่นแม่อย่างอื่นอาจสามารถหาได้มาก แต่พ่อที่ให้เกิดแม่ที่ให้เกิดมีได้เพียงข้างละหนึ่งคน จึงชื่อว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในชีวิต ในฐานะเป็นบุคคลไม่มีอะไหล่ ล้มหายตายจากไปจะหาใครมาทดแทนก็ไม่ได้ ท่านจึงเป็นผู้มีพระคุณสุดที่จะพรรณนา

อันพระคุณพ่อแม่มีแก่บุตร
จะเปรียบดุจสิ่งใดก็ไม่สม
สุดจะสรรพรรณนาด้วยคารม
เอกอุดมเหลือตราคุณานันต์
จะเปรียบด้วยดินฟ้ามหาสมุทร
ก็ไกลสุดฟ้าดินเมฆินทร์กั้น
แม้เอาดินสิ้นพิภพมาจบกัน
มาเสกสรรสิ้นสุดจะบรรยาย ฯ

โบราณบอกว่า จะเอาโลกทั้งโลกมาแทนปากกา เอาท้องนภามาแทนกระดาษ เอาน้ำในมหาสมุทรแทนหมึกวาด นำมาจดจารจารึกพระคุณท่านนั้นเป็นอันไม่พอ แต่หากจะย่อๆ ให้เหมาะแก่โอกาสและเวลา พระคุณของพ่อพระคุณของแม่ สามารถสรุปลงได้ในปริศนาธรรมที่โบราณท่านผูกไว้สอนลูกสอนหลานบทหนึ่งซึ่งพ่อนาคจะต้องจำให้แม่น ว่า*"ใครหนออุ้มไม่หนัก เหนื่อยไม่พัก รักไม่ลวง ห่วงไม่เลิก เบิกไม่คิด ผิดไม่แค้น ตายแทนเราได้"* ผู้ที่มีความรัก ความเสียสละความห่วงใยเยี่ยงนี้ในโลกนี้มีเพียงพ่อและแม่เท่านั้น จึงถือว่าท่านเป็นผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ ซึ่งหากจะย่อให้จำง่ายๆ สามารถย่อลงได้เป็น ๔ ส. ดังต่อไปนี้

๑. *พ่อแม่เป็นผู้สร้างสรรค์ - บันดาลให้เกิดมา*
๒. *พ่อแม่เป็นผู้สั่งสอน - เป็นครูคนแรก*
๓. *พ่อแม่เป็นผู้ส่งเสริม - เป็นผู้เติมให้เต็ม*
๔. *พ่อแม่เป็นผู้ส่งเสีย - เป็นผู้ลงทุนให้*

สร้างสรรค์.. บันดาลให้ได้เกิดมา สั่งสอน..ให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ส่ง*เสริม..* สิ่งใดที่เป็นความเจริญก้าวหน้าของลูกก็ส่ง สิ่งใดที่ขาดตกบกพร่องก็เติมเสริมให้เต็ม และ*ส่งเสีย..* ด้วยการลงทุนลงแรงเพื่อลูก ทุกประการ อาศัยที่คุณพ่อไสว คุณแม่ธัญนันท์ได้สร้างสรรค์ สั่งสอน ส่งเสริมและส่งเสีย จึงทำให้พ่อนาคพงศกรได้ประสบพบกับ ส. ที่ ๕ ได้แก่ *"ส่องแสง"* นี้คือพระคุณของท่านซึ่งกล่าวไว้เพียงย่อๆ เพื่อให้พ่อนาคได้สดับในเวลาอันจำกัดนี้

"เราบวชเข้ามาเพื่ออะไร?"

บางท่านเข้าใจว่าการบวชคือการมาพักผ่อนมากินมานอน แต่ความจริงแล้วไม่ใช่ จะอยู่ในฐานะภาวะไหนก็ตาม ทุกคนต่างก็มีหน้าที่ด้วยกันทั้งนั้น ดังที่เคยปรารภอยู่เนืองๆ ว่า *"มีหน้าที่ รู้หน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบต่อหน้าที่ จะมีศักดิ์ศรีทั้งทางโลกและทางธรรม, มีหน้าที่ ไม่รู้หน้าที่ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ จะเสียศักดิ์ศรีทั้งทางโลกและทางธรรม"* เป็นพระก็มีหน้าที่อย่างพระ เป็นฆราวาสก็มีหน้าที่อย่างฆราวาส เป็นเด็กก็มีหน้าที่แบบเด็ก เป็นผู้ใหญ่มีหน้าที่แบบผู้ใหญ่

หน้าที่ของพระท่านเรียกว่า *"กิจวัตร"* ดังคำว่า *"พระดีต้องมีกิจวัตร พระวิบัติกิจวัตรไม่มี"* อันกิจของพระธุระของสงฆ์ ที่เรียกว่ากิจวัตรนั้นประกอบด้วย

มีบาตรต้องโปรด
มีโบสถ์ต้องลง
มีอาบัติต้องปลง
จึงจะเป็นพระสงฆ์ผ่องอำไพ
มีบาตรไม่โปรด
มีโบสถ์ไม่ลง
มีอาบัติไม่ปลง
จะเป็นพระสงฆ์ได้อย่างไร?

นี้คือกิจของพระธุระของสงฆ์หรือที่ได้ยินได้ฟังกันบ่อยๆ ว่า *สวดมนต์ภาวนา ศึกษาเล่าเรียน พากเพียรปฏิบัติ สันทัดในการสอน* นี้แหละคือกิจวัตรของพระ

บวชแล้วเป็นอะไร?

การบวชเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพทั้งกายภาพ (รูปลักษณ์) ทั้งคุณภาพ(ความรู้ – ความดี) บวชแล้วมีสถานภาพเรียกว่า*เป็นพระ เป็นสมณะ เป็นภิกษุ เป็นบรรพชิต*

เป็นพระ คำว่า "พระ" แปลว่า ผู้ประเสริฐ สิ่งใดประเสริฐมีคุณมีค่า จะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม ท่านจะยกย่องให้เกียรติเรียกว่า "พระ" นำหน้าทั้งนั้น เช่น

ดวงเดือน	*เรียกว่า พระจันทร์*
ดวงตะวัน	*เรียกว่า พระอาทิตย์*
ลม	*เรียกว่า พระพาย*
ไฟ	*เรียกว่า พระเพลิง*
น้ำ	*เรียกว่า พระคงคา*
ฝนที่ตกลงมา	*เรียกว่า พระพิรุณ*
คำสอนของผู้รู้เช่นพระพุทธเจ้า	*เรียกว่า พระธรรม*
เราเป็นคน บวชแล้ว	*เรียกว่า พระสงฆ์*

คำว่า "พระสงฆ์" แปลว่าผู้ประเสริฐ ในฐานะเป็น

สุปฏิปันโน	-	*ผู้ปฏิบัติดีงาม*
อุชุปฏิปันโน	-	*ผู้ปฏิบัติตรง*
ญายปฏิปันโน	-	*ผู้ปฏิบัติเพื่อความรู้แจ้ง*
สามีจิปฏิปันโน	-	*ผู้ปฏิบัติชอบ*

รวมความว่าที่ประเสริฐ เพราะ*เป็นผู้ละชั่ว ประพฤติชอบประกอบอยู่ในความดี เป็นสมณะ* คำว่า สมณะ แปลว่า ผู้สงบ ผู้เสงี่ยม ผู้สงวน

สงบ คือ สงบกาย วาจา ใจ ไม่ฟุ้งซ่าน

เสงี่ยม คือ เจียมเนื้อเจียมตัว อ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่ยโสโอหัง หรือประพฤติแข็งกระด้าง ไม่ดื้อดึง ดื้อรั้น ดื้อด้าน แต่ต้องว่านอนสอนง่าย อยู่ในโอวาทอุปัชฌาย์อาจารย์

สงวน คือระวังสังวรกิริยามารยาทข้อวัตรปฏิบัติมิให้ละเมิดพระธรรมวินัย

เป็นบรรพชิต คำว่า "บรรพชิต" แปลว่า ผู้เว้น หมายถึง เว้นจากการคิดร้าย พูดร้าย ทำร้าย หรือเบียดเบียนผู้อื่น

ถามว่า "บวชแล้วได้อะไร?"

พ่อนาคต้องลงทุนด้วยการเสียสละประโยชน์ทางบ้าน ทางบริษัท ทางหน้าที่การงาน พ่อแม่ท่านก็ลงทุน เมื่อลงทุนแล้วอย่าให้ขาดทุน ต้องให้ได้กำไร กำไรอันเกิดจากการบวชได้แก่อานิสงส์และความดีงามที่บุคคล ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และพระศาสนาจะพึงได้ คือ ความเป็นบุคคลคุณภาพ อันเกิดจากความเป็นผู้มีคุณธรรม ได้แก่

๑. เป็นลูกที่ดี ของพ่อแม่
๒. เป็นศิษย์ที่ดี ของครูอุปัชฌาย์อาจารย์
๓. เป็นหลานที่ดี ของปู่ยาตายาย
๔. เป็นพลเมืองที่ดี ของประเทศชาติ
๕. เป็นศาสนิกที่ดี ของพุทธศาสนา
๖. เป็นพสกนิกรที่ดี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

อีกประการหนึ่ง การบวชมีผลานิสงส์แก่ตนเป็นพิเศษ เช่น

๑. ได้ยกระดับ
๒. ได้ขยับขยาย
๓. ได้ลบลาย
๔. ได้หมายพระนิพพาน

ยกระดับ เป็นการยกระดับอัพเกรดจากปุถุชน ขึ้นสู่ความเป็นกัลยาณชน จากกัลยาณชนขึ้นสู่ความเป็นอริยะชน ยกระดับจากคนขึ้นเป็นพระ จากคนมีศีล ๕ เป็นผู้มีศีล ๒๒๗ นอกจากพ่อนาคจะได้ยกระดับแล้ว พ่อแม่พี่น้องปู่ย่าตายายญาติๆ ก็ได้รับอานิสงส์ยกระดับด้วย เช่น ทุกวันที่ผ่านมา คุณพ่อไสว-คุณแม่ธัญนันท์ อำนวยเรืองศรี ท่านจะมีศักดิ์ศรีอย่างดีเพียงพ่อคนแม่คน แต่เมื่อลูกได้บวชก็ยกระดับอัพเกรดตามไปด้วย กลายเป็นพ่อพระ แม่พระ พี่พระ น้องพระ ย่าพระ มีฐานะภาวะสูงส่งไปด้วย

เมื่อบวชเข้ามาแล้ว ยกระดับแล้ว ไม่มีเพศใดในโลกซึ่งจะสูงส่งเท่ากับสมณเพศ เรียกว่า *"อุดมเพศ"* เพศที่สูงสุด ขอให้พ่อนาคและญาติทั้งหลายได้สังเกตตั้งแต่บัดนี้ ตอนเป็นนาค ยังเป็นคนธรรมดา ถือศีลเพียง ๕ ข้อ ต่อเมื่อผ่านพิธียกระดับอัพเกรดเป็นพระเรียบร้อยแล้ว ภาพจะเปลี่ยน เพราะตอนที่เป็นนาคก่อนที่จะขอรับผ้าไตรจากพ่อแม่ จากคุณย่า เข้าไปขอบรรพชาอุปสมบท เรายังต้องกราบไหว้บุพพการีและญาติผู้ใหญ่อยู่ ต่อเมื่อบวชแล้ว ภาพหรือฐานะภาวะจะเปลี่ยน ภาพจะกลับกลายเป็นว่าท่านที่เรากราบไหว้อยู่เมื่อสักครู่นี้ จะหันมาให้เกียรติยกย่องกราบไหว้เรา ซึ่งโดยปกติแล้ว..

พ่อแม่ *จะไม่กราบไหว้ลูก*
ปู่ย่าตายาย *จะไม่กราบไหว้หลาน*

ครูอาจารย์ จะไม่กราบไหว้ศิษย์
ผู้ใหญ่ จะไม่กราบไหว้ผู้น้อย
ผู้บังคับบัญชา จะไม่กราบไหว้ผู้ใต้บังคับบัญชา
พระราชา จะไม่กราบไหว้สามัญชน

แต่เมื่อบุคคลผู้นั้น ได้ยกระดับสู่ความเป็นอุดมเพศเรียบร้อยแล้ว ทุกท่านตามที่ได้กล่าวข้างต้น ถือว่าเราเป็นผู้มีฐานะภาวะที่สูง ยอมกราบยอมไหว้ ยอมถวายเกียรติ นี่แหละที่เรียกว่าได้ยกระดับ แม้สมณโวหารศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ก็มีศัพท์เรียกเป็นการเฉพาะ เช่น

ผ้าห่มหรือจีวร	เรียก	อุตตราสงค์
ผ้านุ่งหรือสบง	เรียก	อันตรวาสก
ผ้าใช้ทาบจีวร	เรียก	สังฆาฏิ
กิน	เรียก	ฉัน
นอน	เรียก	จำวัด
บิณฑบาต	เรียก	โปรดสัตว์
อาบน้ำ	เรียก	สรงน้ำ
เจ็บป่วย	เรียก	อาพาธ
ยกให้	เรียก	ประเคน
ให้ทั่วๆไป	เรียก	ถวาย
คำที่ใช้แทนคำว่าขาย	เรียก	ผาติกรรม
ตาย	เรียก	มรณภาพ
คำเรียกที่ใช้แทนตัว	เรียก	อาตมา/อาตมภาพ
คำที่ใช้แทนคำว่าครับ	เรียก	เจริญพร/ขอเจริญพร
คำที่ใช้แทนคำขอบคุณ	เรียก	อนุโมทนา/ขออนุโมทนา

คำที่ใช้แสดงความเห็นชอบหรือตอบรับ

เรียก สาธุ แปลว่า ดีแล้ว/ชอบแล้ว

ไม่ขัดใจ-ไม่ขัดข้อง เรียก ฉลองศรัทธา

สึกจากความเป็นพระ เรียก ลาสิกขาฯ

ขยับขยาย เมื่อเป็นฆราวาส พ่อนาคได้ศึกษาศิลปวิทยาทางโลกเพื่อไว้ประกอบสัมมาชีพ ก็มีความรู้ความคิดวิสัยทัศน์สูงส่งไปด้านหนึ่ง แต่เมื่อได้บวช ได้เรียน ได้อาบย้อมด้วยพระธรรมวินัยไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ความคิดความอ่านหรือวิสัยทัศน์ในทางที่ดีงามก็จะกว้างขวางขึ้น

ลบลาย สิ่งใดที่ไม่ดี ที่ติดอยู่ในอัธยาศัย เช่น ความเกียจคร้าน ความเห็นแก่ตัว ความเอาแต่อารมณ์ มุทะลุฉุนเฉียวเกรี้ยวกราด ว่ายากสอนยาก ดื้อดึง ดื้อรั้น ดื้อด้าน จะได้ลบออกในขณะที่บวช

หมายพระนิพพาน อุดมคติของการบวชแต่โบราณนั้นอยู่ที่พระนิพพาน พ่อนาคคงจำบทท่องขานนาคบทที่ว่า "สพฺพทุกฺขนิสฺสรณนิพฺพาน สจฺฉิกรณตฺถาย" แปลว่า ที่บวชนี้เพื่อกระทำให้ถึงซึ่งที่สุดแห่งทุกข์ กระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน เนื่องจากโบราณนั้น ไม่ได้บวชเมื่อหนุ่มๆ แต่บวชเมื่อภายแก่ หัวหงอก ฟันหัก หนังเหี่ยว เบื่อโลก อิ่มโลก เอียนโลก แล้วนั่นแหละ จึงบวช บ่ายหน้าเข้าป่าแล้วไม่มีการสึก จึงมุ่งหมายที่จะพ้นทุกข์จากการเวียนว่ายตายเกิดคือพระนิพพาน แต่ปัจจุบันแม้เราจะบวชแต่ยังหนุ่ม บวชแล้วยังมีภาระต้องรับผิดชอบ มีหน้าที่ต้องออกไปปฏิบัติ แต่อุดมคติก็ยังคงอยู่เหมือนเดิม

ฉะนั้น ในการบวชของพ่อนาคครั้งนี้ จึงมีผลานิสงส์อันยิ่งใหญ่ คือ

๑. ได้เป็นทายาทสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา

๒. ได้สนองคุณของบิดามารดา

๓. ได้ศึกษาพระธรรมวินัย

๔. และได้ฝึกหัดกายวาจาใจให้ดีงามขึ้น ฯ

นี้คืออานิสงส์โดยย่อเหมาะควรแก่โอกาสและเวลา

บัดนี้.. มงคลสมัยที่จะได้ประกอบพิธีบรรพชาอุปสมบทมาถึงแล้ว จักได้เตรียมการเพื่อที่เราท่านทั้งหลายจะได้นำนาคเข้าสู่พระอุโบสถ เพื่อประกอบพิธียกกุลบุตรขึ้นสู่ความเป็นพระสงฆ์สืบไป พระธรรมเทศนาปัพพัชชานิสังสกถา พรรณนาอานิสงส์ของการบรรพชาอุปสมบท ฉลองศรัทธาโดยย่นย่อเหมาะควรแก่โอกาสและเวลา

อิมินา กตปุญฺเญน ขออำนาจบุญกุศลคุณงามความดีที่พ่อนาคพงศกร อำนวยเรืองศรี บุตรสุดที่รักคนหัวปีของคุณพ่อไสวและคุณแม่ธัญนันท์ หลานชายของคุณย่าปราณี อำนวยเรืองศรี ที่ได้สละโอกาสทางฆราวาสวิสัย มาบรรพชาอุปสมบท ณ วาระนี้ ของจงเป็นตบะเดชะพลวะปัจจัย ส่งเสริมสนับสนุนให้พ่อนาคพร้อมด้วยบิดามารดา คุณย่า และญาติทุกท่าน มิตรทุกคน ซึ่งได้มาร่วมอนุโมทนาบุญกุศล ณ วาระนี้ จงประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล สมบูรณ์พูนผลประสบแต่สิ่งอันพึงปรารถนา จงทุกประการ

รับประทานวิสัชนาพระธรรมเทศนาใน ปัพพัชชานิสังสกถา ได้ชี้แจงแสดงมาสมสมัยได้เวลา ขอสมมติยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้ฯ

สัจจธัมมกถา*

(เห็นทุกข์ – เห็นธรรม)

๏ *พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)*

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

อยญฺจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา สงฺฆมฺหิ สุปติฏฺฐิตา
ทีฆรตฺตํ หิตายสฺส จานโส อุปกปฺปติติ.

ขุ.ขา.ทุก.

ณ บัดนี้ จะได้แสดงพระธรรมเทศนา ในสัจจธัมมกถา พรรณนาถึงสัจธรรมความจริงประจำชีวิตและประโยชน์ของการบำเพ็ญกุศลอุทิศแด่ท่านผู้วายชนม์ ปรารภในโอกาสที่ครอบครัวเจียรวนนท์ อันมีคุณวัลลภ เจียรวนนท์ เป็นประธาน ได้บำเพ็ญกุศลอุทิศกัลปนาผลแด่ดวงวิญญาณของคุณอมรา เจียรวนนท์ ผู้ภรรยาซึ่งท่านได้อำลาจากโลกนี้ไปแล้ว ภายหลังแต่ได้อยู่ชมโลกเป็นเวลานาน ๗๖ ปี เฉพาะในคืนนี้ ท่านผู้มีเกียรติรวม ๑๑ คณะ มีน้ำใจรับเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล คือ *สมาคมอัสสัมชัญ สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอัสสัมชัญ สถาบันวิทยาการตลาดทุน บริษัทโตโยต้า*

---

* *แสดง ณ ศาลา ๙ วัดธาตุทอง พระโขนง กทม. วันอาทิตย์ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๙.๐๐ น*

มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย มูลนิธิโรคหัวใจแห่งประเทศไทย สมาพันธ์สมาคมศิษย์เก่าคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย หลักสูตรการบริหารจัดการความมั่นคงแห่งชาติ หมู่บ้านเล็คไซด์ วิลล่า ๑ พระธรรมทูตสายต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะท่านรัฐมนตรีวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พร้อมด้วยครอบครัวเอื้ออภิญญกุล

ทุกท่านทุกสถาบันดังได้เอ่ยนามมา ได้มีเมตตาธรรมและน้ำใจต่อครอบครัวเจี่ยรวนนท์ รับเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศล เบื้องต้นได้จัดให้มีการแสดงพระธรรมเทศนา จากนั้นจะได้จัดให้มีการสวดพระอภิธรรมเป็นลำดับไป

ในงานบำเพ็ญกุศลนี้ ทำให้เราท่านทั้งหลายผู้อยู่ภายหลังได้ประจักษ์ในธรรมทั้ง ๒ กล่าวคือ คุณธรรมและสัจธรรมอย่างแจ้งชัดถึง ๖ ประการ คุณธรรมและสัจธรรมทั้ง ๖ ประการเป็นไฉน?

๑. ได้เห็นความดีของท่านผู้ที่จากไป
๒. ได้เห็นน้ำใจของท่านผู้เป็นสามี
๓. ได้เห็นความกตัญญูกตเวทีของท่านผู้เป็นกุลบุตรกุลธิดา
๔. ได้เห็นความเมตตาของพระเถระชั้นผู้ใหญ่
๕. ได้เห็นน้ำพระราชหฤทัยของสมเด็จบรมบพิตร
๖. ได้เห็นว่าชีวิตทุกชีวิตเป็นอนิจจัง

ทั้ง ๖ ประการนี้ คือคุณธรรมและสัจธรรมที่เราท่านทั้งหลายได้ประจักษ์

ที่ว่า *ได้เห็นความดีของท่านผู้ที่จากไป* คือได้เห็นคุณความดีของคุณอมรา เจียรวนนท์ผู้ล่วงลับ ท่านดีในฐานะศรีภริยา ดีในฐานะของมารดา ที่ได้ร่วมกัน*สร้างหลักฐาน สานหลักแหล่ง แต่งหลักธรรม ค้ำหลักประกันชีวิต* ให้ครอบครัวมีความมั่นคงดำรงมั่น ในส่วนของผู้เป็นกุลบุตรกุลธิดาท่านได้ให้คุณธรรม ๓ อ. คือ *อบรม อบอุ่น* และ*อบอวล* อบรมด้วยให้ความรู้ อบอุ่นด้วยให้ความรัก อบอวลด้วยให้มีเกียรติยศ มีเกียรติศักดิ์ในโลกในสังคม

ที่ว่า *ได้เห็นน้ำใจของท่านผู้เป็นสามี* คือคุณวัลลภ เจียรวนนท์ ในฐานะคู่ชีวิตที่ได้อุปถัมภ์ค้ำชูดูแลซึ่งกันและกันมาเป็นเวลาช้านาน ในฐานะคู่สร้างคู่สมและคู่สุขคู่ทุกข์ เข้าลักษณะว่า *"ยามอยู่ได้อุปฐาก ยามจากได้อุปถัมภ์"*

ที่ว่า *ได้เห็นความกตัญญูกตเวทีของท่านผู้เป็นกุลบุตรกุลธิดา* ในฐานะที่ต้องสูญเสียบุคคลผู้เป็นบุพพการี เมื่อคุณแม่จากไป ท่านผู้เป็นกุลบุตรกุลธิดาทั้ง ๓ ได้ทำความปรารถนาของท่านผู้เป็นมารดาให้สมหวังดังตั้งใจ วิสัยพ่อแม่ทุกท่านทุกคน ยามมีกุลบุตรกุลธิดา ย่อมตั้งความปรารถนาไว้ในใจเช่นเดียวกันว่า

มีลูกเหมือนปลูกโพธิ์
เมื่อใหญ่โตจะได้พึ่งพา
ยามแก่เฒ่าหวังเจ้าเฝ้ารับใช้
ยามเจ็บไข้หวังเจ้าเฝ้ารักษา

ครั้นถึงคราวล่วงลับดับชีวา
หวังลูกยาช่วยปิดตาเมื่อสิ้นใจ

ท่านผู้เป็นกุลบุตรกุลธิดาทั้ง ๓ ได้ทำหน้าที่ครบถ้วนบริบูรณ์ทั้ง ๕ ประการ ดังที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ได้ตรัสไว้ว่า

๑. เมื่อพ่อแม่เลี้ยงเรามาต้องหาโอกาสเลี้ยงท่านตอบ
๒. ช่วยทำกิจการงานของท่าน
๓. ดำรงวงศ์ตระกูล
๔. ทำตัวตนให้เป็นผู้สมควรได้รับทรัพย์มรดก
๕. ยามเจ็บป่วยต้องช่วยกันเยียวยารักษา ยามมรณาต้องจัดการงานศพให้ คือปฏิบัติให้สมเกียรติ สมศักดิ์ศรี สมกับความดีของท่าน เข้าลักษณะที่ว่า

อันลูกดีก็เป็นศรีสง่าหน้า
ญาติวงษ์พงศาก็ผ่องใส
แม้นญาติสนิทมิตรสหายที่ใกล้ไกล
ก็พอใจสรรเสริญเจริญพร

ลูกที่ดีเมื่อพ่อแม่อยู่ก็ช่วยกันอุปัฏฐาก ยามพ่อแม่จากก็ช่วยกันอุปถัมภ์ ยามพ่อแม่อยู่ช่วยกันเลี้ยงกาย ยามพ่อแม่ตายช่วยกันเลี้ยงวิญญาณ ในงานนี้จึงทำให้ได้เห็นความกตัญญูกตเวทีของท่านผู้เป็นกุลบุตรกุลธิดาทั้ง ๓ อย่างชัดเจน

ที่ว่า *ได้เห็นความเมตตาของพระเถระชั้นผู้ใหญ่* พระเถระที่ได้เมตตามาร่วมงาน ณ วาระนี้ ล้วนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของครอบครัวและตระกูล อาทิ *พระเดชพระคุณพระพรหมเมธี* รอง

สมเด็จพระราชาคณะ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๔, ๕, ๖, ๗ (ธรรมยุต) โฆษกมหาเถรสมาคมและผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศาราม *พระเดชพระคุณพระพรหมมุนี* กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๑๔, ๑๕ (ธรรมยุต) และผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม *พระเดชพระคุณพระราชวิสุทธิเวที* เจ้าคณะภาค ๑ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร เป็นอาทิ

ที่ว่า *ได้เห็นน้ำพระราชหฤทัยของสมเด็จบรมบพิตร* เมื่อความทราบถึงพระเนตรพระกรรณว่า คุณอมรา เจียรวนนท์ ได้จากไป สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พระราชทานหีบลายก้านแย่ง พระราชทานพวงมาลาส่วนพระองค์ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถและพระบรมราชวงศ์ พร้อมทั้งดินพระราชทานเป็นกรณีพิเศษ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ แก่ท่านผู้จากไป ครอบครัวและวงศ์ตระกูลอย่างหาที่สุดมิได้

ที่ว่า *ได้เห็นชีวิตเป็นอนิจจัง* คือเห็นความไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่แน่นอน กำหนดไม่ได้ ทายไม่ออก และบอกไม่ถูกของทุกๆ ชีวิต สรรพสัตว์ที่อุบัติมาในโลกนี้ ไม่มีใครทราบล่วงหน้าได้ว่าจะมีอายุมั่นขวัญยืน หรือจะอายุสั้นพลันตาย องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงได้ตรัสไว้ว่า ชีวิตํ พยาธิ กาโล จ เป็นอาทิ แปลถอดความว่า

ชีวิตสั้นหรือยาวใครเล่ารู้
โรคาพาธอาจโจมจู่ใครรู้ได้

อีกเวลาที่จิตปลิดจากกาย
ที่นอนตายมิหมายรู้ทุกผู้แล

อีกบทหนึ่งว่า

เมื่อเช้ายังเห็นหน้า พอสายมาสิ้นชีวิต
ตอนบ่ายยังใกล้ชิด เย็นลงนิดมรณา
หัวค่ำยังเห็นอยู่ พอเช้าตรู่สิ้นชีวา
เมื่อครู่ยังดูหน้า พอลับตาตายเสียแล้ว

เป็นเครื่องยืนยันว่า ชีวิตเป็นไปตามกฎของธรรมชาติและกฎของธรรมดา องค์สมเด็จพระบรมศาสดา ตรัสไว้ปรากฏในธัมมจักกัปปวัตนสูตรตอนหนึ่งว่า ยงฺกิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมํ แปลถอดความว่า *สรรพสิ่งสิ้นสุดที่วิบัติ สรรพสัตว์สิ้นสุดที่ความตาย* งานศพไม่ว่าจะเป็นศพของท่านผู้ใดใครก็ตาม จึงเป็นงานที่แสดงให้เราท่านทั้งหลายได้ประจักษ์อีกประการหนึ่งว่าเป็นงาน ๔ ส. ถามว่า ๔ ส. เป็นไฉน?

๑ เป็นงานเสีย
๒ เป็นงานโศก
๓ เป็นงานสว่าง
๔ เป็นงานสติปัญญา

ที่ว่า *เป็นงานเสีย* เนื่องจากเจ้าภาพพร้อมด้วยญาติมิตรต้องสูญเสียคนที่เคารพคนที่รักคนที่เป็นหลักของชีวิตและครอบครัว สามีต้องสูญเสียภริยา บุตรธิดาต้องสูญเสียบุพพการีคือแม่ พี่ต้องเสียน้อง น้องต้องเสียพี่ฯ

ที่ว่า *เป็นงานโศก* ด้วยเป็นงานสลดใจ เป็นงานเสียใจ เสียดาย และอาลัยอาวรณ์ เมื่อข่าวคุณอมรา เจียรวนนท์ ได้สิ้นชีวิตปรากฏแพร่หลาย ท่านจึงรำพันเช่นเดียวกันว่า

แสนเสียดายคนดีอย่างนี้แท้
สุดจะแก้ให้ฟื้นคืนสังขาร
มัจจุราชโหดร้ายไม่รู้กาล
ด่วนพรากท่านจากพวกเราเศร้าอาลัย

ท่านผู้เป็นกุลบุตรกุลธิดาต่างก็รำพันถึงคุณแม่ว่า

แม่จ๋า.. พระคุณนั้นสุดจะหาสิ่งใดเหมือน
น้ำใจแม่โชติช่วงดั่งดวงเดือน
เตือนให้ลูกกตัญญูมิรู้วาย
รักอะไรหรือจะแท้เท่าแม่รัก
ผูกสมัครสายเลือดมิเหือดหาย
รักอื่นยังประจักษ์ว่ารักกลาย
จืดจางง่ายไม่จีรังดั่งมารดา
ตั้งแต่เล็กอุปถัมภ์ค้ำชูลูก
ให้เป็นสุขถนอมนักเลี้ยงรักษา
ยามกินแม่ก็ป้อนโภชนา
ยามนิทรากล่อมเหใส่เปลไกว
ยามเจ็บไข้ยากเย็นแม่เป็นทุกข์
ลูกมีสุขแม่จึงปลื้มลืมทุกข์ได้
รักลูกแสนแหนหวงดั่งดวงใจ
ถึงตีด่าก็เพื่อให้ลูกได้ดี

เฝ้าอบรมจรรยามารยาท
ไม่ประมาทกลัวลูกรักจักเสียศรี
ให้เล่าเรียนวิชาหาความดี
สุดที่จะกล่าวสรรพรรณนา

จะเปรียบเทียบสิ่งใดย่อมไม่ได้
พระคุณแม่นั้นไซร้มากนักหนา
ยามแม่อยู่อุ่นใจลูกทุกเวลา
ได้เห็นหน้าแสนชื่นระรื่นใจ

ยามสายัณห์ดวงตะวันลงเลื่อนลับ
พรุ่งนี้ก็จะกลับขึ้นมาใหม่
อกเอ๋ยกรรมจำพรากแม่อมรามาจากไป
สักเมื่อไหร่จึงจักฟื้นคืนชีวิต

ทิ้งให้ลูกลูกกำสรวญคร่ำครวญถึง
โศกตรึงแสนระทมระบมจิต
ทุกเช้าเย็นเคยเห็นแม่เป็นนิจ
ยิ่งคิดก็ยิ่งให้อาลัยรัก

เหมือนต้นโพธิ์บังแสงสุริยา
ถูกสายฟ้าฟาดต้องโพธิ์ทองหัก
สุดจะแลเหลียวเปล่าเปลี่ยวนัก
กำพร้าแม่ลูกรักหว้าเหว่ใจ

แม่จ๋า...เลี้ยงลูกมาตั้งแต่น้อยจนใหญ่
แสนลำบากยากเย็นเป็นพ้นไป
พระคุณใครฤๅจะเท่าคุณมารดา
โอ้ว่า มฤตยูเจ้าเอ๋ย

กระไรเลยโหดร้ายไม่ไว้หน้า
ยังมิได้สนองพระคุณแม่ที่มีมา
ให้สมกับกรุณาแก่ลูกนี้
ลูกลูกขอให้ดวงวิญญาณแม่อมรานั้น
จงไปสู่สวรรค์ชั้นฟ้าเกษมศรี
พระคุณแม่จะมั่นไว้ในฤดี
กว่าชีวีลูกจะลับดับตามเอย

ที่ว่า *เป็นงานสว่าง* ด้วยเป็นงานที่ทำให้เราท่านทั้งหลายได้*รู้จัก รู้จริง*และ*รู้แจ้ง*ในสัจธรรมความเป็นไปของชีวิต ว่าชีวิตทุกรูปทุกนาม *มีอุบัติขึ้นในเบื้องต้น ดำรงอยู่ในท่ามกลาง* และ*แตกสลายไปในที่สุด* เกิดขึ้น ตั้งอยู่แล้วก็ดับไป เป็นไปตามกฎของธรรมชาติและกฎของธรรมดาไม่มีใครหลีกได้เลี่ยงพ้น ดังท่านนิพนธ์เอาไว้ว่า

อันความตายชายนารีหนีไม่พ้น
จะมีจนก็ต้องตายกลายเป็นผี
ถึงแสนรักก็ต้องร้างห่างทันที
ไม่วันนี้ก็วันหน้าช้าหรือเร็ว

ที่ว่า *เป็นงานสติปัญญา* อันวิสัยของบัณฑิตชน ย่อมอาศัยโอกาสนี้ฉุกคิด เหลียวหลังและแลหน้าเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปของชีวิตอย่างถ่องแท้ โดยเอาท่านผู้ที่จากไปนั้นเป็นครู เราท่านทั้งหลายผู้ยังอยู่เป็นนักศึกษา เมื่อรู้เท่าทันชีวิตว่า มีอุบัติขึ้นในเบื้องต้น ดำรงอยู่ในท่ามกลาง และแตกสลายไปในที่สุด และในขณะเดียวกันก็มิอาจจะกำหนดตายตัวได้ว่าจะต้องเป็นไปเมื่อนั้น

เมื่อนี้ องค์สมเด็จพระชินสีห์บรมศาสดาจึงตรัสให้เราท่านทั้งหลายดำเนินชีวิตในอัปปมาทธรรม ความไม่ประมาท คือเตรียมพร้อมซ้อมใจอยู่ตลอดเวลา การเตรียมจะทำให้เราพร้อม การซ้อมจะทำให้เราไม่หวั่นไหว ในยามที่จะเผชิญกับสิ่งที่ไม่ปรารถนา คือความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความพลัดพรากจากกัน ในการมางานศพท่านจึงสอนให้ฉุกคิด *ด้วยทำสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ให้เป็นประโยชน์ ทำสิ่งที่มีปกติเป็นโทษให้กลายเป็นคุณ ทำสิ่งที่ไม่เป็นสาระให้เป็นสาระและแปรสิ่งที่เป็นทุกข์ให้เป็นสติปัญญา*

คณะท่านเจ้าภาพได้จัดให้มีการแสดงพระธรรมเทศนา เพื่อเพิ่มพูนกุศลบุญราศีส่วนธัมมัสสวนมัย เจริญอัปปมาทธรรมสัมมาปฏิบัติ เพื่อให้ชีวิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม

อนึ่ง ท่านทั้งหลาย การจัดให้มีการบำเพ็ญกุศล ณ วาระนี้ องค์สมเด็จพระชินสีห์บรมศาสดาได้ตรัสไว้ปรากฏในติโรกุฑฑสูตรว่า อยญฺจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา เป็นอาทิ แปลความว่า ทักขิณาคือทานที่ทุกๆท่านได้บำเพ็ญให้เป็นไป ท่านทั้งหลายได้ตั้งไว้ดีแล้วในพระสงฆ์ ย่อมสัมฤทธิ์ประสิทธิผลแด่ดวงวิญญาณของท่านผู้ที่ล่วงลับไปแล้วโดยสมควรแก่คติวิสัยในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ

การบำเพ็ญกุศลเบื้องต้นตั้งแต่จัดให้มีการแสดงพระธรรมเทศนาและจะได้มีการสวดพระอภิธรรมเป็นลำดับถัดไป ท่านเจ้าภาพทั้ง ๑๑ คณะดังได้เอ่ยนามมา พร้อมด้วยท่านผู้มีเกียรติท่านผู้ใหญ่อีกมากท่าน อาทิ *ฯพณฯท่านกิตติรัตน์ ณ ระนอง รองนายกรัฐมนตรี* และ*รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ท่านมีชัย ฤชุพันธุ์ อดีตประธานรัฐสภา ท่านศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม*

อดีตรองนายกรัฐมนตรี ท่านพลเอกประวิตร วงศ์สุวรรณ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ท่านพลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา อดีตผู้บัญชาการทหารบก และท่านผู้หญิงสุมาลี จาติกวณิช เป็นอาทิ ได้มีน้ำใจไมตรีมาร่วมงานบำเพ็ญกุศล ยังความอบอุ่นชุ่มชื่นใจแก่คุณวัลลภ เจียรวนนท์ พร้อมด้วยกุลบุตรกุลธิดากุลทายาทเป็นอย่างยิ่ง

น้ำใจไมตรีและบุญกุศลที่ทุกท่านทุกคนได้ร่วมกันบำเพ็ญให้เป็นไป แม้นว่าดวงวิญญาณของคุณอมรา เจียรวนนท์ผู้ล่วงลับสามารถหยั่งทราบด้วยญาณวิถีคือความรู้ทางหนึ่งทางใด ท่านก็จะต้องปลาบปลื้มปีติยินดีอนุโมทนา กราบขอบพระเดชพระคุณท่านพระมหาเถระทุกๆรูป ขอบพระคุณท่านผู้ใหญ่ ขอบใจท่านผู้มีเกียรติทุกๆท่าน ที่ได้สละโอกาสและเวลามาร่วมในพิธีบำเพ็ญกุศลครั้งนี้

อิมินา กตปุญฺเญน ขออำนาจบุญกุศลคุณงามความดีที่คุณอมรา เจียรวนนท์ ผู้ล่วงลับ ท่านได้สร้างสมอบรมไว้เป็นเอนกประการเมื่อครั้งท่านยังมีชีวิต ประกอบกับบุญกุศลที่ท่านเจ้าภาพและญาติมิตรได้บำเพ็ญอุทิศไปให้โดยลำดับ ขอจงเป็นตบะเดชะพลวปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนให้ดวงวิญญาณของท่าน จงได้ประสบแต่ทิพยสุขทิพยสมบัติในสัมปรายภพ ให้สมดังเจตนาปรารภของคณะท่านเจ้าภาพจงทุกประการ

เมื่อดวงวิญญาณของท่านได้รับทราบข่าวสาส์นการกุศลนี้แล้วขอจงได้รับและอนุโมนาให้สำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัย พร้อมทั้ง

เสวยสุขอยู่ในสุคติโลกสวรรค์นั้น หากดวงวิญญาณของท่านยังมิได้รับทราบ ก็ขอเทพยเจ้าเหล่าเทพยดาผู้มีตาทิพย์หูทิพย์ทั้งหลายจงได้นำข่าวสาส์นการกุศลนี้ไปแจ้งแก่ดวงวิญญาณของท่านด้วย

อนึ่ง ด้วยบุญกุศลคุณงามความดี ความเสียสละ ความสามัคคี ความมีน้ำใจ ที่เจ้าภาพทุกคนสาธุชนทุกท่านได้บำเพ็ญให้เป็นไป ขอจงเป็นปฏิพรย้อนสนองให้ท่านทั้งหลาย ณ สมาคมนี้จงประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคลสมบูรณ์พูนผลด้วยสิ่งอันพึงปรารถนาจงทุกประการ

รับประทานวิสัชนาพระธรรมเทศนา ในสัจจธัมมกถาได้ชี้แจงแสดงมาสมสมัยได้เวลา ขอยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

วิวาหมังคลกถา*

(ชีวิตคู่สดชื่นยั่งยืนด้วยธรรมะ)

๏ พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

ขอเจริญพร ท่านผู้มีเกียรติ เจ้าบ่าวและเจ้าสาวที่น่ารักทั้งสอง มีคำที่ท่านกล่าวไว้ว่า

วันไหนไหน ไม่สำคัญเท่าวันนี้
เป็นวันที่สำคัญกว่าวันไหน
ถึงพรุ่งนี้มะรืนนี้คือย่างไร
ก็ยังไม่สำคัญเท่าวันนี้

วันนี้เป็นวันประวัติศาสตร์ของ คุณอรอนงค์ และคุณอดิศักดิ์ เจ้าบ่าวและเจ้าสาว มีชื่อที่เป็นมงคลนามขึ้นต้นด้วย อ อ่าง ด้วยกันทั้งคู่ อรอนงค์ เป็นมงคลธรรมและมงคลนามว่าเป็นผู้อ่อนน้อม อ่อนหวาน และอ่อนโยน ส่วนอดิศักดิ์ เป็นเครื่องหมายของผู้ยิ่งด้วยอำนาจวาสนาและบารมี เพราะฉะนั้น นามทั้งสองนี้จึงเป็นนามที่เหมาะสมกันด้วยประการทั้งปวง

---

* *ธรรมบรรยาย เนื่องในพิธีมงคลสมรส เรื่อง "ชีวิตคู่สดชื่นยั่งยืนด้วยธรรมะ" แสดง ณ โรงแรมอินเตอร์คอนติเนลตัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร วันจันทร์ ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๓๙ น.*

วันนี้เป็นวันมงคล วันที่ก็เป็นมงคล เพราะวันที่ ๑๙ เวลาที่กำหนดเริ่มต้นพิธีไว้ ก็เป็นมงคล ๐๙.๐๐ โมง ๓๙ นาที งานก็งานมงคล พิธีก็พิธีมงคล เรียกว่าเป็นมงคลชีวิต งานนี้จึงเรียกว่างาน “*มงคลสมรส*” มงคลในที่นี้มี ๒ ลักษณะ คือ

๑. วิวาหมงคล

๒. อาวาหมงคล

วิวาหมงคลนั้น หมายความว่าจัดพิธีแต่งงานที่บ้านเจ้าบ่าว ส่วนอาวาหมงคล หมาย ความว่าเจ้าบ่าวมาประกอบพิธีที่บ้านเจ้าสาว แต่วันนี้เราไม่มีข้าง เราเอาสถานที่ที่เป็นกลาง ก็คือสถานที่แห่งนี้ จึงเรียกว่าพิธีมงคลสมรส ท่านทั้งหลายวันนี้เป็นวันพิเศษ เพราะเป็นวันที่ตระกูลทั้งสอง จะได้เป็นทองแผ่นเดียวกัน และเป็นวันที่บุคคลทั้งสอง จะได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อก่อนนี้ยังไม่มีการหมายหมั้น ยังไม่ได้แต่งงานก็ต่างคนต่างใจ ต่อเมื่อแต่งงานแล้วก็จะต้องรวมเป็นใจเดียวกัน ชีวิตกับคณิตศาสตร์มีความแตกต่างกัน คณิตศาสตร์นั้น ๑ บวก ๑ เป็น ๒ แต่ชีวิตศาสตร์ ๑ บวก ๑ เป็น ๑ เอาคนสองคน เอาใจสองใจมารวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ท่านทั้งสอง ซึ่งเป็นเจ้าบ่าวและเจ้าสาวจากนี้ไปก็จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ก่อนมีอะไรก็ต่างคนต่างคิดต่างคนต่างทำ แต่ต่อนี้ไปมีอะไรก็ต้องคิดด้วยกัน ปรึกษากัน เห็นพ้องต้องกัน อนึ่งการที่คุณอรอนงค์ และคุณอดิศักดิ์ จะได้เข้าสู่พิธีมงคลสมรสในวันนี้ เขาเรียกว่า ความรักสุกงอม ขออภัยรักกันมากี่ปี ตอบสองปีครึ่ง กำลังพอดี คือไม่นานจนกระทั่งจาง ไม่เร็วจนคนทั้งหลายตกใจ กำลังพอดี

ที่ปรารภเรื่องนี้ก็เนื่องจากว่า ไปมาหลายงาน เห็นมาหลายคู่ แต่มีไม่มากนัก ที่จะเหมาะสมกันเหมือนกิ่งทองใบหยกดุจคู่นี้ จึงขออนุโมทนาชื่นชมยินดีเป็นพิเศษ เหตุด้วยคนหนึ่งก็เป็นเทพบุตร คนหนึ่งก็ประดุจเทพธิดา บุญนำพาวาสนานำส่งให้ได้ประสบพบกัน เรื่องนี้พระพุทธเจ้าตรัสว่า การที่บุคคลจะรักใคร่ไมตรีกันนั้น มีเหตุสำคัญอยู่ ๒ ประการ

๑. ปุพฺเพว สนฺนิวาเสน

๒. ปจฺจุปฺปนฺนหิเตน วา

คำว่า ปุพฺเพว สนฺนิวาเสน แปลว่าคุณทั้งสองเคยได้อยู่ร่วมกันมาแต่ชาติปางก่อน แล้วก็เคยได้ทำบุญร่วมกันมา ที่เราเอามาพูดว่า ปุพเพสันนิวาส คือ เคยอยู่ร่วมกันมาแต่อดีตชาติ นอกจากนั้น ปุพฺเพ กตปุญฺญตา เคยได้ทำบุญร่วมกันมา จึงทำให้มาประสบพบกันในปัจจุบันชาติ

คำว่า ปจฺจุปฺปนฺนหิเตน วา ได้แก่ ได้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ได้รู้จักได้ใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีอะไรก็อนุเคราะห์ช่วยเหลือกัน นี้เป็นเหตุให้เกิดความรัก เมื่อความรักสุกงอมแล้ว วันนี้จึงเป็นวันสำคัญยิ่ง คุณอดิศักดิ์เจ้าบ่าวและคุณอรอนงค์เจ้าสาว คุณทั้งสองต้องจำไว้ ว่าวันนี้*เป็นวันเส้นตาย..* คือ*เส้นตายสลายโสด* วันนี้วันสละและสลายโสด

เพราะฉะนั้น ต่อแต่นี้ไปไม่ใช่อิสระลำพังดังเดิม ไม่ใช่เป็นโสดแล้ว คนที่มีปุพเพสันนิวาส และได้เกื้อกูลกันในปัจจุบัน เป็นเหตุให้ได้มาเป็นคู่ครองกัน โบราณบอกว่า *คู่กันแล้วไม่แคล้วกันเลย ถ้าไม่ใช่คู่คอเคยก็ป่วยการชะเง้อคอคอย* มีดาราหลายคู่ ที่วางแผน

เตรียมตัวเตรียมใจที่จะเป็นคู่ครองกันมาคบกันมาเป็นสิบๆ ปี แต่พอใกล้จะถึงวันจริง ก็มีเหตุทำให้ไม่ได้แต่ง ไม่ได้ครองคู่กัน นั่นเพราะอะไร? ก็เพราะไม่ใช่เนื้อคู่ แต่ถ้าเป็นเนื้อคู่กันแล้วอย่างไรก็ต้องได้พบกัน แม้อยู่ไกลคนละประเทศ คนละเชื้อชาติศาสนา ก็ทำให้ได้ประสบพบรักกัน

เพราะฉะนั้น วันนี้เป็นวันแห่งความยินดี เพื่อนพ้องน้องพี่ก็ปลื้มใจ ญาติผู้ใหญ่คุณพ่อ คุณแม่ ปู่ย่า ตายาย ต่างก็ดีใจภาคภูมิใจ ถามว่า...พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ญาติผู้ใหญ่จะปลื้มใจภูมิใจกับลูกหลานในวันไหนบ้าง? ตอบว่ามีอยู่ ๓ วัน คือ

๑. *วันที่ลูกสำเร็จการศึกษา*
๒. *วันที่ลูกมีตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นหลักฐานมั่นคง*
๓. *วันที่ลูกมีครอบครัว*

ความจริง คำว่าครอบครัว ถ้าแปลกลับเขาเรียกว่าถูกครัวครอบ คือหมดอิสรภาพ เพราะฉะนั้น วันนี้คุณทั้งสอง ทำให้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ญาติมิตรเพื่อนพ้องน้องพี่ปลาบปลื้มใจ เพราะมีความมั่นคงในชีวิต เป็นวันที่คุณทั้งสอง มีโอกาสได้เป็นเจ้า ทุกวันไม่มีโอกาสเป็นเจ้า พ่อแม่ก็ไม่ได้เป็นเจ้า เพื่อนฝูงก็ไม่ได้เป็นเจ้า แต่วันนี้คุณอรอนงค์ คุณอดิศักดิ์ มีโอกาสและมีวาสนาได้เป็นเจ้า คือ*ฝ่ายหญิงได้เป็นเจ้าสาว ฝ่ายชายได้เป็นเจ้าบ่าว พ่อแม่ก็ได้เป็นพ่อแม่เจ้า พ่อแม่เจ้าบ่าว พ่อแม่เจ้าสาว เพื่อนก็ได้เป็นเพื่อนเจ้าบ่าวเพื่อนเจ้าสาว* ฉะนั้น วันนี้จึงสำคัญอย่างยิ่ง เบื้องต้นที่ได้ปรารภไว้ว่า งานนี้เป็นงานมงคลสมรส คุณทั้งสองและญาติทุกท่านจะได้ทำความเข้าใจ

คำว่า "*สมรส*" ตามภาษาแปลว่า มีรสเสมอกัน มีอะไรๆ เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน ถ้าไม่เหมือนกัน ไม่คล้ายคลึงกัน สมรสกันไม่ได้ มงคลสมรส จึงแปลว่า มีรสเสมอกัน คำว่า สม หรือ สะมะ แปลว่า เสมอ พระพุทธเจ้าตรัสถึงคุณธรรมที่ชายหญิงจะสมรสกันไว้ ๔ สม หรือ ๔ สะมะ ดังนี้

๑. สมศรัทธา

๒. สมสีลา

๓. สมจาคา

๔. สมปัญญา

สมศรัทธา แปลว่า เป็นผู้มีความเชื่อมั่น เชื่อถือ ที่เหมือนกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าขัดแย้งกันก็ไปด้วยกันไม่ได้

สมสีลา แปลว่า ประพฤติเสมอกันหรือเหมือนกัน นิยมชมชอบอะไรๆไปด้วยกันได้ เรียกว่า สมสีลา

สมจาคา เป็นคนที่มีน้ำใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ถ้าฝ่ายหนึ่งเป็นนักเสียสละ เป็นคนมีน้ำใจ แต่อีกฝ่ายอัตคัดน้ำใจหรือตระหนี่ถี่เหนียว ก็ต้องขัดแย้งกัน ฝ่ายหนึ่งให้ ฝ่ายหนึ่งไม่ให้ ก็มีปัญหา เพราะฉะนั้น สมจาคา คือมีความเสียสละด้วยกันหรือเหมือนกัน

สมปัญญา มีพื้นฐานด้านการศึกษา มีความรู้ ความคิด ความอ่าน ที่ไปด้วยกันได้ คนที่มีอะไรคู่ควรกันอย่างนี้ จึงเรียกว่าเป็น สะมะ หรือเรียกว่าสมรส แท้จริงชีวิตคู่ ท่านแบ่งไว้เป็น ๒ คู่ คือ

๑. *คู่บุญ*
๒. *คู่บาป*

คู่บุญ ได้แก่ คู่สร้าง คู่สม, คู่สุข คู่ทุกข์, เรียกคือคู่บุญ ส่วนคู่บาป ได้แก่ คู่เวร คู่กรรม, คู่ล้าง คู่ผลาญ

คู่สร้าง-คู่สม ได้แก่ ทำสิ่งที่ไม่มีให้มี เรียกว่าคู่สร้าง หมายถึง สร้างฐานะ สร้างครอบครัว ให้มีความมั่นคงบริบูรณ์ อะไรไม่มี ทำให้มี

คู่สม หมายความว่า เหมาะสมซึ่งกันและกัน สมอะไรก็สม ดังที่ได้กล่าวเมื่อสักครู่นี้

คู่สุข-คู่ทุกข์ เมื่ออยู่ด้วยกันแล้ว ต้องเข้าใจกัน เห็นใจกัน หน้าที่การงานอาจแตกต่างกัน เพราะฉะนั้น ต้องโอนอ่อน อาทร เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน เวลาที่มีสุขหรือมีทุกข์ ก็ต้องเฉลี่ยสุขก็ต้อง สุขด้วย ทุกข์ก็ต้องทุกข์ด้วย เหมือนคำที่โบราณบอกว่า สุขๆ ด้วยกัน ทุกข์ๆด้วยกัน คนแต่ก่อนสอนว่า *ผัวหาบเมียคอน ผัวนอนเมียหนุน ปากกัดตีนถีบด้วยกัน* นี่คือสร้างฐานะ แต่มีบางคู่ เวลาสุขๆด้วยแต่ทุกข์ไม่เอาด้วย กลายเป็นว่า *ผัวหาบเมียคอน ผัวนอนเมียหนุน* พอผัวปากกัด ขอโทษ..เมียเอาตีนถีบ อันนี้ไม่ใช่ คู่สุขคู่ทุกข์

ต้องเอาอย่างพระเวสสันดรกับพระนางมัทรี พระเวสสันดร กับพระนางมัทรีนั้น เป็นยอดของสามีภรรยาตัวอย่าง ไม่เคยเอารัด เอาเปรียบกัน *ยามสมบูรณ์เคยได้ร่วมยศ คราอับยศก็ไม่ขอย้าย*

อัปยศเป็นคำโบราณ (ออกเสียงว่า อัปปะหยด) *ยามสมบูรณ์เคยได้ร่วมยศ คราอัปยศก็ไม่ขอย้าย ไม่เป็นฉาบหลายฉิ่ง ไม่เป็นหญิงหลายชายฯ* ตอนที่พระเวสสันดรครองพระนครเป็นกษัตริย์ พระนางมัทรีก็เป็นนางกษัตริย์ด้วย ต่อเมื่อพระเวสสันดรถูกชาวเมืองเดินขบวนขับไล่ จะต้องจากสีพีนคร พระนางมัทรีก็ขอตามไปด้วย แม้จะทุกข์ยากลำบากอย่างไรก็ไม่หวั่น แม้พระเวสสันดรจะทรงทัดทานอย่างไร พระนางก็มิทรงยินยอม ทูลเหตุผลว่า สามีภรรยาเหมือนเรือลำเดียวกัน เมื่อลอยๆ ด้วยกัน เมื่อจมๆ ด้วยกัน ข้างหน้าจะเป็นอย่างไรก็ไม่หวั่นไหว

กระหม่อมขาในป่าใหญ่ ถึงมากด้วยภัยน้องไม่ถ้อยหนี
ถึงลงนรกตกอเวจี ถ้าแม้นมีเจ้าพี่แล้วไม่หวั่นเลย
โลกเรื่องลือขึ้นชื่อแล้วว่าผัว จะดีจะชั่วนะพระคุณเจ้าเอ๋ย
สุดแต่กรรมจะตามมาเกย จะไม่ขอห่างเชยกับองค์ราชา
จะขอร่วมยากจะไม่ยอมถอยหลัง แม้สวรรค์ในวังน้องก็ไม่ปรารถนา
จะขอรองบาทพระภัสดา ไปจนกว่าจะสิ้นบุญ
แม้นปิ่นเกศไม่เมตตา ชีวาข้าก็เห็นจะศูนย์
จะก่อกองเพลิงให้เริงจำรูญ จะขอสิ้นบุญอยู่บนเชิงตะกอน
ดีกว่าอยู่ทนสู้อาย ให้ชนหญิงชายเขาพากันค่อน
ว่ายามมีสุขสิร่วมฟูกร่วมหมอน แต่พอทุกข์ร้อนก็มาเปลี่ยนหัวใจ
ยามสมบูรณ์เคยได้ร่วมยศ คราอัปยศก็ไม่ขอย้าย
ไม่เป็นฉาบหลายฉิ่ง ไม่เป็นหญิงหลายชาย ฯ

ดังที่ได้กล่าวแล้วนี่แหละคู่สุขคู่ทุกข์

ส่วน*คู่เวร-คู่กรรม*นั้น ตั้งแต่แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน *วิวาห์อยู่วันเดียว นอกนั้นวิวาทกันตลอด* บางคู่ลงไม้ลงมือตบตีกันเป็นประจำ เรียกว่าไม่มีความสุข

คู่ล้าง-คู่ผลาญ เป็นคู่ทะเลาะทำลาย อะไรที่เคยมีก็ทำให้ไม่มีคือหมดไป ซึ่งข้อนี้ คุณอรอนงค์ คุณอดิศักดิ์ ก็คงไม่ประสงค์ที่จะเป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว

พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงคุณธรรมของผู้เป็นสามีว่า สามีดีต้องมีคุณธรรม ๕ คือ

๑. *ต้องยกย่องนับถือคุณอรอนงค์ว่าเป็นภรรยา* ยกย่องทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีบางคู่เวลาอยู่ด้วยกันก็บอกว่าเป็นภรรยา ลับหลังภรรยาบอกเป็นอย่างอื่น จากวิวาห์ก็กลายเป็นวิวาท

๒. *ไม่ด่าดูหมิ่นประมาท*

๓. *ไม่ลุอำนาจนอกใจ*

๔. *มอบความเป็นใหญ่*

๕. *ให้เครื่องใช้แต่งตัว*

ถอดความให้จำง่าย คือ *จริงใจ ให้เกียรติ ไม่เหยียดหยาม มอบเครื่องประดับความงามและ มอบความเป็นใหญ่ให้* ในฐานะเป็นแม่บ้าน โบราณท่านว่า *เมียดีเหมือนแม่ ผัวดีเหมือนลูก* แม่ย่อมจะมีความรัก ความห่วงใยในลูก เหนื่อยไหม? หิวไหม? ร้อนไหม? หนาวไหม? นี่วิสัยแม่ ผัวดีเหมือนลูก ต้องเชื่อฟังถ้อยฟังคำ ว่านอนสอนง่าย อยู่ในโอวาท

ในขณะเดียวกันภรรยาดีก็ต้องมีคุณธรรม ๕ เช่นเดียวกัน คือ

๑. ตื่นก่อน

๒. นอนทีหลัง

๓. เฝ้าฟังรับใช้

๔. ประพฤติถูกใจสามี

๕. พาทีให้น่ารัก

ตื่นก่อน เขาห้ามประพฤติตนเป็นดอกไม้ มีดอกไม้ชนิดหนึ่งชื่อว่า *คุณนายตื่นสาย* เวลาใครมาหา คุณนายยังไม่ตื่น เพราะคุณนายตื่นสาย ไปสมัครงาน เขาสัมภาษณ์คุณเรียนจบอะไรมา อ๋อ *สายอาชีพ..!*

นอนทีหลัง ข้อนี้เป็นเรื่องแต่โบราณ ปัจจุบันอาจเปลี่ยนไปจากยุคเกษตรกรรมมาเป็นยุคอุตสาหกรรม เนื่องจากต้องตรวจตราดูแลหน้าที่ทุกอย่างให้เรียบร้อย แล้วจึงนอน

เฝ้าฟังรับใช้ มีอะไรก็พูดจากัน ปรึกษาหารือกัน

ประพฤติถูกใจสามี อะไรที่อีกฝ่ายไม่ชอบ อย่าไปทำ เช่น เขาชอบทานจืดๆ เราก็ทำเค็ม เขาชอบเปรี้ยวๆ เราก็ทำหวานๆ เขาชอบสงบแต่เราชอบสนุก มันก็ขัดแย้งกัน

พาทีให้น่ารัก ให้นึกถึงวันที่จีบกันใหม่ๆ วันที่จีบกันใหม่ๆ ไม่รู้ว่าไปสรรหามาจากไหน ล้วนแต่ปิยวาจา มธุรสวาจา พูดก็หวาน ขานก็เพราะ สำเนียงก็เสนาะฟังแล้วชื่นใจ บางคู่พออยู่กัน

นานวันเข้า ความหวานมันจาง ก็กลายเป็นวาทะที่บาดหูบาดใจ ฉะนั้นภรรยาที่ดีจึงต้องมีคุณธรรม ๕ ถอดความว่า.....

๑. จัดการงานบ้านดี

๒. สงเคราะห์ญาติสามีดี

๓. สงเคราะห์ญาติตัวดี

๔. ไม่ประพฤติในทางเสียหาย

๕. บริหารทรัพย์ที่สามีมอบให้

อาตมาเคยมีพนักงานขับรถ ตอนนี้ก็ออกไปแล้ว เขาเป็นคนเจ้าชู้มีหลายบ้าน พอไปบ้านไหนก็ต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ อุปมา...*สามีอยู่บางซ่อน แต่แม่บ้านอยู่อำเภอแสวงหา* คือซ่อนอะไรๆไว้ที่ไหนหาเจอหมด สามีเลยต้องย้ายไปอยู่บางกระบือ.. เพราะฉะนั้น ควรมอบให้แม่เป็นผู้บ้านดูแล ประการสำคัญต้องไม่เกียจคร้านในหน้าที่การงานทั้งปวง อาตมามีคาถา ๔ คำ นำมาฝากทุกท่าน ความจริงไม่อยากพูด แต่เพื่อประโยชน์ขอให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวจำแล้วเอาไปใช้ เป็นคำโบราณที่ท่านสอนลูกสอนหลาน คาถาศักดิ์สิทธิ์ ๔ คำ ท่านว่าไว้อย่างนี้ เป็นธรรมะ ท่านให้ท่องทุกวันตั้งแต่บัดนี้ ตื่นก็ท่อง ก่อนนอนก็ท่อง ให้ท่องไว้ตลอดเวลา ๔ คำว่า *ขยัน, เอา, เข้า, ไว้,* เป็นคาถาศักดิ์สิทธิ์ในการครองชีวิตคู่ แต่ละคำมีความหมายว่า..

๑. *ขยัน* - คือขยันทำหน้าที่ ขยันทำมาหากิน สร้างเนื้อสร้างตัวร่วมด้วยช่วยกัน

๒. *เอา* - คือเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เอาอกเอาใจซึ่งกันและกัน

๓. *เข้า* - คือเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่ขัดกัน

๔. *ไว้* - คือไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน อย่าระแวงซึ่งกันและกัน จำไว้เสมอว่า รักทำให้มีชีวิตชีวา รักไม่มีคำว่าแพ้หรือชนะ มีแต่เสมอเท่านั้น ท่านจึงบอกว่า *"รักเสมอ"* คือรักกันเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ใช่เดี๋ยวรักเดี๋ยวหน่าย และโลกนี้จะมีแต่ความสุข ถ้าทุกคนรักกัน

ขณะเดียวกัน ครอบครัวจะพัง ถ้าไม่ระวังภัยทั้ง ๖ แต่งงานแล้วระวังภัยทั้ง ๖ ต่อไปนี้ ไว้ด้วย ถ้าไม่ระวังชีวิตครอบครัวจะพินาศ คือ

๑. ระวังอุทกภัย

๒. ระวังวาตภัย

๓. ระวังอัคคีภัย

๔. ระวังโจรภัย

๕. ระวังฉาตกภัย

๖. ระวังทุพภิกขภัย

อุทกภัย ภัยจากน้ำ หมายความว่า เกิดอะไรขึ้น ต้องแก้ปัญหาด้วยสติด้วยปัญญา อย่าแก้ปัญหาด้วยน้ำตา อย่าเอาน้ำสุรามาย้อมใจ

วาตภัย ภัยจากลมพายุหรือลมปาก อย่าเป็นคนหูเบา มิใช่ใครเป่าก็ปลิว ต้องหนักแน่น โบราณบอกว่า *"จงพกหินในอก อย่าพกนุ่น"*

อัคคีภัย ภัยจากไฟ คือความโกรธ หรือโทสัคคิ อย่าทะเลาะวิวาทบาดหมางกัน มีอะไรตัดสินกันไม่ได้ ให้ปรึกษาผู้ใหญ่ อย่าให้วิวาห์กลายเป็นวิวาท ฝ่ายหนึ่งร้อนมา อีกฝ่ายให้เย็นไป

โจรภัย ภัยคือโจรหรือขโมย ที่จะมาปล้นหรือขโมยทรัพย์สิน อย่าเล่นการพนัน ระวังเรื่องหยิบยืมหรือแอบให้ ที่อีกฝ่ายไม่รู้

ฉาตกภัย ภัยคือความแห้งแล้ง ฝนไม่ตกก็ลำบาก หมายความว่าอย่าแล้งน้ำใจซึ่งกันและกัน *น้ำบ่อน้ำคลอง เป็นรองน้ำใจ น้ำที่ไหนๆก็สู้น้ำใจไม่ได้* น้ำใจเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นน้ำมีฤทธิ์บันดาลทุกสิ่งทุกประการได้

วันนี้มีพิธีหลั่งน้ำสังข์ เขาเอาน้ำมาเป็นพยาน เวลาพระท่านเจริญพระพุทธมนต์ ท่านก็ทำน้ำพระพุทธมนต์ไว้ประพรมให้เกิดสิริมงคลร่มเย็นเป็นสุข เวลาหลั่งน้ำสังข์ โบราณท่านมีคาถา สำหรับท่านที่ยังไม่เคยแต่งงาน อาจไม่รู้ว่าเขาว่าอย่างไรส่วนใหญ่แล้วก็ขอให้ *ถือไม้เท้ายอดทอง กระบองยอดเพชร* บางท่านก็หัวปีท้ายปี แต่จริงๆ แล้วเขามีคาถา คาถามีว่า อิทํ อุทกํ วิย สงฺสฎฺจา อเภชฺชา โหถ อันนี้ตัวบาลี ท่านแปลเป็นกวีว่าอย่างนี้

ขอเธอทั้งสองอยู่ครองสมาน
ดุจดังสายธารสะอาดสดใส
สายน้ำมิแยกแตกกันฉันใด
ขอสองดวงใจดุจสายธารเทอญ

น้ำมีธรรมชาติชุ่มเย็น มีปกติรวมตัวกันเป็นนิจ มีปกติเที่ยงธรรม และปรับตัวเข้ากับภาชนะได้ทุกๆรูปแบบ

๑. ***น้ำมีปกติชุ่มเย็น*** ชุ่มเย็นคืออะไร ได้แก่เมตตาธรรม อยู่ร่วมกันด้วยความรักใคร่ไมตรีปรารถนาดีต่อกันและกัน

๒. ***น้ำรวมตัวกันเป็นนิจ*** น้ำมันสอนวิชาสามัคคี ไม่ชอบความแตกแยก ลองเอาไม้เข้าไปกรีด เอามีดเข้าไปฟัน เอาขวานเข้าไปผ่า ยกมีดยกไม้ขึ้นมา หารอยแตกแยกของน้ำไม่เจอ มันจะรีบสมาน เพราะฉะนั้น ปัจจุบันจึงมีคำว่า สมานฉันท์ ประการสำคัญอย่าสมานแต่พวกฉันก็แล้วกัน

๓. ***น้ำเที่ยงธรรม*** เราเอาน้ำใส่แก้ว ใส่ภาชนะ เวลาเอียงภาชนะ จะเห็นว่าระดับน้ำมันจะไม่เอียงด้วย แสดงว่ามันสอนความไม่ลำเอียง สอนความเที่ยงธรรม

๔. ***น้ำปรับตัว*** หรือฟอร์มตัวเข้ากับภาชนะได้ทุกรูปแบบ ไม่แข็งขืนหรือโต้ต้าน

เพราะฉะนั้น แต่งงานก็ต้องฟอร์มตัวเข้าหากัน ปรับตัวเข้าหากัน เรียกว่าจูนเข้าหากันให้ได้

ทุพภิกขภัย ภัยคือความฝืดเคือง เรื่องปากท้อง อย่าให้อดอยาก หิวมาต้องอิ่ม คนโบราณบอกว่า อดอยากปากแห้ง เพราะฉะนั้น อย่าให้อดอยาก อย่าให้ขัดสน อย่าให้ขัดข้อง

นี่คือให้ระวังภัยทั้ง ๖ ประการ แล้วครอบครัวเราจะไม่ร้าวฉาน นอกจากนี้ คุณธรรมของผู้ที่จะครองเรือน ที่เรียกว่า ฆราวาสธรรม อันนี้จำเป็น ฆราวาสธรรมหรือธรรมของผู้ครองเรือน มี ๔ ประการ คือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

สัจจะ ทำอะไรทำจริง พูดอะไร พูดจริง จริงจัง กับจริงใจ แล้วจะไม่เป็นจิงโจ้!

ทมะ ฝึกฝนปรับปรุงตน ความต่างที่เคยมีให้มาเป็นเหมือนกัน

ขันติ อดทน อดกลั้น สามีภรรยา ท่านอุปมาเหมือนลิ้นกับฟัน สามีภรรยาก็อาจมีบ้างที่จะต้องกระทบกระทั่งกัน แต่ถ้าว่าระมัดระวังก็จะลดปัญหาระหว่างลิ้นกับฟันลงได้ คนแต่ก่อนท่านสอนว่า ก่อนที่จะแต่งกัน *หูต้องกาง ตาต้องโต*

หูกาง... ต้องรับฟังเรื่องราวของกันและกันไว้ให้มากๆ

ตาโต... ดูศึกษากันให้ถ้วนถี่ จนกระทั่งยอมรับซึ่งกันและกันได้ อะไรเล็กๆน้อยๆ สามารถที่จะยอมรับและให้อภัยกันได้ ก็ควรยอม

เมื่อแต่งงานแล้ว หูที่กางต้องทำเป็นหูหนวกบ้าง ตาที่เคยเบิกโพรง ตาโต ทำเป็นตาบอดบ้าง คืออย่าไปฟังหมดทุกเรื่อง และอย่าไปดูทุกเรื่อง ยิ่งฟังมากดูมากเท่าไหร่เรื่องจะมากเท่านั้น

จาคะ จาคะนี่ก็คือห่วงใยเอาใจใส่กัน ทั้งในยามปกติ และในยามเจ็บไข้ แต่ก่อนอาจเคยแค่แลดู แต่ต่อไปนี้ต้องดูแล แลดูกับดูแลคนละอย่างกัน เพราะฉะนั้น มีอะไรให้กำลังใจซึ่งกันและกัน อย่าลืมว่า *"กำลังใจเป็นสิ่งที่ไร้ตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อผู้ให้และผู้รับ"* สามีภรรยาต้องให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เหนื่อยก็ให้กำลังใจ มีปัญหาก็ให้กำลังใจ

สรุปความว่า ครองคู่ถูกวิธี เราจะมีความสุข ถูกวิธีนั้นคือ อย่างไร คุณทั้งสอง จะเป็นคู่รักที่หวานชื่นตลอดไป มีแต่ความสุข เพราะมีคุณธรรมประจำใจซึ่งกันและกัน ๓ ประการ

๑. *ซื่อตรง*

๒. *จงรัก*

๓. *หนักแน่น*

ประการสำคัญ อย่าทำตัวให้น่าเบื่อซึ่งกันและกัน ส่วนใหญ่ ที่ต้องหย่าร้าง อ้างว่าไปด้วยกันไม่ได้ เพราะเหตุต่างฝ่ายต่างทำตัว ๖ ประการ ต่อไปนี้

๑. *ศิลาจารึก* - ชอบบันทึกเรื่องเสียหายของกันและกันไว้

๒. *แผ่นเสียงตกร่อง* - บ่น ซ้ำซาก จู้จี้ จุกจิก กวนใจ

๓. *บัตรประชาชน* - ไปไหนต้องพกติดตัวไปด้วย

๔. *ปั๊มตรายาง* - ทำอะไรต้องมีพยานหลักฐานจึงจะเชื่อ

๕. *ล้อมคอก* - ให้เฝ้าแต่บ้านห้ามไปไหน ไร้อิสระ หึง และหวงจัด

๖. *แผ่นประกาศ* - ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านรู้ นี่แหละ สามีหรือภรรยาฉัน กันคนอื่นมิให้เข้าใกล้ ฉะนั้น หมั่นภาวนาไว้ เสมอว่า...

เมื่อมีคู่ก็จงรู้ปรนนิบัติ
และซื่อสัตย์สุจริตจิตนอบน้อม
อย่าคิดร้ายย้ายแยกทำแปลกปลอม
หมั่นนอบน้อมเสน่หาพาสุขเอย

อาตมภาพได้กล่าวธรรมกถา *เป็นการเสริมธรรม-เสริมปัญญา* ในวันวิวาห์ของคุณทั้งสอง ด้วยความชื่นชมยินดี ต่อไปนี้จะเป็นพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ซึ่งเป็นพิธีที่เป็นมงคล เรียกว่ามงคลพิธี ที่บรรยายกำลังจะจบนี้ เรียกว่ามงคลธรรม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในพิธีมงคลสมรสดังกล่าว

ที่สุดนี้ ขออัญเชิญอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย คือ*พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ บุญญานุภาพ เทวานุภาพ* จงได้ดลบันดาลประทานพร ให้เจ้าบ่าวและเจ้าสาว คือคุณอรอนงค์และคุณอดิศักดิ์ จงประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคลสมบูรณ์พูนผลด้วยสิ่งอันพึงปรารถนาจงทุกประการ ขอคุณทั้งสอง พร้อมด้วยบิดา มารดา ญาติมิตรพี่น้องทุกท่าน ที่ได้มาร่วมงาน ณ วาระนี้ จง*นิรทุกข์ นิรโศก นิรโรค นิรภัย* ปรารถนาสิ่งหนึ่งประการใดอันเป็นไปโดยชอบประกอบไปด้วยธรรม ขอสิ่งนั้นจงพลันสำเร็จๆ สมความมุ่งมาดปรารถนาทุกประการ

พรใดใด ดีดี มีในโลก
โชคใดใด ดีดี ที่ประสงค์
สุขใดใด ดีดี ที่จำนง
ทั้งหมดจง สัมฤทธิ์ เป็นนิตย์เทอญ.

ขอเจริญพร

*งานทำบุญสงกรานต์ **

๏ พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

ขอเจริญพร ฯพณฯ เอกอัครราชทูต ณ กรุงแคนเบอร่า ท่านกงสุล ณ นครบริสเบน ท่านผู้มีเกียรติ และท่านผู้ใจบุญใจกุศลทุกท่าน ในนามของคณะสงฆ์ทั้งปวงมีท่านเจ้าคุณ*พระโสภณกาญจนาภรณ์ เจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี* เป็นประธานพร้อมด้วยพระเถรานุเถระพระธรรมทูต มีท่านเจ้าคุณพระศรีพุทธิวิเทศ เจ้าอาวาสวัดไทยพุทธาราม เป็นอาทิ

ขออนุโมทนาต่อ ฯพณฯ ท่านเอกอัครราชทูต และภริยาพร้อมด้วยท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ที่ได้เสียสละโอกาสและเวลาเดินทางมาเป็นประธานในงานทำบุญสงกรานต์ประจำปีของพี่น้องชาวไทยที่วัดไทยพุทธารามแห่งนี้

ท่านทั้งหลาย ชาวไทยมีคำพูดที่ติดปากประจำอยู่คำหนึ่งว่า *"ทำบุญทำกุศล"* เรานึกว่าเป็นคำเดียวกัน แต่ความจริงแล้ว เป็นคำ ๒ คำ ๒ ความหมาย

** ธรรมบรรยายพิเศษ "งานทำบุญสงกรานต์" ณ วัดไทยพุทธาราม นครบริสเบน รัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรีย ๒๑ เมษายน ๕๖ เวลา ๑๐.๐๐ น.*

บุญ.. เป็นชื่อของความดี อะไรที่เป็นความดีทุกอย่างนั่นแหละคือบุญ คิดดี พูดดี ทำดี จัดเป็นบุญทั้งนั้น ตรงกันข้ามที่ไม่ดีเราเรียกว่า *"บาป"*

ส่วนคำว่า "กุศล" เป็นชื่อของความฉลาดเป็นความเข้าใจในสิ่งได้กระทำ เป็นเรื่องของสติปัญญา เพราะฉะนั้น ทางวัดนอกจากจะให้ญาติโยมที่ได้มาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ได้บุญแล้วก็ให้ได้กุศลด้วย จึงได้จัดให้มีการปาฐกถาพิเศษโดยย่นย่อเหมาะควรแก่โอกาสและเวลา

เรามาวัดครั้งนี้ มาเพื่ออะไร คำว่ามาวัดแสดงว่าวัดหลายอย่าง เช่น วัดศรัทธา วัดสามารถ วัดบารมี วัดศักดิ์ศรี และวัดศักดิ์สิทธิ์

๑. *วัดศรัทธา* เป็นการวัดจิตใจความเชื่อมั่นของเราที่มีต่อวัด ต่อพระศาสนา พระพุทธเจ้าตรัสว่า สทฺธา สาธุ ปติฏฺฐิตา ศรัทธาตั้งมั่นแล้ว ยังประโยชน์ให้สำเร็จ แต่ถ้าไม่มีศรัทธา ทำอะไรก็ไม่สำเร็จ เหมือนที่ทุกท่านได้เดินทางมาวันนี้ บางท่านก็เดินทางมาไกลมาก ถ้าไม่มีพลังแห่งศรัทธาก็ไม่สามารถเดินทางมาได้

วันนี้เราท่านทั้งหลายมาวัดกันเป็นจำนวนมาก ไปร่วมงานวัดต่างๆ ที่ต่างประเทศ ในยุโรป อเมริกา สแกนดินิเวีย ยังไม่เคยเห็นที่ไหนพี่น้องพุทธศาสนิกชนญาติโยมมาร่วมงานกันมากเหมือนที่นี่ เรามีวัดเป็นศูนย์กลาง เป็นศูนย์รวมของทุกอย่าง ท่านจึงบอกว่า

วัดคือแหล่งร่วมประสานสมานมิตร
วัดคือแหล่งร่วมกิจผลิตกุศล
วัดคือแหล่งศึกษาประชาชน
ควรทุกคนร่วมมนัสพัฒนา

๒. *วัดสามารถ* เราได้สละสลัดโอกาสเวลามาได้ วัดความสามารถของพระเจ้าพระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้เจริญศรัทธาให้ญาติโยมได้มาร่วมทำบุญ

๓. *วัดบารมี* บารมีธรรม บารมีกรรม ที่เราได้สั่งสมมาว่าเต็มเปี่ยมหรือยัง ถ้ายังน้อย เราก็บำเพ็ญให้มากยิ่งขึ้น มากแล้วรักษาไว้

๔. *วัดศักดิ์ศรี* มีวัดแล้วไม่เข้า ทำให้เสียศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีของชาวพุทธ ศักดิ์ศรีของชาวไทย

๕. *วัดศักดิ์สิทธิ์* วัดเป็นปูชนียสถาน วัดเป็นสถานลานบุญมาแล้วได้ประโยชน์ อาตมาเพิ่งมาเป็นครั้งแรก ก็เห็นว่าวัดนี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีพระพุทธปฏิมาประธาน เป็นพระพุทธชินราช ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงามที่สุด ในขณะเดียวกันพระธรรมทูตที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่นี้ ก็เป็นพระดี มีความศักดิ์สิทธิ์โดยเฉพาะท่านเจ้าอาวาส ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะหรือเป็นเจ้าคุณ ในราชทินนามที่ *พระศรีพุทธิวิเทศ*

คำว่า "ศรี" แปลว่า ดี แปลว่า งาม
พุทธิ แปลว่า ปัญญา แปลว่า ความรู้
วิเทศ แปลว่า ต่างประเทศ ต่างแดน

เพราะฉะนั้น ท่านเป็นพระที่เป็นศรีสง่า เป็นพระที่ทรงปัญญาความรู้ เพราะท่านเป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค จำพรรษาและปฏิบัติหน้าที่ ณ วัดไทยพุทธาราม นครบริสเบน ประเทศออสเตรเลีย ทำให้นึกถึงที่เมืองไทย เรามีพระสงฆ์ซึ่งจะเดินทางมาต่างประเทศได้นั้น ไม่ได้มากันง่ายๆ กว่าจะผ่านการอนุมัติ มาแล้วถ้าไม่เป็นที่พึงพอใจของญาติโยม กลับไปแล้ว เขาก็ไม่ต่ออายุให้มาอีก เพราะฉะนั้นมีพระดี ญาติโยมต้องช่วยกันรักษา เลื่อมใสศรัทธาพระดี แต่ต้องแบบมีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว ให้ท่านเป็นศูนย์รวมใจของชาวไทยทุกคน อย่านิมนต์ไปฉลองศรัทธาเป็นการเฉพาะข้อนี้ก็ฝากญาติโยมเอาไว้

มีปริศนาธรรมบทหนึ่งว่า *ฆ่าอะไรไม่บาป? หาบอะไรไม่ดี? ขี้อะไรไม่เป็นปุ๋ย? คุยอะไรไม่เกิดค่า? ด่าอะไรไม่เกิดภัย? ให้อะไรไม่เคยหมด? อดอะไรไม่เคยตาย?*

ฆ่าอะไรไม่บาป ได้แก่ ฆ่าความโกรธ ฆ่ากิเลสในตัวในตน

หาบอะไรไม่ดี ได้แก่ หาบทุกข์

ขี้อะไรไม่เป็นปุ๋ย ได้แก่ ขี้เหนียว ขี้เกียจ มีคำพังเพยอยู่ว่า "*อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูดาย ปั้นวัวปั้นควายให้ลูกท่านเล่น*" นั่นแหละ แสดงถึงความเป็นคนมีน้ำใจ บำเพ็ญตนให้เป็นคนมีประโยชน์ เขาทำอะไรมีส่วนร่วม แต่บางคนเป็นคนมีนิสัยขี้เกียจและขี้เหนียว ใครทำอะไรไม่ยอมมีส่วน เฝ้าแต่หวงและห่วง ต่อเมื่อแก่เฒ่าชรา ลูกหลานก็ไม่ให้ความรักความเคารพ เพราะไม่เคยเสียสละ ไม่เคยแบ่งปัน เมื่อเข้าสู่ปัจฉิมวัยบั้นปลายชีวิต ไม่มีใครคอยดูแล ความที่หวงและห่วง จนตกห้วง

คุยอะไรไม่เกิดค่า ได้แก่ คุยโม้โอ้อวด

ด่าอะไรไม่เกิดภัย ได้แก่ ด่าตัวเอง สอนตัวเอง

ให้อะไรไม่เคยหมด ได้แก่ ให้อภัย ให้กำลังใจ ลงทุนน้อยที่สุด แต่ได้กำไรมากที่สุด

อดอะไรไม่ตาย ได้แก่ อดสิเนหา ราคะ ความรัก

ในโอกาสที่เรามาทำบุญเนื่องในวันสงกรานต์ สงกรานต์เป็นประเพณียอดนิยม แบ่งเป็น ๕ แบบด้วยกัน คือ

๑. สงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของคนไทยแต่โบราณ

๒. สงกรานต์เป็นวันรวมญาติ แยกย้ายไปทำมาหากินต่างถิ่น ต่างแดน ต่างประเทศ เมื่อถึงวันสงกรานต์ได้กลับมาพบปะซึ่งกันและกันเกิดความอบอุ่นในครอบครัว

๓. สงกรานต์วันประกาศความกตัญญู กตัญญูต่อบุพการีทั้งบุพการีซึ่งมีชีวิตอยู่และล่วงลับไปแล้ว สำหรับบุพการีที่ยังมีชีวิตอยู่ แสดงออกด้วยการเคารพนบไหว้ มอบผ้าใหม่ รดน้ำขอพร ทำให้ผู้ใหญ่ชื่นอกชื่นใจ อย่าลืมว่า

กตัญญูต่อพ่อแม่นับแต่นี้
ด้วยทำดีต่อแม่ก่อนแก่เฒ่า
ให้ท่านได้ประจักษ์รักของเรา
แล้วก็เฝ้าทำบุญให้เมื่อวายชนม์

ถ้าทำได้ดังนี้ชื่อว่าเป็นลูกแก้ว ลูกขวัญ ลูกกตัญญู อย่าลืมผู้สูงวัย ผู้สูงอายุ ในสมาคมแห่งนี้ก็มีผู้สูงวัย หรือที่เมืองไทย

เรียกกันว่า *"ส.ว."* อยู่มากท่าน สูงวัยนั้น ท่านแสดงไว้หลายประเภท เช่น...

๑. สูงวัยทางอายุ

๒. สูงวัยทางสังขาร

๓. สูงวัยทางประสบการณ์

๔. สูงวัยทางสมอง

๖. สูงวัยทางคุณธรรม

๑. สูงวัยทางอายุ ปัจจุบันอายุ ๖๕ ขึ้นไป ถือว่าได้เป็นส.ว.แล้ว

๒. สูงวัยทางสังขาร ใช้งานมานานย่อมมีความเสื่อมสภาพชำรุดเสื่อมโทรมไปตามธรรมชาติ จะรู้ตัวว่าท่านเป็นส.ว.ทางสังขารหรือไม่ ให้สังเกตอาการต่อไปนี้ *"อะไรที่เคยสูงแล้วจะต่ำ อะไรที่เคยดำแล้วจะขาว อะไรที่เคยยาวแล้วจะสั้น อะไรที่เคยมั่นแล้วจะคลอน อะไรที่เคยหย่อนแล้วจะตึง อะไรที่เคยซึ้งแล้วจะเซอะ"* ทุกท่านมีอาการอย่างนี้บ้างหรือยัง?

สูงแล้วต่ำ เคยยืนเด่นเป็นสง่า พอเฒ่าชะแรแก่ชรา ก็ต้องสาละวันเตี้ยลง เคยอยู่ในตำแหน่งในอำนาจวาสนาบารมีเก้าอี้สูงๆ เกษียณแล้วก็ต้องลงกลับมาเป็นคนเดิม

ดำแล้วขาว อยู่บนศีรษะ ตอนหนุ่มสาวก็ดำสนิทเป็นเงางาม พอแก่ชราก็เปลี่ยนสีจากดำก็เป็นขาว

ยาวแล้วสั้น ได้แก่ สายตา แต่ก่อนเคยมองเห็นอะไรได้ไกลๆ แต่เมื่อชรากลับมองเห็นเพียงใกล้ๆ ทั้งยังพร่ามัวต้องใช้แว่นช่วย

มั่นแล้วคลอน ได้แก่ ฟัน เมื่อก่อนสามารถขบเคี้ยวอะไรต่างได้อย่างสะดวกสบายเอร็ด อร่อย แต่ก็หนีไม่พ้นหลักอนิจจังที่เคยมั่นแข็งคงแกร่งแข็งแรงก็เริ่มโยกคลอน จนต้องถอนหรือหลุดร่วงไปตามกาล

หย่อนแล้วตึง ธรรมชาติคนเราเมื่อยังหนุ่มสาว ผิวพรรณจะเต่งตึงผ่องใส แต่เมื่อแก่ชรากลับเหี่ยวแห้งหย่อนยานไปตามธรรมชาติ เข้าลักษณะที่ว่า

ดวงตากลมเคยคมวาว
พอแก่แล้วก็ขุ่นขาวเป็นฟางฝ้า
ฟันเคยเลียบเหมือนระเบียบมุกดา
พอแก่มาเหลือแต่เหงือกแดงแดง
อีกเส้นผมที่เคยดำขลับ
พอแก่แล้วก็กลายกลับมาแลดูขาวเป็นแป้ง
เนื้อหนังที่เคยตึงประหนึ่งผิวแตง
พอแก่แล้วก็เหี่ยวแห้งไม่จำเริญนัยน์ตาฯ

เพราะฉะนั้น หย่อนแล้วตึง ได้แก่ หู ยิ่งแก่ยิ่งตึง *หูเมื่อแก่ตัวจะกลายเป็นหา*..แทนคำว่า *"หา"* คือ ฟังไม่ชัดเพราะหูตึง

ซึ้งแล้วเซอะ สติสัมปชัญญะ สัญญา ความจำได้หมายรู้เลอะเลือน หลงลืมไปตามธรรมชาติ

๔. สงกรานต์เป็นวันสามัคคี เป็นวันที่เราได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นบุญกุศล สรงน้ำพระ ทำบุญ ก่อพระเจดีย์ทรายขนทรายเข้าวัด นี้คือประเพณีบ้านเรา สามัคคีมีอยู่ที่ใดที่นั่นมีความสุข

ที่ใดแตกความสามัคคี แม้นไม่มีใครตีก็แตกได้ โดยเฉพาะการมีชีวิตอยู่ต่างแดน *ต้องรู้จักรักกันเหมือนพี่ ดีกันเหมือนน้อง ปรองดองกันเสมือนญาติ* ผิดพลาดให้อภัยให้ซึ่งกันและ อย่าแบ่งพวก แบ่งพรรค แบ่งขั้ว แบ่งข้าง รังเกียจเดียดฉันท์ซึ่งกันและกัน

๕. สงกรานต์เป็นวันแห่งความสุข เป็นวันต้อนรับปีใหม่ ความสุขเป็นยอดปรารถนาของทุกชีวิต *สุขเพราะเราได้พบหน้ากัน สุขเพราะได้ทำบุญร่วมกัน สุขเพราะได้รับประทานอาหารร่วมกัน สุขเพราะได้สนุกสนานร่วมกัน สุขเพราะมีความสามัคคีไมตรีต่อกัน* บุญสงกรานต์จึงเป็นบุญที่แบ่งไว้ด้วยวัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม

อนึ่ง พวกเราจะมีความสุขยิ่งๆ ขึ้นไป ถ้าเรามีอะไรๆ สมบูรณ์บริบูรณ์ วัดไทยพุทธาราม ณ นครบริสเบน เป็นวัดที่มีดีอยู่หลาย ส. เช่น

สะดวก ติดถนนไปมาสะดวก ห่างสนามบินเพียง ๑๘ กิโลเมตรโดยประมาณ

สง่างาม มีความสะอาดสะอ้าน เจริญตาเจริญใจ แต่ยังไม่สมบูรณ์ ถามว่าขาดอะไร และทำอย่างไรจึงจะสมบูรณ์

วัดแห่งนี้ กุฏิที่พักสงฆ์มีแล้ว ศาลาบำเพ็ญกุศลมีแล้ว แต่ยังขาดอุโบสถหรือโบสถ์ ตอนนี้เจ้าอาวาสเป็นพระราชาคณะ เป็นพระอุปัชฌาย์แต่วัดไม่มีโบสถ์ แล้วจะไปบวชใคร เหมือนมีตัว มีแขน มีขา แต่ขาดหัวใจ หัวใจของวัดคืออุโบสถ ทราบว่าตอนนี้ทางวัดทำแปลนแล้ว ขออนุญาตทางการแล้ว วางศิลาฤกษ์แล้ว

แต่ยังไม่ได้ลงมือก่อสร้าง รอความพร้อม มีโบสถ์เมื่อใดก็จะเป็นวัดที่สมบูรณ์ เมื่อนั้นญาติโยมจะบวชลูกหลานไม่ต้องเสียเวลาเดินทางกลับเมืองไทย

อาตมาก็เดินทางมาไกล ใคร่จะได้สร้างโบสถ์ร่วมกับญาติโยม เพื่อที่จะได้ร่วมบุญกับทางวัดไทยพุทธารามบ้าง คำโบราณท่านกล่าวไว้ว่า *"คนเดียวหัวหาย สองคนเป็นเพื่อนม้วย สามคนช่วยกันกลับไปได้"* ญาติโยมมาร่วมบุญกับอาตมาตามกำลังศรัทธา ให้เข้ากับที่ว่า *"ทำบุญร่วมชาติ ตักบาตรร่วมขัน เด็ดดอกไม้ร่วมต้น ทำบุญกุศลร่วมกัน"* เพื่อบูรณาการวัดของเราให้ก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไป

ที่สุดนี้ขออนุโมทนาต่อ ฯพณฯ *เอกอัครราชทูต ณ กรุงแคนเบอร่า ท่านมานิตย์ เสงี่ยมพงษ์, ท่านกงสุลไทย, ท่านรองกงสุลไทย ณ นครบริสเบน, ท่านผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรัฐควีนแลนด์, ท่านผู้ว่าการรัฐควีนแลนด์, ท่านผู้อำนวยการการค้าระหว่างประเทศรัฐ ควีนแลนด์,* และท่าน*ผู้จัดการการบินไทย คุณธนวัฒน์ หิรัญเลขา,* ตลอดถึงท่านผู้มีเกียรติทุกท่านที่ได้มาร่วมงานในวันนี้ ขอทุกท่านจงถึงซึ่งความเจริญงอกงามไพบูลย์ในพระบวรพระพุทธศาสนา ประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล สมบูรณ์พูนผลด้วยสิ่งอันพึงปรารถนาทุกประการ ในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อโดยทั่วกัน ทุกท่านทุกคนเทอญฯ

*กว่าจะมา..เป็นท่าตอน**

๏ พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

การฟังธรรมเหมือนสร้างถ้ำให้แก่ใจ
ฟังฟังไปเกิดความรู้ สุสสูสัง
ใจของเราเปรียบเสมือนเสือ
ธรรมะเปรียบเสมือนถ้ำคอยกำบัง
หูเราฟังใจเราฟิต จิตจะได้สบาย

ขอถวายความเคารพ แด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระเทพมังคลาจารย์ รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ และเจ้าอาวาสวัดท่าตอน พระอารามหลวง ด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอเจริญพร ญาติโยมสาธุชน พุทธบริษัทผู้ใจบุญใจกุศลทุกๆท่าน เพื่อให้การฟังธรรมในวันนี้ ฟังแบบสบายๆ พระเดชพระคุณหลวงพ่อฯปรารถนาให้ญาติโยมที่มาท่าตอนทุกๆท่านได้อิ่มหนำสำราญหรืออิ่มแบบบริบูรณ์ อิ่มแบบบริบูรณ์อิ่มอย่างไร?

---

* *ธรรมบรรยายพิเศษ ในพิธีเปิด รพ.แพทย์แผนโบราณ ณ สวนธรรมโกศล วัดท่าตอน พระอารามหลวง อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๘ เดือน มีนาคม ๒๕๕๖ เวลา. ๒๐.๐๐ น.*

คืออิ่มทางท้องและไม่พร่องทางใจ อิ่มกายด้วยอาหารรสเลิศ อิ่มใจด้วยฟังธรรมะบรรยายพิเศษ ฟังเทศน์ตอนกลางคืนในพิธีเปิดโรงพยาบาลทางเลือกแพทย์แผนไทย วัดท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

จะฟังเทศน์ฟังธรรมให้ได้บุญ ต้องมีอย่าให้ได้คนละ ๕ อย่า จึงจะได้บุญบริบูรณ์จากการฟัง ถามว่า...อย่า...อะไรบ้าง?

๑. *อย่าหนีกลับ*
๒. *อย่าหลับใน*
๓. *อย่าใจลอย*
๔. *อย่าฝอยมาก*
๕. *อย่าให้ยักษ์เข้าสิง*

ถ้าหนีกลับไปก่อนฟังไม่จบ ก็ไม่รู้ว่าเรื่องที่ฟังนั้นต่อไปจะเป็นอย่างไร เหมือนกับเด็กคนหนึ่งได้ยินพระเทศน์ พระท่านเทศน์เรื่องศีล ๕ เทศน์แบบโบราณว่าช้าๆ เสียงยานๆ ท่านบอกว่า ญาติโยมทั้งหลาย

การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต - ก็ดี
การลักขโมยหรือถือเอาทรัพย์สินของผู้อื่น - ก็ดี
การประพฤติผิดลูกผิดเมียชาวบ้าน - ก็ดี
การพูดปดมดเท็จ หลอกลวงผู้อื่น - ก็ดี
การดื่มสุราเมรัยเครื่องดองของเมาหรือการเสพยาเสพติด - ก็ดี,

เด็กฟังได้เพียงเท่านี้ จำได้แต่ ก็ดี..ก็ดี..แล้วรีบวิ่งกลับบ้าน บอกแม่ๆ ที่แม่เคยสอนว่า ฆ่าสัตว์ก็ไม่ดี ลักทรัพย์ก็ไม่ดี

ประพฤติผิดลูกเมียชาวบ้านก็ไม่ดี โกหกก็ไม่ดี ดื่มสุราเมรัยก็ไม่ดี ไม่จริงเด็ดขาด ทำไมไม่จริง ก็เมื่อสักครู่ไปฟังเทศน์มา พระท่านบอกว่าดีทุกข้อเลย ท่อนหลังยังไม่ได้ฟัง จริงๆแล้วพระท่านสรุปว่าทั้งหมดที่ว่ามานี้ ไม่ดีทั้งนั้น ยังไม่ทันฟังตอนสรุปเลย มันจับเอาเฉพาะคำว่าดีๆ เท่านั้น นี่แหละเขาเรียกว่า *"ฟังไม่ได้ศัพท์ จับเอาไปกระเดียด"*

อนึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสถึงอานุภาพของศีลไว้ว่า

อาทิ สีลํ ปติฏฺฐา จ กลฺยาณานญฺจ มาตุกํ
ปมุขํ สพฺพธมฺมานํ ตสฺมา สีลํ วิโสธเย.

แปลความว่า *ศีลเป็นเบื้องต้น ศีลเป็นที่ตั้ง เป็นพื้นฐาน เป็นแม่บท แม่แบบ เป็นมารดาของความดีงามทั้งหลายทั้งปวง* ตสฺมา สีลํ วิโสธเย เพราะฉะนั้น พึงชำระศีลให้บริสุทธิ์

เวลาสมาทานศีล พระท่านก็จะบอกอานิสงส์ไว้ตอนท้ายว่า สีเลน สุคตึ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ ตสฺมา สีลํ วิโสธเย ถอดความให้จำง่ายๆว่า *ศีลส่งทำให้สูง ศีลปรุงทำให้สวย ศีลนำทำให้รวย ศีลช่วยทำให้รอด*

ที่ว่าศีลส่งทำให้สูง - จะไปสวรรค์ ไปนิพพานได้ ต้องมีศีลเป็นพื้นฐาน แม้แต่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน จะขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารสูงๆได้ ก็ต้องเป็นคนมีศีล เวลาจะเข้าทำงาน เขาจะตรวจสอบประวัติหรือคุณสมบัติเสียก่อน ถ้าเขารู้ว่าเป็นคนไม่มีศีล เขาไม่รับ หรือว่าเขายังไม่รู้รับเข้าไปแล้ว ไปแสดงพฤติกรรมความ

ไม่มีศีล ให้คนทั้งหลายได้เห็นหรือจับได้ว่าไม่มีศีลเขาก็เอาออกจากตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ อีกเช่นเดียวกัน

ศีลปรุงทำให้สวย - ศีลเป็นภาษาศาสนา ภาษาทั่วไปเรียกว่า กฎ ระเบียบ กติกา ข้อบังคับ วินัย กฎหมาย จนกระทั่งสูงสุดคือรัฐธรรมนูญ ซึ่งล้วนไปจากศีลทั้งนั้น ที่ใดมีศีล พฤติกรรมของผู้คนก็จะเรียบร้อย ดีงาม สังคมก็เป็นระเบียบ ถ้าเป็นข้าวของดู *ก็สวยงาม หยิบก็ง่ายหายก็รู้ ดูก็งามตา*

ศีลนำทำให้รวย - คนมีศีล จะประกอบสัมมาอาชีพในทางซื่อสัตย์สุจริต แสวงหามาได้ ก็ใช้ในทางซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้อง ดีงาม ไม่ผิดกฎหมาย ก็ทำให้มีกินมีใช้แบบสบาย

ศีลช่วยทำให้รอด - มีศีลแล้วช่วยทำให้รอดจากการเป็นที่หมายปองของกฎหมาย รอดจากการตกนรก พ้นจากความหายนะ นี่คืออานุภาพของศีล คนแต่ก่อนจึงบอกว่า

อยากจะเป็นคนดีต้องมีศีลห้า
หนึ่ง ปาณาห้ามฆ่าสัตว์
สอง อทินนาชัดห้ามโจรา
สาม กาเมสุมิจฉาจาร ผัวเขาเมียท่านห้ามเสน่หา
สี่ มุสาวาทา ห้ามพูดปด
ห้า สุราจงซดให้เป็นเวลา ให้เป็นระยะๆ แท้จริงคือให้งดเว้นโดยสิ้นเชิง

ท่านทั้งหลาย ในฐานะทุกท่านเป็นพุทธบริษัท เป็นอุบาสกอุบาสิกา ทุกท่านรู้จักพระเจ้า พระสงฆ์ ทั้งในกรุงเทพและต่าง

จังหวัดเป็นอย่างดี พระในประเทศไทยของเรามีมากมายหลายแบบ อาตมภาพกำลังจะพูดถึง*บทบาทศาสนทายาทคือพระสงฆ์กับการดำรงอยู่ของพระศาสนา* มากรูปได้บำเพ็ญหิตานุหิตประโยชน์เกื้อกูลต่อสังคมประเทศชาติพระพุทธศาสนาเป็นเอนกประการ แต่ละท่านมีความถนัดสามารถแตกต่างกันไป บางท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะนักบริหารนักปกครอง เช่น เป็นพระสังฆาธิการตั้งแต่เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เจ้าคณะหน จนถึงกรรมการมหาเถรสมาคม มีความสามารถในการบริหารจัดการให้การปกครอง หรือการอยู่ร่วมกันเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงามไม่มีปัญหา บางท่านมีความสามารถโดดเด่นในฐานะเป็นนักบริหารการศึกษา เป็นเจ้าสำนักเรียน เป็นเจ้าสำนักศาสนศึกษา ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกนักธรรมและบาลี ให้การศึกษาพระปริยัติศาสนานั้นดำรงอยู่ได้ บางท่านเก่งในทางสาธารณูปการ การซ่อมสร้างเสนาสนะให้สง่างามเจริญตา บางท่านมีความสามารถโดดเด่นในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระไทยเรานั้น แสดงออกในหลายรูปแบบ บางท่านเป็นนักเผยแผ่ในรูปแบบของพระธรรมกถึก บางท่านในรูปแบบของพระธรรมทูต บางท่านในรูปแบบของพระธรรมจาริก บางท่านในฐานะของนักปาฐกถา นักบรรยาย นักอภิปราย นักสนทนา นักสอน บางท่านในฐานะเป็นครูสอนศีลธรรมตามโรงเรียน ตามมหาวิทยาลัย ท่านทั้งหลายสังเกตไหม การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นในอดีตกับปัจจุบันก็ต่างกัน ในอดีต

เป็นการเผยแผ่เชิงรับแต่ปัจจุบันเป็นการเผยแผ่เชิงรุก เผยแผ่เชิงรับรอให้ญาติโยมเข้ามาหาแล้วจึงแสดงธรรม เผยแผ่เชิงรุกไม่ต้องให้โยมมาหาแต่เป็นฝ่ายออกไปหาญาติโยม

เพราะฉะนั้น ปัจจุบันจึงมีการแสดงธรรมปฏิบัติธรรมตามห้างบริษัท สถานศึกษา โรงเรียน โรงพยาบาล หน่วยงานทางราชการ องค์กร รัฐวิสาหกิจทั่วไป นี่เรียกว่าการเผยแผ่เชิงรุก ถ้าพูดให้เข้าใจง่ายๆ *การเผยแผ่เชิงรับแบบในอดีตเรียกว่าบริการอยู่กับที่ แต่การเผยแผ่เชิงรุกแบบปัจจุบันเรียกว่าบริการถึงที่* บางท่านมีความรู้ความสามารถในฐานะนักนวกรรม นักประดิษฐ์นักก่อสร้าง เป็นนักบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามให้สวยสดงดงาม ให้เป็นที่เจริญศรัทธา บางท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในฐานะนักเสียสละผู้ให้อนุเคราะห์ประชาชนในทุกๆด้าน ที่นี้จะถามญาติโยมบ้าง โยมท่านใดยังไม่เคยมาวัดท่าตอนเลย ยกมือขึ้น บางคนเพิ่งมาเป็นครั้งแรก หลายท่านมาแล้ว ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง ๔ ครั้ง ๕ ครั้ง

สำหรับญาติโยมที่มาแล้วหลายครั้ง ไม่สงสัย ไม่กังวล แต่ญาติโยมที่มาใหม่ อาจยังไม่คุ้น อาตมาจะวิเคราะห์ วิจัย บอกให้ญาติโยมทราบว่า พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระเทพมังคลาจารย์ หรือหลวงพ่อเจ้าคุณสมาน กิตติโสภโณ รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ และเจ้าอาวาสวัดท่าตอน พระอารามหลวง ท่านเป็นพระแบบไหน? โยมฟังแล้วจำให้ดีนะ ท่านที่เคยมาแล้วก็จะประจักษ์ว่า หลวงพ่อเป็นพระดีศรีศาสนา ในฐานะพระยุคใหม่ ๖ แบบ คือ...

๑. *เป็นพระปลูกป่า*
๒. *เป็นพระปลูกศรัทธา*
๓. *เป็นพระพัฒนาสังคม*

๔. *เป็นพระอุดมด้วยเมตตา*
๕. *เป็นพระหัวก้าวหน้า*
๖. *เป็นพระยอดนักเสียสละ*

ท่านที่มาใหม่ๆ อาจยังไม่เคยเห็นภาพในอดีต ภาพในอดีตกับปัจจุบันคนละอย่าง ในอดีต คนทั้งหลายจะไม่ค่อยรู้จักท่าตอนรู้จักแต่แม่อาย ที่ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนต์และละครที่โด่งดังมาก คือ "แม่อายสะอื้น" สำหรับวัดท่าตอน ย้อนหลัง ๒๕ ปี ก่อนโน้นเลี่ยนโล่ง ไม่ค่อยมีต้นไม้มากเหมือนทุกวันนี้ แต่ปัจจุบัน..เขียวชะอุ่มร่มรื่น ร่มเย็น อดีตต้นไม้น้อย พอหน้าแล้ง หลวงพ่อต้องจ้างคนคอยดับไฟ เพราะชาวเขาเผาป่า มันก็ลามเข้ามาในวัด ต้นไม้ที่มันจะเกิด มันก็ไม่มีโอกาสได้เกิด ต้นเล็กต้นน้อยมันตายหมด ต่อมาหลวงพ่อก็ปลูกป่า เพียงไม่กี่ปีต้นไม้ ร่มครึ้ม เยือกเย็น อย่างที่ญาติโยมเห็นในปัจจุบัน เพราะฉะนั้น ใครลือว่าหลวงพ่อเป็นพระทำลายป่า เผาป่า ก็อย่าไปเชื่อ หลวงพ่อเป็นพระปลูกป่าโดยแท้

หลวงพ่อเป็นพระปลูกศรัทธา ทำวัดจากวัดที่ *"น่าเมิน"* กลายเป็นวัดที่ *"น่ามอง"* สวยสดงดงาม อิงแอบกับธรรมชาติทั้งต้นไม้ภูผาและวาริ (แม่น้ำกก) น่ามองทั้งในด้านธรรมชาติ ภูมิทัศน์ ด้านการปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ จนถึงการสาธารณสงเคราะห์

หลวงพ่อเป็นพระนักพัฒนาสังคม ด้วยพัฒนาวัดท่าตอนและสังคมวัดท่าตอน ให้น่าอยู่อาศัย น่าท่องเที่ยว มีคำทางราชการอยู่คำหนึ่ง คือคำว่า *"พัฒนาท้องถิ่น"* ภาษาไทยคำนี้ถ้าไม่เข้าใจและความหมายจะพัฒนาไม่ถูก คำว่าท้องถิ่น มันสอง

คำด้วยกันคือ ท้องกับถิ่น เพราะเหตุนั้น หลวงพ่อเป็นนักพัฒนา *ด้วยพัฒนาท้องให้ชาวบ้านมีกิน พัฒนาถิ่นให้น่าอยู่อาศัย* นี่คือท้องถิ่นให้เจริญ แล้วหลวงพ่อก็พัฒนาวัดท่าตอน แต่ก่อนก็ยังเป็นวัดราษฎ์ คือ วัดที่ราษฎรสร้างแบบธรรมดา อยู่ห่างไกลความเจริญถือว่าเป็นชายแดน แต่เพราะหลวงพ่อเป็นนักปฏิวัติพัฒนาที่สุด..วัดท่าตอนได้รับการยกระดับฐานะให้เป็น *"พระอารามหลวง"* แล้วหลวงพ่อก็พัฒนาเรื่อยมา จนกระทั่งวัดท่าตอนพระอารามหลวง เป็น*วัดพัฒนาตัวอย่าง* จาก*วัดพัฒนาตัวอย่าง* เป็นสำนักศาสนศึกษาตัวอย่าง ของคณะสงฆ์ภาค ๗ เป็น*สำนักปฏิบัติธรรมดีเด่นประจำจังหวัดเชียงใหม่* เป็น*สำนักศาสนศึกษาดีเด่นของคณะสงฆ์หนเหนือ* หลวงพ่อส่งเสริมพระปริยัติธรรมทั้งนักธรรมและบาลีอย่างจริงจัง ทุ่มเท เสียสละเฉพาะลูกศิษย์ของหลวงพ่อที่เป็นผลิตผลของสำนักวัดท่าตอน ที่สอบได้เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค เป็นนาคหลวงก็มี เป็นพระก็หลายรูป ถ้าปีนี้ได้อีก จะเป็นเปรียญ ๙ องค์ที่ ๙ ของวัดท่าตอน

หลวงพ่อเป็นพระอุดมด้วยเมตตา หลวงพ่อของเรา ท่านเป็นพระหน้าดอกบัว คือดอกบัวแรกแย้ม หน้ารับแขก ปฏิปทาของหลวงพ่อ มีเอกลักษณ์สำคัญที่ไม่มีใครเหมือนและก็ไม่เหมือนใครคือทำอะไรว่องไว *"มือเอื้อม ปากอ้า หน้ายิ้ม"* ญาติโยมมาแล้วจะเห็นว่า หลวงพ่อไม่เคยนิ่งดูดาย ทักทายไต่ถามด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม ทั้ง*ต้อนรับและยิ้มรับ* อาตมาวิเคราะห์วิจัยดูแล้ว สรุปว่าหลวงพ่อของเรามีคุณสมบัติ และมีวาทะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษสรุปลงใน ๔ ประการ คือ

๑. สบาย
๒. ได้
๓. ดี
๔. ไม่มีปัญหา

สบาย ได้ ดี ไม่มีปัญหา สี่วลีนี้ใครฟังแล้วยิ้ม สบายใจ แต่ถ้าไปบางที่ ไม่สบาย, ได้ไหม ไม่ได้, ดีไหม ไม่ดี, แล้วมีแต่ปัญหา แต่หลวงพ่อ..ใครร้อนมา เย็นกลับไป, หนักมาเบากลับไป, บูดมาบานกลับไป, โศกมาสุขไป เศร้ามาสดใสไป, หมดหวังมามีหวังไป นี่แหละที่เรียกว่าหลวงพ่ออุดมด้วยเมตตา โลกโสภีเพราะหลวงพ่อมีเมตตา โลกโสภาเพราะหลวงพ่อเมตตาเกื้อหนุน เพราะฉะนั้น ญาติโยมมาวัดท่าตอนแล้ว ต้องเอาเอกลักษณ์หลวงพ่อกลับไปด้วย เรียกว่า*พกหลวงพ่อยิ้มไว้ที่ใบหน้า พกหลวงพ่อเมตตาไว้ที่ดวงใจ แล้วจะสดใสตลอดกาล*

เป็นพระหัวก้าวหน้า - หลวงพ่อเป็นพระนักริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ เป็นพระมือทองสมองเพชร รังสรรค์สิ่งใหม่ๆอยู่ตลอดเวลา วัดท่าตอนจึงพัฒนาก้าวหน้าก้าวไกล ทันสมัยและงดงาม *ทั้งศาสนบุคคล ศาสนธรรม ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ และศาสนพิธี*

เป็นพระนักเสียสละ - ทำไมจึงว่าหลวงพ่อเป็นนักเสียสละ เพราะ*มีก็เพื่อให้ ได้ก็เพื่อแจก แบกเพื่อให้เราสบาย* ปัญหามีตรงไหน หลวงพ่อก็ตามไปแก้ อะไรไม่มีหลวงพ่อก็ไปแสวงหา เรียกว่า ไม่มีก็ต้องหาไม่มาก็ต้องไป เพื่อนำสิ่งนั้นๆมาพัฒนา มาสร้างสรรค์ วัดวาอาราม เพราะอาศัยที่หลวงพ่อ เป็น*พระปลูกป่า ปลูกศรัทธา*

พัฒนาสังคม อุดมด้วยเมตตา ก้าวหน้าและเสียสละ เป็นนักสร้างสรรค์ สุดท้ายจากพระธรรมดาสามัญ ตอนนี้ยกระดับอัพเกรดเป็นเจ้าถึง ๕ เจ้าแล้ว เจ้าอะไรบ้าง? *เป็นเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าสำนักเรียน เจ้าสำนักศาสนศึกษา เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม* สุดท้าย หลวงพ่อเป็น *"เจ้าคุณ"* คำว่าเจ้าคุณเป็นภาษาชาวบ้าน เรียกทางราชการว่า*พระราชาคณะ* และเป็นพระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่ในราชทินนามว่า *"พระเทพมังคลาจารย์"*

ในหมู่สงฆ์ตามฐานะตามตำแหน่งนั้นๆ พระเดชพระคุณเป็นเจ้าครั้งแรกในราชทินนามว่า *พระปริยัติวิธานโกศล* ต่อมาได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราช ที่*พระราชปริยัติเมธี* และที่ผ่านมาหลวงพ่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์สูงขึ้นอีก เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ในราชทินนามที่ *พระเทพมังคลาจารย์* ทั้งหมดทั้งปวงนี้ เพราะหลวงพ่อเป็นพระนักเสียสละโดยแท้

ที่ญาติโยมถวายมาแต่ละครั้งนั้น ผ่านมือหลวงพ่อก็เฉพาะแต่ตอนรับเท่านั้น รับจริง..แต่ไม่ได้ยึดติด ไปหมด.. ไปไหน? *พัฒนาวัด พัฒนาสังคม พัฒนาการศึกษา* พัฒนาในทุกรูปแบบ อย่างที่ญาติโยมเห็น ชีวิตหลวงพ่ออยู่กับการพัฒนา อยู่กับการเสียสละ มีวิญญาณของ*พระโพธิสัตว์เวสสันดร (ยอดนักเสียสละ) โดยปราศจากบุคลิกลักษณะของตาชูชก (เห็นแก่ตัว) โดยสิ้นเชิง* แล้วหลวงพ่อทำอะไรๆชนิดที่น่าทึ่ง หลวงพ่อทำท่าตอนและวัดท่าตอนให้เป็นอะไรบ้าง? โยมตามศึกษาดู อาตมาจะนำทัวร์โดยเล่าทีละเรื่องโดยสังเขป

๑. *หลวงพ่อทำวัดท่าตอน ให้เป็นอาราม* อาวาสกับอาราม คนละอย่าง ถ้าอาวาสเฉยๆเป็นเพียงที่อยู่อาศัยเป็นที่พำนักพักพิงของพระภิกษุสามเณร ลูกศิษย์และญาติโยมที่มาบำเพ็ญบุญ แต่หลวงพ่อพัฒนาจากอาวาสยกขึ้นสู่ความเป็นอาราม คำว่า *"อาราม"* หรือ *อารามะ* แปลว่า*เป็นที่นำมาซึ่งความยินดี* อารามนั้น ในสมัยพระพุทธเจ้าก็คือสวน อะไรที่เป็นสวนก็คืออาราม เป็นรมณียสถานนำมาซึ่งความร่มรื่น ร่มเย็น และยินดี เพราะฉะนั้น วัดในสมัยพุทธกาลจะลงด้วย *"วัน"* ทั้งนั้น เช่น *อัมพวัน มฤคทายวัน ชีวกัมพวัน เชตวัน เวฬุวัน ลัฏฐิวัน สีสปาวัน ปิปผลิวันฯ* ลงท้ายด้วยวันทั้งนั้น คำว่าวันคือ ป่า ป่าที่นำมาซึ่งความร่มเย็น สถานที่ที่หลวงพ่อสร้างโรงพยาบาลชื่อ*สวนธรรมโกศล* หลวงพ่อปลูกป่า ยาสมุนไพร เอาไว้มากมาย ถามว่าปลูกไว้ทำไม แม้แต่บนวัดก็เช่นเดียวกัน เป้าหมายอยู่ที่ต้องการทำวัดให้เป็นอาราม ร่มรื่น ร่มเย็น

๒. *ทำวัดให้เป็นโรงเรียน* เป็นสถานศึกษาทั้งแผนกนักธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญให้ลูกหลานได้มาศึกษาเล่าเรียน

๓. *ทำวัดให้เป็นโรงแรม* สำหรับญาติโยมมาแล้วจะลำบากหากขาดที่พัก บางครั้งบางคณะที่แวะมาไม่ใช่สองสามร้อยเหมือนวันนี้ แต่บางวัน ๗๐๐ - ๑๐๐๐ กว่าคน หลวงพ่อต้อนรับทั้งหมด แต่ตามอัตภาพของวัดนะ ให้ที่พัก ให้ความสะดวก ให้อาหาร มาใกล้มาไกลหลวงพ่อต้อนรับหมด

๔. *ทำวัดให้เป็นโรงพัก* บางครั้งใครมีเรื่องไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านหรือคณะสงฆ์ มีอะไรหลวงพ่อก็ให้มาพบ ไกล่เกลี่ย ประนีประนอม

สมกับนามหลวงพ่อ ซึ่งเดิมชื่อว่า *"สมาน"* ใครมีปัญหาอะไรไม่เข้าใจกันหลวงพ่อก็สมานให้ หลวงพ่อถือคติ *ถ้าแตกกันแล้วมันก็ร้าวฉาน* และก็จะต้องแบ่งขั้วแบ่งข้าง เป็นพวกโน้น ฝ่ายนี้ ชาวบ้านชาววัดจะอยู่ดีและมีสุขต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

พระเดชพระคุณหลวงพ่อปรารภอยู่เสมอว่า เมืองไทยทุกวันมันหลายสีเหลือเกิน บางคนก็สีนั้น บางท่านก็สีนี้ ทุกคนต้องมีสีด้วยกัน แต่สีที่สำคัญที่ทุกคนต้องมี ถ้าเป็นชาวพุทธ เป็นนักปฏิบัติธรรม ต้องมีสีเดียวกัน คือ สีเลน สุคติ ยนฺติ, สีเลน โภคสมฺปทา สีเหล่านี้ต่างหากเล่าที่จะทำให้สงบสุข พ้นทุกข์ พ้นภัย มีกิน มีใช้ เข้าวัดต้องมีสีอย่างนี้ ถ้าเป็นชาวบ้านทั้งประเทศ ก็ต้องมีสีเหมือนกัน เรียกว่า *"สีมัคคา"* ขาดสีนี้สีเดียวบ้านเมืองจะพินาศฉิบหาย อยู่ไม่ได้ สีมัคคา แปลว่า สามัคคี หลวงพ่อมุ่งหมายให้เป็นอย่างนี้ คือ *รักกันเหมือนพี่ ดีกันเหมือนน้อง ปรองดองกันเสมือนญาติ ผิดพลาดให้อภัยกัน*

๕. *ทำวัดให้เป็นโรงศาล* ตัดสินให้ด้วยเมตตาธรรม ด้วยความเที่ยงธรรม ด้วยความเป็นธรรมและด้วยความยุติธรรม ปราศจากอคติลำเอียงหรือเข้าข้าง

๖. *ทำวัดให้เป็นโรงทาน* ใครมาท่าตอนหลวงพ่อก็บริการข้าวน้ำ ให้อิ่มท้อง โดยทั่วถึงกัน

๗. *ทำวัดให้เป็นโรงธรรม* ให้อิ่มใจ ให้ธรรมะปฏิสันถาร ปรึกษาหารือ ชี้แนะ ให้แสงสว่าง ชี้ทางบรรเทาทุกข์ ชี้สุขเกษม สรรค์ ชี้ทางพระนฤพานอันพ้นโศกวิโยกภัย

๘. *ทำวัดให้เป็นโรงพยาบาล* วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ได้ฤกษ์ได้ยาม ทำไมหลวงพ่อจึงสร้างโรงพยาบาล ก่อนจะพูดถึงเหตุผล พูดถึงผู้ที่เป็นกำลังสำคัญส่งเสริม สนับสนุนให้หลวงพ่อสร้างโรงพยาบาลได้สำเร็จ โรงพยาบาลนี้มีผู้ให้ทุนและสนับสนุนเป็นอันมาก ผู้ที่มีบทบาทสำคัญผลักดันมีทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์

ฝ่ายบรรพชิตนั้นมีท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ วัดปากน้ำภาษีเจริญ หลวงพ่อเลี่ยม กิตติเมธี วัดลุ่มเจริญศรัทธา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พร้อมด้วยคณะศิษยานุศิษย์ นอกจากนั้น คุณหญิงสมทรง จันทราภากุล พร้อมด้วยคุณอึ๋ม เบบอง ประธานคณะกรรมการบริหารบริษัทบิ๊กซีซุปเปอร์เซ็นเตอร์ คุณโม ผู้ภรรยา และคณะท่านผู้ใจบุญใจกุศล ที่เดินทางมาจากประเทศสิงคโปร์ นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่สนับสนุนโรงพยาบาลแห่งนี้อีกมากท่าน อาทิ *คุณกิตติ แซ่ตั้ง คุณซ้ง แซ่ตั้ง คุณอนันต์ เอี่ยมสุภนิมิต คุณสุนันทา สุกิจวัฒนา* เป็นอาทิ และยังมีผู้มีศรัทธาปสาทะเป็นพิเศษ คือ*คุณอรุณ หรือเสี่ยน้อย รุ่งสว่าง คุณเทียนใจ รุ่งสว่าง ผู้ภริยา* จากมหาชัยสมุทรสาคร ได้ถวายรถพยาบาล มีโรงพยาบาลแต่ไม่มีรถบริการก็ลำบาก และมีผู้บริจาคเตียง บริจาคอุปกรณ์การแพทย์ และเครื่องช่วยหายใจ อีกมากท่าน ลงทุนไปแล้วในเบื้องต้นกว่า ๑๒ ล้านบาท

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นขอให้ทุกท่านได้อนุโมทนาร่วมกันว่าหลวงพ่อรักษาให้ฟรี ใครเจ็บใครป่วย หรือใครมีปัญหาทางสุขภาพ มาแล้วไม่คิดสตางค์ ขอให้ทุกคนมีสุขภาพดีดังเดิม *กายไม่วิปริต*

*จิตไม่วิปลาส*เท่านั้น รักษาฟรี ถามว่าเมื่อรักษาฟรีแล้วหลวงพ่อจะเอาทุนจากไหน หลวงพ่อก็ตั้งกองทุนสำหรับผู้ใจบุญบริจาคเอาจากกองทุนมาดูแล เพราะฉะนั้น อาตมาคิดว่าใครทำบุญวันเกิด ทำบุญอายุ ทำบุญเนื่องในวันประสบความสำเร็จ ฉลองความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือแม้แต่จะทำบุญกุศลอุทิศแด่บรรพชน มาทำบุญบริจาค เอาเข้ากองทุนหลวงพ่อ อาตมาว่าได้บุญเยอะเพราะอะไร เพราะเป็นการช่วยเหลือผู้เจ็บไข้ได้ป่วยซึ่งมีถิ่นฐานย่านไกลในชนบท ซึ่งส่วนใหญ่จะมีฐานะลำบากและยากจนเป็นพื้นฐาน แม้จะมิใช่โรงพยาบาลของรัฐซึ่งเป็นโรงพยาบาลหมายปอง แต่ถือว่าเป็นโรงพยาบาลรองรับ

อาตมาเองก็เกิดศรัทธา ปรารถนาที่จะบริจาคเข้ากองทุนบ้าง ตอนนี้เตรียมไว้แล้ว โยมท่านใดเห็นชอบด้วยจะบริจาคเพิ่มทุนกับอาตมาก็ขอเจริญพรเรียนเชิญและอนุโมทนาล่วงหน้า มีผู้แสดงความจำนงอีกมากท่าน เดี๋ยวจบแล้วถวายกับหลวงพ่อเลยก็ได้ท่านทั้งหลาย บุญนี้เป็นบุญพิเศษหาโอกาสทำยาก อาตมาก็ไม่ค่อยมีโอกาสได้ทำและศรัทธาก็มาเกิดเดี๋ยวนี้ ญาติโยมอยู่ไกลถึงกรุงเทพฯยังมา อาตมาก็มาจากวัดประยุรวงศ์ กรุงเทพฯ เห็นโยมมาทำบุญกันมากรู้สึกชื่นใจ ไม่บริจาคไม่ได้แล้ว

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ปรากฏในภัทเทกรัตตสูตรความว่า อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ โก ชญฺญา มรณํ สุเว บอกว่าเรื่องบุญกุศล คุณงามความดี ประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน รีบทำเสียแต่กาลบัดนี้ ทำวันนี้ ทำเดี๋ยวนี้ อย่าผัดวันประกันพรุ่ง เพราะไม่มีใครรู้ว่ามัจจุราชจะมาพรากเราไปเมื่อใด เพราะฉะนั้น ทำทันทีที่มีโอกาส

พระพุทธเจ้าตรัสว่าเรื่องบุญกุศลต้องทำแบบ *"ททท."* ไม่ใช่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แต่หมายถึง *"ทำทันที"*

เพราะฉะนั้น บุคคลผู้ไม่ประมาท จะทำอะไรจะทำเดี๋ยวนี้ แต่ผู้ประมาทมักจะเดี๋ยวก่อน โรงพยาบาลแห่งนี้ เป็นแหล่งซ่อมเครื่องยนต์ สังขารร่างกายของคนเรา เป็นเครื่องยนต์ชนิดหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงเรียกว่าสรีระยนต์ มีพระบาลีว่า สรีรยนฺตํ จตุจกฺกํ นวทฺวารํ

สรีรยนฺตํ แปลว่า ยนต์คือสรีระ

จตุจกฺกํ มีจักรสี่ คือมีล้อ ๔ ล้อ ขับเคลื่อนชีวิตให้เป็นไป ล้อ ๔ ล้อ คืออะไร? คืออริยาบถ ทั้ง ๔ คือยืน เดิน นั่ง นอน

นวทฺวารํ มีทวารทั้ง ๙ สรรพสิ่งเมื่อใช้งานนานวันมันย่อมสึกหรอชำรุดหรือทรุดโทรม

โรงพยาบาลนั้น เป็นสถานที่ๆให้ความหวังแก่ชีวิตที่มีเหลืออยู่ได้ คือหวังว่าจะมีชีวิตยาวนานต่อไป เป็นสถานที่ๆบำเพ็ญกิจเพื่อช่วยเหลือประชาชน เป็นสถานที่ๆบำเพ็ญบุญกุศล เนื่องด้วยทานบารมี การให้ชีวิต ให้ความแข็งแรง ให้ความสดใส จะได้มีอายุวัฒนาสถาพร เป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร ทำงานเพื่อสังคมประเทศชาติ พระศาสนา ยิ่งๆขึ้นไป

เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลาย อาตมภาพนึกถึงพุทธดำรัสที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า *อาโรคฺยปรมา ลาภา ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง*

บรรดามรรคทั้งหลายอันจะให้ถึงอมตธรรม อริยมรรคมีองค์แปด เป็นทางที่สงบที่สุดอย่างยิ่งของชีวิต ความไม่มีโรค เป็นลาภอย่างยิ่ง ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่เป็นทรัพย์อย่างยิ่ง, ความคุ้นเคยกันเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง, นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง ก่อนแต่จะถึงวาระสุดท้ายปลายทางของชีวิต รถจะวิ่งต่อไปได้จะต้องซ่อมแซม สังขารก็เช่นเดียวกัน เจ็บป่วยด้านใดก็ต้องปฏิสังขรณ์ซ่อมแซมเยียวยารักษา จากเสื่อมให้หายเสื่อม จากทรุดโทรมให้สดสวย จากเศร้าหมองให้ผ่องใส

เหตุนี้ ทุกท่านที่มีส่วนได้สนับสนุนในการต่อสร้างโรงพยาบาลทางเลือกแพทย์แผนไทย วัดท่าตอน พระอารามหลวง อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ และการดำเนินการได้สำเร็จแล้ว หลวงพ่อได้ถือเอา วันที่ ๘ ที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๖ นี้ เป็นโอกาสอันดีงาม ที่จะได้เปิดการเยียวยารักษา ให้แก่ประชาชน จึงขอชื่นชมอนุโมทนายินดีต่อทุกๆท่าน ที่มีส่วนร่วมจะมากจะน้อยก็ได้เป็นชื่อว่าเป็นผู้มีส่วน ทั้งเป็นเจ้าภาพบริจาคปัจจัย เป็นเจ้าภาพอุปกรณ์เครื่องใช้ในการแพทย์ต่างๆ จนถึงพาหนะรถพยาบาลและอื่นๆ ในทุกๆรายการ

ขออนุโมทนาสาธุการ ต่อบารมีธรรมและบารมีกรรมของทุกๆท่าน ที่ได้เสียสละโอกาสและเวลามาร่วมในพิธีเปิดโรงพยาบาลและทุกท่านที่ได้สละวัตถุจตุปัจจัยตามกำลังศรัทธาจนกระทั่งโรงพยาบาลแห่งนี้สำเร็จเรียบร้อยสมความปรารถนาของทุกๆฝ่าย นับเป็นบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ ขอทุกท่านโปรดภาคภูมิใจว่า

บุคคลผู้ใดใครก็ตาม...

คิดให้ พูดให้ ทำให้ ชีวิตจะมีแต่ สุข สบาย คลาย..

ขณะเดียวกันผู้ใดใครก็ตาม...

คิดเอา พูดเอา ทำเอา ชีวิตจะมีแต่ ทุกข์ ไม่สบาย เครียด..

อย่าลืมว่า...การให้...คือหัวใจของการอยู่ร่วมกัน !

ในอวสานแห่งการกล่าวธรรมกถา ขออัญเชิญอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย คือ*พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ บุญญานุภาพ เทวานุภาพ* และอานุภาพแห่งบารมีธรรมของพระเดชพระคุณที่ได้บำเพ็ญมาโดยลำดับ ขอจงเป็นปฏิพรย้อนสนองอำนวยอวยพรให้ญาติโยมทุกคนสาธุชนท่าน ที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศล ณ วาระนี้จงประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคลสมบูรณ์พูลผล ในสิ่งอันพึงปรารถนาจงทุกประการ ทุกท่านปรารถนาสิ่งหนึ่งประการใด ที่เป็นไปโดยชอบประกอบไปด้วยธรรมขอสิ่งนั้นจงพลันสำเร็จๆๆ สมความมุ่งมาดปรารถนาในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ โดยทั่วกันทุกท่านทุกคนเทอญ.

บุญยอดนิยม (ทอดกฐิน)

๑ พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

กฐิน- บุญพิเศษ

ในสมัยพุทธกาล ปรากฏในตำนานว่า นางวิสาขามหาอุบาสิกาเป็นผู้ได้รับพระบรมพุทธานุญาตทอดกฐินเป็นคนแรก แก่พระภิกษุชาวเมืองปาฐา หรือปาวา ๓๐ รูป ตั้งแต่นั้นมา การทอดฐินจึงเป็นประเพณีนิยมที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายปฏิบัติสืบมาจนถึงปัจจุบัน

การทำบุญทอดกฐินจัดเป็นกาลทาน และทานพิเศษกว่าทานอื่นๆ เช่น การทอดผ้าป่า ซึ่งผู้มีศรัทธาจะกระทำได้ในทุกโอกาส ไม่จำกัดเวลาและจำนวนภิกษุ แม้ที่สุดสามเณรก็รับได้ แต่การทอดกฐินนี้เป็นไปตามพระวินัย คือ ภิกษุผู้รับต้องมีจำนวนตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป ภิกษุที่รับต้องอยู่พรรษาตลอดไตรมาสในอาวาสนั้น ท่านจำกัดเวลาไว้อีกว่า นับตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นต้นไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เพ็ญเดือน ๑๒ เป็นเวลา ๑ เดือน

พ้นจากนั้นหาเป็นกฐินไม่ นอกจากนี้ปีหนึ่งวัดหนึ่งๆ จะทอดกฐินได้เพียงครั้งเดียว ทั้งพระสงฆ์ในวัดนั้นก็รับกฐินได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น

ในส่วนผู้ทอดกฐิน ท่านมิได้กล่าวจำกัดได้ ฉะนั้นผู้ทอดกฐินจะเป็นบรรพชิตหรือเป็นคฤหัสถ์ชาย หญิงก็ได้ ทอดเป็นปัจเจกบุคคลหรือเป็นคณะก็ได้ การทอดกฐินก่อให้เกิดผลานิสงส์ทั้งแก่พระสงฆ์ผู้รับและทายกทายิกาผู้ทอด ในส่วนแห่งพระสงฆ์ได้รับอานิสงส์เป็น ๕ ประการคือ.....

๑. *อนามนฺตจาโร* – เที่ยวไปในที่ไหนๆ ได้โดยไม่ต้องบอกลา (แต่โดยมารยาทควรลา) ตามปกติจะไปในที่อื่นจากที่นิมนต์ในเวลาก่อนหรือลับต้องบอกลาภิกษุที่มีอยู่ในวัดก่อนจึงไปได้

๒. *อสมาทานจาโร* – เที่ยวไปโดยไม่ต้องเอาไตรจีวรไปด้วยก็ได้ ตามปกติวิสัย ภิกษุจะไปแรมคืน ณ ที่ใด ต้องเอาจีวรไปด้วย

๓. *คณโภชนํ* – ฉันคณโภชนะได้ไม่เป็นอาบัติ ตามปกติภิกษุถูกอาราธนาและออกชื่อโภชนะทั้ง ๕ อย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้ารับของนั้นมาหรือฉันของนั้นพร้อมกันตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ได้กรานกฐินแล้วคุ้มอาบัตินี้ได้

๔. *ยาวทตฺถจีวรํ* – มีจีวรได้ตามต้องการ คือ เก็บอติเรกจีวรไว้ได้ ไม่เป็นอาบัติ

๕. *โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโท เนสํ ภวิสฺสติ* – จีวรลาภใดที่เกิดแก่พระสงฆ์ในอาวาสนั้น จีวรลาภที่เกิดขึ้นนั้น จักต้องเป็นของๆภิกษทั้งหลายผู้ได้กรานกฐินแล้ว

ในส่วนทานิสสราธิบดี ผู้เป็นใหญ่ในทาน ได้มีศรัทธาปสาทะสละทรัพย์บำเพ็ญมหากุศล อันบุคคลกระทำได้ยาก ชื่อได้ว่าผลานิสงส์อันยิ่งใหญ่ มีผลทั้งแก่ตน สังคม ประเทศชาติ และพระศาสนา คือ.....

๑. ได้เป็นศาสนทายาท สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา
๒. ได้รักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามไว้มิให้เสื่อมสูญ
๓. เป็นการเพิ่มพูนทานบารมี
๔. เป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่พุทธบริษัท
๕. เป็นการกำจัดมัจฉริยะ (ความตระหนี่)
๖. เป็นการถวายกำลังแก่พระสงฆ์ผู้ดำรงพระศาสดา
๗. เป็นการบูชาพุทธโอวาทของพระบรมศาสนา
๘. เป็นการแปรทรัพย์และทำชีวิตให้เป็นสาระ
๙. เป็นการสั่งสมทุนคือบุญกุศลไว้ในภายภาคหน้า

ท่านเจ้าภาพผู้ทอดจักได้เกิดปีติปราโมทย์ เพราะได้บริจาคมหาทาน ได้บริวารญาติมิตร เห็นผลทันตา คือมีพุทธศาสนิกเมธีชนทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตแซ่ซ้องสรรเสริญ มีความเบิกบานผ่องใสทั้งกายและใจ

ในนิราศเดือน ท่านกล่าวถึงประเพณีประจำวันของชาวพุทธไว้ตอนหนึ่งว่า

เดือนสิบเอ็ดเสร็จธุระพระพรรษา
ชาวพาราเซ็งแซ่แห่กฐิน
ลงเรือเพียบพายยกเหมือนนกบิน
กระแสสินธุ์สาดปรายกระจายฟอง
สนุกสนานขานยาวฉาวสนั่น
บ้างแข่งขันต่อสู้เป็นคู่สอง
แพ้ชนะปะตาพูดจาลอง
ตามทำนองเล่นกฐินสิ้นทุกปีฯ

เรื่องกฐินจัดเป็นบุญที่แปลกกว่าบุญอย่างอื่น เช่น ชื่อก็แปลก กริยาก็แปลก เวลาถวายก็แปลก อานิสงค์ก็แปลก

ชื่อแปลก..... ชื่อว่า **"กฐิน"** คล้ายกลับต้นไม้หรือผักชนิดหนึ่งที่ยอดรับประทานได้ ฝักก็ทานได้ ใบก็ใช้ทำอาหารสัตว์ ส่วนต้นใช้ประโยชน์ได้สารพัด

กริยาแปลก..... คือไม่ใช้คำว่า **"ถวาย"** เหมือนบุญอย่างอื่น แต่ใช้คำว่า **"ทอด"** คล้ายกับการทอดอาหาร หรือ ขนม เช่น ทอดไข่ ทอดกล้วย เป็นต้น

ของแปลก..... คือ ของที่เป็นแก่นเป็นประธานจริงๆได้แก่ ผ้าไตรจีวร ส่วนที่นอนหมอนมุ้ง รวมถึงปัจจัยล้วนเป็นส่วนแห่งบริวารทั้งสิ้น

เวลาแปลก..... คือ บุญอย่างอื่น เช่น ทอดผ้าป่าหรือสังฆทาน ล้วนทอดและทำได้ตลอดทั้งปี ไม่มีกำหนดหรือจำกัดเวลา แต่กฐินจัดเป็น **"กาลทาน"** คือ กำหนดเวลาไว้เพียง ๑

เดือนเท่านั้น (ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ สุดเขต ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ วันลอยกระทง)

อานิสงค์แปลก..... ทานอย่างอื่นได้อานิสงส์เฉพาะทายก-ทายิกาผู้ถวาย ปฏิคาหกผู้รับหาได้ไม่ แต่กฐินได้อานิสงส์ทั้งผู้ให้และผู้รับ เรียกว่า บุญกำลังสอง

ทานอย่างอื่น..... ทายก-ทายิกา เป็นผู้ทูลขอให้พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาต แต่กฐินพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตด้วยพระองค์เอง นับว่าเป็นพุทธประสงค์โดยแท้

อนึ่ง คำว่า **"กฐิน"** ซึ่งเป็นชื่อบุญชนิดพิเศษนี้เป็นภาษาบาลี แต่นำมาเรียกและใช้จนกลายเป็นภาษาไทยโดยปริยาย พอพูดถึงคำว่า กฐิน ก็เป็นอันเข้าใจกัน กฐิน หรือ กฐินะ คำนี้เป็นชื่อไม้ชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำหรับขึงผ้า มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมสำหรับขึงผ้าให้ตึง เพื่อเย็บทำเป็นจีวร ท่านเรียกไม้ชนิดนี้ว่า *"ไม้สะดึง"!*

ว่าถึงชนิดหรือประเภทของกฐิน ที่ปฏิบัติกันอยู่ทั่วไปในสมัยปัจจุบันก็มีหลายประเภทอาทิ.....

๑. กฐินหลวง..... ได้แก่ กฐินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ หรือพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จทอด ณ พระอารามหลวงที่กำหนดไว้เป็นพิเศษ ๑๖ วัด เช่น วัดพระเชตุพนฯ วัดสุทัศน์ฯ และวัดอรุณฯ วัดบวรนิเวศวรวิหาร วัดพระปฐมเจดีย์ วัดราชบพิธฯ วัดเทพศิรินทราวาสฯ

๒. กฐินต้น – ได้แก่ กฐินที่พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชศรัทธา สละพระราชทรัพย์เสด็จฯทอด ณ วัดใดวัดหนึ่งตามพระราชอัธยาศัย ไม่เลือกว่าในกรุงเทพฯหรือต่างจังหวัด

๓. กฐินพระราชทาน – ได้แก่ กฐินที่พระมหากษัตริย์พระราชทานให้ส่วนราชการ เช่น กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานเอกชน คหบดี พ่อค้า ประชาชน ผู้มีศรัทธานำไปทอดถวาย ยังพระอารามหลวงแห่งใดแห่งหนึ่ง ทั่วพระราชอาณาจักร อาทิ วัดประยุรวงศาวาส วัดพิชยญาติการามและวัดกัลยาณมิตรฯ แทนพระองค์

๔. กฐินราษฎร์ – ได้แก่ กฐินที่ราษฎรผู้มีศรัทธาจัดขึ้นเป็นการส่วนตัว แล้วนำไปทอด ณ วัดใดวัดหนึ่งซึ่งเป็นวัดราษฎร์ คือ วัดที่ราษฎรสร้างขึ้น

๕. กฐินสามัคคี – ได้แก่ กฐินที่คณะบุคคลผู้มีศรัทธาร่วมแรงร่วมใจกันสละทรัพย์จัดขึ้น แล้วนำไปทอดยังวัดที่ตนมุ่งหมาย มิได้จัดเป็นปัจเจกชน แต่จัดเป็นคณะบุคคล เป็นต้น

อีกประการหนึ่ง ความพิเศษของบุญกฐินนี้ คือ มีข้อแม้และจำกัดหลายประการ อาทิ

๑. จำกัดประเภททาน – ต้องเป็นสังฆทานอย่างเดียว จะเฉพาะเจาะจงผู้ใดผู้หนึ่งไม่ได้

๒. จำกัดเวลา – มีเวลาสำหรับการทอดภายในระยะเพียง ๑ เดือน และพระที่รับกฐินต้องครองเสร็จภายในวันนั้น

๓. **จำกัดไทยธรรม** – ของถวายต้องเป็นผ้า สำหรับตัดเย็บเป็นจีวร สังฆาฏิ และสบง เท่านั้น นอกจากนั้นจัดเป็นบริวาร

๔. **จำกัดผู้รับ** – พระที่รับต้องจำพรรษาในอาวาสนั้น โดยพรรษาไม่ขาดตลอดไตรมาส และมีจำนวน ๕ รูปขึ้นไป

๕. **จำกัดคราว** – ปีหนึ่งมีครั้งเดียวและวัดหนึ่งๆจะรับกฐินซ้ำซ้อนกันไม่ได้

บุญกฐิน จัดเป็นบุญพิเศษ เรียกว่า ๔ ส. คือ.....

๑. **บุญสละ** – สละเวลา น้ำพักน้ำแรง และน้ำเงิน เพื่อบำเพ็ญมหากุศล

๒. **บุญสามัคคี** – พร้อมใจกันประกอบให้มีขึ้นด้วยศรัทธาปสาทะและน้ำใจอันงาม

๓. **บุญศักดิ์ศรี** – ประกาศความเป็นพุทธศาสนิกชนคนมีศาสนา

๔. **บุญศักดิ์สิทธิ์** – เพราะบุญเป็นที่พึ่ง เป็นกัลยาณมิตร เป็นเงาเฝ้าติดและเป็นทุนหนุนชีวิต

เพราะกฐินเป็นบุญพิเศษ มีความแปลกแตกต่างจากบุญอย่างอื่น และมีอานิสงส์มากเช่นนี้ เมื่อถึงฤดูกาลจึงมีผู้นิยมทอดกฐินกันมาก เพราะชาวไทย ปรากฏตามประวัติว่าได้นิยมทอดกฐินกันมาช้านาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ซึ่งเป็นยุคที่พระพุทธศาสนาลังกาวงศ์เข้ามาประดิษฐานในประเทศไทย คือ ราว พ.ศ.

๑๘๒๐ รัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ความข้อนี้ปรากฏหลักฐานในประชุมศิลาจารึกประเทศไทยภาค ๑ ว่า

"พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ขาวเจ้าท่วยนาง ลูกเจ้าลูกขุนสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชายทั้งผู้หญิง ฝูงทวยมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากรานกฐินเดือนหนึ่ง จึงแล้ว กรานกฐินมีพนมหมาก มีพนมดอกไม้ มีหมอนนั่งหมอนนอน บริพารกฐินดังนี้ฯ"

แม้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวไทยได้เชิดชูการทอดกฐินว่าเป็นบุญพิธีอันสำคัญประจำปีตลอดมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯและพระบรมราชจักรีวงศ์ได้ทรงเป็นเจ้าภาพพระราชทานผ้าพระกฐินและเสด็จบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นพระราชจริยาวัตรทุกๆพระองค์ และทุกๆปีไม่มีเว้น โดยได้เสร็จพระราชดำเนินไปพระราชทานผ้าพระกฐินด้วยพระองค์เองบ้าง พระราชทานให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ นำไปทอดบ้าง

คณะบุคคลที่ได้รับผ้ากฐินพระราชทานแล้วก็ได้บริจาคทรัพย์สมทบ โดยเสด็จพระราชกุศลตามศรัทธา กฐินประเภทนี้จึงเรียกว่า **"กฐินหลวง"** หรือกฐินพระราชทาน นอกจากนี้ยังมีเอกชน สมาคม ห้างร้าน บริษัท และคณะสามัคคี เป็นเจ้าภาพทอดกฐินตามวัดต่างๆทั่วพระราชอาณาจักร กฐินประเภทนี้จัดเป็น **"กฐินราษฎร์"** คือไม่ใช่กฐินหลวง แต่เวลาเรียกกฐินเฉยๆเป็นอันรู้กัน

การทอดกฐินจะเป็นส่วนบุคคลหรือจะเป็นคณะที่เรียกว่าสามัคคีก็ตาม ล้วนเป็นการ *พัฒนาชาติ สืบพระศาสนา รักษา*

สังคม ชื่นชมทานบารมี อีกทั้งเป็นการเพิ่มพูนบุญบารมีและความสุขสวัสดีให้แก่ชีวิต สมดังพุทธภาษิตที่ว่า สุโข ปุญฺญสฺส อุจฺจโย การสั่งสมบุญ นำมาซึ่งความสุข ดังนี้

วัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทอดกฐินโดยสรุปก็คือ.....

๑. เพื่ออนุเคราะห์พระภิกษุสงฆ์ตามพระวินัยนิยมบรมพุทธานุญาต

๒. เพื่อรักษาประเพณีที่เคยมีมาแต่ก่อน

๓. เพื่อเป็นการบำเพ็ญมหากุศล ทำชีวิตของตนให้เป็นแก่นสาร

๔. เพื่อรวบรวมวัตถุจตุปัจจัย เพื่อใช้ในการพัฒนาบูรณะวัดวาอาราม เป็นต้น

ว่าถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะทอดกฐินนั้น ในกาลทานสุตตคาถาท่านแสดงไว้ว่า *กาเล ททนฺติ สปญฺญา วทญฺญู วีตมจฺฉรา* แปลความว่า ทายก-ทายิกา ผู้มีศรัทธาจะต้องประกอบด้วย

๑. **สปญฺญา** –ความเป็นผู้มีปัญญา

๒. **วทญฺญู** –รู้จักกล่าวชักชวน

๓. **วีตมจฺฉรา**–ปราศจากความตระหนี่

๔. กาเลน ทินฺนํ อริเยสุ อุชุ ภูเตสุ ตาทิสุ วิปฺปสนฺนมนาฯ ความเป็นผู้มีความเลื่อมใส จิตใจมั่นคงในกิจของพระอริยเจ้า

ทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นกิจอันบุคคลผู้ศรัทธาปรารถนาจะบำเพ็ญบุญชนิดพิเศษ พึงสร้างให้เกิดมีขึ้นในตน

อนึ่ง ท่านพรรณนาถึงความสำคัญของทานไว้ว่า

ทานเป็นมหาเสน่ห์
ทานเป็นทางแห่งความดี
ทานเป็นกุญแจแห่งไมตรี
ทานเป็นกำแพงป้องกันไพรี
ทานเป็นบารมีของนักบริหาร
ทานเป็นบันไดไต่ไปสวรรค์
ทานเป็นสะพานข้ามโอฆะสงสาร

ในทานเหล่านั้น สังฆทานนับว่าประเสริฐเลิศกว่าปาฏิปุคลิกทาน เพราะให้แก่ผู้เดียวก็ชื่อว่าได้ด้วยกันทั้งหมด ส่วนเจตนาของผู้ให้ ก็เป็นเจตนาอันดี มิได้มุ่งหมายต่อปฏิการะตอบแทน ในเกณิยคาถา ท่านแสดงไว้ว่า

อคฺคิหุตฺตํ มุขา ยญฺญา ยัญทั้งหลายมีการบูชาไฟเป็นหัวหน้า
สาวิตฺติ ฉนฺทโส มุขํ ในบรรดาฉันท์ทั้งหลายสาวิตติฉันท์ เป็นหัวหน้าของฉันทศาสตร์
ราชา มุขํ มนุสฺสานํ พระราชาเป็นหัวหน้าของมนุษย์ทั้งหลาย
นทีนํ สาคโร มุขํ สมุทรสาครเป็นหัวหน้าของแม่น้ำทั้งหลาย
นกฺขตฺตานํ มุขํ จนฺโท พระจันทร์เป็นหัวหน้าของดาวนักษัตริย์ทั้งหลาย
อาทิจฺโจ ตปตํ มุขํ พระอาทิตย์เป็นหัวหน้าของสิ่งที่มีแสงสว่างและความร้อนทั้งหลายฉันใด
ปุญฺญมากงฺขมานานํ สงฺโฆ เว ยชตํ มุขํ
สงฆ์แลเป็นหัวหน้าของทายกทั้งหลายผู้หวังบุญกุศล ฉะนั้น

อนึ่ง ทานที่จะประณีตหรือไม่ประณีตนั้น บัณฑิตท่านไม่ประสงค์พัสดุ แต่ประสงค์สภาพจิตหรือเจตนาของผู้บริจาคหากไม่มีความเดือดร้อน ด้วยความตระหนี่เสียดาย ชื่อว่าจิตประณีต พระผู้มีพระภาคตรัสเจตนาไว้เป็น ๓ ประการ คือ.....

ปุพฺเพว ทานา สุมโน	ก่อนให้ก็ใจดี เรียกว่า บุพพเจตนา
ททํ จิตฺตํ ปสาทเย	ขณะให้ก็เลื่อมใส เรียกว่า มุญจนเจตนา
ทตฺวา อตฺตมโน โหติ	ครั้นให้แล้วก็ไม่อาลัยเสียดาย เรียกว่า อปราปรเจตนา

ท่านพรรณนาอานิสงส์ของผู้บำเพ็ญทานไว้ ๖ ประการว่า.....

๑. *พหุโน ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป*	ผู้ให้ทาน ย่อมเป็นที่รักที่พอใจของชนเป็นอันมาก
๒. *สนฺโต สปฺปุริสา ภชนฺติ*	สัปบุรุษผู้สงบระงับทั้งหลาย ย่อมคบหาสมาคม
๓. *กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉติ*	กิตติศัพท์อันดีงามย่อมฟุ้งขจรไป
๔. *คิหิธมฺมา อนปคโต โหติ*	เป็นผู้ไม่ไปปราศจากคุณธรรมของคฤหัสถ์
๕. *วิสารโท อุปสงฺกมติ อมงฺกุภูโต*	เป็นผู้แกล้วกล้าไม่เก้อเขินในสมัยเข้าสมาคมนั้นๆ

๖. *กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา* เบื้องหน้าแต่ร่างกาย
สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ แตกสลายตายไป
ย่อมเข้าถึงสุคติโลก
สวรรค์ ดังนี้

และประมวลไว้ว่า เย ตตฺถ อนุโมทนฺติ เวยฺยาวจฺจํ กโรนฺติ วา ส่วนท่านทั้งหลายเหล่าใดไม่ใช่เจ้าของทาน แต่พลอยชื่นชมอนุโมทนาด้วย หรือช่วยกันกระทำความขวนขวายเวยยาวัจจกรรม ให้ทานบริจาคนั้นสำเร็จโดยสวัสดี น เตน ทกฺขิณา โอนา ทักขิณาทานของเจ้าของเดิมก็ไม่บกพร่องไป เพราะเหตุนั้น เตปิ ปุญฺญสฺส ภาคิโน แม้ชนทั้งหลาย ที่ได้อนุโมทนาช่วยทำความขวนขวาย ก็เป็นผู้มีส่วนแห่งบุญที่ท่านได้กระทำแล้วนั้น เพราะเหตุนี้ ท่านจึงจัดว่าการอนุโมทนาส่วนบุญของผู้อื่นเป็นบุญประการหนึ่งเรียกว่า ปัตตานุโมทนา

การอนุโมทนาต่อคุณสมบัติของผู้อื่นมีทาน เป็นต้น เป็นสาธุกิจของสัปปุริสชน สมเด็จพระบรมทศพล ก็ทรงปฏิบัติในข้อนี้ และทรงอนุญาตกิจอนุโมทนาวิธีแก่ภิกษุพุทธบริษัทต่างๆ มี ยถา สพฺพี เป็นต้น ฯ

ปัตตานุโมทนานี้ เป็นการกระทำความปีติยินดีให้เกิดแก่ผู้ที่ประกอบในกิจอันชอบนั้น ทำให้เกิดความตั้งใจในอันที่จะประพฤติดีประพฤติชอบให้ยิ่งๆขึ้นไป ส่วนผู้อนุโมทนา เมื่อมาอนุโมทนาความยินดีของผู้อื่นก็เป็นเหตุที่จะปราบถีมภะริษยาและความตระหนี่ให้ปราศจากไป

การทอดกฐินมีผลานิสงส์แก่พระภิกษุและทานบดีเจ้าของทาน และผู้มีส่วนร่วมด้วยช่วยขวนขวายอนุโมทนา ดังวิสัชนามาฉะนี้

อิเมหิ ปุญฺญกมฺเมหิ โสตฺถี โหนฺตุ นิรนฺตรํ
กลฺยาณมิจฺฉิตํ ยํ ยํ ตํ ตํ ขิปฺปํ สมิชฺฌตุ

ด้วยการกระทำบุญทั้งหลายเหล่านี้ ขอความสิริสวัสดิ์พิพัฒน มงคลชนมายุ วรรณะ สุขะ พละ สถาพร จงสโมสรสำเร็จเป็นนิจนิรันดร์ แก่ท่านทายกทายิกาทั้งหลาย ตลอดถึงท่านผู้ช่วยขวนขวายและอนุโมทนา ขอสิ่งนั้นๆ จงพลันสำเร็จสมประสงค์จงทุกประการ ฯ

ทำอย่างไรคนไทยจะรักกัน ?*

๏ พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

รักที่ต้องมี – ดีที่ต้องทำ

ทุกชีวิตมีบุคคลและสถาบันที่ต้องสัมผัสผูกพัน ที่เราจะต้องแสดงความรักเชิดชูบูชาอยู่หลายประการ ดังบทประพันธ์ที่ว่า...

ธรรมชาติชนดีอันมีศักดิ์ ย่อมต้องรักธานินทร์ถิ่นสถาน
รักบิดามารดาครูอาจารย์ รักภูบาลร่มเกล้าทุกเช้าเย็น
รักชาติวงศ์พงศ์เผ่าเหล่าภาษา รักศาสนาสอนแสดงแจ้งให้เห็น
กตัญญูรู้ระลึกนึกเช้าเย็น สิ่งจำเป็นรักไว้ให้มั่นเอย

ถามว่า.. อะไรที่บุคคลควรรักเป็นที่สุด?

๑. รักตน - ด้วย ทำดี หลีกหนีความชั่ว
๒. รักคน - ด้วย ให้และไมตรี
๓. รักของ - ด้วย ทะนุถนอมและซ่อมแซม

---

* *แสดงในงานบำเพ็ญกุศลพิเศษ เสริมบารมีปีใหม่เมือง ณ พระวิหารหลวง วัดสวนดอก พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วันอังคารที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๓ เวลา ๒๒.๓๐ - ๐๐.๓๐ น.*

๔.	*รักความดี*	-	*ด้วยรักษาความดีและไม่ทำลายความดี*
๕.	*รักวัฒนธรรมประเพณี*	-	*ด้วยปฏิบัติตามวิถีแห่งความเป็นไทย*
๖.	*รักหน้าที่*	-	*ด้วยปฏิบัติและรับผิดชอบ*
๗.	*รักความเป็นธรรม*	-	*ด้วยไม่ลำเอียงและเข้าข้างในทางผิด*
๘.	*รักธรรมชาติ*	-	*ด้วยไม่ทำลายและใช้อย่างรู้คุณค่า*
๙.	*รักประเทศชาติ*	-	*ด้วยรู้รักสามัคคีมีไมตรีต่อกัน*
๑๐.	*รักพระพุทธศาสนา*	-	*ด้วยศึกษาและปฏิบัติ อันไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย*
๑๑.	*รักพระมหากษัตริย์*	-	*ด้วยจงรักภักดี มีใจเทิดทูน ไม่ลบหลู่ ไม่ดูหมิ่น ไม่กระทำสิ่งใดให้เป็นที่ระคายเคืองเบื้องพระยุคลบาท*

ขยายความว่า...

รักตน - หมายถึงรู้จักประคองตน และรู้จักรักษาตน มิให้เผลอไผลไปประกอบอกุศลกรรมทำชั่ว อันเป็นเหตุให้ตนเป็นบุคคลน่ารังเกียจ หมดสง่าราศี ต้องด้วยบทกวีที่ว่า...

รักษาตัวกลัวกรรมอย่าทำชั่ว
จะหมองมัวหม่นไหม้ไปเมืองผี

จงเลือกทำแต่กรรมที่ดีดี
จะได้มีความสุขพ้นทุกข์ภัย

รักคน - มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดั่งคำที่ว่า *"น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ข้าพึ่งเจ้า บ่าวพึ่งนาย ป่าพึ่งเสือ เรือพึ่งพาย นายพึ่งบ่าว เจ้าพึ่งข้า"* พึ่งกันไปพึ่งกันมา เป็นอัญญมัญญปัจจัยของกันและกัน แต่การที่ตนจะเป็นบุคคลที่รักก็จำต้องมีไมตรีจิตมิตรภาพต่อกันและกัน มีความเสียสละ มีน้ำใจ มีไมตรี ไม่ตระหนี่ เพราะคนขาดไมตรีและตระหนี่มีจิตใจคับแคบ จะไม่สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจบุคคลทั้งหลายให้เป็นพรรคพวกตนไว้ได้ ท่านจึงบอกว่า *"บริวารมาเพราะน้ำใจมี บริวารหนีเพราะน้ำใจลด บริวารหมดเพราะน้ำใจแห้ง"* อีกคำหนึ่งว่า *"ปรารถนาสารพัดในปัฐพี เอาน้ำใจไมตรีแลกได้ดั่งใจจง"*

รักของ - หมายถึงวัตถุสิ่งของเครื่องใช้นานาประการ ทั้งเสื้อผ้าอาภรณ์ ตลอดถึงพาหนะเคหสถานบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ต้องรู้จักทะนุถนอม เมื่อชำรุดหรือทรุดโทรมต้องรู้จักบูรณปฏิสังขรณ์ให้มั่นคงถาวร มีสง่าราศี เป็นที่เจริญตาเจริญใจ

รักความดี - ความดีเป็นแก่นของชีวิต เป็นอนุสาวรีย์ของชีวิต ช่วยให้ชีวิตมีค่า *"อยู่มีคนรัก จากมีคนอาลัย, อยู่มีผู้อุปัฏฐาก จากมีผู้อุปถัมภ์, อยู่มีผู้เลี้ยงกาย ตายมีผู้เลี้ยงวิญญาณ"* ความดี *"ช่วยให้มองข้างหน้าก็มีหวัง ช่วยให้มองข้างหลังก็มีสุข ช่วยให้บันเทิงเริงใจ ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า"* ความดี ที่บุคคลควรปฏิบัติ เช่น *ซื่อสัตย์สุจริต เป็นนิตย์ขยัน ประหยัดให้มั่น หันหลังทางอบาย* ผู้ได้บำเพ็ญคุณความดีเป็นอนุสาวรีย์แห่งชีวิตเอาไว้มาก

แม้ถึงคราวล้มหายตายจาก ก็เป็นการจากเฉพาะสรีระสังขารตามกฎของธรรมชาติ แต่เกียรติยศชื่อเสียงคุณความดี หาได้แตกดับย่อยยับตามไปไม่ องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ได้ตรัสรับรองเอาไว้ว่า รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ ท่านแปลเป็นกวีไว้ไพเราะว่า ...

อันทรัพย์สินถิ่นฐานทั้งบ้านช่อง
อีกเงินทองไร่นามหาศาล
เป็นสมบัติของตัวได้ชั่วกาล
จำต้องผ่านจากกันเมื่อวันตาย
ส่วนความดีมีความสัตย์สมบัติแท้
ถึงตัวแก่กายดับไม่ลับหาย
จะสถิตติดแน่นแทนร่างกาย
ถึงตัวตายชื่อยังอยู่เชิดชูเอย

อีกบทหนึ่งว่า...

อันความดีที่ทำไว้กับใครนั้น
ไม่มีวันลับหายในภายหน้า
กายอาจเลือนลับหายจากสายตา
ดีไม่ลาลับหายจากสายใจ

รักวัฒนธรรมประเพณี - คือรักเอกลักษณ์และเอกราชทางความดีงาม ที่ได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา ทั้งวัฒนธรรมของชาติ วัฒนธรรมของจังหวัด วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมทางศาสนา วัฒนธรรมทางภาษา และวัฒนธรรมทางการแต่งกาย ที่เป็นลักษณะเฉพาะ และแสดงออกสู่สายตาสมาคมโลก

หน้าตา-กับหน้าที่

รักหน้าที่ - คำว่าหน้าที่ หมายถึงกิจที่ต้องทำกุศลกรรมที่ต้องสร้าง ทุกคนเกิดมาล้วนมีหน้าที่แตกต่างกันไป ประการสำคัญ *"มีหน้าที่ รู้หน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบต่อหน้าที่ จะมีศักดิ์ศรีทั้งทางโลกและทางธรรม, มีหน้าที่ ไม่รู้หน้าที่ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ จะเสียศักดิ์ศรีทั้งทางโลกและทางธรรม"* การรู้จักหน้าที่ และปฏิบัติตามหน้าที่ คือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โบราณกล่าวว่า คนจะดีจะเสียอยู่ที่หน้าที่ ดังบทกวีที่ว่า...

หน้าที่ดี ก็มีหน้า ชูราศี
หน้าตาดี แต่ขี้เกียจ คนเหยียดหยาม
หน้าที่นั้น สำคัญกว่า คนหน้างาม
หน้าตาดี หน้าที่ทราม ไม่งามเอย

เพราะฉะนั้น พึงภูมิใจที่ได้มีหน้าที่ เพราะหน้าที่ ทำให้มีกิน มีเกียรติ มีความก้าวหน้าและมีความผาสุก ให้ตระหนักไว้เสมอว่า *"เหนื่อยเพราะได้ทำหน้าที่ ดีกว่าเสียใจเพราะไม่มีหน้าที่ที่จะทำ, เหนื่อยเพราะทำงาน ดีกว่าสุขสำราญแล้วกลุ้ม ก้าวไปด้วยความหวัง ดีกว่าถอยหลังเพราะความเศร้า"* องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงแสดงเรื่องความเป็นนักสู้ และการรู้จักหน้าที่เอาไว้ว่า วิริเยน ทุกฺขมจฺเจติ แปลว่า บุคคลจะพ้นทุกข์ได้เพราะความเพียร หรือ ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น วายเมเถว ปุริโส ยาว อตฺถสฺส นิปฺปทา เกิดเป็นคนต้องพยายามร่ำไป จนกว่าจะถึงที่หมายและได้ในสิ่งที่ปรารถนา

เพราะฉะนั้น *“ล้มเพราะก้าวไปข้างหน้า ดีกว่ายืนเต๊ะท่าอยู่กับที่”* การจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ต้องมีใจรัก ใจสมัครที่จะเรียนรู้ *“ทำหน้าที่ให้เป็นสุข ต้องสนุกกับการทำหน้าที่”* ไม่อกตัญญูต่อหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงจัง จริงใจ รับผิดชอบ ทุ่มเทและเสียสละ จะพบกับความก้าว หน้าทุกคน ผู้ที่ทำอะไรจริงจังจะไม่มีทางล้มเหลวนอกจากล้มเลิก ข้อนี้พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสรับรองเอาไว้ว่า ปฏิรูปการี ธุรวา อุฏฺฐาตา วินฺทเต ธนํ ผู้ขยันหมั่นเอาธุระ ทำงานเหมาะแก่จังหวะ ย่อมหาทรัพย์ได้ ส่วนผู้ที่หนักไม่เอา เบาไม่สู้ แถมชอบหลบเลี่ยงเบี่ยงบ่าย ท่านบอกว่า *“ถ้าอดีตไม่ขยัน ปัจจุบันไม่ขวนขวาย ไม่ต้องทำนายอนาคต”!*

รักความเป็นธรรม – คือรักความดี ความงาม และความถูกต้อง มิใช่มุ่งเอาความถูกใจ ความถูกต้องเป็นคุณธรรม แต่ความถูกใจเป็นกิเลส ความถูกต้องบางครั้งอาจไม่ถูกใจ ในขณะเดียวกัน ความถูกใจก็อาจไม่ถูกต้อง จำต้องใช้วิจารณญาณ มิใช่ถือพวกมากลากไป โดยปกติ *“ความยุติธรรมนั้นมีมาก แต่ที่หายากคือความเป็นธรรม..!”*

รักธรรมชาติ - ต้นไม้ ใบหญ้า สัตว์ป่า ภูผา วารี ล้วนมีคุณต่อมนุษย์และการดำรงอยู่ของสรรพสัตว์ หากไม่รักธรรมชาติแต่ชอบทำลายธรรมชาติ สุดท้ายธรรมชาติก็จะกลับมาให้โทษ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า ผลกระทบที่ตามมา คือ ...

๑. เกิดความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้

๒. ไร้สิ่งมีชีวิต

๓. อากาศเป็นพิษ
๔. หมดอาหาร
๕. ขาดที่อยู่อาศัย
๖. มนุษย์และสัตว์ไร้ความสุข

ถ้าไม่ทำลายธรรมชาติ พิทักษ์รักษาธรรมชาติ ธรรมชาติก็จะกลับมาให้คุณ เช่น ...

๑. *ให้ชีวิต* - ให้ความมี ความเป็น
๒. *ให้ชีวา* - ให้ความสดชื่น ชุ่มเย็นและเบิกบาน
๓. *ให้เวลา* - ยังฝนฟ้าให้ตกต้องตามฤดูกาล ธรรมชาติไม่วิปริต ไม่เกิดความแห้งแล้ง
๔. *ให้อากาศ* - ให้ออกซิเจนอากาศที่บริสุทธิ์ ไม่เกิดมลพิษ
๕. *ให้อาหาร* - ให้สิ่งยังชีพ ทั้งมนุษย์และสัตว์
๖. *ให้อาวาส* - ให้อุปกรณ์สำหรับก่อสร้างที่อยู่อาศัย
๗. *ให้อารมณ์* - ให้ความสุขสดใสคลายเครียด ทั้งแก่มนุษย์และสัตว์
๘. *ให้อนามัย* - ให้ความอยู่ดีกินดี ไม่มีโรคภัย

รักประเทศชาติ - คำว่า ประเทศ หรือ ชาติ หมายถึง บุคคลทุกหมู่เหล่า ทุกภูมิภาค ที่เกิดมาบนผืนแผ่นดินไทย ภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารแห่งพระบรมราชจักริวงศ์ จะต้องมีความสมานสามัคคี *"รักกันเหมือนพี่ ดีกันเหมือนน้อง ปรองดองกันเสมือนญาติ ผิดพลาดให้อภัยซึ่งกันและกัน"* ไม่แบ่งขั้วแบ่งข้าง

ไม่แบ่งพวกแบ่งพรรค ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ไม่แบ่งสีแบ่งเหล่า ไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ เพราะ ...

แบ่งพวก	-	*ทำให้เสียรัก*
แบ่งพรรค	-	*ทำให้เสียสามัคคี*
แบ่งทั้งพวกแบ่งทั้งพรรค	-	*ทำให้เสียทั้งความรักเสียทั้งความสามัคคี*
ไม่แบ่งพวก	-	*ก็ไม่เสียรัก*
ไม่แบ่งพรรค	-	*ก็ไม่เสียสามัคคี*
ถ้ารวมพวกรวมพรรค	-	*จะได้ทั้งความรักจะได้ทั้งความสามัคคี*

ค่าแห่งสามัคคี

คำว่า สามัคคี แปลว่า กลมเกลียว ปรองดอง และพร้อมเพรียง ที่ใดมีสามัคคี ที่นั่นมีความสุขความสำเร็จ มีเอกภาพ มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความเป็นปึกแผ่นแน่นหนา สามัคคีมีคุณต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอเนกประการ เช่น ...

๑. *สร้างสรรค์ความเจริญ*	-	นำความพัฒนาและก้าวหน้ามาให้
๒. *กล้าเผชิญอุปสรรค*	-	นำขวัญ กำลังใจ และความมั่นใจมาให้
๓. *หาญหักศัตรู*	-	นำชัยชนะมาสู่
๔. *อยู่ด้วยความผาสุก*	-	หมดทุกข์สิ้นภัย

เพราะฉะนั้น สามัคคีมีที่ใด ที่นั่นไม่ไร้สุข

สามัคคีอยู่ไหนนั่นใกล้สุข
แม้มีทุกข์อยู่บ้างย่อมห่างหนี
สามัคคีกันเถิดเกิดผลดี
สุขจักมีภัยไม่เกิดประเสริฐพลัน ฯ
อันสามัคคีนี้ดีเลิศ...
ช่วยก่อเกิดความสมหวังดั่งเฉลย
การเกี่ยงงอนค่อนแคะไค้ไม่ดีเลย
แม้ใครเคยจงระงับคิดกลับใจ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๖ ได้พระราชนิพนธ์พลานุภาพแห่งความสามัคคีไว้ ความตอนหนึ่งว่า...

อันบุคคลใดใดถึงใหญ่หลวง เก่งกว่าคนทั้งปวงทุกแห่งหน
มีสติปัญญารักษาตน กระนั้นยังไม่พ้นอันตราย
ราชสีห์ตัวเดียวเที่ยวกลางป่า ถูกหมู่หมากัดป่นจนฉิบหาย
เพราะหมามากปากช่วยกันกัดตาย อาจทำลายราชสีห์ผู้มีฤทธิ์
เพราะฉะนั้นจึงควรชวนกันพร้อม ต่างประนีประนอมน้อมจิตต์
ร่วมกำลังกายาและความคิด ผูกสนิทปรองดองผู้ต้องใจ
คณะใดไร้สามัคคีรส จะกอบการใดหมดไม่ดีได้
แม้คณะยินยอมพร้อมใจ การใดใดจะสมอารมณ์จินต์
ถึงแม้มีผู้ใดที่ใจพาล จะคิดผลาญมิได้ต้องถวิล
กำลังสามัคคียิ่งคีรินทร์ ยืนอยู่สิ้นสุดฟ้าและธาตรี ฯ

อานุภาพแห่งความสามัคคีนี้ มีพระบาลีที่ท่านรับรองเอาไว้ว่า สพฺเพสํ สงฺฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา ความพร้อมเพรียงนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่หมู่คณะ อีกบทหนึ่งว่า สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะนำสุขมาให้ เหตุนี้...

จะทำจะคิดโปรดพิจารณา พุทธวาจาตรัสเตือนเราท่าน
สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี นั้น แปลสั้นๆ ว่า "ความสามัคคี"
จะนำความสุขมาถึงหมู่คณะ โปรดอย่าเลยละความข้อนี้
ความมุ่งหมายในพระบาลี พระองค์ทรงชี้ให้คนรักกัน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ปกป้องผองตัวไทยทั่วถิ่นฐาน
เมืองไทยร่มเย็นเป็นสุขร่วมกัน เพราะพระองค์ท่านแผ่พระบารมี
พระราชดำรัสตรัสให้ตระหนัก คำว่า "รู้รัก – สามัคคี" นี้
ผู้ใหญ่ผู้เยาว์หากเข้าใจดี ฟังแล้วจงมีจิตเมตตา
ปฏิบัติเคร่งครัดแน่วแน่ ตามพระกระแสจะสุขหรรษา
ไม่มีชนชั้นแบ่งกันนานา ทั่วโลกจะพากันยกย่องไทยฯ

รักพระพุทธศาสนา – พระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งใน ๓ สถาบันที่ผดุงและประคองความเป็นไทยไว้ คำว่าพระพุทธศาสนา หมายถึงคำสั่งและคำสอนของพระพุทธเจ้า คำสั่งเป็นข้อห้าม ระเบียบ กฎ กติกา หรือข้อบังคับ ห้ามมิให้ละเมิด เพราะจะเกิดผลเสียหาย เรียกโดยบัญญัติทางศาสนาว่า ศีลหรือวินัย ส่วนคำสอนได้แก่ ข้อให้ปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติตามได้ ย่อมเกิดผลดีเฉพาะตน และแผ่ผลถึงส่วนรวม เรียกโดยบัญญัติทางศาสนาว่า ธรรมหรือธรรมะ

ผู้รักพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชีวิตและจิตวิญญาณของชาวไทยส่วนใหญ่ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จำต้องประพฤติตน

ให้สมกับเป็นศาสนทายาท กล่าวคือผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา ด้วยศึกษาและปฏิบัติให้รู้จัก ให้รู้จริง ให้รู้แจ้ง สมกับความหมายที่ว่า พุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน การไม่ศึกษาให้รู้จักรู้จริงรู้แจ้ง เป็นเหตุให้ประพฤติพลาด ปฏิบัติผิด เป็นการทำลายพุทธศาสนาทางอ้อมโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

รักพระมหากษัตริย์ - หมายถึง รักสถาบันอันเป็นที่เทิดทูนยิ่ง ในฐานะองค์พระประมุขของชาติ ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกแห่งพระบวรพุทธศาสนา และทุกๆศาสนาที่มีผู้นับถือ ในฐานะพระบิดาของปวงชนชาวไทย ผู้รักและห่วงใยต่อพสกนิกรดุจบิดาห่วงใยบุตร ทรงสละสุขส่วนพระองค์เพื่อพระราชทานสุขแก่พสกนิกร พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อทรงช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้ชาวประชาอยู่ดีมีสุขปราศทุกข์พ้นภัย โดยผ่านมูลนิธิ และโครงการในพระราชดำริ ที่ทรงบำเพ็ญมาแต่ต้นจนปัจจุบันสมัย

สำนึกรำลึกพระคุณ

ชาวไทยทุกหมู่เหล่า จึงต่างต้องสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และประพฤติตนเป็นพสกนิกรที่ดี ด้วยทำดี ๔ ราชถวายเป็นพระพรชัยมงคล คือ...

๑. *ราชสักการะ* - ในวโรกาสสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนม์พรรษา วันฉัตรมงคล เป็นต้น ช่วยกันจัดโต๊ะหมู่ เครื่องบูชา พานพุ่ม พร้อมด้วยพระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมสาทิสลักษณ์ ประดับด้วยธงทิวปลิวไสว ถวายเป็นราชสักการะ

๒. *ราชสดุดี* - แสดงออกซึ่งความจงรักภักดี ด้วยการแต่งคำประพันธ์สรรเสริญพระเกียรติคุณ ให้แพร่หลายไพศาล จะเป็นร้อยแก้วก็ได้ หรือร้อยกรองก็ดี อยู่ที่ความสามารถเผยแพร่ทางสื่อ หรือที่เฉพาะ เช่น ในพิธีที่จัดขึ้นนั้นๆ

๓. *ราชกุศล* - ด้วยจัดกิจกรรมอันเป็นบุญกุศล อาทิ อุปสมบทหมู่ บรรพชาสามเณร บวชศีลจาริณีชีพราหมณ์ ประพฤติธรรมถวายพระพร สวดมนต์บำเพ็ญจิตภาวนา จัดเทศนามหาชาติถวายพระราชกุศล หรือบำเพ็ญสาธารณกุศลอื่นๆ เช่น ทำความสะอาดวัดวาอาราม บริจาคโลหิต เลี้ยงเด็กกำพร้า คนชรา คนพิการ แล้วอธิษฐานถวายเป็นพระราชกุศล

๔. *ราชพลี* - ถ้ามีภัยต่อพระมหากษัตริย์ และราชบัลลังก์ สามารถสละชีวิตอุทิศเป็นราชพลี ดุจทหาร และตำรวจ ที่ยอมสละชีวิตเลือดเนื้อ เพื่อพิทักษ์ประเทศชาติและราชบัลลังก์ หรือในยามทรงพระประชวร ชาวไทยผู้เปี่ยมด้วยใจจงรักภักดีบางคนบางท่าน ถึงกับอธิษฐานถวายชีวิตตน เพื่อขอให้ทรงพ้นจากพระอาการประชวร

คุณธรรมนำสุข

อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมุ่งหมายให้ปวงชนชาวไทย ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ตามพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในวโรกาสต่างๆ ให้ชาวไทยได้นำไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อความสุขความสวัสดี ประมวลเป็น ๔ ประการ คือ...

๑. ให้รู้รักสามัคคี
๒. ให้รู้จักทฤษฎีพอเพียง
๓. ให้รู้จักเลี่ยงสิ่งเสพติด
๔. ให้รู้จักดำเนินชีวิตด้วยความเพียร

ทุกท่านอย่าลืมตระหนักไว้เสมอว่า ...

อันคนไทยใต้ร่มพระบารมี ควรภูมิใจที่มีพ่อยิ่งใหญ่
ยิ่งด้วยพระคุณขอทูนเทิดไว้ เหนือดวงใจของไทยทุกคน
ทรงเป็นพระประมุขของชนชาติไทย นำเราทั้งหลายในทุกแห่งหน
แผ่พระบารมีห่วงใยปวงชน ลำบากยากจนพระทรงดูแล
พระคือศูนย์รวมใจชาวไทยทั้งชาติ พระทรงเปรื่องปราชญ์พระทัยแน่วแน่
ลำบากพระวรกายพระไม่ผันแปร ขอเพียงแต่ไทยสุขสำราญ
สุขของพระองค์คือทรงได้เห็น พสกนิกรอยู่เย็นเป็นสุขศานต์
พระทัยพระองค์จักทรงพระสำราญ หากไทยยึดมั่นความสามัคคี
ฉะนั้นชาวไทยทั้งชายและหญิง โปรดตั้งใจจริงทำตามหน้าที่
ตามเบื้องพระยุคลบาทอย่าขาดทำดี เสริมพระบารมีทั่วทั้งแผ่นดิน
ร่วมรักษาชาติรักศาสนา เทิดองค์ราชาร่วมรักษาถิ่น
จงรักภักดีอย่าให้มีราคิน ทั่วโลกยลยินจะยกย่องไทยฯ

ในเรื่องความรักที่บุคคลพึงมี และเป็นผลดีต่อประเทศชาติ พระพุทธศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์นี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชนิพนธ์เอาไว้ว่า...

รักชาติยอมสละแม้ ชีวี
รักเกียรติจงเจตน์พลี ชีพได้

รักราชมุ่งภักดี รองบาท
รักศาสน์ราญเศิกไส้ เพื่อเกื้อพระศาสนาฯ

พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ ทรงตั้งกองเสือป่าขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ ด้วยทรงมีจุดประสงค์สำคัญ ๓ ประการ คือ...

๑. ให้คนไทยจงรักภักดีต่อพระเจ้าแผ่นดิน
๒. ให้คนไทยรักบ้านเมือง แผ่นดิน ถิ่นที่อยู่อาศัย และพระบวรพุทธศาสนา
๓. ให้คนไทยเกิดความสามัคคี มีความร่วมใจ ไม่ทำลายซึ่งกันและกัน

ถามว่า.. ทำอย่างไรคนไทยจะรักกัน รักสถาบัน สามัคคีและมีไมตรีต่อกันและกัน? ข้อนี้ ชวนให้หวนนึกถึงว่าถ้าเราจะไปสวรรค์ ท่านบอกว่าให้ไต่บันได ๓ ขั้น คือ ทาน ศีล และภาวนา หากจะไปให้ถึงนิพพาน ต้องไต่บันไดอีก ๓ ขั้น คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ที่เรียกว่าไตรสิกขา

ทำอย่างไรคนไทยจะรักกัน? และบันได ๗ ขั้น

การที่ชาวไทยทุกหมู่เหล่า จะสมานสามัคคีและมีไมตรีต่อกันและกัน ไม่รังเกียจเดียดฉันท์ซึ่งกันและกัน ที่เรียกว่า "รักกันเหมือนพี่ ดีกันเหมือนน้อง ปรองดองกันเสมือนญาติ" ก็ต้องไต่บันไดเช่นเดียวกัน แต่เป็นบันไดพิเศษ เรียกว่าบันไดแห่งสันติสุข

บันไดแห่งสันติภาพ บันไดแห่งไมตรีจิต และมิตรธรรม คือต้องไต่ถึง ๗ ขั้น คือ ...

ขั้นที่ ๑. มองกันในแง่ดี
ขั้นที่ ๒. มีระเบียบวินัย
ขั้นที่ ๓. มีหัวใจพระพรหม
ขั้นที่ ๔. นิยมสามัคคี
ขั้นที่ ๕. มีความเสียสละ
ขั้นที่ ๖. ลดมานะทิฐิ
ขั้นที่ ๗. ไม่อคติต่อกัน

มองกันในแง่ดี – การมองคนและมองโลกเป็นสิ่งน่าคิด ประการสำคัญอยู่ที่แววจิต ถ้าเรามองโลกในแง่ดี เราก็จะพบแต่เรื่องดีๆ เรามองคนในแง่ร้าย ก็จะพบแต่คนเลวๆและคนร้ายๆ สุดท้ายกลายเป็นประเภทตาบอดสี *"เอาดีใส่ตัว เอาชั่วให้คนอื่น"* เรื่องการมองนี้ องค์สมเด็จพระชินสีห์บรมศาสดาได้ตรัสไว้ว่า สุทสฺสํ วชฺชมญฺเญสํ อตฺตโน ปน ทุสฺทสํ แปลว่า โทษผู้อื่นเห็นง่าย โทษของตนเห็นยาก ข้อนี้ท่านประพันธ์ถอดความเอาไว้ว่า ...

โทษคนอื่นมองเห็นเช่นภูเขา
โทษของเรามองเห็นเท่าเส้นขน
ลมคนอื่นเหม็นเบื่อเราเหลือทน
ลมของตนถึงเหม็นไม่เป็นไร

อีกบทหนึ่งท่านประพันธ์สอนใจเอาไว้ว่า ...

มองโลกด้านดีมีผล
เห็นคนอื่นดีมีค่า
ปลุกใจให้เกิดศรัทธา
ตั้งหน้าทำดีมีคุณ
มองโลกด้านร้ายกลายกลับ
ใจรับแต่เรื่องเคืองขุ่น
เหนื่อยหน่ายเลิกร้างทางบุญ
ชีพวุ่นวายแท้แน่เอย

วาทะพุทธทาส

พระเดชพระคุณพระธรรมโกศาจารย์ หรือหลวงพ่อพุทธทาส แห่งสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ประพันธ์เรื่องมองกันแต่ในแง่ดีเอาไว้ว่า...

เขามีส่วน เลวบ้าง ช่างหัวเขา
จงเลือกเอา ส่วนที่ดี เขามีอยู่
เป็นประโยชน์ โลกบ้าง ยังน่าดู
ส่วนที่ชั่ว อย่าไปรู้ ของเขาเลย
จะหาคน มีดี โดยส่วนเดียว
อย่ามัวเที่ยว ค้นหา สหายเอ๋ย
เหมือนเที่ยวหา หนวดเต่า ตายเปล่าเลย
ฝึกให้เคย มองแต่ดี มีคุณจริง

เพราะฉะนั้น จงฉลาดมอง และจงมองด้วยแววแห่งความเมตตาปรารถนาดี อย่ารังเกียจผู้ที่มีกรรม อย่าซ้ำเติมผู้ที่หลงผิด

จงชี้ทางถูกทางผิดให้แก่ผู้ที่มืดบอด ด้วยเมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม และเมตตามโนกรรม ข้อนี้ท่านผู้รู้ยังสอนไว้อีกว่า...

จะหาใคร เหมาะใจ ที่ไหนเล่า
ตัวของเรา ยังไม่ เหมาะใจหนา
อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
รู้ล่วงหน้า เสียก่อน ไม่ร้อนใจ

มีระเบียบวินัย - คำว่า วินัย แปลว่า นำไปวิเศษ นำไปแจ้ง นำไปต่าง ภาษาโลกและภาษาราชการ เรียกต่างกันไป เช่น ระเบียบ วินัย กฎ กติกา ข้อบังคับ กฎหมาย จนกระทั่งสูงสุด คือ รัฐธรรมนูญ ส่วนภาษาศาสนา คำว่า วินัย หมายถึง ศีล ไม่ว่าจะเป็น ศีล ๕ สำหรับชาวประชาทั่วไป ศีล ๘ สำหรับอุบาสก–อุบาสิกา ศีล ๑๐ สำหรับสามเณร ศีล ๒๒๗ สำหรับพระภิกษุ และศีล ๓๑๑ สำหรับภิกษุณี ข้อนี้มีคำที่บัณฑิต ท่านกล่าวไว้ให้คิดว่า “คนจะดีเพราะว่ามีวินัย ตรงกันข้ามคนจะร้ายเพราะวินัยไม่มี”

มีคำที่ท่านประพันธ์สอนใจเอาไว้อีกว่า ...

เป็นสตรี ไม่มีศีล ก็สิ้นสวย
บุรุษด้วย ไม่มีศีล ก็สิ้นศรี
เป็นสมณะ ไม่มีศีล ก็สิ้นดี
เป็นข้าราชการ ศีลไม่มี ก็หยาบคาย

ในทางตรงกันข้าม...

เป็นสตรี ไม่มีธรรม ก็ทรามชั่ว
บุรุษทั่ว ไม่มีธรรม ต่ำศักดิ์ศรี
เป็นสมณะ ขาดธรรมะ อลัชชี
เป็นข้าราชการ ธรรมะไม่มี กาลีเมือง

เหตุนี้... ในเรื่อง *"หัวใจเมือง"* คุณถนอม อัครเศรณี ผู้เป็นปราชญ์ทางกวีได้ประพันธ์เอาไว้ว่า...

เมืองใดไม่มีทหารหาญ เมืองนั้นไม่นานเป็นข้า
เมืองใดไร้จอมพารา เมืองนั้นไม่ช้าอับจน
เมืองใดไม่มีพาณิชเลิศ เมืองนั้นย่อมเกิดขัดสน
เมืองใดไร้ศิลป์โสภณ เมืองนั้นไม่พ้นเสื่อมทราม
เมืองใดไม่มีกวีแก้ว เมืองนั้นไม่แคล้วคนหยาม
เมืองใดไร้นาริงาม เมืองนั้นสิ้นความภูมิใจ
เมืองใดไม่มีดนตรีเลิศ เมืองนั้นไม่เพริศพิสมัย
เมืองใดไร้ธรรมอำไพ เมืองนั้นบรรลัยแน่เอย

พรหมานุภาพ

มีหัวใจพระพรหม - คำว่าพระพรหม หมายถึงผู้ใหญ่ หรือผู้ประเสริฐ พระพรหมที่บันดาลความร่มเย็นเป็นสุข ท่านเรียกว่า "พรหมวิหาร" มีหัวใจ ๔ ห้อง หรือ ๔ ข้อ คือ เม กะ มุ อุ

เม ย่อมาจากเมตตา แปลว่า มีความรักใคร่
กะ ย่อมาจากกรุณา แปลว่า มีจิตใจสงสาร
มุ ย่อมาจากมุทิตา แปลว่า เบิกบานพลอยยินดี
อุ ย่อมาจากอุเบกขา แปลว่า มีใจเป็นธรรม

ยังมีพรหมอีกประเภทหนึ่ง ที่นอกจากไม่บันดาลความอยู่เย็นเป็นสุขแล้ว กลับนำมาซึ่งความอยู่ร้อนนอนทุกข์ ท่านเรียกว่า *"พรหมวินาศ"* คือ อยู่ที่ไหนสังคมก็มีแต่ความพินาศ ประเทศชาติมีแต่ความฉิบหาย มี ๔ ประการเช่นเดียวกัน คือ ...

๑. อิสฺสริยมทนํ - บ้าอำนาจ

๒. ทุจริตํ - ฉ้อราษฎร์บังหลวง

๓. กุหกํ - หลอกลวงลูกน้อง

๔. นิคฺคหารหํ ปคฺคาโห - ยกย่องคนชั่ว

พรหมชนิดนี้ *ยามดีเรียกใช้ เจ็บไข้ไม่รักษา มรณาไม่เหลียวแล!*

องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสถึงเรื่องนี้ไว้ว่า วโส อิสฺสริยํ โลเก อำนาจเป็นใหญ่ในโลก และตรัสเตือนเอาไว้ว่า ยโส ลทฺธา น มชฺเชยฺย ความว่า ได้ยศอย่าประมาท ได้อำนาจอย่าไปเมา อย่าให้เข้าลักษณะที่โบราณว่า *"คนลืมตัว วัวลืมตีน ต้นไม้ลืมดิน ปักษิณลืมไพร"*

นอกจากนี้ องค์สมเด็จจอมไตรพระบรมศาสดา ยังได้ตรัสคาถาเครื่องป้องกัน มิให้นักบริหาร หรือผู้นำประพฤติผิดพลาดและหลงตัวลืมตน ปรากฏในสัมภวชาดกว่า...

อตฺตานํ นาติวตฺเตยฺย อธมฺมํ น สมาจเร
อติตฺเถ นปฺปตาเรยฺย อนตฺเถ น ยุโต สิยา

แปลความว่า...

นักบริหารอย่าลืมตัว
อย่ามัวประพฤติไม่เป็นธรรม
อย่าถลำไปในที่ไม่เป็นท่า
อย่าใฝ่หาสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์

เพราะอำนาจเป็นอนิจจัง เป็นสิ่งไม่ยั่งยืน ควรมีสติกำกับอยู่ตลอดเวลาว่า...

ยามเมื่อนั่งบนเก้าอี้มีคนไหว้
ก็อย่าได้เหิมจิตคิดของหอง
ฉวยพลาดพลั้งพลัดตกถึงฟกพอง
น่ากลัวต้องถูกซ้ำช้ำกายา ฯ
มีอำนาจต้องมีธรรมคุมอำนาจ
อย่าเอามาดบาตรใหญ่ไปข่มเหง
รู้วิธีเปลี่ยนแปลงพลิกแพลงเพลง
อย่าเอาโคลนเข้าละเลงเพื่อล้างโคลน

และอย่าลืมว่า...

ยามทรงศักดิ์อัครฤทธิ์คิดว่าเอก
บริวารใหญ่เล็กล้อมหน้าหลัง
เหมือนน้ำหลากมากนองท้องชลัง
พอเอวังฝั่งโผล่ก็เจอตอ ฯ

การต่อสู้ทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องของบุคคล ๓ ฝ่าย คือ...

๑. ฝ่ายที่มีอำนาจ

๒. ฝ่ายที่สูญเสียอำนาจ

๓. ฝ่ายที่อยากเข้าไปมีอำนาจ

ที่สาดกระสุนน้ำลายระบายเข้าใส่กัน อย่างขาดสติสัมปชัญญะ มีพฤติกรรมที่แสดงออกในทาง *รุกเร้า รุกราน* อีกฝ่ายหนึ่งก็ *ปกป้อง ปกปิด เกิดการ ประท้วง มีการ ปะทะ มีการลากไส้ออกมาถลุง ลากพุงออกมาประจาน* ฝ่ายหนึ่งมี *ท่อน้ำเลี้ยง* อีกฝ่ายมี *ท่อน้ำลาย* ฝ่ายหนึ่งมุ่งหมายที่ธรรมนูญแห่งชาติ ฝ่ายหนึ่งก็ตีกัน *"จนลืมคำนึงถึงธรรมนูญแห่งชีวิต"* อันเป็นเหตุให้เกิดวิกฤตในบ้านเมือง เกิดการสูญเสียบาดเจ็บล้มตาย สุดท้ายก็คนไทยหันมาฆ่ากันเอง ด้วยอำนาจแห่งระเบิด ทั้งระเบิดอารมณ์ ระเบิดอาวุธและระเบิดเวลา...!

กุศโลบายนักบริหาร

นักบริหารหรือผู้นำที่ดี ต้องมีกุศโลบาย ในการคลี่คลายปัญหา ด้วยการแก้ *"วิบัติ"* ให้เป็น *"วิวัฒน์"* ประการสำคัญต้องรอบรู้สถานการณ์ด้วยอำนาจแห่งปัญญา ต้องรอบคอบด้วยอำนาจแห่งสติ อย่าลืมว่า *"สติมาปัญญาจะเกิด สติเตลิดจะเกิดปัญหา"* ต้องนั่งในหัวใจคน มิใช่ขึ้นไปนั่งบนหัวคน ถ้าได้ใจถือว่าได้ทุกอย่าง ต้องสร้างความเป็นมิตร พิชิตความเป็นศัตรู ต้องทำลายความเป็นศัตรู มิใช่มุ่งทำลายคนเป็นศัตรู *มิตรนั้นมีร้อยคนก็น้อยไป แต่ศัตรูมีคนเดียวก็มากไป...!*

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การถือเอาเสียงหรือมติ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นประมาณ คำว่า "อธิปไตย" แปลว่า เป็นใหญ่ พระพุทธเจ้าทรงแบ่งเป็น ๓ ลักษณะ คือ...

๑. *อัตตาธิปไตย* - ถือตนเป็นใหญ่ ไม่สนเสียงใคร เป็นพวกเผด็จการ

๒. *โลกาธิปไตย* - ถือคนหมู่มากเป็นใหญ่ ประเภทพวกมากลากไป

๓. *ธรรมาธิปไตย* - ถือกฎ ระเบียบ กติกา ข้อบังคับ กฎหมาย รัฐธรรมนูญ และความถูกต้อง เป็นหลัก เป็นพวกหลักการ

ผู้นำประเภท อัตตาธิปไตย ใช้พระเดชมากกว่าพระคุณ ชอบนั่งบนหัวคน มากกว่านั่งในหัวใจคน ผู้นำประเภทนี้ อาจได้งาน แต่ไม่ได้หัวใจจากบริวารหรือคนรอบข้าง

ผู้นำประเภท โลกาธิปไตย หรือประเภทพวกมากลากไป ส่วนใหญ่เป็นพวกไม้หลักปักขี้เลน คือเป็นเสาหลักให้ใครพึ่งและพิงไม่ได้ ซ้ำร้ายมักจะหูเบาประเภทใครเป่าก็ปลิว ทำให้งานส่วนตนก็พินาศ งานของชาติก็เสียหาย

ผู้นำประเภท ธรรมาธิปไตย ยึดถือความถูกต้อง เป็นธรรม เป็นหลักในการบริหารราชการ เป็นที่พึ่งพิงอิงอาศัยของประชาชนได้ เป็นผู้นำที่ตระหนักในคุณธรรมและจริยธรรม บริหารราชการโดยอาศัยหลักรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ ไม่สุดโต่งอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่มีความประสานและมีการประนีประนอม ผู้นำประเภทนี้ได้ทั้งงาน ได้ทั้งใจของพวกพ้องน้องพี่ จัดเป็นผู้นำมหาชน นำสังคมประเทศชาติไปสู่ความสวัสดี

สิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารและผู้นำต้องท่องจำให้ขึ้นใจ คือ...

ผู้นำจงจำมั่น ต้องขยันในหน้าที่
ผูกจิตมิตรไมตรี และพึงมีความซื่อตรง
รักษาศีลและสัตย์ ทรัพย์สมบัติอย่าลุ่มหลง
ชีวิตแม้ปลิดปลง อย่าระย่อต่อศัตรู
อย่าหลงพะวงกาม เรื่องเลวทรามน่าอดสู
ระวังหัวและหู พวกโฉดเขลาชอบเป่าลม
ระวังโอฏฐ์ยามโกรธจัด อย่าพลั้งพลัดจงหัดข่ม
ขันติธรรมค้ำอารมณ์ อย่าเบือนบิดผิดคลองธรรม
คนดีรี่ส่งเสริม คนเหิมเกริมข่มให้หนำ
ทศพิธราชธรรม เป็นคุณค้ำผู้นำเอย

นักบริหารและผู้นำ ควรน้อมนำพระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นหลักปฏิบัติเพื่อขจัดความขัดแย้ง ความขัดข้อง ให้สลาย แล้วขยายเป็นความเจริญ ตามหลัก *เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา*

เข้าใจ - ด้วยให้ความรัก ให้ความชอบ ขจัดความชัง สร้างความหวัง ทำลายความชั่ว ส่งเสริมความดี สืบสานวัฒนธรรมประเพณี และจัดให้มีพิธีกรรมทางศาสนา

เข้าถึง - ด้วยเข้าไปใกล้ชิด เข้าไปด้วยมิตรไมตรี เข้าไปคลุกคลีช่วยเหลือ เข้าไปเป็นเลือดเนื้อเดียวกัน ด้วยความสนิทสนม บริสุทธิ์และจริงใจ

พัฒนา - ด้วยนำความเจริญเข้าไปหา นำความก้าวหน้าเข้าไปสู่ เริ่มต้นแต่*พัฒนาท้องให้มีกิน พัฒนาถิ่นให้น่าอยู่อาศัย พัฒนาสุขภาพพลานามัย* พัฒนาการศึกษา คมนาคม ประปา ไฟฟ้า หยูกยารักษาโรค ตลอดถึงเสื้อผ้าอาภรณ์ เพื่อให้มีความอยู่ดีกินดี

ธรรมะกับธรรมชาติ

นิยมความสามัคคี - คือ ไม่นิยมความแตกแยก ต้องทำตนประดุจน้ำ น้ำมีคุณสมบัติพิเศษ ๔ ประการ คือ ...

๑. *มีปกติชุ่มเย็น*
๒. *รวมตัวกันเป็นนิตย์*
๓. *มีความเที่ยงธรรม*
๔. *ปรับตัวเข้ากับภาชนะได้ทุกรูปแบบ*

ชุ่มเย็น - เปรียบได้กับเมตตา โลโกปตฺถมฺภิกา เมตฺตา เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก *"โลกโสภีเพราะว่ามีเมตตา โลกโสภาเพราะเมตตาค้ำจุน, โลกจะพินาศถ้าขาดเมตตา โลกจะโสภาถ้าเมตตาเกื้อหนุน"*

รวมตัวกันเป็นนิตย์ - เปรียบได้กับสามัคคี น้ำมีปกติชอบประสานหรือสมาน ไม่นิยมความแตกแยก *ยามใดที่เอาไม้เข้าไปกรีด เอามีดเข้าไปฟัน เอาขวานเข้าไปผ่า พอยกมีดยกไม้ขึ้นมาจะหารอยแตกแยกไม่เจอ* เพราะน้ำจะรีบเข้าสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สังคมทุกวันนี้ มีความน่าห่วงใยที่ชาวไทยไร้สมานฉันท์ หรือสมานบ้างแต่เป็นสมานแต่พวกฉัน...!

เมืองไทยทุกวันน่าหวั่นยิ่งนัก แบ่งพวกแบ่งพรรคต่างจ้องข่มขี่
ลืมความสมัครร่วมสามัคคี ตัวอย่างเคยมีแต่ก่อนมา
บทเรียนมีไว้ในประวัติศาสตร์ ชะตาเมืองขาดคนไทยเป็นข้า
เสียสามัคคีศรีอยุธยา เป็นทาสพม่าอยู่ตั้งหลายปี
กว่าจะกู้นครให้คงกลับคืน ต้องทนขมขื่นหมดสิ้นศักดิ์ศรี
ยังจำกันได้ใช่ไหมน้องพี่ อันความถือดีตัวใครตัวมัน
เหมือนกองกรวดทรายที่ขาดน้ำแทรก ย่อมจะแตกแยกถึงความร้าวฉาน
เมื่อถูกศัตรูจู่เข้ารุกราน มิอาจต้านทานอำนาจริปู
คิดแล้วหวั่นใจชาติไทยเมืองทอง ขาดความปรองดองแยกพรรคแยกหมู่
มานะดื้อดึงโน่นมึงนี่กู ไม่ขอรับรู้ความดีของใคร
เกิดเป็นช่องว่างในทางสังคม บ้างปลุกระดมเพื่อก่อเหตุร้าย
เอ็งไพร่ข้าเจ้ามึงบ่าวกูนาย แกขวาข้าซ้ายพวกใครพวกมัน
เหมือนดังจิ้งหรีดกิเลสปั่นหัว กลับใจกลับตัวเสียเถิดทุกท่าน
เราใช่อื่นไกลเป็นไทยด้วยกัน หันมายึดมั่นคำสอนสัมมา ฯ
เราท่านเกิดมาได้ร่วมพิภพ ต้องเจอจุดจบวันหนึ่งข้างหน้า
ทั้งหญิงทั้งชายล้วนไปป่าช้า ทั้งศักดินาและกรรมกร
ทั้งขวาและซ้ายทั้งนายและบ่าว ทั้งข้าทั้งเจ้าล้วนเป็นเหยื่อหนอน
ตายแล้วเหม็นเน่าเป็นที่แน่นอน เกยเชิงตะกอนทุกคนด้วยกัน
ถึงเป็นเศรษฐีหรือมีอำนาจ ก็จะมิอาจติดสินบนท่าน
องค์มัจจุราชและยมบาล ให้ไว้ชีวันต์นั้นอย่าหวังเลย
นี่เป็นความจริงท่านหญิงท่านชาย กระทำในใจไว้เถิดท่านเอ๋ย

อย่าหลงขึ้งเคียดเบียนเบียดกันเลย ไม่นานก็เกยซึ่งเชิงตะกอน
มีทุกข์กันอยู่แล้วเต็มแบกเต็มบ่า ควรจะมุ่งหน้าช่วยกันผันผ่อน
บรรเทาทุกข์โศกโรคร้ายหนาวร้อน แก่ปวงนิกรร่วมพื้นโลกา
เราเกิดเป็นไทยอยู่ร่วมเมืองทอง เหมือนเกิดร่วมท้องบิดรมารดา
ยิ่งมิควรแยกแตกสาขา น่าจะคิดว่าเราพี่น้องกัน
เศรษฐีนายทุนหรืออนาถา ควรมีเมตตาสมัครสมาน
เหมือนพี่ร่วมท้องเหมือนน้องร่วมครรภ์ ช่วยเหลือเจือจานกันด้วยน้ำใจ
เมตตาปรานีมีความเอื้อเฟื้อ พริกอยู่เรือนเหนือเกลืออยู่เรือนใต้
พี่ให้ไก่มาน้องเอาปลาไป วิสัยคนไทยย่อมมีเมตตา
ลืมประเพณีแล้วหรือพี่น้อง มาถอยหลังเข้าคลองกันอีกเถิดหนา
ขึ้นสูงเกินสอยจะลอยเกินฟ้า เราท่านเกิดมาร่วมพื้นเดียวกัน
คอยสอดคอยส่องคอยมองคอยเมียง บ้านใกล้เรือนเคียงคอยเรียกขาน
ไต่ถามยามทุกข์ข้าวสุกข้าวสาร ขาดเหลือเจือจานกันไปตามมี
เนกาสี ลภเต สุขํ องค์พระพุทธังท่านตรัสชี้
ว่ากินคนเดียวความสุขบ่มี ถึงจะอ้วนพีก็ไม่สักกี่วันฯ

มีความเที่ยงธรรม - น้ำมีปกติเที่ยงตรง เที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง ไม่เอนเอียง คนแต่ก่อนโดยเฉพาะช่างก่อสร้าง จึงใช้น้ำเป็นเครื่องวัดระดับหามาตรฐานความเที่ยงตรง ท่านทั้งหลาย ลองเอาน้ำใส่ภาชนะ เช่น แก้วหรือขัน เวลาเราเอียงภาชนะที่ใส่ น้ำที่อยู่ในแก้วในขันจะไม่เอนหรือเอียงตามไปด้วย แต่กลับรักษาระดับความเที่ยงตรงเที่ยงธรรมไว้ เพราะฉะนั้น ที่ใดก็ตาม *"ถ้าความยุติธรรมมีความสามัคคีก็มา, ถ้าความยุติธรรมไม่มี ความสามัคคีก็ไม่มา,*

ความรักมีสามัคคีก็มา ความรักโรยราเพราะไม่มาของสามัคคี" อย่าลืมว่า *"สิ้นธรรมคือสิ้นดี สิ้นสามัคคีคือสิ้นชาติ...!"*

ปรับตัวเข้ากับภาชนะได้ทุกรูปแบบ - น้ำเป็นธรรมชาติที่อ่อน ไม่แข็งกระด้าง ข้อนี้ ธรรมชาติสอนให้เรารู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมและยุคสมัย จักได้วางตัวได้เหมาะสมพอดี ผู้ที่เข้าสังคมไม่ได้หรือถูกสังคมปฏิเสธ เหตุเพราะไม่รู้จักวางตัวหรือไม่รู้จักปรับตัว จึงทำให้ขาดความเหมาะสมพอดี ดังที่ท่านกล่าวว่า ...

ถ้าแคบนักมักคับขยับยาก
กว้างมากไม่มีอะไรจะใส่สม
สูงนักมักจะลอยไปตามลม
ต่ำนักมักจะจมธรณี

แท้จริง ธรรมชาติสอนให้เราปราศจากมานะทิฐิ ความอหังมมังการ หรือ *"ตัวกู-ของกู"* คำว่า มานะ แปลว่า แข็งกระด้าง หรือถือตัวถือตน ท่านจัดไว้เป็น ๓ ระดับ คือ...

๑. *อวมานะ* - ถือว่าตัวเองต่ำต้อยน้อยหน้า เป็นชนชั้นต่ำ
๒. *มานะ* - ถือว่าทุกคนที่เกิดมาเสมอเหมือนกันหมด
๓. *อติมานะ* - ถือว่าตนเป็นผู้ยิ่งกว่าใครใดๆ ทั้งหมด

ผู้ที่ถือว่าตนต่ำต้อย - ย่อมน้อยเนื้อต่ำใจ กลายเป็นคนมีปมด้อย ไม่สมาคมคบหากับผู้ที่มีฐานะภาวะสูงกว่าตน

ผู้ที่ถือว่าทุกคนเกิดมาเสมอกัน - ไม่มีใครสูงไม่มีใครต่ำ เป็นเหตุให้ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง ยกตนเทียมท่าน ไม่รู้ว่าอะไรควรไม่ควร

ผู้ที่ถือว่าตนเป็นผู้ยิ่งกว่าใครใดๆ ทั้งหมด - จะมีความรู้สึกเห็นผู้อื่นเป็นฝุ่นเป็นผง จึงจ้องเหยียบย่ำซ้ำเติม ดูหมิ่นเหยียดหยามและทำลายตามใจชอบ *"ใครจนก็ย่ำยี ใครมั่งมีก็ดูถูก"* เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานและร้าวฉาน

เสียที่ไม่สูญ

มีความเสียสละ - คนที่รักตน รักประเทศชาติ รักพระพุทธศาสนา และรักสถาบันพระมหากษัตริย์ ย่อมจะเป็นผู้ที่มีความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ความผาสุกของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เสียสละสุขส่วนตน เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม เป็นการเสียเพื่อได้ ไม่ใช่เสียแล้วสูญ อย่าลืมว่า *"ความเสียสละไม่มี ความสุขสวัสดีก็ไม่เกิด"*

ความเสียสละเป็นคุณธรรมที่สำคัญมาก จัดว่าเป็นหลักของโลก เนื่องจากคนเราจะอยู่ตามลำพังคนเดียวไม่ได้ จำต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เริ่มแต่เกิดจนกระทั่งตาย แต่การที่จะพึ่งกันได้ก็เพราะ อีกฝ่ายหนึ่งยอมเสียสละให้ เช่น...

- *ลูกๆ ที่เจริญเติบโตขึ้นมาได้ก็เพราะการเสียสละของพ่อแม่*
- *เยาวชนที่มีความรู้ความสามารถก็เพราะการเสียสละของครูบาอาจารย์และผู้หลักผู้ใหญ่*
- *ประเทศชาติที่ยังคงเป็นเอกราชอยู่ได้ก็เพราะการเสียสละของบุรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าและเหล่าวีรชน เช่น ทหารตำรวจ ฯ*
- *บ้านเมืองที่เจริญรุ่งเรือง ก็เพราะประชาชนพลเมืองร่วมใจกันเสียสละ เสียภาษี*

- พสกนิกรอยู่ดีกินดี ก็เพราะพระราชาทรงเสียสละพระราชทานความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน

- ผู้ที่ได้รับยกย่องว่า เป็นคนดี เป็นศรีแก่ชาติ ก็เพราะเขาเหล่านั้นได้ผ่านการเสียสละความชั่วมาแล้ว ฯ

การเสียสละเป็นการเสียเพื่อได้ ซึ่งทุกคนควรบำเพ็ญให้ติดเป็นนิสัย ตามธรรมดาการเสียอื่นๆ โดยมากเสียแล้วไม่ได้ เช่น เสียเกียรติ เสียชื่อ เสียหาย แต่การเสียสละยิ่งเสียยิ่งได้ ยิ่งให้ยิ่งมี ยิ่งเสียยิ่งดี เพราะลงทุนน้อยแต่กำไรงาม คนใจแคบเห็นแก่ตัวไม่กล้าเสียสละ ชีวิตจะไม่ก้าวหน้า เหมือนพ่อค้าที่ไม่กล้าลงทุนการค้าจะเจริญได้อย่างไร การเสียสละคือกุญแจแห่งความสำเร็จ

ฉะนั้น ผู้หวังความเจริญจงบำเพ็ญตนเป็นคนเสียสละ พยายามขจัดความเห็นแก่ตัว ขยายใจที่คับแคบให้กว้างขวาง เพื่อที่จะมองเห็นความทุกข์ยากของผู้อื่นได้ ปัจจุบันประเทศชาติ พระศาสนายังต้องการนักเสียสละอยู่อีกมาก ในเรื่องนี้องค์สมเด็จพระชินสีห์บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ ปรากฏในมหาสุตโสมชาดกว่า...

จเช ธนํ องฺควรสฺส เหตุ
องฺคํ จเช ชีวิตํ รกฺขมาโน
องฺคํ ธนํ ชีวิตญฺจาปิ สพฺพํ
จเช นโร ธมฺมมนุสฺสรนฺโต

แปลความว่า...

พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ
พึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต
และพึงสละทั้งทรัพย์และชีวิต
เพื่อรักษาความถูกต้องเป็นธรรม

รักทำให้มั่นคง - หลงทำให้คลอนแคลน

ท่านทั้งหลาย อักษรภาษาไทยมี ๔๔ ตัว บางตัวก็เป็นมงคล คือดี บางตัวก็เป็นอัปมงคล คือไม่ดี ท่านผู้รู้บอกว่า อักษรที่เป็นมงคล เช่น พ. ห. ช.

พ. ย่อมาจากคำว่า รู้จักพอ เช่น พอใจ พอใช้ พอได้ พอดี พอมี พอเพียง *ถ้ารู้จักพอจะก่อสุขทุกสถาน ไม่รู้จักพอจะก่อทุกข์ทุกสถาน* ให้มีสันโดษ คือ พอใจในสิ่งที่ตนมี ยินดีในสิ่งที่ตนเป็น ตนได้ ไม่โลภ เรียกว่า *"เป็นอยู่เท่าที่มี ดีกว่าเป็นเศรษฐีผ่อนส่ง"*

ห. ย่อมาจากคำว่า รู้จักให้ เช่น ให้เกียรติ ให้โอกาส ให้อภัย และให้น้ำใจ นักบริหารต้องเป็นนักให้ นักช่วยเหลือ ไม่ใช่*ช่วยเถือ ..!*

ช. ย่อมาจากคำว่า ช่าง อันเป็นลักษณะของผู้เตรียมใจและทำใจได้ อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด เช่น ช่างเถอะ ช่างเขา ช่างมัน ช่างหัวมันฯ อันเป็นลักษณะของการปลงใจ ปล่อยวาง ไม่ถือโทษ ไม่โกรธแค้น ไม่โจมตี ไม่บีฑา อันจะนำมาซึ่งทุกข์ ท่านเจ้าคุณพระโพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา) วัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้แสดงไว้ให้คิดว่า...

ทุกข์มี เพราะยึด
ทุกข์ยึด เพราะอยาก
ทุกข์มาก เพราะพลอย
ทุกข์น้อย เพราะหยุด
ทุกข์หลุด เพราะปล่อย

อักษรที่เป็นอัปมงคล เช่น ห. ก. ต. แปลว่า เห็นแก่ตัว ร.ท.ม. แปลว่า ราคะ โทสะ โมหะ และ ล. ก. ล. แปลว่า โลภ โกรธ และหลง ล้วนเป็นชื่อของกิเลส ซึ่งนำผลเสียมาสู่ผู้หลง เช่น...

หลงโลภ จะทำให้เสียศักดิ์
หลงรัก จะทำให้เสียโสด
หลงโกรธ จะทำให้เสียสุข
หลงอบายมุข จะทำให้เสียสมบัติ
หลงคำชม ลมจะพองภายใน
หลงการกราบไหว้ เท้าจะไม่ติดดิน
หลงใหญ่หลงยศ จะกดขี่เขาไปสิ้น
หลงอยากมีทรัพย์สิน จะโกงกินเงินทอง
หลงกาม จะเดินสู่ความเมามัว
หลงคบคนชั่ว จะพาตัวให้มัวหมอง
หลงลืมตน จะทำให้คนเมินไม่อยากมอง
จงไตร่ตรอง ตัดความหลงลงบ้างเอย.

ดีให้ต่อ - ชั่วให้ตัด

เพราะฉะนั้น อะไรดีให้รู้จักต่อ อะไรชั่วให้รู้จักตัด อะไรวิบัติให้รู้จักต้าน *"อย่าทำบาปเพราะเห็นแก่ตัว อย่าทำชั่วเพราะเห็นแก่คนอื่น"*

ลดมานะทิฐิ – โบราณกล่าวไว้คำหนึ่งว่า ยอมไม่เป็นเย็นไม่ได้ การมุ่งหมายเอาชนะคะคานซึ่งกันและกันจนกระทั่งลืมความถูกต้องเป็นธรรม นำความวิบัติหายนะมาสู่หมู่คณะ การมุ่งเอาชนะผู้อื่นไม่ใช่สิ่งจีรังยั่งยืน ชนะได้ก็กลับแพ้ได้ ผู้ชนะย่อมก่อเวร ผู้แพ้ย่อมเป็นทุกข์ พระพุทธองค์ทรงแสดงให้เห็นผลเสียหายกับความสุขสบายในเรื่องนี้ไว้ว่า...

ชยํ เวรํ ปสวติ ผู้ชนะ ย่อมถูกผูกอาฆาต
ทุกฺขํ เสติ ปราชิโต ผู้พ่ายแพ้ นอนอนาถฤทัยถอน
อุปสนฺโต สุขํ เสติ ผู้สงบ อยู่เป็นสุข ไม่ทุกข์ร้อน
หิตฺวา ชยปราชยํ เพราะเพิกถอน เสียทั้งแพ้ และชนะ

การชนะตนเป็นชัยชนะที่จีรังยั่งยืน ไม่ก่อเวรสร้างกรรม ไม่สร้างความชอกช้ำแก่ใครๆ ข้อนี้พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้ว่า...

อตฺตา หเว ชิตํ เสยฺโย ยา จายํ อิตรา ปชา
อตฺตทนฺตสฺส โปสสฺส นิจฺจํ สญฺญตจาริโน

แปลถอดความว่า...

ตนนั่นแลใครชนะประเสริฐกว่า
ฝูงประชานอกนี้ดีไฉน
ที่คนต่อสู้ปะทะชนะไป
ความมีชัยนั้นไม่เลิศประเสริฐเลย
การชนะคนอื่นหมื่นแสนหน
เดี๋ยวกลับตนเป็นแพ้ไม่แน่หนอ
ชนะตนจากชั่วเท่านั้นพอ
ย่อมเกิดก่อสุขแท้แก่ตนเอย

ตีนกับตาพาวิบัติ

เรื่องการมุ่งเอาชนะคะคานซึ่งกันและกัน อันเกิดจากมานะทิฐิ การไม่ยอมซึ่งกันและกัน นำความหายนะมาให้แก่ตนและส่วนรวมเป็นอันมาก ดังนิทานเรื่องตีนกับตา ที่ท่านเล่าเอาไว้ว่า ...

ตีนกับตา อยู่กันมา แสนผาสุก
จะนั่งลุก ยืนเดิน เพลินนักหนา
มาวันหนึ่ง ตีนทะลึ่ง เอ่ยปรัชญา
ว่าตีนมิ คุณแก่ตา เสียจริงๆ
ตีนช่วยพา ตาไป ที่ต่างๆ
ตาจึงได้ ชมทาง และสรรพสิ่ง
เพราะฉะนั้น ดวงตา จงประวิง
ว่าตีนนี้ เป็นสิ่ง ควรบูชา
ตาได้ฟัง ตีนคุยโม้ ก็หมั่นไส้
จึงร้องบอก ออกไป ด้วยโทสา

ว่าตีนนี้	เดินไปได้	ก็เพราะตา
ดูมรรคา	เศษแก้วหนาม	ไม่ตำตีน
เพราะฉะนั้น	ตาจึง	สำคัญกว่า
ตีนไม่ควร	จะมา	คิดดูหมิ่น
สรุปแล้ว	ตามีค่า	สูงกว่าตีน
ทั่วธานินทร์	ตีนไปได้	ก็เพราะตา
ตีนได้ฟัง	ให้คั่งแค้น	แสนจะโกรธ
วิ่งกระโดด	โลดไป	ใกล้หน้าผา
เพราะอวดดี	คุยเบ่ง	เก่งกว่าตา
ดวงชีวา	จะดับไป	ไม่รู้เลย
ตาเห็นตีน	ทำเก่ง	เร่งกระโดด
ก็พิโรธ	แกล้งระงับ	หลับตาเฉย
ตีนพาตา	ถลาล้ม	ทั้งก้มเงย
ตกแล้วเหวย	ตายห่า	ทั้งตาตีน ฯ

ชาวไทย อะไรๆ ก็ดี ถึงจะมีข้อด้อยข้อเสียอยู่บ้างก็ไม่หนักหนาอะไร แต่ที่แย่ก็คือคนไทยบางพวกชอบยุให้รำตำให้รั่ว บ้านเมืองสงบสุข แต่ตนเป็นทุกข์ เพราะเป็นสุขกับการเห็นชาติพินาศล่มจม คิดทำสิ่งใดมิใช่เพื่อชาติ แต่เพื่อชีพและหมู่คณะเป็นที่ตั้ง ก่อให้เกิดความร้าวฉานประสานยาก แตกแยกจนประเทศชาติยุ่งยาก เช่น...

พี่น้อง	*แตกแยกกัน*
มิตรสหาย	*แตกแยกกัน*
หมู่คณะ	*แตกแยกกัน*
ชุมชน	*แตกแยกกัน*

ครอบครัว แตกแยกกัน
สังคม แตกแยกกัน
สถาบัน แตกแยกกัน
นักการเมือง แตกแยกกัน
ภูมิภาค แตกแยกกัน
ผู้ใหญ่ แตกแยกกัน
ประชาชนต่อประชาชน แตกแยกกันฯ

บางคน บางครั้ง ก็ไม่รู้ว่าแตกแยกกันด้วยเรื่องอะไร แต่ส่วนใหญ่ก็ไม่พ้นปัญหาที่คนทั้งโลกประสบ คือ...

๑. แย่งที่กันทำกิน
๒. แย่งถิ่นกันอยู่
๓. แย่งคู่กันพิศวาส
๔. แย่งอำนาจกันเป็นใหญ่

รวมความว่า แตกแยกกันเพราะชีพก็มี แตกแยกกันเพราะชาติก็มี เช่น แย่งกันรักชาติ ผูกขาดกันรักชาติรักสถาบัน แตกแยกกันเพราะทิฐิ มานะ ราคะ ตัณหา หรือศักดิ์ศรี ก็มี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมองเห็นจุดด้อยหรือข้อเสียของคนไทยในข้อนี้ ได้มีพระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ชาวไทยอยู่เนืองๆ โดยเฉพาะได้พระราชทานแก่เหล่าทหารรักษาพระองค์ ในพิธีตรวจพลสวนสนาม ณ ลานพระราชวังดุสิต ในโอกาสวันเฉลิมพระชนม์พรรษา เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๐๔ และ ๓ ธันวาคม ๒๕๑๒ ความว่า...

"การที่ประเทศของเราได้รักษาอธิปไตย และดำรงฐานะมาด้วยดีได้ตลอดมานั้น ก็ด้วยอาศัยความร่วมมือของทุกๆ ฝ่ายต่างช่วยกันปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ ด้วยความสามัคคี และความพร้อมที่จะเสียสละ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมาแล้วแต่หนหลัง"

"ความสมัครสมานสามัคคีของเรานั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ที่จะต้องรักษาไว้ให้ยั่งยืนอยู่ตลอดไป หากเรามีความประมาท เราแตกสามัคคีกันเมื่อใด เราก็จะเป็นอันตรายย่อยยับลงเมื่อนั้น ไม่มีใครอื่นที่ไหนจะช่วยเราได้ นอกจากตัวเราเอง"

ประวัติศาสตร์ชาติไทย

เหตุการณ์บ้านเมืองในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ประวัติศาสตร์น่าจะเป็นบทสอนใจให้ได้คิดในอันที่จะได้ลดมานะทิฐิต่อกันและกัน ดังพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานเป็นการเตือนสติแก่ผู้นำประเทศและผู้นำมวลชนในยุคนั้น อันเป็นเหตุให้เกิดวิกฤติชาติเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ ความตอนหนึ่งว่า *"ขอให้ท่านทั้งสองช่วยกันคิด คือหันหน้าเข้าหากัน ไม่เผชิญหน้ากัน เพราะว่าเป็นประเทศของเรา ไม่ใช่ประเทศของหนึ่งคนสองคน เป็นประเทศของทุกคน ให้หันหน้าเข้าหากัน ไม่เผชิญหน้ากัน เพราะปัญหามีอยู่...ที่เวลาเกิดจะใช้คำว่า "บ้าเลือด" เวลามีการปฏิบัติรุนแรงจะลืมตัว ลงท้ายก็ไม่รู้ว่าตีกันเพราะอะไร แล้วก็จะแก้ปัญหาอะไรเพียงแต่ว่าจะต้องเอาชนะ แล้วก็ใครจะชนะ ไม่มีทาง อันตรายทั้งนั้น มีแต่แพ้ คือต่างคนต่างแพ้ ผู้ที่เผชิญหน้าก็แพ้ แล้วที่แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ ประชาชนทั้งประเทศ ไม่ใช่ประชาชนเฉพาะ*

ในกรุงเทพมหานคร ถ้าสมมุติว่าในกรุงเทพมหานครเสียหายไป ประเทศก็เสียหายไปทั้งหมด แล้วก็จะมีประโยชน์อะไรที่จะทนงว่าตัวชนะอยู่บนกองสิ่งปรักหักพัง” รวมความว่า ...

“อันตรายทั้งนั้นมีแต่แพ้ คือต่างคนต่างแพ้” แย่ทั้งนั้น
จะทนงว่าชนะอะไรกัน เมื่อร่องรอยโทษทัณฑ์นั้นเกลื่อนกรุง
“แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ” กี่เวลาจะสามารถจัดเรื่องรุ่ง
กลิ่นสยามเมืองยิ้มเคยจรุง กลับคละคลุ้งสยามเราน่าเศร้าใจ
อยากจะดีอยากจะได้ให้สมอยาก มันแสนยากแสนเข็ญจะเป็นได้
มีสูญเสียสมหวังเราคละเคล้าไป คือหัวใจธรรมะโลกธรรม
พฤษภาบ้าเลือดเดือดร้อนเร่า ทั้งทุบเผาเข่นฆ่ากันคราคร่ำ
ได้ผลลัพธ์เป็นผลลบพบชอกช้ำ เป็นผู้นำนำอย่างไรให้ล่มจม
ด้วยเดชะพระบารมีปก จึงปลิดยกปัญหาที่ถาถม
ชาวประชาชีพชื่นพ้นขื่นตรม ด้วยบรมกษัตริย์ปัดป้องภัย
ให้ “รู้รักสามัคคี” ที่ล้ำเลิศ จะประเสริฐสูงค่ากว่าไหนไหน
ให้ความยุติธรรมนำเมืองไทย จะเป็นไทสงบสุขทุกผู้คน ฯ

เพราะฉะนั้น ...

เตือนใคร ไม่ดีเท่า เราเตือนตัว
ฝึกอะไร ไม่ดีเท่า เราฝึกตัว
ฟ้องใคร ไม่ดีเท่า เราฟ้องตัว
ตัดสินใคร ไม่ดีเท่า เราตัดสินตัว
ดูอะไร ไม่ดีเท่า เราดูตัว
รู้อะไร ไม่ดีเท่า เรารู้ตัว
ชนะใคร ไม่ดีเท่า เราชนะตัวฯ

เอียงนั้นสำคัญไฉน?

ไม่อคติต่อกัน - คำว่า อคติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงแปลว่า ไปไม่ได้ อ เป็นศัพท์ปฏิเสธ แปลว่าไม่, คติ แปลว่าไป อคติ จึงแปลว่า ไปไม่ได้ ทรงหมายถึง จะสร้างสรรค์หรือพัฒนาอะไรก็เป็นไปไม่ได้ ถ้าตราบใดที่สังคมยังมีอคติ หรือปฏิบัติต่อกันเป็นสองมาตรฐาน ที่เรียกว่า Double Standard

อนึ่ง คำว่า อคติ แปลอีกอย่างหนึ่งว่า เอนเอียง อะไรทำให้เกิดความเอนเอียง? ท่านก็เฉลยว่า ได้แก่ อคติทั้ง ๔ คือ ...

๑. เอียงเพราะชอบ เรียกว่า ฉันทาคติ
๒. เอียงเพราะชัง เรียกว่า โทสาคติ
๓. เอียงเพราะเกรงกลัวต่ออำนาจวาสนาบารมีเขา เรียกว่า ภยาคติ
๔. เอียงเพราะโง่เขลาเบาปัญญา รู้เท่าไม่ทันการณ์ เรียกว่า โมหาคติ

เพราะฉะนั้น ...

พิษภัยของความเอียง คือ ...

เอียงเพราะชอบ - ก็โฉด
เอียงเพราะโกรธ - ก็ชั่ว
เอียงเพราะหลง - ก็มั่ว
เอียงเพราะกลัว - ก็หม่นไหม้

เหตุนี้ ท่านจึงกล่าวว่า *"คนโลภจะไม่รู้จักคำว่าพอเพียง คนลำเอียงจะไม่รู้จักคำว่ายุติธรรม"* คนเขลาชอบเทิดทูนอำนาจ แต่คนฉลาดชอบเทิดทูนคุณธรรม อย่าลืมว่า *"ยุติธรรมไม่มี สามัคคีไม่เกิด"* ขอทุกท่านจงตระหนักไว้เสมอว่า...

อคติ ความลำเอียง เป็นที่มาของ อรติ ความไม่ชอบใจ

อรติ ความไม่ชอบใจ เป็นที่มาของ โกธะ ความเดือดดาลใจ

โกธะ ความเดือดดาลหรือความร้อนใจ คือ อุณหภูมิทางอารมณ์ที่สูงขึ้นและรุนแรง เป็นที่มาของ ปฏิฆะ ความกระทบ

ปฏิฆะ ความกระทบ เป็นที่มาของความคิดแบบปฏิปักษ์ โต้ตอบ โต้ต้าน หรือที่ปัจจุบันบุคคลบางกลุ่มใช้คำว่า *อารยะขัดขืน!*

ทุกวันนี้... กีฬายอดฮิตของประเทศไทย ได้แก่ กีฬาสี เริ่มต้นแต่ *สีเหลือง สีแดง สีน้ำเงิน สีฟ้า สีขาว สีชมพู* สุดท้ายก็หลายหลากมากสี *โรงงานที่ผลิตสินค้ามากที่สุดคือโรงงานทำป้าย สินค้าที่ขายดีที่สุด คือ ขายสี ผลไม้ที่ขายดี คือแตงโม และสับปะรด พืชผักที่ขายดี คือ มะเขือเทศ*ฯ

เพราะฉะนั้น ทำอย่างไร? จึงจะอยู่ในสังคมที่ผู้คนอุดมด้วยหลายหลากมากสี ทำอย่างไรจึงจะมีไมตรีต่อกันฉันท์พี่น้อง ก็ต้องอาศัยการฝึกตน ฝึกใจ ฝึกตนให้มีวินัย ฝึกใจให้มีธรรมะ มีคุณวุฒิ (ความรู้) สูงส่งอย่างเดียวไม่พอ แต่คุณธรรม (ความดี) ต้องสูงส่งตามด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเคยรับสั่งว่า *"เก่งอย่างเดียวไม่พอขอดีด้วย"* จึงจะช่วยประคองสังคมประเทศชาติให้อยู่รอดและปลอดภัยได้ ข้อนี้มีพระบาลีรับรองไว้ว่า

วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน โส เสฏฺโฐ เทวมานุเส แปลว่า ผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้ดี และประพฤติดี ย่อมประเสริฐสุดในหมู่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

ผู้เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ ย่อมจะยิ้มได้เมื่อภัยมา ไม่โสกาเมื่อทุกข์มี ถือคติว่า *ชีวิตคือการต่อสู้ อุปสรรคศัตรูคือยากำลัง* ชวนให้นึกถึงวลี ที่หลวงวิจิตรวาทการ ท่านได้ประพันธ์เอาไว้ว่า...

โลกมนุษย์ นี้ไม่มี ที่แน่นอน
ประเดี๋ยวเย็น ประเดี๋ยวร้อน ช่างแปรผัน
โชคหมุนเวียน เปลี่ยนไป ได้ทุกวัน
สารพัน หาอะไร ไม่ยั่งยืน
ชีวิตเหมือน เรือน้อย ล่องลอยอยู่
ต้องต่อสู้ แรงลม ประสมคลื่น
ต้องทนทาน หวานสู้อม ขมสู้กลืน
ต้องจำฝืน สู้ภัย ไปทุกวัน
เป็นการง่าย ยิ้มได้ ไม่ต้องฝืน
เมื่อชีพชื่น เหมือนบรรเลง เพลงสวรรค์
แต่คนที่ ควรชม นิยมกัน
ต้องใจมั่น ยิ้มได้ เมื่อภัยมา ฯ

๑๐ ข้อ ต้องจำและทำให้ได้

อนึ่ง นักบริหารหรือผู้นำ จำต้องถือธรรมเป็นหลักในการบริหารราชการ เพื่อให้พฤติกรรมกับคำสอน และนโยบายไม่ขัดแย้งกัน

อันเป็นเหตุให้ไม่เกิดปัญหาและอุปสรรค ทั้งแก่ตน ประชาชน และราชการ คุณธรรมประจำใจ ที่จะขาดเสียมิได้ ๑๐ ประการ คือ...

๑. *เทวธรรม* - ได้แก่ หิริ ความละอายแก่ใจ ในยามที่จะทำชั่ว และโอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อผลกรรมที่ทำชั่ว

๒. *อุปการธรรม* - ได้แก่ สติ ความรอบคอบ ความฉุกคิดวินิจฉัย สัมปชัญญะ ความรู้ตัว และความไม่หลงตัว

๓. *สัปปุริสธรรม* - ได้แก่ ความเป็น*ผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักบุคคล* และ*รู้จักชุมชน* นักบริหารต้องรู้หลักมัชฌิมาปฏิปทา ประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมพอดีแก่ฐานะภาวะ ไม่ยิ่งเกินไป ไม่หย่อนเกินไป ข้อนี้ องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาได้ตรัสไว้ ปรากฏในมหาปทุมชาดกว่า...

ปริภูโต มุทุ โหติ อติติกฺโข จ เวรวา
เอตญฺจ อุภยํ ญตฺวา อนุมชฺฌํ สมาจเร

แปลความว่า...

อ่อนเกินไป ก็จะถูกรังแก
แข็งเกินไป ก็จะมีภัยเวร
รู้ทั้งสองอย่างนี้แล้ว ควรทำตัวเป็นกลางๆ

๔. *ขันติธรรม* - ได้แก่ มีความอดทน อดกลั้น ต่ออารมณ์และกระแสแห่งโลกธรรมที่มากระทบ ทั้งฝ่ายชื่นชมและขมขื่น

๕. *พรหมวิหารธรรม* - ได้แก่ เมตตา ความปรารถนาดี กรุณา ความเห็นใจ ความสงสาร อันบันดาลให้เกิดการสงเคราะห์

๖. *ทศพิธราชธรรม* - ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอ่อนน้อม ความอ่อนหวาน ความอ่อนโยน ความไม่ฉุนเฉียวเกรี้ยวโกรธ ความไม่เบียดเบียน ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ความไม่ประพฤติผิดทำนองคลองธรรม

๗. *สังคหวัตถุธรรม* - ได้แก่ ความโอบอ้อมอารี (ทาน) ความเป็นผู้มีวจีที่ไพเราะ วาทะที่สร้างสรรค์ และสมานซึ่งสามัคคี ไม่ตอกลิ่มให้เกิดความแตกแยก ไม่เติมเชื้อหรือขยายความเกลียดชัง (ปิยวาจา) ความเป็นผู้เอื้ออำนวยอวยประโยชน์ให้ (อัตถจริยา) ความเป็นผู้วางตนได้เหมาะสมพอดีแก่ฐานะ ภาวะที่ตนมีตนเป็น (สมานัตตตา)

๘. *ยุติธรรม* - ได้แก่ ความถูกต้อง ความเป็นธรรม ความไม่เหลื่อมล้ำ หรือลำเอียงเพราะเห็นแก่ เช่น เห็นแก่ตัว เห็นแก่ครอบครัว เห็นแก่ตระกูล เห็นแก่พวก เห็นแก่พรรค เห็นแก่คนที่ตนรัก ฯ

๙. *นิติธรรม* - ได้แก่ กฎหมายคือกฎหมาย และกฎหมายเป็นกฎหมาย มิใช่กฎหมายกลายเป็นกฎหมู่ กติกาเป็นกติกู ถูก..ต้องเป็นถูก ผิด..ต้องเป็นผิด ไม่เอาดีใส่พวกตัว ไม่เอาชั่วโยนให้พวกอื่น ไม่เร่งรัดจัดการเมื่อพวกตนกระทำผิด แต่เร่งรัดจัดการเอาผิดเมื่อเป็นฝ่ายตรงกันข้าม

เพราะฉะนั้น...

เป็นผู้ใหญ่ ที่ดี ต้องมีหลัก
มิใช่รัก หลงใหล คนใกล้กว่า

ทุกคนใน ปกครอง ต้องเมตตา
มิใช่ว่า บ้าใบ้ สิ้นใยดี

๑๐. *สามัคคีธรรม* - ได้แก่ ร่วมด้วยช่วยกัน ร่วมใจทางความคิด ไม่ขัดแย้ง ไม่ขัดข้อง ไม่ขัดขวาง ความเห็นสอดคล้องต้องกัน เรียกว่าจิตสามัคคี แล้วร่วมแรงลงมือปฏิบัติ ให้เกิดผลดีผลงาม แก่ส่วนรวมคือสังคมประเทศชาติ เรียกว่ากายสามัคคี

รวมความว่า... *มองกันในแง่ดี มีระเบียบวินัย มีหัวใจพระพรหม นิยมสามัคคี มีความเสียสละ ลดมานะทิฐิ และไม่อคติต่อกันและกัน* ทั้งหมดทั้งปวงนี้ คือบันได ๗ ขั้นที่จะบันดาลสันติสุขสันติภาพ ให้ชาวไทยทั้งชาติอยู่ร่วมกันฉันท์มิตร มีไมตรีจิตต่อกันและกันด้วยรักกันเหมือนพี่ ดีกันเหมือนน้อง ปรองดองกันเสมือนญาติ และผิดพลาดให้อภัยซึ่งกันและกัน เพราะ ...

ถ้าไม่มีการให้อภัยผิด
และไม่คิดที่จะลืมซึ่งความหลัง
จะหาสามัคคียากลำบากจัง
ความผิดพลั้งย่อมมีทั่วทุกตัวคน

เพื่อให้ง่ายต่อการจำและนำไปปฏิบัติเพื่อความสวัสดีมีสามัคคีในหมู่คณะ จะย่อให้เหลือ ๔ ข้อ ดังต่อไปนี้...

๑. *ต้องไม่จ้องจับผิด*
๒. *ต้องไม่ริษยา*
๓. *ต้องไม่มานะทิฐิ*
๔. *ต้องไม่อคติต่อกัน*

พุทธวิธีสลายความขัดแย้ง

ในโอวาทปาติโมกข์ พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนภิกษุ ก่อนแต่จะส่งไปประกาศพระศาสนาและอยู่ร่วมกับชาวโลก ในถิ่นฐานย่านต่างๆ ทรงแนะนำวิธีที่จะผูกไมตรีจิตมิตรภาพ และอยู่ร่วมกันฉันท์มิตรว่า อนูปวาโท อนูปฆาโต ปาฏิโมกฺเข จ สํวโร ฯ แปลถอดความโดยสรุปเป็น ๔ ต้อง กับ ๒ อย่า คือ...

๑. *ต้องไม่โจมตี* - อย่าเพาะศัตรู อย่าเพิ่มศัตรู โดยใช้วาจาเป็นอาวุธ แต่รู้จักใช้วาจาให้เป็นลิ่มสลักใจ อย่าใช้ปากเป็นหอก เป็นดาบ นักบริหารหรือผู้นำที่ยิ่งใหญ่นั้น มักถือคติว่า...

จะปกครอง ผู้ใด ให้เขารัก
อย่าหาญหัก พูดจา พาเสียดสี
ให้เขาเกิด น้อยใจ ในไมตรี
ใครชั่วดี ติชม พอสมควร

๒. *ต้องไม่บีฑา* - อย่ากดขี่ อย่าข่มเหง อย่ารังแก ให้เจ็บกายและเจ็บใจ กล่าวคือ ไม่ใส่ร้าย ไม่ให้ร้าย และไม่ประทุษร้าย

๓. *ต้องไม่ประจันหน้า* - หลีกเลี่ยงการปะทะ ทั้งด้วยกำลังพล หรือกำลังอาวุธ อันจะก่อให้เกิดการสูญเสีย แล้วหันหน้าเข้าสู่การเจรจา หาทางประนีประนอม ด้วยพบกันครึ่งทาง หรือถอยคนละก้าว ก้าวเดียวไม่พอก็ต้องสองก้าว เพื่อช่วยกันเสาะหาแสงสว่าง หรือทางออก การเจรจาจะทำให้พบทางเตียน การไม่เจรจาจะทำให้พบทางตัน เรื่องนี้ แม้แต่ปาเลสไตน์ ซึ่งเป็นคู่กรณีกับอิสราเอล มานาน เกิดพิพาทบาดหมางกันอยู่เป็น

ประจำ ก็ยังแสวงหาวิถีแห่งการปรองดองด้วยการเจรจา ทั้งเปิดเผยและวิธีลับๆ โดยมีผู้ที่ทั้งสองฝ่ายให้การยอมรับเป็นผู้ประสาน ประเทศไทยที่ผ่านมา ต่างก็พยายามแสวงหาทางออกซึ่งเป็นที่ยอมรับด้วยกันทุกๆ ฝ่าย ทั้งฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายผู้เรียกร้องประชาธิปไตย ยกเว้นฝ่ายผู้ต่อต้านไม่เห็นด้วยที่ปฏิเสธการเจรจา

ทางสู่ความสมานฉันท์ของฝ่ายรัฐบาล เรียกว่า Roadmap

ทางสู่ความสมานฉันท์ของชาวเสื้อแดง เรียกว่า Red map

ทางสู่ความสมานฉันท์ของฝ่ายทั่วๆ ไป หรือหลากสี เรียกว่า Multi-Color map

๔. *ต้องไม่ท้าทาย* - ไม่ยั่วยุ ไม่เติมเพลิงพิโรธให้โหมใส่หรือแก้ไขปัญหาแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน อันจะเป็นเหตุให้บ้านเมืองลุกเป็นไฟ ไม่ต้อนจนอีกฝ่ายจนแต้มจนตรอกและจนมุม ซึ่งทุกฝ่ายต้องไม่ประมาท มีความรอบคอบ มีความชอบธรรม ไม่วู่วามตามกระแส ใช้เหตุผลเป็นที่ตั้ง เว้นการใช้อารมณ์ชอบและชังเป็นประมาณในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา รวมความว่า นักบริหาร นักปกครอง หรือผู้นำ จะกระทำสิ่งใดต้องนึกถึง ๔ นึกไว้ให้มาก จะช่วยแก้วิกฤตให้เป็นวิวัฒน์ แก้วิบัติให้เป็นสมบัติ คือ...

๑. *นึกถึงภัยของความโกรธ* - ดับไฟโทสะด้วยอำนาจแห่งเมตตา ภาวนาไว้เสมอว่า..

ยามโกรธโทษกรุ่นฉุนอยู่ อย่าพรูพูดพร่ำทำวุ่น
ใจสงบปากมือถือคุณ เมตตาการุณย์บุญงาม

๒. *นึกถึงโทษของกิเลส* - กิเลสคือเหตุแห่งความเศร้าหมอง ทำให้ผู้หลงผิด คิด พูด ทำในสิ่งไม่ชอบ ผู้ใดประกอบขึ้นแล้ว ก็จะเป็นพิษแก่ใครๆ และจะเป็นภัยแก่ตน

๓. *นึกถึงเหตุแห่งหายนะ* - อำนาจก็ดี อบายมุขก็ดี หากไม่รู้เท่ารู้ทัน ใช้อำนาจในทางที่ผิด และติดในอบายมุข ความสุขจะหมดไป ความวิบัติฉิบหายจะตามมา

๔. *นึกถึงพระ ๓ องค์* - ได้แก่นึกถึงพระไตรลักษณ์ คือ พระอนิจจัง ความไม่เที่ยง พระทุกขัง ความทนอยู่ไม่ได้ และพระอนัตตา ความไม่เป็นแก่นสาร และความไม่เป็นไปตามอำนาจที่จะบังคับบัญชาได้

๒ *อย่า...* ได้แก่...

๑. *อย่าท้อแท้* - ได้แก่ สู้ ไม่ถอย ไม่หมดหวัง ไม่หมดกำลังใจ เมื่อยังไม่ประสบความสำเร็จ

๒. *อย่าทำลาย* - ได้แก่ อย่าทำลายขนบธรรมเนียมและประเพณีที่เขาปฏิบัติ

ทำดี ๔ ไม่

อีกประการหนึ่ง ขอพี่น้องชาวไทยผู้มีใจรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ด้วยกันทั้งหลาย โปรดสร้างสรรค์บันดาลสุขให้เกิดแก่สังคมประเทศชาติ ด้วยวิธีทำดี ๔ ไม่ คือ ...

๑. *ไม่ว่าเบื้องบน*

๒. *ไม่ชนเบื้องล่าง*

๓. *ไม่ขวางทางใคร*
๔. *ไม่ใจอยุติธรรม*

ในบทพระราชนิพนธ์เรื่อง *"หนามยอกเอาหนามบ่ง"* ในล้นเกล้ารัชกาลที่ ๖ ได้พระราชนิพนธ์เตือนใจชาวไทยเอาไว้ว่า ...

เสียแรงเกิดมาอย่าเสียที ที่ได้มีทั้งชาติศาสนา
ทั้งมีกษัตริย์ขัตติยา เป็นปิ่นประชาชาวเรา
ไม่ควรนั่งนิ่งทั้งหญิงชาย ไม่ควรให้อายขายหน้าเขา
อย่าให้ใครตำหนิติเรา ว่าเอาแต่แก่งแย่งกัน
เพ่งดูประโยชน์หมู่มาก ตัวยอมลำบากทุกสิ่งสรรพ์
ประนีประนอมพร้อมกัน ทุกวันมุ่งรักษ์สามัคคี
เลือดเนื้อร่างกายถวายไว้ ภายใต้บาทบงส์พระทรงศรี
ยืนยงจงรักภักดี วางชีวีแทบเบื้องบาทยุคล
ขอบใจประชาชน ถ้วนทุกคน ณ ธานี
มีจิตตะไมตรี เราเห็นชอบจะตอบเตือน
หญิงชายทั้งหลายนั้น ควรเห็นกันว่าเป็นเพื่อน
ทหารและพลเรือน จงฟังคำและจำดี
ชาติเดียวกันทุกคน รักแต่ตนจะเสียที
มัวแก่งและแย่งดี จนแตกพวกไม่ควรการ
ทหารอย่าข่มเพื่อน พลเรือนก็เท่าทหาร
พลเรือนอย่าใจพาล อย่าชิงชังซึ่งโยธา
ต่างฝ่ายต้องพึ่งกัน ทุกสิ่งสรรพ์สำเร็จนา
โบราณะสุภา ษิตะกล่าวก็ควรฟัง

เสือพีเพราะป่าปก และป่ารกเพราะเสือยัง
ดินเย็นเพราะหญ้าบัง และหญ้ายังเพราะดินดี
ร่วมชาติต้องร่วมรัก และสมัครสามัคคี
จงรักษะภักดี ต่อพระปิ่นนรากร
ทั่วกันจงกันกาจ รักษาชาติสโมสร
ศาสนาให้ถาวร อิศระอวะสาน
ให้เกียรติขจรขบ บรรฎาลบถึงบาดาล
เทพไทในวิมาน ให้สรรเสริญทั้งโลกา ฯ

สูตรแห่งรัก - หลักแห่งสามัคคี

ในสาราณียธรรมสูตร พระพุทธเจ้าตรัสถึงคุณธรรมอันเป็นเหตุแห่งความรัก ความสมัครสมาน ความประสานสัมพันธ์ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันไว้ ๖ ประการ คือ ...

๑. ปิยกรณา - รักใคร่สายสัมพันธ์
๒. ครุกรณา - เคารพกันอย่างมั่นคง
๓. สงฺคหาย - สงเคราะห์เมื่อยามยาก
๔. อวิวาทาย - ระวังปากเมื่อยามเจรจา
๕. สามคฺคิยา - อยู่ด้วยสามัคคี
๖. เอกีภาวาย - มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

เพราะฉะนั้น *"รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนๆ ก็ไทยด้วยกัน เชื้อสายประเพณี ไม่มีกีดกั้น เกิดใต้ธงไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย"*

วิถีแห่งความเป็นไทย

พระราชนิพนธ์ในล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ที่ได้ทรงแสดงวิถีแห่งความเป็นไทย และทรงเตือนสติชาวไทยไว้ ให้มีสายใยสายสัมพันธ์ มีความสมานฉันท์ ในเรื่อง *"รักชาติบ้านเมือง"* ยังทรงคุณค่า ควรแก่การนำมาจดจำและน้อมนำไปปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะบทที่ว่า...

ธงชาติไทย ไกวกวัด สะบัดพลิ้ว
แลริ้วริ้ว สะบัดงาม เป็นสามสี
ผ้าผืนน้อย บางเบา เพียงเท่านี้
แต่เป็นที่ รวมชีวิต และจิตใจ
ไทยรุ่นเยาว์ ยืนเรียบ ระเบียบแถว
ดวงตาแน่ว เพ่งตรง ธงไสว
ประเทศไทย รวมเลือดเนื้อ ชาติเชื้อไทย
ฟังคราใด เลือดซ่าน แล่นพ่านทรวง
ผืนแผ่นดิน ถิ่นนี้ ที่พำนัก
เราแสนรัก และแสน จะแหนหวง
แผ่นดินไทย ไทยต้อง ครองทั้งปวง
ชีพไม่ล่วง ใครอย่าล้ำ มาย่ำยี
เธอร้องเพลง ชาติไทย มั่นใจเหลือ
พลีชีพเพื่อ ชาติที่รัก เป็นศักดิ์ศรี
เพลงกระหึ่ม ก้องหล้า ก้องธาตรี
แม้ไพรี ได้ฟัง ยังถอนใจ

แต่สิ่งหนึ่ง ที่ไทย ร้าวใจเหลือ
คือเลือดเนื้อ เป็นหนอน คอยบ่อนไส้
บ้างหากิน บนน้ำตา ประชาไทย
บ้างฝักใฝ่ ลัทธิชั่ว น่ากลัวเกรง
ทุกวันนี้ ศึกไกล ยังไม่ห่วง
แต่หวั่นทรวง ศึกใกล้ ไล่ข่มเหง
หากคนไทย หันมา ฆ่ากันเอง
จะร้องเพลง ชาติไทย ให้ใครฟัง

อีกบทหนึ่งว่า...

เรานี้เกิดมาแล้วชาติหนึ่ง
ควรคำนึงถึงชาติศาสนา
ไม่ควรให้เสียทีที่เกิดมา
ในหมู่ประชาชาวไทย
แม้ใครตั้งจิตรักตัว
จะมัวนอนนิ่งอยู่ไฉน
ควรจะร้อนอกร้อนใจ
เพื่อให้พรั่งพร้อมทั่วตน
อันชาติใดไร้รักสมัครสมาน
จะทำการสิ่งใดย่อมไร้ผล
แม้นชาติย่อยยับอับจน
บุคคลจะสุขอยู่อย่างไร

ความหวังแห่งฟ้า

ในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จออกมหาสมาคม ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง พระราชทานพระบรมราชวโรกาส ให้พระบรมวงศานุวงศ์ คณะรัฐมนตรี ข้าราชการ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ มีพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า .. *"ความสุข ความสวัสดีของข้าพเจ้า จะเกิดมีขึ้นได้ ก็ด้วยบ้านเมืองของเรา มีความเจริญมั่นคง เป็นปกติสุข ความเจริญมั่นคงทั้งนั้น จะสำเร็จผลเป็นจริงไปได้ ก็ด้วยทุกคนทุกฝ่ายในชาติ มุ่งที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มกำลัง ด้วยสติ รู้ตัว ด้วยปัญญา รู้คิด และด้วยความสุจริตจริงใจ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนอื่นฯ"*

ที่สุดนี้ ขอเชิญชวนน้องพี่พุทธบริษัท อุบาสก - อุบาสิกา ชาวจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ใจบุญใจกุศล ท่านผู้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ทุกคน ได้เปล่งวาจาถวายพระพรชัยมงคล ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมราชจักรีวงศ์ทุกพระองค์ จงทรงพระเกษมสำราญทั้งพระวรกาย และพระราชหฤทัย สถิตเป็นพระร่มโพธิ์ทองของพสกนิกรชาวไทยเป็นจิรัฐิติกาล โดยอาตมภาพจักกล่าวนำ ขอทุกท่านกรุณาว่าตาม ณ บัดนี้

ข้าพระพุทธเจ้า ปวงชนชาวไทย
ประกอบด้วยใจ จงรักภักดี
สวดมนต์ภาวนา ในคราครั้งนี้
บูชาพระศรี - รัตนตรัย
อันบุญญกิจ ตั้งจิตสวดมนต์
เพิ่มพูนกุศล ธรรมาภิสมัย
ด้วยเจตต์จำนง เจาะจงจอมไทย
ปราศโรคปราศภัย ไร้ขันธมาร
ปวงไท้เทวา ศักดาเรืองฤทธิ์
ที่สิงสถิต ทุกทิศถิ่นฐาน
จวบแดนพรหมินทร์ ถึงถิ่นบาดาล
ดับขันธมาร ราชันภูมี
ขอทรงพระชนม์ ร้อยยี่สิบดล
ด้วยบุญกุศล แห่งพระทรงศรี
และบุญหลั่งไหล ไทยบรรดามี
จงทรงสวัสดิ์ เป็นจิรัฐิติกาลฯ

สุดท้ายนี้ ....

ขอให้ไทย จงเป็นไท ทุกแหล่งหล้า
ขอให้ศาสน์ กษัตรา คู่ฟ้าสยาม
ขอให้ไทย ใจรักกัน ทุกโมงยาม
ขอส่งความ สุขสันต์ ทุกท่านเทอญ

เสน่ห์นักบริหาร

◎ *พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)*

ความจริงกฎกติกาทุกอย่าง วางไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยิ่งแก้ก็ยิ่งยุ่ง เพราะกิเลสคนไม่เหมือนกัน ทางที่ดีควรจะแก้ไขที่คน ปรับระดับกิเลสคน เริ่มต้นแต่การเขียนกติกาที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ เพื่อจะได้ไม่ต้องวุ่นวายกับการแก้ไข และช่วยกันยอมรับระเบียบวินัยนั้นๆเสีย ทุกอย่างจะเรียบร้อย มิใช่เพราะกิเลสเหตุแห่งปัญหาดอกหรือ? ที่ทำให้เรามองหน้ากันไม่ติด ร่วมงานกันอย่างสนิทใจไม่ได้ อยู่ร่วมกันด้วยการหวาดระแวง ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้น ทิฐิมานะ ความ*อหังมมังการ* ความเป็นคนละขั้วคนละข้าง จะต้องแก้ไขละลายให้หมดไป เรียกว่า *"ลดเลว-เพิ่มดี"* โดยวิธี *"ปรับ-เปลี่ยน"* ดังนี้

เปลี่ยนความร้าย	เป็น	ความดี
เปลี่ยนตระหนี่	เป็น	เสียสละ
เปลี่ยนโลภะ	เป็น	รู้จักพอ
เปลี่ยนความหลง	เป็น	ความรู้
เปลี่ยนความเห็นแก่ตัว	เป็น	เห็นแก่ส่วนรวม

เปลี่ยนความโกรธ	เป็น	เมตตา
เปลี่ยนความริษยา	เป็น	ยินดี
เปลี่ยนรังเกียจ	เป็น	ให้เกียรติ
เปลี่ยนพยาบาท	เป็น	อภัย
เปลี่ยนเหลวไหล	เป็น	จริงจัง
เปลี่ยนอยากดัง	เป็น	อยากดี
เปลี่ยนลำเอียง	เป็น	เที่ยงธรรม
เปลี่ยนพูดมากกว่าทำ	เป็น	ทำมากกว่าพูด
เปลี่ยนแก้แค้น	เป็น	แก้ไข
เปลี่ยนระเบียบวินัยไม่มี	เป็น	มีระเบียบวินัย
เปลี่ยนทำลาย	เป็น	สร้างสรรค์
เปลี่ยนกระด้าง	เป็น	อ่อนโยน
เปลี่ยนแตกแยก	เป็น	สมานฉันท์
เปลี่ยนประชัน	เป็น	ประหยัด
เปลี่ยนประมาท	เป็น	ระวัง
เปลี่ยนหวาดระแวง	เป็น	ไว้วางใจ
เปลี่ยนมักง่าย	เป็น	รอบคอบ
เปลี่ยนอ่อนแอ	เป็น	เข้มแข็ง
เปลี่ยนขัดคอ	เป็น	ขัดสี
เปลี่ยนขัดใจ	เป็น	เข้าใจ
เปลี่ยนเปราะบาง	เป็น	หนักแน่น
เปลี่ยนเกียจคร้าน	เป็น	ขยันสู้
เปลี่ยนศัตรู	เป็น	มิตร
เปลี่ยนนินทา	เป็น	สรรเสริญ

เปลี่ยนนิ่งดูดาย เป็น ขวนขวายช่วยกัน
เปลี่ยนมองโลกแง่ร้าย เป็น มองโลกแง่ดี ฯ

การมองโลกมองคนในแง่ดีมีคุณมาก ทำให้จิตสะอาด ผุดผาด ผ่องใส เป็นสุข ดังบทกลอนสอนใจที่ว่า

มองโลกด้านดีมีผล
เห็นคนอื่นดีมีค่า
ปลุกใจให้เกิดศรัทธา
ตั้งหน้าทำดีมีคุณ
มองโลกด้านร้ายกลายกลับ
ใจรับแต่เรื่องเคืองขุ่น
เหนื่อยหน่ายเลิกร้างทางบุญ
ชีพวุ่นวายแท้แน่เอย

อนึ่ง ทุกคนไม่มีใครดีหรือเลวโดยส่วนเดียว แต่ผู้ฉลาดและมีนัยน์ตาแหลมคมต้องรู้จักมองและแยกแยะ ท่านเจ้าคุณพระธรรมโกศาจารย์หรือหลวงพ่อพุทธทาส ได้นิพนธ์ไว้น่าคิดบทหนึ่งว่า

เขามีส่วน เลวบ้าง ช่างหัวเขา
จงเลือกเอา ส่วนที่ดี เขามีอยู่
เป็นประโยชน์ โลกบ้าง ยังน่าดู
ส่วนที่ชั่ว อย่าไปรู้ ของเขาเลย
จะหาคน มีดี โดยส่วนเดียว
อย่ามัวเที่ยว ค้นหา สหายเอ๋ย

เหมือนเที่ยวหา หนวดเต่า ตายเปล่าเลย
ฝึกให้เคย มองแต่ดี มีคุณจริง.

ในอุทานธรรม ท่านเจ้าคุณพระศาสนโสภณ (แจ่ม จตฺตสลฺโล) วัดมกุฏกษัตริยาราม ได้ประพันธ์ไว้ไพเราะว่า

จะหาใคร เหมาะใจ ที่ไหนเล่า
ตัวของเรา ยังไม่ เหมาะใจหนา
อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
รู้ล่วงหน้า เสียก่อน ไม่ร้อนใจ
สุขหรือทุกข์ อยู่ที่ใจ มิใช่หรือ
ถ้าใจถือ ก็เป็นทุกข์ ไม่สุกใส
ถ้าไม่ถือ ก็เป็นสุข ไม่ทุกข์ใจ
เราอยากได้ ความสุข หรือทุกข์หนา.

การรู้จักคิดและมองเห็นดีของกันและกันจะช่วยละลายความขัดแย้งให้หมดสิ้นไป หรือแม้ความ *"วิวาท"* ก็จะช่วยให้เกิดเป็น *"วิวัฒน์"* มิฉะนั้นความ *"วิบัติ"* จะตามมา ขึ้นชื่อว่าความวิวาทบาดหมางล้วนเป็นแผลทางใจ หากไม่รีบสมาน ก็จะกลายเป็นสนิมที่บ่อนทำลายความความอดทนและเข้มแข็งของเหล็ก คือจิต ให้ผุกร่อนอ่อนแอสิ้นสภาพ ความวิวาทบาดหมางไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะไหน? และเป็นอะไร? ล้วนไม่มีผลดีทั้งสิ้น เช่น

ทะเลาะกับเมีย เพลียใจที่สุด
ทะเลาะกับผัว ปวดหัวที่สุด

ทะเลาะกับแฟน	แค้นใจที่สุด
ทะเลาะกับมิตร	หงุดหงิดที่สุด
ทะเลาะกับพ่อแม่	แย่ที่สุด
ทะเลาะกับลูก	ทุกข์ที่สุด
ทะเลาะกับเพื่อนบ้าน	รำคาญที่สุด
ทะเลาะกับพี่น้อง	ฟ้องร้องกันอุตลุด
ทะเลาะกับผู้ร่วมงาน	ฟุ้งซ่านที่สุด
ทะเลาะกับลูกน้อง	มัวหมองที่สุด
ทะเลาะกับนาย	ฉิบหายที่สุด
ทะเลาะกับผู้บังคับบัญชา	ความก้าวหน้าสะดุด
ทะเลาะกับครูอาจารย์	ร้าวฉานที่สุด
ทะเลาะกับนักเลง	ถูกข่มเหงไม่สิ้นสุด
ทะเลาะกับขี้เมา	งี่เง่าที่สุด
ทะเลาะกับคนบ้า	น่าระอาที่สุด
ทะเลาะกับสตรี	เสียศักดิ์ศรีที่สุด
ทะเลาะกับพระเณร	เวรกรรมที่สุด ฯ

ท่านผู้เป็นใหญ่ซึ่งจะเป็นตัวอย่างสำหรับอนุชนคนรุ่นหลัง การบริหารและการปกครองทุกระดับ จะปราศจากการขัดแย้งต่อต้าน การเล่นเหลี่ยมเล่นเชิงชิงไหวชิงพริบ ด้วยเล่ห์เพทุบายต่างๆ จำต้องอาศัยคุณธรรมสำคัญเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อลัดสู่ความสำเร็จอันเป็นเสน่ห์นักบริหาร ๕ ประการ คือ.

๑. ยิ้มให้ – ยิ้มเป็นเครื่องหมายของมิตรแต่ต้องเป็น *"ยิ้มแย้ม"* มิใช่ *"ยิ้มเยาะ"* หรือ *"ยิ้มเย้ย"*

๒. *ใจเย็น* – มีวินิจฉัยใคร่ครวญ มีความรอบคอบ แล้วจึงตัดสินใจ ไม่ใช้อารมณ์ ถือภาษิตว่า *"ช้าๆได้พร้าเล่มงาม ผลีผลามมักพลิกแพลง"* แม้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ตรัสเตือนไว้ว่า *นิสมฺม กรณํ เสยฺโย* แปลว่าใคร่ครวญให้รอบคอบ ตรวจสอบให้เรียบร้อย แล้วค่อยลงมือปฏิบัติ เป็นผู้ใหญ่ต้องท่องไว้ในใจ ๒ คำ คือ

๑. *เราทำได้*

๒. *เราทนได้*

*ไม่ใช่เราทำไม่ได้, เราทนไม่ได้, แต่เรา...ทิ้ง**ได้*** นักบริหารทุกคน ต้องมีอย่า....เป็นอุดมการณ์ ๒ อย่า....คือ

๑. *อย่าท้อแท้*

๒. *อย่าท้อถอย*

แต่ต้องทน....เพราะ ทน....คือสู้, ท้อ....คือถอย, ใครจะว่าอย่างไรก็ช่างต้องทนได้ เหมือนพระยาช้างที่ก้าวลงสู่สงคราม ต้องทนต่อลูกศรอันมาจากทิศต่างๆ ไม่มีนักบริหารคนใดไม่กระทบทุกข์อันเกิดจากลมปากมนุษย์ด้วยกัน ดังคำรำพันที่ว่า

เกิดเป็นคนต้องทนให้คนด่า
จะทำดีทำบ้าถูกด่าหมด
ทำซื่อซื่อถูกด่าว่าไม่คด
ทำเลี้ยวลดถูกด่าว่าไม่ตรง ฯ
ใครชอบ ใครชัง ช่างเถิด
ใครเชิด ใครชู ช่างเขา

ใครเบื่อ ใครบ่น ทนเอา
ใจเรา ร่มเย็น เป็นพอ

๓. *เห็นชอบ* - เห็นถูก เห็นควร ไม่เห็นผิด จากทำนองคลองธรรม จากความเป็นจริง ในสิ่งนั้นๆ

๔. *ตอบรับ* - ไม่ปฏิเสธ ไม่กีดกัน หรือกลั่นแกล้ง อันเป็นการขัดขวางสิ่งที่ดีงาม และความสำเร็จ

๕. *สนับสนุน* – ทำดีมีประโยชน์ ก็ส่งเสริมสนับสนุนด้วยให้การยกย่องและกำลังใจ

นอกจากจะมีคุณธรรมอันเป็นประดุจเสน่ห์หรือมนตราอันศักดิ์สิทธิ์ ดังกล่าวแล้ว จะต้องมีหลักธรรมพิเศษ สำหรับตนอีก ๕ ประการเช่นกันคือ.-

๑. *วิชา* – มีความรู้, ทั้ง*รู้หลัก* (หลักวิชาที่เรียนมา) และ*รู้รอบ* (ประสบการณ์) เพราะ*ความรู้*. เป็นเครื่องส่องให้ปฏิบัติ **การปฏิบัติ**...เป็นแนวทางแห่งความสำเร็จและความสุข ความสำเร็จและความสุข จะมีได้เพราะอาศัยรู้ดีและปฏิบัติชอบ ความรู้จึงเป็นแสงสว่างนำทางชีวิต ดังคำที่ว่า *"อันความรู้รู้กระจ่างแต่อย่างเดียว แต่ให้เชี่ยวชาญเถิดจะเกิดผล อาจจะชักเชิดชูฟูสกนธ์ ถึงคนจนพงศ์ไพร่คงได้ดี"*

๒. *วินัย* – ความดี, ความมีระบบ, ระเบียบ, ท่านกล่าวว่า *"คนจะดีเพราะมีวินัย คนจะร้ายเพราะวินัยไม่มี"* วินัยช่วยให้โลกเรียบร้อยสวยงาม สะอาด สงบ น่าอยู่

๓. *วิสัย* – ความเป็น, เป็นอะไร เป็นให้เป็น เป็นให้ถูก และเป็นให้ดี เพราะ *"การใช้อำนาจสำคัญกว่าการมีอำนาจ"* ต้องมีทั้งพระเดชและพระคุณ *พระเดช...ทำให้ร้อน, พระคุณ...ทำให้เย็น, .ในพระเดช...มีกลัวกับเกลียด, ในพระคุณ...มีกลัวกับเกรง, ในเกรง...มีเคารพ มีรัก แฝงอยู่* อีกคำหนึ่งที่โบราณกล่าวไว้น่าคิดคือ *"โง่ไม่เป็นเป็นใหญ่ยาก แต่ถ้าโง่มากๆก็ยากที่จะเป็นใหญ่"*

๔. *วิสุทธิ์* – ความสะอาด สุจริต ยุติธรรม เป็นกำแพงป้องกันศัตรูผู้คิดริษยาให้ไม่สามารถทำอันตรายได้ เพราะ *"ฝ่ามือที่ไม่มีแผล แม้จะกำยาพิษก็ปลอดภัย"*

๕. *วิธี* – ศิลปะ คุณธรรม วิธีการ และความฉลาดในการเลือกใช้คนให้เหมาะแก่งานเพราะฉะนั้น มีวิชาแต่ขาดวิธีก็อาจไม่สำเร็จ หากมีทั้งวิชาและวิธี ความก้าวหน้าย่อมไม่หนีไปไหน ดังนั้นความรู้, ความสามารถ, ความถนัด, อุปนิสัย และไหวพริบในการแก้ปัญหาให้พ้นวิกฤต จึงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นหลักของนักบริหาร

อย่าลืมว่า...ตำแหน่งมิได้ทำให้คนมีเกียรติ คนต่างหากที่ทำให้ตำแหน่งมีเกียรติ!

มนต์กันเมา

๏ พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

มีผู้สงสัยว่า ชีวิตทุกชีวิตต้องการอะไร? นักคิดท่านเฉลยโดยอุปมาเปรียบเทียบว่า ชีวิตก็เหมือนเจดีย์ เจดีย์จะงามตระหง่านก็เพราะเหตุ ๓ ประการ คือ...

๑. สูง - ความเด่น
๒. มั่นคง - ความทนทาน
๓. ขลัง - ความศักดิ์สิทธิ์

ชีวิต ก็เช่นกัน จะงามเด่นเป็นสง่าก็เพราะเหตุ ๓ ประการเช่นกัน คือ...

๑. สูง - ด้วยอิสริยยศ
๒. มั่นคง - ด้วยบริวารยศ
๓. ขลัง - ด้วยเกียรติยศ

คำว่า ยศ แปลว่า ยิ่ง...ยิ่ง ด้วยอำนาจวาสนาบารมี เรียกว่า อิสริยยศ

ยศ ท่านแบ่งเป็น ๒ ฝ่ายคือฝ่ายอาณาจักรกับฝ่ายศาสนจักร หรือจะเรียกว่า ยศทางโลกกับยศทางธรรมก็ได้

ยศทางโลก คือ ยศข้าราชการ เรียกต่างกัน ข้าราชการพลเรือนเรียกว่า C หรือระดับ, C ชั้นสูงสุด คือ C – ๑๑ หรือระดับ ๑๑ ถ้าเป็นทหาร ตำรวจ เรียกว่า ร.ต., ร.ท.,ร.อ. – พล.อ. หรือจอมพลฯ

ยศทางธรรม คือ ยศทางพระ เช่น พระครู มหา เจ้าคุณฯ แท้จริงแล้ว สิ่งที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานแก่พระนั้นไม่ใช่ยศ แต่เป็นศักดิ์ เรียกว่า ***สมณศักดิ์*** มิใช่ ***สมณยศ*** ส่วนพัดอันเป็นเครื่องหมายของยศ กลับเรียกตรงกันข้าม คือ เรียก พัดยศ ไม่เรียกพัดศักดิ์ ก็แปลกดี!

ยศ เป็นโลกธรรม แต่เป็นโลกธรรมฝ่ายดี เป็นอิฏฐารมณ์ อารมณ์ที่ชอบที่ปรารถนา ทุกฝ่ายจึงมุ่งหมายไขว่คว้า

โลกธรรมหรือธรรมที่มีประจำโลกแบ่งได้เป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายสุข กับฝ่ายทุกข์ หรือฝ่ายชื่นชมกับฝ่ายขมขื่น มีลักษณะดังนี้

ฝ่ายสุข	ได้ลาภ ได้ยศ ได้สรรเสริญ	ชื่นชม
ฝ่ายทุกข์	เสื่อมลาภ เสื่อมยศ ถูกนินทา	ขมขื่น

ยศ...บางครั้งบางคนก็ได้มาโดยไม่มีความดี แต่เกียรติ... ต้องทำดีเท่านั้นจึงจะได้ บางรายอยากได้ยศโดยไม่คำนึงถึงเกียรติ ก็กลายเป็นอัปยศไปก็มีมาก!

ความดีและไม่ดีของยศ

ความดี... คือ ช่วยให้ผู้ได้ผู้มี มีความสุข ช่วยบันดาลประโยชน์โสตถิผลได้มาก หากใช้ไปในทางสร้างสรรค์ ทั้งช่วยให้ผู้ได้ผู้มีเอาชนะสิ่งต่างๆ ได้ เช่น...

๑. *มีอิสริยยศ* - ช่วยให้ชนะอุปสรรค
๒. *มีบริวารยศ* - ช่วยให้ชนะงาน
๓. *มีเกียรติยศ* - ช่วยให้ชนะภัย

ความไม่ดี... (ข้อเสีย) คือ นำทุกข์มาให้ เช่น...

๑. *เมื่อยังไม่ได้* - ก็กระสัน...ทุกข์เพราะอยากจะได้
๒. *เมื่อได้แล้ว* - ก็กระเสือกกระสนเพราะอยากจะได้อีก
๓. *เมื่อเสื่อมหรือสูญเสีย* - ก็กระสับกระส่าย เพราะเสียดายทำใจไม่ได้

บางท่านป่วยปางตาย พอได้ยศ เจ็บก็หาย ไข้ก็หมด จากหน้าเศร้าก็กลายเป็นหน้าใสหน้าสด ยศก็กลายเป็นโอสถวิเศษ บางรายชราจวนจะเดินสายทางเปลี่ยวไปปรโลก พอได้ยศก็สดชื่นเป็นปลื้มลืมตายไปเสียก็มาก บางท่านครั้นผิดหวังก็ตรอมตรมขมขื่นไฟขึ้นหน้า ฝ้าขึ้นแก้ม ทำใจไม่ได้ เกิดอาการกระเสาะกระแสะ

เจ็บก็ไม่หาย ซ้ำตายก่อนกำหนด น่าสลดใจ พระพุทธเจ้าได้ตรัสเตือนเรื่องนี้ไว้ว่า **ยโส ลทฺธา น มชฺเชยฺย** แปลว่า ได้ยศอย่าประมาท ได้อำนาจอย่าไปเมา *"อันยศศักดิ์มิใช่เหล้าเมาแต่พอถูกเขายอเหมือนเขาเกาให้เราคัน"* อย่าไปหลงหัวโขนซึ่งเป็นสิ่งสมมติ ไม่จีรังยั่งยืนเป็นสมบัติผลัดกันชม เรื่องนี้ ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) วัดราชบพิธฯ ได้พระนิพนธ์เตือนใจไว้บทหนึ่งว่า...

หัวโขนสวมหัวคนเต้น
หมายเป็นลิงยักษ์สักครู่
ถอดโขนแล้วคนเดิมดู
ใช่ผู้ยักษ์ลิงสิ่งลวง

อีกบทหนึ่ง นักปราชญ์ท่านประพันธ์สอนใจเอาไว้ว่า...

อันยศศักดิ์อัครฐานโบราณว่า
คือที่มาของสมมติดุจหัวโขน
ยศอำนาจวาสนาพาลืมตน
ต้องมีมนต์คู่ใจไว้พึ่งพา
ยโส ลทฺธา น มชฺเชยฺย
คือคำพระประพันธ์เป็นคาถา
ทั้งแปดคำจำไว้ในอุรา
สติมาหมดเมาเพราะเป่ามนต์

ยศศักดิ์ตระหนักให้ดี
อย่าลืมว่า...

ยศศักดิ์ เป็นของหนัก ของผู้ไม่มีความสามารถ
ยศศักดิ์ เป็นเพชฌฆาต ของผู้ไม่ยุติธรรม
ยศศักดิ์ เป็นความชอกช้ำ ของผู้ผิดหวัง
ยศศักดิ์ เป็นพลัง ของคนดี
ยศศักดิ์ เป็นศักดิ์ศรี ที่ต้องมีในหมู่มนุษย์
ยศศักดิ์ เป็นทั้งผู้ที่ชุ่มชื่น มีทั้งผู้ที่ชอกช้ำ
ยศศักดิ์ มีทั้งผู้ที่รุ่งเรือง มีทั้งผู้ที่ร่วงโรย
ยศศักดิ์ มีทั้งผู้ที่หัวเราะ และมีทั้งผู้ที่ร้องไห้ ฯ

วิธีที่จะไม่มีวันชอกช้ำและร่วงโรย มีแต่หัวเราะไม่มีร้องไห้ คือต้องมียา (ทำใจ) ได้แก่ การรู้เท่าทันด้วยอำนาจสติปัญญาถือคติว่า "*อย่าลุ่มหลงพะวงแต่โลก สุขแล้วกลับโศกมันไม่เป็นแก่นสาร*" แล้วปฏิญาณไว้ในใจว่า

๑. จะทำดีเพื่อดี - ปิดทองหลังพระ ทำดีด้วยความบริสุทธิ์ใจ
๒. จะไม่เข้าไปตั้งความหวัง - หากหวังก็ต้องพร้อมที่จะผิดหวัง

โปรดจำไว้ว่า..

อย่าไปหวัง สิ่งที่ ไม่มีสิทธิ์
อย่าไปคิด สิ่งที่ ไม่มีค่า
อย่าไปฝัน สิ่งที่ ไม่มีมา
อย่าไปคว้า สิ่งที่ ไม่มีจริง

๓. จะไม่คิดว่าใครเขาจะช่วย - ต้อง **อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ** รู้จักพึ่งตนเอง ต้องร้องเพลง *"ต้องมีสักวันๆ"* มิใช่เอาแต่ครวญ *"สิ้นสุดกันที่ ไม่ว่าชาตินี้ชาติไหน"* ต้องขวนขวายด้วยวิริยะอุตสาหะ อย่ามัวรอโชควาสนา รอเทวดาอุดหนุน หรือรอบุญหล่นทับ และต้องตรองตรึกนึกไว้เสมอว่า *"อย่าหวังในสิ่งที่เขาจะให้ จงพอใจในสิ่งที่เรามี"* แล้วจะมีความสุข ความสุขไม่ได้อยู่ที่ความสมปรารถนา การรู้จักทำใจเมื่อไม่สมปรารถนาต่างหากเป็นสุข ท่านบอกว่า *"ถ้าไม่อยากจะเศร้าโศก ให้มองโลกเป็นอนิจจัง"* ทุกสิ่งทุกอย่างไม่เป็นไปตามที่เราคิด แต่เป็นไปตามที่มันจะเป็น แม้สิ่งที่ไม่ชอบไม่เห็นด้วย มันก็เกิดขึ้นได้ ถ้าไปหลงยึดเอาของที่ไม่จริงจังว่าเป็นสิ่งจริงจัง ความทุกข์มันก็จะประดังเข้ามา คิดได้ดังนี้จะได้ไม่ระทมจมอยู่กับกองทุกข์อันเกิดจากความผิดหวังดังที่ท่านประพันธ์สอนเอาไว้ว่า....

อย่าทนทุกข์ กับอดีต อันขมขื่น
อย่าเริงรื่น อนาคต อันสดใส
ปัจจุบัน ย่อมสำคัญ กว่าสิ่งใด
ถ้าตั้งใจ ไว้พอดี มีสุขเอย

ท่องไว้ยามจิตใจท้อแท้ว่า *"หัวใจหนุ่มในร่างที่แก่ ดีกว่าหัวใจท้อแท้ที่อยู่ในร่างคนหนุ่ม"* อีกบทว่า *"คนที่ท้อแท้ เบื่อหน่าย จะเป็นคนตายก่อนหมดอายุ"* ชีวิตยังไม่สิ้นดิ้นต่อไป มีชีวิตแล้วไม่ดิ้นรอแต่วันสิ้นใจ ไม่มีใครจะได้และสมปรารถนาไปทุกสิ่ง ได้บ้าง เสียบ้าง เป็นธรรมดาและธรรมชาติของชีวิต...

ถ้าทุกอย่าง ต้องได้ ดั่งใจคิด
ชั่วชีวิต จะเอาของ กองที่ไหน
จะได้บ้าง เสียบ้าง ช่างปะไร
นี่แหละไซร้ ชีวิตมนุษย์ ปุถุชน

ทำอย่างไรจะได้ยศ

พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงคุณธรรมอันเป็นเครื่องประเทืองยศไว้ ๗ ประการ ว่า...

อุฏฐานวโต สติมโต สุจิกมฺมสฺส นิสมฺมการิโน
สญฺญตสฺส จ ธมฺมชีวิโน อปฺปมตฺตสฺส ยโสภิวฑฺฒติ.

แปลถอดความให้จำง่ายว่า...

๑. ต้องเป็นผู้ขยัน
๒. ต้องตั้งมั่นสติ
๓. ต้องดำริงานชอบ
๔. ต้องรอบคอบก่อนทำ
๕. ต้องสำรวมอินทรีย์
๖. ต้องเป็นผู้มีธรรมะ
๗. ต้องเป็นผู้ละความประมาท

สรุปเหลือ ๓ คือ ความเป็นผู้มีดี ๓ ประการ คือ...

๑. มีคุณวุฒิ - ความรู้ดี
๒. มีฝีมือ - ความสามารถดี
๓. มีคุณธรรม - ความประพฤติดี

แต่ปัจจุบันชาวโลกผู้จะก้าวหน้าด้วยยศถาบรรดาศักดิ์ หาใช่เป็นไปตามสูตรของพระพุทธเจ้าไม่ กลายเป็นว่าผู้จะได้ดีมีความก้าวหน้าต้องแสวงหาทฤษฎี ๔ S คือ...

๑. *เส้น* - เด็กใคร = อิงบารมีผู้ใหญ่
๒. *สาย* - พวกใคร = อาศัยพวกมากลากไป
๓. *ซอง* - มีสินน้ำใจหรือเปล่า = ใช้นโยบายพ่อบุญทุ่ม แม่บุญแจก มีการติดสินบน และมีการรับสินบน มีคอมมิชชั่น อันเป็นหนึ่งในต้นตอของคอรัปชั่น
๔. *สามารถ* - มีฝีมือและผลงานตามที่เขาต้องการหรือไม่

คำคนแต่ก่อนท่านกล่าวไว้ว่า...

ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน
ค่าของงานอยู่ที่การกระทำ
ค่าของการกระทำอยู่ที่ทำดี ฯ

ปัจจุบัน...กลับกลายเป็นว่า...

ค่าของคนอยู่ที่คนของใคร
ค่าของคนอยู่ที่คุณมีอะไร
ค่าของคนอยู่ที่คุณมีเท่าไร?

ฉะนั้น ผลงานหรือจะทัดทาน *"ผลเงิน"* **สตํ สรณํ คจฺฉามิ** ปรารถนาสารพัดในปัฐพี เอา *"มันนี่"* แลกได้ดั่งใจจงฯ แสดงให้เห็นว่า ทุกสังคมโลกในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะหันไปมองทางไหนมุมไหน ทั้งฝ่ายโลกฝ่ายธรรม ผู้จะได้ดีมีความก้าวหน้าในชีวิตและ

กิจการงาน ขีดขั้นจะลื่นไหล เรียกว่า "*ยศจะเขยื้อน เงินเดือนจะขยับ*" ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้...

๑. *สายโลหิต* - พี่น้อง ญาติ ปิตุชาติมาตุภูมิเดียวกัน ภูมิภาคเดียวกัน

๒. *มิตรข้างเคียง* – พี่ร่วมห้อง น้องร่วมรุ่น

๓. *ส่งเสบียงหลังบ้าน* – มีของขวัญของฝาก

๔. *เชิญเปิดงานหรือเป็นประธานบ่อยๆ* – แสดงความภักดีและมีน้ำใจเป็นระยะๆ

๕. *ประจบสอพลอ* – พวกชะเลีย หรือ ผักชีโรยหน้า

๖. *ล่อไข่แดง* – ยอมเอาตัวเข้าแลก

๗. *แรงวิชา* – มีเส้นสายดี มีผู้ใหญ่หนุนหลัง

๘. *รับอาสาทุกเรื่อง* – เป็นทาสรับใช้ด้วยความเต็มใจ แม้จะเหนื่อยยากและสิ้นเปลืองเท่าไรก็ยอม

แต่ละประเภทที่ว่ามา ล้วนเป็นกระแสทางโลกทั้งสิ้น ก่อให้เกิดประเพณีและนิสัยประจบสอพลอ ยกยอ ยกป้าย เพื่อเอาใจเจ้านาย ดังที่บางยุคบางสมัยนิยมทำกัน แม้ปัจจุบันก็ยังพิสมัยชวนให้นึกถึงกลอนเก่าบทหนึ่งว่า...

รู้ประจบ รู้สอพลอ รู้ยอนาย
ถึงผิดร้าย เขาก็คง จะสงสาร
ไม่ยอนาย มัวหมาย แต่การงาน
ต้องดักดาน บัดซบ จบทุกคน

ฉะนั้น เป็นผู้ใหญ่อย่าให้เขารู้หรือว่าจับได้ว่าชอบอะไร เพราะ...

ชอบรถ - *เอารถมาให้*
ชอบเงิน - *เอาเงินมาให้*
ชอบงา - *เอางามาให้*
ชอบปากกา - *เอาปากกามาให้*
ชอบนาฬิกา - *เอานาฬิกามาให้*
ชอบคอมฯ - *เอาคอมฯมาให้*
ชอบทีวี - *เอาทีวีมาให้*
ชอบไม้เท้า - *เอาไม้เท้ามาให้*
ชอบเหล้า - *เอาเหล้ามาให้*
ชอบเครื่องประดับ - *เอาเครื่องประดับมาให้*
ชอบพระเครื่อง - *เอาพระเครื่องมาให้*
ชอบอย่างว่า - *เอาอย่างว่ามาให้ฯ*

กระแสโลก- กระแสธรรม

ในการพิจารณาความดีความชอบต่อผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม แต่อดีต นักบริหาร นักปกครอง จะใช้กติกาพิจารณาโดยอาศัยหลัก ๓ หลัก คือ...

๑. *หลักเกณฑ์* - จะเอาอะไร แค่ไหน เป็นประมาณ
๒. *หลักการ* - ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร
๓. *หลักกรรม* - มีผลงานประกันคุณภาพหรือไม่

ผู้ใหญ่สมัยก่อนท่านมีแววจิตวินิจฉัย ยึดและถือความถูกต้องเป็นหลัก มิใช่เอาความถูกใจเป็นเกณฑ์ ใช้ระบบคุณธรรม เอา

อาวุโส ผลงานและความรู้ความสามารถเป็นเครื่องวัด จึงได้คนดีมีฝีมือ ชนิด *"เยี่ยม"* และ *"ยอด"* ไว้ประดับองค์กร ผู้ใหญ่ที่ยึด*ระบบอาวุโสอย่างเดียว* ก็จะเลือก*คนแก่ๆ* (แก่อายุ – แก่งาน – แก่ประสบการณ์) ผู้ใหญ่ที่ยึด*ระบบความสามารถ* ก็จะเลือกวัยทำงานคนเก่งๆ (เก่งคิด – เก่งงาน – คิดเร็ว สั่งเร็ว ตัดสินใจเร็ว ทำเร็ว ทันโลกทันเหตุการณ์) คัดสรรค์ที่เก่งๆ เฟ้นฝีมือ แล้วแต่นโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

แต่ปัจจุบัน...หลักเกณฑ์ หลักการก็เขียนไว้โก้ๆ หรือประกาศไว้เป็นการกันท่าคนอื่นเท่านั้น หลักกรรมก็ไม่นำมาใช้ สุดท้ายมักจะหันมาใช้หลักสี่ ที่กำลังเป็นที่นิยมและระบาดไปทุกสังคม คือ *"หลักกู"* คือกูจะเอาอย่างนี้ ใครจะทำไม? ระบบคุณธรรมหายไป ระบบอุปถัมภ์ (เด็กเส้น – เด็กฝาก) เข้ามาแทน จึงปรากฏได้คนด้อยน้อยความสามารถ หรือพวกมากดิกรีแต่ไม่มีฝีมือ ชนิด *"แย่"* และ *"ยี้"* เป็นส่วนใหญ่ เรียกว่า ที่ได้ก็ไม่ค่อยจะดี ที่ดีก็ไม่ค่อยจะได้ ทำให้ระบบและองค์กรเสียหาย ความพอใจ (กิเลส) ของผู้ใหญ่เป็นเหตุให้คุณธรรม (ความถูกต้อง) เกิดสับสน จนบางคนตัดพ้อ เพราะหมดกำลังใจว่า *"ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป"!* นี่แหละคือที่มาของคำกระทบกระเทียบเปรียบเปรยที่ว่า...

ทำงานทั้งวัน ได้พันห้า
เดินไปเดินมา ได้ห้าพัน
หลับๆตื่นๆ ได้หมื่นห้า
เลียแข้งเลียขา ได้ห้าหมื่น ฯ

ชวนให้นึกถึงบทกวีที่ว่า...

เป็นผู้ใหญ่ ที่ดี ต้องมีหลัก
มิใช่รัก หลงใหล คนใกล้กว่า
ทุกคนใน ปกครอง ต้องเมตตา
มิใช่ว่า บ้าใบ้ สิ้นใยดี

นักบริหารหรือผู้ใหญ่ต้องใช้อธิปไตย ความเป็นใหญ่ให้ถูก คือ ให้ถูกต้องเป็นธรรม ความสง่างามจึงจะเกิดขึ้น อย่าเอาอำนาจหรืออธิปไตยไว้สำหรับเป็นเครื่องต่อรอง หรือ *"อ่อยเหยื่อ"!* ที่วิปริตแปรผันจนเกิดประท้วงและประจาน ก็เพราะไปสุดโต่งข้างใดข้างหนึ่ง เช่น...

อัตตาธิปไตย - ใช้อำนาจ ใช้อภิสิทธิ์ชนจนลืมตัว ใหญ่จนยอมใครไม่เป็น

โลกาธิปไตย - ไหลไปตามโลก เอียงไปตามกระแส ตามกิเลส ตามลูกยุ

ธรรมาธิปไตย - ยืนอยู่บนความถูกต้อง ชอบธรรม เป็นธรรม ถือกฎระเบียบ กติกา กฎเกณฑ์

หลักการที่สังคมนิยมและรับได้

อดีตมีการคัดเลือกก็เพื่อเฟ้นหาคนดีมีฝีมือเข้าทำงาน หรือให้การยกย่อง ปัจจุบันก็คัดเหมือนกัน แต่เลือกหรือคัดเอาเฉพาะพวก...จึงเกิดข้อครหาว่า *"เลือกที่รักแล้วก็ผลักที่ชัง"* ฉะนั้นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลกมีพรรคเดียว คือ *พรรคพวก...!*

นี่แหละที่โบราณท่านว่า."*มีเรือดีๆ ไม่ขี่ข้าม ไปเอาเรือรั่วน้ำมาข้ามขี่ คนเชี่ยวชาญการงานมี ไปเอาคนผีๆ มาทำงาน*"

เหตุนี้...จึงมีผู้ขนานนามว่า ยุคนี้เป็นยุค "*มุโขโลกนะ*" หรือยุค "*เห็นแก่*" หรือยุคแผ่นดินเอียง ความเที่ยงธรรมไม่มี เป็นสมัยมือใครยาวสาวได้สาวเอา ความเศร้าจึงเกิดทุกครั้งที่มีการแต่งตั้งโยกย้ายเลื่อนยศเลื่อนขั้น

ถึงเวลาแล้วที่การ "*คิดผิด พูดผิด ทำผิด*" อันเป็นมิจฉาทิฐิจะได้รับการแก้ไขใหม่เป็น สัมมาทิฐิ ด้วยการ "*คิดถูก พูดถูก ทำถูก*" อันเป็นกระแสแห่งธรรม จักได้ชื่อว่า "*ทำดีไว้ให้ลูก ทำถูกไว้ให้หลาน*" เพื่อสืบสานความถูกต้องและเป็นธรรมต่อไป อย่างน้อยก็เป็นเครื่องยืนยันว่า "*กระแสโลกทำให้คนชอกช้ำ แต่กระแสธรรมทำให้คนชุ่มชื่น*"

นักบริหารนักปกครองจำเป็นต้องมีความกล้า ๕ กล้า คือ...*กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง* เพื่อพลิก "*หายนะ*" ให้เป็น "*พัฒนา*" *รักจะเป็นนักปกครองต้องกล้า รักจะเป็นนักพัฒนาอย่าตาขาว...!*

อนึ่ง...ท่านผู้ใดได้ดีมีเกียรติมีความก้าวหน้าก็อย่าปลื้มจนลืมตัว จะพาให้เสียคน ส่วนผู้ที่เป็นบัวแล้งน้ำ ยังไม่สมหวัง ให้คิดเสียว่า "*บุญยังไม่เต็มที่ บารมียังไม่เต็มเปี่ยม*" อย่าน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะความน้อยใจเป็นมหาภัยของชีวิต อย่าเครียด อย่าแค้น เป็นผู้คงที่ปกติสุข เสมอต้นเสมอปลาย จะได้รับยกย่องว่าเป็นบัณฑิต ดังพุทธภาษิตว่า **สุเขน ผุฏฺฐา อถวา ทุกฺเขน น**

อุจฺจาวจํ ทสฺสยนฺติ ปณฺฑิตา *บัณฑิตเมื่อประสบสุขหรือทุกข์ สมหวังหรือผิดหวัง ย่อมไม่แสดงอาการขึ้นลง ตั้งอยู่ในความเป็นผู้สม่ำเสมอ รักษาปกติภาพไว้ได้ นี่แหละเครื่องหมายของบัณฑิตแท้*

คติธรรม เพื่อ(ทำ)ใจ

ได้ก็ดี - แสดงว่าความดีให้ผล ผู้ใหญ่พึงใจ ให้โอกาส ให้ความก้าวหน้า ให้รางวัล

ไม่ได้ก็ดี - แสดงว่าความดียังไม่พอ ผลงานยังไม่เข้าตา ผู้ใหญ่ยังไม่พึงใจ ต้องทำดีต่อไปอีก

ถ้าท้อ.. ฝ่อหรือห่อเหี่ยว ง่อยเปลี้ยเพลียพลัง หมดหวังในชีวิต แล้วยุติการต่อเติมบุญกุศลหรือคุณความดีทุกประการ ไฉนเลยจะมีโอกาส *เพียงช้าหรือหยุด ผู้อื่นก็รุดหน้าไปแล้ว!*

เตรียมใจวัยแก่...

๏ *พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)*

การอยู่ในโลกได้นานวัน จัดว่าเป็นผู้มีโชค เพราะจะได้ประโยชน์จากการพิจารณา ให้เห็นความจริงในมายาของชีวิต แต่สำหรับผู้ที่ไม่พิจารณา ไม่เอาใจใส่ต่อการเจาะทำลายโมหะอวิชชาก็แก่เปล่า ความนานวันของชีวิตไม่ช่วยให้เกิดประโยชน์อะไรเลย จึงจัดว่าเป็นผู้มีโชคไม่ได้ กลับกลายเป็น แก่ฟัก แก่แฟง แก่แตง น้ำเต้า เติบโตเพราะกินข้าว แก่เฒ่าเพราะอยู่นาน

อันชีวิตในตัวของมันนั้น ไม่มีค่าอะไร คุณค่าหรือราคาของชีวิตจะมีได้ก็สุดแท้แต่การรู้จักใช้ชีวิต ในความแก่นั้นก็มีประโยชน์หลายอย่าง หากเราช่วยกันวิเคราะห์วิจัยวิจารณ์ด้วยสติปัญญา ความแก่นั้น...ถ้าเป็นไม้ก็มีแก่น มีประโยชน์ คงทนถาวร เช่น ไม้ตะเคียน ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้มะค่า ไม้มะขาม ไม้สัก ไม้พยุง ไม้ซิงชันฯ ถ้าเป็นข้าว..แก่แล้วก็ได้เก็บเกี่ยว เป็นผลไม้ก็สุกงอมหอมหวาน เป็นพระก็แก่ความรู้ แก่พรรษา แก่ธรรมวินัย เป็นชาวบ้านมีอายุมากๆก็ได้รับยกย่องในฐานะปูชนียบุคคล ได้รับความไว้วางใจให้เกียรติเป็นเถ้าแก่ ไปสู่ขอลูกเต้าเหล่าหลาน ชาวบ้านมาเป็นเขยสะใภ้ได้ แก่จึงแสดงถึงความเป็นผู้มากด้วย

ประสบการณ์ เป็นสัญญาณของผู้ผ่านร้อนผ่านหนาวมามาก ทางพระพุทธศาสนาเรียกบุคคลเช่นนี้ว่า *"รัตตัญญู"* แปลว่า ผู้รู้ราตรีนานหรือผู้มากด้วยประสบการณ์

คำว่า แก่...มักเป็นคำแสลงหูและบาดความรู้สึก ใครมาพูดหรือบอกว่าเราแก่ แหม...มันเจ็บลึก หาว่าผู้พูดปากเสีย ปากไม่มีวินัย ชวนให้ฟันดีๆจะไม่มีที่อาศัย

อย่างไรก็ตาม ความแก่นั้น ท่านแสดงไว้หลายประการ อาทิ...

แก่สังขาร – เป็นไปตามธรรมชาติ แก่เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะอยู่นาน

แก่ประสบการณ์ – ล่วงกาลผ่านวัยมานาน ประสบพบเห็นอะไรมามาก

แก่ความรู้ – มีสติ มีปัญญา มีวิสัยทัศน์ ริเริ่ม สร้างสรรค์บันดาลประโยชน์ต่อโลกต่อสังคม

แก่ความคิด – อาศัยที่ผ่านโลกมานานวัน ความคิดอ่านวางแผนการณ์เพื่อกำหนดอนาคตต่อชีวิตและต่อสังคมประเทศชาติย่อมได้รับความศรัทธาเชื่อถือ

แก่รับผิดชอบ – ทำตนเป็นบุคคลต้นแบบ ทั้งแบบแผนแบบอย่าง แบบฉบับ ไม่เอาดีใส่ตัว ไม่ผลักชั่วใส่ผู้อื่น

แก่ศีลธรรม – ตั้งตนอยู่ในอัตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน และอัตตสัมมาปณิธิ ดำรงตนไว้ในฐานะภาวะที่ชอบ ที่เรียกว่า "*ทำดีไว้ให้ลูก ทำถูกไว้ให้หลาน*

ทำดีให้ลูกให้หลานดู กตัญญูให้ลูกหลานเห็น เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ลูกหลานได้เย็น"

รวมความว่าในบรรดาความแก่ทั้งปวง ท่านประมวลเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. *แก่ขึ้น*
๒. แก่ลง
๓. แก่ขึ้นๆ ลงๆ
๔. แก่ไม่ขึ้น ไม่ลง

แก่ขึ้น – หมายถึงวิวัฒนาการ การเจริญเติบโต เช่นเด็กที่เจริญวัย ต้นไม้ที่กำลังงอกงามแผ่กิ่งก้านสาขาผลิดอกออกผล มีความก้าวหน้า

แก่ลง – หมายถึงล่วงกาลผ่านวัยใช้งานมามาก เกิดชำรุดเสื่อมโทรม รอเวลาสิ้นสภาพ

แก่ขึ้นๆ ลงๆ - หมายถึงผู้ที่ไม่มีอะไรแน่นอน เดี๋ยวดีเดี๋ยวร้าย อารมณ์วิปริตแปรผัน หวั่นไหวไม่คงที่

แก่ไม่ขึ้นไม่ลง – หมายถึงผู้ที่มีความมั่นคง ไม่หวั่นไหวในยามถูกกระทบด้วยโลกธรรมทั้งฝ่ายสุขฝ่ายทุกข์ ทั้งสรรเสริญและนินทา เป็นบัณฑิตทั้งทางโลกและทางธรรม มีความงดงามทางพฤตินิสัย

กติกาพิจารณาความแก่

เราจะรู้ได้อย่างไรว่าใครเริ่มก้าวเข้าสู่ความเป็นคนแก่ เรื่องนี้

นายแพทย์ท่านหนึ่ง เขียนกติกาการพิจารณาความแก่ไว้ให้เป็นที่สังเกต ดังนี้...

๑. *ชอบของขม* - คนแก่ไม่ชอบหวาน มักแสลงโรค

๒. *ชมเด็กสวย* - ลูกหลานกำลังสดใส สดสวย ขณะที่ตัวเองมีแต่ทรุดโทรม เสื่อมทราม

๓. *ช่วยศาสนา* - มีเวลาว่างก็บ่ายหน้าเข้าวัดช่วยกิจการพระศาสนา และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

๔. *บ้าของเก่า* - เพลิดเพลินกับสมบัติที่สะสมไว้ ซ้ำร้ายเฝ้าห่วงและหวง ไม่ยอมสละ

๕. *เล่าความหลัง* - ความสุข ความสมหวัง ความภาคภูมิใจ ของคนแก่มักอยู่ที่อดีต คือ ประสบการณ์ที่ผ่านแล้ว

ธรรมชาติคนแก่นั้น นึกถึงข้างหน้าก็หมดหวัง นึกถึงข้างหลังถึงจะมีสุข ท่านจึงบอกว่า...

เด็ก - มีแต่วันพรุ่งนี้ (อนาคต)

หนุ่มสาว - มีแต่วันนี้ (ปัจจุบัน)

คนแก่ - มีแต่วานนี้ (อดีต)

ภัยจากความแก่

ในธรรมจักกัปวัตตนสูตรพระพุทธเจ้าตรัสว่า **ชราปิ ทุกฺขา** แปลว่า ความแก่เป็นทุกข์ ต้นตอของความทุกข์อยู่ที่เกิด และเพราะมีเกิดจึงมีแก่ เพราะแก่จึงมีเจ็บ และเพราะเจ็บจึงมีตาย ปัญหาที่ติดตามมาจากความแก่ คือ ความเหงา ความเศร้า ความว้าเหว่ ความล้า หน้ามืด ตามัว หูหนวก ฟันหัก หนังเหี่ยว ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่เป็นไปตามกฎของธรรมชาติและธรรมดา

ท่านจึงบอกว่าเมื่อถึงวัยชรา *ตาก็สองชั้น ฟันก็สองหน* สุดท้าย *กลายเป็นคนสามขา* เพราะอาศัยไม้เท้า

ท่านทั้งหลาย ความแก่นั้นมีภัยตรงที่มันนำความหนุ่มสาว ความสดชื่นเบิกบาน ความแคล่วคล่องว่องไว ตลอดถึงความมีความเป็นไปของเราไป ความแก่นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ มีปริศนาปัญหาธรรมที่ท้าทายให้คิดอยู่บทหนึ่งว่า...อะไรเอ่ย...? *สูงแล้วจะต่ำ ดำแล้วจะขาว ยาวแล้วจะสั้น มั่นแล้วจะคลอน หย่อนแล้วจะตึง ซึ้งแล้วจะเซอะ*

ท่านเฉลยว่า...

ที่สูงแล้วจะต่ำ ได้แก่ การน้อมลงแห่งสังขาร
ที่ดำแล้วจะขาว ได้แก่ ผม
ที่ยาวแล้วจะสั้น ได้แก่ สายตา
ที่มั่นแล้วจะคลอน ได้แก่ ฟัน
ที่หย่อนแล้วจะตึง ได้แก่ หู
ที่ซึ้งแล้วจะเซอะ ได้แก่ สติสัมปชัญญะ สัญญา ความจำได้หมายความรู้เลอะเลือน

รวมความว่า ปัญหาหรือทุกข์ที่ติดตามมากับความแก่ ก็คือความเปลี่ยนแปลง จากสดชื่นก็กลายเป็นอับเฉา เคยรวดเร็วก็กลับเชื่องช้า เคยรุ่งเรืองกลับร่วงโรย ต้องวิตกกังวลในเรื่องรอบด้านโดยเฉพาะสังขารร่างกาย เข้าลักษณะที่ราชาลำตัด ศิลปินแห่งชาติ ท่านหวังเต๊ะท่านว่า..

เมื่อตอนสาวๆ หนุ่มๆ แลดูกระชุ่มฉับเฉ่ง
เนื้อก็ตึงหนังก็เต่งดูปลั่งเปล่งผิวพรรณ
พอร่างกายของเรามันแก่ชักจะแปรเปลี่ยนสี
หนังก็ย่นยู่ยี่ไปทั้งไอ้นี่ไอ้นั่น

เมื่อยามปฐมวัยจะดูอะไรก็คมขำ
ผมเผ้าหรือก็ดำน่าลูบน่าคลำไปทั้งนั้น
พอย่างเข้าปัจฉิมวัยจะดูอะไรก็แก่
เดินเหินป้อแป้ต้องยักแย่ยักยัน

ใครจะรู้ล่วงหน้าว่ามรณาจะมาเมื่อไหร่
ปุ๊ปปั๊บเอาไปหาอะไรไม่ทัน
บ้างก็ตายเสียตั้งแต่เด็กๆ เล็กๆ ย่อมๆ
บ้างก็อยู่กันจนหง่อมจนหลังค่อมหัวสั่น ฯ

ท่านพระครูพิศาลธรรมโกศล หรือหลวงตา-แพรเยื่อไม้ วัดประยุรวงศาวาส ท่านลิขิตเรื่องชีวิตกับอนิจจังไว้ตอนหนึ่งว่า...

ดวงตากลมเคยคมวาว แก่แล้วก็ขุ่นขาวเป็นฟางฝ้า
ฟันเคยเรียบเหมือนระเบียบมุกดา พอแก่มาก็เหลือแต่เหงือกแดงๆ
อีกเส้นผมที่เคยดำขลับ ก็กลายกลับมาแลดูขาวเป็นแป้ง
เนื้อหนังเคยตึงประหนึ่งผิวแตง พอแก่แล้วก็เหี่ยวแห้งไม่จำเริญนัยน์ตา

นี่คือมหันตภัยของความแก่ ต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ จะทำให้เห็นวงจรของสัจจะ จะได้เกิดปัญญา เห็นชีวิตตามความเป็นจริง ช่วยให้ไม่หลงยึดติด สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย ได้นิพนธ์ไว้บทหนึ่งว่า..

ยามเยาว์เห็นโลกล้วน แสนสนุก
เป็นหนุ่มสาวก็หลงสุข ค่ำเช้า
กลางคนเริ่มเห็นทุกข์ สุขคู่ กันนอ
ตกแก่จึงรู้เค้า โลกล้วนอนิจจัง

แก่เป็นแก่

คำว่า *"แก่เป็นแก่"*..คือสนุกกับความแก่ เพลินกับความแก่ ยิ้มรับกับความแก่ ยอมรับกฎของธรรมชาติและธรรมดา ไม่โต้ต้าน ขัดขืนหรือฝืนธรรมชาติ เป็นของธรรมดาที่ทุกชีวิตจะต้องประสบ เกิดแล้วถ้าไม่เป็นอะไรไปเสียก่อนมันก็จะต้องแก่จนได้

มีปัญหาว่า เมื่อเราหนีแก่กันไม่ได้ แล้วเราจะเผชิญกับความแก่กันอย่างไร เราจะแก่กันแบบไหนจึงจะไม่ไร้ค่า เราจะชราแบบไหนจึงจะไม่ไร้คุณภาพ อันนี้ต้องหันไปตรวจสอบบทบาทหน้าที่ลีลาของชีวิต สำหรับท่านผู้เป็นพ่อแม่หรือปู่ย่าตายาย หน้าที่สำคัญของท่านมีอยู่ ๒ เรื่อง คือ *แนะ* กับ *นำ*

แนะ... คือบอกให้รู้
นำ... คือทำให้ดู

พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ท่านใด ที่ลูกหลานจะให้ความเคารพยำเกรง นับถือบูชา ท่านจะต้องคำนึงถึงบทบาทสองอย่างนี้ประการสำคัญ พฤติกรรมคือการกระทำกับคำสอนของท่านจะต้องสอดคล้องกันด้วย หากพฤติกรรมกับคำชี้แนะไม่ตรงกัน คำแนะนำนั้นไร้ความศักดิ์สิทธิ์ เหมือนแม่ปูสอนลูกปู บุพการีชนต้องสร้างตนให้เป็นบุคคลต้นแบบแก่อนุชน เริ่มต้นแต่ *รักษาศีลให้ลูกดู*

กตัญญูให้ลูกเห็น เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ลูกเย็น นี่แหละคือบทบาทอันทรงคุณค่า

รักษาศีลให้ลูกดู คือรักษาความเป็นปกติของความเป็นมนุษย์ไว้ *อย่าเป็นคนโหดร้าย อย่าเป็นคนใจอยาก อย่าเป็นคนมากรัก อย่าเป็นคนปากชั่ว อย่าเป็นคนมัวเมา* หรือประพฤติเสียหายให้ลูกได้ซึมซับ อย่าลืมว่า..*มีศีลจะทำให้มีทรัพย์ มีศีลจะทำให้มีสุข มีศีลจะทำให้พ้นทุกข์ได้*

กตัญญูให้ลูกเห็น ท่านคงเคยได้ยินคำตัดพ้อต่อว่าเชิงน้อยเนื้อต่ำใจของพ่อแม่บางท่าน ว่าลูกหลานมันอกตัญญูไม่ดูแล หรือได้พ่อแม่ใหม่ก็เมินพ่อแม่เก่า ซึ่งทั้งเจ็บและแค้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ต้องคำนึงก็คือ..ตัวอย่าง...!

ท่านหวังจะให้ลูกหลานกตัญญูดูแลท่าน ท่านจะต้องกตัญญูดูแลพ่อแม่และบุพการีระดับสูงของท่าน ซึ่งได้แก่ปู่ย่าตายาย ให้ลูกหลานได้เห็นเป็นแบบอย่าง หากท่านไม่เคยกตัญญูซ้ำลบหลู่ผู้ใหญ่ในตระกูลให้ลูกหลานได้เห็นแล้ว เด็กเขาจะเอาอะไรเป็นตัวอย่าง

เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ลูกเย็น พ่อแม่ปู่ย่าตายายเหมือนต้นโพธิ์ใบใหญ่ต้นไทรใบหนา ที่แผ่กิ่งก้านสาขาให้ร่มเงา ธรรมดาต้นไม้ใหญ่ย่อมจะมีผลดก หมู่วิหคนกกาจึงโผผวาซุกปีกเข้าอาศัย ได้ความร่มเย็นเป็นสุข ต้นไม้ฉันใด พ่อแม่ปู่ย่าตายายก็ฉันนั้น ต้องเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ความสุขแก่ลูกหลาน อย่าเป็นร่มขนุนร่มทุเรียนที่เขาผวาไม่กล้าเข้าใกล้ เกรงจะหล่นใส่ ผู้ใหญ่บางท่านลูกหลานเข้าใกล้ไม่ได้ ทำตนดุจยักษ์มารลูกหลานก็หนีหมด

แก่เสน่ห์-แก่เสนียด

คนแก่บางรายแก่แล้วน่ารัก บางคนแก่แล้วน่าชัง พฤติกรรมของคนแก่ที่ทำลายศรัทธาค่านิยมของลูกหลาน เป็นพฤติกรรมที่ไม่สร้างสรรค์อันสมควรแก่วัย เช่น บางท่านบางคนมีจริตอัธยาศัยหนักไปทาง...

๑. *จีบแม่ค้า* - ชอบแสวงสุขนอกบ้าน นิสัยพ่อไก่แจ้แลสบตา (เจ้าชู้)

๒. *บ้ารำวง* - มีความสุขกับเสียงเพลงและเสียงดนตรี

๓. *หลงนักร้อง* - วัวแก่จะแทะหญ้าอ่อน แสวงสุขทางเนื้อหนัง

๔. *จ้องน้องเมีย* - ทำตนเป็นพระยาเทครัว ไร้หิริโอตตัปปะ ไม่อายชั่วกลัวบาป

ท่านทั้งหลายคงเคยได้ยินคำๆหนึ่งว่า *"ไม้เท้าของคนเฒ่าดีกว่าลูกเต้าอกตัญญู"* คำๆนี้เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล มีพราหมณ์ผู้หนึ่งนามว่า *"ปริชิณ"* ปกติเป็นคนมั่งมีเข้าขั้นเศรษฐี มีลูกอยู่ ๔ คน ครั้นลูกเจริญวัยใหญ่ชันษา ตามวิสัยของพ่อแม่ที่รักลูกปรารถนาจะให้เขาเป็นหลักฐานมั่นคง มีครอบครัวเป็นฝั่งฝา จึงแบ่งทรัพย์สินให้คนละเท่าๆกัน อีกส่วนหนึ่งเก็บไว้ใช้ส่วนตัว ต่อมาลูกหลานที่ไปมีเขยสะใภ้ มันก็ปรุงความรู้สึกนึกคิด บอกว่าพ่อแก่แล้วจะเก็บทรัพย์สินไว้กับตัวทำไมให้ลำบาก เป็นอันตรายและเป็นภาระ พ่อควรจะแบ่งให้ลูกหลานช่วยกันรับผิดชอบดูแล คงไม่มีใครทอดทิ้งพ่อหรอก พ่อจะอยู่กับลูกคนไหนก็ได้ ลูกหญิงชายจะเลี้ยงดูอย่างดีให้พ่อมีความสุขในปัจฉิมวัยบั้นปลายชีวิต

ด้วยความดีใจและไม่ได้ฉุกคิด นึกว่าลูกหลานจะสัตย์ซื่อและจริงใจ เมื่อยกทรัพย์สมบัติให้หมด ตัวเองก็คว้าง นึกว่าเขาจะทำอย่างที่พูด พอบ่ายหน้าไปพึ่งใครเขาก็ไล่หนี เข้าลักษณะว่า *"ไปพึ่งลูกชายก็ถูกลูกสะใภ้เขาติง หันไปพึ่งลูกหญิงก็ถูกเจ้าเขยมันด่า"* ได้แต่รำพันด้วยความรันทดว่า...

ไปพึ่งลูกชายสะใภ้มันก็ติง ไปพึ่งลูกหญิงเจ้าเขยมันก็ด่า
จะกินจะนอนน้ำตานองหน้า ร่างหรือชราลงทุกวัน
เมื่อพึ่งไม่ได้พ่อก็ไม่ขอพิง ลูกชายลูกหญิงเขาไม่รักฉัน
เขยสะใภ้มันไล่รังควาน พอทนรำคาญฉันไม่ช้ำใจเลย
แต่ลูกกูมันก็มาพลอย โธ่ไอ้จุกอีน้อยของข้าเอ๋ย
มาลืมคุณของคนเคย ไม่น่าเลยไม่น่าจะเป็น ฯ

ที่พึ่งยามแก่

ธรรมชาติของคนเราผงไม่เข้าตา ก็ไม่แสวงหาที่พึ่ง ไม่เจ็บป่วยก็ไม่นึกถึงหมอหรือโรงพยาบาล ไม่ทุกข์ก็ไม่นึกถึงธรรมะพระหรือวัด ไม่ถูกโจรหรือผู้ร้ายรังแกก็ไม่ถึงตำรวจ ไม่จนมุมก็ไม่หันหน้าเข้ามาสู้ เหมือนพราหมณ์ปริชิณผู้นี้ เมื่อมองข้างหน้าก็หมดหวังมองข้างหลังก็หมดท่า จนทรัพย์อับปัญญาจึงแสวงหาที่พึ่ง สุดท้ายก็นึกได้ ที่พึ่งอันสำคัญของคนหมดทางสิ้นท่าก็คือวัด สู้บ่ายหน้าเข้าวัดเพื่อพบพระ และพระที่จะพบและพึ่งได้ขณะนั้นก็คือพระพุทธเจ้า คนเราถ้ายังไม่ประสบกับทุกข์ที่มากระทบและกระตุกจิตสำนึกอย่างที่สุด ก็ไม่คิดจะเข้าวัด อันบุคคลที่ไม่คิดจะหันหน้าเข้าวัดเห็นจะมีอยู่ ๔ ประเภท คือ...

๑. *ตัดห่วงยังไม่ขาด* - ห่วงคนรัก (ลูก-เมีย) ห่วงของรัก (ทรัพย์สินสมบัติ)

๒. *อวดฉลาดกว่าพระ* - ไม่ปรารถนาฟังเทศน์ฟังธรรม สำคัญว่าอะไรๆตนก็รู้แล้ว

๓. *ทิฐิมานะแก่กล้า* - เห็นว่าการเข้าวัดจะทำให้ด้อยเกียรติเสียเหลี่ยม

๔. *ศรัทธายังไม่เกิด* - ยังมองไม่เห็นประโยชน์ว่าจะได้อะไรจากการเข้าวัด

เหตุผลคนเข้าวัด

ส่วนผู้ที่คุ้นศีลชินทาน หมั่นเข้าวัดฟังธรรม บริจาคทาน รักษาศีล เจริญภาวนา อยู่เป็นประจำก็เพราะ...

๑. *ตัดห่วงได้ขาด* - หมดปัญหาภาระทางการเลี้ยงดูอุ้มชูครอบครัว

๒. *ไม่อวดฉลาดกว่าพระ* - ธรรมวินัยที่ตนยังไม่รู้ยังมีอยู่อีกมาก

๓. *ทิฐิมานะเบาบาง* - การเข้าวัดแทนที่จะด้อยกลับทำให้เด่นด้วยเกียรติ

๔. *มองเห็นทางพ้นทุกข์* - หลักปฏิบัติขัดเกลาช่วยให้พ้นทุกข์ ล้วนอยู่ในพระไตรปิฎก คำสอนทางพระศาสนา จะต้องนำไปศึกษาและปฏิบัติ

อันสถานที่ที่มีความจำเป็นและบุคคลจะต้องเข้า ในชีวิตนี้มีมากมาย เช่น โรงเรียน โรงแรม โรงภาพยนตร์ โรงพัก โรงศาล

โรงพยาบาล และโรงธรรมฯ เฉพาะโรงธรรมและโรงพยาบาลเป็นแหล่งเยียวยารักษาโรค ทั้งโรคทางกายอันเกิดจากโรคาพยาธิ และโรงทางจิตอันได้แก่กิเลสนานาประการ

พราหมณ์ปริชิณเมื่อเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงทราบเหตุการณ์ด้วยพระญาณโดยตลอด จึงตรัสอุบายที่จะทำให้พราหมณ์กลับพลิกฟื้นคืนสภาพ ซ้ำทำให้ลูกหลานได้คิด อันสมาคมของพราหมณ์นั้น เขารังเกียจคนอกตัญญู บุคคลใดอกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เขาจะไม่คบค้าสมาคม และหาทางกำจัดให้หมดสิ้นไป ทำให้นึกถึงคำกลอนสุนทรภู่ รัตนกวีของชาติและของโลกบทหนึ่งว่า...

ทรลักษณ์อักกตัญญุตาเขา
เทพเจ้าก็จะแช่งทุกแห่งหน
ให้ทุกข์ร้อนงอนหง่อทรพล
พระเวทย์มนต์เสื่อมคลายทำลายยศ

เพราะฉะนั้น พึงระลึกไว้เสมอว่า...

ผู้ใดเคยเอื้อเฟื้อและเกื้อหนุน
จงแทนคุณจนกว่าจะอาสัญ
แม้นไม่มีสิ่งใดจะให้ปัน
ก็จงหมั่นสรรเสริญเจริญคุณ

เหตุนี้ คุณของไม้เท้าเวลาที่เข้าสู่สมาคมของพราหมณ์ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ถือไม้เท้าเข้าไป แล้วพูดอยู่แต่คำเดิมๆ ซ้ำๆซากๆ ว่า *"ไม้เท้าของคนเฒ่า ดีกว่าลูกเต้าอกกตัญญูๆ"* ข้อนี้ท่านผู้รู้กล่าวถึงคุณของไม้เท้าเอาไว้เป็นกวีว่า...

ผู้เอ๋ยผู้เฒ่า... นั่งหน้าเศร้าเฝ้าทุกข์สิ้นสุขสันต์
ได้อาศัยไม้เท้าค่อยก้าวยัน คู่ชีวันต์ยันร่างต่างเพื่อนตาย
หวังฝากผีฝากไข้อยู่ใกล้ลูก แต่กลับถูกลูกว่าน่าใจหาย
แสนวิตกอกช้ำระกำกาย น่าเบื่อหน่ายชีวิตเราน่าเศร้าจริงฯ

ประโยคสุดท้ายอาจจะสะเทือนใจท่านทั้งหลายบ้าง แต่ก็เป็นความจริงที่มีอยู่ในสังคม พราหมณ์เฒ่าถือไม้เท้าเฝ้ารำพัน จนกระทั่งบรรดาพราหมณ์ทั้งหลายสงสัย สอบถามได้ความแล้วต่างพากันประณามลูกๆของพราหมณ์แก่ จนกระทั่งเกิดละอายได้สำนึกร้องไห้พากันกราบเท้าขอโทษและรับเอาพ่อไปเลี้ยงดู จนมีความสุขตั้งแต่บัดนั้น พราหมณ์แก่ผู้นี้ แม้จะไร้ที่พึ่งทางกายแต่ก็ไม่ไร้ที่พึ่งทางใจ ชวนให้นึกถึงบทกลอนสอนใจที่ว่า...

ไร้ที่พึ่ง ทางกาย ร้ายไฉน?
ไร้ที่พึ่ง ทางใจ ไร้สิ้นสูญ
แม้คนเรา ไร้ญาติวงศ์ พงศ์ประยูร
ควรเพิ่มพูน ศีลธรรม ประจำใจ

อนึ่ง คำว่า ไม้เท้าของคนเฒ่าดีกว่าลูกเต้าอกตัญญูนั้น มีคุณมากมายหลายสถาน อาทิ...

- *ไม้เท้าช่วยป้องกันสุนัขดุก็ได้*
- *ตาบอดช่วยคลำหนทางก็ได้*
- *ข้ามน้ำใช้หยั่งความตื้นลึกก็ได้*
- *จะล้มใช้ค้ำยันกันเซทรุดก็ได้*

ท่านทั้งหลาย มีข้อที่พึงระวังยั้งคิดไว้เสมอจากเรื่องนี้ว่า.. หากท่านมีทรัพย์จะมากหรือน้อยก็ตาม ท่านจะต้องรู้จักแบ่งปัน

แบ่งให้ อย่าไปเทให้ เพราะเมื่อเขาไม่มีที่หวังแล้ว เขาจะลอยแพท่าน ต้องมีทรัพย์เอาไว้ให้เขามีที่หวัง แล้วเขาจะดูแลท่านเอง ถ้าลูกดีมีปัญญา ปัญหาเหล่านี้จะไม่เกิด

แก่ดีมีสุข แก่ไม่ดีมีทุกข์

ความสุขเป็นยอดปรารถนาของทุกชีวิต มีปัญหาว่าแก่อย่างไรถึงจะมีสุข ในเรื่องนี้มีอุบายเป็นแนวให้ปฏิบัติทั้งคดีโลกและคดีธรรม ผสมผสานกันไป ท่านกล่าวไว้ ๔ วิธี ดังนี้...

๑. *ต้องรู้จักทำตนเองให้สบาย*
๒. *รู้จักประมาณในการบริโภค*
๓. *เป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม*
๔. *เป็นผู้ไม่เสพของแสลง*

ทั้ง ๔ วิธีนี้ช่วยให้เกิดสุขทางกาย ส่วนที่เป็นยอดปรารถนานั้น ได้แก่สุขทางใจ นักปราชญ์ทางศาสนาแต่ก่อน ท่านได้แสดงอุบายแสวงสุขในบั้นปลายชีวิตไว้ ๔ วิธี ดังนี้...

๑. *ละห่วงนอก* - ปล่อยวางกิจการงาน ทรัพย์สินสมบัติให้ลูกหลานบริหารครอบครองเมื่อถึงเวลาอันควร อย่าเป็นมนุษย์นกเขา ที่เฝ้าประกาศว่าอะไรก็ของกูๆไปเสียทั้งนั้น อย่าลืมว่า...

ห่วงสมบัติก็จำต้องทิ้ง
ร่างกายลงไปกลิ้งเปรียบดังไม้ท่อน
ต้องไปนอนรอไฟอยู่บนกองฟอน
ขาดคู่เคียงนอนเสียแล้วพ่อนางแม่นาย

เมื่อตัวเราตายอะไรเล่าติด
ผัวเมียญาติมิตรเขาไปด้วยหรือไม่
รักกันปานจะกลืนก็มากลับกลาย
แต่พอล้มตายก็พากันเกลียดกันกลัวฯ

๒. *สำรอกห่วงใน* - คลายความวิตกกังวลเรื่องสังขาร เกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา

๓. *นึกถึงพระไตร* - พิจารณาถึงพระไตรลักษณ์ อนิจจัง (ความไม่เที่ยง) ทุกขัง (ความทนอยู่ไม่ได้) อนัตตา (ความไม่อยู่ในอำนาจที่บังคับบัญชาได้)

๔. *มั่นในพระพุทธคุณ* - ในสมัยชราให้เร่งขวนขวายบำเพ็ญกุศล ประโยชน์ตนประโยชน์ท่านให้บริบูรณ์

อีกประการหนึ่ง อุบายวิธีที่จะมีสุขในบั้นปลายชีวิต ท่านกล่าวไว้ว่าน่าคิดอีก ๔ วิธี ดังนี้...

๑. *รักษาหน้าที่ให้เคร่งครัด* - ระวังอย่าให้เกิดความเสียหายในหน้าที่

๒. *ตัดอาลัย* - ต้องรู้จักถอนใจออกจากความยึดมั่นถือมั่น

๓. *ไร้กังวล* - ทำจิตให้เป็นอิสระ สลัด สละ ละ วางได้

๔. *สนใจธรรม* - มุ่งปฏิบัติในหลักศีล สมาธิ ปัญญา จะนำพาให้พบสุข

เตรียมใจวัยแก่

ท่านทั้งหลาย ทุกชีวิตที่เกิดมา ทางพระศาสนาท่านแบ่งวัยของชีวิตไว้เป็น ๓ ระยะ คือ...

แรกเกิด ถึง ๒๕ ปี	เป็นขั้นปฐมวัย หรือวัยเช้า	
๒๖ ปี ถึง ๕๐ ปี	เป็นขั้นมัชฌิมวัย หรือวัยสาย-วัยบ่าย	
๕๐ ปี ถึง ๗๕ ปี	เป็นขั้นปัจฉิมวัย หรือวัยสนธยา	
ปฐมวัย	เป็นวัยแรก วัยรุ่น หรือวัยงอกงาม	
มัชฌิมวัย	เป็นวัยรุ่ง รุ่งเรือง รุ่งโรจน์ หรือวัยงดงาม	
ปัจฉิมวัย	เป็นวัยร่วงโรย วัยรอเวลา หรือวัยหมดงาม	

ทำอย่างไรเมื่อถึงวัยแก่ มีคำท่านกล่าวไว้ว่า แก่แล้วต้องเตรียม ถ้าไม่เตรียมเสียเหลี่ยมคนแก่ ในเรื่องเตรียมโบราณสอนว่า ให้รู้จัก *"เตรียมตัวก่อนตาย เตรียมกายก่อนแต่ง เตรียมน้ำก่อนแล้ง เตรียมแบงค์เสียก่อนจะเดินทาง"* การเตรียมเป็นเครื่องหมายของผู้ไม่ประมาท การเตรียมจะช่วยให้ไม่พลาดจากประโยชน์ ทั้งประโยชน์โลกนี้และประโยชน์โลกหน้า หมายถึงเตรียมสร้างอนุสาวรีย์ให้แก่ชีวิต อันได้แก่บุญกุศลและคุณความดี *"ความดีช่วยให้สุขใจในเบื้องหลัง สมหวังในเบื้องหน้า ความดีช่วยให้มองข้างหน้ามีหวัง มองข้างหลังมีสุข"* แต่ความดีก็มักขาดเสน่ห์ ในอันจะยั่วยวนชวนให้อยากทำ ดังคำที่ว่า...

ความชั่ว	*ทำง่าย*	*สบายแล้วลำบาก*
ความดี	*ทำยาก*	*ลำบากแล้วสบาย*
ความชั่ว	*ทำให้ชีวิตมีเสนียด*	*มีแต่ผู้รังเกียจ-ปฏิเสธ*
ความดี	*ทำให้ชีวิตมีเสน่ห์*	*มีผู้ยิ้มรับ-ยอมรับ*

นอกจากนี้คนแก่...จะต้องเตรียมอารมณ์เตรียมใจ ที่จะเผชิญกับสิ่งที่ชอบใจและไม่ชอบใจ นอกจากต้องเตรียมแล้วคนแก่จะต้องรู้จักตรอง คือตรองอารมณ์ที่เข้ามากระทบ ทั้งอิฏฐารมณ์ (อารมณ์ที่ชอบ) และอนิฏฐารมณ์ (อารมณ์ชัง) แก่แล้วจะต้องเลือกรับอารมณ์และรู้จักระงับอารมณ์ จะรับทุกอารมณ์ไม่ได้ อันอารมณ์ของมนุษย์ เอาแน่นอนอะไรไม่ได้ย่อมหวั่นไหวไปมา เช่น

บางครั้ง เป็นมาร
บางกาล เป็นเทวดา
บางเวลา เป็นพระ
บางจังหวะ เป็นพรหม
บางอารมณ์ เป็นยักษ์
บางพัก เป็นคน
บางหน เป็นมนุษย์ฯ

แก่ดีมีหลัก-แก่ไม่ดีเสียหลัก

คำว่า *"แก่ดีมีหลัก"* คือเป็นที่พึ่งได้ทั้งแก่ตนเองและคนอื่น หลักที่คนแก่ต้องมีคือ *หลักฐาน หลักแหล่ง* และ*หลักธรรม* ท่านพระครูพจนโสภณ หรือ ช. อิสรานนท์ วัดมหรรณพารามได้ประพันธ์เรื่อง แก่ดีมีหลักว่า...

แก่เมตตาการุณย์มีคุณหนัก
แก่มีหลักศักดิ์ศรีเพราะมีศีล
แก่เอื้อเฟื้อเจือจุนคุณอาจิณ
แก่หากินสินทรัพย์นับอนันต์

แก่พากเพียรเรียนดียิ่งมีชื่อ
แก่สัตย์ซื่อแก่สร้างทางสุขสันต์
แก่เสริมศักดิ์รักสกุลคุณอนันต์
แก่ป้องกันเอกราชชาติเจริญ

แก่ไม่ดีเสียหลัก ในเรื่องนี้ท่านได้ประพันธ์ไว้ว่า...

แก่ใช้เงินเกินตัวเรื่องพัวพัน
แก่พนันวันหน้าถ้าต้องแย่
แก่เมาเหล้าเมารักมักปรวนแปร
แก่ยุแหย่แก่นินทาแก่สาบาน
แก่สอพลอ ยอให้ผิด เพราะอิจฉา
แก่ตัณหาพาจิตคิดฟุ้งซ่าน
แก่ขี้เกียจหลังยาวไม่เข้าการ
แก่หลบงานเพราะง่วงถ่วงโลกเอยฯ

อีกไม่นานนักเราก็จะจากกันไป ขอให้มีมโนธรรมสำนึกตลอดเวลาว่า “*เกิดมาทั้งทีเอาดีให้ได้ จะจากทั้งทีเอาดีฝากไว้ เกิดเป็นคนควรสร้างสร้างตนให้มีดี เกิดมาทั้งทีควรสร้างดีให้ติดตน*” แล้วจะเป็นบุคคลคุณภาพ!

ธรรมะจากหมา

๏ *พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)*

ในบรรดาสัตว์เลี้ยงที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม ทั้งได้รับความเมตตาจากเจ้าของมากที่สุด เห็นจะไม่มีอะไรเกินหมาไปได้ เพราะหมาเป็นสัตว์สารพัดประโยชน์ เลี้ยงง่าย ฝึกง่าย รักและหวงเจ้าของ หมาจึงออกจะมีอะไรๆ พิเศษกว่าพวกแมว หมูฯ อยู่มาก

เหตุนี้... หมากับคนจึงมีความผูกพันกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยามเกิดปัญหาหมาจึงถูกนำมาอุปมา-อุปไมย หรือใช้เป็นเครื่องสำหรับกระทบกระเทียบเปรียบเปรยและเยาะเย้ยถากถางกันให้เห็นเป็นประจำ เช่น...

หมาหมู่ - แสดงถึงความไม่เป็นสุภาพบุรุษ

หมาลอบกัด - อาฆาต พยาบาท ผูกใจเจ็บ ตาขาว ไม่สู้ซึ่งๆ หน้า

หมาหัวเน่า - ตัวเองโสโครก ไม่มีใครอยากเข้าใกล้ แต่ไปโทษสิ่งอื่นหรือผู้อื่น

หมาเห่าใบตองแห้ง - เห่าโดยไม่มีเหตุผล

หมาจรจัด - ไร้ที่ไปที่มา หาหัวนอนปลายเท้าไม่พบ

หมาจนตรอก - หมดทางหนี หันหน้ากลับมาสู้

หมาเลียปาก - คุ้นเคยสนิทสนมากจนกลายเป็นลืมตัว

ปากหมา - พูดไม่ดีก่อให้เกิดทุกข์โทษแก่ตนและคนอื่น นำเรื่องนี้ไปบอกคนโน้น นำเรื่องคนโน้นมาเล่าแก่คนนี้ จนแตกสามัคคีกัน

หมาสองราง - อยู่ไม่เป็นที่เป็นทาง เดี๋ยวไปทางโน้นเดี๋ยวมาทางนี้

ชิงหมามาเกิด - หมาจะเกิดแต่ไปเกิดก่อนหมา ถึงเกิดมาก็หาดีไม่ได้ เพราะทำแต่สิ่งไม่ดี จึงมีแต่คนรังเกียจ

กัดกันอย่างกับหมา - ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ ทั้งที่เป็นพวกเดียวกัน

หมาไม่รับประทาน - ฝีมือและคุณภาพไม่เอาไหนจริงๆ

นี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ถูกนำมากระทบกระเทียบเปรียบเปรย จุดประสงค์เพื่อจะเล่นงานบุคคลใดบุคคลหนึ่งในทางเสียหายนั่นเอง!

แท้จริง... หมามีคุณสมบัติพิเศษที่ควรศึกษาและสามารถพัฒนานำมาปฏิบัติได้ (หากไม่อายหมา) เช่น...

๑. *กินง่าย* - หมาไม่เลือกอาหารและสถานที่ ไม่ต้องการบรรยากาศ มุ่งอิ่มมากกว่ามุ่งอร่อย

๒. *นอนง่าย* - หมานอนได้ทั้งบนบ้าน, ใต้ถุน, สนามหญ้า, โคนไม้ หรือใต้ท้องรถ

๓. *สอนง่าย* - บอกฟัง สั่งเชื่อ พูดรู้เรื่อง ปฏิบัติตามได้

๔. *ฝึกง่าย* - ได้รับเกียรติให้เป็นผู้ตรวจสอบหรือพิสูจน์สิ่งผิดกฎหมายและคนร้าย กลายเป็นนักรบพิเศษของทหารและตำรวจทั่วโลก

๕. *ไม่แง่งอน* - ไม่มีมายาสาไถย แสดงออกตามสัญชาตญาณทั้งดีใจและเสียใจ

๖. *เห่า* - ส่งสัญญาณให้รู้ว่ามีคนแปลกหน้าหรือสิ่งแปลกปลอมเข้ามาในบริเวณ ถ้าเห่าแล้วไม่หยุดมันจะแฮ่ แสดงอาการให้รู้ว่า "อย่าเข้ามานะ" หากไม่หยุดก็จะโฮกใส่สุดท้ายคือกัด แสดงบทบาทของหน่วยรักษาความปลอดภัย

๗. *หอน* - เมื่อมีวิญญาณหรือภูตผีปีศาจแปลกปลอม ก็จะหอนและรับกันเป็นทอดๆ

๘. *ต้อนรับ* - เจ้าของไปไหนก็วิ่งส่ง เมื่อกลับก็ต้อนรับแสดงอาการดีใจด้วยการตะกุยตะกายและวิ่งนำหน้าหรือคาบสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นสัญชาตญาณแห่งความดีใจ

๙. *ปรับทุกข์* - หมาเป็นสัตว์ช่วยคลายความทุกข์ปรับทุกข์ยามเจ้าของสดชื่น มันก็ลิงโลดสดชื่น ยามเจ้าของซึมเศร้า มันก็ซึมและเศร้าด้วย มักจะมานอนเคียงข้างหรือเอาคางมาเกย ที่สำคัญมันไม่เคยเอา "*ปากหมาๆ*" ไปบอกกล่าว หรือเล่าให้ใครฟัง

๑๐. *กตัญญูกตเวที* - รู้จัก รู้จำ ว่าใครมีคุณ ใครให้อาหาร ใครให้การเลี้ยงดู หมาจึงไม่กัดเจ้าของหรือคนเลี้ยง

๑๑. *ติดสถานที่* - หมาจะติดสถานที่ และเขตแดนแม้จะวิ่งไปไหน สุดท้ายก็จะกลับที่เดิม

๑๒. *ภักดีต่อเจ้าของ* - หมาจะเฝ้าเจ้าของ ป้องกันชีวิตและสมบัติให้เจ้าของ ยามถูกเฆี่ยนตีก็ยอม หมอบ ไม่สู้ หรือขัดขืน

คุณสมบัติพิเศษทั้ง ๑๒ ประการนี้บุคคลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี โดยเปรียบเทียบ ดังนี้

๑. *กินง่าย* - ได้แก่ สุภโร ความเป็นผู้เลี้ยงง่าย

๒. *นอนง่าย* - ได้แก่ สุสยโน ความเป็นผู้อยู่ง่าย นอนง่าย

๓. *สอนง่าย* - ได้แก่ สุวโจ ความเป็นผู้ไม่ดื้อดึง ดื้อรั้น ดื้อด้าน เชื่อถ้อยฟังคำ

๔. *ฝึกง่าย* - ได้แก่ สุทนฺโต ความเป็นผู้ฝึกหัดไม่ยาก ผูกได้ จูงได้ นั่งได้ นอนได้ วิ่งได้ แล้วแต่จะสั่ง

๕. *ไม่แง่งอน* - ได้แก่ อนติมานี ความไม่มีมานะถือตัวถือตน หรือมายาสาไถย์

๖. *เห่า-หอน* - ได้แก่ สกฺโก ความเป็นผู้องอาจ แกล้วกล้า

๗. *ต้อนรับ* - ได้แก่ ปฏิสันถารคารวตา ความเป็นผู้มีปฏิสันถาร ใครมาต้อนรับ - กลับไปส่ง

๘. *ปรับทุกข์* - ได้แก่ กรุณา มีความเห็นใจ เข้าใจ มีน้ำใจ สงสาร และให้การสงเคราะห์

๙. *กตัญญูกตเวที* - รู้คุณและสนองคุณ ไม่ลบหลู่ดูแคลน หรือแว้งกัดผู้มีพระคุณ

๑๐. *ติดสถานที่* - ได้แก่ เป็นอยู่อย่างมีหลักฐานและหลักแหล่ง ไม่นิยมทำตน หลักลอย หรือเร่ร่อนจรจัด หาสังกัดมิได้

๑๑. *ภักดีต่อเจ้าของ* - ได้แก่ อุชุโก ซื่อสัตย์ จริงจัง และจริงใจ ไม่หน้าไหว้หลังหลอกไม่มีเล่ห์เพทุบาย

คุณสมบัติและคุณธรรมของหมาเหล่านี้ ล้วนมีตัวอย่างให้ได้ชื่นชมมาแล้วเช่น เรื่อง *"ย่าเหล"* สุนัขตัวโปรดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ที่ได้ชื่อว่า มีความจงรักภักดีเป็นเลิศจนได้รับยกย่องว่า *"สหายผู้ซื่อสัตย์"* และ คุณทองแดง สุนัขพันธุ์เทศ (เทศบาล) ตัวโปรดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงพระเมตตาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าหน้าที่ดูแลรักษา จนกลายเป็นสุนัขที่มีวาสนา เรียกว่า *"ไม่ธรรมดา"* ไปแล้ว คุณสี่ขาที่ได้กล่าวถึง มีความเป็นมาอย่างไร โปรดศึกษาความเป็นมาและความมีอะไรๆ พิเศษ โดยย่อๆ ดังต่อไปนี้...

ย่าเหล ผู้จงรักภักดี

ย่าเหลเป็นสุนัขพันทาง ขนยาวปุย สีขาว คางดำ เกิดในเรือนจำจังหวัดนครปฐม วันหนึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จตรวจเรือนจำ ได้ทอดพระเนตรเห็นลูกสุนัขตัวหนึ่งก็ตรัสชมว่าน่ารักน่าเอ็นดู เจ้าของจึงถวายให้ทรงรับมาเลี้ยงไว้แล้วพระราชทานนามว่า **ย่าเหล** ย่าเหลเป็นลูกสุนัขที่เฉลียวฉลาดแสนรู้ ช่างประจบ ถวายความจงรักภักดีในหลวงท่านเป็นอย่างยิ่งเสมือนเป็นทหารรักษาพระองค์ จึงเป็นที่ทรงโปรดปรานมาก

แต่ขณะเดียวกันที่ทรงโปรด ก็สร้างความอิจฉาริษยาและชิงชังให้แก่ข้าราชบริพารบางคนในราชสำนัก เคยมีเจ้านายบาง

พระองค์และข้าราชบริพารบางคนถูกย่าเหลกัดต่อหน้าพระที่นั่ง ก่อให้เกิดความเจ็บแค้น แต่ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ ต่อเมื่อพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ เสด็จพระราชดำเนินโดยลำพังไม่ทรงนำย่าเหลไปด้วยจึงเป็นโอกาสให้มหาดเล็กบางกลุ่มรุมทำร้ายเอา

วันต่อมาขณะอยู่หน้าพระที่นั่ง ก็ถึงที่ย่าเหลบ้าง มันกระโดดเข้ากัด และเห่าอย่างเกรี้ยวกราดกับผู้ที่เคยทำร้ายมัน ทั้งกัดทั้งเห่าแล้ววิ่งไปหาพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ วิ่งกลับไปกลับมาทำทีเป็นเชิงฟ้อง เมื่อพระองค์เข้าพระทัยก็กริ้วและทรงบริภาษอย่างแรงทำให้มหาดเล็กผู้นั้นได้รับความอับอายและเจ็บแค้นมากยิ่งขึ้นไปอีก ย่าเหลมีนิสัยชอบหนีออกไปเที่ยว วันหนึ่งจึงมีผู้ไปพบย่าเหลนอนตายข้างกำแพงพระบรมมหาราชวังด้านวัดโพธิ์ ท่าเตียน ย่าเหลถูกปืนยิงจนตาย สันนิษฐานกันว่าคนที่ฆ่าย่าเหลต้องไม่ใช่มหาดเล็กธรรมดา เพราะคนที่มีปืนได้ต้องเป็นคนชั้นพระยาพานทองหรือเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง

อนุสาวรีย์หมา

การตายของย่าเหลนำความโทมนัสสู่พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ อย่างมากจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดงานศพอย่างดี มีหีบใส่ศพ มีมหาดเล็กแต่งตัวเป็นสัตว์นานาชนิดเข้าร่วมขบวนแห่ด้วย ของชำร่วยที่แจกในงานศพคือผ้าเช็ดหน้าพิมพ์รูปย่าเหล มีตราวชิระที่มุมด้านขวาพร้อมกันนี้ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ขึ้นหล่อด้วยทองแดง ประดิษฐ์ไว้หน้าพระตำหนัก

ชาลีมงคลอาสน์ ในพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ชื่อ "*ย่าเหล*" พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ทรงตั้งจากชื่อตัวละครในเรื่อง "My friend Jarlet" ที่พระราชนิพนธ์ใหม่เป็นภาษาไทยชื่อเรื่อง "*มิตรแท้*" และย่าเหล่ก็ถูกยิงตายเหมือนกับยาเลต์ในละครเรื่องนี้เหมือนกัน!

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...กับคุณทองแดง

ภายในบริเวณพระราชวัง พระตำหนักสวนจิตรดา นอกจากจะเป็นที่ก่อกำเนิดโครงการในพระราชดำริ ซึ่งเอื้ออำนวยประโยชน์สุขให้กับคนไทยทั้งประเทศอย่างมากมายแล้ว พระราชวังแห่งนี้ยังเป็นที่พำนักของบรรดา "*คุณๆ*" ทั้งหลาย ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างความเกษมสำราญให้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องราวของแต่ละ "*คุณ*" ล้วนแต่ช่วยให้ทราบถึงน้ำพระทัยที่ทรงเปี่ยมด้วยพระเมตตาและพระอารมณ์ขัน รวมทั้งพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นที่เคารพรักของปวงชนชาวไทยให้เด่นชัดขึ้น

(ตอนที่ ๑) เช้าวันใหม่ที่สดใส ของ "คุณมะลิ"

แต่เดิมนั้น ภายในพระตำหนักสวนจิตรลดา เคยมี "คุณ" เพียงแค่ ๔ คือ "*คุณสุดหล่อ*" "*คุณหมามุ่ย*" สุนัขพันธุ์ค็อกเกอร์ กับ "*คุณซูซี่*" และคุณ "*คุกกี้*" ซึ่งเป็นสุนัขพันธุ์ค็อกเกอร์สแปเซียล วันหนึ่ง...สุนัขขี้เรื้อน ขนยาวสีขาวจากข้างถนน ซึ่งเคยเรียกกันว่า "*อีมะลิ*" ก็มุดหลุดรอดเข้าไปภายในบริเวณกรงของ "คุณๆ" ทั้งหลาย ในช่วงระยะที่กำลังเป็นสัด พร้อมที่จะ

ผสมพันธุ์ *"คุณสุดหล่อ"* กับคุณ *"หมามุ่ย"* ก็เลยขึ้นไปผสม กระทั่งเจ้าหน้าที่ภายในวังมาเห็น *"อีมะลิ"* เข้าจึงจับไปส่งให้กทม. เมื่อความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงมีรับสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปรับเมียของ *"คุณสุดหล่อ"* กับ *"คุณหมามุ่ย"* กลับมาเลี้ยงดู มะลิก็เลยได้รับการเลื่อนฐานะ จากที่เคยเรียกกันว่า *"อีมะลิ"* สุนัขจรจัดข้างถนน กลายเป็น *"คุณมะลิ"*

ในช่วงระยะที่นำ *"คุณมะลิ"* กลับมาเลี้ยงดูฟูมฟักเพื่อให้หายจากการเป็นขี้เรื้อน โดยฝากไว้ที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ *"คุณมะลิ"* ก็เริ่มเปล่งปลั่งขึ้น ขี้เรื้อนหายไป และปรากฏว่า "คุณมะลิ" ตั้งท้อง และได้คลอดลูกออกมาทั้งหมด ๙ ตัว ซึ่งเป็นลูกของคุณ *"สุดหล่อ"* กับ *"คุณหมามุ่ย"* (เนื่องจาก *"คุณสุดหล่อ"* กับคุณ *"หมามุ่ย"* เป็นสุนัขพันธุ์ดัลเมเชี่ยนทั้งคู่ และยังผลัดกันผสม ก็เลยดูไม่ออกว่าเป็นลูกใคร)

คุณหมอ นพกฤษณ์ จันทิก นายสัตวแพทย์ประจำโรงพยาบาลสัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นนายสัตวแพทย์ซึ่งร่วมดูแลสุนัขของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับทีมนายสัตวแพทย์ประจำโรงพยาบาลสัตว์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เล่าว่า หลังจาก *"คุณมะลิ"* คลอดลูกได้ครบ ๑ อาทิตย์ โรงพยาบาลสัตว์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็ส่ง *"คุณมะลิ"* และลูกๆ กลับเข้าวัง ซึ่งครอบครัวของ *"คุณมะลิ"* ก็ได้สร้างความเกษมสำราญให้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างมาก

นายสัตวแพทย์ นพกฤษณ์เล่าว่า...พอมีลูกสุนัข ๙ ตัวเข้ามาอยู่ในวัง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็คงจะทรงมีพระเกษมสำราญขึ้นมาก เสด็จพระราชดำเนินมาทรงถ่ายรูปลูกสุนัขทั้ง ๙ ด้วยพระองค์เองทุกวัน...ตอนช่วงที่ลูกสุนัขคลอด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงละเอียดมาก มีรับสั่งให้จดวันที่และเวลาเป็นนาที รวมทั้งชั่งน้ำหนักแรกคลอด ถวายรายงานให้พระองค์ท่านทราบ...หลังจากนั้นก็ยังต้องชั่งน้ำหนักถวายรายงานพระองค์ท่านทุกวัน แม้กระทั่งภายหลัง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานลูกๆ ของ *"คุณมะลิ"* ให้กับข้าราชบริพารที่ทรงเลือกสรรว่ารักสุนัขจริงๆ ไปแล้ว ก็ยังมีรับสั่งด้วยความเป็นห่วงให้ถ่ายรูปลูกสุนัขมาส่ง และให้ชั่งน้ำหนักลูกสุนัขมาถวายรายงานให้พระองค์ท่านทราบอย่างน้อยเดือนละครั้ง

(ตอนที่ ๒) "คุณทองแดง"

หลังจากที่ *"คุณมะลิ"* มีลูกเล็กๆ ได้ไม่นาน *"คุณทองแดง"* ลูกสุนัขพันธุ์เทศ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงย่อมาจากคำว่า *"เทศบาล"* ก็ได้เข้ามาอยู่ในพระราชวังพระตำหนักสวนจิตรลดาบ้าง แต่เดิม *"คุณทองแดง"* เป็นลูกของ *"มะแดง"* สุนัขจรจัดบริเวณถนนพระราม ๙ โดยมีนายแพทย์คนหนึ่งนำ *"ทองแดง"* มาทูลเกล้าถวายให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตร เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปเปิดศูนย์การแพทย์พระราม ๙ เมื่อทอดพระเนตร *"ทองแดง"* แล้วก็มีรับสั่งว่า ให้นำเข้ามาเลี้ยงในวังเพราะ *"มะแดง"* แม่ของ *"ทองแดง"* ในเวลานั้นมีสภาพโทรมมาก ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ พระบาทสมเด็จ

พระเจ้าอยู่หัวจึงยก *"คุณทองแดง"* ให้เป็นลูกเลี้ยงของ *"คุณมะลิ"* เพราะ *"คุณทองแดง"* ในเวลานั้นอายุน้อยกว่าลูกๆ ของคุณ *"มะลิ"* แค่วันเดียว ซึ่ง *"คุณมะลิ"* ก็ต้อนรับลูกใหม่เป็นอย่างดี ไม่มีความรังเกียจ และรัก *"คุณทองแดง"* เหมือนลูกของตัวเอง จากที่เคยมีลูกสุนัข ๙ ตัว *"คุณมะลิ"* จึงต้องให้นมลูกถึง ๑๐ ตัว แต่เนื่องจาก *"คุณมะลิ"* แข็งแรง มีอาหารการกินดี จึงทำให้มีน้ำนมเพียงพอสำหรับการเลี้ยงลูกทั้ง ๑๐ ได้

นายแพทย์นพกฤษณ์ เล่าว่า "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชื่นชม *"คุณมะลิ"* ในฐานะที่เป็นแม่สุนัขตัวอย่าง เพราะไม่มีความรังเกียจเดียดฉันท์ ลูกสุนัขอย่าง *"คุณทองแดง"* ซึ่งไม่ใช่ลูกของตัวเองเลย...ในบางครั้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงใช้เรื่องของ *"คุณมะลิ"* มาเป็นคติสอนคนหลายๆ คน จากที่เคยเป็นลูกสุนัขจรจัด พี่น้องถูกรถทับตายไปวันละตัวสองตัว *"คุณทองแดง"* ต่อมาก็มีผู้รับไปเลี้ยงดูฟูมฟัก เมื่อเข้ามาอยู่ในวัง *"คุณทองแดง"* ก็เป็นที่โปรดปรานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องจากเป็นสุนัขที่ชาญฉลาดมาก

นายแพทย์นพกฤษณ์เล่าต่อว่า ความฉลาดของ *"คุณทองแดง"* ก็เช่นกัน เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรียกให้คุณทองแดงขึ้นเฝ้า เพื่อที่จะทรงชั่งน้ำหนัก แค่เพียงรับสั่งว่าทองแดงไปชั่งน้ำหนัก *"คุณทองแดง"* ก็จะเดินขึ้นตาชั่ง หากตัวของ *"คุณทองแดง"* บังอยู่ *"คุณทองแดง"* ก็จะเบี่ยงตัวเพื่อให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงก้มลงทอดพระเนตรสเกลได้สะดวก

...หรืออย่างเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับที่พระตำหนักเปี่ยมสุข พระราชวังไกลกังวล หัวหิน และนำคุณฯ ไปด้วย...เมื่อเสด็จพระราชดำเนินลงมาเพื่อทรงออกกำลัง ตรงถนนบริเวณชายหาด ซึ่งมีต้นมะพร้าวอยู่ เพียงรับสั่งว่าอ้อมต้นมะพร้าว คุณทองแดงก็จะวิ่งอ้อมต้นมะพร้าวทันที โดยไม่ต้องมีการสอน ในขณะที่คุณอื่นๆ จะวิ่งเล่นสนุกสนานตามประสา ...และเมื่อวิ่งอ้อมต้นมะพร้าวไปสักครึ่งต้น คุณทองแดงก็หยุด หันมามองพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เหมือนจะถามว่าถูกไหมพระเจ้าข้า ทำนองนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงพยักพระพักตร์ หลังจากนั้นคุณทองแดงก็จะเดินหรือวิ่งต่อ

...แล้วคุณทองแดงเป็นสุนัขที่ไม่เข้ามาเคลียคลอพระองค์ท่านเวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนิน คุณทองแดงจะนำเสด็จอยู่หน้าพระองค์ท่าน...เวลาพระองค์ท่านประทับนั่ง คุณทองแดงก็จะหมอบอยู่ด้านหน้า ใช้สองขาหน้าเกยกันเหมือนคนกำลังหมอบคลานเป็นท่านี้ตลอด แล้วหันหน้าออกไปด้านนอกคอยระแวดระวังด้านนอกอย่างเดียว *"คุณทองแดง"* จึงได้รับการตั้งฉายาว่าเป็น *"สุนัขตัวโปรดประจำรัชกาล"*

ท่านทั้งหลาย..ขึ้นชื่อว่า ความดีหากทำด้วยใจบริสุทธิ์ ไม่ว่าจะทำกับใครที่ไหน มีผลชวนให้ชื่นใจทั้งนั้น มีไม่น้อยที่ทำดีแล้วรู้สึกไม่ได้ดี ทำดีแล้วต้องมานั่งเป็นทุกข์ ถึงกับมีคำพูดตัดพ้อเชิงเหน็บแนมแกมประชดว่า *"ทำดีแล้วไม่ได้ดี"* หรือ *"ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป"* อะไรทำนองนั้น สุดท้ายก็ฝ่อ, ท้อแท้,

ท้อถอย, ไม่คิดที่จะทำดีต่อไป เหตุที่เป็นดังนี้ ก็เพราะการหลงเข้าไปยึดติด คิดว่าทุกสิ่งจะเป็นไปตามที่ใจปรารถนา *ผิดหวัง...เพราะเข้าไปตั้งความหวัง, สมหวัง...เพราะไม่เข้าไปตั้งความหวัง* หรือกำหนดกะเกณฑ์ให้สิ่งนี้คนนั้นเป็นเช่นที่เราต้องการ เราเป็นสุขเพราะสนุกกับการทำดี เราเป็นทุกข์เพราะเราหลงเข้าไป ติดดี, ยึดดี, คิดว่าคนนั้นดี สิ่งนี้ดี แล้วสิ่งนั้นก็หาได้ดีหรือเป็นไปตามที่คิดและหวังไม่

พ่อแม่...มีลูก จึงต้องทุกข์เพราะลูก, มีหลานก็ต้องทุกข์เพราะหลาน, ครูอาจารย์..มีศิษย์ ก็ต้องทุกข์เพราะศิษย์, คนมีความรักก็ต้องทุกข์เพราะความรัก ดังมีคำว่า "*รักมีพิษ - รักเป็นพิษ*" หรือ "*มีรักที่ไหนมีทุกข์ที่นั่น*" เวลามีรักก็ดูเหมือนมีสุข ครั้นรักจืดคนรักจาง หรือคนรักจากไปก็กลายเป็นทุกข์อีก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่าการพลัดพรากจากคนรัก, ของรัก นั้นเป็นทุกข์

ความรัก คืออะไร? ยากที่จะวิจัยวิจารณ์กัน, แต่สำหรับข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าชอบความรัก และไม่ว่าจากใคร, ค่าของความรักจากทุกผู้ล้วนมีอำนาจเหนือหัวใจข้าพเจ้าไปเสียทั้งนั้น เหตุที่มันได้ช่วยทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่ามีค่าขึ้น รู้สึกและคิดฝันในทางที่เป็นสุข...หวาน...และช่วยให้ชีวิตหายเซ็ง!

ในบรรดาผู้ที่รักข้าพเจ้า ก็เห็นมีแต่ ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, หมี, และ โบ้, เท่านั้น ที่ข้าพเจ้าไม่มีความหวาดระแวง ทั้งนี้ก็เพราะ ตาลก็ดี, ปุ๊กก็ดี มีความจริงใจและไม่เคยแสดงละครกับข้าพเจ้า ไม่ว่าในยามไหนๆ ต่อหน้าหรือลับหลัง ยิ่งยามที่ข้าพเจ้า

ไม่อยู่หรือเดินทางไปแสดงธรรมต่างจังหวัดไกลๆ ไม่ได้พบหลายวัน ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, หมี, และ โบ้, จะหงอยเหงา และจะลิงโลดดีใจจนน่าหมั่นไส้เมื่อข้าพเจ้ากลับและมีของโปรดมาฝาก

ตาล..มาอยู่กับข้าพเจ้าก่อนและอยู่นานกว่าใครอื่น โดยมิมีใครนำมาฝาก เธอมาเองและเสงี่ยมเจียมตัวมีมารยาท, ว่านอนสอนง่าย ใหม่ๆ ข้าพเจ้าก็มิสู้จะใส่ใจหรือใยดีนัก แต่ยิ่งนานวันตาลกลับแสดงให้ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นผู้ที่หวง, และห่วงข้าพเจ้ามากกว่าใคร ยามข้าพเจ้ามีกิจออกไปนอกวัด ตาลจะเป็นผู้อาสาออกไปส่ง จนรถและข้าพเจ้าลับตาแล้วจึงจะกลับ และเฝ้ารอคอยว่าข้าพเจ้าจะกลับเมื่อใด ต่อมาตาลได้แฟนและให้กำเนิดลูก คือ ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, หมี, และโบ้, ลูกของตาลข้าพเจ้าตั้งชื่อเองบ้าง พระเณรในคณะช่วยกันตั้งและเรียกบ้าง ลูกของตาลล้วนน่ารักและว่านอนสอนง่าย, กินอยู่ง่าย ถึงแม้ตาลจะเพิ่มผลิตผลพลเมืองให้อีกหลายชีวิต แต่ทุกคนก็เต็มใจที่จะอุปการะเลี้ยงดูและเอ็นดูลูกของตาลอย่างเท่าเทียมกัน

ต่อมาข้าพเจ้าไปแสดงธรรมยังต่างจังหวัด กว่าจะกลับก็ดึกมาก วันนั้นคณะเงียบเหงาผิดปกติเพราะมีผู้แอบริษยา เห็นข้าพเจ้าเมตตาตาลและลูกๆ มากกว่า จึงพากันพรากตาลและลูกไปจากข้าพเจ้า คงเหลือแต่ปุ๊กกับปุยฝ้ายเท่านั้น เหตุที่ปุ๊กกับปุยฝ้ายไม่ถูกพรากเหมือนแม่และพี่ๆ ก็เพราะปุ๊กปราดเปรียว มีศิลปะในการเอาตัวรอด ส่วนปุยฝ้าย...เขาเห็นว่ายังเล็กเกินไป เกรงจะเป็นอันตรายจึงให้ความเอ็นดูอุ้มชูไว้

ปุ๊ก...ตกใจในเหตุการณ์ เฝ้าซ่อนตัวอยู่ในที่ลับและปลอดภัย จนเมื่อข้าพเจ้ากลับจากภารกิจยังต่างจังหวัดในยามดึก ปุ๊กจึงออกจากที่ซ่อนและเข้ามาฟ้องข้าพเจ้า ด้วยอาการหวาดอย่างเห็นได้ชัด ข้าพเจ้าปลอบใจจนปุ๊กหายกลัวและรับประกันว่าต่อนี้ไปปุ๊กจะปลอดภัย ปุ๊กจึงหายระแวงและหวาด ปฏิบัติหน้าที่เป็นยามเฝ้าคณะเวลาที่ข้าพเจ้าหรือพระเณรไม่อยู่ แขกไปไทยมาปุ๊กไม่เคยบกพร่องต่อหน้าที่ จนข้าพเจ้าเห็นใจในความดีและแอบเพิ่มพูนความรักความภาคภูมิใจในตัวปุ๊กยิ่งขึ้น ถือว่าปุ๊กนี่แหละคือกัลยาณมิตรที่แท้จริงของข้าพเจ้า

แล้ววันหนึ่ง...ปุ๊กก็จากข้าพเจ้าไป เพราะปุ๊กป่วยเป็นโรคลำไส้อักเสบ อาเจียนออกมาเป็นเลือดอย่างน่าสงสาร ปุ๊กนอนป่วยแววตาละห้อยชำเลืองดูข้าพเจ้าที่ระเบียง คล้ายจะบอกลา ตอนที่ข้าพเจ้าจะลงกุฏิเพื่อไปเทศน์แล้วปุ๊กก็จากข้าพเจ้าไป ปุ๊กตายโดยไม่มีโอกาสจะให้หมอได้เยียวยา *สิงห์, จิง, ประสูติ, สุรชัยและสมเจตน์* ทำหน้าที่เป็นสัปเหร่อ และเป็นผู้รายงานให้ข้าพเจ้าทราบ เตสํ วูปสโม สุโข เป็นสุขๆ เถิดนะปุ๊กเอ๋ย..!

ที่คณะต้องเงียบเหงาปราศจากเสียงเพลงขับขาน ดุจพนาวัลย์ที่ไร้เสียงจักจั่นและเรไร ทุกคนตกอยู่ในความเศร้าเมื่อสูญเสียปุ๊ก ...จากนั้นทุกคนก็หันมาทุ่มเทความรักให้กับปุยฝ้าย...*สิงห์, จิง, ประสูติ, สุรชัย, สมเจตน์, และกรุง* สังเกตเห็นว่าปุยฝ้ายออกจะว้าเหว่ เพราะขาดเพื่อนเล่น จึงไปชักชวน *หลง,* และ*แบล็ค* มาอยู่ด้วย หลงและแบล็คมาอยู่กับข้าพเจ้าในวันเดียวกันตั้งแต่

เล็กๆ หลง...ไม่สู้จะร่าเริงและว่ายากสอนยาก ไม่ค่อยรู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูงและออกจะอกตัญญู จึงมิสู้จะมีใครปันใจรัก ตรงข้ามกับแบล็คเมื่อมาอยู่ใหม่ๆ ก็ขรึมและหวาดกลัว แต่แบล็คเป็นผู้เกิดในตระกูลผู้ดี มีการศึกษาและรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ประกอบกับมีนิสัยร่าเริง กินง่ายอยู่ง่าย เป็นกันเอง รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่หยิ่งยะโส จึงมีผู้หยิบยื่นของกินของใช้และไมตรีให้มิได้ขาด แบล็คจึงมีความสุขและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

ส่วนหลง...มีนิสัยนอกจากว่ายากสอนยากแล้ว ยังกินยากนอนยาก จึงแอบหลบไปนอนเสียนอกคณะ นานๆ จะโผล่หน้ามาให้เห็น บางครั้งแม้จะเรียกหรือให้คนไปตาม ก็มิสู้จะเต็มใจกลับถิ่นเคยอยู่อู่เคยนอน เที่ยวเร่ร่อนจรจัดสาธารณ์เรื่อยไปไร้หลักแหล่งจะพึ่งพาอาศัยใดๆ ก็ไม่ได้ ชอบปั้นน้ำเป็นตัว ชีวิตของหลง...จึงขาดเสน่ห์...ต้องร่อนเร่หากิน ซึ่งก็มิสู้จะพอปากพอท้อง ถึงกระนั้นแม้ผู้คนจะรังเกียจและไม่มีใครจะอินังขังขอบ ข้าพเจ้าก็อดที่จะเวทนาหาจังหวะหยิบยื่นให้ไม่ได้ แม้จะถูกทักท้วงว่าปล่อยเขาไปตามยถากรรมเถอะก็ตาม...

ข้าพเจ้าประหลาดใจเหตุการณ์ในสังคมยุคโลกาภิวัฒน์ *แม่ฆ่าลูก, ลูกฆ่าพ่อ, พ่อเอาลูกไปโยนน้ำ, ผู้ใหญ่บังคับให้เด็กขายตัว, ครูอาจารย์ข่มขืนศิษย์, ศิษย์เนรคุณครูอาจารย์, พี่น้องไม่ปรองดองกัน, ผู้ใหญ่ไม่มีไมตรีต่อเด็ก, เด็กก้าวร้าวผู้ใหญ่, ผู้มีอันจะกินเห็นแก่ตัวจัดอัตคัดไมตรี,* เหตุเป็นเช่นนี้ ต่างก็ว่ากันว่า เพราะอำนาจเศรษฐกิจตกต่ำ ศีลธรรมเสื่อมทราม จึงทำให้พากันประพฤติตัวปฏิบัติตนดุจยักษ์มาร ข้าพเจ้าไม่ยอมคล้อยตาม เหตุผลในคำ

วิเคราะห์วิจารณ์ดังนี้ เพราะแน่ใจว่าความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ความรักของครูที่มีต่อศิษย์ ควรจะอยู่เหนือเหตุผลใดๆ พ่อแม่มนุษย์ไม่มีเหตุผลที่จะทอดทิ้งลูกของตัวเอง หากอ้างเหตุผล ก็คงเป็นเหตุผลเพื่อจะปลีกตนให้พ้นจากภาระที่ธรรมชาติได้มอบให้ เพราะภาระชนิดนี้มันเหนือเหตุผลจริงๆ

ที่ข้าพเจ้าคิดอย่างนี้ ก็เพราะข้าพเจ้ามั่นใจว่า ในท่ามกลางความตลบตะแลงเล่ห์กระเท่ของประดาความรักทั้งหลายนี้ ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ครูที่มีต่อศิษย์ จะต้องยืนหยัด, ท้าทาย, ความแปรปรวนของอารมณ์อยู่และจะอยู่ไปตราบนานเท่านาน ที่ข้าพเจ้ามั่นใจอย่างนี้ ก็เพราะ *ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, หมี, โบ้* และ*แบล็ค* มิเคยทำให้ข้าพเจ้าต้องผิดหวัง, ช้ำ, หรือต้องระแวงในพฤติกรรม

ความรักหรือวิญญาณที่ตาลและลูกๆ มีต่อข้าพเจ้า เป็นความรักที่มีความหมายกว้างไกลไพศาล จนยากที่จะสรุปลงได้ด้วยข้อความสั้นๆ นอกจากจะขอบอกว่า ความรักของ*ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, โบ้* และ*แบล็ค* ช่วยทำให้ข้าพเจ้าเห็นความมั่นคงและจริงใจในหัวใจหมา

ถูกแล้ว ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, โบ้, หมี, และแบล็ค ไม่ใช่คน...!

บาลีใครว่าไม่มีค่า..! *

๏ พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

เรียนทำไม? บาลีไม่มีประโยชน์ จบแล้วต้องไปสมัครงานที่เมืองสาวัตถี สู้เรียนทางโลกไม่ได้ จบแล้วหางานง่ายสบายกว่ากันเยอะเลย เป็นคำที่ได้ยินได้ฟังจนชินชา ได้ฟังครั้งใดก็อดทอดถอนใจไม่ได้ อนิจจา..บาลีไม่มีค่า ข้าพเจ้ารำพึง!

ต้องขอออกตัวแก่ท่านผู้อ่านทั้งหลาย ณ บัดนี้ก่อนว่า ข้าพเจ้ามิใช่นักบาลี แต่มีใจรักและผูกพันกับบาลี เรื่องที่จะแสดงความรู้สึกออกมาเป็นภาษาบาลีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนนั้น ก็คงจะเป็นได้เพียงว่า เล่าความรู้สึกหรือประสบการณ์ที่ได้มีโอกาสสัมผัสกับบาลีบ้างเล็กน้อยนั้นสู่ท่านผู้อ่าน ขอเริ่มเรื่องที่จะทำให้มิต้องเสียเวลา ณ บัดนี้

เมื่อปี ๒๕๐๖ ข้าพเจ้ามีโอกาสได้เยื้องกรายเข้ามาสู่พระอารามที่มีนามว่า ดินแดน *ขวาน ๓ หมื่น ปืน ๓ กระบอก*

** ประพันธ์ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ "พระครูปลัดชัยวัฒน์" พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือ "ปริญญานุสรณ์" ฉลอง ป.ธ.๙ สามเณรผดุง แปงการิยา วัดประยุรวงศาวาส ๑๔ ก.ค.๒๕๓๔*

หอก ๓ แสน (วัดประยุรวงศ์) แห่งนี้เป็นครั้งแรก ด้วยพันธะทางสายเลือด ทั้งที่ขณะนั้นข้าพเจ้ายังไม่เดียงสานัก (๖ ขวบ) จวบกระทั่งปี ๒๕๑๓ จึงได้ย้อนกลับมาอีกครั้ง เพราะพระพี่ชาย (ลูกผู้พี่) *มีบุญวาสนาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระขุนนางชั้นเจ้าคุณ* จากนั้นอีกไม่นานเมื่อเสร็จภาระด้านการศึกษาเล่าเรียนเบื้องต้นทางบ้าน ข้าพเจ้าก็ได้มาอยู่วัดประยุรวงศ์สมใจ

วัดนี้ครั้งที่ข้าพเจ้ามาอยู่เมื่อ ๔๐ กว่าปีก่อนมีภิกษุสามเณรมาก มิต่ำกว่า ๑๔๐-๑๖๐ เป็นประจำทุกๆปี ประการสำคัญหาสามเณรที่ไม่เป็นเปรียญแทบไม่พบ หาพระหลวง...(ตา) ทำยายากรู้สึกภูมิใจที่ได้อยู่วัดมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี วัดหลวง โดยเฉพาะชื่อวัด *"ประยุรวงศ์"* แม้จะมิใช่วัดขนาดใหญ่ แต่มีเสน่ห์ทางความรู้สึกและต่อจิตใจของข้าพเจ้ามาก ในฐานะที่เป็นเครื่องผูกพันทางจิตวิญญาณโด่งดังในเชิงเทศน์ รุ่งเรืองเฟื่องฟูทางการศึกษาระดับแนวหน้าของเมืองหลวงพระพี่ชายเป็นเปรียญ ๙ ประโยค เป็นผู้อำนวยการและเป็นอาจารย์ใหญ่ มีชื่อเสียงในเชิงบาลีมาก สำนักเรียนมีภิกษุ-สามเณรมาเรียนบาลีนักธรรมวันละไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ รูป แบ่งเป็น ๓ ภาค ภาคเช้า-บ่าย-ค่ำ มีนักเรียนมาศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไม่ต่ำกว่า ๔๐๐ ถึง ๕๐๐ คน ภายในคณะที่ข้าพเจ้าอยู่ ล้วนแต่เป็น *มหา-เปรียญ* ประโยคสูงๆทั้งนั้น เว้นข้าพเจ้าผู้เดียว!

ปี ๒๕๑๔ เป็นปีแรกที่เด็กกะโปโลบ้านนอกเช่นข้าพเจ้า มีโอกาสได้ลิ้มรสบาลีเป็นครั้งแรก โดยถูกบังคับให้ท่องไวยากรณ์ทุกวันพอตกเย็นก็ถูกทดสอบโดยรุ่นพี่ที่ควบคุมดูแล ได้บ้างไม่ได้บ้างตามเรื่อง สมัยนั้นใครสอบได้ที่ ๑,๒,๓ ในชั้น อาจารย์ใหญ่และ

อาจารย์ประจำชั้นท่านจะให้รางวัลทุกชั้นทุกคน ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนๆ ได้ ก็นึกยินดีแกมอิจฉา(อยากได้) ทำอย่างไรเราจะได้บ้าง? ก็เลยมุมานะทั้งขยันท่องและขยัน..(เรียน) พอประกาศผลสอบข้าพเจ้าแทบบ้า..(บ้าเพราะดีใจ) นักเรียนทั้งชั้น ๔๔ รูป ข้าพเจ้าได้ที่ ๑ แล้วก็เกือบบ้าเพราะเสียความรู้สึก ไม่มีโอกาสได้เชยชมรางวัลกับเขา เพราะปีนั้นอาจารย์ประจำชั้น ท่านทั้งบูดและเบี้ยว! ทั้งที่ชั้นอื่นๆคงได้ตามปกติ

บาลีมีรสขมขื่น แต่ผลของมันสดชื่นเสมอ มารู้สึกว่าบาลีมีรสขมขื่น (ยาก) ก็เมื่อถูกชี้ให้ทำตัว (ประกอบศัพท์) และให้แปลทั้งโดยอรรถและพยัญชนะ อาจารย์รุ่นก่อนๆท่านเอาจริงเอาจังกับการสอนมาก ใครท่องแบบไม่ได้มักจะถูกทำโทษ ทำให้ลูกศิษย์นอกจากอยากเรียนอยากรู้แล้วก็ทั้งเกรงทั้งกลัว ต่างกับปัจจุบันอาจารย์ใจดี ไม่มีปัญหาว่าได้ไม่ได้ก็เรียนกันไป หรือเกรงจะเข้าตำราว่า *นักเรียนได้ดีเพราะครูตีด่า แต่ครูจะมรณาเพราะตีด่านักเรียน* หรืออย่างไรไม่ทราบ ยุคสมัยยืนขาเดียวหน้าชั้นคาบไม้บรรทัด หรือก้มหน้าเอากำปั้นเขกกับกระดาษหรือครูที่มีวิทยายุทธสูง ก็มักจะส่งชอล์กไปให้ทั้งกล่องทั้งที่นักเรียนไม่เต็มใจรับ..!

ชีวิตหักเห..ข้าพเจ้าเรียนบาลีได้ดีพอใช้โดยเฉพาะวิชาแปลข้าพเจ้ามิแพ้ใคร จัดอยู่ในขั้นแนวหน้าหรือดารา แต่ข้าพเจ้าก็ไปไม่ถึงดวงดาว (มหา) เพราะปัญหาความอยู่รอดของตัวเอง ห่วงอ่างกะปิ ยุคนั้นเป็นยุค อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ คือตัวใครตัวมันเป็นส่วนใหญ่ จะพึ่งผู้ใหญ่ก็ไม่ค่อยจะมีผู้ใหญ่ให้พึ่ง จึงเรียนบ้างหยุดบ้าง สอบบ้างไม่ได้สอบบ้าง สุดท้ายก็ไหลวไหลพาลเลิกสอบและเลิกเรียนไปในที่สุด

ท่านผู้อ่านที่รัก นึกว่าเสียเวลาอ่านอนุทินชีวิตเด็กบ้านนอกคนหนึ่งก็แล้วกัน คงไม่ไร้ประโยชน์เสียทีเดียว ถามว่าเมื่อเรียนอยู่ได้อะไร? อ้อ..ก็ได้ความรู้เป็นของแท้แน่นอน เมื่อเลิกเรียนเลิกสอบแล้วได้อะไร? ได้สองอย่างคือถูกด่าและความมานะ *ผู้ใหญ่ท่านหวังดีต้องการให้ข้าพเจ้าเป็นนักธรรม (มหา) แต่ข้าพเจ้าดันผ่าไปเป็นนักเทศน์* ช่วยไม่ได้ใจมันชอบ มันฝังลึกในความรู้สึกตั้งแต่ยังเป็นเณร..ข้าพเจ้านึก!

คำว่า *อยากเป็นนักเทศน์ให้อยู่วัดประยูรฯ..!!!* มันฝังลึกในสันดานซะแล้ว นี่ก็มิใช่เพราะบาลีดอกหรือ? ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นนักเทศน์กับเขาได้ ไม่มีบาลีตันติภาษาจารึกคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ แน่ใจหรือว่าพระสัทธรรมจะคงอยู่ ไม่มีบาลีแล้วท่านจะเอาอะไรไปสวด ไปอนุโมทนา ยถา สัพพี เอ บี ซี ดี หรือ? ตลก..! ชาวบ้านเขาเก่งกว่าหลายเท่า ตั้งแต่ นโม ยัน เอวัง เทศน์ สวด บวช ฉัน ท่านใช้ภาษาอะไรถ้ามิใช่มคธหรือบาลี *ได้รับสิทธิการศึกษาสูงขึ้น ได้รับเกียรติ ได้รับพระมหากรุณาฯจากเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน* เพราะอะไร? *ยศ อำนาจ วาสนา บารมี* เป็นมหา *พระครู เจ้าคุณ* เป็นได้เพราะอะไร ถ้ามิใช่สิ่งเหล่านี้เป็นฐาน ข้าพเจ้าไม่สู้สบายใจนักกับคำว่า *"อยากรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ให้ถามพระ อยากรู้เรื่องธรรมะให้ถามโยม"* เพราะฉะนั้น ได้หมวกอย่า*ลืมร่ม ได้พรมอย่าลืมเสื่อ!*

อดีต..ทุกๆปีจะมีพระภิกษุสามเณรจากต่างจังหวัด เข้ามาแสวงหาวัดอยู่เป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้ามีโอกาสได้พูดคุยเชิงสัมภาษณ์ก็หลายท่าน บอกว่า ไปมาหลายวัดแล้วแต่ไม่มีใครรับ ทำไมจึงไม่รับ เพราะจะขอพึ่งพาอาศัยเพียงเพื่อเรียนวิชาทางโลกอย่างเดียว

นี่ก็เป็นอีกเหตุหนึ่งในหลายๆเหตุที่เป็นผลให้ถูกปฏิเสธ *ภาษาของพระพุทธเจ้ายังไม่สนใจใคร่ศึกษาแล้วใครเล่าเขาจะยินดี (รับ)*

วัดทุกแห่งหากเราจะเข้าไปเพื่อช่วยวัดช่วยศาสนาจริงๆ คงไม่มีใครรังเกียจ ส่วนใหญ่คิดจะอาศัยแต่วัด คิดแต่ว่าตัวจะได้อะไรจากวัด วัดจะให้อะไรแก่เรา มิได้คิดว่าเราจะทำอะไรเพื่อวัด วัดจะได้อะไรจากเรา *วัดใดมีแต่ผู้อาศัยวัดนั้นนับวันจะรุ่งริ่ง* วัดใดได้อาศัยผู้อยู่*วัดนั้นจะรุ่งเรือง* ที่น่าวิตกบางรายอาศัยวัดเป็นที่แสวงหาประโยชน์ ยึดเป็นสถานที่พักร้อนชั่วคราว ครั้นหายเหนื่อยคลายร้อนก็จรจากไป มิมีกะใจแม้แต่จะเหลียวหลังกลับมามอง มีอาการ*ดั่งเรือลืมท่า ดุจนกกาลืมรัง..!*

ว่าถึงธรรมชาติ มีไม้ชนิดหนึ่งที่ไปเที่ยวเกาะเกี่ยวติดอยู่กับที่ใดก็มักถูกรังเกียจ ในฐานะเป็นไม้มหาภัย ไร้ประโยชน์อยู่ที่ใดมีแต่โทษ ไม้ชนิดนี้คือ *กาฝาก* กาฝากไปเกาะติดที่ใดมักจะบันดาลให้ต้นที่ตนอาศัยเฉาตาย *เป็นเครื่องหมายของพืชเนรคุณ* เพราะรากมีพิษดูดซึมแย่งชิงอาหารจนต้นที่ตนอาศัยเหี่ยวเฉาตรอมตาย เมื่อต้นที่ตนตายตัวเองก็ต้องตายตาม เพราะไม่รู้จะไปดูดซับเอาอาหารแต่ที่ไหน? ตรงกันข้ามกับพืชอีกชนิดหนึ่ง *เป็นเครื่องหมายแห่งเสน่ห์คือ กล้วยไม้* เกาะอาศัยอยู่ที่ใดก็ไม่ทำลาย กลับให้คุณด้วยการผลิดอกออกช่อประดับโลกให้เกิดความสวยสดงดงาม

พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระเทพประสิทธิคุณ** เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศ์ เจ้าคณะภาค ๑๕ อุปัชฌาย์ของผู้เขียน ท่านสอนพระเณรเป็นประจำว่า *บวชต้องเรียน เขียนต้องอ่าน บวช*

** *ต่อมาได้รับสถาปนา เป็นรองสมเด็จพระราชาคณะ ที่ "พระพุทธวรญาณ"*

ไม่เรียนเสียเวลาบวช (ไม่ได้ประโยชน์) เขียนแล้วไม่อ่านเสียเวลาเขียน (ไม่รู้จะเขียนไปทำไม?)

มีคำกล่าวเชิงให้คิดอยู่คำหนึ่งว่า *พระดีต้องมีกิจวัตร พระวิบัติกิจวัตรไม่มี* กิจวัตรก็คือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ อะไรบ้าง *ทำวัตรเช้าเย็น ไม่เว้นการศึกษา อบรมภาวนา รักษาพระธรรมวินัย มีบาตรต้องโปรด (โปรดสัตว์) มีโบสถ์ต้องลง (ทำวัตรสวดมนต์) มีอาบัติต้องปลง (ชำระมลทิน) จึงจะเป็นสงฆ์ศิวิไลซ์ (น่ากราบไหว้)*

มีบาตรไม่โปรด มีโบสถ์ไม่ลง มีอาบัติไม่ปลง จะเป็นสงฆ์ได้อย่างไร? ไม่สวดมนต์ภาวนา ไม่ศึกษาเล่าเรียน ไม่พากเพียรปฏิบัติ ไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ก็ไม่ต่างอะไรกับต้นกาฝาก อย่าลืมว่า กาฝากเป็นเครื่องหมายของไม้เสนียด กล้วยไม้เป็นเครื่องหมายของไม้เสน่ห์

ในการจะปฏิวัติปฏิรูปหรือปฏิสังขรณ์ เพื่อแก้ไขปรับปรุงสิ่งหนึ่งสิ่งใด จำต้องอาศัยความเสียสละกล้าได้กล้าเสีย รักจะค้าขายต้องไม่กลัวการขาดทุน ไม่มีสิ่งใดที่จะได้มาโดยไม่ลงทุนลงแรง *รักจะเข้าป่าอย่ากลัวเสือ รักจะเล่นเรืออย่ากลัวน้ำ ผิดพลาดเป็นเหตุล้มเหลวเป็นผล ถูกต้องเริ่มต้นเป็นเหตุ สำเร็จเป็นผล* ภาษิตยอดฮิตที่ข้าพเจ้าถือปฏิบัติเป็นประจำ ขอนำมาถ่ายทอดสู่ท่านผู้อ่านดังนี้ *อยากจะดี ให้แก้ไข (มิใช่แก้แค้น) อยากบรรลัย ให้แก้ตัว*

การคิดการวางแผนเพื่อแก้ไขแสดงว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ผิดพลาดขึ้นแล้ว การแก้ไขเป็นอุบายที่ฉลาดน่ายกย่อง แต่การแก้ตัวเกิดจากการขลาดเขลา ไม่ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น (น่าตำหนิ) เป็นวิสัยของคนพาล (โง่) บางเรื่องเป็นเรื่องใหญ่แก้คนเดียวไม่ไหว

ต้องช่วยกันแก้ คำคนเก่าท่านกล่าวไว้ว่า *หากเหลือกำลังลาก ให้ออกปากบอกแขกช่วยแบกหาม* เป็นการแสดงความสามัคคีทั้งกายใจ เป็นสัญญาณแห่งการสละสลัดความเห็นแก่...ออกไป *เพื่อให้สิ่งนั้นๆ มีแววแห่งความหวังขึ้น ความเห็นแก่ที่ร้ายที่สุดในโลก คือเห็นแก่ตัว ความหลงที่น่ากลัว คือ หลงตัวเอง!*

การศึกษาพระปริยัติธรรมโดยเฉพาะนักธรรมและบาลีคงจะไม่มีโอกาสกลับมารุ่งเรืองเฟื่องฟูดังแต่ก่อน ถ้าไม่จริงจัง จริงใจ ความทุ่มเท เสียสละ เอาใจใส่ กล้าได้กล้าเสีย ถือคติว่า... *"งานจะก้าวหน้าสำคัญที่ใจ งานจะยิ่งใหญ่สำคัญที่คน"* ฉะนั้นจะต้องร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย โดยอุบายวิธีที่พอจะนึกได้ ดังต่อไปนี้

๑. ต้องเปิดสำนัก (ที่อยู่อาศัย) แสวงหาบุคลากร (นักศึกษาพระภิกษุสามเณร) เข้ามาอยู่
๒. พัฒนาสวัสดิการและความเป็นอยู่ทั้งครูและนักเรียน (มิใช่ปล่อยให้เป็นอยู่ตามธรรมชาติ)
๓. จัดหาครูที่สามารถ (มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่สูง ทุ่มเทเสียสละกับการเรียนการสอน)
๔. ผู้ใหญ่ใช้อำนาจให้เป็นธรรม ต้องใช้นิติศาสตร์คู่กับรัฐศาสตร์ คือใช้พระเดช (บังคับ) เจือด้วยรัฐศาสตร์คือพระคุณ (เหลียวแลให้กำลังใจ) ควบคุมให้เป็นไปตามกฎกติกา ที่ประกาศไว้โดยเสมอภาค มิใช่พวก..ถูกบังคับขู่เข็ญ ถ้าเป็นพวก.....ยกเว้น ไม่ต้องปฏิบัติ กฎนั้นไม่มีความหมาย อำนาจนั้นก็ไม่เป็นธรรม

อนึ่ง การปลูกต้นไม้หากปลูกแต่ต้นเล็กๆ จะผลิดอกออกผลงอกงามและเกิดความมั่นคง เพราะมีทั้งรากฝอยและรากแก้ว

แต่ถ้านิยมปลูกชนิดตอนกิ่ง-ต่อตา ได้ผลเร็วจริงแต่อยู่ไม่ทน มักโค่นง่าย เพราะขาดรากแก้ว ลำพังรากฝอยเห็นจะไปไม่รอด หากต้องการดอกผลที่รวดเร็วสวยงาม จำต้องเสียสละทั้งน้ำและปุ๋ย มิใช่ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของเทวดา (ฝน) มนุษย์ด้วยกันจำต้องเอาใจใส่ ด้วยคอยระแวดระวังมิให้วัชพืชหรือแมลงร้ายมาบ่อนทำลายฉันใด การปลูกเพาะคนก็ฉันนั้น *คิดจะฆ่าควายอย่าเสียดายพริก* กองทัพเดินได้ด้วยท้อง รบจะดีต้องมีมิ่งขวัญ แม่ทัพนั่นแหละสำคัญที่สุด เล่าเรียนจะได้ผลดี ต้องมีผู้สนับสนุน *ผู้ใหญ่ดึง ผู้น้อยดัน เสมอกันประคอง อย่าหมายปองแต่ผล โดยไม่คิดลงทุนใส่น้ำใส่ปุ๋ย* ถ้าคิดจะสร้างผลงานเพียงวาทกรรมก็อย่าหวังความก้าวหน้า..

ความหวังทุกอย่างจะเป็นไปได้ ต้องอาศัยทฤษฎี ๕ ส. ที่นักบริหารท่านหนึ่งคิดขึ้นมา ขอนำมาเสนอ ดังนี้

ส. ที่ ๑ เสียสละ ต้องช่วยกันทั้งแรงกายแรงใจ อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูดาย ปั้นวัวปั้นควายให้ลูกท่านเล่น

ส. ที่ ๒ ส่งเสริม ส่งให้สูง เสริมให้เต็ม ฉุดรั้ง มิให้ทรุด

ส. ที่ ๓ สวัสดิการ มิเพิกเฉยดูดาย ให้ความสนใจ ให้ความหวัง ให้พลัง ในการทำงานและการเป็นอยู่ ดูแลเรื่องอุปกรณ์การศึกษาเล่าเรียน

ส. ที่ ๔ สามัคคี มีความเป็นปึกแผ่น นิ้วจะสั้นหรือยาวสำคัญด้วยกันทุกนิ้ว กอไผ่

ไม่มีใครทำลายได้ถ้าไม่ไปเป็นด้ามให้แก่เขา สามัคคีคือพลัง ขาดสามัคคีมีแต่พัง

ส. ที่ ๕ สำเร็จ หากขาด ๔ ส. ข้างต้น ส. สุดท้ายจะเกิดไม่ได้เลย ๔ ส. ข้างต้นเป็นเหตุ ๑ ส. สุดท้ายเป็นผล

การจะสร้างสรรค์บันดาลประโยชน์ทุกๆ ด้าน มิอาจสร้างได้โดย ๕ ส. ต่อไปนี้ คือ *สร้างภาพ เสนอหน้า สอพลอ ใส่ไฟ ส่งส่วย แต่ไม่เสียสละ* และต้องเลิกบริหารแบบ *"พี่เป็นคนร้อง น้องเป็นคนรำ"* เสียแต่บัดนี้ เพราะไม่มีอะไรจะดีขึ้น

การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา ช่วยพยุงมิให้ปริยัติอันตรธาน *ประการสำคัญผู้เรียนผู้ศึกษาต้องเสกวิญญาณนักศึกษาหรือหัวใจบัณฑิตใส่ให้มาก คือ สุ จิ ปุ ลิ หมั่นฟัง หมั่นคิด หมั่นลิขิต หมั่นใต่ถาม หมั่นบันทึก จะช่วยได้มาก* ยามยากจะได้ไม่ท้อ เรียนต้องเรียนให้รู้ ดูต้องดูให้จำ ทำต้องทำให้จริง ข้อสำคัญอย่าเอาอย่างผู้เขียนเป็นใช้ได้ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ท่านเป็นนักการศึกษา ได้แต่งโคลงไว้บทหนึ่ง ว่า

กล้วยไม้ออกดอกช้า ฉันใด
การศึกษาเป็นไป ฉันนั้น
แต่ออกดอกคราใด งามเด่น
การศึกษาปลูกปั้น เสร็จแล้วแสนงาม

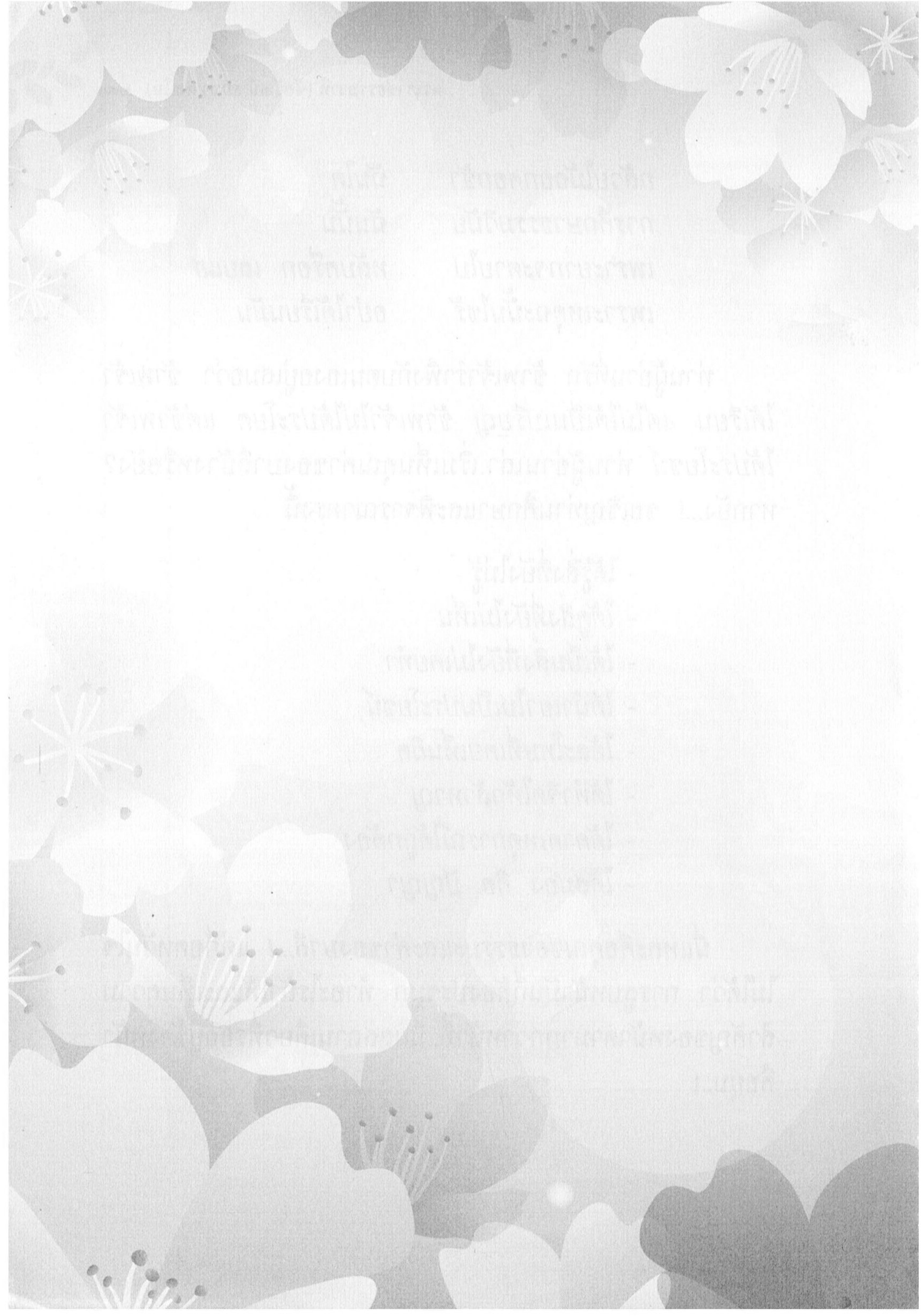
นี้เป็นโคลงของบัณฑิตชนท่านแต่งไว้ ปัจจุบันมีพาลชน (คนโง่) แต่งแก้ไว้ แต่ไม่พึงนำมาใช้ ดังนี้

กล้วยไม้ออกดอกช้า ฉันใด
การศึกษาธรรมวินัย ฉันนั้น
เพราะยากจะตายไป หลับคร๊อก เลยแฮ
เพราะเหตุฉะนั้นไซร้ อย่าได้เรียนมัน

ท่านผู้อ่านที่รัก ข้าพเจ้ารำพึงกับตนเองอยู่เสมอว่า *ข้าพเจ้าได้เรียน แต่ไม่ได้เป็นเปรียญ ข้าพเจ้าไม่ได้ประโยค แต่ข้าพเจ้าได้ประโยชน์* ท่านผู้อ่านเล่า.เริ่มเห็นคุณค่าของบาลีบ้างหรือยัง? หากยัง...! ขอเชิญท่านศึกษาและพิจารณาตรงนี้

- *ได้รู้สิ่งที่ยังไม่รู้*
- *ได้ดูสิ่งที่ยังไม่เห็น*
- *ได้เป็นสิ่งที่ยังไม่เคยทำ*
- *ได้นำเอาไปเป็นประโยชน์*
- *ได้ละโทษที่เคยเห็นผิด*
- *ได้ทำจิตให้กล้าหาญ*
- *ได้คาดเหตุการณ์ได้ถูกต้อง*
- *ได้สมอง คือ ปัญญา*

นี่แหละคือคุณของธรรมะและค่าของบาลี...! แต่ก็อดหวั่นใจไม่ได้ว่า การลูบหน้ามันก็ต้องปะจมูก ทำอะไรถ้าให้และเห็นความสำคัญของหน้าตามากกว่าหน้าที่..มีผลสถานเดียวที่รออยู่ข้างหน้าคือยุบ..!



วิธีคิด...พิชิตสุข

พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์)

เรื่อง "ฤาโลกนี้มันเอียง"

มีคำที่ท่านกล่าวไว้ชวนให้คิดว่า **"คนโลภ..จะไม่รู้จักคำว่าพอเพียง, คนลำเอียง จะไม่รู้จักคำว่ายุติธรรม"** อย่าลืมว่า..

เอียงเพราะรัก ก็โฉด
เอียงเพราะโกรธ ก็ชั่ว
เอียงเพราะหลง ก็มั่ว
เอียงเพราะกลัว ก็หม่นไหม้

ป่วยการ..ที่จะเรียกร้องให้สังคมและคนอื่น หยิบยื่นความยุติธรรม ความเที่ยงธรรม และความเป็นธรรม ให้แก่คุณ ตราบใดที่ตัวคุณเองก็ไม่เคยรู้จักหรือหยิบยื่นความยุติธรรม ความเที่ยงธรรม และความเป็นธรรมให้แก่ใครๆ นอกจากพวกคุณเอง

จะอยู่ในโลก..ยุคที่เต็มไปด้วยอคติ ลำเอียง ไร้ความเที่ยงธรรมอย่างมีความสุข เห็นจะมีอยู่ทางเดียวเท่านั้น คือหูหนวก ตาบอด หรือขาเดี้ยงเสียข้างหนึ่งเท่านั้น!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "โลกวุ่น..เพราะคุณนั่นแหละ!"

จุดอ่อนระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ จะต่างกัน ดังนี้

เด็ก - มักจะถูกผู้ใหญ่หลอก = หลอกใช้, หลอกให้, หลอกไป, หลอกเป็น.. เต็มไปด้วย "คำหวาน" และ "ความหวัง"

ผู้ใหญ่ - มักเคลิ้ม หลงไหลได้ปลื้ม เมื่อถูกเด็กประจบสอพลอ พินอบพิเทา เอาอกเอาใจ ไม่ขัดข้อง ไม่ขัดใจ อยากได้อะไรก็ตามใจ สนองให้ ก็เลยติดใจ สุดท้าย.. ก็หลงตัว ลืมตน..

เป็นที่สังเกตว่า..

เด็ก - เสียความเป็นเด็ก เพราะถูกผู้ใหญ่บงการ ปั่นหัว เลยขาดความเป็นตัวของตัวเอง

ผู้ใหญ่ - เสียความเป็นผู้ใหญ่ เพราะปล่อยให้เด็กเป่าหู ฉะนั้น..เป็นเด็กต้องรู้จักระวังหัว เป็นผู้ใหญ่ต้องรู้จักระวังหู ต้องพกหินในอกอย่าพกนุ่น อย่าหูเบา ประเภทใครเป่าก็ปลิว ต้องหูหนักแต่มิใช่หูหนวก!

ปัจจุบัน.. พวกที่จบปริญญา ปจบ. (ประจบศาสตร์บัณฑิต) จากอ๊อดเต - เลีย จะทวีปริมาณมากขึ้นทุกๆ วัน ไปทางไหนมักจะได้ยินแต่วาทกรรมที่ว่า *"ได้ครับพี่ ดีครับผม เหมาะสมครับท่าน"* ซึ่งก็ปลื้มกันนักมิใช่หรือ..? ส่วนใหญ่ที่เห็นและเป็นจริง มีแต่ประเภท *"ได้ครับพี่ ดีครับผม เหมาะสมครับนาย ฉิบหายผมหนี ได้ดีผมกลับ"* ๕๕๕

ข้อพึงตระหนัก...

ถูกต้อง - มักไม่ถูกใจ
ถูกใจ - มักไม่ถูกต้อง
กติกา..มี - ไม่ยึด ไม่ถือ แต่ชอบไปถือ กติกู..!

เพราะฉะนั้น คำว่า *"สมานฉันท์"* จริงๆ ไม่มี ที่มี.. เห็นแต่ *"สมานแต่พวกฉัน"* เท่านั้น!

จึงสรุปได้ว่า ที่โลกมันวุ่นๆ ก็เพราะคุณนั่นแหละ..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ความลับไม่มีในโลก"

นึกถึงพุทธดำรัสที่ตรัสไว้บทหนึ่งว่า "ฝ่ามือที่ไม่มีแผล แม้จะกำยาพิษก็ปลอดภัย" แต่ถ้าฝ่ามือมีแผล อย่าว่าแต่ยาพิษ แม้ยาแดง ยาหม่อง ก็แสบแล้ว ดี-ชั่ว สอง ประการนี้มีให้เราเลือกทำ ชั่ว...คือตราบาปที่จะฝังอยู่ในความทรงจำของผู้กระทำไปตลอดชีวิต ดี...ก็จะเป็นตราประทับรับประกันความเป็นบุคคลคุณภาพ ที่โลกและสังคมเรียกร้อง ยกย่อง บูชา ตลอดไป ทั้งในโลกนี้ถึงโลกหน้า

อย่าลืมว่า...นตฺถิ โลเก รโห นาม...ชื่อว่าความลับสำหรับคนทำชั่ว ไม่มีในโลก ทุกวันท่านนั่งทับอะไรกันอยู่ นึกหรือว่าจะไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเห็น นึกหรือว่าท่านจะนั่งอยู่ตรงนั้นตลอดไป สักวันท่านต้องย้ายไปนั่งที่อื่น เมื่อนั้นแหละจะนึกถึงวลีที่ว่า "น้ำลด-ตอผุด"

"ยามทรงศักดิ์ อัครฤทธิ์ คิดว่าเอก
บริวาร ใหญ่เล็ก ล้อมหน้าหลัง
เหมือนน้ำหลาก มากนอง ท้องชลัง
พอ เอวัง ฝั่งโผล่ ก็เจอตอ"

คิดบ้างหรือไม่...ว่าจะอยู่หรือตาย มีที่หมายด้วยกันเพียง ๒ ที่ คือ ที่ชั่ว(ทุคติ) ที่ชอบ(สุคติ)

เขาเล่าว่า...ปัจจุบันในนิรยะ หรือนรกนั้น หาใช่มีแต่ชาวโลก หรือชาวบ้านทั่วๆไปก็หาไม่...แม้พวกท่านเหล่านั้น...ก็กำลังมุ่งหน้าสู่มรรคาที่ว่ากันอย่างเป็นล่ำเป็นสัน แทบทุกระดับชั้น

ทำไม...? ไม่ทำดีไว้ให้ลูก ไม่ทำถูกไว้ให้หลาน ไม่ทำดีให้ลูกหลานดู ไม่กตัญญูให้ลูกหลานเห็น ไม่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ลูกหลานได้เย็น ชอบที่จะทำตนเป็นร่มขนุนร่มทุเรียน เพราะใครเข้าใกล้ก็คอยแต่ผวา หัดมิมโนธรรมสำนึก ละอายชั่ว-กลัวบาปเสียบ้าง หรือว่า..."อย่างหนา-ตราช้าง" กันหมดแล้ว!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ชื่นเพราะธรรม-ช้ำเพราะโลก"

นักบริหาร นักทำงาน ผู้ประกอบการทุกสาขาวิชาชีพ ต่างมุ่งหมายความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าด้วยกันทุกคน บางท่านก็ก้าวหน้า บางรายก็ล้าหลัง บางท่านก็สำเร็จ บางคนก็ล้มเหลว บางรายถึงกับล้มเลิก.. เปลี่ยนฐานะภาวะและอาชีพไปก็มี ที่ผิดแผกแตกต่างกันเช่นนี้ หลายท่านบอกว่าเป็นเพราะ "ดวง" ซึ่งคำว่าดวงนี้ ก็มีทั้งดวงดีและดวงไม่ดี อยู่ที่มุมมอง มองแบบทางโลกกับมองแบบทางธรรม ก็จะเห็นความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

ดวงดีทางธรรม - หมายถึงดีที่มีในจริตอัธยาศัย ที่มีในตนแบบครบวงจร ตามความหมายของคำว่าดวง ซึ่งประกอบด้วยอักษร ๓ ตัว ด. ว. ง. คือ..

ด. - มาจากดี ได้แก่รู้ดี สามารถดี ประพฤติปฏิบัติดี

ว. - มาจากวิชา วินัย วิสัย(ทัศน์) วิสุทธิ์

ง. - มาจากงานและงาม งานก้าวหน้า ปริมาณงานเพิ่มพูน มีประสิทธิภาพ มากด้วยประสิทธิผล

ดวงดีทางโลก - หมายถึง..

ด. - ย่อมาจากเด็กใคร?

ว. - ย่อมาจากวิ่งเก่งไหม?

ง. - ย่อมาจากมีเงินหรือเปล่า?

อดีต - เราคุ้นกับคำว่า "ค่าของคน อยู่ที่ผลของงาน"

ปัจจุบัน - เราชินกับคำว่า "ค่าของคน อยู่ที่คนของใคร?"

มีเสียงพูดกันหนาหูมานานแล้วว่า เดี๋ยวนี้ใครอยากได้ใคร่ดีต้องมีทฤษฎี ๔ S. คือ...

เส้น – เด็กใคร คนของใคร?

สาย - พวกใคร พรรคไหน รุ่นอะไร สีอะไร?

ซอง – มีเท่าไหร่ นับถือพระเจ้าเงินตราศาสนาแบ้งค์หรือไม่?

สามารถ – เอาไว้อ้างโก้ๆ เป็นเพียงส่วนประกอบ ถ้าเขาจะให้ ถ้าให้..ไม่ต้องอธิบายเรื่องเหตุผล ถ้าไม่ให้ จะมากมายด้วยเหตุผล ๕๕๕ หรือว่าไม่จริง!

เขาว่า เดี๋ยวนี้ พุทฺธํ ธมฺมํ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ ยังไม่พอต้อง สตํ สรณํ คจฺฉามิ ด้วย ไม่มีเส้น ไม่มีสาย แถมไร้ซอง มีแต่สามารถ ส่วนใหญ่จะมุ่งหน้าพากันไปศรีประจันต์ ไปทำไม.. ไปรับประทานแห้ว..! ทำให้ตายวายชีวาต์ ยศก็ไม่เขยื้อน เงินเดือนก็ไม่ขยับ นี่แหละคือที่มาของคำว่า "ทำบุญเห็นผลชาติหน้า เสนอหน้าเห็นผลชาตินี้" ๕๕๕ ชวนให้นึกถึงบทกวีที่ว่า..

รู้ประจบ รู้สอพลอ รู้ยอนาย
ถึงผิดร้าย เขาก็คง จะสงสาร
ไม่พูดร้าย มัวหมาย แต่การงาน
ต้องดักดาน บัดซบ จบทุกราย

คุณและโทษของการมียศ.. ยศจะดีหรือไม่ดีอยู่ที่มุมมอง มองดีก็ดี มองไม่ดีก็ไม่ดี (อยู่ที่วิธีที่จะได้ด้วย)

ส่วนดี - ช่วยให้ผู้ได้ ผู้มี..มีความสุข ช่วยให้เอาชนะอุปสรรคปัญหานานาประการได้ เช่น..

มีอิสริยศ - ช่วยให้ชนะอุปสรรค

มีบริวารยศ - ช่วยให้ชนะงาน

มีเกียรติยศ - ช่วยให้ชนะภัย

ส่วนไม่ดี – (ข้อเสีย) คือนำทุกข์มาให้ ทั้งที่เป็นโลกธรรมฝ่ายดี ฝ่ายชื่นชม เพราะ..

เมื่อยังไม่ได้ - ก็กระสัน ทุกข์เพราะอยากจะได้

เมื่อได้แล้ว - ก็กระเสือกกระสน ดิ้นรนเพราะอยากจะได้อีก

เมื่อเสื่อมหรือสูญเสีย - ก็กระสับกระส่าย เพราะเสียดาย บางรายก็กระเสาะกระแสะ ถึงกับล้มหมอนนอนเสื่อ เจ็บไข้ได้ป่วย ตายก่อนกำหนดเสียก็มี

ข้อคิด - ควรคำนึง เกี่ยวกับเรื่องยศ ต้องรู้จักทำใจ จะได้ไม่ทุกข์ ด้วยรู้จักคิดเสียใหม่ว่า “ได้ก็ดี-ไม่ได้ก็ดี”

ได้ก็ดี – แสดงว่าผลของการทำดีปรากฏ ผลงานประจักษ์แก่ผู้บังคับบัญชา เข้าตาผู้ใหญ่

ไม่ได้ก็ดี - แสดงว่าบุญยังไม่มี บารมียังไม่พอ ผลงานยังไม่เข้าตา ผู้บังคับบัญชาเมิน หรือนอกจากไม่เข้าตาแล้ว อาจกลายเป็นล้ำหน้า จนเป็นที่ "เคืองตา" ของผู้ใหญ่อีกต่างหาก

ส่วนใหญ่..ที่ทุกข์ระทม ถึงกับกินไม่ได้นอนไม่หลับ เพราะมีความรู้สึกว่า "ได้ก็ดี-ไม่ได้ไม่ดี-ต้องได้เท่านั้นถึงจะดี" คือต้องได้สถานเดียวเท่านั้น ควรคิดเสียใหม่ว่า คราวนี้ไม่ได้..ก็ทำใจว่าคราวหน้าคงจะได้, ปีนี้ไม่ได้.. ปีหน้าอาจจะได้, หรือชาตินี้ไม่ได้ชาติหน้าคงต้องได้ เพราะยุคสมัยปัจจุบัน ความ "ชอบธรรม" ไม่ค่อยมีให้เห็น ส่วนใหญ่ที่ปรากฏ มีแต่ความ "ชอบกล..!" คิดได้อย่างนี้ ท่านจะมีแต่ "ชื่นชมเพราะธรรม จะไม่ชอกช้ำเพราะโลก"

อย่าลืมว่า..

ยศศักดิ์ เป็นของหนัก ของผู้ไม่มีความสามารถ
ยศศักดิ์ เป็นเพชฌฆาต ของผู้ไม่มีความยุติธรรม
ยศศักดิ์ เป็นความชอกช้ำ ของผู้ผิดหวัง
ยศศักดิ์ เป็นพลัง ของคนดี
ยศศักดิ์ เป็นศักดิ์ศรี ที่ต้องมีในหมู่มนุษย์
ยศศักดิ์ เป็นทั้งผู้ที่ชุ่มชื่น มีทั้งผู้ที่ชอกช้ำ ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "กระบือดื้อยา"

อันเยาวชนคนของชาติ ซึ่งจะเป็นอนาคตของสังคม ประเทศชาติ พระศาสนา ครอบครัว และวงศ์ตระกูล ในภายภาคหน้า ทั้งเป็นที่เสน่หา นำมาซึ่งความนิยมชมชอบ ของผู้ใหญ่และมหาชนนั้น จำเป็นต้องมีคุณสมบัติและคุณธรรมสำคัญประจำตน ที่เรียกว่า "หัวใจเด็ก" หรือ "*หัวใจเยาวชน*" อันมีอยู่ ๔ ประการ ประกอบด้วย...

สุ. ย่อมาจาก สุวโจ แปลว่าว่านอนสอนง่าย ไม่ว่ายากสอนยาก

วะ. ย่อมาจาก วิริยะ แปลว่ามีความขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน ไม่นิ่งดูดาย ใส่ใจต่อหน้าที่

กะ. ย่อมาจาก กตัญญู - กตเวที แปลว่ารู้จัก รู้คุณ รู้ความดี ที่ผู้อื่นมีแก่ตน และหาโอกาสปฏิการะตอบแทนในสมัยอันเหมาะสม

ปะ. ย่อมาจาก ประพฤติดี ได้แก่ความเป็นผู้มีความอ่อน.. อยู่ในจริตอัธยาศัยบริบูรณ์ทั้ง ๓ ประการ คือ อ่อนน้อม อ่อนหวาน และอ่อนโยน ต้องด้วยบทนิพนธ์ที่ว่า...

เป็นมนุษย์ สุดดี มีสามอ่อน
หนึ่ง *อ่อนน้อม* กรเคารพ ประสบศรี
สอง *อ่อนหวาน* ปากพากย์พจน์ หมดราคี
สาม *อ่อนโยน* ที่- ท่าสุภาพ กำซาบใจ

ผู้มีคุณสมบัติและคุณธรรมดังกล่าว ชื่อว่าเป็นคน *"มีเสน่ห์"* คือมีความน่ารัก ส่วนผู้ปราศจากคุณสมบัติและคุณธรรมดังกล่าว ชื่อว่าเป็นบุคคลผู้ *"มีเสนียด"* คือความน่ารังเกียจ

เยาวชนคนใด เป็นผู้ว่าง่าย สอนง่าย พูดรู้เรื่อง เข้าใจ พ่อแม่ก็รักใคร่ มิตรสหายก็คบหา ผู้ใหญ่ก็เมตตา ส่วนผู้ว่ายากสอนยาก *ดื้อดึง ดื้อรั้น ดื้อด้าน* ก็รอแต่เวลาจะ*ตายด้าน*..เท่านั้น!

พวกที่ลิ้นกระด้างคางแข็ง บอกไม่ฟัง สั่งไม่เชื่อ นอกโอวาทของผู้ใหญ่ ประพฤติตนเป็นบุคคลประเภท *"ลูกนอกคอก-ไผ่นอกกอ"* คือแนะก็ไม่ฟัง - สั่งก็ไม่ปฏิบัติ จนกลายเป็น *"ชั่วเกินโปรด-คดเกินดัด"* นั้น ใครเล่าเขาจะแลเหลียว

แท้จริง.. ผิดพลาดเป็นธรรมชาติของปุถุชน แต่การรู้จักปรับปรุงแก้ไข เป็นวิสัยของบัณฑิต ต้องมีมโนธรรมสำนึก รู้จัก *"กลับจิต กลับใจ กลับกลาย กลับตัว กลับหาง กลับหัว กลับชั่วให้เป็นดี"* ชื่อว่ายังพอมีโอกาสเอาดีได้ ดังโบราณท่านสอนเอาไว้ว่า...

ผิดหนึ่ง พึงจดไว้ ในสมอง
เร่งระวัง ผิดสอง ภายหน้า
สามผิด เร่งคิดตรอง จงหนัก เพื่อนเอย
ถึงสี่ อีกที่ห้า หกซ้ำ อภัยไฉน

พระพุทธพจน์อันควรแก่การจดจำ คือ **อตฺตนา โจทยตฺตานํ** แปลเป็นกวีว่า...

ตนเตือนตนของตนให้พ้นผิด
ตนเตือนจิตตนได้ใครจะเหมือน
ตนเตือนตนไม่ได้ใครจะเตือน
ตนแชเชือนใครจะเตือนให้ป่วยการ ฯ

ผู้ทำผิดซ้ำซาก ว่านอนสอนยาก จะเข้าลักษณะที่โบราณเรียกว่า "กระบือดื้อยา" อย่างแท้จริง !

จำไว้ว่า..

แก้ตัว ไม่มีอะไรดีขึ้น
แก้แค้น มีแต่จะเสียหาย
แก้ไข..เท่านั้น สังคมจะให้อภัย ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "อธิปไตย..แบบไหนดี?"

คำว่า อธิปไตย แปลว่า เป็นใหญ่ ท่านจัดไว้เป็น ๓ ประการ คือ อัตตาธิปไตย โลกาธิปไตย และธรรมาธิปไตย

อัตตาธิปไตย - ถือตนเป็นใหญ่ ไม่เชื่อใคร ไม่ฟังใคร ไม่ปฏิบัติตามใคร แต่ใครๆ ต้องเชื่อ ต้องฟัง และปฏิบัติตามข้าพเจ้า เข้าลักษณะเผด็จการ บุคคลประเภทนี้ เป็นประดุจพระอาทิตย์ เข้าใกล้จะรู้สึกแสบร้อน มีปกติชอบนั่งบนหัวคน มากกว่าที่จะนั่งในหัวใจคน ถ้าเป็นนักบริหารหรือผู้นำ จะชอบใช้อำนาจขู่เข็ญแกมบังคับ นักบริหารหรือผู้นำประเภทนี้ ได้เนื้องานแต่จะไม่ได้น้ำใจคน อย่าลืมว่า "*สร้างพระเดชมีแต่ขาดทุน สร้างพระคุณมีแต่กำไร*" ในพระเดช..จะมีกลัว ในกลัวจะมีเกลียด, ส่วนพระคุณ..จะมีเกรง ในเกรงจะมีเคารพ นอบนพบูชา แม้ชีวาก็ยอมสละให้ได้

โลกาธิปไตย - ถือโลกเป็นใหญ่ ประเภทพวกมากลากไป ประเภทไม้หลักปักขี้เลน ไม่มีหลักการ ไม่มีหลักเกณฑ์ เอาเสียงส่วนใหญ่เป็นประมาณ นักบริหารหรือผู้นำประเภทนี้ มักขี้เกรงใจ อ่อนไหว กลัวกระทบ จึงมีปกติโอนอ่อนผ่อนตาม ประเภท "*เอาไง*

เอากัน" แต่อย่าลืมว่า เสียงส่วนใหญ่ *"วัดความต้องการได้ แต่วัดความถูกต้องไม่ได้"*

ธรรมาธิปไตย - ถือธรรมคือกฎ กติกา ระเบียบ วินัย เป็นใหญ่ ยึดความถูกต้องด้วย ความถูกใจด้วย สังคมยอมรับได้ด้วย เป็นที่ตั้ง เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า...

อัตตาธิปไตย – ถือตนเป็นใหญ่ ใช้นิติศาสตร์หรืออำนาจเป็นหลัก ผู้บริหารหรือผู้นำประเภทนี้ จะได้งานแต่ไม่ได้บริวาร คือหัวใจคน

โลกาธิปไตย -ถือพวกมากลากไปเป็นใหญ่ ใช้รัฐศาสตร์เป็นประมาณ ผู้บริหารและผู้นำประเภทนี้ จะได้บริวารคือคน แต่มักจะเสียงาน และเสียหลักการ จนกลายเป็นว่า "ทำอะไรได้ตามใจ คือไทยแท้..!"

ธรรมาธิปไตย - ถือกฎ กติกา ระเบียบ วินัย คือความถูกต้องเป็นใหญ่ ผสมผสานระหว่างนิติศาสตร์ คือกฎ กติกา ระเบียบ วินัย และรัฐศาสตร์ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี ไม่ตึงไป ไม่หย่อนไป ผู้บริหารและผู้นำประเภทนี้ ได้ทั้งงานได้ทั้งคนคือบริวาร ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ยิ่งด้วยประสิทธิผลที่ทุกคนปรารถนา ท่านผู้เป็นนักบริหารและผู้นำ ทั้งทางโลกและทางธรรม ท่านควรใช้วินิจฉัย ไตร่ตรอง ด้วยความรอบรู้และความรอบคอบ ว่าจะพึงใช้ความเป็นใหญ่หรืออธิปไตยแบบไหนดีในการบริหารสังคมประเทศชาติและพระศาสนา จึงจะนำพากันไปรอด อย่าให้คำว่าประชาธิปไตย กลายเป็นประชาธิปตาย...!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ธนาธิปไตย"

บางคนบางท่าน ไปคาดหวังอนาคตไว้กับอามิสสินจ้างหรืออำนาจเงินตรา เป็นนักธนาธิปไตย นับถือเงินเป็นใหญ่ พระเจ้าเงินตรา ศาสนาแบงค์ สตํ สรณํ คจฺฉามิ ยอมทุ่มเท ทุ่มทุนจนมีสูตรยอดฮิตว่า ๔, ๓, ๒ ที่โด่งดังในยุคหนึ่ง ทำตัวเป็นพ่อบุญทุ่ม-แม่บุญแจก ฉิบหายไม่ว่าขอให้ได้หน้าเป็นพอ ว่าถึงเรื่องเงินก็นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นเครื่องอำนวยอวยประโยชน์ให้แก่ชีวิตได้สารพัด เพราะเงินนั้นบันดาลอะไรก็ได้ ดังคำว่าปรารถนาสารพัดในปัถพี เอา "มันนี่" แลกได้ดั่งใจจง อีกบทหนึ่งว่า "มีเงินมีทองเจรจาได้ มีไม้มีไร่ปลูกเรือนงาม คนมีเงินทำงานด้วยปาก คนทุกข์ยากทำงานด้วยแรง" หรือคำที่แสดงถึงค่าของเงินว่า...

มีเงินเขานับว่าน้อง
มีทองเขานับว่าพี่
ยากเงินจนทองพี่น้องไม่มี
เงินมีพวกมากเงินจากพวกหนี

มีเงินหรือจะไร้ของมีทองหรือจะไร้แหวน

คนมีเงินทำอะไรก็ไม่น่าเกลียด ฯ

ล้วนเป็นคำบรรยายขยายให้เห็นอานุภาพของเงินทั้งสิ้น แม้เพลงลูกทุ่งยังเอาไปร้องว่า *"สระ เอ ง อิ น, เงิน มีอำนาจเหลือเกิน เงินเอ๋ยเงินตรา มีเงินใช้แสนสบายอุรา เกิดมาปรารถนากันแต่เงิน"* นอกจากนี้เงินยังบันดาลอะไรๆ ให้อีกมากมาย เช่น ...

เงินทำ ให้งาม - ทำให้หน้างาม รูปงาม อาคารสถานที่งาม

เงินทำ ให้ง่าย - เงินเป็นบัตรเบิกทาง ทำให้พูดง่าย เข้าใจง่าย ตกลงกันง่าย งานเสร็จง่าย เข้าออกง่าย ไม่ติดขัด

เงินทำ ให้ง่อย - ถูกเงินปิดปาก...มีปากก็พูดไม่ได้ เข้มแข็งก็กลายเป็นอ่อนแอ

เงินทำ ให้ง่วง - เกิดความประมาท ไม่คิดพัฒนาตนและทรัพย์ให้เกิดประโยชน์

เงินทำ ให้เงียบ – เห็น..บอกไม่เห็น รู้..บอกไม่รู้ ทำ..บอกไม่ทำ เพราะเงินทำให้อ้าปากไม่ขึ้น พูดมากปากโป้ง เงินอุด เดี๋ยวก็เงียบ

เงินทำ ให้งอน - ได้น้อยก็ไม่พอใจ เกิดประท้วงฟ้องร้องขึ้นโรงขึ้นศาล ค้าความเพราะเงิน

เงินทำ ให้งง - เงินเป็นมนตราที่ทำให้คนตะลึง ทำอะไรไม่ถูก

เงินทำ ให้งัด - ผลประโยชน์ขัดกันก็งัดข้อกัน เสียไมตรีจิต มิตรภาพต่อกันและกัน

เงินทำ ให้หงาย - ทำให้กล้าพูด กล้าเปิดเผย เรื่องลับ เป็นเรื่องแจ้ง

เพราะฉะนั้น จึงมีคำที่ท่านกล่าวไว้น่าคิดว่า "เงินนั้นสามารถบันดาลอะไรได้หลายๆ อย่าง เป็นได้ทั้งคุณและโทษ" ทำให้ทุกข์ก็ได้ สุขก็ได้ สร้างสรรค์ก็ได้ ทำลายก็ได้ สมบัติก็ได้ วิบัติก็ได้ หัวเราะก็ได้ ร้องไห้ก็ได้ ชวนให้นึกถึงบทกวีที่ว่า...

ไม่มีป้อมแห่งใดที่ในโลก
เงินเข้าโยกจะไม่แยกและแตกฉาน
ไหนว่าแข็งแกร่งกล้าถ้าต้านทาน
พอทหารเงินตีก็บี้แบน

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าป้อมไหนๆ ก็ทลายเพราะอำนาจเงิน ที่เที่ยงธรรม ก็กลายเป็นลำเอียง ก็เพราะสิ่งเดียว คือ เงิน..!

เงินทำให้งก - ทำให้เกิดกิเลส ไม่รู้จักพอ... ยิ่งได้ยิ่งดี ยิ่งมียิ่งอยาก ยิ่งมากยิ่งชอบ บุคคลเช่นนี้เป็นประเภทใจรั่ว ถมเท่าไหร่ไม่รู้จักเต็ม จะรู้สึกจน...ตลอดชาติ!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง *"เมืองไทยทุกวัน..น่าหวั่นยิ่งนัก"*

ปัจจุบัน..มีข้อน่าสังเกตว่า ระยะหลังๆ นี้ ความวิปริตหลายๆ ประการชักเกิดขึ้นถี่ ที่เรียกว่า "*คนก็วิปลาส - ธรรมชาติก็วิปริต*" ดิน ฟ้า อากาศ วิปริตเป็นเรื่องของธรรมชาติ แต่ความวิปลาสของคน เกิดจากคุณธรรมจริยธรรม หรือ "*วัคซีนทางจิต*" อันได้แก่ หิริ-โอตตัปปะ ความละอายชั่ว-กลัวบาป มันเจือจางไปจากจิตใจคน สังคมประเทศชาติพระศาสนา จึงมีอันวิปริตแปรผันอยู่เนืองๆ

น่าคิดว่า..คนแต่ก่อนการศึกษาต่ำ แต่คุณธรรมสูงส่ง ปัจจุบันการศึกษาสูงส่ง แต่คุณธรรมกลับต่ำต้อย สังคมจึงอุดมด้วยบุคคลประเภท "*เก่งมาก – โกงมาก, รู้มาก-เล่ห์เหลี่ยมมาก, สามารถมาก-เอารัดเอาเปรียบมาก, โอกาสมาก-กอบโกยมาก,ได้มาก-เห็นแก่ตัวมาก*" เรียกร้องให้ผู้อื่นสนใจและเสียสละอะไรๆ เพื่อตน แต่ตนกลับไม่เคยสนใจหรือเสียสละอะไรๆ แก่ใครๆ ถ้าจำต้องเสียสละหรือให้ ก็ไม่ต่างอะไรกับพวกเศรษฐีตีนแมว บางคนบางท่านเป็นนักบริหาร แต่เป็นประเภทสายตาสั้น มองเห็นแต่ระยะใกล้ๆ

คือเห็นแต่พวกตน กลุ่มตน และคนใกล้ชิด สว่างไสวเฉพาะพวกประจบสอพลอ เลียแข้ง เลียขา แต่กลับมืดบอดกับพวกที่ตั้งหน้าตั้งตาทำงาน แต่ไม่มีปากที่จะเรียกร้องต้องการ พวกหนึ่ง "ถูกมอง" อีกพวกหนึ่ง "ถูกเมิน" เปรียบไปก็ไม่ต่างอะไรกับต้นไม้ที่ถูกเพาะชำในกระถางลายคราม กับต้นไม้ในกะลา ที่เป็นอยู่ตามยถากรรม จัดเข้าในลักษณะ "*ยามมีกิจข้าเรียกใช้ ยามป่วยไข้ข้าไม่รักษา คราวมรณาช่างหัวมัน..!*"

การณ์เช่นนี้..เป็นไปทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม แล้วบ้านเมืองจะไปทางไหน? ชาวโลก..มีกฎหมาย แต่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย, ถือกฎหมาย..แต่ละเมิดกฎหมาย, บังคับผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย แต่พวกตนกลับปฏิบัติตรงกันข้าม มีกฎหมายเพียงไว้อ้างเพื่อย่ำยีบีฑาฝ่ายที่เห็นต่าง, ชาววัด..มีศาสนา ไม่ศึกษาเรื่องศาสนา, มีศีล..ไม่รู้จักศีล, รู้ธรรม..แต่ไม่มีธรรม, มีธรรม..แต่ไม่ปฏิบัติตามธรรม, รู้สมมติ..หลงสมมติ จึงไม่มีทางวิมุติ, มีระเบียบวินัย ไม่ถือปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง กลับละเมิดระเบียบวินัยเสียเอง พฤติกรรมกับคำสอน จึงสวนทางกันโดยสิ้นเชิง แล้วจะโทษใคร? สุดท้ายชาวบ้านจึงสับสน หาบุคคลเป็นแบบอย่างไม่ได้ ทุกวันจึงเป็นอยู่แบบ.. "*อยู่ร่วมกันแบบไม่มีไมตรี ไม่ยินดีในสิทธิของตน สับสนในการประเวณี เปล่งวจีไม่มีศีลไม่มีสัตย์ ไม่เคร่งครัดในความไม่ประมาท*"

เมื่อกฎหมายมีไว้ให้ละเมิด ศีลมีไว้ให้มองข้าม ธรรมมีไว้ให้เหยียบย่ำทำลาย ความไม่เอาไหนจึงอุบัติขึ้นทุกวัน อยากให้

เขาปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้ถือกฎหมายก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย อยากให้เขาเคารพกฎกติกา ท่านทั้งหลายก็ต้องเคารพกฎกติกา อย่าลำเอียง อย่าเลือกข้าง อย่าเลือกปฏิบัติ อยากให้เขาตั้งมั่นในพระธรรมวินัย ท่านก็ต้องไม่ละเมิดพระธรรมวินัย อยากให้เขาเสียสละอะไรให้ ท่านก็ต้องรู้จักเสียสละอะไรๆ ให้แก่เขา อย่าอ้างกันนักเลยว่า "ข้าพเจ้ารักชาติจนน้ำลายไหล รักพระธรรมวินัยจนตัวสั่น" ชาติ-พระศาสนา มิอาจอยู่ได้ด้วยวาทกรรม แต่อยู่ได้.. เพราะการกระทำที่บริสุทธิ์และจริงใจ อย่าลืมว่า.. "*คนพาล..มักสละชาติ พระศาสนา เพื่อรักษาชีวิต, ส่วนบัณฑิต..จะสละชีวิตเพื่อรักษาชาติและพระศาสนา*" ปัจจุบัน..ชาติ พระศาสนา กำลังอ่อนแอ ถ้าได้ผู้บริหารที่อ่อนเปลี้ยเพลียพลัง ก็เอวัง..ไปด้วยกัน !.

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เย็นศิระเพราะพระบริบาล"

สิบสอง สิงหาฯ มหาราชินี ชาวไทยรู้ดีว่าเป็นวันแม่
มวลประชาพากันเซ็งแซ่ บูชาพระแม่ของพวกเรา
ไทยทั้งประเทศทุกเขตคาม ตกแต่งอารามประดับเรือนเหย้า
ธงทิวปลิวไสวทั่วถิ่นไทยเรา พระสงฆ์องค์เจ้าถวายพระพร
หน่วยราชการชาวบ้านพ่อค้า พร้อมใจบูชาด้วยอนุสรณ์
สำนึกพระคุณการุณย์อาทร ดับทุกข์คลายร้อนแก่ชาวประชา
เย็นศิระเพราะพระบริบาล ทุกที่สถานใกล้ไกลไม่ว่า
ทวยราษฎร์ทุกข์เข็ญไม่เป็นสุขา พระเสด็จทุกคราเดือดร้อนคลาย
หน้าฝนหน้าแล้งน้ำแห้งหรือท่วม พระทรงรวบรวมสิ่งของมากหลาย
บำบัดบรรเทาทุกข์เศร้าใจกาย พระคุณยิ่งใหญ่กว่าธรณินทร์
อาชีพคนไทยสมัยเก่าก่อน สืบต่อสั่งสอนพระเกรงสูญสิ้น
ศิลปาชีพคงเคยได้ยิน อาชีพหากินเสริมรายได้เดิม
อยู่ที่บางไทรใครๆ รู้จัก ทรงสร้างเป็นหลักอาชีพเสริม
ฟื้นฟูศิลปะไม่ละของเดิม เทคนิคเพิ่มเติมให้อยู่ยืนยง
ผ้าไหมมัดหมี่ของดีอีสาน เครื่องเผาดินปั้นพระก็เสริมส่ง

รวบรวมผู้รู้ทุกเรื่องโดยตรง ผดุงดำรงศิลปะไทย
ทรงอุปถัมภ์สภากาชาด คนไข้ไร้ญาติทุกข์ทนหม่นไหม้
ทรงหาทุนทรัพย์เพื่อดับทุกข์ภัย สงเคราะห์จับจ่ายให้คลายอาดูร
สุดจะพรรณนาพระภารกิจ ที่ทรงอุทิศจัดตั้งเป็นศูนย์
สมาคม, มูลนิธิ, พระดำริเกื้อกูล พุทธศาสน์เทิดทูนพระทรงบูชา
พระสงฆ์ทรงศีลทั่วถิ่นแดนไทย ชราป่วยไข้ทรงให้รักษา
อุปถัมภ์บำรุงปัจจัยหยูกยา คนอนาถาทรงรับดูแล
ไว้เป็นคนไข้ในพระองค์ท่าน มิเลือกชนชั้นพระทัยเผื่อแผ่
น้ำพระทัยพระไม่ผันแปร สมเป็นพระแม่ของไทยประชา
นับเป็นบุญของเราชาวไทย มีแม่ยิ่งใหญ่พระคุณล้นฟ้า
สุดจะเสกสรรมาพรรณนา สุดปัญญาจะกล่าวบรรยาย
ทุกดวงใจของไทยทุกผู้ บูชาเชิดชูพระแม่นี้ไว้
รวบรวมบุญญาศีลทานมัย น้อมเกล้าฯ ถวายพระแม่เจ้ามา
ทีฆายุกา โหตุ มหาราชินี ขอพระบารมีปกเกศา
ทรงพระเจริญพระชนมา- ยุกาลเกินกว่าร้อยขวบปี
รัตนัตยานุภาเวนะ ไตรรัตนะทั้งสามนี้
อีกกุศลคุณความดี ขอจงมีตบะเดชา
ดลบันดาลให้เทพไท พระแม่สถิตไหนโปรดตามรักษา
สรรพภัยทุกข์ไข้โรคา อย่าได้บีฑาพระแม่ไทย
ขอพระแม่เจ้าทรงพระสำราญ พระทัยเบิกบานพระพักตร์ผ่องใส
สมดังอาตมะถวายพระพรชัย ในนามชาวไทยผู้จงรักภักดี ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "หนึ่งในดวงใจลูก"

ท่านโสณนันทบัณฑิตบรมโพธิสัตว์ (อดีตชาติของพระพุทธเจ้า) ได้แสดงบทบาทของแม่พ่อที่มีต่อลูกว่า

พฺรหฺมาติ มาตาปิตโร ปุพฺพาจริยาติ วุจฺจเร
อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ ปชาย อนุกมฺปกา

แปลถอดความว่า มารดาบิดา เป็นมิตรในเรือน เป็นเพื่อนในบ้าน เป็นครูอาจารย์ประจำชีวิต เป็นพรหมลิขิตชีวิตของลูก เป็นจราจร, เป็นไปรษณีย์, เป็นแพทย์, เป็นพยาบาล,เป็นธนาคาร, เป็นผู้พิพากษา, เป็นที่ปรึกษา, เป็นทนายความ และเป็นทุกๆ อย่างของลูก สุขๆ ด้วย ทุกข์ๆ ด้วย หัวอกแม่พ่อไม่เคยย่อท้อในความรักและห่วงใยลูก เข้าลักษณะว่า...

ลูกกี่คนทนเลี้ยงได้ไม่ทุกข์หนัก
เท่าลูกรักประพฤติตนเป็นคนชั่ว
ลูกกี่คนทนเลี้ยงได้ไม่หมองมัว
ไม่โศกเศร้าเท่าลูกตัวชั่วระยำ

ท่านทั้งหลาย รอยที่ปรากฏบนผืนหน้าพ่อแม่นั้น ลองสังเกตให้ดีจะมีอยู่ ๒ รอย คือ *รอยชื่น* กับ *รอยช้ำ* ลูกดี มีผู้ชื่นชมพ่อแม่เป็นสุขยิ้มแย้มแจ่มใส รอยชื่นก็จะปรากฏ เรียกว่า *"หน้าชื่น-ตาบาน"* หากลูกไม่ดีมีแต่คนประณามหยามเหยียด รังเกียจพ่อแม่มีแต่ทุกข์ หัวอกกลัดหนองหมองไหม้ รอยช้ำก็จะปรากฏ เรียกว่า *"หน้าช้ำ-ตาบวม"* ท่านต้องการให้รอยไหนปรากฏเล่า? ตลอดชีวิตพ่อแม่ท่านมีแต่ให้ เริ่มแต่...

๑. ให้ชีวิต
๒. ให้อาหาร
๓. ให้การเลี้ยงดู
๔. ให้การอบรม
๕. ให้การศึกษา
๖. ให้อนาคต

ลูกจะดีมีอนาคตเพราะบทบาทของพ่อแม่ ที่สงเคราะห์เกื้อกูลสนับสนุนลูก ในทางที่ถูกต้องดีงาม ดังความในสิงคาลกสูตร ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ เป็นอุบายป้องกันมิให้ลูกชั่ว ๕ ประการ คือ...

๑. ตัดชั่ว - ป้องกัน,ป้องปราม มิให้ลูกประพฤติเสียหาย
๒. ตัวดี - ให้ตั้งตนอยู่ในศีลธรรม,วัฒนธรรมประเพณี, ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมือง
๓. วิชาอยู่ - ให้ลูกได้รับการศึกษาทั้งคดีโลกและคดีธรรม
๔. คู่บุญ - จัดหาคู่ครองที่เหมาะสมให้
๕. ทุนมี - เมื่อเติบใหญ่มอบหน้าที่ให้บริหาร, มอบทรัพย์ศฤงคารให้ครอบครอง

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าลูกได้ดี เพราะพ่อแม่มี ๔ ส. คือ...

๑. สร้างสรรค์ - บันดาลให้ลูกได้เกิดมา
๒. สั่งสอน - บอกอุบายดำเนินชีวิตที่ดีให้
๓. ส่งเสริม - สนับสนุนทุกอย่างในทางดี, ไม่ขัดข้อง, ขัดขวาง, หากสิ่งนั้นเป็นทางงอกงามของลูก
๔. ส่งเสีย - ส่งให้ศึกษาศิลปวิทยา มีอาชีพ, มีอนามัย, มีอนาคต

เพราะอาศัยคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ ลูกๆ จึงมีโอกาสได้พบ ส. ที่ ๕ คือ *"ส่องแสง"!*

กล่าวได้ว่า..ตลอดชีวิตของลูกๆ พระคุณของพ่อแม่นั้น *"ใช้เท่าไรไม่มีวันหมด, จำจดก็ไม่ไหว, เวลาให้ก็ไม่คิด, ติดก็ไม่ทวง, แถมห่วงไม่เลิก"* เมื่อเป็นเช่นนี้ ควรที่เราผู้เป็นลูกทุกๆ คน จะได้ถือเอามงคลสมัย *"วันแม่แห่งชาติ"* และ *"วันพ่อแห่งชาติ"* นี้ แสดงกตัญญูกตเวทีต่อบุพพการีทั้งสอง ด้วย **กตัญญูและบูชา กตัญญูนั้น..ท่านให้ทำกับผู้มีพระคุณ, ส่วนบูชา..ท่านให้ทำกับผู้มีความดี,** พ่อและแม่เป็นผู้มีครบทั้งคุณและความดี จึงเป็นโอกาสที่บรรดาลูกๆ จะได้แสดงวิญญาณและธาตุของความเป็นคนดีให้ปรากฏ ด้วยการบูชาคารวะ ด้วยอปจายนธรรม ความนอบน้อมอ่อนหวาน ให้ท่านได้ชื่นอกชื่นใจ มีเสื้อผ้าอาภรณ์ใหม่ๆ ก็นำไปมอบให้ท่านได้ชื่นชม, มีอาหารดีๆ มีขนมอร่อยๆ ที่ท่านชอบ ก็นำไปให้ท่านได้บริโภค น้ำใจไมตรี แม้เพียงเท่านี้ก็นับว่าเป็นยาอายุ

วัฒนะ ที่จะจรรโลงใจให้ท่านได้เบิกบาน ร่าเริง แจ่มใส เจริญวัย ยิ่งขึ้น

โปรดจำไว้ว่า... **“คนดีต้องมีธาตุกตัญญู - มีเชื้อของกตเวที”** อนึ่ง สำหรับบุพการีที่ท่านได้ละจากโลกนี้ไปแล้ว ก็ใช่ว่าจะไม่ต้องทำอะไร หากควรบำเพ็ญบุญกุศลอุทิศไปให้แก่ท่าน ดุจดังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม-ราชินีนาถ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวายแด่บุรพมหากษัตริยา-ธิราชเจ้า และพระราชบุรพการี เป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่ปวงชนชาวไทย เรียกว่า **“ยามท่านอยู่ได้อุปัฏฐาก ยามท่านจากได้อุปถัมภ์”** ไม่ทอดทิ้ง เป็นที่พึ่งพิงได้ ทั้งในยามเป็นและในยามไป ดังท่านพรรณนาความปรารถนาของพ่อแม่ไว้ว่า **“มีลูกเหมือนปลูกโพธิ์ เมื่อใหญ่โตจะได้พึ่งพา ฯ มีลูกได้พึ่งพา มีศาสนาได้พึ่งใจ, มีลูกได้พึ่งพา บิดามารดาก็สบาย, มีลูกไม่ได้พึ่ง เงินสลึงมีค่าหลาย, พ่อแม่จักช้ำใจ อีกเทพไท้ลงโทษทัณฑ์”**!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ยาใจ"

ท่านทั้งหลายคงจะเคยได้ยินคำว่า *"ยาเรือยาแพยาข้างนอก ยาขันยาจอกยาข้างใน"* โดยเฉพาะศีลธรรมนั้น เป็นโอสถขนานสำคัญที่จะเยียวยารักษาจิตมิให้รั่วหรือร้าว ธรรมะจะเป็นเครื่องสมานเยียวยาให้คนที่โศกจะกลับเป็นสุข คนที่ทุกข์ก็จะบรรเทา คนที่เหงาก็จะมีชีวิตชีวา ว่าถึงตำแหน่งหน้าที่ราชการ เดือนนี้และเดือนหน้าเป็นเดือนที่มีทั้งคน "สมหวัง" และ "ผิดหวัง" มีทั้งคนขึ้น ลง และคงที่ หากพิจารณาดูให้ดีและถ่องแท้ตามสภาพการณ์ของสังคม ก็จะเห็นได้ว่าเดือนนี้และเดือนหน้า เป็นเดือนที่ชีวิตจะประสบกับปรากฏการณ์ถึง ๖ ก.ด้วยกัน คือ...

๑. เกษียณ

๒. กระสัน

๓. กระสับกระส่าย

๔. กระเสือกกระสน

๕. กระสือ

๖. กระเสาะกระแสะ

ก. ๑ เกษียณ - หมายถึง ท่านที่รับราชการ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติ พระศาสนา และสังคมมาเป็นเวลานาน เมื่อสิ้นกาลกำหนดคืออายุ ๖๐ ปี แล้วก็จะต้องอำลาจากหน้าที่ คำว่า "เกษียณ" ก็คือ สิ้น สุด หยุด หมด มาแล้วก็ไป ได้แล้วก็เสีย พบแล้วก็พราก เจอะแล้วก็จาก

ก. ๒ กระสัน - ผู้ที่ยังไม่เกษียณบางท่านก็กระสันอยากจะได้ อยากจะดี อยากจะมี อยากจะเป็น อย่างที่คนอื่นเขาได้ เขาดีเขามี เขาเป็น บ้างก็ต้องดิ้นรน ขวนขวาย หาช่องหาโอกาสที่จะได้เป็น

ก. ๓ กระสับกระส่าย - เมื่อมีความกระสันก็เกิดความกระสับกระส่าย เป็นทุกข์ คิดวางแผนว่าทำอย่างไรหนอจึงจะได้จะเป็นดังที่คนอื่นเขาได้ เขาเป็นบ้าง?

ก. ๔ กระเสือกกระสน - เมื่อมีกระสับกระส่ายแล้ว ก็มักจะมีอาการกระเสือกกระสน เดือนสิงหาฯ-กันยาฯ มีกีฬายอดฮิตอยู่ชนิดหนึ่งได้แก่ กรีฑา (วิ่ง) กรีฑาเป็นกีฬาหน้าโยกย้าย ฤดูกาลนี้จะอุดมไปด้วยนักวิ่ง... วิ่งหาเส้นบ้าง วิ่งจับเส้นบ้าง วิ่งจนล้ำเส้นบ้าง ที่ภาษาฟุตบอลเรียกว่า "ออฟไซด์" วิ่งเข้าหน้าบ้านบ้าง วิ่งเข้าหลังบ้านบ้าง บางรายฤทธิ์มาก วิ่งปีนหลังคาบ้านก็มี ที่ว่าวิ่งเข้าหน้าบ้าน... คือวิ่งเข้าหาท่านผู้มีอำนาจวาสนา ที่จะบันดาลความหวังให้ได้โดยตรง แต่ผู้ใหญ่บางท่านไม่เล่นด้วย เมื่อเข้าหน้าบ้านไม่ได้ เพราะหน้าบ้านประตูปิด ก็วิ่งย้อนเข้าหลังบ้าน (แม่บ้านท่านผู้มีอำนาจ) หากหลังบ้านท่านเกิดเล่นด้วย ก็มักจะก่อให้เกิด

ปัญหาแก่หน้าบ้านและหน่วยงาน หากหลังบ้านไม่เล่นด้วยปัญหาก็มักไม่เกิด บางคนเข้าหน้าบ้านประตูก็ไม่เปิด เข้าหลังบ้านประตูก็ปิด ก็หันไปใช้วิธีพิเศษคือหันไปปีนหลังคาบ้าน คือใช้อำนาจและบารมีของผู้ที่เหนือกว่า มาบีบบังคับสั่งหรือฝากลงมา และกำลังเป็นที่นิยม จนกลายเป็นเรื่องปกติของระบบราชการหรือสังคมไทย

ก. ๕ กระสือ – ในเดือนสิงหาฯ-กันยาฯนี้ มักจะมีพวกกระสือปรากฏร่างอยู่ทั่วไป ลักษณะของกระสือคือหิวอยู่เรื่อย จะคอยสัมภาษณ์ ตรวจสอบ ว่าใครบ้างที่หิวกระหาย (อยากได้ใคร่ดี) ก็จะเข้าไปตีสนิทหาทางควักไส้ (กินค่าคอมมิชชั่น) ซึ่งหากรู้ไม่เท่าทันก็จะตกเป็นเหยื่อ คนที่ทำตัวเป็นกระสือ คือเป็นหน้าม้า วิ่งเต้นค้าตำแหน่ง บางรายถึงกับเสียเงินเสียทอง เสียเกียรติ เสียเหลี่ยม เสียชื่อเสียงดังเป็นข่าวครึกโครมสะเทือนไปทั่วทุกระบบทุกวงการ

ก. ๖ กระเสาะกระแสะ - พวกที่กระเสาะกระแสะ ไม่สมหวังดังปรารถนา ไม่ได้เลื่อนยศ เลื่อนขั้น แถมถูกโยกย้าย ก็มักจะเกิดอาการป่วยทางจิตพยาธิทางจิตอาการป่วยทางจิต คือ งอน ไม่ชอบใจ ไม่พอใจ เมื่อเกิดกระเสาะกระแสะขึ้นในความรู้สึก ก็จะแสดงออกด้วยการประท้วงประชด ประจบ และประจาน

ประท้วง - แสดงออกถึงการไม่พอใจให้ปรากฏ มีการฟ้องกลับและไม่ยอมรับในคำสั่งนั้นๆ

ประชด - แสดงความเป็นศิลปิน ด้วยการร้องเพลง “อย่างนี้ต้องลาออกๆ” หรือไม่ก็ลาพัก ถือว่าทำดีแล้วแต่ไม่ได้ดี อะไรทำนองนั้น

ประจบ - ใจดีเข้าสู้... ต่อรองขออยู่ที่เดิม หรือย้ายไปในแหล่งที่ตนพึงใจ อย่าให้เสียหน้า...

ประจาน - หากไม่เป็นไปตามที่ตนหวัง ตนขอ ก็ขุดคุ้ยความหลังที่เป็นความลับของกันและกันขึ้นมาประจาน คนที่มีนิสัยเยี่ยงนี้จะทำงานเก่งอยู่อย่างเดียว คือทำ "บัตรสนเท่ห์" เที่ยวใส่ร้ายป้ายสีให้โทษคนโน้นคนนี้สารพัดอย่าง ดังที่ปรากฏทั่วไปในฤดูโยกย้าย

ชีวิตทุกชีวิตนั้น มีได้ มีเสีย มีขึ้น มีลง มีสมหวัง มีผิดหวัง จะได้ทั้งหมดก็ผิดวิสัย จะเสียทั้งหมดก็เป็นไปไม่ได้ เราจะต้องยาใจของเราไม่ให้รั่ว ให้รู้จักหนักแน่น อดทน อดกลั้น ไม่ให้ความรู้สึกที่ไม่ดีมันไหลซึมออกมาสู่โลกภายนอก อย่าไปเที่ยวประจบ อย่าไปเที่ยวประชด อย่าไปเที่ยวประท้วง และอย่าไปเที่ยวประจาน เพราะ "ประจบทำให้เสียงาน ประจานทำให้เสียสังคม" เห็นได้ชัดว่าการกระทำเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้ "หมดดี"..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "อานุภาพกตัญญู"

ท่านกล่าวว่า.. ลูกนั้นคือแก้วตาดวงใจของแม่ ในทางพระพุทธศาสนาท่านจัดลูกไว้เป็น ๓ ประเภท คือ...

๑. **อวชาตบุตร** ได้แก่ ลูกผลาญตระกูล จัดเป็นแก้วตาแฉะ

๒. **อนุชาตบุตร** ได้แก่ ลูกรักษาตระกูล จัดเป็นแก้วตาธรรมดา

๓. **อภิชาตบุตร** ได้แก่ ลูกเชิดชูวงศ์ตระกูล จัดเป็นแก้วตาชนิดพิเศษ

แม่ทุกคนต่างปรารถนาให้ลูกดี ปรานีคอยแนะนำ ว่าลูกเอ๋ย จงทำอย่างนี้ จงหลีกลี้อย่างนั้น สู้อดกลั้นทุกข์ยาก ทนลำบากสั่งสอน เพื่อหวังให้ลูกได้ดี ยามใดที่แม่จำจากเจ้าก็ไม่ต่างอะไรกับหมู่วิหคนกกา ห่วงหน้าพะวงหลัง ละล้าละลังเกรงภัยจะมีแก่เจ้า ดังคำกล่าวที่ว่า "*ออกจากเรือนดุจนกจากรัง พะว้าพะวังห่วงนักห่วงหนา*" นี่แหละรักของแม่ไม่แปรผัน ดังคำประพันธ์ที่ว่า...

รักเอ๋ยรักแท้

รักอะไรของใครแน่ยังสงสัย

เพราะรักของสาวหนุ่มชุ่มชื่นใจ
ก็ยังไม่ดำรงคงเส้นวา
หรือรักของพี่น้องผองญาติมิตร
รักชีวิตรักชาติศาสนา
ยังเปลี่ยนแปลงตะแบงบิดฤทธิ์เงินตรา
รักของแม่นั่นแลว่ารักแท้เอย ฯ

ในมงคลสูตร พระพุทธเจ้าตรัสถึงการปฏิการะตอบแทนพระคุณแม่พระคุณพ่อว่าเป็นทางให้เกิดสิริแก่ตนมงคลแก่ชีวิตไว้ว่า...

มาตาปิตุอุปัฏฐานัง พระองค์ตรัสอ้างชี้ชัดว่า
อันการบำรุงบิดรมารดา เป็นการนำมาซึ่งมงคล
คือความสุขกายสบายดวงจิต สมควรจะคิดด้วยเหตุผล
อันหญิงชายใดให้กำเนิดตน ก่อกายสกนธ์แล้วเลี้ยงดูมา
ท่านทั้งสองคือพ่อแม่เรา ตั้งแต่วัยเยาว์ท่านเฝ้ารักษา
ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงลูกมา พระคุณล้นฟ้าใหญ่กว่าธรณี ฯ

สมัยโบราณ มีชาวจีนท่านหนึ่งอพยพมาจากเมืองจีน เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ขยันทำมาหากิน หนักเอาเบาสู้ ไม่รังเกียจว่าอาชีพจะต่ำต้อยน้อยหน้า ต่อมาเก็บหอมรอมริบจนมีฐานะดีขึ้น ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ จากเดิม นาย "ลิบุนฮวด" ขยับฐานะเป็น "พระบริบูรณ์โกษากร" คุณพระท่านนี้แม้เมื่อมีฐานะดีขึ้นทั้งทางทรัพย์สินและยศศักดิ์ ก็หาได้ลืมตัวลืมตนไม่ กลับสอนให้

ลูกๆ ขยันขันแข็งในการสร้างฐานะ ให้รู้จักประหยัด และที่สำคัญที่สุด ก็คือสอนให้รู้จักกตัญญู ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถาบัน หรือสิ่งของที่มีคุณทุกอย่าง อย่าลบหลู่ดูหมิ่น ต้องกตัญญูเชิดชูบูชา ในห้องพระของท่านจะมีสิ่งที่ผู้พบเห็นแล้วแปลกตาแปลกใจอยู่สิ่งหนึ่งวางไว้บนหิ้งและปิดทองสวยงาม แล้วก็ชี้ให้ลูกได้รู้จักและเห็นคุณของสิ่งนั้นว่าที่สร้างเนื้อสร้างตัวมีฐานะมั่นคงเพราะพ่อเคยอาศัยสิ่งนี้ เมื่อเสร็จภาระไม่ได้ใช้พ่อก็ไม่โยนทิ้งเก็บไว้ให้พวกเจ้าดูและบูชา สิ่งนั้นก็คือ "ไม้คาน" ที่ท่านเคยหาบขวดหาบกระดาษขาย นับเป็นสิ่งล้ำค่าสำหรับตระกูล ท่านมีกุศโลบายสอนลูกเป็นประจำอยู่ ๓ คำ คือ... ตง ห่าว หงี

ตง - ให้มีความจงรักภักดีต่อพระบรมราชจักริวงศ์เทิดทูนต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม-ราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

ห่าว - ให้มีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา ผู้มีพระคุณและสิ่งที่มีคุณ

หงี - ให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ สุจริต ยุติธรรม อย่าทรยศต่อผู้ใหญ่ มิตร และบริวาร

ท่านผู้นี้ ต่อมาได้เลื่อนยศเป็น "พระยา" คือ "พระยาโชฎึกราชเศรษฐี" ต้นตระกูล "โชติกเสถียร" และตระกูล "โชติกพุกกะณะ" ชาวบ้านสรรเสริญว่าเป็นเศรษฐีผู้ไม่ลืมคุณไม้คาน!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เมตตาธรรมค้ำจุนโลก"

สังคมประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า หมู่ประชาจะผาสุกก็ด้วยบ้านเมืองมีความสงบ นิราศทุกข์นิราศภัย บุคคลภายในชาติดำรงตนในอัตถจริยาและอัตตสัมมาปณิธิ ตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรมอันดีงาม ดังคำที่ว่า *"กายมีศีลสุขล้ำ ใจมีธรรมสุขเลิศ ถ้ามีทั้งศีลทั้งธรรม จะมีแต่ความล้ำเลิศ"*

ที่ว่าบ้านเมืองมีความสงบนั้น ถามว่าสงบจากอะไร? วิสัชนาว่าต้องสงบ ๔ จึงจะมีสุข, สงบ ๔ เป็นไฉน?

๑. สงบจน

๒. สงบใจ

๓. สงบเวรภัย

๔. สงบกิเลส

ที่ว่า สงบจน – คือต้องสงบระงับกับความจนทั้งสอง คือทั้งจนทรัพย์และจนปัญญา จนทรัพย์แก้ด้วยรู้จักแสวงหา รักษาให้ดี มีกัลยามิตร และเลี้ยงชีวิตเหมาะสมพอดี ต้องด้วยพุทธพจน์

บทว่า ปฏิรูปการี ธุรวา อุฏฐาตา วินฺทเต ธนํ แปลความว่า บุคคลผู้ขยัน หมั่นเอาธุระ ทำงานเหมาะแก่จังหวะ ย่อมหาทรัพย์ได้ จนปัญญา ต้องแสวงหาความรู้ เพื่อให้รู้จัก รู้จริง รู้แจ้ง ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันที่บุคคลต้องหาให้ทันกิน รู้ให้ทันการณ์ทำงานให้ทันเขา และอย่าหลงเงาตัวเอง บุคคลผู้มีปัญญาแม้เกิดปัญหา ก็นำพาตัวรอด เพราะ **ปญฺญา นรานํ รตนํ** ปัญญาเป็นแก้วของนรชน **ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต** ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก..

มีปัญญาพาตนให้พ้นผิด
รู้จักคิดเหตุผลพ้นกังขา
ทำอะไรเหมาะเจาะเพราะปัญญา
ช่วยรักษาตัวจนให้พ้นภัย

หากขาดแสงสว่างคือปัญญาเสียแล้ว บุคคลก็ถึงกับอับจน ดังบทนิพนธ์ที่ว่า *"จนทรัพย์ไม่มีเงินใช้ จนตรอกไม่มีทางไป จนใจไม่มีทางคิด จนแต้มไม่มีทางเดิน จนมุมไม่มีทางหนี"*ฯ

ที่ว่า สงบใจ - คือไม่ฟุ้งซ่านรำคาญจิต ปราศจากนิวรณ-ธรรม มีกามฉันทะ พยาบาท เป็นอาทิ ทำอะไรด้วยใจที่สงบเยือกเย็น มีขันติธรรม ไม่วู่วามตามกระแส หรืออารมณ์ที่มากระทบ รู้จักวินิจฉัย ใคร่ครวญ นิสมฺม กรณํ เสยฺโย ใคร่ครวญให้รอบคอบ ตรวจสอบให้เรียบร้อย ในกิจที่ทำ กรรมที่ก่อ ข้อที่คิดแล้วจะไม่ผิดพลาด

ที่ว่า สงบเวรภัย - คือ อยู่ร่วมกันด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ มุ่งสันติ ไม่ดำริเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ทั้งในชีวิตเกียรติยศและทรัพย์สิน เบียด..แปลว่าทำให้ตก เบียน..แปลว่าทำให้ตาย คือ ตกจากตำแหน่ง ตกจากเก้าอี้ ตกจากอำนาจวาสนาบารมีที่เคยมีเคยเป็น ตาย..คือตายจากคุณความดีที่จะได้บำเพ็ญ ตายจากความเคารพนับถือ ตายจากความเชื่อถือ ตายจากความทรงจำของผู้คนในสังคม บุคคลผู้จะสงบเวรและภัย ต้องอาศัยคุณธรรมความเมตตาปรารถนาสุข, คิดดี พูดดี ทำดี ต่อกันและกัน ปฏิบัติดีต่อกันและกัน ด้วยความบริสุทธิ์และจริงใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

จะคิด..จิตก็ประกอบด้วยเมตตา ไม่ปรารถนาที่จะยึดถือหรือครอบครองสิ่งของผู้อื่น ไม่เพ่งร้ายป้ายโทษผู้อื่น เรียกว่า เมตตามโนกรรม

จะพูด..ก็พูดด้วยเมตตา ไม่พูดจาหยาบคาย ไม่ให้ร้าย ไม่ป้ายสี ไม่โกหกหลอกลวง พูดสิ่งใด ตั้งอยู่ในสัจจะ ไม่ชี้นำให้เกิดความสับสน เรียกว่า เมตตาวจีกรรม

จะกระทำ..ก็กระทำด้วยเมตตา ไม่ประทุษร้ายหมายชีวิต ไม่ถือสิทธิ์เอาทรัพย์ที่เจ้าของเขามิได้ให้ ไม่ประพฤตินอกใจในคู่รักของตนและบุคคลอื่น เรียกว่า เมตตากายกรรม

ผิดพลาดพลั้งไป ก็รู้จักขออภัยและให้อภัยซึ่งกันและกัน เพราะ..

ถ้าไม่มีการให้อภัยผิด
และไม่คิดที่จะลืมซึ่งความหลัง
จะหาสามัคคียากลำบากจัง
ความผิดพลั้งย่อมมีทั่วทุกตัวตน

อนึ่ง บุคคลผู้ผูกเวรจองกรรม เฝ้าอาฆาตพยาบาท ว่าบุคคลผู้นั้นได้ด่าเรา ประทุษร้ายเรา ชนะเรา ขโมยทรัพย์สินของเรา แล้วหาโอกาสแก้แค้นเอาคืน เวรของผู้นั้นย่อมไม่สงบระงับได้ เพราะผู้ชนะย่อมก่อเวร ผู้แพ้ย่อมเป็นทุกข์ ผู้ละความชนะและพ่ายแพ้ได้แล้ว ย่อมอยู่สงบสุข ในเวรกถา พระพุทธเจ้าตรัสว่า..

น หิ เวเรน เวรานิ สมฺมนฺตีธ กุทาจนํ
อเวเรน จ สมฺมนฺติ เอส ธมฺโม สนนฺตโน.

แปลเป็นกวีว่า..

แม้สถาน กาลไหน ในโลกนี้
อันเวรี ดับเวรี ไม่มีเห็น
เหมือนน้ำมัน ราดไฟ ไหนจะเย็น
เวรก็เช่น เดียวกัน ฉันนั้นแล

ที่ว่า สงบกิเลส - คือ สงบสิ่งที่ทำให้จิตมัวเมา เร่าร้อน เศร้าหมอง มีโลภะ ความโลภ, โทสะ ความร้อน, โมหะ ความหลง เป็นอาทิ

โลภะ - ความโลภ เป็นเหตุให้ไม่รู้จักพอ เพราะขาดสันโดษ คือความยินดีและพึงพอใจ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า โลโภ ธมฺมานํ ปริปนฺโถ ความโลภเป็นอันตรายแห่งธรรมทั้งปวง อติโลโภ

หิ ปาปโก ผู้โลภมากยิ่งเลวมาก เพราะเป็นเหตุให้ทุจริต คือแสวงหาในทางมิชอบ คอรับชั่น ฉ้อราษฎร์บังหลวง หลอกลวงประชาชน ปล้นประเทศชาติ เบียดบังสมบัติพระศาสนาฯ

โทสะ - ความโกรธหรือความร้อนแห่งจิต อันเกิดแต่อรติ, คำว่า อรติ แปลว่าไม่ยินดี ไม่ชอบใจ มีจิตริษยา เพราะขาดมุทิตา ความพลอยยินดี และเมตตา ความปรารถนาดีเป็นทุน ข้อนี้ต้องด้วยบาลีพุทธศาสนสุภาษิตว่า อรติ โลกนาสิกา ความริษยายังโลกาให้พินาศ โลโกปตฺถมฺภิกา เมตตา เมตตาธรรมค้ำจุนโลก โลกโสภิเพราะว่ามีเมตตา โลกโสภาเพราะเมตตาค้ำจุน โลกจะพินาศเพราะว่าขาดเมตตา โลกจะโสภาเพราะเมตตาเกื้อหนุน

โมหะ – ความมืด ความหลงผิด เห็นผิดเป็นชอบ เห็นชั่วเป็นดี เรียกว่า เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เพราะอำนาจที่ขาดความรู้ความเข้าใจ เป็นเหตุให้ถูกชักจูงและนำพาไปในทางที่ผิด ต้องแก้ด้วยแสวงหาปัญญา ความรู้จัก รู้จริง รู้แจ้ง อันเป็นแสงสว่างส่องทางชีวิต

เป็นเมืองใดที่บุคคลภายในชาติ ไม่เข้าถึงซึ่งสงบทั้ง ๔ คือ ไม่สงบจน ไม่สงบใจ ไม่สงบเวรภัย และไม่สงบกิเลส จักเป็นเหตุให้กระทบกระทั่งเบียดเบียน ก้าวล้ำล่วงเกินซึ่งกันและกัน ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ด้วยแย่งที่กันหากิน แย่งถิ่นกันอยู่ แย่งคู่กันพิศวาส แย่งอำนาจกันเป็นใหญ่ เป็นเหตุให้เกิดวิวาท วิบัติ ขัดแย้ง แบ่งพวกแบ่งพรรค แบ่งขั้วแบ่งข้าง หันหลังให้กัน ดังที่เป็นมาแต่อดีตถึงปัจจุบัน!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ดีให้ต่อ-ชั่วให้ตัด"

ท่านทั้งหลาย อักษรภาษาไทยมี ๔๔ ตัว บางตัวก็เป็นมงคล บางตัวก็เป็นอัปมงคล ท่านผู้รู้บอกว่า อักษรที่เป็นมงคล เช่น พ. ห. ช.

พ. ย่อมาจากคำว่า **รู้จักพอ** เช่น พอใจ พอใช้ พอได้ พอดี พอมี พอเพียง ถ้ารู้จักพอจะก่อสุขทุกสถาน ไม่รู้จักพอจะก่อทุกข์ทุกสถาน

ห. ย่อมาจากคำว่า **รู้จักให้** เช่น ให้เกียรติ ให้โอกาส ให้อภัย และให้น้ำใจ

ช. ย่อมาจากคำว่า **ช่าง** อันเป็นลักษณะของผู้เตรียมใจและทำใจได้ อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด เช่น ช่างเถอะ ช่างเขา ช่างมัน ช่างหัวมันฯ อันเป็นลักษณะของการปล่อยวาง ปลงใจ ไม่ถือโทษ ไม่โกรธแค้น ไม่อาฆาตพยาบาทฯ

อักษรที่เป็นอัปมงคล เช่น ห. ก. ต. แปลว่า เห็นแก่ตัว และ ล. ก. ล. แปลว่า โลภ โกรธ หลง ซึ่งนำผลเสียมาสู่ผู้โลภ ผู้โกรธ และผู้หลง เพราะ...

หลงโลภ ทำให้เสียศักดิ์
หลงรัก ทำให้เสียโสด
หลงโกรธ ทำให้เสียสุข
หลงอบายมุข ทำให้เสียสมบัติ
หลงคำชม ลมจะพองภายใน
หลงการกราบไหว้ เท้าจะไม่ติดดิน
หลงใหญ่หลงยศ จะกดขี่เขาไปสิ้น
หลงอยากมีทรัพย์สิน จะโกงกินเงินทอง
หลงกาม จะเดินสู่ความเมามัว
หลงคบคนชั่ว จะพาตัวให้มัวหมอง
หลงลืมตน จะทำให้คนเมินไม่อยากมอง
จงไตร่ตรอง ตัดความหลงลงบ้างเอย.

เพราะฉะนั้น อะไรดีให้รู้จักต่อ อะไรชั่วให้รู้จักตัด อะไรวิบัติให้รู้จักต้าน อย่าทำบาปเพราะเห็นแก่ตัว อย่าทำชั่วเพราะเห็นแก่คนอื่น

ลดมานะทิฐิ - โบราณกล่าวไว้คำหนึ่งว่า ยอมไม่เป็นเย็นไม่ได้ มุ่งหมายเอาชนะคะคานซึ่งกันและกัน จนกระทั่งลืมความถูกต้องเป็นธรรม พระพุทธเจ้าตรัสว่า อตฺตา หเว ชิตํ เสยฺโย ชนะตนเท่านั้นประเสริฐที่สุด ส่วนการเอาชนะผู้อื่นไม่ใช่สิ่งจีรังยั่งยืน ชนะได้ก็กลับแพ้ได้ ผู้ชนะย่อมก่อเวร ผู้แพ้ย่อมเป็นทุกข์ แต่ชนะตนเป็นชัยชนะที่จีรังยั่งยืน ไม่ก่อเวรสร้างกรรม ไม่สร้างความชอกช้ำแก่ใครๆ เพราะ ...

การชนะคนอื่นหมื่นแสนหน
เดี๋ยวกลับตนเป็นแพ้ไม่แน่หนอ
ชนะตนจากชั่วเท่านั้นพอ
ย่อมเกิดก่อสุขแท้แก่ตนเอย

เรื่องการมุ่งเอาชนะคะคานซึ่งกันและกัน อันเกิดจากทิฐิมานะ การไม่ยอมซึ่งกันและกัน นำความหายนะมาให้แก่ตนและส่วนรวมเป็นอันมาก ดังนิทานเรื่องตีนกับตา ที่ท่านเล่าเอาไว้ว่า ...

ตีนกับตา อยู่กันมา แสนผาสุก
จะนั่งลุก ยืนเดิน เพลินนักหนา
มาวันหนึ่ง ตีนทะลึ่ง เอ่ยปรัชญา
ว่าตีนมี คุณแก่ตา เสียจริงจริง
ตีนช่วยพา ตาไป ที่ต่างต่าง
ตาจึงได้ ชมทาง และสรรพสิ่ง
เพราะฉะนั้น ดวงตา จงประวิง
ว่าตีนนี้ เป็นสิ่ง ควรบูชา
ตาได้ฟัง ตีนคุยโม้ ก็หมั่นไส้
จึงร้องบอก ออกไป ด้วยโทสา
ว่าตีนนี้ เดินไปได้ ก็เพราะตา
ดูมรรคา เศษแก้วหนาม ไม่ตำตีน
เพราะฉะนั้น ตาจึง สำคัญกว่า
ตีนไม่ควร จะมา คิดดูหมิ่น
สรุปแล้ว ตามีค่า สูงกว่าตีน

ทั่วธานินทร์ ตื่นไปได้ ก็เพราะตา
ตื่นได้ฟัง ให้คั่งแค้น แสนจะโกรธ
วิ่งกระโดด โลดไป ใกล้หน้าผา
เพราะอวดดี คุยเบ่ง เก่งกว่าตา
ดวงชีวา จะดับไป ไม่รู้เลย
ตาเห็นตื่น ทำเก่ง เร่งกระโดด
ก็พิโรธ แกล้งระงับ หลับตาเฉย
ตื่นพาตา ถลาล้ม ทั้งก้มเงย
ตกแล้วเหวย ตายห่า ทั้งตาตื่น ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เก่งอย่างเดียวไม่พอ-ขอดีด้วย"

เหตุการณ์บ้านเมืองในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ประวัติศาสตร์น่าจะเป็นบทสอนใจให้ได้คิด ในอันที่จะได้ลดมานะทิฐิต่อกันและกัน ดังกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ได้พระราชทานเป็นการเตือนสติแก่ผู้นำประเทศและผู้นำมวลชนในยุคนั้น อันเป็นเหตุให้เกิดวิกฤติชาติเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ ความตอนหนึ่งว่า *"ขอให้ท่านทั้งสองช่วยกันคิด คือหันหน้าเข้าหากัน ไม่เผชิญหน้ากัน เพราะว่าเป็นประเทศของเรา ไม่ใช่ประเทศของหนึ่งคนสองคน เป็นประเทศของทุกคน ให้หันหน้าเข้าหากัน ไม่เผชิญหน้ากัน เพราะปัญหามีอยู่... ที่เวลาเกิดจะใช้คำว่า "บ้าเลือด" เวลามีการปฏิบัติรุนแรงจะลืมตัว ลงท้ายก็ไม่รู้ว่าตีกันเพราะอะไร แล้วก็จะแก้ปัญหาอะไร เพียงแต่ว่าจะต้องเอาชนะ แล้วก็ใครจะชนะ ไม่มีทาง อันตรายทั้งนั้น มีแต่แพ้ คือต่างคนต่างแพ้ ผู้ที่เผชิญหน้าก็แพ้ แล้วที่แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ ประชาชนทั้งประเทศ ไม่ใช่ประชาชนเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ถ้าสมมุติว่าในกรุงเทพมหานครเสียหายไป ประเทศก็เสียหายไป*

ทั้งหมด แล้วก็จะมีประโยชน์อะไรที่จะทนงว่าตัวชนะอยู่บนกองสิ่งปรักหักพัง”

รวมความว่า ...

“อันตรายทั้งนั้นมีแต่แพ้ คือต่างคนต่างแพ้”แย่ทั้งนั้น
จะทนงว่าชนะอะไรกัน เมื่อร่องรอยโทษทัณฑ์นั้นเกลื่อนกรุง
“แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ” กี่เวลาจะสามารถจัดเรื่องรุ่ง
กลิ่นสยามเมืองยิ้มเคยจรุง กลับคละคลุ้งสยามเราน่าเศร้าใจ
อยากจะดีอยากจะได้ให้สมอยาก มันแสนยากแสนเข็ญจะเป็นได้
มีสูญเสียสมหวังเราคละเคล้าไป คือหัวใจธรรมะโลกธรรม
พฤษภาบ้าเลือดเดือดร้อนเร่า ทั้งทุบเผาเข่นฆ่ากันคราคร่ำ
ได้ผลลัพธ์เป็นผลลบพบชอกช้ำ เป็นผู้นำนำอย่างไรให้ล่มจม
ด้วยเดชะพระบารมีปก จึงปลิดยกปัญหาที่ถาถม
ชาวประชาชี่พชื่นพ้นขื่นตรม ด้วยบรมกษัตริย์ปัดป้องภัย
ให้ “รู้รักสามัคคี” ที่ล้ำเลิศ จะประเสริฐสูงค่ากว่าไหนไหน
ให้ความยุติธรรมนำเมืองไทย จะเป็นไทสงบสุขทุกผู้คน ฯ

เพราะฉะนั้น ...

เตือนใคร ไม่ดีเท่า เราเตือนตัว
ฝึกอะไร ไม่ดีเท่า เราฝึกตัว
ฟ้องใคร ไม่ดีเท่า เราฟ้องตัว
ตัดสินใคร ไม่ดีเท่า เราตัดสินตัว
ดูอะไร ไม่ดีเท่า เราดูตัว

รู้อะไร ไม่ดีเท่า เรารู้ตัว
ชนะใคร ไม่ดีเท่า เราชนะตัว ฯ

เหตุนี้.. ท่านจึงกล่าวว่า *"คนโลภจะไม่รู้จักคำว่าพอเพียง คนลำเอียงจะไม่รู้จักคำว่ายุติธรรม"* คนเขลาชอบเทิดทูนอำนาจ แต่คนฉลาดชอบเทิดทูนคุณธรรม อย่าลืมว่า *"ยุติธรรมไม่มี สามัคคีไม่เกิด"* ขอทุกท่านจงตระหนักไว้เสมอว่า...

อคติ ความลำเอียง เป็นที่มาของ อรติ ความไม่ชอบใจ สติ..ทำเรื่องใหญ่ๆ ให้กลายเป็นเรื่องเล็ก แต่อคติ..ทำเรื่องเล็กๆ ให้กลายเป็นเรื่องใหญ่ๆ

อรติ ความไม่ชอบใจ เป็นที่มาของ โกธะ ความร้อนใจ

โกธะ ความร้อนใจ คือ อุณหภูมิทางอารมณ์สูงขึ้นและรุนแรง เป็นที่มาของ ปฏิฆะ ความกระทบ

ปฏิฆะ ความกระทบ เป็นที่มาของความคิดแบบปฏิปักษ์ โต้ตอบ โต้ต้าน หรือที่ปัจจุบันเรียกว่า อารยะขัดขืน!

ที่ผ่านมา..กีฬายอดฮิตของประเทศไทย ได้แก่ กีฬาสี เริ่มแต่สีเหลือง สีแดง สีน้ำเงิน สีฟ้า สีขาว สีชมพูสุดท้ายก็หลายหลากมากสี โรงงานที่ผลิตสินค้ามากที่สุดคือโรงงานทำป้าย สินค้าที่ขายดีที่สุด คือ ขายสี ผลไม้ที่ขายดี คือแตงโม และ สัปปะรด พืชผักที่ขายดี คือ มะเขือเทศ ฯ

เพราะฉะนั้น ทำอย่างไร จึงจะอยู่ในสังคมที่ผู้คนอุดมด้วยหลายหลากมากสี ทำอย่างไรจึงจะมีไมตรีต่อกันฉันท์พี่น้อง ก็ต้อง

อาศัยการฝึกฝน ฝึกตน ฝึกใจ ให้มีระเบียบวินัย ฝึกตนให้มีวินัย ฝึกใจให้มีธรรมะ คุณวุฒิสูงส่งเพียงอย่างเดียวไม่พอ แต่คุณธรรมความดี ต้องสูงส่งตามด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเคยรับสั่งว่า *"เก่งอย่างเดียวไม่พอ ขอดีด้วย"* จึงจะช่วยประคองสังคมประเทศชาติ ให้อยู่รอดและปลอดภัยได้ ข้อนี้ต้องด้วยพระบาลีว่า **วิชฺชา จรณสมฺปนฺโน โส เสฏฺโฐ เทวมานุเส** แปลว่า ผู้ถึงพร้อมด้วย ความรู้ดี และประพฤติดี ย่อมประเสริฐสุดในหมู่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ชาวพุทธ..นกเขา"

นกชนิดหนึ่ง ที่อาศัยอยู่ตามป่าเขาลำเนาไพร หรือไม่ก็นำมาใส่กรงเลี้ยงที่บ้าน เพื่อแข่งหรือฟังเสียงขัน นกชนิดนี้คือนกเขา มันเป็นสัตว์ขี้ตู่ บินไปจับต้นไม้ต้นใดก็จะประกาศความเป็นเจ้าของด้วยสำเนียงหลวงพ่อคูณ วัดบ้านไร่ว่า "ของกูๆ" กิ่งก็ของกู, ก้านก็ของกู, ต้นก็ของกู อะไรๆ ก็ของกูหมด เหมือนบางคนบางท่าน พอเข้าไปเกี่ยวข้องกับวัดหรือพระภิกษุสามเณรรูปใดที่ตนเลื่อมใสศรัทธา ก็มักจะประกาศหรือขันให้ใครต่อใครได้ยินอยู่บ่อยๆ ว่า "วัดของกู สำนักของกู พระของกู เณรของกู หลวงพ่อกู หลวงพี่กู อาจารย์กู ลูกศิษย์กู" อะไรก็ของกูทั้งนั้น พอเป็นของกูเสียแล้ว ใครก็แตะไม่ได้ เพราะอำนาจความ "หวง" หนักเข้าก็ "ห่วง" และสุดท้ายก็ "ตกห้วง" เพราะกิดกันด้วยริษยา และแบ่งพรรคแบ่งพวกเป็นพวกใครพวกมัน แล้วจบด้วยการจ้องใส่ร้ายป้ายโทษ ทำลายซึ่งกันและกัน จิกตีพวกเดียวกันเอง ไม่ต่างอะไรกับเป็ดไก่ในกระชุยามตรุษจีน มัวแต่อวดเก่งกล้าว่าข้าแน่แกเลว สุดท้ายล้วนที่หมายเดียวกันคือ เขียง..!

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่มีองค์ประกอบหลายอย่างแล้วรวมเป็นหนึ่งเดียว องค์ประกอบที่ว่านี้ คือ..

๑. **ศาสนธรรม** - หลักแห่งการปฏิบัติเพื่อขจัดทุกข์

๒. **ศาสนวัตถุ** - พระพุทธรูป ต้นโพธิ์ สถูป เจดีย์ คัมภีร์ พระบรมสารีริกธาตุ

๓. **ศาสนบุคคล** - บุคลากรทางพระศาสนา ได้แก่ พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พุทธบริษัท ๔

๔. **ศาสนสถาน** - ที่พัก, และที่ประกอบพิธีทางพระศาสนา เช่น อุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญฯ

๕. **ศาสนพิธี** - กิจกรรมทางศาสนา

ทั้ง ๕ องค์กรนี้ ศาสนบุคคลเป็นผู้ที่จะจรรโลงหรือทรงธารพระศาสนาไว้ พระศาสนาจะอยู่รอดหรือไม่ก็เพราะอาศัยศาสนบุคคลเป็นตัวแปรที่สำคัญ อันมูลเหตุ ให้พระศาสนาหายนะนั้นท่านกล่าวไว้ ๔ ประเภท คือ..

๑. **สาวกพิกล** - พุทธบริษัทมิปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ตั้งตนเป็นศาสดาหรือผู้วิเศษเสียเอง

๒. **ประชาชนพิบัติ** - เกิดทุพภิกขภัย ข้าว (หา)ยากหมาก (ราคา)แพง ประชาชนไม่มีกำลังที่จะอุปถัมภ์บำรุง

๓. **สถาบันกษัตริย์พินาศ** - เกิดเปลี่ยนแปลงการปกครอง เช่น ประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง ทำให้ขาดศาสนูปถัมภก

๔. **ศาสนาพิการ** - เกิดสัทธรรมปฏิรูปปลอมแปลงพระ

ธรรมวินัยเรียกว่า *"เอาของครูมาเป็นของกู"* หรือเปลี่ยนแปลงของ *"ครู"* มาเป็นของ *"กู"* ให้ผู้คนสับสน

ขณะนี้วงการพระศาสนา หากพิจารณาด้วยความเป็นจริงแล้ว จะเห็นว่าชาวพุทธยุคปัจจุบันกำลังดำเนินปฏิปทาเป็นไปในทางไม่เชื่อกรรมหรือน้ำมือตนเอง แต่ไปเชื่อสิ่งเหลวไหลภายนอก ทั้งที่ประกาศตนอยู่ตลอดเวลาว่า พุทฺธํ, ธมฺมํ, สงฺฆํ, สรณํ คจฺฉามิ ข้าพเจ้าขอถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะ ที่ระลึก ที่พึ่ง แต่ขณะเดียวกันก็น่าใจหาย เพราะแทนที่จะถือหลัก *"ธรรมนิยม"* กลับเกิดลัทธิ *"วัตถุนิยม"* จนเฟ้อไปหมด วัดบางแห่งกลายเป็นแหล่งหรือเอเย่นต์ค้าทรัพย์สินทางพระศาสนา โดยมีอุบาสกอุบาสิกาเป็นลูกค้า

ทั้งที่สมัยพระพุทธเจ้า สิ่งเหล่านี้ไม่เคยมี ยิ่งสร้างมากเท่าไรโจรขโมยก็ยิ่งชุม ผู้ทุจริตมิจฉาชีพก็แอบแฝงมากยิ่งขึ้น วัตถุที่ควรค่าทางศาสนาเหล่านี้ กลายเป็นสิ่งยั่วให้เกิดภัย ยิ่งประกาศว่า *"มีค่า"* มากเท่าใด ก็ยิ่งมีโอกาส *"ถูกฆ่า"* มากเท่านั้น บางรายเอาไปลองแล้วหมดสิทธิ์ที่จะพิสูจน์ว่าศักดิ์สิทธิ์หรือไม่เพียงใด มีผู้กล่าวว่าทุกวันนี้พระรัตนตรัยของชาวพุทธ มิได้มีเฉพาะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น ยังแถมท้ายด้วย *"พระเครื่อง"* อีกต่างหาก ไม่นับไปถึงปลัดไม่มีกระทรวง... ที่นิยมนำมาแขวนเอวหรือพวงกุญแจ

ฝรั่งนักศึกษาจากอเมริกามาหาข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ในไทยเที่ยวถามชาวบ้านหรือแม้แต่พระบางรูปว่าแก่นพุทธศาสนาอยู่ที่ไหน? เป้าหมายของพุทธศาสนาคืออะไร? แล้วก็หน้าแตกเพราะต่างก็

ตอบกันไม่ได้ เนื่องจากสนใจและติดอยู่เพียงสะเก็ดของพระศาสนา มิได้สนใจในแก่นหรือหลักอันเป็นวิตามินหรือโอชะทางพระศาสนา ก็ยังดีที่มิตอบว่าแก่นหรือเป้าหมายของพุทธศาสนาอยู่ที่พิธีกรรมทางด้านวัตถุหรือศิวลึงค์ ทำไม? ทำไม? เราจึงไม่ให้สติปัญญาแก่ประชาชน ด้วยการชี้ให้เห็นเนื้อหรือแก่น แทนที่จะให้เขาสัมผัสแตะต้องอยู่เพียงเปลือกหรือสะเก็ดหรือมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างอื่น ถ้าเช่นนั้นก็แล้วไป...!!

ในภาวการณ์ปัจจุบัน เรื่องที่ชาวพุทธควรจะได้หันมาทบทวนบทบาทลีลาว่าเราจะพาพระศาสนาไปทิศทางไหน ชาวพุทธควรจะตื่นหรือหลับไหลด้วยโมหะอวิชชาต่อไป ทำไมไม่ถอยหลังเข้าคลองเพื่อกลับมามองทิศทางเดิมของชาวพุทธ ด้วย *"หยุด"* และ *"อย่า"* ดังนี้...

หยุด...๕

๑. หยุดทำตนเป็นผู้วิเศษกว่าพระพุทธเจ้า

๒. หยุดมัวเมาเรื่องยศและลาภ

๓. หยุดสร้างบาปแลกบุญ

๔. หยุดเกื้อหนุนคนผิด

๕. หยุดวิปริตในธรรมวินัย

อย่า...๔

๑. อย่าหูเบา-จงใช้ปัญญาวินิจฉัยสุตะ

๒. อย่าตื่นข่าวมงคล-จงเป็นผู้หนักในเหตุผล

๓. อย่าเอาตัวบุคคลเป็นตัวพระศาสนา-จงยึดหลักธรรม อย่ายึดบุคคล

๔. อย่าวิจารณ์โดยไม่ผ่านการวิเคราะห์ วิจารณ์ได้ แต่ไม่พึงประจาน เพราะจะบันดาลให้เกิดวิตก

ก่อนเชื่อสิ่งใดให้พิสูจน์
ก่อนพูดยั้งคิดวินิจฉัย
ก่อนทำกิจการงานใดใด
คิดให้รอบคอบจึงชอบการ ฯ

เรามีหูไว้ฟังทั้งดีชั่ว
อยู่กับตัวสองข้างต้องชั่งเรื่อง
ควรฟังหูไว้หูอยู่เนืองเนือง
จะเป็นเครื่องกันความพลาดฉลาดชน

ชาวพุทธพึงเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง คือ..

สะอาด (ศีล)
สงบ (สมาธิ)
และสว่าง (ปัญญา)

ชาวพุทธต้องหนักแน่นมีเหตุผล หาทาง ลด, ละ, เลิก สิ่งที่เป็นปฏิปักษ์ต่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน และภาพพจน์ของชาวพุทธอย่าตื่นเต้น, อย่าตื่นตูม, อย่าตื่นข่าว, อย่าเชื่อคนง่ายจะเสียคนเร็ว โบราณกล่าวว่า *"คนคดมักพูดหวาน คนพาลมักพูดเพราะ"* ต้องระวัง!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ค่านิยมวิบัติ"

น่าวิตกว่าขณะนี้และที่ผ่านๆ มา... ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบในการปลุกปั้นวิญญาณเยาวชนในชาติ ให้รู้จักผิดชอบชั่วดี บางท่านคิดที่จะแยกความเป็นเอกภาพของสังคมไทย ระหว่างวัดกับบ้าน เยาวชนกับศาสนา ให้ถอยห่างออกจากกัน ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้าน หรือสมาชิกในสังคมกับพระศาสนา ที่แน่นแฟ้นมีมาแต่อดีตกาล ผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น วัง วัด รัฐ หรือบ้าน ที่เรียกว่า **"บวร"** หาได้แตกแยกออกจากกันไม่

เดิมทีเดียวเมื่อการศึกษายังไม่เจริญ มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาชั้นแนวหน้าดุจปัจจุบันยังไม่มี มหาวิทยาลัยในอดีตก็คือศาลาวัด อธิการบดีและผู้บริหารก็ได้แก่พระ หลวงพ่อ หลวงปู่ หลวงตา หลวงพี่ ทำหน้าที่เป็นครูอาจารย์ โรงเรียนแห่งแรกที่เกิดขึ้นตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช รัชกาลที่ ๕ ก็คือโรงเรียนวัดมหรรณพาราม แม้ยุคต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน สถาน

การศึกษาส่วนมากก็ยังอยู่ในวัด หรือในพื้นที่ที่ทางวัดยกให้ เพื่ออนาคตทางการศึกษาของกุลบุตรกุลธิดา ทั้งนี้วัดและพระก็ยังเป็นผู้อุปถัมภ์สนับสนุน

ต่อมา... มีนักบริหารหัวสมัยใหม่ ที่อ้างว่าสติปัญญาเปรื่องปราชญ์ แต่ต่อมอารมณ์ส่วนลึกไม่ปกติ บางคนบางท่านต่างพยายามขวนขวายดิ้นรน คิดจะสร้างผลงานและหาคะแนนความดีความชอบใส่ตนด้วยการตัดคำว่า *"วัด"* ออกจากสถาบันหรือโรงเรียนที่ตนบริหารอยู่ โดยเห็นว่าหากมีคำว่า *"วัด"* นำหน้าสถาบันแล้วจะทำให้เด็กมีปมด้อย จะไม่ทันโลกทันสมัย น่าเสียดายภูมิปัญญาแทนที่จะใช้สมองและเวลาอุทิศให้กับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมหรือปรับปรุงพฤติกรรมให้เด็กมีความรู้ดี สามารถดี และประพฤติดี กลับเสียเวลามาคิดแก้ไขสิ่งไร้สาระ อันหาได้เป็นอุปสัคต่อความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองไม่

วัดวาพระศาสนานั่นแหละเป็นดวงตาของชีวิต คนจะดีหรือเลว ก้าวหน้าหรือถอยหลัง เด่นหรือด้อย ไม่ได้อยู่ที่ชื่อหรืออักษรแต่อยู่ที่พฤติกรรมต่างหาก แม้เรื่องนี้พระพุทธเจ้า ก็ได้ตรัสรับรองไว้ปรากฏในวสลสูตรว่า...

น ชจฺจา วสโล โหติ น ชจฺจา โหติ พฺราหฺมโณ

กมฺมุนา วสโล โหติ กมฺมุนา โหติ พฺราหฺมโณ.

แปลว่า บุคคลจะเป็นคนเลวเพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ ใครๆ จะเป็นคนประเสริฐเพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ แต่คนจะเลวก็เพราะการกระทำและความประพฤติ คนจะประเสริฐก็เพราะการกระทำและความประพฤติ

บัณฑิตท่านแปลเป็นภาษากวีไว้ว่า...

คนจะชั่ว ชั่วไซร้ ใช่เพราะชาติ
จะสามารถ ดีไซร้ ใช่ชาติสูง
คนจะชั่ว ชั่วเพราะกรรม ที่ทำลง
ดีจะคง ค่าล้ำ เพราะทำเอง

นี่แหละที่ท่านว่า **"สูงต่ำเพราะทำตัว ดีชั่วเพราะตัวทำ"** สรุปความว่า เสนียดหรือเสน่ห์ เจริญหรือจัญไร มิใช่เพราะภาษาหรืออักษรหรือสถาบัน หากอักษรเพียงคำว่า "วัด" ที่เคยนำหน้ามาชั่วกาลนาน จะเป็นเสนียดและเป็นเหตุให้เด็กมีปมด้อยแล้วไซร้ ปู่ ย่า ตา ยาย และบรรพบุรุษที่รักษาประเทศชาติให้อยู่รอดปลอดภัย เป็นมรดกตกทอดมาถึงทุกวันนี้ ท่านจะมีมีสถานภาพดังท่านปราชญ์ประจำยุคคิดดอกหรือ?

บ้านเมืองวุ่นวาย สังคมเต็มไปด้วยโจรผู้ร้าย ทั้งโจรที่เป็นโดยสันดาน และโจรในเครื่องแบบที่รอการเยียวยาแก้ไขจากผู้มีสติปัญญายังมีอีกมาก ผู้ที่ผิดพลาดรอโอกาสกลับเนื้อกลับตัวอยู่ในคุกในตะรางอีกมิใช่น้อย ที่ควรจะได้หาทางช่วยเหลือ ประการสำคัญอย่าลืมหันมาแก้ไขความวิปริต และความคิดอันไม่ประเทืองปัญญาออกจากยีนส์ไยในตัวเสียด้วย

หากเห็นว่าวัดไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย และไม่เป็นมงคลแก่ชาติประเทศ ตลอดถึงทำให้ประชาชนคนในชาติเกิดปมด้อยแล้ว ก็น่าที่จะช่วยกันรื้อหรือทำลายวัดหรือสถาบันพระพุทธศาสนาเสียก็สิ้นเรื่อง จะได้ไม่เกะกะหรือรกหูรกตา ทำให้เกิดปมด้อย

น้อยหน้าท่านผู้คลั่งวิชาเปล่าๆ น่าสังเกตว่าผู้มีอำนาจวาสนาหลายท่าน ไปเที่ยวดูงานยังซีกโลกต่างๆ เมื่อกลับมาแล้วมักจะมีอาการ "เมา" เมืองนอกให้เห็น เช่น ไปอเมริกากลับมาก็คิดที่จะเอาเมืองไทยเป็นนิวยอร์ค ไปอังกฤษกลับมาก็คิดจะเอาบางกอกเป็นลอนดอน ไปญี่ปุ่นกลับมา ก็จะพัฒนาเมืองไทยให้เป็นโตเกียว ไปจีนกลับมา ก็คิดจะเอาเมืองไทยเป็นปักกิ่ง โดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานความเป็นอยู่ หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนในชาติ

เมื่อไม่นานมานี้ก็มีนายทหารใหญ่ท่านหนึ่ง ปรารภว่าศาสนาและศีลธรรมเป็นเรื่องยุ่งยาก หยุมหยิม ทำให้เสียเวลา ชีวิตขาดอิสระ ประเทศชาติไม่พัฒนา จะทำอะไรก็ติดนั่นติดนี่ แสดงความเป็นผู้วิเศษว่า ควรจะเลิกนับถือศาสนาและเลิกสอนเลิกปฏิบัติตามศาสนากันเสียที โลกสังคมจะได้ไม่หยุดอยู่กับที่ และเห็นว่าศาสนานี่แหละคือตัวถ่วงความเจริญ..!

ก็อยากจะเสนอบ้างว่า แก้กฎหมายให้สิทธิฆ่ากันได้โดยเสรี ถือเอาทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นได้โดยเสรี ลูกเขาเมียใครใคร่จะเสพสมก็ข่มขู่ขืนใจได้โดยเสรี การเจรจาไม่ต้องมีสัจจะ ไม่ต้องมีพันธะสัญญา ไม่ต้องใส่ใจเชื่อถือหรือนำมาปฏิบัติ สามารถตระบัดหรือบิดพลิ้วได้ตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ฆ่ากันได้โดยเสรี บ้านเมืองจะฟอนเฟะด้วยอบายหายนะอย่างไรก็ช่าง ท่านจะพอใจเช่นนั้นหรือ? บ้านเมืองจะเกิดมิคสัญญีกลียุคหรือไม่? ความคิดชนิดนี้นี่แหละที่เป็นอันตราย หากใครหลงเคลิ้มเห็นด้วยและคล้อยตาม หรือหากบ้านเมืองมีคนประเภทนี้มากๆ เข้า ไม่ช้าโลกาภิวัตน์จะต้องเป็นโลกาวิบัติอย่างไม่ต้องสงสัย

ความคิดไม่สร้างสรรค์เหล่านี้ มิน่าจะผุดงอกออกจากจิตสำนึกของผู้ใหญ่ในบ้านเมืองที่เรียกว่าผู้มีอำนาจวาสนาหรือปัญญาชน นี่แหละที่ท่านว่า... **"ความดี...ทำง่าย แต่ไร้คนทำ, ความชั่ว...ทำยาก แต่มากคนทำ"** การศึกษาทุกวันนี้ ทำให้คนคิดเก่ง วางแผนเก่ง แต่ไม่อาจเอาชนะอารมณ์ฝ่ายต่ำ คนยิ่งเรียนยิ่งเกลียดศาสนา สนใจแต่เรียนให้ฉลาด มีอาชีพทำ แต่ไม่สนใจการเรียนเพื่อให้เอาชนะอารมณ์ฝ่ายต่ำ สำนวนหลวงพ่อพุทธทาสท่านใช้คำว่า การศึกษาหมาหางด้วน..!

อีกประการหนึ่ง หากคิดจะให้เลิกมีพระศาสนาและศีลธรรมโดยเห็นว่าไม่จำเป็นจริงๆ แล้ว ก็ลองคิดเลิกอะไรๆ ดูสัก ๔ อย่าง แล้วจะได้รู้ว่าสังคมจะมีสภาพเป็นเช่นไร คือ...

๑. เลิกมีครูอาจารย์ - เพราะแม้มีครูโลกก็ยังมีคนโง่ ยังมีอันธพาล รกบ้านรกเมือง

๒. เลิกมีแพทย์ พยาบาล - เพราะมีแพทย์ มีพยาบาล คนก็ยังเจ็บไข้ โรคภัยก็ยังมี คนก็ยังไม่หยุดเจ็บหยุดตาย

๓. เลิกมีตำรวจ - เพราะมีตำรวจก็ใช่ว่าจะไร้โจร คนก็ยังปล้นจี้ เบียดเบียนกันอยู่ทุกวัน ยังมีทุจริต คอร์รัปชั่น อยู่ทุกวงการ

๔. เลิกมีทหาร - เพราะมีทหารก็ยังมีผู้ก่อการร้าย ยังมีผู้ประทุษร้ายต่อชาติ และประชาชน

ทุกวันนี้ สังคมไทยกำลังไหวหวั่นและเพลินไปกับอารยธรรมที่ไหลหลั่งประดังประเดมาจากตะวันตก ต่างนิยมชมชื่นรับเอาโดย

มิได้ระวังยั้งคิดว่าอะไรเหมาะหรือไม่เพียงใด จะเป็นอันตรายต่อวัฒนธรรมประเพณีหรือไม่ เรามักไวต่อความรู้สึกและรู้สื่อ แต่กลับช้าในเรื่องตื่นตัว เรามักจะมืดบอดในเรื่องของไทย แต่สว่างไสวในเรื่องของฝรั่ง มักจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่แปลกใหม่จากแดนศิวิไลซ์ แต่จะรู้สึกเชย เฉย และเฉิ่มกับสิ่งนั้นเรื่องนั้น ที่เป็นสมบัติของบรรพบุรุษตนเอง

ปัจจุบัน... เข้าวิกก็สำคัญกว่าเข้าวัด นิยมเสียงเพลงมากกว่าเสียงพระ ชอบสนุกมากกว่าชอบสงบ ต้องการบำเรอมากกว่าต้องการบำรุงหรือบำบัด ปัญหาที่น่าเป็นห่วงและแก้กันไม่ตกทุกวันนี้ คือคนไทยกำลังเปลี่ยนวัฒนธรรม จากวัฒนธรรมเย็นสงบไปสู่วัฒนธรรมเร่าร้อน บ้าระห่ำ และปัญหาที่เกิดจากลัทธิเอาอย่าง เช่น การแต่งกาย จากเคยปกปิดก็หันมาเปิด ขยับมาโป๊ จนกลายเป็นเปลือย ปฏิทินลามก หนังสืออุจาด วีดีโอวับๆ แวมๆ เพลงไม่สร้างสรรค์ เช่น “ฉันรักผัวเขา” กูไม่รู้...กูมาวววว..!ฯ ทีวีเสนอข่าวภาพบทพิศวาสร้อนแรง การไว้ผมยาวปะบ่าจนแยกไม่ออกว่าหญิงหรือชาย ที่สถาบันการศึกษาบางแห่งนิยมแต่งกัน การพูดไทยคำฝรั่งคำ ล้วนแต่เป็นเรื่องน่าวิตก เอกลักษณ์กำลังกลายเป็นเอกเลอะ จนกลายเป็นว่าตัวเป็นไทยแต่ใจเป็นทาส (ทางวัฒนธรรม) เมื่อคิดจะรักฝรั่ง ก็ไม่ควรจะลืมไทย รักพี่ใยต้องหนีพ่อด้วยเล่า?

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เอกราชต้องพิทักษ์ - เอกลักษณ์ต้องรักษา"

วัด...เป็นสถาบันหนึ่ง ในจำนวนสถาบันหลักของสังคมประเทศชาติ วัดเป็นเอกลักษณ์และเอกราชของไทยอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเอกราชที่เราต้องพิทักษ์ เอกลักษณ์ที่เราต้องรักษา ถามว่า...อะไรเป็นสิ่งที่เชิดหน้าชูตาชาวโลก และแสดงถึงความเป็นไทย คำตอบ...คือ "วัง" กับ "วัด"

วัง... ได้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์

วัด... ได้แก่สถาบันพระพุทธศาสนา

ถ้าสองสถาบันนี้ยังอยู่ ความเป็นไทยก็ยังอยู่ แต่ถ้าไม่มี ๒ ว...คือ วังกับวัด ว.ที่ ๓ คือวัฒนธรรม-ประเพณีอันดีงาม ก็ไม่มี ข้อนี้นักปราชญ์ท่านประพันธ์เตือนใจเอาไว้ว่า...

ถ้าวัดวังยังอยู่คู่สยาม
ตราบนั้นความเป็นไทยก็ไม่สูญ
ถ้าวัดร้างวังไร้ไทยอาดูร
น้ำตาพูนเพียบถิ่นแผ่นแดนไทย

ฝรั่งทั่วโลกเขาเดินทางมาเมืองไทย ส่วนใหญ่เขามาชมวังชมวัด มาดูวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ส่วนเรื่องธรรมชาติหรืออื่นๆ เป็นเรื่องรองหรือผลพลอยได้ ประการสำคัญ เมื่อมีวัดแล้วเราต้องเข้าวัด ถามว่าทำไมต้องเข้าวัด มีเหตุผลหลายหลากมากประการ เช่น เข้าเพื่อวัดศรัทธา วัดสามารถ วัดบารมี วัดสามัคคีวัดศักดิ์ศรี และวัดศักดิ์สิทธิ์

วัดศรัทธา - คือวัดจริตอัธยาศัย วัดความเชื่อมั่น วัดศรัทธา-ปสาทะ ที่เรามีต่อวัด-ต่อพระศาสนา เราเข้าวัด เราต้องมีความเชื่อมั่นใน ๔ เรื่อง ต่อไปนี้...

๑. กัมมสัทธา - เชื่อกรรมคือการกระทำ
๒. วิปากสัทธา - เชื่อผลของการกระทำ
๓. กัมมัสสกตาสัทธา - เชื่อว่าสัตว์ทุกรูปนามมีกรรมเป็นของๆ ตน
๔. ตถาคตโพธิสัทธา - เชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

วัดจึงเป็นแหล่งร่วมกิจผลิตกุศล เป็นแหล่งที่บ่มเพาะความดีให้เกิดมีขึ้น

วัดสามารถ - วัดว่าเราสามารถที่จะมาวัดได้หรือไม่ มีคำที่ท่านพูดไว้น่าคิดอยู่คำหนึ่งคือ **"วัดไกลไปถึง แต่ไกลวัดไปไม่ถึง"** บางวัดที่เราศรัทธา พระที่เราปสาทะอาจอยู่ไกลแสนไกล บางวัดอยู่ถึงต่างประเทศเรายังไป นี่วัดไกลเราไปถึง แต่ถ้าไกลวัดคือใจเราไม่คิดจะไป แม้รั้วบ้านจะใกล้ชิดติดกำแพงวัดเราก็ไม่ไป

วัดบารมี- วัดฝีมือหรือปฏิปทาอาจาระของสมภารวัดนั้นๆ ว่าท่านดำรงตนอยู่ในฐานะปูชนียบุคคลให้ชาวบ้านเลื่อมใสศรัทธาเพียงใด จึงสามารถทำให้ญาติโยมถิ่นย่านบ้านนั้นเข้าวัดได้ หรือจะเป็นเพียงปูกับชะนีดังที่มีคนค่อนขอด อันสมภารนั้นแท้จริงก็มีหลายประเภท เช่น สมภารมีบุญ สมภารมีบารมี และสมภารมีฝีมือ

สมภารมีบุญ - บางท่านมีบุญดีมาแต่เดิม ได้เป็นสมภารแบบราชรถมาเกย สบายๆ วัดวาเขาสร้างเขาพัฒนาไว้ดีงามทุกประการแล้ว อันนี้ไม่เหนื่อย เพราะไม่ต้องลงทุนลงแรง เรียกว่าสมภารมีบุญ

สมภารมีบารมี- มีตำแหน่ง มีหน้าที่ มียศฐาบรรดาศักดิ์ มีอำนาจวาสนา ในด้านบริหารจัดการ มีคนเลื่อมใสศรัทธา คิดอะไรปรารภอะไร ก็มีคนช่วยคิดช่วยทำ หรือดำเนินการให้ก็เบาแรง

สมภารมีฝีมือ - คือมีดีในตน เป็นคนมีความสามารถ เก่งในเชิงบริหาร ทั้งบริหารเงิน บริหารงาน บริหารคนเรียกว่าเก่งทั้งคิด เก่งทั้งทำ เรียกว่าเป็นสมภารเพราะความรู้ดีมีฝีมือ เชื่อถือได้เข้าลักษณะที่ว่า...

สมภารดีมีธรรมนำเณรพระ
เณรพระดีมีธรรมะสนับสนุน
ชาวบ้านดีมีธรรมช่วยค้ำจุน
รวมเป็นทุนค้ำอารามให้งามเอย

สมภารบางท่าน มีความรู้มีตำแหน่งหน้าที่ แต่ไม่มีฝีมือ เรียกว่า ความรู้เด่น แต่ความสามารถด้อย วัดก็ตกต่ำ ไม่พัฒนา กลายเป็นสมภารอาศัยวัด มิใช่สมภารที่วัดได้อาศัย อย่างไรก็ตาม..สมภารทุกวัดต้องมีบุญ คือมีความดีที่ได้บำเพ็ญมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประการสำคัญต้องมีทุน คือ คุณวุฒิ คุณสมบัติ คุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม และวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง ต้อง *"ยิ้มได้เมื่อภัยมา ไม่โศกาเมื่อทุกข์มี ยิ้มได้เมื่อถูกเยาะ หัวเราะเมื่อถูกเย้ย วางเฉยได้ เมื่อถูกชม"* อะไรที่ไม่ทราบต้องศึกษา ไม่มีปัญญาก็ต้องเรียนรู้เข้าลักษณะที่ว่า...

อยากชนะ	ต้องสู้
อยากรู้	ต้องเรียน
อยากมีเพื่อน	ต้องมีน้ำใจ
อยากมีอนาคตสดใส	ต้องขยัน
อยากไปสวรรค์	ต้องบำเพ็ญทาน
อยากไปนิพพาน	ต้องปฏิบัติวิปัสสนา
อยากเป็นคน	ต้องมีศีล ๕
อยากเป็นเทวดา	ต้องมีหิริโอตตัปปะ
อยากเป็นพระ	ต้องละกามอารมณ์
อยากเป็นพรหม	ต้องเพียรเรียนทำฌาน ฯ

ความเป็นสมภารต้องมีภาระและหน้าที่ โดยเฉพาะหน้าที่ๆ จะต้องรับผิดชอบและดูแลมากมายหลายสถาน ที่เนื่องด้วยชาวบ้านและชาววัด เรื่องสำคัญอย่างยิ่งเนื่องด้วยบุคคลากรในวัดและในพระศาสนา ๒ เรื่อง ที่ต้องดูแล คือ..

ดูแลความเป็นอยู่ - สุขหรือทุกข์ อิ่มหรืออด บริบูรณ์หรือขัดสน

ดูแลความเป็นธรรม - ยามเกิดปัญหา ตัดสินด้วยความลำเอียง หรือเที่ยงธรรม ใช้ปัญญา (เหตุผล) หรืออารมณ์ เป็นเครื่องวัด

สมภารบางรูปห่วงแต่ตนเอง แต่ทอดทิ้งลูกวัด สนใจแต่เรื่องหน้าตา แต่กลับละเลยต่อหน้าที่ มีอุปสรรคปัญหา ไม่นำพาต่อการแก้ไข มีอุปนิสัยเอาเปรียบลูกวัด ชอบลอยตัวอยู่เหนือปัญหา ไม่กล้าปะทะ มีอะไรให้ไปว่ากันเอง ซ้ำหนักไปในทาง.. *"ฆ่าน้อง ฟ้องนาย ขายเพื่อน"* หรือไม่ก็... *"ฆ่านาย ขายน้อง ฟ้องเพื่อน"*

สมภารบางรูป.. ชอบให้ประจบสอพลอ หรือไม่ก็หูเบา ใครเป่าก็ปลิว ใครฟ้องก่อนถูก ใครอธิบายทีหลังผิด นิยมพวกจบปริญญา ปจบ. (ประจบศาตรบัณฑิต) ขาดวินิจฉัยใคร่ครวญ ทำอะไรจริงจัง แต่ไม่มีความจริงใจ เห็นแก่ได้ เห็นแก่ตัว เพราะฉะนั้น สมภารที่จะนั่งอยู่ในหัวใจ มิใช่นั่งอยู่บนหัวคือศีรษะ ได้รับคารวะยำเกรง ต้องทำตนเป็นทั้งพระจันทร์และพระอาทิตย์ แต่ควรจะเน้นหนักไปทางพระจันทร์มากกว่าที่จะเป็นพระอาทิตย์ คือใช้พระคุณให้มากกว่าพระเดช เพราะ *"สร้างพระเดชมีแต่ขาดทุน สร้างพระคุณมีแต่กำไร"* ในพระเดช...มีกลัว มีโกรธ มีเกลียด, ในพระคุณ...มีรัก มีเคารพ มีคารวะบูชา แม้ชีวาก็สละให้ได้ ดังนั้น จะเลือกเป็นสมภาร *"หน้ายักษ์"* หรือเป็นสมภาร *"หน้ายิ้ม"!*

อนึ่ง.. สมภารที่ดีควรจะมีคุณสมบัติสำคัญ ๔ ประการ ดังต่อไปนี้..

๑. **ปากจู๋** - พูดแต่พอดี ไม่พูดมาก ไม่ขี้โม้ ไม่โอ้อวด

๒. **หูกาง** - ฟังให้มาก ฟังได้ทั้งเรื่องสรรเสริญ และนินทา ตลอดถึงข้อแนะนำ รอบด้าน ได้สดับเรื่องอะไร ต้องรู้จักวินิจฉัยใคร่ครวญ เพราะถ้าเชื่อคนง่าย จะทำให้เสียคนเร็ว ข้อนี้โบราณท่านสอนว่า...

จงฟังหู ไว้หู คิดดูก่อน
อย่าเร่าร้อน รวนเร ทำเหหัน
ฟังให้ดี คิดให้ถูก อย่าปลูกพาล
ขมหรือหวาน อดไว้ ด้วยใจตรอง
อันของดี มีอยู่ แต่รู้ยาก
คนรู้มาก ไม่รู้ดี มีอักโข
ดีไม่ดี มีอยู่ กับผู้ดู
ถ้าแม้นรู้ ดูเป็น จึงเห็นดี ฯ

อย่าลืมว่า...นักปกครอง นักบริหาร หรือสมภารเจ้าวัด ต้องเป็นคนหูหนัก แต่มิใช่ *"หูหนวก..!"*

๓. **ตาโต** - ดูอะไรให้ถ้วนถี่ รอบคอบ รอบข้าง สงสัยอะไรให้ไต่ถามและตรวจสอบ ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ

๔. **โง่เป็น** - อย่าอวดฉลาดไปทุกเรื่อง บางเรื่องรู้ต้องทำเป็นไม่รู้ เห็นต้องทำเป็นไม่เห็นเสียบ้าง เข้าลักษณะที่ว่า *"โง่ไม่เป็นเป็นใหญ่ยาก แต่ถ้าโง่มากมากก็ยากจะเป็นใหญ่"!*

วัดสามัคคี - วัดความเป็นปึกแผ่นแน่นหนา ของญาติโยมชาวบ้าน ว่ามีความสมานฉันท์ มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพียงใด ถ้าวัดมีกิจกรรมอันใด ญาติโยมไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ช่วยกันส่งเสริมสนับสนุน สิ่งนั้นก็ไม่มีวันสัมฤทธิ์ผลหรือก้าวหน้า ดังที่ท่านบอกว่า...

วัดจะดีมีหลักฐานเพราะบ้านช่วย
บ้านจะสวยเพราะมีวัดดัดนิสัย
บ้านกับวัดผลัดกันช่วยยิ่งอวยชัย
หากขัดกันก็บรรลัยทั้งสองทาง

วัดศักดิ์ศรี - ข้อนี้สำคัญมาก วัดอื่นคนเข้าเยอะ ล้นหลาม แต่วัดเราเหงา ไม่มีใครเข้า ถือว่าเสียเหลี่ยม เสียเชิง เสียหน้า เสียศักดิ์ศรี เพราะฉะนั้น ยิ่งคนเข้ามากเท่าใด ก็ยิ่งวัดศักดิ์ศรีของญาติโยมชาวบ้านย่านนั้น ว่าเรามีวัดแล้วเราเข้าวัดหรือไม่ ทำนุบำรุงวัดหรือไม่ เอาใจใส่วัดหรือไม่ หรือเมินเฉย ถือว่าธุระไม่ใช่ การเข้าวัดจึงเป็นการวัดศักดิ์ศรี ว่าเราเป็นชาวพุทธแท้หรือชาวพุทธเทียม

อันชาวพุทธมีหลายหลากมากประเภท ที่สังเกตง่ายๆ มี ๔ แบบ ท่านแบ่งเป็น ๔ เกรด A B C D ดังนี้...

ผู้ใด... ทานให้ ศีลรักษา ภาวนาเจริญ เป็นชาวพุทธเกรด A

ผู้ใด... ทานให้ ศีลรักษา ภาวนาไม่เจริญ เป็นชาวพุทธเกรด B

ผู้ใด... ทานให้ ศีลไม่รักษา ภาวนาไม่เจริญ เป็นชาวพุทธเกรด C

ผู้ใด... ทานไม่ให้ ศีลไม่รักษา ภาวนาไม่เจริญ เป็นชาวพุทธเกรด D

ไม่ใช่ดีแบบไทย แต่ดีแบบฝรั่ง เพราะฉะนั้น เราต้องยกระดับอัพเกรดเป็นชาวพุทธเกรด A ให้ได้

วัดศักดิ์สิทธิ์ – คำว่าศักดิ์สิทธิ์มี ๒ ลักษณะคือ มีพระปฏิมาหรือพระประธานประจำวัดศักดิ์สิทธิ์ กับ สมภารเจ้าวัดศักดิ์สิทธิ์ วัดที่พระพุทธรูปหรือพระประธานวัดศักดิ์สิทธิ์ จะมีผู้ไปสักการะบูชามาก เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือวัดพระแก้วในพระบรมมหาราชวัง, หลวงพ่อพระพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก, หลวงพ่อพุทธโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา, หลวงพ่อโต วัดบางพลีใหญ่ในจังหวัดสมุทรปราการ, หลวงพ่อวัดไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม, หลวงพ่อบ้านแหลม จังหวัดสมุทรสงคราม, หลวงพ่อโต (ซำปอกง) วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

แต่บางวัด..สมภารศักดิ์สิทธ์ ทั้งที่ยังมีชีวิตและมรณภาพไปแล้ว เช่น สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พฺรหฺมรํสี) วัดระฆังฯ, พระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อสด) วัดปากน้ำ, พระครูวิสุทธิวงศาจารย์ (หลวงพ่อแช่ม) วัดฉลอง จังหวัดภูเก็ต, ครูบาศรีวิชัย จังหวัดลำพูน-เชียงใหม่, หลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้น จังหวัดสกลนคร อย่างนี้เป็นต้น หรือ เช่น พระเทพวิทยาคม หรือหลวงพ่อคูณ วัดบ้านไร่ จังหวัด

นครราชสีมา เมื่อครั้งท่านยังมีชีวิต แต่ละวันจะมีข้าราชการบ้าง ชาวบ้านบ้าง ทั้งใกล้และไกล ไปนั่งรอ นอนรอ เพื่อให้ท่านเคาะศีรษะ อันนี้เป็นบารมีทานและบารมีธรรมของท่าน

ทั้งหมดทั้งปวงที่ได้วิสัชนามา บอกให้รู้ถึงคุณของพระศาสนา-ค่าแห่งพระสงฆ์ ผู้ดำรงพระศาสนาในฐานะศาสนทายาท การเข้าวัดสดับศึกษาธรรม จะช่วยให้ทุกท่าน รู้คุณค่าและบทบาทของวัด ของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคม ประเทศชาติ พระศาสนา ตลอดถึงประชาชน ที่ท่านได้เสียสละสุขส่วนตน เพื่อสุขส่วนรวม ช่วยให้เราได้มีที่พึ่ง ที่ระลึก เป็นมิ่งขวัญเป็นกำลังใจในยามชีวิตมีปัญหา เราก็มีแสงสว่างคือปัญญาจากพระเจ้าพระสงฆ์ช่วยชี้แนะแก้ไข เราจึงโชคดี เข้าในลักษณะที่ว่า **“เรามีพระพุทธเป็นผู้นำ มีพระธรรมเป็นแผนที่ และมีพระสงฆ์เป็นผู้ชี้”** อย่างแท้จริง!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เมืองพระ - เมืองพุทธ"

เมืองไทย..ชื่อว่าเป็นเมืองพุทธศาสนา เป็นดินแดนแห่งผ้ากาสาวพัสตร์ มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงธรรม และทรงเป็นองค์เอกอัครพุทธศาสนูปถัมภก ชาวพุทธและชาวไทยจึงโชคดีมาแต่บรรพกาล เพราะเมืองไทย...

มีพระพุทธ - เป็นผู้นำ
มีพระธรรม - เป็นแผนที่
มีพระสงฆ์ - เป็นผู้ชี้

ช่วยให้เมืองไทยสงบสุขทุกกาลสมัย ไม่ทุกข์จนเกินไป ไม่ร้ายจนเกินขอบเขต เข้าลักษณะว่า *"หน้าฝนก็พอฟ้อน หน้าร้อนก็พอรำ"* แต่บางคราผู้คนในสังคมหันหลังให้ศาสนา จึงเกิดปัญหา *"สังคมโทรม ศีลธรรมเสื่อม และนิสัยคนทราม"* เพราะเราเมินและพากันห่างเหินศีลธรรม โดยเฉพาะวัคซีนทางจิต คือ หิริโอตตัปปะ ความละอายชั่วกลัวบาป สังคมจึงอุดมด้วยความฟอนเฟะและสิ่งเสพติด เช่น ติดการพนัน ติดยา ติดเอดส์ จนติดคุก เพราะเหตุหลงผิดติดอบายมุข จึงหมดสนุกตลอดชีวิต เพราะฉะนั้น

“รักในหลวง ห่วงลูกหลาน ร่วมกันต้านยาเสพติด” โปรดฝึกจิตไว้เสมอว่า *“ดีอย่ากลัว ชั่วอย่าทำ, บุญหัดทำ อกุศลกรรมหัดละ”* เพราะ **“ความชั่วนั้นทำง่าย แต่สบายแล้วลำบาก, ส่วนความดีนั้นทำยาก แต่ลำบากแล้วสบาย”**

ทุกวันนี้..น่าสังเกตว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบ้านในเมือง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายอาณาจักร หรือฝ่ายศาสนจักร ล้วนชวนให้คิดและคำนึงว่ามีอะไรๆ ไม่ใคร่จะปกติเกิดขึ้น และก่อให้เกิดความไม่มั่นใจ ไม่มั่นคงขึ้น ส่อให้เห็นถึงความ *“แตกแยก”* มิใช่แต่ *“แตกต่าง”* เท่านั้น เป็นการ *“ตอกลิ่ม”* ทั้งความคิดและความรู้สึก อันเป็นการต้อนให้อีกฝ่าย *“จนตรอก”* หรือ *“จนมุม”* ก่อให้เกิดการแบ่งขั้ว แบ่งข้าง แบ่งพวก แบ่งพรรค เป็นฝักเป็นฝ่าย ทำให้เกิดมะเร็งร้ายในสังคม เพราะ...

แบ่งพวก	ทำให้เสียรัก
แบ่งพรรค	ทำให้เสียสามัคคี
แบ่งทั้งพวกแบ่งทั้งพรรค	เสียทั้งความรักเสียทั้งความสามัคคี
ไม่แบ่งพวก	ก็ไม่เสียรัก
ไม่แบ่งพรรค	ก็ไม่เสียสามัคคี
ถ้ารวมพวกรวมพรรค	จะได้ทั้งความรักทั้งความสามัคคีฯ

เพราะฉะนั้น สังคมจะน่าอยู่อาศัย บ้านเมืองจะอยู่รอดปลอดภัย เกิดสันติสุข เกิดสันติภาพ และเกิดเสถียรภาพ ก็เพราะผู้คนภายในชาติทำอะไรด้วย *“ความคิด”* มิใช่ทำด้วย *“ความแค้น”* ทำด้วย *“จิตมุทิตา”* มิใช่ทำด้วย *“จิตริษยา”* แม้ฝ่าย

ศาสนจักรก็เช่นกัน นิกายไหนก็ไม่สำคัญเท่ากับความเป็น **"พุทธ-นิกาย"** อย่ามัวแต่จ้องร้ายป้ายโทษยกตนข่มท่านหลงสมมติบัญญัติกันอยู่เลย กอไผ่พินาศก็เพราะหลงไปเป็นด้ามให้เขา...

ควรรู้จักปลุกจิตสำนึกระลึกและปฏิบัติตามหลัก ๓ ดี ๔ ไม่ จะช่วยให้พ้นภัยดีกว่า คือ...

๑. **รู้ดี** - รู้ผิด – รู้ถูก, รู้ดี – รู้ชั่ว, รู้ดีทำดี - รู้ชั่วเว้นชั่ว

๒. **สามารถดี** – สามารถที่จะ *"แก้ปัญหา"* มากกว่าสามารถที่จะเป็น *"ผู้ก่อปัญหา"*

๓. **ประพฤติดี** – คุมตัวเองให้อยู่ในกฎกติกา ระเบียบวินัย ของสังคมให้ได้ ไม่สร้างความเลวร้ายให้เกิดขึ้นแก่ส่วนรวม

เหตุนี้... กิจที่ทำ กรรมที่ก่อ ข้อที่คิด ต้องสุจริตและโปร่งใส Clean and Clear ด้วยปฏิบัติตามทฤษฎี ๔ ไม่ ตามหลักโอวาทปาติโมกข์ ที่ว่า อนูปวาโท อนูปฆาโต ฯ ได้แก่...

๑. ไม่คิดร้าย

๒. ไม่ว่าร้าย

๓. ไม่ใส่ร้าย

๔. ไม่ประทุษร้าย

หากผู้คนในสังคมไม่มุ่งร้ายป้ายโทษซึ่งกันและกัน ไม่ริษยาอาธรรม์ซึ่งกันและกัน แม้บางโอกาสจะผิดพลาดไปบ้าง ก็ถือเป็นเรื่องปกติ และเป็นเรื่องธรรมดา ดั่งคำที่ว่า *"สี่เท้ารู้พลาด นักปราชญ์*

รู้ผิด บรรพชิตรู้เผลอ” ความผิดพลาดเป็นเรื่องของปุถุชน แต่การรู้จักปรับปรุงแก้ไข เป็นวิสัยของบัณฑิต การผิดพลาดเป็นเรื่องของมนุษย์ แต่การรู้จักให้โอกาสและให้อภัย เป็นวิสัยของเทวดา เพราะ...

ถ้าไม่มีการให้อภัยผิด
และไม่คิดที่จะลืมซึ่งความหลัง
จะหาสามัคคียากลำบากจัง
ความผิดพลั้งย่อมมีทั่วทุกตัวคนฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "หัวใจพระพรหม"

คำว่าพระพรหม หมายถึงผู้ใหญ่ หรือผู้ประเสริฐ พระพรหมที่บันดาลความร่มเย็นเป็นสุข ท่านเรียกว่า **"พรหมวิหาร"** มีหัวใจ ๔ ห้อง หรือ ๔ ข้อ คือ เม กะ มุ อุ

เม	ย่อมาจาก	เมตตา	แปลว่า	มีความรักใคร่
กะ	ย่อมาจาก	กรุณา	แปลว่า	มีจิตใจสงสาร
มุ	ย่อมาจาก	มุทิตา	แปลว่า	เบิกบานพลอยยินดี
อุ	ย่อมาจาก	อุเบกขา	แปลว่า	มีใจเป็นธรรม

ยังมีพรหมอีกประเภทหนึ่ง ที่นอกจากไม่บันดาลความอยู่เย็นเป็นสุขแล้ว กลับนำมาซึ่งความอยู่ร้อนนอนทุกข์ ท่านเรียกว่า **"พรหมวินาศ"** คือ อยู่ที่ไหนสังคมก็มีแต่ความพินาศ ประเทศชาติมีแต่ความฉิบหาย มี ๔ ประการเช่นเดียวกัน คือ ...

๑. อิสฺสริยมทนํ - บ้าอำนาจ

๒. ทุจริตํ - ฉ้อราษฎร์บังหลวง

๓. กุหกํ - หลอกลวงลูกน้อง

๔. นิคฺคาหรํ ปคฺคาโห - ยกย่องคนชั่ว

องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสถึงเรื่องนี้ไว้ว่า **วโส อิสฺสริยํ โลเก** อำนาจเป็นใหญ่ในโลก และตรัสเตือนเอาไว้ว่า **ยโส ลทฺธา น มชฺเชยฺย** ความว่า ได้ยศอย่าประมาท ได้อำนาจอย่าไปเมา อย่าให้เข้าลักษณะที่โบราณว่า *“คนลืมตัว วัวลืมตีน ต้นไม้ลืมดิน ปักษิณลืมไพร”*

นอกจากนี้ องค์สมเด็จจอมไตรพระบรมศาสดา ยังได้ตรัสคาถาเครื่องป้องกัน มิให้นักบริหาร หรือผู้นำประพฤติผิดพลาด และหลงตัวลืมตน ปรากฏในสัมภวชาดกว่า...

อตฺตานํ นาติวตฺเตยฺย อธมฺมํ น สมาจเร
อติตฺเถ นปฺปตาเรยฺย อนตฺเถ น ยุโต สิยา

แปลความว่า...

นักบริหาร อย่าลืมตัว
อย่ามัวประพฤติไม่เป็นธรรม
อย่าถลำไปในที่ไม่เป็นท่า
อย่าใฝ่หาสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์

เพราะอำนาจเป็นอนิจจัง เป็นสิ่งไม่ยั่งยืน ควรมีสติกำกับอยู่ตลอดเวลาว่า...

ยามเมื่อนั่งบนเก้าอี้มีคนไหว้
ก็อย่าได้เหิมจิตคิดจองหอง
ฉวยพลาดพลั้งพลัดตกถึงฟกพอง
น่ากลัวต้องถูกซ้ำช้ำกายา ฯ

มีอำนาจต้องมีธรรมคุมอำนาจ
อย่าเอามาดบาตรใหญ่ไปข่มเหง
รู้วิธีเปลี่ยนแปลงพลิกแพลงเพลง
อย่าเอาโคลนเข้าละเลงเพื่อล้างโคลน ฯ

การต่อสู้ทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องของบุคคล ๓ ฝ่าย คือ...

๑. ฝ่ายที่มีอำนาจ

๒. ฝ่ายที่สูญเสียอำนาจ

๓. ฝ่ายที่อยากเข้าไปมีอำนาจ

ที่สาดกระสุนน้ำลายระบายเข้าใส่กัน อย่างขาดสติสัมปชัญญะ มีพฤติกรรมที่แสดงออกในทาง รุกเร้า รุกราน อีกฝ่ายหนึ่งก็ปกป้อง ปกปิด เกิดการ ประท้วง มีการ ปะทะ มีการลากไส้ออกมาถลุง ลากพุงออกมาประจาน ฝ่ายหนึ่งมี ท่อน้ำเลี้ยง อีกฝ่ายมี ท่อน้ำลาย ฝ่ายหนึ่งมุ่งหมายที่ธรรมนูญแห่งชาติ ฝ่ายหนึ่งก็ตีกัน "จนลืมคำนึงถึงธรรมนูญแห่งชีวิต" อันเป็นเหตุให้เกิดวิกฤตในบ้านเมือง เกิดการสูญเสียบาดเจ็บล้มตาย สุดท้ายก็คนไทยหันมาฆ่ากันเอง ด้วยอำนาจแห่งระเบิด ทั้งระเบิดอารมณ์ ระเบิดอาวุธ และระเบิดเวลา...!

นักบริหารหรือผู้นำที่ดี ต้องมีกุศโลบาย ในการคลี่คลายปัญหา ด้วยการแก้ *"วิบัติ"* ให้เป็น *"วิวัฒน์"* ประการสำคัญต้องรอบรู้สถานการณ์ด้วยอำนาจแห่งปัญญา ต้องรอบคอบด้วยอำนาจแห่งสติ อย่าลืมว่า *"สติมาปัญญาจะเกิด สติเตลิดจะเกิดปัญหา"* ต้องนั่งในหัวใจคน มิใช่ขึ้นไปนั่งบนหัวคน ถ้าได้ใจ

ถือว่าได้ทุกอย่าง ต้องสร้างความเป็นมิตร พิชิตความเป็นศัตรู ต้องทำลายความเป็นศัตรู มิใช่มุ่งทำลายคนเป็นศัตรู มิตรนั้นมีร้อยคนก็น้อยไป แต่ศัตรูมีคนเดียวก็มากไป...!

สิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารและผู้นำต้องท่องจำให้ขึ้นใจ คือ...

ผู้นำจงจำมั่น ต้องขยันในหน้าที่
ผูกจิตมิตรไมตรี และพึงมีความซื่อตรง
รักษาศีลและสัตย์ ทรัพย์สมบัติอย่าลุ่มหลง
ชีวิตแม้ปลิดปลง อย่าระย่อต่อศัตรู
อย่าหลงพะวงกาม เรื่องเลวทรามน่าอดสู
ระวังหัวและหู พวกโฉดเขลาชอบเป่าลม
ระวังโอฏฐ์ยามโกรธจัด อย่าพลั้งพลัดจงหัดข่ม
ขันติธรรมค้ำอารมณ์ อย่าเบือนบิดผิดคลองธรรม
คนดีรี่ส่งเสริม คนเหิมเกริมข่มให้หนำ
ทศพิธราชธรรม เป็นคุณค้ำผู้นำเอย ฯ

นักบริหารและผู้นำ ควรน้อมนำพระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ มาเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อขจัดความขัดแย้ง ความขัดข้อง ให้สลาย แล้วขยายเป็นความเจริญ ตามหลัก **เข้าใจ เข้าถึง** และ**พัฒนา**

เข้าใจ - ด้วยให้ความรัก ให้ความชอบ ขจัดความชัง สร้างความหวัง ทำลายความชั่ว ส่งเสริมความดี สืบสานวัฒนธรรมประเพณี และจัดให้มีพิธีกรรมทางศาสนา

เข้าถึง - ด้วยเข้าไปใกล้ชิด เข้าไปด้วยมิตรไมตรี เข้าไปคลุกคลีช่วยเหลือ เข้าไปเป็นเลือดเนื้อเดียวกัน ด้วยความสนิทสนม บริสุทธิ์และจริงใจ

พัฒนา - ด้วยนำความเจริญเข้าไปหา นำความก้าวหน้าเข้าไปสู่ เริ่มต้นแต่พัฒนาท้องให้มีกิน พัฒนาถิ่นให้น่าอยู่อาศัย พัฒนาสุขภาพพลานามัย พัฒนาการศึกษา คมนาคม ประปา ไฟฟ้า หยูกยารักษาโรค ตลอดถึงเสื้อผ้าอาภรณ์ เพื่อให้มีความอยู่ดีกินดี ความสวัสดีก็จะบังเกิดมีแก่สังคมประเทศชาติ!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ชีวิตสดใส..เพราะใฝ่ธรรม"

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า **ธมฺมกาโม ภวํ โหติ** แปลว่า ผู้ใฝ่ธรรมเป็นผู้เจริญ ตรงข้าม **ธมฺมเทสฺสี ปราภโว** ผู้ชังธรรมเป็นผู้เสื่อม ผู้มีคุณธรรมสูงส่งเพียงใด ทุกข์ภัยก็จะถดถอยลดน้อยสูญสิ้นไปโดยลำดับ จนที่สุด ทุกข์ก็ไม่มี ภัยก็ไม่มา ปัญหาก็ไม่เกิด ดังนั้น การศึกษาธรรม..จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้เกิดปัญญาคือความรู้ บุคคลผู้จะมีความรู้จะต้องมีปัจจัยประกอบ คือ ...

๑. **สนใจ** - ได้รับรู้
๒. **ใส่ใจ** - ได้เรียนรู้
๓. **เข้าใจ** - ได้รอบรู้

เพราะฉะนั้น การศึกษาและประพฤติธรรมจึงเป็นอุบายนำมาซึ่งความผาสุกสวัสดี ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะภาวะใดๆ เช่น ...

พ่อแม่มีธรรม	ก็เป็นพ่อแม่ดี
บุตรธิดามีธรรม	ก็เป็นบุตรธิดาดี
เป็นสามีภรรยามีธรรม	ก็เป็นสามีภรรยาดี
เป็นครูอาจารย์มีธรรม	ก็เป็นครูอาจารย์ดี

เป็นข้าราชการมีธรรม ก็เป็นข้าราชการดี
เป็นมิตรสหายมีธรรม ก็เป็นมิตรสหายดี
เป็นพระสงฆ์มีธรรม ก็เป็นพระสงฆ์ดี
เป็นผู้ใหญ่มีธรรม ก็เป็นผู้ใหญ่ดี ฯ

บุคคลใดตั้งมั่นในธรรม ย่อมจะมีความงดงามทั้งภายนอก (กริยามารยาท) ทั้งภายใน (จิตใจ) แม้จะโง่ก็น่ารัก ฉลาดก็น่านับถือ ตรงข้ามผู้นอกศีลหน่ายธรรม กลับจะเป็นบุคคลที่โง่ก็น่ารังเกียจ (โง่แกมหยิ่ง) ฉลาดก็น่าชัง (ฉลาดแกมโกง) ไว้วางใจในพฤติกรรมไม่ได้

อันความสุขนับเป็นยอดปรารถนาของทุกชีวิต และสุขนั้นหากจะกล่าวก็มีมากมายหลายสถาน แต่โดยสรุปก็เหลือเพียง ๒ ประการ คือ สุขกายกับสุขใจ หรือสุขภายนอกกับสุขภายใน

สุขกาย - เพราะไร้โรคภัยเบียดเบียน
สุขใจ - เพราะไร้กิเลสเบียดเบียน

ในทางตรงกันข้าม มีโรคทางกายเราต้องอาศัยแพทย์ มีโรคทางใจต้องอาศัยพระ คือพระรัตนตรัยอันเป็นหลักชัยของชีวิต

อนึ่ง ด้วยวันนี้เป็นวันพระ วันธัมมัสสวนะและวันอุโบสถ คำว่า **"วันพระ"** หมายถึงวันดี วันที่ประเสริฐ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพื่อเป็นวันนัดให้พุทธบริษัทได้หยุดกาย หยุดใจ เป็นโอกาสให้ละชั่ว ประพฤติชอบ ประกอบความดี เช่น บริจาคทาน สมาทานศีลและเจริญภาวนา มีการสดับธรรม

และประพฤติธรรมเป็นต้น มีกำหนด ๗ วันต่อหนึ่งครั้ง ซึ่งเป็นระยะพอเหมาะพอดี

นอกจากนี้ ... เป็นวันที่เราจะต้องรักษากาย วาจา ใจ ให้หมดจด เกิดสันติสุขอันเยือกเย็น ไม่แปดเปื้อนด้วยความสกปรก ความหม่นหมองแห่งจิตใจ ด้วยอำนาจความรัก ความชัง ความโง่เขลา หรือเกลียดกลัว เราเป็นอุบาสกอุบาสิกา ปฏิญาณตนนับถือพระพุทธศาสนา เมื่อถึงวันพระเราจะต้องอุทิศให้พระจริงๆ มิฉะนั้นวันพระจะไม่มีความหมายสำหรับเราเลย กลับจะทำให้เรากลายเป็นคนโกหกหลอกลวงตัวเองและผู้อื่นไป

พระ ... คือสัญลักษณ์แห่งความประเสริฐหรือผู้ประเสริฐ เราจะทำวันนี้ให้เป็นวันพระแก่เราได้ก็โดยการปฏิบัติรักษาให้ กาย วาจา ใจ ของเราดีกว่าประเสริฐกว่า ๗ วัน หรือ ๖ วันที่ผ่านมา ตามปกติวิสัยฆราวาสย่อมมีกิจมาก เกี่ยวด้วยอาชีพบ้าง เที่ยวบ้าง เล่นบ้าง สนุกบ้าง อย่างอื่นๆ บ้าง จิปาถะ วันคืนส่วนมากมักล่วงไปด้วยความสกปรก โสมม ตามวิสัยโลกียชน ไม่ในที่แจ้งก็ในที่ลับ เช่น ความอิจฉาริษยา นินทาว่าร้าย ลำเอียง เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ ทรยศ คดโกง เป็นต้น

เพราะฉะนั้น วันธรรมดาหรือวันทั่วไปของคนเราจึงไม่ประเสริฐหรือสะอาด อาศัยเหตุนี้เราจึงพากันอุทิศเสียวันหนึ่งให้เป็นวันพระหรือวันประเสริฐ ก็เมื่อเราจะเป็นผู้มีวาจากับใจตรงกันให้ได้จริงแล้ว ก็จะต้องพยายามให้เป็นอย่างดี ในการที่จะทำให้วันพระเป็นวันพระจริงๆ ให้ชีวิตอันยืดยาวของเรามีวันสะอาด น่าชื่นใจ

คละปนอยู่เป็นกำไรพิเศษ ซึ่งเมื่อขึ้นสู่ยอดภูเขาคือปัญญาแล้ว พิจารณาชีวิตตนเอง เราจะมองเห็นและรู้สึกเคารพตนเองว่าชีวิตนี้ไม่เป็นหมันจากความบริสุทธิ์ หรือความประเสริฐ เท่านี้ก็เป็นการน่าปลื้มใจของผู้ที่ยังไม่อาจรักษาให้ประเสริฐได้ทุกวันเป็นที่สุดแล้ว

การเข้าอยู่หรือเก็บตัวเองไว้เพื่อขัดสีชำระล้างกาย วาจา ใจ ให้เบาบางจากมลทินความชั่วร้ายเลวทรามยิ่งขึ้นทุกที เรียกว่า **"วันอุโบสถ"** ข้อนี้เปรียบเหมือนเรามีพระทองเหลืองขัดเงาอยู่องค์หนึ่ง เมื่อไม่ขัดสีอยู่บ่อยๆ ปล่อยให้สนิมลึกกัดกินเสียแล้วก็ยากที่จะขัดให้บริสุทธิ์ได้อีก แต่ถ้าขัดอยู่เสมอๆ เป็นระยะ เราก็มีพระขัดที่งดงามน่าสักการบูชาเสมอไป อุปมาข้อนี้ฉันใด อุปไมยคือใจเราก็ฉันนั้น ใจที่หมักหมมอยู่กับความชั่วร้ายจนตายจากความดีไปแล้วก็ยากที่จะกลับมาเป็นใจที่ดีได้อีก แม้กาย วาจา ก็เช่นเดียวกัน การขัดสีชำระล้างมลทินเช่นนี้เป็นของจำเป็นสำหรับทุกคนและเป็นความฉลาดหรือบุญกุศลอย่างยิ่งของเราท่านทั้งหลาย บรรดาที่ได้ทำการเข้าถืออุโบสถแต่ละคราว

อันความชั่วร้ายที่เกิดขึ้นทาง กาย วาจา ใจ ประจำวันของเรา เป็นเครื่องแสดงว่าเราเป็นปุถุชนอยู่ เราพยายามแก้ไขมันอยู่เสมอ และตั้งใจจะทำให้ดียิ่งขึ้นเป็นพิเศษ ๑ วัน ใน ๗ วัน จนกว่าความชั่วร้ายนั้นจะสลายสูญสิ้นไปจากใจ เราเรียกวันพิเศษวันนี้ว่า **"วันอุโบสถ"** คือวันพยายามทำดีเป็นกรณีพิเศษ

การที่บางคนบางท่านใช้วันพระหรือที่ฝรั่งเรียกว่า **"ฮอลิเดย์"** หรือวันหยุด เป็นวันเล่นหัวสนุกสนานเพลิดเพลินไปตามเรื่อง หรือใช้วันอุโบสถเป็นวันไปนอนเล่นพักผ่อนตามวัดนั้น แล้วซ่องสุม

จับกลุ่มนินทาว่าร้ายผู้อื่น เข้าลักษณะว่า **"นินทาคนนี้เสียดสีคนนั้น"** ออกจะเป็นการเพิ่มพูนความโง่เขลาไม่เอาไหนมากกว่าที่จะเป็น กุศล.. คือความฉลาด ถ้าจะให้เป็นความดีคือปัญญา วิชชา หรือแสงสว่างแห่งชีวิตแล้ว เราจะต้องรักษาวันเช่นวันนี้ให้เป็นไปตามหลักดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

วัน **"ธัมมัสสวนะ"** คือวันฟังธรรม หมายถึงเป็นวันสำหรับศึกษาเพิ่มเติมถึงเรื่องการดำเนินชีวิตของตนๆ ให้ผ่านพ้นความทุกข์ความเศร้าหมอง ด้วยอาการอันฉลาด เป็นการศึกษา *"ศิลปะแห่งความสุขของชีวิต"* รายสัปดาห์ของเรานั่นเอง แต่เป็นการน่าเสียดายอย่างยิ่งที่ความหมายของวันสำคัญวันนี้มักมิได้เกิดผลเป็นความจริงออกมาอย่างสมชื่อ ทั้งนี้เนื่องจากที่คนส่วนมากมักเข้าใจว่า มาฟังก็ได้บุญเต็มเปี่ยมแล้ว การได้มานั่งฟังจนจบ ตื่นบ้าง หลับบ้าง คุยกันบ้าง รับสาธุ แล้วก็เป็นได้บุญเพียงพอ ไม่ต้องขวนขวายเพื่อความรู้ความเข้าใจอะไรก็ได้ ลัทธิฟังจบแล้วได้บุญไม่ควรจะมีหรือเกิดขึ้นในกลุ่มของท่านพุทธศาสนิกชน จะฟังไปอีกกี่ปีหรือกี่ชาติก็คงไม่ได้บุญใหม่ๆ งอกเงยออกไปกว่าที่มีอยู่แล้วเป็นแน่

บางท่านประมาทถือดี เสียงพระไม่อยากฟัง สู้เสียงเพลงไม่ได้ ถึงกับมีสโลแกนคนไม่เข้าวัด ไม่ปรารถนาเสียพระเสียงธรรมว่า *"ฟังเทศน์แล้วง่วงนอน ไม่เหมือนดูหนังดูละครตาสว่าง"* เพราะฉะนั้น จงช่วยกันทำวันนี้ให้เป็นวันศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาให้ได้ มิฉะนั้นวันธัมมัสสวนะจะกลายเป็นวันแห่งโมหะอวิชชาไป

การบำเพ็ญกิจวัตรของพุทธบริษัทนี้จัดเป็นการประพฤติธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเป็นอุบายฝึกฝนตนเอง อบรมตนเอง ให้มั่นอยู่ในความดี เมื่อวันเช่นนี้มาถึงกิจสำคัญอันหนึ่งที่พึงปฏิบัติจะละเลยเสียมิได้คือ การไหว้พระสวดมนต์ประจำวัน จะเป็นเวลาก่อนเข้านอนหรือตื่นนอนก็ได้ การสวดมนต์นั้นอย่าเข้าใจว่าเป็นการสวดอ้อนวอนเหมือนศาสนาอื่น แต่เป็นอุบายทำจิตของเราเองให้สงบ เยือกเย็น มั่นคง และเปลื้องทุกข์ออกจากใจ การเข้าถึงพระรัตนตรัยคือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สามารถเข้าได้ถึง ๓ ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ

ทางกาย - ด้วยการกราบไหว้บูชาสักการะ
ทางวาจา - ด้วยการสวดสรรเสริญเจริญพระคุณ
ทางใจ - ด้วยโอปนยิโก น้อมเอาคุณพระรัตนตรัยมาเป็นสรณะไว้ในใจ

ในทางร่างกายนั้น เมื่อเราทำงานมาทั้งวันแล้วเราก็อาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาดสบายสดชื่น จิตก็เหมือนกัน การไหว้พระสวดมนต์เป็นการชำระจิตให้สะอาดสดชื่นหลังจากตรากตรำงานมาทั้งวัน ข้อสำคัญการไหว้พระสวดมนต์แต่ละคราวควรไหว้ให้ครบและถึงพระทั้ง ๓ ชั้น คือ ...

๑. พระผู้ให้แสงสว่างและทางพ้นทุกข์ -
ได้แก่พระรัตนตรัยคือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

๒. พระผู้ให้กำเนิดเกิดชีวิต -
ได้แก่บิดามารดาผู้เป็นบุพการีชน

๓. พระผู้ให้ความคิดและความถนัด -

ได้แก่ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ผู้หนักในอุปการคุณ เป็นพระผู้ให้หลักวิชานำพาชีวิตให้รุ่งโรจน์

พระทั้ง ๓ ระดับนี้ เป็นพระที่สำคัญและศักดิ์สิทธิ์ เป็นหลักและหุ้นส่วนของชีวิตและจิตใจอันสำคัญมั่นคงของชาวพุทธโดยแท้ เมื่อท่านทั้งหลายได้สวดมนต์ไหว้พระแล้วอย่าลืมพึงสงบจิตแผ่เมตตาปรารถนาสุขต่อสรรพสัตว์ผู้ร่วมเกิดแก่เจ็บตายว่า ...

"สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้เมิเวรแก่กันและกันเลย จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด"

จากนั้นสงบจิตรำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย คุณบิดามารดาคุณอุปัชฌาย์อาจารย์ และท่านผู้มีพระคุณทั้งหลาย ซึ่งแต่ละท่านล้วนหาใดเทียบเปรียบพระคุณ ...

อันพ่อแม่ให้กำเนิดเกิดชีวิต
ครูสอนศิษย์สามารถรู้ศาสตร์ศิลป์
พระอุปัชฌาย์ชี้ธรรมนำชีวิน
ทั่วฟ้าดินหาใดเทียบเปรียบพระคุณ

จากนั้น... ตั้งจิตอธิษฐานตามประสงค์ แล้วแผ่ส่วนบุญกุศลแด่ท่านผู้มีพระคุณ ตลอดถึงเทพยเจ้าและสรรพสัตว์ทั้งปวง การ

ทำบุญกุศลให้สัมฤทธิ์ผลดังตนปรารถนา จำจะต้องทำด้วยความจริงใจและจริงจัง มิใช่สักแต่เป็นกริยาหรือทำเพราะจำใจหือเสียไม่ได้ หากจะให้เกิดผลตามที่ตนปรารถนาจะต้องตั้งสองอย่างให้ได้เสียก่อน คือ ...

๑. **ตั้งจิต** - ทำด้วยความเต็มใจ พอใจ ชื่นใจ อิ่มเอิบใจ เมื่อได้ทำ

๒. **ตั้งจุด** - อธิษฐานจิต คิดหวังให้ตนประสบสุขและพ้นทุกข์ในภายหน้า

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช และพระมหากษัตริย์ของไทยในอดีตทุกพระองค์ ล้วนทรงพระราชศรัทธาปสาทะในพระรัตนตรัย ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนา ทรงปฏิบัติพระองค์ตามหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระชินวรสัมมาสัมพุทธเจ้า ควรที่เราท่านผู้เป็นพุทธบริษัททั้งหลายจักได้ประพฤติตนตามรอยเบื้องพระยุคลบาทและพระราชจริยาวัตร ทั้งช่วยกันสืบสานจรรโลงพระพุทธศาสนาไว้ให้มั่นคงยืนยาวตลอดไป อันการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาพรนั้น มีหลักปฏิบัติ ๔ ประการดังนี้

๑. แสดงความเคารพสักการะ
๒. เล่าเรียนศึกษาและรักษา
๓. ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
๔. นำไปเผยแผ่ให้แพร่หลาย

รวมความว่า กิจของชาวพุทธที่พึงปฏิบัติในวันพระเช่นนี้ หรือแม้วันอื่นๆ เพื่อความสวัสดีมีชัยจะต้องเป็นไปตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งรวมแล้วคือ คิดถูก พูดถูก ทำถูก คิดดี พูดดี ทำดี ในที่ทุกสถาน ผู้ปฏิบัติได้เช่นนี้ย่อมมีแต่สุขนิรันดร์ ดังท่านประพันธ์ไว้ว่า ...

ก่อนจะทำสิ่งใดใจต้องคิด
ถูกหรือผิดทำอย่างนี้ดีหรือไม่
ถ้าเห็นว่าไม่ดีมีโทษภัย
อย่าทำไปส่งส่งคงไม่งาม
เมื่อคิดแล้วตรองไตร่จนได้ที่
ว่าทำดีได้ดีไม่มีห้าม
ขอเพียงแต่พินิจดูอย่าวู่วาม
คงเสร็จตามความหวังดั่งตั้งใจ ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เอียงตามโลก - คล้อยตามธรรม"

อันวิสัยชาวพุทธย่อมตระหนักในเหตุผล ดำเนินตนด้วยสติสัมปชัญญะและปัญญา รู้ว่าอะไรควรไม่ควร อะไรพอเหมาะอะไรพอดี รู้จักทำตนให้สบาย ไม่ทำตนเป็นคนสุดโต่ง ไม่หย่อนจนเกินไป ไม่ตึงจนขึงไม่ไหว ไม่เจ้าระเบียบวินัยจนเกินงาน ทำให้ความเคร่งครัดกลายเป็นความเคร่งเครียด บางอย่างต้องผ่อนปรนอนุโลมไปตามกระแสโลกบ้าง หากแข็งขืนฝืนโต้ต้านก็จะกลายเป็นคนขวางโลก ดังคำพังเพยที่ว่า "*น้ำเชี่ยวอย่าเอาเรือไปขวาง*" นอกจากจะขวางไม่ไหว ซ้ำร้ายจะถึงซึ่งวิบัติ แม้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ตรัสไว้ให้รู้หลักโลกานุวัตร คือเอียงตามโลก แต่ทั้งนั้นก็ต้องคล้อยตามธรรม คือยึดหลักธรรมานุวัตร ได้แก่เป็นไปตามธรรมความถูกต้องดีงามเป็นเกณฑ์

ในเรื่องนี้ ชวนให้นึกถึงเรื่องพิณ ๓ สาย จะบรรเลงให้เสนาะเกิดความไพเราะก็ต้องอาศัยนักดนตรีผู้มีศิลปะ หากขึงหย่อนไปก็ไม่ดัง ตึงเกินไปสายก็ขาด ต้องพอเหมาะพอดี ดังบทกวีที่ว่า ...

สายพิณขึงตึงนักก็มักขาด
หย่อนย่อมปราศจากเสียงจำเรียงได้
ขึงพอดีนี้เหมาะเพราะจับใจ
แต่ถ้าหย่อนมากไปก็ไม่ดี
เหมือนชีวิตจิตใจในมนุษย์
จะวิมุติหมดทุกข์สืบสุขศรี
ดำเนินหมายสายกลางทางชีวี
ก็ย่อมมีความสุขได้ทุกคน ฯ

อันความสุข ความสงบ จะบังเกิดมีได้นอกจากความเป็นผู้รู้จัก "พอดี" แล้ว สิ่งสำคัญจะต้องมีคุณธรรมสนับสนุนอีกชั้นหนึ่ง เรียกว่าคุณธรรม ๔ จง คือ ...

๑. จงทำทุกอย่าง ในทางที่ชอบ
๒. จงอย่าประกอบ ในทางที่ผิด
๓. จงชำระจิต ให้บริสุทธิ์สะอาด
๔. จงใช้ปัญญาสามารถ ให้คุ้มครองตน

เมื่อนั้นท่านจะเป็นบุคคลอันธรรมะคุ้มครองแล้ว ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ

บุคคลผู้ดำเนินปฏิปทาจริยาวัตรเยี่ยงนี้ จะมีสุขทุกสถาน ไม่ว่าในกาลไหนๆ เป็นบุคคลที่กล่าวได้ว่า ...

จิตใจสะอาด เวลาเช้า
จิตใจขาว เวลาเพล

จิตใจเย็น เวลาค่ำ
จิตใจชุ่มฉ่ำ เวลากลางคืน
จิตใจสดชื่น เวลาทำงาน

นี่แหละที่ท่านว่า หมอนมีไว้สำหรับหนุนศีรษะ ส่วนธรรมะมีไว้สำหรับหนุนใจ เราท่านทั้งหลายผู้เป็นชาวพุทธ ควรใช้วันพระวันหยุด เป็นวันงดเว้นประกอบสิ่งอันเป็นอกุศลและทุจริต ปิดหนทางสร้างกรรมทำบาปใดๆ เสีย เว้นการเสพและมั่วสุมสิ่งอันเป็นอบายหายนะ เช่น ...

เย็นๆ ขยันดื่มเหล้า
เช้าๆ ขยันนอน
กลางวัน หันหน้าเข้าบ่อน
กลางคืน บทจรเข้าบาร์

อย่าลืมว่า ...

ถูกไฟไหม้หลายครั้งยงพอทน
ถูกโจรปล้นหลายหนยังทนไหว
เสียพนันเสียหนักเสียหลักชัย
เสียนาไร่ร่อยหรอต้องขอทาน

การพนันบั่นคนให้ป่นปี้
เสียราศีเสียศักดิ์เสียหลักฐาน
เพราะโลภมากอยากได้ไม่ประมาณ
จงวิจารณ์จำไว้ใส่ใจเอย

อันการพนันนั้น ใครเล่นแล้วเสีย.. ถือเป็นเรื่องธรรมดา แต่เล่นแล้วได้ ถือเป็นเรื่องผิดปกติ เรื่องนี้... จัดเป็นอบายมุขที่ให้ทุกข์แก่ตน เพราะเป็นปากทางแห่งความเสื่อม เช่น ทรัพย์เสื่อม (เงินทองต้องสิ้นไป) เกียรติเสื่อม (ชื่อเสียงเสียหาย) ยศเสื่อม (ยามมีเขายก - ยามต่ำตกเขาหยาม) บริวารเสื่อม (เงินมีพวกมาก - เงินจากพวกหนี) สุขภาพเสื่อม (ร่างกายทรุด - จิตใจโทรม) ดังที่ท่านประพันธ์ไว้ว่า ...

การพนันใครขันสู้ ย่อมไปสู่ซึ่งความจน
ตกยากมามากคน เพราะตนเล่นบ่เว้นวาย
ทรัพย์สินหมดสิ้นตัว มีควายวัวก็ต้องขาย
ลูกเมียบ่เสียดาย ขายจนวอดบ่รอดตน

นี่แหละผลของการพนัน ฯ

นอกจากนี้..วิสัยผู้มีธรรมวินัย จะเจรจาพาทีกับใครควรเป็นไปด้วยความสุภาพ เว้นคำเท็จ ส่อเสียด เหลวไหล และหยาบคาย และหยุดแสดงอาการร้ายใดๆ มิให้ปรากฏ หยุดเบียดเบียนผู้อื่นทั้งในด้านชีวิต ทรัพย์สิน คนรัก ของรัก ตลอดจนเกียรติยศชื่อเสียง ชำระสะสางอาคารบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ตลอดถึงที่บูชาพระประจำบ้านให้สะอาดบริสุทธิ์ ชาวพุทธทั่วไปควรใช้วันพระและวันธัมมัสสวนะ เป็นวันแสวงหาและศึกษาหลักธรรมความรู้ทางศาสนา อีกทั้งให้ถือว่าวันพระเป็นวันที่เราท่านทั้งหลายจะได้ รักษาดีเดิม และเพิ่มเติมดีใหม่

ผลจากการที่พุทธศาสนิกเมธีชน ได้บำเพ็ญตนในกัลยาณกรรมดังกล่าว จะเป็นบ่อเกิดแห่งคุณความดีมีผลให้จิตใจตนและคนใกล้ชิด สงบเยือกเย็น เรื่องร้ายจะกลายเป็นดี หนักจะกลายเป็นเบา เศร้าจะกลายเป็นสุข ทั้งยังเป็นการยกระดับจิตตนและคนในสังคม ครอบครัว ให้สูงส่งขึ้น จากปุถุชนสู่ความเป็นกัลยาณชน และถึงซึ่งความเป็นอริยชนในที่สุด!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ผู้นำกับผู้ตาม"

การเป็นผู้นำมีอยู่สองลักษณะ คือ ผู้นำในทางทำลาย กับผู้นำในทางสร้างสรรค์ การที่บุคคลในสังคมจะเป็นไปในทิศทางใด ผู้นำย่อมมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านแนะ (บอกให้เขารู้) และนำ (ทำให้เขาดู) เป็นแบบอย่าง จะเห็นได้ว่า ผู้นำกับผู้ตามต่างต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกัน ดังท่านว่า...

ผู้นำดี ผู้ตามดี ต้องดีแน่
ผู้นำดี ผู้ตามแย่ พอแก้ไข
ผู้ตามแย่ ผู้นำดี มีทางไป
ผู้นำไม่ เอาไหน บรรลัยเอย

ผู้นำยุคใหม่... (บางท่าน) ไม่นิยมให้ผู้น้อยได้แสดงวิชาวาทะ หรือทัศนะ นิ่งเป็นพระเตมีย์ใบ้ได้ยิ่งดี ผู้นำชนิดคิดเอง พูดเอง ทำเอง แบบ "วันแมนโชว์" เช่นนี้ จะมีลักษณะ...

ทำเร็ว... ก็หาว่าล้ำหน้า
ช้า... ก็หาว่าอืดอาด

โง่... ก็ถูกตวาด

ฉลาด... ก็ถูกระแวง

ทำก่อน... ก็ด่าว่ายังไม่ได้สั่ง

ทำทีหลัง... ก็ว่าไม่รู้จักคิด

คนดีดี... ถูกเก็บไปไกลตัว

ชอบเอาคนชั่ว...มาใกล้ชิด

เกลียดคนตรง...หลงคนคดงอ

ชอบกินลูกยอ... แต่ให้ลูกโยน ฯ

มีภาษิตโรมันบทหนึ่งว่า "*ฝูงแกะที่มีราชสีห์นำ ดีกว่าฝูงราชสีห์ที่มีแกะนำ*" ฉะนั้น นักบริหาร นักปกครอง จะโด่ง, จะดิ่ง, จะดัง หรือจะดับ ก็เพราะการรู้จักดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องดีงาม หลายท่านเสียเกียรติ เสียทรัพย์ เสียชื่อ เสียคน เพราะไม่รู้จักระมัดระวัง จึงประมาทพลาดพลั้ง โดยเฉพาะในเรื่อง ๓ ก. ต่อไปนี้ คือ...

๑. กิน - กินเหนือน้ำ กินตามน้ำ กินบนโต๊ะ กินใต้โต๊ะ ฯ

๒. กาม - ความต้องการทางวัตถุ ทางเนื้อหนัง ระวังอย่าเป็นเฒ่าหัวงู หรือวัวแก่แทะหญ้าอ่อน บางรายเสียหายเพราะพรากผู้เยาว์ บางท่านเสียคนเพราะพรากผู้เฒ่า..!

๓. เกียรติ - รู้จักรักษาเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ เกียรติศัพท์และเกียรติคุณ ให้รู้จักรักศักดิ์ศรี

แล้วจะมีความศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจและบารมี เห็นได้ชัดเจนว่า ผู้ใหญ่ที่เสื่อมเสียเพราะ...

เสีย	เพราะ	กิน
เสื่อม	เพราะ	กาม
ทราม	เพราะ	เกียรติ

เพราะฉะนั้น ต้องแก้ไขให้เป็น...

อยู่ได้	เพราะ	กิน
ดี	เพราะ	กาม
งาม	เพราะ	เกียรติ

วิสัยของพ่อค้าต้องการกำไรคือเงินตราเป็นผลงาน ข้าราชการต้องการเกียรติยศ ความก้าวหน้า เป็นผลงาน ฉะนั้น ชื่อเสียงบางครั้งก็ได้มาโดยไม่มีความดี แต่บางทีก็เสียไปโดยไม่ได้ทำความผิด แต่ควรระวังคำว่า "*พลาดโดยสุจริต ผิดโดยไม่ได้ตั้งใจ*"..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "หน้าที่กับชีวิต"

ทุกคนเกิดมาต่างก็มีหน้าที่ด้วยกัน บางท่านก็มีมากมายหลายหน้าที่ หน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือหน้าที่ในอันที่จะทำความดีเพื่อสังคมประเทศชาติ พระศาสนา และแทนคุณแผ่นดิน หากจะกล่าวโดยพิสดาร เรื่องหน้าที่เห็นจะได้ในสองลักษณะ คือ...

๑. หน้าที่ที่เป็นเองโดยธรรมชาติ - เช่น เป็นบิดามารดา เป็นบุตร ธิดา หลาน เหลน

๒. หน้าที่ที่เป็นโดยได้รับมอบหมายแต่งตั้ง - เช่น เป็นนักปกครอง เป็นนักบริหาร เป็นผู้จัดการ หรือเป็นสมภารเจ้าวัด

หน้าที่... เป็นเครื่องบ่งชี้ให้รู้ว่าใครมีความรู้ความสามารถในด้านใด ดังที่ท่านกล่าวไว้ว่า "*หน้านอกบอกความงาม หน้าในบอกความดี หน้าที่บอกความสามารถ*" นักบริหารและนักปกครองจะทำสิ่งใดต้องมีจุดหมายว่า เพื่ออะไร? เช่น...

เพื่อชาติ - ประโยชน์วงกว้าง สังคมอยู่รอด ประเทศอยู่ได้

เพื่อชื่อ - ประโยชน์ตน ตนและหมู่คณะอยู่รอด สถาบันอยู่ได้

เพื่อชีพ - ประโยชน์ตนเป็นที่ตั้ง สังคมอาจจะพังพินาศ

เมื่อชาติอยู่ไม่ได้ แล้วชีพจะอยู่ได้อย่างไร? นักบริหารและนักปกครอง ต้องมีจุดยืน ไม่ใช่ยืนที่ละจุด, ต้องยืนหยัด แต่ต้องรู้จักยืดหยุ่น, ต้องมีหลักเกณฑ์ แต่ไม่ดึงดันในหลักการ นักบริหารและนักปกครองต้องเป็นนัก *"แก้ปัญหา"* มิใช่นัก *"ก่อปัญหา"* ขณะเดียวกันปัญหาทุกอย่างก็มีไว้ *"ให้แก้"* มิใช่มีไว้ *"ให้กลุ้ม..!"*

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ศาสตร์นักบริหาร - งานนักปกครอง"

นักทำงานและนักบริหารทุกระดับ จะบริหารได้ดีก็เพราะมีอุปกรณ์คือ "*ศาสตร์*" ได้แก่ ความรู้ และ "*ศิลป์*" คือ ศิลปะในการเอาชนะงานและการเอาชนะใจคน เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานโดยอาศัยหลักธรรมทั้ง ๕ ดังนี้.

๑. **บำราบคนพาล** - ข่มผู้ที่ควรข่ม ข่มไว้ไม่ให้โอกาสหรือมีอำนาจขึ้นมาบริหาร

๒. **อภิบาลคนดี** - ยกย่องผู้ที่ควรยกย่อง ส่งเสริมสนับสนุนคนดี มีความสามารถ ให้โอกาส ให้กำลังใจ ให้อภัยในยามผิดพลาด

๓. **ผูกไมตรีทั่วหน้า** - สร้างมิตร พิชิตศัตรู มีเมตตาปรารถนาสุขต่อกันและกัน ไม่ริษยาอาธรรม์ซึ่งกันและกัน เพราะ **อรติ โลกนาสิกา** ความริษยายังโลกาให้พินาศ ไม่เพ่งร้ายป้ายโทษซึ่งกันและกันอันเป็นเหตุให้วิวาทบาดหมาง ซึ่งต่างไม่เป็นผลดีแก่ใครทั้งสิ้น เช่น...

ทะเลาะกับเมีย	เพลียใจที่สุด
ทะเลาะกับผัว	ปวดหัวที่สุด
ทะเลาะกับแฟน	แค้นใจที่สุด
ทะเลาะกับพ่อแม่	แย่ที่สุด
ทะเลาะกับลูก	ทุกข์ที่สุด
ทะเลาะกับเพื่อนบ้าน	รำคาญที่สุด
ทะเลาะกับพระเณร	เวรกรรมที่สุด
ทะเลาะกับผู้ร่วมงาน	ฟุ้งซ่านที่สุด
ทะเลาะกับครูอาจารย์	ร้าวฉานที่สุด
ทะเลาะกับขี้เมา	เศร้าที่สุด
ทะเลาะกับคนบ้า	น่าระอาที่สุด
ทะเลาะกับสตรี	เสียศักดิ์ศรีที่สุด
ทะเลาะกับนักการเมือง	มีเรื่องอุตลุด
ทะเลาะกับนักเลง	ถูกข่มเหงไม่สิ้นสุด
ทะเลาะกับลูกน้อง	มัวหมองที่สุด
ทะเลาะกับผู้บังคับบัญชา	ความก้าวหน้าสะดุด
ทะเลาะกับเจ้านาย	ฉิบหายที่สุด ฯ

๔. **พัฒนามวลชน** - คำว่า พัฒนา แปลว่า ทำให้เจริญ คู่กับคำว่า หายนะ แปลว่า ทำให้เสื่อม การพัฒนามวลชนคือ ทำให้มีความเจริญทั้งร่างกายและจิตใจ ร่างกายต้องให้มีพลานามัย จิตใจต้องให้มีคุณธรรม ดังคำที่ว่า “*กายมีศีลสุขล้ำ ใจมีธรรมสุขเลิศ ถ้ามีทั้งศีลทั้งธรรมจะมีแต่ความล้ำเลิศ*” แต่อย่าลืมว่า “*จะพัฒนาอะไรก็ติด ถ้าจิตไม่พัฒนา*” เพราะ **จิตฺเตน นียติ โลโก** โลกอันจิตย่อมนำไป

๕. **นำตนถึงธรรม** - ธรรมดานักรบต้องใช้ศัสตราวุธ แต่นักบริหารนักปกครองต้องใช้อาวุธพิเศษ คือ ปัญญาวุธ (ความรู้) และธรรมาวุธ (ความดี-ฝีมือ) มีวินิจฉัยใคร่ครวญ รอบคอบ และรอบรู้ เป็นคู่มือสำคัญ

ความโชคดีของชาวไทย โดยเฉพาะผู้มีหน้าที่บริหารงาน บริหารคน คือ มีแม่บทแม่แบบให้ยึดเหนี่ยวยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ ที่ชาวอื่นๆ ทั่วโลกไม่มี ขอให้ท่องไว้ให้ขึ้นใจเป็นสูตรสำเร็จว่า...

ยึด ๒ องค์

จำ ๙ คำ

ทำ ๕ คุณ

จะเป็นเครื่องหนุนให้พัฒนาและก้าวหน้า ฯ

ยึด ๒ องค์ - ในฐานะที่เป็นชาวไทย ให้ยึดองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตการเสียสละ ทั้งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นชาวพุทธ ให้ยึดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นแบบอย่างในการอุทิศชีวิต เพื่อสร้างสรรค์บันดาลประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่โลกและสังคม

จำ ๙ คำ - คือ คาถาพระมหาชนก เป็น คาถาศักดิ์สิทธิ์สำหรับพิชิตความล้มเหลว คาถามีว่า **วิริเยน ทุกฺขมจฺเจติ** แปลว่า บุคคลจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร ต้องท่องจำให้ขึ้นใจไว้ตลอดเวลาว่า ชีวิตจะก้าวหน้าต้องท่องคาถา ๙ คำ หากชีวิตมีปัญหา

ให้แก้ด้วยคาถา ๙ คำ (ท่องด้วย-ทำด้วย) ประการสำคัญ ความเพียรนั้น ต้องเป็นความเพียรในทางสร้างสรรค์บันดาลประโยชน์ มิใช่เพียรในทางเสื่อมหรือทำลาย จุดประสงค์ที่ตรงประเด็น คือ เพียรเพื่อพ้นทุกข์ มิใช่เพียรเพื่อเพิ่มทุกข์!

ทำ ๕ คุณ - คำว่า "คุณ" คือ ประโยชน์และความดี คุณที่จะต้องทำให้เกิดมีในตน คือ...

๑. คุณวุฒิ - ความรู้ วิชาการ
๒. คุณสมบัติ - คือกิริยามารยาท ความพร้อม ความดีที่มีในตน
๓. คุณประโยชน์ - ความดีที่มีต่อส่วนรวม
๔. คุณภาพ - ทำตนให้เป็นแก่นสาร
๕. คุณธรรม - หลักปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และคุณงามความดีทั้งปวง

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เจดีย์กับชีวิต"

มีผู้สงสัยว่า ชีวิตทุกชีวิตต้องการอะไร? นักคิดท่านเฉลยโดยอุปมาเปรียบเทียบว่า ชีวิตก็เหมือนเจดีย์ เจดีย์จะงามตระหง่าน ก็เพราะเหตุ ๓ ประการ คือ...

๑. **สูง** - ความเด่น
๒. **มั่นคง** - ความแข็งแรง-ทนทาน
๓. **ขลัง** - ความศักดิ์สิทธิ์

ชีวิตก็เช่นกัน จะงามเด่นเป็นสง่าก็เพราะเหตุ ๓ ประการเช่นกัน คือ...

๑. **สูง** - ด้วยอิสริยยศ
๒. **มั่นคง** - ด้วยบริวารยศ
๓. **ขลัง** - ด้วยเกียรติยศ

คำว่า ยศ แปลว่า ยิ่ง...

ยิ่ง ด้วยอำนาจวาสนาบารมี เรียกว่า อิสริยยศ
ยิ่ง ด้วยเพื่อนพ้องน้องพี่ เรียกว่า บริวารยศ

ยิ่ง ด้วยคุณความดี เรียกว่า เกียรติยศ
ยิ่ง ด้วยความไม่ดี เรียกว่า อัปยศ

ยศ ท่านแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือฝ่ายอาณาจักรกับฝ่ายศาสนจักร หรือจะเรียกว่า ยศทางโลก กับยศทางธรรมก็ได้

ยศเป็นโลกธรรม แต่เป็นโลกธรรมฝ่ายดี เป็นอิฏฐารมณ์ อารมณ์ที่ชอบที่ปรารถนา โลกธรรมหรือธรรมที่มีประจำโลก แบ่งได้เป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายสุขกับฝ่ายทุกข์ หรือฝ่ายชื่นชม กับฝ่ายขมขื่น มีลักษณะดังนี้

ฝ่ายสุข - ได้ยศ ได้ชื่นชม ได้สรรเสริญ
ฝ่ายทุกข์ - เสื่อมยศ ขมขื่น ถูกนินทา

ยศ... บางครั้งบางคนก็ได้มาโดยไม่มีความดี ขึ้นอยู่กับเทคนิค หรือวิธีการที่จะได้

แต่เกียรติ... ต้องทำดีเท่านั้นจึงจะได้ บางรายอยากได้ยศโดยไม่คำนึงถึงเกียรติ ก็กลายเป็นอัปยศไปก็มี!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง *"ชีวิตกับความรัก"*

พ่อแม่...มีลูก ก็ต้องทุกข์เพราะลูก, มีหลานก็ต้องทุกข์เพราะหลาน, ครูอาจารย์..มีศิษย์ ก็ต้องทุกข์เพราะศิษย์, คนมีความรักก็ต้องทุกข์เพราะความรัก ดังมีคำว่า *"รักมีพิษ - รักเป็นพิษ"* หรือ "*มีรักที่ไหนมีทุกข์ที่นั่น*" เวลามีรักก็ดูเหมือนมีสุข ครั้นความรักจืด คนรักจาง หรือคนรักจากไปก็กลายเป็นทุกข์อีก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า **วิปฺปโยโค ทุกฺโข** การพลัดพรากจากคนรัก, ของรัก นั้นเป็นทุกข์

ความรัก คืออะไร? ยากที่จะวิจัยวิจารณ์กัน, แต่สำหรับข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าชอบความรัก และไม่ว่าจากใคร, ค่าของความรักจากทุกผู้ล้วนมีอำนาจเหนือหัวใจข้าพเจ้าไปเสียทั้งนั้น เหตุที่มันได้ช่วยทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่ามีค่าขึ้น รู้สึกและคิดฝันในทางที่เป็นสุข...หวาน...และช่วยให้ชีวิตหายเซ็ง!

ในบรรดาผู้ที่รักข้าพเจ้า ก็เห็นมีแต่ ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, หมี, และ โบ้, เท่านั้น ที่ข้าพเจ้าไม่มีความหวาดระแวง ทั้งนี้

ก็เพราะ ตาลก็ดี, ปุ๊กก็ดี มีความจริงใจและไม่เคยแสดงละครกับข้าพเจ้า ไม่ว่าในยามไหนๆ ทั้งต่อหน้าหรือลับหลัง ยิ่งยามที่ข้าพเจ้าไม่อยู่หรือเดินทางไปแสดงธรรมต่างจังหวัดไกลๆ ไม่ได้พบหลายวัน ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, หมี่, และ โบ้, จะหงอยเหงาและจะลิงโลดดีใจจนน่าหมั่นไส้เมื่อข้าพเจ้ากลับและมีของโปรดมาฝาก

ตาล..มาอยู่กับข้าพเจ้าก่อนและอยู่นานกว่าใครอื่น โดยมิมีใครนำมาฝาก เธอมาเองและเสงี่ยมเจียมตัวมีมารยาท, ว่านอนสอนง่าย ใหม่ๆ ข้าพเจ้าก็มิสู้จะใส่ใจหรือใยดีนัก แต่ยิ่งนานวันตาลกลับแสดงให้ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นผู้ที่หวง, และห่วงข้าพเจ้ามากกว่าใคร ยามข้าพเจ้ามีกิจออกไปนอกวัด ตาลจะเป็นผู้อาสาออกไปส่ง จนรถและข้าพเจ้าลับตาแล้วจึงจะกลับ และเฝ้ารอคอยว่าข้าพเจ้าจะกลับเมื่อใด ต่อมาตาลได้แฟนและให้กำเนิดลูก คือปุ๊ก, ปุยฝ้าย, หมี่, และโบ้,

ลูกของตาล.. ข้าพเจ้าตั้งชื่อเองบ้าง พระเณรในคณะช่วยกันตั้งและเรียกบ้าง ลูกของตาลล้วนน่ารักและว่านอนสอนง่าย, กินอยู่ง่าย ถึงแม้ตาลจะเพิ่มผลิตผลพลเมืองให้อีกหลายชีวิต แต่ทุกคนก็เต็มใจที่จะอุปการะเลี้ยงดูและเอ็นดูลูกของตาลอย่างเท่าเทียมกัน

ต่อมาข้าพเจ้าไปแสดงธรรมยังต่างจังหวัด กว่าจะกลับก็ดึกมาก วันนั้นคณะเงียบเหงาผิดปกติเพราะมีผู้แอบริษยา เห็นข้าพเจ้าเมตตาตาลและลูกๆ มากกว่า จึงพากันพรากตาลและลูกไปจากข้าพเจ้า คงเหลือแต่ปุ๊กกับปุยฝ้ายเท่านั้น เหตุที่ปุ๊กกับปุยฝ้ายไม่ถูกพรากเหมือนแม่และพี่ๆ ก็เพราะปุ๊กปราดเปรียว มีศิลปะใน

การเอาตัวรอด ส่วนปุยฝ้าย...เขาเห็นว่ายังเล็กเกินไป เกรงจะเป็นอันตราย จึงให้ความเอ็นดูอุ้มชูไว้

ปุ๊ก...ตกใจในเหตุการณ์ เฝ้าซ่อนตัวอยู่ในที่ลับและปลอดภัย จนเมื่อข้าพเจ้ากลับจากภารกิจยังต่างจังหวัด ในยามดึก ปุ๊กจึงออกจากที่ซ่อนและเข้ามาฟ้องข้าพเจ้า ด้วยอาการหวาดอย่างเห็นได้ชัด ข้าพเจ้าปลอบใจจนปุ๊กหายกลัวและรับประกันว่าต่อนี้ไปปุ๊กจะปลอดภัย ปุ๊กจึงหายระแวงและหวาด ปฏิบัติหน้าที่เป็นยามเฝ้าคณะเวลาที่ข้าพเจ้าหรือพระเณรไม่อยู่ แขกไปไทยมาปุ๊กไม่เคยบกพร่องต่อหน้าที่ จนข้าพเจ้าเห็นใจในความดีและแอบเพิ่มพูนความรักความภาคภูมิใจในตัวปุ๊กยิ่งขึ้น ถือว่าปุ๊กนี่แหละคือกัลยาณมิตรที่แท้จริงของข้าพเจ้า

แล้ววันหนึ่ง...ปุ๊กก็จากข้าพเจ้าไป เพราะปุ๊กป่วยเป็นโรคลำไส้อักเสบ อาเจียนออกมาเป็นเลือดอย่างน่าสงสาร ปุ๊กนอนป่วยแววตาละห้อยชำเลืองดูข้าพเจ้าที่ระเบียง คล้ายจะบอกลา ตอนที่ข้าพเจ้าจะลงกุฏิเพื่อไปเทศน์ แล้วปุ๊กก็จากข้าพเจ้าไป ปุ๊กตายโดยไม่มีโอกาสจะให้หมอได้เยียวยา สิงห์, จิง, ประสูติ, สุรชัยและสมเจตน์ ทำหน้าที่เป็นสัปเหร่อ และเป็นผู้รายงานให้ข้าพเจ้าทราบ **เตสํ วูปสโม สุโข** เป็นสุขๆ เถิดนะปุ๊กเอ๋ย..!

ที่คณะต้องเงียบเหงาปราศจากเสียงเพลงขับขาน ดุจพนาวัลย์ที่ไร้เสียงจักจั่นและเรไร ทุกคนตกอยู่ในความเศร้าเมื่อสูญเสียปุ๊ก...จากนั้นทุกคนก็หันมาทุ่มเทความรักให้กับปุยฝ้าย...สิงห์, จิง, ประสูติ, สุรชัย, สมเจตน์, และกรุง สังเกตเห็นว่าปุยฝ้ายออก

จะว้าเหว่ เพราะขาดเพื่อนเล่น จึงไปชักชวน หลง, และแบล็ค มาอยู่ด้วย หลงและแบล็คมาอยู่กับข้าพเจ้าในวันเดียวกันตั้งแต่เล็กๆ

หลง...ไม่สู้จะร่าเริงและว่ายากสอนยาก ไม่ค่อยรู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูงและออกจะอกตัญญู จึงมิสู้จะมีใครปันใจรัก ตรงข้ามกับแบล็คเมื่อมาอยู่ใหม่ๆ ก็ขรึมและหวาดกลัว แต่แบล็คเป็นผู้เกิดในตระกูลผู้ดี มีการศึกษาและรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ประกอบกับมีนิสัยร่าเริง กินง่ายอยู่ง่าย เป็นกันเอง รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่หยิ่งยะโส จึงมีผู้หยิบยื่นของกินของใช้และไมตรีให้มิได้ขาด แบล็คจึงมีความสุขและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

ส่วนหลง...มีนิสัยนอกจากว่ายากสอนยากแล้ว ยังกินยากนอนยาก จึงแอบหลบไปนอนเสียนอกคณะ นานๆ จะโผล่หน้ามาให้เห็น บางครั้ง แม้จะเรียกให้คนไปตาม ก็มิสู้จะเต็มใจกลับถิ่นเคยอยู่อู่เคยนอน เที่ยวเร่ร่อนจรจัดสาธารณ์เรื่อยไปไร้หลักแหล่ง จะพึ่งพาอาศัยใดๆ ก็ไม่ได้ ชอบปั้นน้ำเป็นตัว ชีวิตของหลง...จึงขาดเสน่ห์...ต้องร่อนเร่หากิน ซึ่งก็มิสู้จะพอปากพอท้อง ถึงกระนั้นแม้ผู้คนจะรังเกียจและไม่มีใครจะอินังขังขอบ ข้าพเจ้าก็อดที่จะเวทนาหาจังหวะหยิบยื่นให้ไม่ได้ แม้จะถูกทักท้วงว่าปล่อยเขาไปตามยถากรรมเถอะก็ตาม...

ข้าพเจ้าประหลาดใจเหตุการณ์ในสังคมยุคโลกาภิวัฒน์ แม่ฆ่าลูก, ลูกฆ่าพ่อ, พ่อเอาลูกไปโยนน้ำ, ผู้ใหญ่บังคับให้เด็กขายตัว, ครูอาจารย์ข่มขืนศิษย์, ศิษย์เนรคุณครูอาจารย์, พี่น้องไม่ปรองดองกัน, ผู้ใหญ่ไม่มีไมตรีต่อเด็ก, เด็กก้าวร้าวผู้ใหญ่, ผู้มีอันจะกินเห็นแก่ตัวจัดอัตคัดไมตรี, เหตุเป็นเช่นนี้ ต่างก็ว่ากันว่า

เพราะอำนาจเศรษฐกิจตกต่ำ ศีลธรรมเสื่อมทราม จึงทำให้พากันประพฤติตัว เช่น ข้าพเจ้าแน่ใจว่าความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกความรักของครูที่มีต่อศิษย์ ควรจะอยู่เหนือเหตุผลใดๆ พ่อแม่มนุษย์ไม่มีเหตุผลที่จะทอดทิ้งลูกของตัวเอง หากอ้างเหตุผล ก็คงเป็นเหตุผลเพื่อจะปลีกตนให้พ้นจากภาระที่ธรรมชาติได้มอบให้เพราะภาระชนิดนี้มันเหนือเหตุผลจริงๆ

ที่ข้าพเจ้าคิดอย่างนี้ ก็เพราะข้าพเจ้ามั่นใจว่า ในท่ามกลางความตลบตะแลงเล่ห์กระเท่ของประดาความรักทั้งหลายนี้ ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ครูที่มีต่อศิษย์ จะต้องยืนหยัด, ท้าทาย, ความแปรปรวนของอารมณ์อยู่และจะอยู่ไปตราบนานเท่านาน ที่มั่นใจอย่างนี้ ก็เพราะ ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, หมี, โบ้ และแบล็คมิเคยทำให้ข้าพเจ้าต้องผิดหวัง, ช้ำ, หรือต้องระแวงในพฤติกรรมความรักหรือวิญญาณที่ตาลและลูกๆ มีต่อข้าพเจ้า เป็นความรักที่มีความหมายกว้างไกลไพศาล จนยากที่จะสรุปลงได้ด้วยข้อความสั้นๆ นอกจากจะขอบอกว่า ความรักของตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, โบ้และแบล็ค ช่วยทำให้ข้าพเจ้าเห็นความมั่นคงและจริงใจในหัวใจหมาถูกแล้ว ตาล, ปุ๊ก, ปุยฝ้าย, โบ้, หมี, และแบล็ค ไม่ใช่คน...!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ปฏิวัติ-ปฏิรูป"

คำว่าปฏิวัติ แปลว่าปรับ-เปลี่ยน คำว่าปฏิรูป แปลว่าทำให้เหมาะสม ดีงามขึ้น ว่าถึงธรรมชาติ มีไม้ชนิดหนึ่งที่ไปเที่ยวเกาะเกี่ยวติดอยู่กับที่ใดก็มักถูกรังเกียจ ในฐานะเป็นไม้มหาภัย ไร้ประโยชน์อยู่ที่ใดมีแต่โทษ ไม้ชนิดนี้คือกาฝาก กาฝากรากมีพิษไปเกาะติดที่ใดมักจะบันดาลให้ต้นที่ตนอาศัยเฉาตาย เป็นเครื่องหมายของพืชเนรคุณ เพราะดูดซึมแย่งชิงอาหารจนต้นที่ตนอาศัยเหี่ยวเฉาตรอมตาย เมื่อต้นที่ตนพึ่งพาอาศัยตายตัวเองก็ต้องตายตาม เพราะไม่รู้จะไปดูดซับเอาอาหารแต่ที่ไหน? ตรงกันข้ามกับพืชอีกชนิดหนึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งเสน่ห์คือกล้วยไม้ กล้วยไม้ไปกาะอาศัยอยู่ที่ใดก็ไม่ทำลาย กลับให้คุณด้วยการผลิดอกออกช่อประดับโลกให้เกิดความสวยสดงดงาม

พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระพุทธวรญาณ อดีตเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศ์ อดีตเจ้าคณะภาค ๑๕ อุปัชฌาย์ของข้าพเจ้าสอนพระเตือนเณรเป็นประจำว่า บวชต้องเรียน เขียนต้องอ่าน บวชไม่เรียนเสียเวลาบวช (ไม่ได้ประโยชน์) เขียนแล้วไม่อ่านเสียเวลาเขียน (ไม่รู้จะเขียนไปทำไม?)

มีคำกล่าวเชิงให้คิดอยู่คำหนึ่งว่า "*พระดีต้องมีกิจวัตร พระวิบัติกิจวัตรไม่มี*" กิจวัตรก็คือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ อะไรบ้าง? *ทำวัตรเช้าเย็น ไม่เว้นการศึกษา อบรมภาวนา รักษาพระธรรมวินัย มีบาตรต้องโปรด* (โปรดสัตว์) *มีโบสถ์ต้องลง* (ทำวัตรสวดมนต์) *มีอาบัติต้องปลง* (ชำระมลทิน) *จึงจะเป็นสงฆ์ศิวิไลซ์* (น่ากราบไหว้) *มีบาตรไม่โปรด มีโบสถ์ไม่ลง มีอาบัติไม่ปลง จะเป็นสงฆ์ได้อย่างไร?* ไม่สวดมนต์ภาวนา ไม่ศึกษาเล่าเรียน ไม่พากเพียรปฏิบัติ ไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ก็ไม่ต่างอะไรกับกาฝาก

อย่าลืมว่า.. กาฝากเป็นเครื่องหมายของไม้เสนียด กล้วยไม้เป็นเครื่องหมายของไม้เสน่ห์

ในการจะปฏิวัติปฏิรูปหรือปฏิสังขรณ์ เพื่อแก้ไขปรับปรุงสิ่งหนึ่งสิ่งใด จำต้องอาศัยความเสียสละกล้าได้กล้าเสีย รักจะค้าขายต้องไม่กลัวการขาดทุน ไม่มีสิ่งใดที่จะได้มาโดยไม่ลงทุนลงแรง รักจะเข้าป่าอย่ากลัวเสือ รักจะเล่นเรืออย่ากลัวน้ำ ผิดพลาดเป็นเหตุล้มเหลวเป็นผล ถูกต้องเริ่มต้นเป็นเหตุ สำเร็จเป็นผล ภาษิตยอดฮิตที่ข้าพเจ้าถือปฏิบัติเป็นประจำ ขอนำมาถ่ายทอดสู่ท่านผู้อ่าน ดังนี้ *อยากจะดี ให้แก้ไข* (มิใช่แก้แค้น) *อยากบรรลัย ให้แก้ตัว* การคิดการวางแผนเพื่อแก้ไขแสดงว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ผิดพลาดขึ้นแล้ว การแก้ไขเป็นอุบายที่ฉลาดน่ายกย่อง แต่การแก้ตัวเกิดจากการขลาดเขลา ไม่ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น (น่าตำหนิ) เป็นวิสัยของคนพาล (โง่) บางเรื่องเป็นเรื่องใหญ่แก้คนเดียวไม่ไหวต้องช่วยกันแก้ คำคนเก่าท่านกล่าวไว้ว่า "*หากเหลือกำลังลาก ให้ออกปาก*

บอกแขกช่วยแบกหาม” เป็นการแสดงความสามัคคีทั้งกายใจ เป็นสัญญาณแห่งการสละสลัดความเห็นแก่..ออกไป เพื่อให้สิ่งนั้นๆ มีแววแห่งความหวังขึ้น ความเห็นแก่ที่ร้ายที่สุดในโลก คือเห็นแก่ตัว ความหลงที่น่ากลัว คือ หลงตัวเอง!

การศึกษาพระปริยัติธรรมโดยเฉพาะนักธรรมและบาลีของคณะสงฆ์ คงจะไม่มีโอกาสกลับมารุ่งเรืองเฟื่องฟูดุจแต่ก่อน ถ้าไม่จริงจัง จริงใจ ความทุ่มเท เสียสละ เอาใจใส่ กล้าได้กล้าเสีย ถือคติว่า... “*งานจะก้าวหน้าสำคัญที่ใจ งานจะยิ่งใหญ่สำคัญที่คน*” ฉะนั้นจะต้องร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย โดยอุบายวิธีที่พอจะนึกได้ ดังต่อไปนี้

๑. ต้องเปิดสำนัก (ที่อยู่อาศัย) แสวงหาบุคลากรนักศึกษา (พระภิกษุสามเณร) เข้ามาอยู่ในวัด

๒. พัฒนาสวัสดิการและความเป็นอยู่ทั้งครูและนักเรียน (มิใช่ปล่อยให้เป็นอยู่ตามยถากรรม)

๓. จัดหาครูที่สามารถ (มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่สูง) ทุ่มเท เสียสละ กับการเรียนการสอน

๔. ผู้บริหารหรือผู้ใหญ่ใช้อำนาจให้เป็นธรรม ต้องใช้นิติศาสตร์คู่กับรัฐศาสตร์ คือใช้พระเดช (บังคับ) เจือด้วยรัฐศาสตร์คือพระคุณ (เหลียวแลให้กำลังใจ) ควบคุมให้เป็นไปตามกฎกติกา ที่ประกาศไว้โดยเสมอภาค มิใช่พวก...ถูกบังคับขู่เข็ญ ถ้าเป็นพวก...ยกเว้น ไม่ต้องปฏิบัติ กฎนั้นไม่มีความหมาย อำนาจนั้นก็ไม่เป็นธรรม

อนึ่ง การปลูกต้นไม้หากปลูกแต่ต้นเล็กๆ จะผลิดอกออกผลงอกงามและเกิดความมั่นคง เพราะมีทั้งรากฝอยและรากแก้ว แต่ถ้านิยมปลูกชนิดตอนกิ่ง-ต่อตา ได้ผลเร็วจริงแต่อยู่ไม่ทนมักโค่นง่าย เพราะขาดรากแก้ว ลำพังรากฝอยเห็นจะไปไม่รอด

หากต้องการดอกผลที่รวดเร็วสวยงาม จำต้องเสียสละทั้งน้ำและปุ๋ย มิใช่ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของเทวดา (ฝน) มนุษย์ด้วยกันจำต้องเอาใจใส่ ด้วยคอยระแวดระวังมิให้วัชพืชหรือแมลงร้ายมาบ่อนทำลายฉันใด การปลูกเพาะคนก็ฉันนั้น คิดจะฆ่าควายอย่าเสียดายพริก กองทัพเดินได้ด้วยท้อง รบจะดีต้องมีมิ่งขวัญแม่ทัพนั่นแหละสำคัญที่สุด เล่าเรียนจะได้ผลดี ต้องมีผู้สนับสนุนผู้ใหญ่ดึง ผู้น้อยดัน เสมอกันประคอง อย่าหมายปองแต่ผล โดยไม่คิดลงทุนใส่น้ำใส่ปุ๋ย ถ้าคิดจะสร้างผลงานเพียงวาทกรรมก็อย่าหวังความก้าวหน้า..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "สำเร็จเมื่อคิด-สำฤทธิ์เมื่อพยายาม"

การอยู่ร่วมโลกร่วมสังคมกันเป็นหมู่คณะ นับตั้งแต่ครอบครัว สมาคม ตลอดถึงชาติ หรือประเทศหนึ่งๆ ต่างก็มีการงานที่เกี่ยวเนื่องถึงกัน มีสุขมีทุกข์ร่วมกัน มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน เพราะฉะนั้น เราจำเป็นต้องมีผู้นำซึ่งเรียกกันต่างๆ ว่า หัวหน้าบ้าง นายกบ้าง ประมุขบ้าง ประธานาธิบดีบ้าง สำหรับเป็นผู้คอยดูแลรับผิดชอบนำความเจริญและป้องกันสรรพอันตรายให้แก่หมู่คณะ ถ้าสังคมใดได้ผู้นำดี ก็นำหมู่คณะไปสู่ความรุ่งเรือง ถ้าสังคมใดได้ผู้นำไม่ดี ก็นำหมู่คณะไปสู่ความยุ่งเหยิง ยุ่งยาก ด้อยพัฒนาล้าหลัง

ผู้นำดีทำให้ทุกชีวิตปราศจากอันตราย ตรงกันข้ามถ้าผู้นำร้ายก็มีแต่หายนะล่มจม มีภาษิตโรมันกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "*ฝูงแกะที่มีราชสีห์นำ ดีกว่าฝูงราชสีห์ที่มีแกะนำ*" ท่านกล่าวถึงคุณสมบัติผู้นำไว้อีกแห่งหนึ่งว่า ผู้นำที่ดี ย่อมถึงพร้อมด้วยความรู้ (ดี) ความประพฤติ (ดี) และพลานามัย (ดี) สรุปว่า ผู้นำเป็นผู้ที่กุมและกำ

โชคชะตาวาสนาของทุกชีวิต ทุกข์สุขเสื่อมเจริญ ขาดทุนหรือกำไร มันก็อยู่ที่ผู้นำ ผู้นำเป็นผู้รับผิดชอบ

เพราะฉะนั้น ผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติหรือคุณธรรมของความเป็นผู้นำ ในเรื่องนี้ท่านแสดงไว้ในราชธรรมนิติกถาว่า คุณสมบัติหรือคุณธรรมของผู้นำที่สำคัญมี ๖ ประการ ดังพระบาลีว่า... ขมา ชาคริยุฏฐานํ สํวิภาโค ทยิกฺขณา นายกสฺส คุณา เอเต อิจฺฉิตพฺพา หิตตฺถิโน. แปลว่า นายก (ผู้นำ) ผู้เห็นแก่ประโยชน์เกื้อกูล ควรมีธรรมะเหล่านี้ คือ...

๑. **ขมา** - อดทน ผู้นำต้องมีบุคลิกลักษณะอดทนอดกลั้น ยิ้มแย้มแจ่มใส กล้าได้กล้าเสีย

๒. **ชาคริยะ** - ตื่นตัว คือ ไหวทันต่อเหตุการณ์ มีสัญชาตญาณตื่นตัว ตื่นตา ตื่นใจ แต่ไม่ใช่ตื่นตูม

ตื่นเต้น หรือตื่นข่าว

๓. **อุฏฐานะ** - ขยัน ผู้นำต้องมีความขยัน ไม่ท้อถอย ไม่ท้อแท้ หนักเอาเบาสู้ อุตสาหะ ตั้งใจใฝ่ต่องาน ชนิดที่ว่า "*เสียงดัง หน้าแดง แต่แรงไม่ออก*" เป็นผู้นำไม่ได้

ผู้นำบางท่านไม่เอาไหน ด้อยพัฒนา มีปกติ ลาป่วยเป็นนิจ ลากิจเป็นประจำ แถมหน้าฉ่ำคอยประจบ เอาแต่จะหลบเลี่ยงงาน เชี่ยวชาญในการคุย ทำชุ่ยอยู่เสมอ พอเผลอคอยหลับ โทรศัพท์ทั้งวัน นั่งก็ไม่ติดที่ งานมีก็ไม่ค่อยทำ เป็นผู้นำแต่มาช้าตลอดปี

แถมจรลีกลับก่อนกาล บริหารก็ไม่ดี กลับไปโทษที่ผู้ร่วมงาน หน้าด้านเอาเงินเดือน อีกเลื่อนขั้นเมื่อสิ้นปี คนเช่นนี้เป็นผู้นำไม่ได้

๔. **สังวิภาคะ** - มีความเอื้อเฟื้อ รู้จักแบ่งงาน กระจายตำแหน่งงาน เข้าตำราว่า ไม่ยึดเอาไว้คนเดียว ไม่เก็บงานเอาไว้คนเดียว ต้องรู้จักแบ่งงาน กระจายงาน ถือคติว่า "*กระจุกตาย กระจายรอด*"!

๕. **ทยา** - มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ไม่โหดร้ายใจอำมหิต ยามผิดพลาดรู้จักให้โอกาสให้อภัย มีความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง

๖. **อิกขณา** - ตรวจสอบ ตรวจตรา ติดตามผลงาน หรือการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ถือคติว่า "*งานดีสำคัญที่ใจ งานยิ่งใหญ่สำคัญที่คน*"

รวมความว่า คุณสมบัติหรือคุณธรรมของผู้นำนี้เมื่อถอดเป็นกลอนสุภาพ ได้ดังนี้

หนึ่ง อดทนยิ้มแย้มแจ่มเป็นนิตย์
สอง มีคิดริเริ่มเสริมตื่นตัว
สาม เป็นผู้ขยันหมั่นทำกิจ
สี่ พินิจมอบงานการให้ทั่ว
ห้า มีเมตตาธรรมประจำตัว
หก ตรวจทั่วงานที่มอบชอบธรรมเอย

หากจะประมวลย่อลงมาอีกเพื่อให้จำง่าย ผู้นำต้องมีองค์ประกอบ คือ...

๑. **รู้งานดี** - คือเข้าใจงาน รู้วิธีปฏิบัติงาน รู้อย่างลึกซึ้ง มิใช่แบบงูๆ ปลาๆ *"อันความรู้รู้กระจ่างแต่อย่างเดียว แต่ให้เชี่ยวชาญเถิดจะเกิดผล อาจจะชักเชิดชูฟูสกนธ์ ถึงคนจนพงศ์ไพร่คงได้ดี"*

๒. **ทำหน้าที่ไม่บกพร่อง** - ป้องกันความผิดพลาด พึงปฏิบัติตามคุณธรรมที่ว่า **นิสมฺม กรณํ เสยฺโย** ใคร่ครวญให้รอบคอบ ตรวจสอบให้เรียบร้อย ก่อนทำ ขณะทำ และหลังทำ

๓. **ต้องสุจริต** - บริสุทธิ์ สะอาด ยุติธรรม คลีนส์ และเคลียร์

๔. **มีมิตรสัมพันธ์** - เข้าได้กับผู้ร่วมงานทุกระดับชั้น

๕. **รู้ว่างานคือชีวิต** - ทำงานด้วยความทุ่มเท เสียสละรับผิดชอบ เพื่อผลคือความสำเร็จ

นักบริหารท่านหนึ่ง ได้คิดสูตรสำหรับผู้นำและนักบริหารไว้น่าคิดน่าสนใจ ท่านบอกว่า นักบริหารหรือผู้นำทุกระดับชั้น จะต้องมีสูตรสำเร็จในการบริหาร ๑๐ วิธี ดังนี้ คือ *ปากเอก เลขแม่น แผนเหมาะ เจาะลึก ฝึกจริง ยิงเป้า เข้าถึง ตรึงแน่น หาญแก้ แพ้เป็น*

ขอขยายให้ฟังพอเป็นที่เข้าใจและง่ายต่อการจำและนำไปปฏิบัติ ทั้ง ๑๐ วิธี ดังนี้...

๑. **ปากเอก** - พูดดี (มีวาทศิลป์)
๒. **เลขแม่น** - มีข้อมูล (มีหลักฐานไม่กล่าวลอยๆ)
๓. **แผนเหมาะ** - เตรียมโครงการ

๔. **เจาะลึก** - ผ่านการวิเคราะห์ (เข้าถึงกึ๋น)
๕. **ฝึกจริง** - ไม่เหลาะแหละ (มีสัจจะ)
๖. **ยิงเป้า** - ทำถูกจุด (ตรงเป้าหมาย)
๗. **เข้าถึง** - ไม่สะดุดก่อนสำเร็จ
๘. **ตรึงแน่น** - มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว
๙. **หาญแก้** - ยอมแก้ไขเมื่อผิดพลาดปราศจากมานะทิฐิ
๑๐. **แพ้เป็น** - มีวิสารทะ องอาจ กล้ารับผิดชอบ

สรุปแล้ว นักบริหารหรือผู้นำที่สำคัญและยิ่งใหญ่นั้น คือ "*ผู้ที่นั่งอยู่ในหัวใจคน ไม่ใช่นั่งอยู่บนหัวคน*" เพราะมีศิลปะในการผูกใจ ร่วมใจ และเอาชนะใจ ผู้มีคุณธรรมและศิลปะการบริหารเช่นนี้ เป็นเหตุให้...

เกียรติคุณจักปรากฏ เกียรติยศจักลือชา
เพราะความดีที่ทำมา ออกบัญชาให้เป็นไป
เกิดชาติเดียวควรทำดี สิ้นชีวีจักสบาย
จงไว้ชื่อและชาติชาย ประดับไว้ในโลกา
ถึงตัวตายชื่อยังอยู่ ให้คนรู้ทั่วดินฟ้า
ทำความดีทุกเวลา จะสุขานิรันดร ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "กระแสโลก-กระแสธรรม"

ในการพิจารณาความดีความชอบต่อผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาแต่อดีต นักบริหารนักปกครองจะใช้กติกาพิจารณาโดยอาศัยหลัก ๓ หลัก คือ...

๑. หลักเกณฑ์ - เอาอะไร, แค่ไหน, เป็นประมาณ

๒. หลักการ - ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร

๓. หลักกรรม - ต้องมีผลงานมาประกันคุณภาพ

ผู้ใหญ่สมัยก่อนท่านมีวินิจฉัยใคร่ครวญ ยึดความถูกต้องเป็นหลัก มิใช่เอาความถูกใจเป็นเกณฑ์ ใช้ระบบคุณธรรม เอาความรู้ความสามารถและอาวุโส อายุราชการและการเข้าดำรงตำแหน่งเป็นเครื่องวัด จึงได้คนดีมีฝีมือ ชนิด "*เยี่ยม*" และ "*ยอด*" ไว้ประดับองค์กรและหมู่คณะ แต่ปัจจุบันมักจะใช้หลักที่ ๔ หลักที่ว่านี้กำลังเป็นที่นิยมและระบาดไปทุกสังคมโลกคือ "*หลักกู หรือกติกู*" คือ กูจะเอาอย่างนี้ ใครจะทำไม มีอะไรไหม ? ระบบคุณธรรมหายไป ระบบอุปถัมภ์ (เด็กเส้น - เด็กฝาก) เข้ามาแทนจึงปรากฏได้คนด้อยน้อยฝีมือ หรือพวกมากดีกรีแต่ไม่มีความ

สามารถ ชนิด *"แย่"* และ *"ยี้"* เป็นส่วนใหญ่ เรียกว่า ที่ได้ก็ไม่ค่อยจะดี ที่ดีก็ไม่ค่อยจะได้ ทำให้ระบบและองค์กรเสียหาย ความพอใจ (กิเลส) ของผู้ใหญ่เป็นเหตุให้คุณธรรม (ความถูกต้อง) เกิดสับสน จนบางคนตัดพ้อ เพราะหมดกำลังใจว่า *"ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป"* หรือไม่ทำอะไรก็ยังได้ ถ้าถูกใจ..! ชวนให้นึกถึงบทกวีที่ว่า...

เป็นผู้ใหญ่ ที่ดี ต้องมีหลัก
มิใช่รัก หลงใหล คนใกล้กว่า
ทุกคนใน ปกครอง ต้องเมตตา
มิใช่ว่า บ้าใบ้ สิ้นไยดี

อดีตมีการสอบ มีการคัดเลือกก็เพื่อเฟ้นหาคนดีมีฝีมือเข้าทำงาน หรือให้การยกย่อง ปัจจุบันก็คัดเหมือนกัน แต่เลือกสรรหรือคัดเอาเฉพาะพวก...ฉะนั้น พรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลกมีพรรคเดียว คือพรรคพวก..!

เหตุนี้...จึงมีผู้ขนานนามว่า ยุคนี้เป็นยุค *"มุโขโลกนะ"* ยุคเห็นแก่... หรือ *"ยุคแผ่นดินเอียง"* ความเที่ยงธรรมไม่มี เป็นสมัยมือใครยาวสาวได้สาวเอา ความเศร้าจึงเกิดทุกครั้งที่มีการแต่งตั้งโยกย้ายเลื่อนยศเลื่อนขั้น ฉะนั้น ความเป็นธรรมจะไม่มีในหมู่ผู้ลำเอียง ความพอเพียงจะไม่มีในหมู่ผู้ยังโลภ ถึงเวลาแล้วที่การ "คิดผิด พูดผิด ทำผิด" อันเป็นมิจฉาทิฐิ จะได้รับการปฏิรูปแก้ไขใหม่เป็นสัมมาทิฐิ ด้วยการ "คิดใหม่ - ทำใหม่" คิดถูก พูดถูก

ทำถูก อันเป็นกระแสแห่งธรรม จักได้ชื่อว่า *"ทำดีไว้ให้ลูก ทำถูกไว้ให้หลาน"* เพื่อสืบสานความถูกต้องและเป็นธรรมต่อไป อย่างน้อยก็เป็นเครื่องยืนยันว่า *"กระแสโลกทำให้คนชอกช้ำ แต่กระแสธรรมทำให้คนชุ่มชื่น"* ประการสำคัญ ให้ระวังการ *"คิดอย่าง - ทำอย่าง"* อันเป็นทางให้เกิดวิบัติ

อนึ่ง... นักบริหารนักปกครอง จำเป็นต้องมีความกล้า ๕ ประการ คือ... กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง เพื่อพลิก *"หายนะ"* ให้เป็น *"พัฒนา"* รักจะเป็นนักปกครองต้องกล้า รักจะเป็นนักบริหารอย่าตาขาว..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ความรู้ - คู่คุณธรรม"

บ้านเมืองใดหากมากด้วยผู้คิดแต่จะแสวงหาผลประโยชน์หรือรายได้ แต่ไม่คำนึงถึงวิธีที่จะได้ และขาดวิจารณญาณถึงความปกติสุข ตลอดถึงศีลธรรมวัฒนธรรมอันดีงามของคนในชาติแล้ว นอกจากจะชื่อว่าทำลายความผาสุกและบ่อนทำลายครรลองของการดำเนินชีวิตแล้วยังชื่อว่าทำลายความมั่นคงของชาติด้วย สังคมจะระส่ำระสายหากประชาชนคนในชาติหลงใหลแต่อบายมุข สังคมมีแต่คนเกียจคร้าน คนสิ้นเนื้อประดาตัว และคนไร้คุณภาพ ประเทศชาติจะอยู่ได้อย่างไรกัน? เพราะฉะนั้น ท่านจึงบอกว่า "*ห่วงบ้านต้องล้อมรั้ว ห่วงครอบครัวอย่ามั่วอบายมุข*"

อีกประการหนึ่ง สังคมใดที่ผู้นำไม่ประพฤติธรรม มีแต่พฤติกรรมในทำนอง "*หลงอำนาจ ฉ้อราษฎร์บังหลวง หลอกลวงลูกน้อง ยกย่องคนชั่ว จิตพยาบาท เอาประเทศชาติเป็นแหล่งอบาย*" สังคมจะไปรอดหรือ? อย่าลืมว่า "*ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา โลกาจะวินาศ ถ้าศีลธรรมระบาด โลกสันนิวาสจะร่มเย็น สังคมมีภัยเพราะประชาชนไร้ธรรม สังคมเสื่อมทรามเพราะผู้นำไร้ศีล*

หากศีลธรรมสิ้น ปฐพินทร์จะลุกเป็นไฟ" คนมีความรู้ต้องคู่คุณธรรม ความรู้จึงจะไม่เป็นอันตราย เพราะนำความรู้ไปใช้ในทางสร้างสรรค์และส่งเสริม

หากมีความรู้แต่ไม่คู่คุณธรรม (ความดี) ก็ไม่ต่างอะไรกับดาบที่ไร้ฝัก ระเบิดที่ปราศจากสลักนิรภัย ย่อมจะเป็นอันตรายได้ง่าย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงกล่าวว่า...

ความรู้ - ส่งให้เป็นผู้ประพฤติดี
ความประพฤติดี - ทำให้ได้รับตำแหน่งที่ดี
ตำแหน่งที่ดี - ทำให้เกิดทรัพย์
ทรัพย์ - ทำให้ประพฤติธรรมได้สะดวก

อีกแห่งหนึ่งท่านกล่าวว่า...

เกียจคร้านหรือจะพานพบวิชา
ไร้วิชาหรือจะหาทรัพย์ได้
ไร้ทรัพย์ใครจะนับเป็นสหาย
ไร้มิตรสหายหรือจะหมายสุข
ไร้สุขหรือจะนึกถึงบุญกุศล
ไร้บุญกุศลหรือจะดลพระนิพพาน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ความรู้ (ปัญญา), ความดี (คุณธรรม) จึงจำเป็นสำหรับชีวิต ผู้ไม่มีความรู้จึงต้องแสวงหาปัญญา ผู้ไม่มีความดี จึงต้องแสวงหาคุณธรรม ผู้มีความรู้ต้องรู้จักใช้ความรู้ มีความดีต้องรู้จักถนอมความดี หาไม่จะกลายเป็น "*ความรู้ท่วมหัว*

แต่เอาตัวไม่รอด” หรือตาบอดหลงทาง การจะเอาตัวรอด จำต้องอาศัย รู้ดี ทำดี ถูกดี พอดี มิฉะนั้น จะกลายเป็น “*หมดดี*” และเกิดปัญหา ดั่งคำที่ว่า...

รู้มาก - ยากนาน
รู้น้อย - พลอยรำคาญ
ไม่รู้ไม่ชี้ - เป็นหนี้ดักดาน
ไม่รู้แต่ไปชี้ - กลายเป็นเจ้ากี้เจ้าการ ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "วัคซีนทางจิต"

การที่คนเราหลงโลภ หลงโกรธ หลงผิด และหลงทำผิดก็เพราะขาดวัคซีนทางจิต มิได้ฉีดเชื้อหรือภูมิคุ้มกันไว้ก่อน ดังท่านกล่าวว่า "*ถ้าสติมาปัญญาจะเกิด ถ้าสติเตลิดจะเกิดปัญหา*" มักเห็นผิดเป็นชอบ

โดยธรรมชาติจิตมนุษย์ไม่มีดีมีเลว ดุจผ้าขาวบริสุทธิ์ แต่ผ้าขาวต้องเศร้าหมองก็เพราะธุลีละอองมันจับ คนชั่วก็เพราะถูกความชั่วคือกิเลสมันจับใจ การจะทำคนให้เป็นคนดีจึงต้องทำลายความชั่ว (กิเลส) ให้หมดไป ทางโลกมุ่งทำลายคนชั่ว แต่ทางธรรมมุ่งให้ทำลายความชั่ว เรียกว่า ทำลายความเป็นศัตรู (ความคิด) มิใช่มุ่งทำลายคนเป็นศัตรู (ตัวตน)

ปกติวิสัย... คนทั่วไปมักจะประพฤติธรรมในทางไม่ถูกต้อง เช่น พระพุทธเจ้าสอนให้มีหิริโอตตัปปะ รู้จักละอายชั่วกลัวบาป การณ์มักจะตรงกันข้าม เวลาทำดีมักอาย แต่ทำฉิบหายมักกล้า จะไหว้พระสวดมนต์ ประพฤติซื่อสัตย์สุจริต คิดเสียสละ กราบพ่อ

ไหว้แม่ฯ กลับเห็นว่าเชย เป็นเรื่องน่าละอาย แต่ดื่มเหล้าเข้าบาร์ ทรยศคดโกงเอาเปรียบเพื่อนบ้าน กลับเห็นเป็นทันสมัย เป็นเรื่องได้เปรียบ น่ายกย่อง ยามผิดพลาดก็ปกปิด ชอบให้อภัยตนเอง จนกลายเป็นนิสัย ดังมีคำพูดติดปากว่า *"ไม่เป็นไรๆ"* เช่น ...

เมื่อเราจับกลุ่มนินทาผู้อื่น	เราคิดว่า	เป็นการวิพากษ์วิจารณ์
เมื่อคนอื่นจับกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์เรา	เราคิดว่า	เป็นการนินทา
เมื่อเราใช้จ่ายอย่างไม่อั้น	เราคิดว่า	เป็นคนเสียสละ มีน้ำใจ
เมื่อคนอื่นใช้จ่ายอย่างไม่อั้น	เราคิดว่า	เขาเป็นคนสุรุ่ยสุร่าย
เมื่อเราตระหนี่	เราคิดว่า	เราเป็นคนมัธยัสถ์
เมื่อคนอื่นตระหนี่	เราคิดว่า	เขาเป็นคนขี้เหนียว
เมื่อเราเสียเปรียบผู้อื่น	เราคิดว่า	เราเป็นคนซื่อสัตย์
เมื่อคนอื่นเสียเปรียบเรา	เราคิดว่า	เขาเป็นคนโง่
เมื่อเราได้เปรียบผู้อื่น	เราคิดว่า	เราเป็นคนฉลาด
เมื่อคนอื่นได้เปรียบเรา	เราคิดว่า	เขาเป็นคนโกง
เมื่อเราทำผิด	เราคิดว่า	เป็นความพลั้งเผลอ
เมื่อผู้อื่นทำผิด	เราคิดว่า	เขาเป็นคนเซ่อ
เมื่อเรานอนมาก	เราคิดว่า	เป็นการพักผ่อน
เมื่อผู้อื่นนอนมาก	เราคิดว่า	เขาเกียจคร้าน
เมื่อเราทานอาหารได้มาก	เราคิดว่า	เป็นการเจริญอาหาร
เมื่อผู้อื่นทานมาก	เราคิดว่า	เขาไม่รู้จักประมาณ
เมื่อเราเผลอผายลม	เราคิดว่า	เลือดลมเดินดี
เมื่อผู้อื่นเผลอผายลม	เราคิดว่า	เขาไม่มีมารยาทฯ

ปกติคนเรามักจะมืดบอดในความผิดพลาดบกพร่องของตนเอง แต่มักจะสว่างไสวในความผิดพลาดบกพร่องของผู้อื่น และนิยมที่จะเข้าข้างตนเองอยู่ตลอดเวลา ดังท่านประพันธ์ไว้ว่า...

โทษคนอื่น มองเห็น เช่นภูเขา
โทษของเรา มองเห็น เท่าเส้นขน
ลมคนอื่น เหม็นเบื่อ เราเหลือทน
ลมของตน ถึงเหม็น ไม่เป็นไร

ปัจจุบัน... เป็นยุคสมัยที่ใครมีสิ่งมีค่าอยู่กับตัวมากเท่าใด โอกาสจะถูกฆ่าก็มีมากเท่านั้น เรียกว่า *"มีทองเท่าหนวดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรือนไหว"* เพราะอำนาจโลภ โกรธ หลง ที่หยั่งรากลึกและฝังแน่นอยู่ในยีนส์ใยของแต่ละคน การจี้ ปล้น ขโมย ทรยศ คดโกง ขู่ ฆ่า จึงมีอยู่ไม่เว้นแต่ละวัน ดังท่านประพันธ์ไว้ว่า...

อันโลโภ โทโส โมโหนี้
เป็นราคี ของใจ อันใหญ่หลวง
เป็นมูลราก ราคิน สิ้นทั้งปวง
คอยเหนี่ยวหน่วง ว่าให้นุง ยุ่งหัวใจ

เพราะฉะนั้น จงรู้เท่าทันด้วยสติปัญญา อย่าหลงติดหลงยึด เพราะความหลงมีผลดลให้เสียหายหลายสถาน เช่น...

หลงโลภ ทำให้ เสียศักดิ์
หลงรัก ทำให้ เสียโสด
หลงโกรธ ทำให้ เสียสุข
หลงอบายมุข ทำให้ เสียสมบัติ

หลงโลภ... ทำให้เสียศักดิ์ เพราะเสียชื่อเสียง เกียรติยศ ความดี บารมีที่สร้างสมไว้ ถูกดูหมิ่นและเหยียดหยาม

หลงรัก... ทำให้เสียโสด เพราะเสียความเป็นหนุ่มเป็นสาว

หลงโกรธ... ทำให้เสียสุข เพราะจิตถูกเผาให้เร่าร้อน ดิ้นรน ด้วยขาดน้ำคือเมตตาธรรมเข้าไปอาบย้อม จิตถูกกระตุกด้วยพลังแห่งโทสะทำให้หัวใจเต้นแรง เลือดสูบฉีดแรงขึ้น พลังงานในตัวถูกขับออกมาใช้มาก

ฉะนั้น ท่านจึงสอนว่า **โกธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ** ผู้ใดขจัดความโกรธเสียได้จักอยู่เป็นสุข **โกธํ ฆตฺวา น โสจติ** ผู้ทำลายความโกรธเสียได้จะไม่เศร้าโศก

หลงอบายมุข... ทำให้เสียสมบัติ คือ เสียทั้งมนุษย์สมบัติ (ความดี) สวรรค์สมบัติ (ความสุข) และนิพพานสมบัติ (ความพ้นทุกข์) ผู้ใดหลงอบายมุข จะต้องไปทุกข์อยู่ในอบายภูมิ!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "พึ่งให้จริง - พิงให้ถูก"

ยามเกิดทุกข์เกิดปัญหา ชาวบ้านมักจะวิ่งเข้าพึ่งหมอทั้งหมอแท้และหมอเทียม หมอที่แก้ทุกข์และหมอที่เพิ่มทุกข์ แต่ถึงกระนั้นก็ไม่มีใครปฏิเสธหมอได้ หมอที่มีบทบาทและอิทธิพลแก่สังคม ที่ผู้คนทุกระดับชั้นต่างวิ่งเข้าหา คือ.....

อยากรู้โชคชะตา	ต้องพึ่งพา	หมอดู
อยากรู้ศิลปะพื้นบ้านอีสาน	ต้องพึ่ง	หมอลำ
เกิดตามยถากรรม	ต้องพึ่ง	หมอตำแย
เกิดปัญหาส่วนเกินในร่างกาย	ต้องพึ่ง	หมอศัลย์ (ผ่าตัด)
เกิดคดีขึ้นโรงศาล	ต้องพึ่ง	หมอความ (ทนาย)
เกิดโรคภัยคุกคาม	ต้องพึ่ง	หมอยา
เกิดปวดเมื่อยกายา	ต้องพึ่ง	หมอนวด
อยากบวช	ต้องพึ่ง	หมอขวัญ
อยากรู้ของแปลกและพิสดาร	ต้องพึ่ง	หมอซัง (รายการตามไปดู)
อยากมีคนรักคนหลง	ต้องพึ่ง	หมอเสน่ห์

ยามมีชีวิตซวดเซ ต้องพึ่ง หมอน้ำมนต์
อยากเป็นใหญ่เหนือคน ต้องพึ่ง หมอจิ้มเจิม
ถูกภูตผีปีศาจหรือถูกกระทำ ต้องพึ่ง หมอผีฯ

นี่แหละที่โบราณท่านว่า...

ยามเป็นเด็ก ก็เชื่อพ่อเชื่อแม่
เป็นนักเรียน ก็เชื่อครูอาจารย์
เป็นนักศึกษา ก็เชื่อเพื่อน
เป็นหนุ่มสาว ก็เชื่อแฟนเชื่อคนรัก
ปริญญาตรี เชื่อมั่นตนเอง
ปริญญาโท เชื่อตำรา
ปริญญาเอก ไม่เชื่อใครทั้งนั้น นอกจากหมอดู..!

แต่ละหมอ....ล้วนเป็นที่พึ่งยามยาก ใช้อุบายทั้งแก้ทุกข์และกลบทุกข์ ยิ่งมากหมอก็ยิ่งมากเรื่อง เข้าตำราว่า *"มากหมอไข้ตาย"* เพราะไม่รู้จะเชื่อถือใครดี หมอที่ทำลายทุกข์และแก้ทุกข์ เป็นบรมครูของแพทย์ที่เยียวยารักษาทั้งโรคทางกายและโรคทางใจ หากเชื่อพระพุทธเจ้า เราก็ไม่ต้องไปแก้ที่อื่น แต่หันมาสำรวจตรวจตราหรือมาแก้ที่ตัวเรา วัตถุสิ่งภายนอกทั้งหลายไม่สามารถจะบันดาลอะไรได้ อย่าไปโทษสิ่งนั้นสิ่งนี้ ต้องโทษที่ตัวเราและปรับปรุงที่ตัวเรา กำหนดพฤติกรรมของเราใหม่ อย่าไปใส่ร้ายป้ายโทษผู้อื่น, สิ่งอื่น, กรรมต่างหากเป็นตัวบันดาลอย่าไปเที่ยวหลงงมงายกับสิ่งที่เขาสร้างหรือสมมติขึ้น ยามเกิดปัญหาสิ่งเหล่านั้นกลับเป็นส่วนเกินที่ไร้ค่า วิ่งไปหาผู้แก้ไข ต่างก็ว่ากันไปคนละแบบ ดังโคลงสุภาษิต ที่ว่า...

พวกแพทย์กล่าวว่าไข้ ลมกุม
โหรกล่าวว่าเคราะห์รุม โทษให้
แม่มดว่าผีคุม ทำโทษ
ปราชญ์ว่ากรรมก่อนให้ ผ่อนแก้ ผลกรรม

รัฐมนตรีเศรษฐกิจกระทรวงหนึ่ง เห็นว่าช้างไม้ขนาดใหญ่สองตัว ที่ตั้งอยู่หน้ากระทรวง เป็นตัวเสนียดมีน้ำหนักมากไม่ถูกโฉลกจะทำให้หนักอกหนักใจ จึงสั่งย้ายช้างดังกล่าวเอาไปตั้งไว้หน้าพระอุโบสถวัดใหญ่แห่งหนึ่งแทน แต่ก็ไม่เห็นจะมีอะไรงอกงามขึ้นเพราะไม่นาน รัฐบาลก็ถูก รสช. ยึดอำนาจ ท่านรัฐมนตรีที่รังเกียจช้างก็ตกจากบัลลังก์แห่งเกียรติแต่นั้น

ท่านอธิบดีกรมที่ทรงอำนาจมากที่สุดกรมหนึ่ง เห็นว่าพรมที่ปูพื้นห้องสีมันไม่มีสง่าเข้ากับราศี ทำให้หน้าที่เกิดอุปสรรคจึงสั่งให้เปลี่ยนพรมใหม่จากเดิมซึ่งดูไม่สดใสให้เป็นสีชมพู แต่พรมก็ช่วยไม่ได้ เพราะหลังจากเปลี่ยนพรมแล้วไม่กี่เดือน ท่านก็ถูกบาปซ้ำกรรมซัด ถูกย้าย, ถูกปลด, และถูกสอบวินัยแทบเอาตัวไม่รอด

ท่านรัฐมนตรีอีกกระทรวงหนึ่ง ที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนและความมั่นคงของประเทศ ได้รับการเรียกขานว่าเป็นผู้มีสติปัญญามีฉายาสูงส่งเห็นว่าบริวาร, หน้าที่การงาน, และสถานที่ทำงาน จะไม่เข้ากับโหงวเฮ้ง จึงสั่งเปลี่ยนห้องทำงานใหม่ ปรับปรุงใหม่ ทำพิธีบวงสรวง ใช้งบหมดไปหลายล้าน แต่สถานการณ์ก็ไม่ต่างอะไรกับสองรายแรก

อีกท่านหนึ่ง เห็นว่าหน้ากระทรวงมีสิ่งที่ดูจะไม่ถูกโฉลก หรือเป็นอัปมงคลแก่ชีวิต เพราะมีน้ำตกอยู่หน้ากระทรวง คำว่า "*น้ำตก*" มีคำว่าตกอยู่ด้วยจะพลอยให้อะไรๆ มันตกต่ำตามชื่อ ก็เลยสั่งให้รื้อ หรือไม่รื้อก็ไม่อนุญาตให้เปิด อันนี้ก็ดูจะหนักข้อไปหน่อย

สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ทรงเป็น **"สพฺพโลกติกิจฺฉโก"** ทรงเป็นแพทย์ผู้เยียวยารักษาโลกและโรคทั้งปวง ทรงแสดงให้รู้จัก**เหตุของโรค** (กิเลส), **อันตรายของโรค** (ทุกข์), **ยาที่จะระงับดับโรค** (อริยมรรค) และ**ผลจากการที่โรคถูกกำจัดแล้ว** (นิโรธ)

คนจะดี-เลว, สุข-ทุกข์ อยู่ที่กรรม คือการประกอบมิใช่พระศุกร์มาเข้าพระเสาร์มาแทรก ดังท่านประพันธ์ไว้ว่า...

สุขหรือทุกข์ หมอดู รู้ที่จิต
ถูกหรือผิด หมอดู รู้ที่ผล
ดีหรือชั่ว หมอดู รู้ที่คน
มีหรือจน หมอดู รู้ที่ทำ

ทำดี...ไม่ต้องรดน้ำมนต์ ไม่ต้องสะเดาะเคราะห์ ไม่ต้องต่อชะตา บุญก็นำพา วาสนาก็นำส่ง ตัวทุจริต เกียจคร้านแล้วเที่ยวรดน้ำมนต์เพื่อจะให้รวยและก้าวหน้านั้นอย่าไปหวัง ทุกอย่างผลจะดีอยู่ที่เหตุ หยาดเหงื่อนั่นแหละคือน้ำมนต์อันศักดิ์สิทธิ์ ดังหลวงพ่อพุทธทาสลิขิตเอาไว้ว่า....

เหงื่อนั่นแหละ คือน้ำมนต์ ให้ผลเลิศ
ทำให้เกิด สุขสวัสดิ์ พิพัฒน์ผล
น้ำมนต์รด เท่าใด ไม่ช่วยคน
จนกว่าตน มีเหงื่อ เมื่อทำจริง ฯ

เพราะฉะนั้น การศึกษาพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ เป็นสิ่งจำเป็นจะได้มีหลักยึดที่ถูกต้อง ใครจะว่าเป็นอะไรก็ไม่มีอิทธิพลต่อเรา เพราะอาศัยหลักใจและศรัทธาที่มั่นคง จะได้ไม่หลงผิด หลงทิศ หลงทาง เพราะ *"หลงทางนั้นเหนื่อยกาย แต่หลงงมงายนั้นให้โทษ"* แสงธรรมส่องสว่างถึงใจ แต่แสงไฟส่องสว่างเพียงตา

อย่าลืมว่า...**หมอนมีไว้สำหรับหนุนศีรษะ ธรรมะมีไว้สำหรับหนุนใจ สว่างตาด้วยแสงไฟ สว่างใจด้วยแสงธรรม** ดังนั้น ปัญญาจึงเป็นยอดแห่ง แสงสว่างในโลก..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ปัญหาโลกแตก"

ต้นตอของเวรกรรมที่ทำให้สังคมมนุษย์ไม่สงบสุขในปัจจุบันนี้ มีเหตุใหญ่ๆ อยู่ ๔ เรื่องด้วยกัน คือ...

๑. แย่งที่กันหากิน

๒. แย่งถิ่นกันอยู่

๓. แย่งคู่กันพิศวาส

๔. แย่งอำนาจกันเป็นใหญ่

ที่บ้านเมืองวุ่นวาย ไม่สงบสุข ไม่ว่าที่ใดๆในโลกก็เพราะเหตุทั้ง ๔ นี้ หากจะแก้ก็ต้องแก้ด้วยคุณธรรม ด้วยความเข้าใจ ด้วยความเห็นใจ เห็นโทษภัยจากการกระทำนั้นๆ ทุกท่านจะต้องเห็นแก่ประเทศชาติมากกว่าที่จะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือหมู่คณะของตนเป็นที่ตั้ง ควรหันหน้าเข้าหากัน สมานสามัคคีกัน *"รักกันเหมือนพี่ ดีกันเหมือนน้อง ปรองดองกันเสมือนญาติ"* ควรทำตัวให้เหมือนน้ำที่มุ่งสมานสามัคคีกลมเกลียวกัน น้ำมันสอนคุณธรรมเราอยู่ทุกวัน แต่คนมักไม่คำนึง ไม่นึกถึง ไม่เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์

ของน้ำ น้ำนั้นใคร *"เอาไม้เข้าไปกรีด เอามีดเข้าไปฟัน เอาขวานเข้าไปผ่า"* พอยกมีดยกไม้ขึ้นมา หารอยแตกแยกไม่เจอ มันจะรีบสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มันสอนวิชาสามัคคีหรือวิชาปรับตัวแก่เรา สอนให้รู้รักรู้สามัคคี ให้มีไมตรีต่อกัน มิฉะนั้น จะเข้าลักษณะที่ว่า...

อันชาติใดไร้รักสมัครสมาน
จะทำการสิ่งใดย่อมไร้ผล
แม้ชาติย่อยยับอับจน
บุคคลจะสุขอยู่อย่างไร?

นี่เป็นพระราชนิพนธ์ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ พระราชนิพนธ์เตือนใจไว้

ชาติ... เราจะต้องรักษา

ศาสนา... เราจะต้องหวงแหน เคารพสักการบูชา

พระมหากษัตริย์... เราจะต้องเทิดทูนไว้เหนือเกล้า

อะไรที่จะเป็นเหตุให้สถาบันอันศักดิ์สิทธิ์สั่นคลอน ประชาชนเกิดความหวั่นไหวไม่มั่นใจ พึงระงับยับยั้งหาทางแก้ไขด้วยสติด้วยปัญญา ให้เกิดความมั่นคงมั่นใจขึ้นมาให้ได้ ไม่มีอะไรจะดีไปกว่าการรู้จักเบรก คือ ยั้ง หยุด เย็น และยอม แต่ถึงกระนั้น คนเราก็มักจะมีมานะทิฐิไม่คิดจะหยุดและไม่พยายามที่จะยอม มักถือภาษิตว่า *"ทำอะไรได้ตามใจคือไทยแท้"* จุดนี้แหละที่จะทำให้ประเทศชาติเสียศูนย์ และสถาบันอันศักดิ์สิทธิ์สั่นคลอน

เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลาย... เมื่อท่านต้องการความสุข ต้องไม่สร้างทุกข์ให้แก่ใคร โดยถือปฏิบัติตามคติธรรมที่ว่า **อพฺยาปชฺฌํ**

สุขํ โลเก การไม่เบียดเบียนกันเป็นสุขในโลก หมั่นเตือนตนไว้เสมอ ไม่พึงมุ่งหวังเอาชนะคะคานซึ่งกันและกันในทางมิชอบ พึงยึดหลักไว้เสมอว่า *"อย่าพูดให้ใครช้ำ อย่าทำให้ใครเคือง"* ปัญหาทุกอย่างในบ้านในเมืองล้วนแก้ไขได้ หากมุ่งหวังที่จะเป็นประชาธิปไตย จงลดอัตตาธิปไตยลง ระวังอย่าใช้กิเลสาธิปไตย คือความถูกใจพอใจของตนเป็นหลัก แต่จงถือธรรมาธิปไตย คือความถูกต้องเป็นแนวทาง มิเช่นนั้นจะก่อให้เกิดปัญหา ดังที่ท่านสอนให้เตือนตนไว้เสมอว่า...

เตือนใคร ไม่ดีเท่า เราเตือนตัว
ฝึกอะไร ไม่ดีเท่า เราฝึกตัว
ฟ้องใคร ไม่ดีเท่า เราฟ้องตัว
ตัดสินใคร ไม่ดีเท่า เราตัดสินตัว
ดูอะไร ไม่ดีเท่า เราดูตัว
รู้อะไร ไม่ดีเท่า เรารู้ตัว
ระวังใคร ไม่ดีเท่า ระวังตัว
ชนะใคร ไม่ดีเท่า เราชนะตัว ฯ

อตฺตนา หเว ชิตํ เสยฺโย ชะนตนเท่านั้นจึงจะเป็นบุคคลที่ประเสริฐ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "น้ำใจ-น้ำธรรม"

ในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม จะอยู่ดีและมีสุข ท่านให้เอาน้ำมาเป็นแบบอย่าง เพราะน้ำมีคุณสมบัติพิเศษ ๔ ประการ คือ...

๑. มีปกติชุ่มเย็น

๒. ร่วมตัวกันเป็นนิตย์

๓. มีความเที่ยงธรรม

๔. ฟอร์มตัวเข้ากับภาชนะได้ทุกรูปแบบ

คุณสมบัติทั้ง ๔ ประการนี้ เมื่อแปรเป็นคุณธรรมจะเห็นได้ชัดว่า

๑. **ชุ่มเย็น** - ได้แก่ เมตตา...ปรารถนาสุขต่อกันและกัน อยู่ร่วมกันฉันท์มิตร ต้องด้วยภาษิตที่ว่า *"โลกโสภีเพราะมีเมตตา โลกโสภาเพราะเมตตาค้ำจุน โลกจะพินาศถ้าขาดเมตตา โลกจะโสภาเพราะเมตตาเกื้อหนุน"*

๒. **รวมตัว** - ได้แก่ สามัคคี... ธรรมชาติของน้ำ ไม่นิยมความแตกแยก แม้ผู้ใด *"จะเอาไม้เข้าไปกรีด เอามีดเข้าไปฟัน*

เอาขวานเข้าไปผ่า” พอยกมีดยกไม้ขึ้นมาจะหารอยร้าวหรือรอยแยกไม่พบ

๓. **เที่ยงธรรม** – ได้แก่ความปราศจากอคติ ไม่ลำเอียงด้วยอำนาจแห่งความรัก ความชัง ความกลัว ความหลงผิด หรือรู้เท่าไม่ทันการณ์

๔. **ฟอร์มตัว** - ได้แก่ความไม่แข็งกระด้าง ปราศจากมานะทิฐิ ไม่มุ่งเอาชนะคะคานซึ่งกันและกันจนบ้านเมืองระส่ำระสายล้วนอันตรายทั้งนั้น สังคมที่มีแต่ความเห็นแก่ตัว มุ่งผดุงชีพมากกว่าที่จะผดุงชาติ จะประสบแต่ความพินาศ ฉิบหาย พ่ายแพ้คือต่างคนต่างแพ้ และแพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ !

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ครองคู่-ครองธรรม"

การที่บุคคลจะสามารถอยู่ครองสุขครองทุกข์ร่วมกันได้ตลอดไป ทั้งช่วยประคองให้ครอบครัวและวงศ์ตระกูลได้เจริญก้าวหน้า กลายเป็นตำราและตำนานให้บุคคลได้เล่าขานและศึกษา องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสไว้ว่า..**ยสฺเสเต จตฺุโร ธมฺมา คุณา ปรมภทฺทกา สจฺจํ ธมฺโม ธิติ จาโค ทิฏฺฐํ โส อติวตฺตติ.** แปลความว่า ผู้ใดมีคุณธรรมสำคัญ ๔ ประการ คือ ความเป็นผู้มีสัจจะ ๑ ความเป็นผู้มีวิจารณญาณ ๑ ความเป็นผู้มีความเพียร ๑ และความเป็นผู้เสียสละ ๑ ผู้นั้นย่อมถึงซึ่งความเจริญยิ่ง

คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ นักปราชญ์ท่านอุปมาเหมือนบ้านเรือนที่อยู่อาศัย อันบ้านเรือนแม้จะใหญ่โตโอฬารสวยงามเพียงใด แต่หากขาดอุปกรณ์สำคัญ ๔ ประการแล้วไซร้ ก็ยากที่จะพึ่งพิงอิงอาศัยได้ อุปกรณ์สำคัญ คือ เสา, หลังคา, ฝา, และพื้น ถ้าขาดเสา หลังคา ฝา และพื้นแล้ว อะไรๆ ก็มีไม่ได้อาศัยไม่ได้ ขาดหลังคา ฝนฟ้าตกก็เปียก แดดออกก็ร้อน, ขาดฝา

ก็ไร้สิ่งป้องกันแดดและลม ทั้งข้าวของก็จักเรี่ยราดตกหล่น, ขาดพื้น ก็ไม่มีสิ่งที่จะรองรับสรรพสิ่ง และหากปราศจากเสาเสียแล้ว บ้านก็ภินทนาการเพราะขาดหลักสำหรับยึด อุปมานี้ฉันใด ครอบครัวจะมั่นคงถาวรอยู่ได้ไม่ทุกข์ร้อนก็เพราะอาศัยคุณธรรมสำคัญ ๔ ประการ อันเป็นประดุจเสา ๔ เสา คอยค้ำและประคองไว้ ฉันนั้นฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เตรียมพร้อม-ซ้อมใจ"

โบราณท่านกล่าวไว้ให้คิดว่า "*เกิดเป็นคนแล้วต้องเตรียม ถ้าไม่เตรียมเสียเหลี่ยมของความเป็นคน*" ถามว่าเตรียมอย่างไร? ท่านกล่าวไว้คล้องจองว่า "*ให้เตรียมตัวก่อนตาย เตรียมตายก่อนแต่ง เตรียมน้ำก่อนแล้ง เตรียมแบงค์ก่อนจะเดินทาง*" ผู้ที่เตรียมพร้อมไว้จะเป็นเหตุให้ ไม่ห่วงหน้าพะวงหลัง มองข้างหน้าก็มีหวัง มองข้างหลังก็มีสุข, อยู่ก็สบาย ไปก็สะดวก, อยู่ก็ไม่ลำบาก จากก็ไม่ลำเค็ญ, อยู่ก็มีคนรักจากก็มีคนอาลัย และบรรเทิงเริงใจทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า การเตรียมจะทำให้พร้อม, การซ้อมจะทำให้ไม่หวั่นไหวและจิตใจเข้มแข็ง

ฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า "*เกิดเป็นคนแล้วต้องเตรียม ถ้าไม่เตรียมเสียเหลี่ยมของความเป็นคน*" อีกบทหนึ่งว่า "*เกิดเป็นคนต้องสร้างตนให้มีดี เกิดมาทั้งทีต้องสร้างดีให้ติดตน*" นักปราชญ์ทางพระศาสนา ได้นิพนธ์ไว้ว่า...

เกิด - มาเพียรก่อสร้าง กรรมดี
แก่ - เฒ่ากุศลมี เสาะบ้าง
เจ็บ - ป่วยพยาธิ มีทั่ว กันนา
ตาย - แต่กายชื่อยั้ง ชั่วฟ้า ดินสลาย ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "บุญ-ทุนชีวิต"

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสถึงอานุภาพแห่งบุญไว้ในที่หลายสถานว่า **ปุญฺญานิ ปรโลกสฺมึ ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินํ** บุญเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า **สยํ กตานิ ปุญฺญานิ ตํ มิตฺตํ สมฺปรายิกํ** บุญที่บุคคลได้บำเพ็ญไว้ด้วยตนเองก็ดี ประกอบกับบุญกุศลที่บุคคลผู้อยู่ภายหลังบำเพ็ญอุทิศไปให้ก็ดี จักเป็นกัลยาณมิตรตามติดไปส่งเสริมสนับสนุนให้อยู่สุขและเย็นใจ ถึงในโลกหน้า **ฉายาว อนุปายินี** เปรียบเสมือนเงาที่เฝ้าติดตามไปในทุกสถาน ต้องด้วยวจนประพันธ์ที่ว่า...

บุญเป็นเงาเฝ้าตามติด　บุญเป็นมิตรในทุกที่
คอยช่วยเหลือเอื้ออารี　ห่างราคีปลอดโพยภัย
บุญพิทักษ์บุญรักษา　บุญนำพาพบสุขใส
แม้ชีพลับดับล่วงไป　บุญส่งให้ถึงสุขาวดี

บุญจึงเป็นทุนหนุนชีวิต คือหนุนให้ยามอยู่มีคนรัก, หนุนให้ยามจากมีคนอาลัย, หนุนให้ยามอยู่มีผู้อุปัฏฐาก, หนุนให้ยามจากมีผู้อุปถัมภ์ฯ อันทุนที่สำคัญมีอยู่ ๒ ทุน คือ บุญกุศลคุณงาม

ความดีที่บุคคลได้บำเพ็ญไว้ด้วยตนเอง อย่างนี้เรียกว่า ต้นทุน อย่างที่สอง เมื่อสิ้นชีพวายชนม์ บุคคลผู้อยู่ภายหลังบำเพ็ญอุทิศไปให้ อย่างนี้เรียกว่า สมทบทุน ประมวลความว่า *"ยามอยู่ต้องพึ่งดีของตน ยามวายชนม์ต้องพึ่งบุญกุศลของคนที่รัก"*

บุคคลผู้บริบูรณ์ด้วยทุนทั้งสอง คือทั้งต้นทุนและสมทบทุน จักเป็นปฏิพรย้อนสนองให้ มองข้างหน้าก็มีหวัง มองข้างหลังก็มีสุข ย่อมบันเทิงเริงใจทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ชีวิตลิขิตด้วยกรรม"

อันชีวิตทุกชีวิตเมื่ออุบัติมา ล้วนเป็นไปตามอำนาจแห่งกรรมลิขิต ดังพุทธภาษิตที่ว่า **กมฺมุนา วตฺตตี โลโก** สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม **ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ** เราจักทำกรรมอันใดไว้ **กลฺยาณํ วา** ดีก็ตาม, **ปาปกํ วา** ชั่วก็ตาม, **ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามิ** จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น, **กมฺมํ สตฺเต วิภชฺชติ ยทิทํ หีนปฺปณีตตาย** กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้ดีเลวต่างกัน สมด้วยบทประพันธ์ที่ว่า ..

กรรมลิขิตชีวิตของคน
จะยากดีมีจนก็สุดแต่วิถี
กฎแห่งกรรมทำดีได้ดี
ทำชั่วแล้วก็มีแต่เลวทราม
ความดีทำไว้ถึงคราวตายจาก
ก็มีคนอยากช่วยแบกช่วยหาม
หากทำชั่วก็พาตัวตกต่ำ
ถึงมีหน้าก็ต้องคว่ำเหมือนหอยโข่งหอยแครง
ดีอยู่ที่ไหนทำไว้เถิดท่าน

การบุญสุนทร์ทานจงหมั่นแสวง
ถึงใครค่อนว่าก็อย่าระแวง
ศีลทานปานแสงชวาลา
จะส่องวิถีให้เห็นพุทธะ
เป็นสรณะนะทุกท่านหนา
ครั้นสิ้นชีวิตลงไปปลิดชีวา
ก็หวังได้ว่าจะได้ร่วมวงศ์เทวัญ
ได้รื่นภิรมย์ชมสมบัติ
เสวยสวัสดิ์อยู่บนสรวงสวรรค์
ครั้นสิ้นชีวาตม์ลงไปขาดชีวัน
อำนาจบุญบันดาลจะได้ไปสู่นิพพาน ฯ

ฉะนั้น บุญกุศลหรือคุณความดีจึงเป็นแก่นหรือเป็นอนุสาวรีย์ของชีวิต แม้สังขารจะปลิดปลงแต่ก็คงไว้ซึ่งความดี ต้องด้วยบทกวีที่ว่า...

อันวัวควายตายเล่าเหลือเขาหนัง
ช้างตายยังเหลืองาเป็นสักขี
คนเราตายเหลือไว้แต่ชั่วดี
บรรดามีประดับไว้ในโลกา

อีกบทหนึ่งท่านกล่าวว่า... *"เทียนนั้นแสงดีที่ไส้ พันธุ์ไม้ชั่วดีที่ผล คุณค่าแห่งความเป็นคน ส่งตนด้วยผลผลิตงาน"*

อนึ่ง คุณความดีช่วยให้ชีวิตมีค่า ช่วยให้มองข้างหน้าก็มีหวัง ช่วยให้มองข้างหลังก็มีสุข, ยามอยู่มีคนรัก ยามจากมีคนอาลัย, ยามอยู่มีผู้เลี้ยงกาย ยามตายมีผู้เลี้ยงวิญญาณ เรียกว่าบันเทิงเริงใจทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ไม่เหว่ว้าในโลกทั้งสอง ก็ด้วยอำนาจแห่งกุศลกรรมความดีที่แต่ละบุคคลได้สร้างสมอบรมไว้ ทั้งในปุเรชาติและปัจจุบันชาติ ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เพียรถูกที่-ดีถูกทาง"

แท้จริง.. ความเพียรท่านแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ เพียรเพื่อ "*พ้นทุกข์*" กับเพียรเพื่อ "*เพิ่มทุกข์*" เพียรเพื่อพ้นทุกข์เป็นเพียรที่ถูกต้องถูกธรรม แต่เพียรเพื่อเพิ่มทุกข์ เป็นเพียรที่ไม่ถูกต้องไม่ถูกธรรม จำต้องแยกให้ออก อนึ่ง อุปสรรคปัญหาเป็นที่มาแห่งความสำเร็จ อุปสรรคปัญหาเป็นเครื่องทดสอบพลังสติและภูมิ-ปัญญา ข้อนี้ชวนให้นึกถึงวลีที่ว่า "*มารไม่มีบารมีไม่เกิด มารไม่มีบารมีไม่แก่กล้า*"

ฉะนั้น อย่าสิ้นหวังในชีวิต อย่าสิ้นคิดเมื่อมีปัญหาปัญหาจึงมีไว้ให้แก้ มิใช่มีไว้ให้กลุ้ม ประการสำคัญ เมื่อมีปัญหาต้องใช้ปัญญาเป็นเครื่องแก้ อย่าใช้ปัญญาเป็นเครื่องก่อปัญหา

แต่ละวันเดือนปี เป็นโอกาสและสมัยที่บุคคล "*จะได้ละสิ่งผิด-เริ่มสิ่งถูก*" แล้วปลูกสิ่งดี ให้บังเกิดมีแก่ตนและคนรอบข้าง ตลอดถึงสังคมประเทศชาติ ดังท่านพุทธทาส ได้กล่าวสอนไว้ตอนหนึ่งว่า "*ทำดี..ดีกว่าขอพร มัวแต่อ้อนวอน..พรไม่มี ทำแต่กรรมดี..ทวีพรพรทั้งปี..คือทำดีตลอดไป*"

เพราะฉะนั้น ธรรมใดๆ ก็ไร้ค่าถ้าไม่ทำ... ตรงกันข้าม ธรรมใดๆ ก็มีค่าถ้าหมั่นทำ ประการสำคัญ...

จงทำทุกอย่าง	-	ในทางที่ชอบ
จงอย่าประกอบ	-	ในทางที่ผิด
จงชำระจิต	-	ให้บริสุทธิ์สะอาด
จงใช้ปัญญาสามารถ	-	ให้คุ้มครองตน

แล้วทุกท่าน..จะเป็นบุคคลอันธรรมะคุ้มครองแล้ว ในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "สร้างสรรค์ – ขรรโลง"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเลือกปธานธรรมคือความเพียรชอบ ๔ ประการ มาพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย ได้แก่ ...

๑. **ปหานปธาน** - เพียรกำจัดความเสื่อมให้หมดไป

๒. **สังวรปธาน** - เพียรระวังป้องกันความเสื่อมมิให้เกิดขึ้นใหม่

๓. **ภาวนาปธาน** - เพียรสร้างสรรค์ความเจริญความดีงามให้เกิดขึ้น

๔. **อนุรักขนาปธาน** - เพียรระวังรักษามิให้ความดีนั้นๆ เสื่อมสิ้นไป

จะเห็นได้ว่ามีทั้ง เพียรละ เพียรระวัง เพียรสร้างสรรค์ และเพียรรักษา ถอดความให้จำง่ายๆ ว่า ทรงมุ่งหมายให้เราท่านผู้เป็นพสกนิกรชาวไทย ได้ปฏิบัติธรรมความเพียรที่ถูกต้องดีงาม คือ...

เพียรละชั่ว - ลด ละ เลิก โดยสิ้นเชิง

เพียรป้องกัน - ระวัง ป้องกัน ต้านทาน มิให้เกิดขึ้นอีก

เพียรสร้างสรรค์ - ก่อให้มี ทำให้เกิด

เพียรสืบสาน - เมื่อเกิดแล้วรักษาไว้ไม่ทำลาย

อนึ่ง ความผิดพลาดทุกประการที่ผ่านมาย่อมเป็นครูให้เรียนรู้จักได้เพียรระวังสังวร ด้วยอำนาจสติสัมปชัญญะ คือรู้เท่าทันจักได้ไม่พลาดเพลี่ยเสียหายซ้ำซากอันยากแก่การแก้ไข ดังโคลงที่ท่านได้ประพันธ์สอนใจไว้ว่า ...

ผิดหนึ่ง พึงจดไว้ ในสมอง
เร่งระวัง ผิดสอง ภายหน้า
สามผิด เร่งคิดตรอง จงหนัก เพื่อนเอย
ถึงสี่ อีกที่ห้า หกซ้ำ อภัยไฉน

การทำดีท่านเปรียบเหมือนน้ำมัน ธรรมชาติของน้ำมันจะลอย การทำดีช่วยให้ผู้ทำเด่นเป็นสง่า ช่วยให้ไม่จม สูงส่งไม่ตกต่ำ ส่วนทำชั่วเหมือนน้ำเมา ซึ่งจะผลักให้ชีวิตอับเฉา เศร้าสร้อย เซทรุดดิ่งและดับในที่สุด !

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "หน้าที่สมภาร-งานเจ้าอาวาส"

ความเป็นสมภารต้องมีภาระและหน้าที่ โดยเฉพาะหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบและดูแลมากมายหลายสถาน ที่เนื่องด้วยชาวบ้านและชาววัดเรื่องสำคัญอย่างยิ่งเนื่องด้วยบุคคลากรในวัดและในพระศาสนา ๒ เรื่อง ที่ต้องดูแล คือ..

ดูแลความเป็นอยู่ - สุขหรือทุกข์ อิ่มหรืออด บริบูรณ์หรือขัดสน

ดูแลความเป็นธรรม - ยามเกิดปัญหา ตัดสินด้วยความลำเอียงหรือเที่ยงธรรม ใช้ปัญญา (เหตุผล)หรืออารมณ์เป็นเครื่องวัด

สมภารบางรูปห่วงแต่ตนเอง แต่ทอดทิ้งลูกวัด สนใจแต่เรื่องหน้าตา แต่กลับละเลยต่อหน้าที่ มีอุปสรรคปัญหา ไม่นำพาต่อการแก้ไขมีอุปนิสัยเอาเปรียบลูกวัด ชอบลอยตัวอยู่เหนือปัญหา ไม่กล้าปะทะ มีอะไรให้ไปว่ากันเอง ซ้ำหนักไปในทาง.. "*ฆ่าน้อง ฟ้องนาย ขายเพื่อน*" หรือไม่ก็... "*ฆ่านาย ขายน้อง ฟ้องเพื่อน*" สมภารบางรูป.. ชอบให้ประจบสอพลอ หรือไม่ก็หูเบา

ใครเป่าก็ปลิว ใครฟ้องก่อนถูก ใครอธิบายทีหลังผิด นิยมพวกจบปริญญา ปจบ. (ประจบศาสตรบัณฑิต) ขาดวินิจฉัยใคร่ครวญ ทำอะไรจริงจัง แต่ไม่มีความจริงใจ เห็นแกได้ เห็นแก่ตัว เพราะฉะนั้นสมภารที่จะนั่งอยู่ในหัวใจคน มิใช่นั่งอยู่บนหัวคือศีรษะใครๆ ได้รับคารวะยำเกรงต้องทำตนเป็นทั้งพระจันทร์และพระอาทิตย์ แต่ควรจะเน้นหนักไปทางพระจันทร์ มากกว่าที่จะเป็นพระอาทิตย์ ใช้พระคุณให้มากกว่าพระเดช เพราะ..."*สร้างพระเดชมีแต่ขาดทุน สร้างพระคุณมีแต่กำไร*" ในพระเดช...มีกลัว มีโกรธ มีเกลียด, ในพระคุณ...มีรัก มีเคารพ มีคารวะ บูชา แม้ชีวาก็สละให้ได้ ดังนั้น จะเลือกเป็นสมภาร "*หน้ายักษ์*" หรือเป็นสมภาร "*หน้ายิ้ม*"!

อนึ่ง.. สมภารที่ดีควรจะมีคุณลักษณะสำคัญ ๔ ประการ ดังต่อไปนี้..

๑. **ปากจู๋** - พูดแต่พอดี ไม่พูดมาก ไม่ขี้โม้ ไม่โอ้อวด

๒. **หูกาง** - ฟังให้มาก ฟังได้ทั้งเรื่องสรรเสริญ นินทา ตลอดถึงข้อแนะนำรอบด้าน ได้สดับเรื่องอะไร ต้องรู้จักวินิจฉัยใคร่ครวญ

เพราะถ้าเชื่อคนง่าย จะทำให้เสียคนเร็ว ข้อนี้โบราณท่านมีบทกลอนสอนใจอยู่บทหนึ่งว่า...

จงฟังหู ไว้หู คิดดูก่อน
อย่าเร่าร้อน รวนเร ทำเหหัน

ฟังให้ดี คิดให้ถูก อย่าปลูกพาล
ขมหรือหวาน อดไว้ ด้วยใจตรอง
อันของดี มีอยู่ แต่รู้ยาก
คนรู้มาก ไม่รู้ดี มีอักโข
ดีไม่ดี มีอยู่ กับผู้ดู
ถ้าแม้นรู้ ดูเป็น จึงเห็นดี ฯ

อย่าลืมว่า...นักปกครอง นักบริหาร หรือสมภารเจ้าวัด ต้องเป็นคนหูหนัก แต่มิใช่ "หูหนวก..!"

๓. **ตาโต** - ดูอะไรให้ถี่ถ้วน รอบคอบ รอบข้าง สงสัยให้ตรวจสอบ ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ

๔. **โง่เป็น** - อย่าอวดฉลาดไปทุกเรื่อง บางเรื่องรู้ต้องทำเป็นไม่รู้ เห็นต้องทำเป็นไม่เห็นเสียบ้าง เข้าลักษณะที่ว่า "*โง่ไม่เป็นเป็นใหญ่ยาก แต่ถ้าโง่มากมาก ก็ยากจะเป็นใหญ่*"!

สมภารบางท่าน มีความรู้ มีตำแหน่งหน้าที่ แต่ไม่มีฝีมือ เรียกว่า ความรู้เด่น แต่ความสามารถด้อย วัดก็ตกต่ำไม่พัฒนา กลายเป็นสมภารอาศัยวัด มิใช่สมภารที่วัดได้อาศัย

อย่างไรก็ตาม..สมภารทุกวัดต้องมีบุญคือความดีที่ได้บำเพ็ญมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประการสำคัญต้องมีทุน คือ คุณวุฒิ คุณสมบัติ คุณธรรม จริยธรรม และวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง ต้อง "*ยิ้มได้เมื่อภัยมา ไม่โศกาเมื่อทุกข์มี ยิ้มได้เมื่อถูกเยาะ หัวเราะเมื่อถูกเย้ย วางเฉยเมื่อถูกชม*"

อะไรที่ไม่ทราบต้องศึกษา ไม่มีปัญญาก็ต้องเรียนรู้ จะได้เข้าลักษณะที่ว่า...

สมภารดีมีธรรมนำเณรพระ
เณรพระดีมีธรรมะสนับสนุน
ชาวบ้านดีมีธรรมช่วยค้ำจุน
รวมเป็นทุนค้ำอารามให้งามเอย ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "สามัคคี-มีแต่คุณ"

ท่านทั้งหลาย ความสามัคคีมีอานุภาพมาก ความสามัคคีมี ณ ที่ใด...

เรื่องใหญ่ๆ - จะกลายเป็นเรื่องเล็กๆ

เรื่องยากๆ - จะกลายเป็นเรื่องง่ายๆ

เรื่องหนักๆ - จะกลายเป็นเรื่องที่เบาๆ

เรื่องที่หมดหวัง - จะกลายเป็นเรื่องมีหวังและสมหวัง ฯ

เพราะฉะนั้น.. สามัคคีนี้แหละทำให้สังคมประเทศชาติ วัดวาพระศาสนา อยู่รอดปลอดภัย เมืองบางเมือง ประเทศบางประเทศ แม้จะมีอาวุธยุทโธปกรณ์ยอดเยี่ยม มีขุมกำลังทหารที่แข็งแกร่งเพียงใด แต่บางครั้งก็พ่ายแพ้ เพราะเหตุที่ไม่สามัคคีกัน ขัดแย้งซึ่งกันและกัน แต่ถ้ารวมกันก็จะกลายเป็นปึกแผ่นแน่นหนา ดังนั้น *"รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนๆ ก็ไทยด้วยกัน เชื้อสายประเพณี ไม่มีกีดกั้น เกิดใต้ร่มธงไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย"* อย่าลืมว่า..สามัคคีมีอานุภาพมาก อาทิ..

- สร้างสรรความเจริญ
- กล้าเผชิญอุปสัค
- หาญหักศัตรู
- เป็นอยู่ด้วยความผาสุก

ประการสำคัญ ทุกคนควรคิดและทำตัวให้เป็นประดุจแม่น้ำ โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำเจ้าพระยานั้น ก่อนแต่จะมาเป็นเจ้าพระยา มาจากไหน? มาจาก ปิง วัง ยม น่าน แควเล็กแควน้อยไหลมารวมกัน ตอนที่ยังไม่รวมกันที่นครสวรรค์ ยังไม่เป็นเจ้าพระยา เราก็แยกออกว่าตรงไหนปิง ตรงไหนวัง ตรงไหนยม ตรงไหนน่าน พอรวมกันแล้วแยกออกไหม? แยกไม่ออก อุปมานี้ฉันใด เราทุกท่านทุกคนที่อยู่บนผืนแผ่นดินไทย ไม่ว่าจะโดยสัญชาติหรือเชื้อชาติ

สัญชาติก็คือคนทุกภูมิภาคที่รวมกันอยู่ในชาติไทย เรียกว่าสัญชาติไทย ถ้าเชื้อชาติก็คือเผ่าพันธุ์ เชื้อสาย คนแต่ละภูมิภาค แต่ละตระกูลวงศ์ แต่เมื่อดำรงอยู่เป็นไทยแล้ว ก็ไม่จำเป็นว่าต้องไปแยก ว่านั่นใคร? คนที่ไหน? ตระกูลไหน? พวกไหน? ไพร่หรืออำมาตย์? สีอะไร? ภาคไหน? เหนือ ใต้ กลาง อีสาน ออก ตก ต้องไม่แบ่งไม่แยก เป็นหนึ่งเดียวเท่านั้นคือไทย คล้ายเจ้าพระยา อย่าลืมว่า..

แบ่งพวก ทำให้เสียรัก

แบ่งพรรค ทำให้เสียสามัคคี

แบ่งทั้งพวกแบ่งทั้งพรรค	เสียทั้งความรักเสียทั้งความสามัคคี
ไม่แบ่งพวก	ก็ไม่เสียรัก
ไม่แบ่งพรรค	ก็ไม่เสียสามัคคี
ถ้ารวมพวกรวมพรรค	จะได้ทั้งความรักจะได้ทั้งความสามัคคีฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "สมหวังด้วยพลังแห่งธรรม"

ชีวิตจะก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ จำต้องอาศัยอิทธิ-ปาทธรรม คุณธรรมเป็นเครื่องนำไปสู่ความสำเร็จสมหวังทั้ง ๔ ประการ คือ ...

๑. **ฉันทะ** - เต็มใจทำ.. ต้องรักงาน (ปรารถนาสิ่งใดไม่ยากนัก เอาความรักแลกได้ดังประสงค์)

๒. **วิริยะ** - แข็งใจทำ.. ต้องพากเพียร (ตอนต้นสู้ทนทุกข์ จะได้สุขเมื่อตอนปลาย ตอนต้นชอบสบาย จะได้ร้ายเมื่อปลายมือ)

๓. **จิตตะ** - ตั้งใจทำ.. ต้องเอาใจใส่ (ตั้งใจเรียน เพียรไม่หยุด ถึงจุดหมาย)

๔. **วิมังสา** - เข้าใจทำ.. ต้องใช้ปัญญาไตร่ตรอง (ใคร่ครวญให้รอบคอบ ตรวจสอบให้เรียบร้อย ทั้งก่อนทำและทำแล้ว) ที่ถอยหลังและล้มเหลว เพราะขาดอิทธิบาทธรรม ซ้ำปฏิบัติตรงกันข้าม คือ...

๑. **เบื่อหน่าย** - ไม่รักงาน

๒. **เกียจคร้าน** - ไม่พากเพียร

๓. **ทอดธุระ** - ไม่เอาใจใส่

๔. **โง่เขลา** - ไม่ใช้ปัญญาไตร่ตรอง

เฉพาะอย่างยิ่งอิทธิบาทธรรมข้อที่ ๒ ว่าด้วยวิริยะคือความพากเพียร เป็นคุณธรรมจำเป็นสำหรับชีวิตทุกระดับ จะประกอบกิจสิ่งใดหากไร้เสียซึ่งความเพียรก็ยากจะสมหวังดังปรารถนา ดังคำว่า *"จะเรียนดีเพราะว่ามีความเพียรเร่ง เรียนจะเก่งเพราะว่ามีความเพียรเสริม"* เป็นนักเรียน ถ้าขาดความเพียรก็เรียนไม่จบ, เป็นนักรบ ขาดความเพียรก็แพ้พ่ายศัตรู, หากเป็นครูขาดความเพียรในทางสร้างสรรค์ ก็บันดาลให้ลงโทษศิษย์ในทางไม่ฉลาด, เป็นพิทักษ์สันติราษฎร์ ขาดความเพียร ก็ไม่คิดจะปราบปรามเสี้ยนหนามแผ่นดิน ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "คาถาค้าขายดี"

พูดถึงหลักนักธุรกิจ หรือคุณสมบัติผู้ทำการค้า เพื่อให้ค้าขายดีมีกำไร จำเป็นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ มีบุคลิกที่ก่อให้เกิดไมตรีจิตมิตรภาพ หน้าต้องเรียกลูกค้า มิใช่ไล่ลูกค้า ข้อนี้ท่านต้องเสกสร้างความงามทั้ง ๔ ให้มีในตน คือ...

๑. **งามใบหน้า** ลูกค้า ชอบใจ

๒. **งามกิริยา** ลูกค้า ถูกใจ

๓. **งามวาจา** ลูกค้า หลงใหล

๔. **งามบริการ** ลูกค้า บานตะไท

งามทั้งสี่ระดับนี้ เป็นสูตรนักบริหารหรือสูตรผู้ทำการค้า เมื่อพิจารณาแล้ว คุณธรรมและคุณลักษณะของนักค้าขาย ประมวลย่อๆ ได้อีก ๔ ประการ คือ...

๑. ยิ้มแย้มแจ่มใส

๒. ตั้งใจสนทนา

๓. เจรจาไพเราะ

๔. สงเคราะห์เอื้อเฟื้อ

ยิ้มแย้มแจ่มใส - คนไทยได้รับการยกย่องว่ายิ้มสวย เมืองไทยก็ได้รับการ ขนานนามว่า The Land Of Smile แปลว่า สยามเมืองยิ้ม อาการที่ยิ้มแสดงถึงความเป็นมิตร โบราณจึงบอกว่า *"ยิ้มไว้ใจสดชื่นอายุยืนไร้โรคา รูปร่างงามโสภา เป็นเสน่ห์แก่ปวงชน"* หรือ *"ยิ้มให้กันวันละนิดจิตแจ่มใส ยิ้มวันละนิดมีมิตรทั่วไป"* แต่ต้องยิ้มจากใจ ไม่ใช่แสแสร้งแกล้งยิ้ม หรือยิ้มการเมือง และไม่ใช่ยิ้มแบบฟ้าแลบแว่บเดียวหาย คือ ยิ้มแล้วรีบหุบ... ยิ้มมีเลศนัย ต้องยิ้มแย้มแจ่มใส อันเกิดจากไมตรีจิตมิตรภาพ

ตั้งใจสนทนา - สนใจให้เกียรติต่อลูกค้า ไม่เมินหรือประเมินฐานะหรือสภาพของลูกค้าผิด อย่าคิดว่าเขาไม่มีสตางค์ เขาอาจจะซ่อนรูปเป็นผ้าขี้ริ้วห่อทอง อย่างที่เขาโฆษณาทางทีวีว่า *"ผมเปลี่ยนใจแล้ว ทั้งร้านนี้เท่าไหร่?"* ก็ได้

เจรจาไพเราะ - โบราณท่านว่าคนเรานั้น *"จะได้ดีก็เพราะปาก จะได้ยากก็เพราะคำ"* ธรรมชาติของปากคือพูดดีก็ได้ พูดร้ายก็เสีย จะอิ่มหรืออด ขาดทุนหรือกำไร รักหรือชัง รู้เรื่องหรือเสียเรื่อง เข้าใจหรือขัดใจ ก็อยู่ที่ปากทั้งนั้น ดังคำกลอนสุนทรภู่ที่ว่า...

ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์
มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
ถ้าพูดชั่วตัวตายทำลายมิตร
จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา
เป็นมนุษย์สุดนิยมที่ลมปาก
จะได้ยากโหยหิวเพราะชิวหา

ถ้าพูดดีก็มีคนเขาเมตตา
จะพูดจาจงพิเคราะห์ให้เหมาะความ

นักปราชญ์ท่านหนึ่ง เขียนไว้น่าคิดเช่นกันว่า...

เป็นมนุษย์สุดจะดีที่มีปาก ถ้าพูดมากแต่ไร้ค่าพาเสียศรี
แม้พูดน้อยด้อยราคาค่าไม่มี พูดไม่ดีเสียค่าราคาคน
อันพูดดีใช่จะดีเพราะมีปาก คำพูดดีหายากสุดขัดสน
คำพูดชั่วมีทั่วทุกตัวคน คนพูดดีจึงค้นไม่พบพาน
พูดอย่างไรพูดดีขอชี้เหตุ พอสังเกตกำหนดบทบรรหาร
คือพูดถูกสาระที่ต้องการ พูดอ่อนหวานผู้ฟังสิ้นกังวล ฯ

เพราะฉะนั้น ปากเป็นบัตรเบิกทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ปากเป็นอาวุธที่ทรงพลังที่สุด สุดแต่จะใช้ไปในทางไหน สร้างสรรค์หรือทำลาย เพราะปากเป็นได้ทั้งหอกทั้งขวานและกาว พูดทิ่มตำเสียดแทง ให้ผู้อื่นสะดุ้งผวาอยู่ตลอดเวลา ท่านเรียกว่า ปากหอก พูดแล้วผ่าสังคมแตกออกเป็นเสี่ยงๆ กลายเป็นคนละฝ่ายมีซ้าย-มีขวา, มีเทพ-มีมาร อย่างนี้เรียกว่า ปากขวาน พูดแล้วเกิดสมัครสมานกลมเกลียว เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้สัมพันธ์แน่นแฟ้น หยุดโกรธ เลิกเกลียด หันมารักใคร่ไมตรีกัน อย่างนี้เรียกว่า ปากอุปมาดุจกาว... ที่สมัยปัจจุบันนิยมเรียกว่า กาวใจ นั่นเอง..!

มีบุคคลบางประเภทหรือบางอาชีพ ที่พูดแล้วจำต้องโกหกหรือพูดเท็จเป็นอาจิณ ทั้งที่ไม่อยากจะมุสาฯ แต่เพราะหน้าที่และอาชีพ จำใจให้ต้องมุสาฯ ฝากทุกท่านเอาไปพิจารณาด้วย บุคคลที่พูดแล้วจำต้องโกหก ท่านจัดไว้ ๗ ประเภท ดังนี้...

๑. **ผู้ต้องหา** - ไม่มีหลักฐาน ขาดพยานรู้เห็น หรือจับได้ไล่ทัน ยากที่จะรับผิด ต้องปฏิเสธไว้ก่อน ไม่รู้ ไม่เห็น ไม่ได้ทำ

๒. **นักค้าคดี** – อาชีพบังคับให้ต้องทำดำให้เป็นขาว ทำขาวให้เป็นดำ ทำผิดให้เป็นถูก สุดแต่จะรับทรัพย์ฝ่ายไหน

๓. **คนเป็นหนี้** - ผัดผ่อนไม่มีกำหนด รอก่อน เดี๋ยวให้ ตอนนี้ยังไม่มี ถือภาษิตว่า “*เป็นมิตรเมื่อกู้ เป็นศัตรูเมื่อทวง*”

๔. **พ่อค้าแม่ขาย** - มักจะต้องอ้างต้นทุนสูง กำไรน้อยหรือขาดทุน เพื่อโก่งราคาผู้ซื้อ

๕. **ชายเจ้าชู้** - ชายเจ้าชู้หรือหญิงที่ไม่ซื่อต่อสามี จะต้องโกหกหรือปกปิดเพื่อมิให้จับได้

๖. **นักการทูต** - ถือประโยชน์ของประเทศชาติแห่งตนเป็นสำคัญ เรื่องอื่นไม่สน

๗. **นักการเมือง** - มักขาดอุดมการณ์และสัจจะ ถึงกับมีคำว่า “*เล่ห์การทูต-ลิ้นการเมือง*” ฟังเขาว่าต้องเอา ๕ หาร...!

เพราะฉะนั้น การเจรจาด้วยคำพูดที่ไพเราะทำให้ได้ลูกค้า ทำให้ได้ไมตรี ทำให้ซื้อง่ายขายคล่อง คำพูดที่ดี “*สร้างความเป็นมิตร พิชิตความเป็นศัตรู*” อย่าลืมว่า... “*มารยาทนิ่มนวลทำให้น่ารัก วาจานิ่มนวลทำให้น่าฟัง จิตใจอ่อนโยนทำให้น่าเข้าใกล้*”

สงเคราะห์เอื้อเฟื้อ - ยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางการบริการ การสงเคราะห์หรือเอื้อเฟื้อ คือ อุบายเอาใจลูกค้าให้ได้รับความสะดวกรวดเร็ว เกิดความพึงใจในบริการ ถึงกับเป็นลูกค้าหรือขาประจำ เพราะบริการดีมีความเป็นกันเอง !

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "นักบริหารที่ดีต้องมีหลัก"

ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๖ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระบรมราโชวาทความตอนหนึ่งว่า... **"สิ่งสำคัญในการปกครองก็คือ บ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงไม่ใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้..."**

ในวิธุรชาดก พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงถึงหลักนักปกครองไว้ว่า...

ปญฺญวา พุทฺธิสมฺปนฺโน　　วิธานวิธิโกวิโท
กาลญฺญู สมยญฺญู จ　　ส ราชวสตึ วเส.

แปลความว่า ข้าราชการจะต้องมีปัญญา มีจิตสำนึกสมบูรณ์ฉลาดในการจัดการและวิธีทำงาน รู้จักกาลเวลาและสมัยนิยม ผู้ประพฤติได้เช่นนั้น จึงสมควรอยู่ในวงราชการ

สรุปความว่า นักบริหารหรือนักปกครองที่ดีจะต้องมี ๕ มี คือ...

๑. **มีความรู้** - มีสติปัญญา
๒. **มีหูตากว้างไกล** - มีวิสัยทัศน์ไม่คับแคบ
๓. **มีความคิด** - มีความริเริ่มสร้างสรรค์
๔. **มีความรอบคอบ** - มีความไม่ประมาท
๕. **มีความรับผิดชอบ** - มีความเอาใจใส่ ไม่ดูดาย ไม่ทอดทิ้ง

อีกประการหนึ่ง ในสัมภวชาดก ท่านแสดงหลักของนักบริหารนักปกครองไว้ ต้องด้วยพระพุทธพจน์บทว่า...

อตฺตานํ นาติวตฺเตยฺย อธมฺมํ น สมาจเร
อติตฺเถ นปฺปตาเรยฺย อนตฺเถ น ยุโต สิยา.

แปลความว่า...นักปกครองต้องไม่ลืมตัว อย่ามัวประพฤติไม่เป็นธรรม อย่าถลำไปในที่ไม่เป็นท่า อย่าใฝ่หาสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์

ในมหาปทุมชาดก ท่านแสดงหลักนักบริหาร และกลวิธีของนักปกครองไว้ว่า ...

ปริภูโต มุทุ โหติ อติติกฺโข จ เวรวา
เอตญฺจ อุภยํ ญตฺวา อนุมชฺฌํ สมาจเร

แปลความว่า อ่อนเกินไปก็จะถูกรังแก แข็งเกินไปก็จะมีภัยเวร รู้ทั้งสองอย่างนี้แล้ว ควรทำตัวเป็นกลางๆ (มัชฌิมาปฏิปทา)

นักบริหารและนักปกครองจำต้องมีดีหลายประการ ทั้งความรู้ความสามารถ และความประพฤติ วิชานั้นเป็นอำนาจ ส่วนมารยาทเป็นเสน่ห์ เรียกว่าดีทั้งคุณวุฒิ (ความรู้) และดีทั้งคุณธรรม (ความดี) ต้องด้วยบทกวีที่ว่า...

คุณวุฒิคุณธรรมสำคัญนัก
วุฒิเป็นหลักธรรมเป็นแหล่งแต่งศักดิ์ศรี
คุณวุฒิสุดล้ำถ้าคุณธรรมไม่มี
ก็เอาดีไปไม่รอดตลอดชนม์

เพราะฉะนั้น..นักบริหาร-นักปกครอง จำต้องพร้อมด้วย *"วิชชาและจรณะ"* วิชชา คือ ความรู้ จรณะ คือ ความประพฤติ ท่านศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล ได้ประพันธ์เรื่องความรู้-คู่คุณธรรมไว้กินใจว่า...

เมื่อความรู้ ยอดเยี่ยม สูงเทียมเมฆ
แต่คุณธรรม ต่ำเฉก ยอดหญ้านั่น
อาจเสกสร้าง มิจฉา สารพัน
เพราะจิตอัน ไร้อาย ในโลกา
แม้คุณธรรม สูงเยี่ยม ถึงเทียมเมฆ
แต่ความรู้ ต่ำเฉก เพียงยอดหญ้า
ย่อมเป็นเหยื่อ ทุรชน จนอุรา
ด้วยปัญญา อ่อนด้อย น่าน้อยใจ
หากความรู้ สูงล้ำ คุณธรรมเลิศ
แสนประเสริฐ กอปรกิจ วินิจฉัย

จะพัฒนา ประชาราษฎร์ ทั้งชาติไทย
ต้องฝึกให้ ความรู้ คู่คุณธรรม ฯ

เพราะฉะนั้น คุณธรรมกับอำนาจเป็นของคู่กันในเชิงบริหารและการปกครอง แต่จะต้องรู้จักเลือกว่าใช้อะไรก่อน อย่าลืมว่า "*ความรู้... คุ้มตัวไม่ได้ แต่ความดีคุ้มตัวได้*" บางคนหลงตัวลืมตน ต้องอับจนเพราะผู้คนเกลียดชัง เหตุนี้ต้องระลึกไว้เสมอว่า...เมื่อคิดว่าตัวเองดี คนอื่นก็เลว

เมื่อคิดว่าตัวเองฉลาด คนอื่นก็โง่ เมื่อคิดว่าตัวเองสำคัญ คนอื่นก็ไร้ความหมาย เมื่อใครใครก็ไร้ความหมาย สุดท้ายก็เหลือแต่ตัวคนเดียว ..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "คัมภีร์ชีวิต"

การเทศน์มหาชาตินับเป็นประเพณีและเป็นคัมภีร์ยอดนิยมที่มีมาเป็นเวลาช้านาน ตั้งแต่ครั้งสุโขทัยเป็นราชธานี กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี ตราบเท่าปัจจุบันทุกวันนี้ ด้วยเป็นคัมภีร์ที่มีเนื้อหาเหมาะสม สอดคล้องต้องแก่จริตอัธยาศัยชาวไทยทั่วประเทศ มหาชาติ หรือเวสสันดรชาดก ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๘ พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เป็นคาถาภาษาบาลีนับได้ ๑,๐๐๐ คาถา พุทธศาสนิกชนและคนไทยนิยมเรียกเวสสันดร ชาดกว่า "มหาชาติ" หมายถึงพระชาติอันยิ่งใหญ่ เพราะเป็นพระชาติสุดท้ายที่ทรงบำเพ็ญทศบารมีครบบริบูรณ์ ก่อนแต่จะปวัตนาการกลับชาติอุบัติมาเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเทศน์เวสสันดรชาดกในรูปแบบภาษาบาลี ๑,๐๐๐พระคาถา เรียกว่าเทศน์คาถาพัน ถ้าเป็นการเทศน์ด้วยภาษาไทยโดยทั่วไปเรียกว่า *"เทศน์มหาชาติ"*

การที่ชาวไทยนิยมฟังเทศน์มหาชาติมาตั้งแต่โบราณกาลทั้งนี้เป็นเพราะอิทธิพลของคัมภีร์มาลัยสูตร ที่กล่าวถึงพระมาลัยเทวเถระ ผู้นำข่าวสาส์นจากพระศรีอริยเมตไตรยมาแจ้งแก่ชาวโลกว่า "ข้าแต่พระเถระผู้เจริญ ถ้านรชนชายหญิงทั้งปวงปรารถนา

จะพบพระศรีอริยเมตไตรย ผู้จะบรรลุพระสัพพัญญุตญาณในอนาคตกาลแล้วไซร้ จงให้มนุษย์ทั้งหลายจัดแจงเครื่องสักการ-บูชา...นำมาสักการบูชาพระธรรมเทศนามหาเวสสันดรชาดก แล้วนั่งสดับฟังให้จบในเวลาวันเดียวนั้น จะได้สำเร็จพระอรหัตตผลพร้อมด้วยปฏิสัมภิทาญาณ เฉพาะพระพักตร์พระศรีอริยเมตไตรยสัพพัญญูสัมมาสัมพุทธเจ้า ในอนาคตกาล" (ฎีกามาลัยเทวสูตร) มหาชาติหรือเวสสันดรชาดก เป็นคัมภีร์แห่งชีวิต เป็นพระสูตรที่ถูกหยิบยกนำมาแสดงสู่ผู้ฟังมากที่สุด ทั้งในเมืองหลวงและชนบท ทั้งในวัง ในวัด สถานที่ราชการ และสถานศึกษา เพราะมีทำนองฟังง่าย ได้ข้อคิด จึงต่างนิยมจัดให้มีเป็นประเพณีนิยม

นอกจากนี้ การจัดให้มีเทศน์มหาชาติยังมีผลานิสงส์แผ่ไพศาล กล่าวคือ เป็นการ...สืบสานตำนานพระพุทธศาสนา รักษาวัฒนธรรมประเพณี เพิ่มพูนบุญบารมี ประกาศความจงรักภักดี แสดงความสามัคคีในหมู่พุทธบริษัท ทั้งนี้ด้วยมหาชาติเป็นคัมภีร์พิเศษ ได้รับการยกย่องว่าเป็นคัมภีร์ ๔ ธรรม เลิศล้ำ ๙ มหา ที่ว่าเป็นคัมภีร์ ๔ ธรรม ได้แก่..

๑. ธรรมเนียม
๒. ทำนอง
๓. ธรรมชาติ
๔. ธรรมะ

ที่ว่า **ธรรมเนียม** ด้วยมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างจากการเทศน์เรื่องอื่นๆ เช่น มีการประดับสถานที่ หรือศาลาเป็นป่าจำลอง

มีราชวัตรฉัตรธง เป็นเครื่องหมายของพระราชามหากษัตริย์ มีเครื่องสักการบูชาหลากชนิด อาทิ ดอกไม้ ธูปเทียน ตามจำนวนพระคาถาของแต่ละกัณฑ์ อาทิ กัณฑ์ทศพร ๑๙ พระคาถา ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องสักการบูชาก็ตามจำนวนพระคาถา ตลอดถึงส้มสูกลูกไม้ตามฤดูกาล

ที่ว่า **ทำนอง** ด้วยเป็นการแสดงธรรมเรื่องเดียวที่มีท่วงทีลีลา ที่เรียกว่า "ทำนอง" ๑๓ กัณฑ์ก็ ๑๓ ทำนอง เป็นการแสดงธรรมที่ต้อง *"ใช้อารมณ์-ผสมภาษา"* สื่อให้รู้บรรยากาศและความเป็นไปของเรื่อง ท่วงทีลีลาและทำนอง จึงเป็นชีวิตและวิญญาณของมหาชาติ นอกจากนี้ เป็นการเทศน์เรื่องเดียวที่มีปี่พาทย์บรรเลงเพลงรับ-ส่งพระแสดงประจำ แต่ละกัณฑ์

ที่ว่า **ธรรมชาติ** ด้วยเป็นคัมภีร์ที่พรรณนาถึงธรรมชาติ เช่น ป่าเขาลำเนาไพร พืชพันธุ์นานาชนิด ทั้งพืชบกพืชน้ำสัตว์บกสัตว์น้ำ หลายหลากมากชนิด ซึ่งจักปรากฏเป็นพิเศษในกัณฑ์หิมพานต์ วนประเวศน์ จุลพน มหาพน และมหาราช

ที่ว่า **ธรรมะ** ด้วยเป็นพระสูตรที่สอนการดำเนินชีวิต ทุกวรรคทุกตอน ทุกเพศทุกวัย ทั้งตัวละครก็สะท้อนถึงคุณธรรม เป็นคัมภีร์ที่สอนและแนะนำความเป็นพ่อที่แท้ แม่ที่ถูก ลูกที่ดี สามีที่น่าเสน่หา ภรรยาแม่ศรีเรือน เพื่อนกัลยาณมิตร ฯ อีกทั้งเป็นคัมภีร์ที่สอนให้อยู่ร่วมกันฉันท์มิตร ให้รักกันเหมือนพี่ ดีกันเหมือนน้องปรองดองกันเสมือนญาติ ผิดพลาดให้อภัยซึ่งกันและกันเพราะ...

ถ้าไม่มีการให้อภัยผิด
และไม่คิดที่จะลืมซึ่งความหลัง
จะหาสามัคคียากลำบากจัง
ความผิดพลั้งย่อมมีทั่วทุกตัวคน

ความผิดพลาดเป็นเรื่องของปุถุชน การรู้จักให้อภัยเป็นวิสัยของบัณฑิต ความผิดพลาดเป็นเรื่องของมนุษย์ แต่การรู้จักให้อภัยเป็นวิสัยของเทวดา เข้าลักษณะที่ว่า *"ความรักมีเพราะสามัคคีมา แต่ความรักโรยราเพราะไม่มาของสามัคคี"*

อันความสามัคคีนั้น เป็นคุณธรรมสำคัญช่วยสร้างสรรค์ความเจริญ กล้าเผชิญอุปสรรค หาญหักศัตรู และอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุก ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เลิศล้ำ ๙ มหา"

คัมภีร์มหาชาติ เป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์สำคัญคู่ชาติคู่บ้านคาเมืองมาแต่โบราณกาล เป็นคัมภีร์ที่ได้รับยกย่องว่า ๔ ธรรม เลิศล้ำ ๙ มหา.. คำว่ามหาแปลว่า มาก, แปลว่า ยิ่งใหญ่ ในเรื่องนี้ท่านกำหนดไว้เป็น ๙ มหา ได้แก่...

๑. มหาชาติ
๒. มหาเชื่อ
๓. มหาชอบ
๔. มหาช่วย
๕. มหาชน
๖. มหากุศล
๗. มหามงคล
๘. มหาปัญญา
๙. มหาบารมี

อนึ่ง นักปราชญ์ในทางพระศาสนาท่านได้พรรณนาคุณค่าของมหาชาติ ไว้มากมายหลายสถาน อาทิ...

๑. เป็นวรรณกรรมชั้นสูง และเป็นวรรณคดีสำคัญในทางพระพุทธศาสนา ที่รัตนกวีเอกของชาติและของโลก ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ได้รจนาไว้

๒. เป็นคัมภีร์ที่เป็นแม่บทแม่แบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓. เป็นคัมภีร์ที่สอนให้รู้ซึ้งถึงกุศโลบายในการแก้ปัญหาโดยใช้หลักนิติศาสตร์คู่กับรัฐศาสตร์ รู้จักบังคับใช้กฎกติกา และรู้จักประนีประนอม ผ่อนหนักให้เป็นเบา ด้วยความเป็นธรรมและยุติธรรม

๔. สอนการดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยนุ่มนวล มุ่งผูกมิตรพิชิตความเป็นศัตรู อยู่ร่วมกันด้วยสันติ มีไมตรีจิตมิตรภาพต่อกันและกัน

๕. เป็นคัมภีร์ที่สอนให้อยู่ร่วมกันด้วยความรัก (เมตตา) ความเสียสละ (ทาน-จาคะ) ความเป็นเอกภาพ (สามัคคี) ความมีน้ำใจ (ไม่เห็นแก่ตัว) ให้เกียรติ ให้โอกาส ให้อภัย และให้น้ำใจต่อกันและกัน เพื่อบันดาลสันติสุขและสันติภาพให้เกิดขึ้นแก่สังคมประเทศชาติ

ด้วยเหตุนี้ พระสูตรหรือคัมภีร์นี้ จึงเป็นศูนย์รวมแห่งความนิยมและความยิ่งใหญ่หลายสถาน เป็นคัมภีร์ที่มีคุณค่าผลานิสงส์แก่ผู้สดับเป็นอเนกประการ อาทิ..

๑. ได้เสริมปัญญา

๒. ได้พัฒนาความคิด

๓. ได้พิชิตความสงสัย

๔. ได้เกิดทันศาสนาพระศรีอริยเมตไตรย

๕. มีพระนิพพาน การพ้นทุกข์ เป็นที่หมาย ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "พหุคุณูปการแห่งมหาชาติ"

คัมภีร์มหาชาติหรือเวสสันดรชาดก เป็นคัมภีร์ที่ถูกยกย่องว่าเป็นคัมภีร์ที่ทรงคุณค่าต่อสังคม ประเทศชาติ พระศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามถึง ๖ ประการกล่าวคือ ...

๑. **มีคุณค่าทางศรัทธา** - สอนให้เชื่อมั่นในการทำความดี

๒. **มีคุณค่าทางคุณธรรม** - สอนให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว

๓. **มีคุณค่าทางศีลธรรม** - สอนให้ไม่ละเมิด กฎ กติกาของสังคมหรือละเมิดสิทธิของกันและกัน

๔. **มีคุณค่าทางวัฒนธรรม** - สอนให้อยู่ร่วมกันโดยให้เกียรติไม่เหยียดหยามซึ่งกันและกัน

๕. **มีคุณค่าทางสังคม** - สอนให้อยู่ร่วมกันด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ รักใคร่กลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๖. **มีคุณค่าทางภาษา** - ด้วยเป็นศูนย์รวมอักษรศาสตร์ชั้นสูง เป็นสุดยอดของกวีนิพนธ์มหาชาติเวสสันดรชาดก จึงเป็นคัมภีร์ ที่ว่าอุดมด้วยศาสตร์และศิลป์

ที่ว่าอุดมด้วยศาสตร์ อาทิ..ประวัติศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ฉันทศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ ศาสตร์ฯ

ที่ว่าอุดมด้วยศิลป์ อาทิ..กวีศิลป์วรรณศิลป์ วิจิตรศิลป์ ภาษาศิลป์ วาทศิลป์ คีตศิลป์ และนาฏศิลป์

สรรพศาสตร์ทั้งปวงที่กล่าวมานี้ เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า คัมภีร์มหาชาติหรือเวสสันดรชาดก เป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ เป็นคัมภีร์แห่งชีวิต เป็นขุมคลังแห่งสติปัญญา สอนศิลปการดำเนินชีวิต และวิธีพิชิตปัญหา เฉพาะอย่างยิ่งองค์สมเด็จพระบรมโพธิสัตว์เวสสันดร ทรงสอนให้รู้จักการเอาชนะสิ่งยากๆ อันบุคคลทั่วไปยากที่จะกระทำ ได้ถึง ๕ ยากด้วยกัน กล่าวคือ ...

ให้สิ่งที่ให้ได้ยาก – ให้ของรักของหวง เช่น ช้างมงคล โอรส ธิดา มเหสี ให้ทั้งทรัพย์สินภายนอกที่เรียกว่า พาหิรกทาน ทั้งทรัพย์สินภายในที่เรียกว่า อัชฌัตติกทาน หรือปัญจมหาบริจาค

ทำในสิ่งที่ทำได้ยาก – ทำใจได้ วางลงปลงตก เมื่อถูกโลกธรรมมากระทบ ยอมทุกข์เพื่อสุขของมหาชน ไม่เสียดายและอาลัยในสิ่งที่ตนมีตนเป็น เป็นผู้ที่ยิ้มได้เมื่อภัยมา ไม่โสกาเมื่อทุกข์มี

ทนสิ่งที่ทนได้ยาก – ถูกประณามหยามเหยียด ขับไล่ ถูกถอดยศปลดอำนาจ ทนจากการพลัดพรากจากสิ่งรักของรักทั้งหลายทั้งปวง

ชนะสิ่งที่ชนะได้ยาก – ชนะโลภะ (ความโลภ) ด้วยทาน ชนะโทสะ (ความร้อน) ด้วยเมตตา ชนะโมหะ (ความหลง) ด้วย

สติปัญญา ต้องด้วยพุทธภาษิตที่ว่า **...อกฺโกเธน ชิเน โกธํ อสาธุํ สาธุนา ชิเน** ฯ แปลความว่า...

ชนะโกรธ - ด้วยไม่โกรธ
ชนะโหด - ด้วยเมตตา
ชนะร้าย - ด้วยดี
ชนะตระหนี่ - ด้วยให้
ชนะเหลวไหล - ด้วยสัตย์จริง
ชนะเย่อหยิ่ง - ด้วยอ่อนโยนฯ

ล้วนเป็นชัยชนะที่ไม่มีวันกลับแพ้ และเป็นการชนะตนเองทั้งสิ้น **อตฺตา หเว ชิตํ เสยฺโย** ชนะตนนั่นแหละ ประเสริฐที่สุด เพราะ...

การชนะคนอื่นหมื่นแสนหน
เดี๋ยวกลับตนเป็นแพ้ไม่แน่หนอ
ชนะตนจากชั่วเท่านั้นพอ
ย่อมเกิดก่อสุขแท้แก่ตนเอย

ละสิ่งที่ละได้ยาก – ละจากโลกิยสุข มุ่งแสวงหาโลกุตตรสุข ละจากเกียรติยศที่เคยปรากฏ ละจากอำนาจวาสนาบารมี ที่วิสัยปุถุชนมิอาจจะละได้ เป็นการสละสุขส่วนพระองค์ เพื่อพระราชทานเป็นสุขแก่ทุคตะเข็ญใจ

คัมภีร์มหาชาติหรือเวสสันดรชาดก เป็นคัมภีร์ที่เน้นเรื่องทานบารมีและสอนเรื่องการเสียสละให้ปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ด้วยน้ำใจอันบริสุทธิ์ นับว่าเป็นคุณสมบัติ

อัธยาศัยของชาติ ที่ปกแผ่ความร่มเย็นเป็นสุข ลงเหนือชีวิตชาวไทยทั้งแผ่นดิน ให้รอดพ้นจากทุกข์เข็ญเป็นร่มเย็นมาตลอดระยะเวลาแห่งประวัติศาสตร์ สอนให้คนในชาติมากด้วยเมตตากรุณาอันเป็นอุปนิสัยของพระบรมโพธิสัตว์เวสสันดร รู้จักโอนอ่อนเข้าหากัน ด้วยความรักและความสมัครสมานสามัคคี

บารมีธรรมอันนี้เอง ที่ช่วยให้ไทยไม่เป็นทาส ชาติไม่มีวรรณะ ก็เพราะการเสียสละให้ปัน อันเกิดจากหลักธรรมคำสอนที่มีอยู่ในมหาชาติ ดุจพระบรมราโชวาท ที่สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้พระราชทานไว้แก่ชาวไทยทั้งประเทศ คราวครั้งหนึ่งว่า "การให้คือหัวใจของการอยู่ร่วมกัน"!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "มหาชาติ...อุดมด้วยศาสตร์และศิลป์"

ประเพณีการเทศน์มหาชาติ เวสสันดรชาดก หรือหกกษัตริย์ จะสมบูรณ์แบบตามวัฒนธรรมประเพณี ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ...

๑. **มีคน** - มีคนทำ (จัดงาน) มีคนเทศน์ (พระผู้แสดงธรรม) มีคนฟัง (ผู้สนใจใฝ่ศึกษา)

๒. **มีของ** - มีเครื่องสักการะบูชา มีของประดับตกแต่งให้เห็นสีสันบรรยากาศ

๓. **มีทำนอง** - แสดงธรรมโดยโฆสัปปมาณิกา มีทั้งทำนองประจำกัณฑ์ ทำนองประจำตัว และทำนองประจำภาค ในแต่ละกัณฑ์ทำนองก็แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นทำนองหลวง หรือทำนองราษฎร์ (แหล่ตลาด) เพราะฉะนั้น ชีวิตหรือวิญญาณของมหาชาติ จึงอยู่ที่ท่วงทีลีลา หรือทำนองประจำแต่ละกัณฑ์ ซึ่งปัจจุบันนับวันจะระโหยโรยแรง เพราะความสุกเอาเผากิน และความมักง่ายของผู้ถ่ายทอด ปัจจุบันจึงอุดมด้วย *"ทำนองตามใจฉัน"* มากกว่า *"ทำนองประจำกัณฑ์"*

สำหรับผู้จะแสดงหรือเทศน์มหาชาติได้อย่างไพเราะ หรือถูกต้องตามแบบฉบับ ที่โบราณบัณฑิตคิดค้น วางเป็นแบบแผนให้ปฏิบัติ จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ๓ ประการคือ..

๑. **ศาสตร์** - มีพื้นความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาอย่างถูกต้อง

๒. **ศิลป์** - มีเทคนิค หรือศิลปะในการสื่อ หรือการถ่ายทอด ได้ถึงอารมณ์ของแหล่และเรื่อง

๓. **เสียง** - มีพรสวรรค์ คือ เสียงดี เสียงดัง ฟังชัด ฟังแล้วเบิกบาน ไม่รำคาญใจ

เหตุนี้.. การฟังเทศน์มหาชาติ นอกจากจะได้อานิสงส์อันยิ่งใหญ่ในเบื้องต้นแล้ว ผู้ฟังยังได้ทั้งบุญ (สุขใจ) ได้กุศล (ฉลาด-เข้าใจ) ได้สาระ (ข้อคิดแต่ละตอน แต่ละกัณฑ์) ได้รส (ความไพเราะทางภาษา) บทกวีที่สัมผัส กลมกลืนกันอย่างสนิทเสนาะยิ่งนัก เพราะฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า..

อยากดูความหวานทางภาษา - ให้ดูลิเก
อยากดูไหวพริบปฏิภาณทางภาษา - ให้ดูลำตัด
อยากดูสัมผัสและอัจฉริยะทางภาษา - ให้ดูในมหาชาติ ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "พลานุภาพแห่งทาน"

คัมภีร์มหาชาติหรือเวสสันดรชาดก เป็นศูนย์รวมแห่งสรรพวิชา ที่สอนให้ทุกชีวิตที่อุบัติมาในโลกได้..

๑. รู้จักโลก
๒. รู้ทันโลก
๓. รู้จักปรับตัวให้เข้ากับโลก
๔. รู้จักรสและฤทธิ์ของโลก
๕. รู้จักสละสลัดออกจากโลก

องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสรรเสริญคุณธรรมข้อทานการเสียสละว่า มีผลานิสงส์ยิ่งใหญ่ไพศาล บันดาลคุณประโยชน์แก่โลก แก่สังคม สุดที่จะพรรณนา อาทิ..

๑. ทานเป็นมหาเสน่ห์
๒. ทานเป็นทางแห่งความดี
๓. ทานเป็นกุญแจแห่งไมตรี
๔. ทานเป็นกำแพงป้องกันไพรี

๕. ทานเป็นบารมีของนักบริหาร

๖. ทานเป็นบันไดไต่ไปสวรรค์

๗. ทานเป็นสะพานข้ามโอฆะสงสาร คือ การเวียนว่ายตายเกิด ให้ถึงฝั่งฟากคือพระนฤพาน

ทาน..ทำ ให้โลกสันนิวาส แช่มชื่นเบิกบาน อยู่ร่วมกันด้วยรอยยิ้ม ไร้ความบูดบึ้ง อันเป็นสัญญาณแห่งไมตรีจิตมิตรภาพ การไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สิน เป็นเหตุให้ปวงประชาทั้งปฐพินทร์ อยู่สุขและเย็นใจ ต้องด้วยบทกวีที่ว่า ...

นี่แหละคนไทยใต้ร่มพระบารมี ควรภูมิใจที่มีพ่อยิ่งใหญ่
ยิ่งด้วยพระคุณขอทูนเทิดไว้ เหนือดวงใจของไทยทุกคน
ทรงเป็นพระประมุขของชนชาติไทย นำเราทั้งหลายในทุกทุกหน
แผ่พระบารมีห่วงใยปวงชน ลำบากยากจนพระทรงดูแล
พระคือศูนย์รวมใจชาวไทยทั้งชาติ พระทรงเปรื่องปราชญ์พระทัยแน่วแน่
ลำบากพระวรกายพระไม่ผันแปร ขอเพียงแต่ไทยสุขสำราญ
สุขของพระองค์คือทรงได้เห็น พสกนิกรอยู่เย็นเป็นสุขศานติ์
พระทัยพระองค์จะทรงพระสำราญ หากไทยยึดมั่นความสามัคคี
ฉะนั้นชาวไทยทั้งชายและหญิง โปรดตั้งใจจริงทำตามหน้าที่
ตามเบื้องพระยุคลบาทอย่าขาดทำดี เสริมพระบารมีทั่วทั้งแผ่นดิน
ร่วมรักษาชาติรักศาสนา เทิดองค์ราชาร่วมรักษาถิ่น
จงรักภักดีอย่าได้มีราคิน ทั่วโลกยลยินจะยกย่องไทย

ปีนี้ปีทองพี่น้องไทยเรา ต่างคนน้อมเกล้าจัดงานยิ่งใหญ่
ทั้งราษฎร์ทั้งรัฐจัดกันทั่วไป น้อมถวายพระพรชัยมงคล
พระสงฆ์ทรงศีลทั่วถิ่นแดนทอง เสียงสวดกึกก้องถวายพระราชกุศล

พร้อมกันทุกวัดนัดสาธุชน ร่วมกันสวดมนต์ภาวนามัย
อาตมะพระราชธรรมวาที ทั้งชีวิตนี้ยอมพลีถวาย
ขออธิษฐานพร้อมท่านหญิงชาย จักเทิดทูนไว้ซึ่งพระบารมี
ขออำนาจคุณพระรัตนตรัย เป็นฉัตรทองใหญ่ในไทยเรานี้
ปกป้องผองภัยในปฐพี จงอย่าได้มีมาแผ้วพาน
ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่ง ครอบครองมิ่งมไหศวรรย์
ทรงพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงพระเกษมสำราญตลอดกาลนานเทอญฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ภาพพจน์ – บทบาท – ที่สุด"

ภาพพจน์ – บทบาท – ที่สุด ระหว่าง

พระเวสสันดร	-	ชูชก
พระพุทธเจ้า	-	เทวทัตต์
ชีวิตขั้วบวก (พระเอก)	-	ชีวิตขั้วลบ (ผู้ร้าย)

เกิดมาเพื่อยังโลกาให้สงบ ร่มเย็น	-	เกิดมาเพื่อยังโลกาให้สับสน-วุ่นวาย เร่าร้อน
เพื่อเสียสละ ให้ปัน	-	เพื่อกอบโกย
เพื่อสละสลัดโลกิยะ	-	เพื่อแสวงหาโลกิยะ
เพื่อช่วยมหาชนให้พ้นทุกข์	-	เพื่อเพิ่มทุกข์ให้แก่มหาชน
เพื่อเห็นแก่ส่วนรวม	-	เพื่อเห็นแก่ตัว
เสียสละ ให้ได้ทุกอย่าง	-	จะเอาทุกอย่าง
ยิ่งด้วยเมตตา กรุณา	-	ยิ่งด้วยโลภะ โทสะ โมหะ
อุดมด้วยอัจฉริยะ	-	อุดมด้วยมัจฉริยะ

กำจัดมานะ ทิฐิ	- เพิ่มพูนทิฐิ มานะ
อ่อนน้อม ถ่อมพระองค์	- ยะโส โอหัง
ถือหลักธรรมาธิปไตย	- ฝักใฝ่เผด็จการ
มุทิตา ยินดี	- อิจฉา ริษยา
ยิ่งด้วยอภัย	- ยิ่งด้วยอาฆาต พยาบาท
อภัยแก่ผู้หลงผิด	- คิดก่อเวร จองกรรม
มีศีล มีสัตย์	- ไร้ศีล ไร้สัตย์
จริงใจ ให้เกียรติ	- กลับกลอก หลอกลวง
มองโลก - มองคน แง่ดี	- มองโลก - มองคน แง่ร้าย
มุ่งสร้างสรรค์	- มุ่งทำลาย
มักน้อยสันโดษ	- มักใหญ่ ใฝ่สูง
มุ่งสามัคคีธรรม	- มุ่งสามัคคีเภท
ภาพของปราชญ์	- ภาพของเปรต
หน้ายิ้ม	- หน้ายักษ์
สุภาพ	- หยาบคาย
รู้ตัว	- ลืมตัว
มุ่งแก้ไข	- มุ่งแก้ตัว
ใจดี	- ใจดำ
ใจสูง	- ใจต่ำ
อ่อนโยน	- กักขฬะ
ละเอียด	- หยาบ
มุ่งดี	- ประสงค์ร้าย
จริงใจ	- เล่ห์เหลี่ยม

ถูกต้อง	- ถูกใจ
พอดี - พอเพียง	- โลภมาก - อยากจัด
สะอาด	- โสโครก
มารยาท	- สามานย์
สูงส่ง - สูงสุด	- ต่ำช้า - สุดสุด
วิมุตติ	- หัวมุด
ประเสริฐ	- ประสาท
การุณย์	- กาลี
รู้ตัว – รู้ตน	- หลงตัว - ลืมตน
ปัญญา - ธรรมาวุธ	- ศรัสตราวุธ
โลกสรรเสริญ	- โลกสาปแช่ง
สูงส่งด้วยเกียรติ	- ต่ำทราม น่ารังเกียจ
อยู่มีคนรัก จากมีคนอาลัย	- อยู่เขาหนักใจ จากไปเขาโล่งอก
ภาพพจน์ - บทบาท ของผู้ดี	- ภาพพจน์ - บทบาท ของผู้ร้าย
ภาพพจน์ - บทบาท ของกษัตริย์	- ภาพพจน์ - บทบาท ของกระสือ
ภาพพจน์ - บทบาท ของพระเอก	- ภาพพจน์ - บทบาท ของผู้ร้าย
ที่สุดปรินิพพาน (พ้นทุกข์)	- ที่สุด ถูกธรณีสูบ (เสวยทุกข์เพราะผลกรรม) ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ทำอย่างไรจึงจะได้ยศ"

พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงคุณธรรมอันเป็นเครื่องประเทืองยศไว้ ๗ ประการ ว่า...

อุฏฺฐานวโต สติมโต สุจิกมฺมสฺส นิสมฺมการิโน
สญฺญตสฺส จ ธมฺมชีวิโน อปฺปมตฺตสฺส ยโสภิวฑฺฒติ.

แปลถอดความให้จำง่ายๆ ว่า...

๑. ต้องเป็นผู้ขยัน

๒. ต้องตั้งมั่นสติ

๓. ต้องดำริงานชอบ

๔. ต้องรอบคอบก่อนทำ

๕. ต้องสำรวมอินทรีย์

๖. ต้องเป็นผู้มีธรรมะ

๗. ต้องเป็นผู้ละความประมาท

สรุปเหลือ ๓ คือ ความเป็นผู้มีดี ๓ ประการ คือ...

๑. มีคุณวุฒิ - ความรู้ดี

๒. มีคุณภาพ - มีฝีมือดี - ความสามารถดี

๓. มีคุณธรรม - ความประพฤติดี

แต่ปัจจุบัน..ชาวโลกผู้จะก้าวหน้าด้วยยศถาบรรดาศักดิ์ หาใช่เป็นไปตามสูตรของพระพุทธเจ้าไม่ กลายเป็นว่าผู้จะได้ดีมีความก้าวหน้า ต้องแสวงหาทฤษฎี ๔ S คือ...

๑. **เส้น** - เด็กใคร = อิงบารมีผู้ใหญ่

๒. **สาย** - พวกใคร = อาศัยพวกมากลากไป

๓. **ซอง** - มีสินน้ำใจหรือเปล่า ปัจจุบัน..ใช้คำว่า ค่าน้ำร้อน-น้ำชา หรือค่าดำเนินการ = ใช้นโยบาย พ่อบุญทุ่ม แม่บุญแจก มีการติดสินบน และมีการรับสินบน มีคอมมิชชั่น อันเป็นหนึ่งในต้นตอของคอรัปชั่น

๔. **สามารถ** – มีฝีมือและผลงานตามที่เขาต้องการหรือไม่

คำคนแต่ก่อนท่านกล่าวไว้ว่า...

ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน
ค่าของงานอยู่ที่การกระทำ
ค่าของการกระทำอยู่ที่ทำดี ฯ

ปัจจุบัน...กลับกลายเป็นว่า...

ค่าของคนอยู่ที่คนของใคร
ค่าของคนอยู่ที่คุณมีอะไร
ค่าของคนอยู่ที่คุณมีเท่าไร?

ฉะนั้น ผลงานหรือจะทัดทาน "*ผลเงิน*" **สตํ สรณํ คจฺฉามิ** ปรารถนาสารพัดในปัฐพี เอา "Money" แลกได้ดั่งใจจงฯ แสดงให้เห็นว่า ทุกสังคมโลกในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะหันไปมองทางไหนมุมไหน ทั้งฝ่ายโลกฝ่ายธรรม ผู้จะได้ดีมีความก้าวหน้าในชีวิตและกิจการงาน ขีดขั้นจะลื่นไหล เรียกว่า "*ยศจะเขยื้อน - เงินเดือนจะขยับ*" ต้องมีลักษณะดังนักคิดท่านหนึ่งวิเคราะห์ไว้ว่า...

๑. **สายโลหิต** - พี่น้อง ญาติ ปิตุชาติมาตุภูมิเดียวกัน ภูมิภาคเดียวกัน

๒. **มิตรข้างเคียง** - พี่ร่วมห้อง น้องร่วมรุ่น

๓. **ส่งเสบียงหลังบ้าน** - มีของขวัญของฝากอยู่เนืองๆ

๔. **เชิญเปิดงานหรือเป็นประธานบ่อยๆ** - แสดงความภักดีและมีน้ำใจเป็นระยะๆ

๕. **ประจบสอพลอ** - พวกชะเลีย หรือ ผักชีโรยหน้า

๖. **ล่อไข่แดง** - ยอมเอาตัวเข้าแลก

๗. **แรงวิชา** - มีเส้นสายดี มีผู้ใหญ่หนุนหลัง

๘. **รับอาสาทุกเรื่อง** - เป็นทาสรับใช้ด้วยความเต็มใจ แม้จะเหนื่อยยากและสิ้นเปลืองเท่าไรก็ยอม

แต่ละประเภทที่ว่ามา ล้วนเป็นกระแสทางโลกทั้งสิ้น ก่อให้เกิดประเพณีและนิสัยประจบสอพลอ ยกยอ ยกป้าย เพื่อเอาใจเจ้านาย ดังที่บางยุคบางสมัยนิยมทำกัน แม้ปัจจุบันก็ยังพิสมัย ชวนให้นึกถึงกลอนเก่าบทหนึ่งว่า...

รู้ประจบ รู้สอพลอ รู้ยอนาย
ถึงผิดร้าย เขาก็คง จะสงสาร
ไม่ยอนาย มัวหมาย แต่การงาน
ต้องดักดาน บัดซบ จบทุกคน

ฉะนั้น เป็นผู้ใหญ่อย่าให้เขารู้ หรือจับได้ว่าชอบอะไร เพราะ...

ชอบรถ - เอารถมาให้
ชอบเงิน - เอาเงินมาให้
ชอบงา - เอางามาให้
ชอบปากกา - เอาปากกามาให้
ชอบนาฬิกา - เอานาฬิกามาให้
ชอบคอมฯ - เอาคอมฯมาให้
ชอบทีวี - เอาทีวีมาให้
ชอบไม้เท้า - เอาไม้เท้ามาให้
ชอบเหล้า - เอาเหล้ามาให้
ชอบเครื่องประดับ - เอาเครื่องประดับมาให้
ชอบพระเครื่อง - เอาพระเครื่องมาให้
ชอบอย่างว่า - เอาอย่างว่ามาให้ ฯ

เพราะฉะนั้น เรื่องยศศักดิ์พึงตระหนักดีว่า..

ยศศักดิ์ เป็นของหนัก ของผู้ไม่มีความสามารถ
ยศศักดิ์ เป็นเพชฌฆาต ของผู้ไม่ยุติธรรม
ยศศักดิ์ เป็นความชอกช้ำ ของผู้ผิดหวัง
ยศศักดิ์ เป็นพลัง ของคนดี

ยศศักดิ์ เป็นศักดิ์ศรี ที่ต้องมีในหมู่มนุษย์
ยศศักดิ์ เป็นทั้งผู้ที่ชุ่มชื่น มีทั้งผู้ที่ชอกช้ำ
ยศศักดิ์ มีทั้งผู้ที่รุ่งเรือง มีทั้งผู้ที่ร่วงโรย
ยศศักดิ์ มีทั้งผู้ที่หัวเราะ และมีทั้งผู้ที่ร้องไห้ ฯ

วิธีที่จะไม่มีวันชอกช้ำและร่วงโรย มีแต่หัวเราะไม่มีร้องไห้ คือต้องมียา (ทำใจ) ได้แก่ การรู้เท่าทันด้วยอำนาจสติปัญญา ถือคติว่า.. "อย่าลุ่มหลงพะวงแต่โลก สุขแล้วกลับโศกมันไม่เป็นแก่นสาร" แล้วปฏิญาณไว้ในใจว่า..

๑. จะทำดีเพื่อดี - ทำดีด้วยความบริสุทธิ์ใจ ปิดทองหลังพระ

๒. จะไม่เข้าไปตั้งความหวัง - หากหวังก็ต้องพร้อมที่จะผิดหวัง

โปรดจำไว้ว่า..

อย่าไปหวัง สิ่งที่ ไม่มีสิทธิ์
อย่าไปคิด สิ่งที่ ไม่มีค่า
อย่าไปฝัน สิ่งที่ ไม่มีมา
อย่าไปคว้า สิ่งที่ ไม่มีจริง ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ชีวิตลิขิตด้วยกรรม"

ความเป็นไปแห่งชีวิต ทั้งด้านสุขและทุกข์ บวกและลบ ดีหรือชั่ว บางท่านบอกว่าเป็นเพราะฟ้าลิขิต บางท่านบอกว่าเป็นเพราะพรหมลิขิต แต่พระพุทธเจ้าตรัสว่า มิใช่เทวามาพลอยผสม มิใช่พระพรหมมาช่วยลิขิต มิใช่ญาติมิตรมาดลบันดาล แท้จริง, เป็นไปตามอำนาจของกรรมลิขิต ดังพุทธภาษิตว่า **กมฺมุนา วตฺตตี โลโก** สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม **กมฺมํ สตฺเต วิภชฺชติ ยทิทํ หีนปฺปณีตตาย** ธรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้ดีเลวแตกต่างกัน **ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ** เรากระทำกรรมอันใดไว้ **กลฺยาณํ วา** ดีก็ตาม **ปาปกํ วา** ไม่ดีก็ตาม **ตสฺสทายาโท ภวิสฺสามิ** จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น ท่านเรียกว่า กรรมจัดสรร กรรมบันดาล กรรมลิขิต หรือชีวิตลิขิตด้วยกรรม หาได้เกิดจากสิ่งอื่นใดไม่

ในวสลสูตร พระพุทธเจ้าตรัสรับรองเรื่องนี้ ต้องด้วยพระบาลีว่า **น ชจฺจา วสโล โหติ น ชจฺจา โหติ พฺราหฺมโณ กมฺมุนา วสโล โหติ กมฺมุนา โหติ พฺราหฺมโณ** แปลความว่า บุคคลจะเป็นคนเลวเพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ เป็นผู้ประเสริฐเพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ (แต่) เป็นคนเลวเพราะการกระทำเป็นผู้ประเสริฐก็เพราะการกระทำ เป็นเครื่องยืนยันว่าบุคคลจะเป็นคนเลว เพราะ

ชาติตระกูลก็หาไม่ จะเป็นผู้ประเสริฐล้ำเลิศ เพราะชาติตระกูลก็หาไม่ แต่เป็นคนเลวก็เพราะการกระทำ เป็นคนดีงาม ก็เพราะการกระทำ ดังท่านประพันธ์เอาไว้ว่า...

อันคนดีมิใช่ดีด้วยที่ทรัพย์
มิใช่นับพงศ์พันธุ์ชั้นษา
คนดีนี้ดีด้วยการงานนานา
อีกวิชาศีลธรรมนำให้ดี

บุคคลผู้ถือกำเนิดในที่ต่ำๆ แต่กระทำ ในสิ่งสูงๆ ก็ประเสริฐได้ ส่วนผู้ใดแม้จะอุบัติในที่สูงๆ แต่กระทำในสิ่งต่ำๆ ก็หาความดีงามไม่ได้ ข้อนี้พึงดูพระเวสสันดรกับพระเทวทัตต์ เป็นอุทาหรณ์

อีกบทหนึ่ง ท่านประพันธ์สอนใจให้ได้คิด ถึงเรื่องชีวิตลิขิตด้วยกรรมว่า...

กรรมลิขิตชีวิตของคน จะยากดีมีจนก็สุดแต่วิถี
กฎแห่งกรรมทำดีได้ดี ทำชั่วแล้วก็มีแต่เลวทราม ฯ

บุคคลผู้ได้อุบัติมาในปัจจุบันชาติ นับเป็นบุญอันล้ำค่า เป็นวาสนาอันล้ำเลิศ จึงควรสร้างสรรค์บันดาลสิ่งประเสริฐให้เกิดแก่ตน สังคม ประเทศชาติ และราชบัลลังก์ ให้มากที่สุด เกิดเป็นคนต้องสร้างตนให้มีดี เกิดมาทั้งทีต้องสร้างดีให้ติดตน จักได้เป็นบุคคลคุณภาพ ที่ยามอยู่ก็จะมีคนรัก ยามจากก็จะมีคนอาลัย ได้ชื่อว่ามีอนุสาวรีย์แห่งชีวิต ต้องด้วยพุทธภาษิตที่ว่า **รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ** แปลเป็นกวีว่า อันดีชั่วตัวตายเมื่อภายหลัง ชื่อก็ยังเป็นอยู่ไม่รู้หาย เกียรติคุณจักปรากฏ เกียรติยศจักลือชา เพราะความดีที่ทำมา ออกบัญชาให้เป็นไป ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "คนแบบไหนที่โลกต้องการ..?"

๑. คนเก่ง ๒. คนดี ๓. คนมีความสุข

คนเก่ง - จะทำให้เรารู้สึกทึ่ง เรียนรู้วิธีคิด วิธีทำงานของเขา จะทำให้เราเก่งไปด้วย

คนดี - คนที่ทำให้เราสัมผัสถึงความร่มเย็น ด้วยเมตตาปรารถนาสุข เอื้อเฟื้อ เกื้อหนุน แบ่งบัน ช่วยเหลือ จะทำให้เราพลอยเป็นคนดี มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัวไปด้วย

คนมีความสุข - คนที่มีจิตใจดี มีวุฒิภาวะ มีวุฒิธรรม มีคุณธรรมสูงส่ง จะทำให้ชีวิตของเราเก่ง ดี และมีสุข หากเลือกอยู่ใกล้คนเก่ง คนดี คนมีความสุข เพราะ..

คนเก่ง - ยิ่งอยู่ใกล้ เรายิ่งเก่ง
คนดี - ยิ่งคบหา เรายิ่งดี
คนมีความสุข - ยิ่งพูดคุย ยิ่งสุขใจ

คนที่ไร้สุข เพราะ..แต่ละวัน เอาแต่จ้องจับผิด ริษยา เสียเวลากับความหลัง และพัง..เพราะไม่รู้จักพอ (โลภ)

ส่วนคนที่สุขสันต์นิรันดร เพราะ.. รู้จักพอ รู้จักให้ รู้จักทำใจ รู้จักปล่อยวาง และเห็นทุกอย่างเป็นธรรมดา

เรื่องที่น่าเศร้าในสังคมโลกยุคปัจจุบัน ที่บั่นทอนคนดีให้เสียขวัญและกำลังใจ..คือ **ยกย่องคนชั่วว่าเป็นคนดี ให้ร้ายคนดีว่าเป็นคนชั่ว เชิดชูคนทรยศคดโกงว่าเป็นคนเก่ง ยกย่องนักเลงว่าเป็นคนมีบารมี นี่แหละวิถีแห่งหายนะ..!**

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ฤกษ์งาม-ยามดี"

มีพุทธภาษิตที่ตรัสเตือนให้เราท่านหมั่นสอบถามตนเองอยู่เนืองๆ ว่า **กถมฺภูตสฺส เม รตฺตินฺทิวา วีติปตนฺติ** แปลว่า วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ **อตฺโถ อตฺถสฺส นกฺขตฺตํ กึ กริสฺสนฺติ ตารกา** ประโยชน์คือตัวฤกษ์ของประโยชน์ ดวงดาวจักทำอะไรได้ **สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคลํ สุปภาตํ สุหุฏฺฐิตํ** ประพฤติชอบเวลาใด เวลานั้นชื่อว่าฤกษ์ดี มงคลดี เช้าดี รุ่งอรุณดี ความพร้อมเพรียงเกิดขึ้นเมื่อใด แล้วประกอบความดีขึ้นในขณะนั้น เรียกว่า ฤกษ์งามยามดี ความขัดข้องเกิดขึ้นเมื่อใด ไม่สามารถประกอบความดีได้ในขณะนั้น เรียกว่า ฤกษ์ไม่งามยามไม่ดี การมัวแต่รอนั่นรอนี่โดยปราศจากปัญญาเสียเวลาเปล่า

วัน เวลา ไม่มีค่าหรือความหมายในตัวมันเอง จะมีคุณค่าหรือความหมายในทางใด อยู่ที่ทำกรรมอะไรให้เกิดขึ้น เช่น...ทำดีวันนั้นก็เป็นวันดี (วันอธิบดี วันธงชัย) ทำไม่ดี วันนั้นก็เป็นวันไม่ดี (วันอุบาทว์ วันโลกาวินาศ) ไม่ทำอะไร วันนั้นก็ปกติ ไม่ดีไม่เสีย ในการดำเนินชีวิตแต่ละวันเดือนปี ต่างมีทั้งสมหวัง ผิดหวัง สุขและเศร้าคละเคล้ากันไป จึงขอฝากธรรมะเพื่อชีวิตใหม่แด่ทุกท่าน

เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงอารมณ์นิสัยให้อยู่ร่วมกันด้วยความผาสุก ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. **หันหน้าเข้าหากัน** - มีปัญหาให้หันหน้าเข้าปรึกษากัน อย่าเผชิญหน้าหรือประจันหน้ากัน

๒. **หมั่นแก้ไข** - อย่ามัวแต่คิดแก้กฎหมาย กติกาสังคมให้เข้ากับกิเลสตน แต่จงแก้ไขนิสัยสันดานตนให้เข้ากับกฎกติกา อย่านิยมแก้ข่าวหรือแก้ตัว เพราะไม่มีอะไรดีขึ้น ดังคำที่ว่า “*อยากดีให้แก้ไข อยากบรรลัยให้แก้ตัว*”

๓. **ให้อภัย** - ความผิดพลาดเป็นเรื่องของมนุษย์ แต่การรู้จักให้อภัยเป็นวิสัยของเทวดา อย่าผูกใจเจ็บ อย่าคิดอาฆาต อย่าจ้องพยาบาท อย่าจองเวร แต่จงให้อภัย ให้โอกาส เพราะ...

ถ้าไม่มีการให้อภัยผิด และไม่คิดที่จะลืมซึ่งความหลังจะหาสามัคคียากลำบากจัง ความผิดพลั้งย่อมมีทั่วทุกตัวคน

๔. **ปลูกไมตรี** - จงปลูกต้นรักในดวงใจให้เกิดขึ้น หัดรักคนอื่น หวังดีและมีไมตรีต่อผู้อื่น คิดช่วยเหลือผู้อื่น แล้วท่านจะมีสุข อย่าลืม... “ปลูกไมตรีอย่ารู้ร้าง สร้างกุศลอย่ารู้โรย”

๕. **สามัคคีกันไว้** - รักใคร่ปรองดองพร้อมเพรียงกลมเกลียวกันไว้ เรื่องใหญ่จะเป็นเรื่องเล็ก มากจะเป็นน้อย หนักจะเป็นเบา เศร้าจะเป็นสุข ยากจะเป็นง่าย สามัคคีกันไว้ทำอะไรก็สำเร็จ ปรารถนาสารพัดในปัฐพีเอาสามัคคีแลกได้ดั่งใจจง อย่าลืมว่า “*ความรักมีเพราะสามัคคีมา ความรักโรยราเพราะไม่มาขอสามัคคี*”

๖. **โปร่งใสในภาพพจน์** - คำพูดที่เป็นเหตุให้ไม่เข้าใจ ผลงานที่ปรากฏแก่สายตา ต้องเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับได้ ด้วยความชื่นชม นิยมยินดี ไม่เป็นที่ครหาหรือติฉินนินทาให้เกิดโทษ

๗. **ลดอาชญากรรม** - ควบคุมความประพฤติให้อยู่ในระบอบแห่งศีลธรรม อย่าก่ออาชญากรรมด้วยทำตนเป็นอาชญากร และไม่ส่งเสริมการประพฤติที่ผิดกฎศีลธรรม

๘. **ทำตนให้เป็นแบบอย่าง** - ดำเนินชีวิตด้วยความสะอาด ไม่มีแผลทั้งต่อหน้าและลับหลัง เป็นแบบอย่างด้วยการ แนะ...(บอกให้รู้) นำ... (ทำให้ดู) ทั้งแนะและทั้งนำ คือทั้งบอกให้ทำ ทั้งนำให้ดู เป็นแบบอย่าง รวมความว่า "*บอกให้รู้ อยู่ให้เห็น เย็นให้เขาสัมผัส*" ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะภาวะใดก็ตาม

๙. **ปล่อยวางเรื่องยุ่ง** - กิจอันใดที่นำทุกข์โทษมาให้แก่ตน ครอบครัว สังคม และสถาบันไม่ควรยุ่งเกี่ยว ควรรู้จัก สละละวาง รู้หลบเป็นปีกรู้หลีกเป็นหาง ปล่อยวางเพื่อความโปร่งใส

๑๐. **มุ่งผดุงชาติ ศาสน์ กษัตริย์** - ด้วยการประพฤติตนเป็นพลเมืองดี เคารพกฎกติกา ปฏิบัติตามหลักพระศาสนา และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

สรุปความว่า... ชีวิตจะวัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ ทุกท่านจะต้องแก้ไขภาพพจน์ จากผู้ร้ายให้กลายเป็นพระเอกให้ได้ ลดอาชญากรรม ด้วยการไม่ข้องเกี่ยวอบายมุข และควบคุมจิตของตนมิให้หวั่นไหวตกไปในอบาย โดยอาศัยหลักธรรมนำชีวิตและรู้จัก

เกรงชั่วกลัวบาป รักสวรรค์เกลียดนรก พร้อมทั้งกล้าที่จะเผชิญกับความดีทุกรูปแบบ ชีวิตหน้าที่การงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม

จึงจักไร้ปัญหา อย่าลืมว่า...ต้องแก้ไขภาพพจน์ ลดอาชญากรรม ใช้พระธรรมนำหน้า และ กล้าให้ถูกเรื่อง ความรุ่งเรืองจะตามมา..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เวลากับชีวิต"

กาลเวลาแต่ละวันเดือนปีที่ผ่านไป เป็นโอกาสที่จะได้ย้อนตรวจสอบบทบาทลีลาของชีวิต หากผิดพลาดจะได้หาโอกาสแก้ไขเพื่อความผ่องใสยิ่งขึ้น เรียกว่าเป็นจังหวะที่จะได้ *"ทบทวนความหลัง ระวังความผิด เตือนจิตของตน และฝึกฝนพัฒนา"*

พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้ทุกคนรู้จักพลิกบทบาทของชีวิต อุปมาคล้ายคนปิ้งปลา รู้ว่าจะไหม้ต้องพลิกกลับ ดังกลอนอุทานธรรม ท่านสอนว่า...

ปิ้งปลาหมอ งอแล้วกลับ นี่คำขำ
เจ็บแล้วจำ ใส่กบาล เร่งขานไข
ผิดแล้วจง กลับตัว เปลี่ยนหัวใจ
จะมีใคร มาวอน ไม่สอนตน ฯ

ตนเตือนตน ของตน ให้พ้นผิด
ตนเตือนจิต ตนได้ ใครจะเหมือน
ตนเตือนตน ไม่ได้ ใครจะเตือน
ตนแชเชือน ใครจะเตือน ให้ป่วยการ

อย่าลืมว่า *"ชีวิตไม่ใช่เป๊ปซี่ จึงไม่ดีที่สุด ชีวิตไม่ใช่สไปรท์ จึงไม่สดใสซาบซ่า ชีวิตไม่ใช่โคคาโคล่า จึงไม่ซ่าจนหยดสุดท้าย"* ชีวิตที่ผิดพลาดย่อมทำลายโอกาสอันดีงาม คือความก้าวหน้า ชีวิตที่เซถลาเพราะไม่หันหน้าเข้าหาธรรม บางคน *"เย็นๆ ขยันกินเหล้า เช้าๆ ขยันนอน กลางวันขยันเข้าบ่อน กลางคืนบทจรเข้าบาร์"* นี่แหละคือหุบเหวแห่งชีวิต ปัจจุบันมากด้วยคนนับถือพระ แต่ไม่ค่อยเชื่อถือพระทั้งที่เรามี พระพุทธเป็นผู้นำ มีพระธรรมเป็นแผนที่ มีพระสงฆ์เป็นผู้ชี้ แต่ชีวิตก็ยังมีปัญหา (ทุกข์)

เพราะฉะนั้น ธรรมะจะมีความหมายก็ต่อเมื่อนำไปปฏิบัติ ดังพุทธดำรัสที่ว่า **ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ** แปลว่า ธรรมแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม **ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ** ธรรมอันบุคคลปฏิบัติดีแล้วนำสุขมาให้ ตรงกันข้าม **ธมฺมเทสฺสี ปราภโว** ผู้ชังธรรมเป็นผู้เสื่อม รู้ธรรม ตรึกธรรม ปฏิบัติธรรม ย่อมจะให้ผล คือความสุขเป็นนิตย์ เข้าลักษณะที่ว่า *"รู้แล้วคิดพิชิตศัตรู รู้แล้ว ปฏิบัติขจัดศัตรู รู้แล้วเงียบได้เปรียบศัตรู"* ปัญหาชีวิตทุกเรื่องล้วนมีต้นตอจาก *"รู้ดีไม่ทำดี รู้ชั่วไม่เว้นชั่ว"* ทั้งสิ้น!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "สมบัติมนุษย์"

การที่ชีวิตจะสมบูรณ์หรือไม่จะต้องพิจารณาที่สมบัติ คำว่า สมบัติ แปลว่า ถึงพร้อม ไม่ขาดตกบกพร่อง การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงสมบัติมนุษย์ไว้ ๔ ประการ ด้วยกัน คือ...

๑. **คติสมบัติ** - เกิดมาในสถานที่ดี หรือปฏิรูปเทส ไม่ขาดแคลนเครื่องอำนวยสุขแก่ชีวิต

๒. **อุปธิสมบัติ** - มีสุขภาพพลานามัยดี ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน

๓. **กาลสมบัติ** - เกิดมาในสมัยบ้านเมืองสงบสขุ ได้ผู้นำดี มีศีลธรรม

๔. **ปโยคสมบัติ** - ประกอบสัมมาชีพ เหมาะแก่จังหวะโอกาส เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ หากขาดปโยคสมบัติแล้วการประกอบกิจเพื่อชีวิตทุกอย่างมักจะล้มเหลว เช่น "*เลี้ยงหมูหมูก็ตาย ค้าขายก็ขาดทุน เล่นหุ้นก็ถูกโกง เล่นหวยก็*

ถูกกิน เล่นแชร์ แชร์ก็ล้ม ขายที่(ดิน)ที่ก็ไม่ได้ราคา ทำนาก็เพลี้ยลง” ให้วิบัติปวดร้าวไปเสียทุกอย่าง

อันสมบัติหรือความถึงพร้อมทั้งหลายที่ได้กล่าวมา ล้วนเป็นเครื่องประกอบและอำนวยให้ชีวิตก้าวหน้า แต่สมบัติที่จะมิมีวันวิบัติ หรือประคองชีวิตให้มั่นคงได้ จะวัดกันที่ไหน? จะเห็นได้ว่าทางโลกกับทางธรรมวัดและตัดสินกันคนละทาง ทางโลกวัดและตัดสินที่สมบัติภายนอก ทางธรรมวัดและตัดสินกันที่สมบัติภายใน ทางโลกวัดกันที่ทรัพย์สมบัติ ทางธรรมวัดกันที่คุณสมบัติ ทางโลกถือว่าอำนาจวาสนา ความมั่งคั่งทางทรัพย์สิน มีพวกพ้องบริวารมากจัดว่าเป็นคนดี ส่วนทางธรรม ถือว่าใครมีความรู้ดี สามารถดีและประพฤติดี นี้ต่างหากจัดว่าเป็นคนดี

กาลเวลาที่ล่วงวันผ่านวัยมาโดยลำดับ ชีวิตย่อมสะสมประสบการณ์ไว้ทุกรูปแบบ ทั้งดี-ชั่ว อดีตนั้นเป็นครู อนาคตคือสิ่งต้องเรียนรู้ แต่ปัจจุบันคือสิ่งต้องรู้ อดีตคือสิ่งที่ผ่านไปแล้ว อนาคตคือสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ปัจจุบันคือสิ่งที่ต้องทำให้ดีที่สุด รวมความว่า “อดีตคือสิ่งที่ผ่าน อนาคตคือสิ่งที่ฝัน ปัจจุบันเท่านั้นคือความจริง” ในด้านกาลเวลา ทำให้ได้คิดถึงผลแห่งกรรมทั้งฝ่ายกุศลและอกุศล ช่วยหน่วงจิตมิให้ประมาท ทั้งเวลาและความไม่ประมาท ย่อมเกี่ยวข้องกับกาลทั้ง ๓ คือ ...

๑. **ส่วนอดีต** - ให้พิจารณาเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ สถานการณ์ และประสบการณ์

๒. **ส่วนปัจจุบัน** - ให้เร่งทำกิจ จริงจัง ไม่รีรอ ไม่ผิดเพี้ยน

๓. **ส่วนอนาคต** - ให้คิดถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและป้องกันอนาคตภัย

นักปราชญ์แต่ก่อนท่านอุปมาชีวิตเหมือนเทียนที่จุด แม้ไส้จะมอดไหม้ไป แต่ก็ให้คุณคือแสงสว่างแก่โลก ดั่งคำที่ว่า "*เปลวเทียนละลายแท่ง เพื่อเปล่งแสงอันอำไพ ชีวิตมลายไป เหลือสิ่งไรไว้ทดแทน*" ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน ค่าของงานอยู่ที่การกระทำ ค่าของการกระทำอยู่ที่ทำดี บุคคลที่เกิดมาสักแต่ว่ามีชีวิตอยู่ไปวันๆ โดยไม่คิดขวนขวายระบายประโยชน์ ชีวิตของผู้นั้นเป็นหมื่นสู้มีชีวิต อยู่เพียงวันเดียวแต่ทำประโยชน์ไม่ได้ เรื่องนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสรับรองไว้ว่า...

โย จ วสฺสสตํ ชีเว กุสีโต หีนวีริโย
เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย วิริยํ อารภโต ทฬฺหํ.

แปลว่า บุคคลใดเกียจคร้าน หย่อนพยายาม ถึงจะมีชีวิตอยู่ตั้งร้อยปี ชีวิตของเขาก็หาประเสริฐไม่ ส่วนบุคคลใดมุ่งหน้าทำความเพียรอย่างมั่นคง แม้จะมีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ก็เป็นชีวิตที่ประเสริฐกว่า

ท่านทั้งหลายจงทำชีวิตให้มีค่า อย่าทำชีวิตให้ไร้ค่า ทำชีวิตให้มีหวัง อย่าทำชีวิตให้หมดหวัง!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ยอดเยี่ยม-ยอดแย่"

ปัจจุบัน... เป็นยุคที่แข่งขัน มุ่งมั่นอยากจะเป็นคนรวยมากกว่าอยากจะเป็นคนดี อยากจะเป็นเศรษฐีมากกว่าเป็นสาธุชน ยุคนี้...เป็นสมัยวัตถุนิยม อารมณ์นิสัยก็เปลี่ยนไป จากธรรมนิยมหรือจิต-นิยม ก็กลายเป็นยุควัตถุนิยมหลงแสงสีตีหน้าเข้าหากัน ลูกยุคปัจจุบันเท่าที่ปรากฏตามพฤติกรรมประมวลเป็น ๘ จำพวก แบ่งเป็น ยอดเยี่ยม ๓ ยอดแย่ ๕ เชิญพิจารณา ดังนี้

ลูก...ยอดเยี่ยม

๑. **ลูกรัก** - ลูกที่รักพ่อรักแม่ รักวงศ์ตระกูล รักทรัพย์สินมรดกที่พ่อแม่มอบให้ ไม่ทำลาย

๒. **ลูกเลี้ยง** - ลูกที่มีคุณธรรมกตัญญูกตเวที อุปถัมภ์ค้ำชู เลี้ยงดูพ่อแม่

๓. **ลูกเลิศ** - ลูกที่ประเสริฐกว่าพ่อแม่ เชิดชูวงศ์ตระกูลเป็นสง่าราศรีและอาภรณ์ประดับตระกูล ให้สูงเกียรติ ลูกทั้งสามประเภทนี้ เป็นลูกใคร พ่อแม่ก็หน้าชื่นตาบาน..!

ลูก...ยอดแย่

๑. **ลูกริบ** - ลูกขี้โกง จ้องหาจังหวะแต่จะเบียดบังทรัพย์สินพ่อแม่ บางรายฟ้องร้องเพื่อจะเอามรดก ทั้งที่ท่านยังมีลมหายใจ น่าเศร้าใจมาก

๒. **ลูกลอก** - ลูกที่ปอกลอกพ่อแม่ เลี้ยงไม่รู้จักโต ให้ไม่รู้จักพอ ถมเท่าไรไม่รู้จักเต็ม

๓. **ลูกลาก** - ลูกที่ก่อแต่เวรสร้างแต่กรรม นำทุกข์มาสู่พ่อแม่ ลากพ่อแม่ขึ้นโรงขึ้นศาลยันคุกตะราง

๔. **ลูกรก** - ลูกที่อยู่ที่ไหนเขาก็หนักใจ จากไปใครๆ ก็โล่งอก เป็นคนไร้ค่า รกโลก รกตระกูล

เป็นบุคคลไม่พึงปรารถนา เข้าลักษณะว่า “*ชั่วเกินโปรด คดเกินดัด*”

๕. **ลูกนรก** - ลูกที่ใจดำอำมหิต ฆ่าได้แม้กระทั่งพ่อแม่ ทำร้ายได้แม้ผู้มีพระคุณ

ลูกทั้ง ๕ ประเภทนี้ เป็นลูกใคร พ่อแม่ก็หน้าช้ำตาบวม..!

นักปราชญ์ท่านหนึ่งเขียนกลอนสอนใจไว้น่าคิดว่า...

ลูกกี่คนทนเลี้ยงได้ไม่ทุกข์หนัก
เท่าลูกรักประพฤติตนเป็นคนชั่ว
ลูกกี่คนทนเลี้ยงได้ไม่หมองมัว
ไม่โศกเศร้าเท่าลูกตัวชั่วระยำ

นี่แหละหัวอกแม่..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "สัตว์ไม่ดี-ที่มนุษย์ประณาม"

ควายไม่ดี ตรงที่โง่	-	โง่เป็นควาย
วัวไม่ดี ตรงที่ลืมตัว	-	วัวลืมตีน
นกไม่ดี ตรงที่ลืมป่า	-	ปักษิณลืมไพร
งูเห่าไม่ดี ตรงที่อกตัญญู	-	ฉกกัดผู้มีพระคุณ (ชาวนา)
กาเหว่าไม่ดี	-	ตรงที่ลบหลู่ ดูหมิ่นบุรพการี
สมันไม่ดี ตรงที่ลืมสิ่งมีคุณ	-	กัดกินพุ่มไม้ที่ใช้กำบังตน จนถูกนายพรานยิงตาย
ปลาหมอไม่ดี ตรงที่ปาก	-	ปลาหมอตายเพราะปาก (โผล่ขึ้นมาหายใจบ่อย จนพรานเบ็ดตกได้)
อีกาไม่ดี ตรงที่ขี้ขโมย	-	ฉกลักเขากิน
ลิงไม่ดี	-	ตรงที่หลอกเจ้า
หมาไม่ดี	-	ตรงที่ลอบกัด
แมวไม่ดี	-	ตรงที่หวงก้าง

คางคกไม่ดี	-	ตรงที่ยางหัวไม่ตก ไม่รู้สึก-สำนึกตัว
จิ้งจกไม่ดี	-	ตรงที่ทำอะไรไม่ต่อเนื่อง วิ่งๆ หยุดๆ
คนโง่ไม่ดี	-	ตรงที่ชอบอวดฉลาด ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "โง่อวดฉลาด"

คนโง่	อวดฉลาด	เพราะตนโง่
คนโง่	อวดดี	เพราะจริงๆแล้ว ตนไม่มีดีจะอวด
ปราชญ์แท้	รู้จริง	มักนิ่งและสงบ
ปราชญ์ไม่จริง	รู้ไม่จริง	มักหยิ่งผยอง
ปราชญ์แท้	มีอาการ	สงบ เสงี่ยม สุภาพ
ปราชญ์ไม่แท้	มีอาการ	ฟุ้งซ่าน หวั่นไหว หยาบคาย
ปราชญ์แท้	มีคุณลักษณะ	อ่อนน้อม ถ่อมตน
ปราชญ์ไม่แท้	มีลักษณะ	แข็ง กระด้าง ดื้อ ถือดี
ปราชญ์แท้	มีคุณค่า	ประดุจเพชรพลอย
ปราชญ์ไม่แท้	ไร้คุณค่า	อุปมาดั่งสังกะสีปนนาก
ปราชญ์แท้	นิยม	ยกย่อง เชิดชู ให้เกียรติ ผู้อื่น
ปราชญ์ไม่แท้	นิยม	ยกตน แล้วข่มผู้อื่น

ถามว่า..ท่านทั้งหลาย ปรารถนาจะเป็นปราชญ์แบบไหน? ปราชญ์ปรอด-ยอดปราชญ์, หรือปราชญ์เปรต-เศษปราชญ์ ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "เอกกษัตริย์อัจฉริยะ"

ในบรรดาพระมหากษัตริย์ที่มีอยู่ในโลกปัจจุบัน เห็นจะไม่มีพระมหากษัตริย์พระองค์ใด ที่ทรงงานหนัก ยิ่งกว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ของปวงชนชาวไทย พระองค์ทรงงานเพื่อพสกนิกรชาวไทยมากกว่า ๗๐ ปี และเห็นจะไม่มีพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในโลก ที่ทรงงานแม้ในยามประชวร เรียกว่า..

แม้พระวรกายทรงประชวรอยู่
พระองค์ทรงสู้เร่งประสาน
ยามดึกยังทรงเสด็จประทาน
พระราชทานแก้ปัญหาที่มี ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงยิ่งด้วยพระบุญญาธิบารมี ทรง "*เสก*" หลายสิ่งหลายอย่างให้แก่ประเทศชาติและประชาชน อาทิ..

- ยามใดฝนแล้ง ก็ทรงเสกฝนหลวง พระราชทานความชุ่มเย็นให้แก่แผ่นดิน

- ปีใดน้ำมาก ล้นหลาก จนพสกนิกรเดือดร้อน ก็ทรงเสกให้ไหลลงทะเล ช่วยให้ผู้คนรอดพ้นจากภัยพิบัติ

- ในเมืองหลวงจราจรใกล้จะเป็นจลาจล ก็ทรงเสกถนนพระราชทาน เสกสะพานให้คนเดินข้าม

- ยามใดที่คนไทยไม่เข้าใจกัน เกิดวิวาทบาดหมาง ขัดแย้งก็พระราชทานพระบรมราโชวาท ให้รู้รักสามัคคี โดยถ้วนหน้ากัน

รวมความว่า..

“เหตุการณ์สงบพบความร่มเย็น
ชาวโลกได้เห็นประจักษ์ทั่วหล้า
เพราะพระบารมีที่ทรงแผ่มา
ทรงพระเมตตาโปรดประทาน
พระองค์ทรงตรัสให้ทั้งรัฐทั้งราษฎร์
ใช้ความสามารถร่วมมือประสาน
สามัคคีกันไว้คลี่คลายเหตุการณ์
คนไทยด้วยกันใยมาฆ่าไทย
รู้รักสามัคคีพระทรงมีดำรัส
ชาวไทยทั้งชาติต่างจำกันได้
อมตะธรรมควรจำใส่ใจ
องค์พระจอมไทยพระทรงตรัสเตือน
ชาติเราพ้นภัยเพราะในหลวง
ชาวไทยทั้งปวงเทิดทูนเสมือน

พระพ่อผองไทยมิได้ลืมเลือน
พระคุณตรัสเตือนตราบชีพปลดปลง ฯ”

สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ประทับอยู่ ชาวไทยอบอุ่น สมเด็จบรมบพิตรสิ้นบุญ (สวรรคต) ชาวไทยว้าเหว่..

“เหมือนหนึ่งหัวใจคนไทยถูกสับ
สุดที่จะรับความช้ำหม่นไหม้
น้ำตารินหลั่งทั่วทั้งแดนไทย
มองดูหน้าใครเห็นแต่น้ำตา
สุดจะหักอารมณ์ข่มความเศร้า
ทั่วไทยหงอยเหงาต่างละห้อยหา
ต่อแต่นี้ไปไม่มีองค์สมเด็จพระธรรมราชา
สุดแสนเหว่ว้าสุดสายตาแล
อนิจจา วต สังขารา
เราท่านเกิดมาล้วนไม่เที่ยงแท้
ร่างกายสังขารเวียนผันเปลี่ยนแปร
สุดท้ายแน่แน่ต้องสิ้นลมปราณ
ทราบกันทั่วไปไม่ว่าชายหญิง
เป็นเรื่องจริงใช่ไหมเล่าท่าน
แต่มาบัดนี้ทำใจยากครัน
หัวใจไหวหวั่นสุดแสนอาลัย

สิ้นองค์สมเด็จพระธรรมราชาพ่อฟ้าหลวง
ชาวไทยทั้งปวงสุดกลั้นโศกได้
พระเสด็จสู่สัคคาลัย
สวรรคตไปจากปวงประชา
เป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่
ของชนชาติไทยในครั้งนี้หนา
ทุกทุกดวงใจของไทยทั่วหล้า
ระทมอุราเศร้าสุดรำพัน ฯ”

สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ ขณะพระชนมายุได้ ๑๙ พรรษา ทรงผนวชเป็นภิกษุในบวรพระพุทธศาสนา เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๙ สวรรคต พุทธศักราช ๒๕๕๙ (๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๕๒ น.) ณ โรงพยาบาลศิริราช พระชนมพรรษาได้ ๘๙ พรรษา อาตมภาพขอถวายความอาลัย ขอถวายพระราชกุศล ให้ทรงพระเกษมสำราญ ในทิพยพิมาน ตลอดกาลนิรันดร์ ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ล้นเกล้าฯ เผ่าไทย"

พระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณ แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ อันหาที่สุดมิได้ ที่ทรงมีต่อชาวไทยทั้งชาติ.. "ยามใดไพร่ฟ้า ชาวประชายากจน ทรงห่วงกังวล ดั่งหยาดฝนชะโลมพื้นหล้า ถึงว่าป่าดง พฤกษ์ไพรพง ทรงสู้ดั้นด้น ถึงกายหมองหม่น แดดฝนไม่คิดนำพา ร่วมสุขร่วมทุกข์ ทุกข์หรือสุขมีมา ทรงแผ่เมตตา ให้ชาวประชาชื่นใจ มิ่งขวัญดวงใจ ชาวไทยทั้งผอง ทอแสงเรืองรอง ผุดผ่องดังร่มโพธิ์ใหญ่ พระบารมี เป็นที่ ลือขานนานไกล ข้าบาทภูมิใจล้นเกล้าเผ่าไทย แห่งวงศ์จักรี เหนือยิ่งสิ่งใด เหนือดวงใจชาวไทยรักยิ่ง เหมือนเป็นขวัญมิ่ง พักพิงยามทุกข์ภัยมี ชาวไทยแหนหวง ยิ่งกว่าดวงชีวี แม้นใครคิดย่ำยี ใต้ฝ่าธุลี ขอพลีชีพแทน"

บทเพลง "ล้นเกล้าฯเผ่าไทย" ที่ครูเพลงผู้อัจฉริยะ ชลธี ธารทอง ได้กลั่นออกมาจากใจ ให้ศิลปินเพลงลูกทุ่งยอดนิยม สายัณห์ สัญญา นำมาขับร้อง บ่งบอกถึงหัวใจชาวไทยทั้งชาติ ที่ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงมีต่อพสกนิกรของพระองค์ ที่ฝังลึกอยู่ในความรู้สึกของปวงชนชาวไทย มากว่า ๗๐ ปีฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ทำดีเพื่อดี"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระบรมโกศ ทรงมุ่งให้ทุกคนแก้ไขในสิ่งผิด ให้รักชาติยิ่งกว่าชีวิต แม้ชีพจะปลิดปลงก็ให้เกียรติคงอยู่ และจงทำดีด้วยบริสุทธิ์ใจ คือทำความดีเพื่อความดี ดังบทเพลงพระราชนิพนธ์ "*ความฝันอันสูงสุด*" ตอนหนึ่งว่า..

จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด
จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง
จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา

โดยเฉพาะพระราชนิพนธ์บทสุดท้ายที่ว่า "จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา" นั้นทรงหมายให้เราท่านทำดีเพื่อดี ทำดีด้วยบริสุทธิใจ อุปมาคล้ายการปิดทองพระ คนส่วนมากมักนิยมปิดทองหน้าพระ ส่วนหลังพระมักอับเฉา เพราะไม่มีใครปิด ถึงปิดก็ไม่สู้เต็มใจ เพราะปิดข้างหน้ามีคนเห็น ส่วนปิดข้างหลังคนมักไม่เห็น เหมือนทำดีแล้วไม่มีใครชมเชียร์ก็เสียความรู้สึก นึกว่าไม่ได้ดี ในเรื่องนี้ท่านประพันธ์เป็นกลอนสอนใจไว้ว่า...

ทำดีนั้นแม้นใครจะไม่เห็น
ก็เกิดเป็นราศีมีกุศล
อันทำชั่วตัวอัปมงคล
บาปจะติดตัวจนวันตาย

อย่าลืมว่า.. *"ความดีไม่มีขาย ใครอยากได้ต้องทำเอง"* เพราะดีมิได้อยู่ที่ลมปาก หรือเสียงชมเชียร์ แต่อยู่ที่ตัวเราเป็นผู้ประกอบขึ้น ดังบทกลอนอีกบทหนึ่งว่า...

อันความดีมิใช่มีที่คนอื่น
อย่าหลงตื่นคำชมงมโง่เขลา
อันความดีนั้นมีที่ตัวเรา
ไม่ต้องเฝ้าคอยรอขอจากใคร

ทำดีแล้วใครจะชมหรือจะแช่ง ไม่ควรถือเอาเป็นอารมณ์ เพราะคนเราล้วนนานาจิตตัง ต่างจิตต่างใจ ศิลปะในการทำดีเพื่อดี ท่านให้ตั้งความรู้สึกไว้ดังนี้...

ทำดี ให้เขาชมว่าดี - บ้า
ทำดี เพื่อเอาหน้า - วุ่น
ทำดี เพื่อเอาบุญ - สบายใจ

อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระบรมโกศ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ทรงเป็นดุจดวงตะวันที่ส่องสว่างให้ความอบอุ่น ทั้งในคฤหาสน์ของเศรษฐีและในกระท่อมซอมซ่อของยาจกเข็ญใจ ทรงเป็นดวงตะวันฉายแสง

ไม่เลือกที่ผู้ดีไพร่ ทรงปกครองไพร่ฟ้าดุจบิดาปกครองบุตร สุดที่จะอุปมา และยากจะหาได้ในโลกา ดังคำประพันธ์ที่ว่า...

พระปกครอง ผองไทย ใจพันธ์ผูก
เหมือนพ่อลูก ชาวประชา หน้าตาใส
ทศพิธ- ราชธรรม อันอำไพ
มีอยู่ใน พระองค์ถ้วน ล้วนสมบูรณ์ ฯ

จะหาไหนในพระสุนทราหล้า จะหาธรรมราชาฟ้าลือเลื่อง
จะหาฉัตรเฉลิมฉัตรจรัสเมือง จะรองเรืองเลิศโลกรู้เท่า "ภูมิพล"
พระปรีชายิ่งปรีชาสรรพสิ่ง พระปัญญาปัญญายิ่งมิ่งพูนผล
พระสามารถยิ่งสามารถปราชญ์ผองชน พระเป็นพระภูวดลดลแผ่นดิน ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ศรัทธากับปัญญา – ความเชื่อกับความเข้าใจ"

ขณะนี้ วงการพระศาสนา หากพิจารณาด้วยความเป็นจริงแล้ว จะเห็นว่าชาวพุทธยุคปัจจุบันบางกลุ่มบางคณะกำลังดำเนินปฏิปทา เป็นไปในทางไม่เชื่อกรรมหรือน้ำมือตนเอง แต่ไปเชื่อสิ่งเหลวไหลภายนอก ทั้งที่ประกาศตนอยู่ตลอดเวลาว่า **พุทฺธํ, ธมฺมํ, สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ** ข้าพเจ้าขอถือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ว่าเป็นสรณะ ที่ระลึก ที่พึ่ง แต่ขณะเดียวกันก็น่าใจหายเพราะแทนที่ จะถือหลัก "*ธรรมนิยม*" หรือ "*กรรมนิยม*" กลับเน้นหรือส่งเสริมวัตถุนิยม จนเฟ้อไปหมด

วัดบางแห่งกลายเป็นแหล่งหรือเอเย่นต์ ค้าทรัพย์สินทางพระศาสนา โดยมีอุบาสกอุบาสิกาเป็นลูกค้า ทั้งที่สมัยพระพุทธเจ้าสิ่งเหล่านี้ไม่เคยมี ยิ่งสร้างมากเท่าไร โจรขโมย ก็ยิ่งชุม ผู้ทุจริต มิจฉาชีพ ก็แอบแฝงมากยิ่งขึ้น บางวัด พระกับชาวบ้านต้องมีปัญหาถึงขั้นขึ้นโรงขึ้นศาล ก็เพราะผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันวัตถุที่ควรค่าทางศาสนาเหล่านี้ กลายเป็นสิ่งยั่วให้เกิดภัย ยิ่งประกาศว่า **"มีค่า"** มากเท่าใด ก็ยิ่งมีโอกาส **"ถูกฆ่า"** มากเท่านั้น

บางรายเอาไปลองแล้วก็หมดสิทธิ์ที่จะพิสูจน์ว่าศักดิ์สิทธิ์หรือไม่เพียงใด มีผู้กล่าวว่าทุกวันนี้พระรัตนตรัยของชาวพุทธ มิได้มีเฉพาะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เท่านั้น ยังแถมท้ายด้วย "*พระเครื่อง*" อีกต่างหาก ไม่นับไปถึงปลัด... ไม่มีกระทรวง ที่นิยมนำมาแขวนเอวหรือพวงกุญแจ และที่น่าแปลกคือของกินของใช้ทั่วๆ ไป จะอยู่สูงบนห้างสรรพสินค้า แต่ของสักการบูชากลับแบอยู่กับดิน

ฝรั่งนักศึกษาจากอเมริกา มาหาข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ในไทย เที่ยวถามชาวบ้านหรือแม้พระสงฆ์บางรูป ว่าแก่นพุทธศาสนาอยู่ที่ไหน? เป้าหมายของพุทธศาสนาคืออะไร? แล้วก็หน้าแตกเพราะต่างก็ตอบกันไม่ได้ เนื่องจากสนใจและติดอยู่เพียงสะเก็ดของพระศาสนา มิได้สนใจในแก่นหรือหลักอันเป็นวิตามินหรือโอชะทางพระศาสนา ก็ยังดีที่มิตอบว่าแก่นหรือเป้าหมายของพุทธศาสนาอยู่ที่พิธีกรรมทางด้านวัตถุ หรือศิวลึงค์ ทำไม? ทำไมเราจึงไม่ให้สติปัญญาแก่ประชาชน ด้วยการชี้ให้เห็นเนื้อหรือแก่น แทนที่จะให้เขาสัมผัสแตะต้องอยู่เพียงเปลือกหรือสะเก็ด หรือว่ามีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างอื่น ถ้าเช่นนั้นก็แล้วไป..!!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ลิงเลี้ยงลูก"

เคยได้ยินนิยายเรื่องลิงเลี้ยงลูกโดย *"ลูกรักเอาไว้ข้างหลัง ลูกชังเอาไว้ข้างหน้า"* ลูกตัวใดที่รักนักรักหนา ก็เอาไว้ข้างหลัง เกรงจะกระทบกระทั่งหนามเหนี่ยวจะเกาะเกี่ยวเอา หวั่นเจ้าจะเป็นอันตราย สู้ซ่อนเอาไว้ข้างหลังมีอะไรก็เอาอกแม่ปะทะเข้าไว้ก่อน ส่วนลูกตัวที่ชังเอาไว้ข้างหน้า เป็นหน่วยกล้าตาย จะเป็นอะไรก็ช่างมันไม่รักไม่สงสาร...แต่พอสิ้นบุญ คือแม่ลิงตายแล้ว ผลมันกลับตาลปัตร ลูกที่แม่รักนักหนากลายเป็นลิงโง่เง่า เหงาหงอยไม่ร่าเริง เซื่องซึม หากินไม่พอปากพอท้องมีอันตรายก็เอาตัวไม่ค่อยจะรอด เพราะมันถูกเอาใจมามาก เลยช่วยตัวเองไม่เป็น ส่วนลูกลิงตัวที่แม่เกลียดนักหนา ส่งไปเป็นแนวหน้าหน่วยกล้าตาย กลับหากินเก่ง คล่องแคล่ว ปราดเปรียว ผวาเกี่ยวกิ่งโน้นโผนเกาะกิ่งนี้หากินเก่ง ยามมีภัย ก็ปราดเปรียวเฉลียวฉลาด เอาตัวรอดได้ ท่านอยากจะให้ลูกเอาตัวรอด หรือท่านอยากจะให้ลูกเป็นง่อย..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง *"กระจุกตาย-กระจายรอด"*

ในมงคลสูตร พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ประการหนึ่งว่า... **อนากุลา จ กมฺมนฺตา** แปลว่า การงานที่ไม่คั่งค้าง ไม่อากูล เป็นมงคล ตรงกันข้าม กิจการใดที่ทำไม่เสร็จ เก็บไว้ ดองไว้ ปล่อยไว้ สะสมไว้ ไม่ต่างอะไรกับกองเอกสารที่มิได้ผ่านการชำระสะสาง โบราณท่านเรียกว่า **"ดินพอกหางหมู"** ยิ่งนาน ยิ่งหนา แก้ยาก เอาออกยาก การทำงานก็เช่นกัน จะบรรลุผลดลให้สำเร็จ เสร็จทันการณ์ จะต้องร่วมด้วยช่วยกัน แบ่งปันกันทำ มิใช่เก็บหรือดองไว้แต่เพียงลำพัง รู้คนเดียว เก่งคนเดียว สุดท้ายจะตายคนเดียว..

คนแต่ก่อนท่านสอนว่า **"หากเหลือกำลังลาก ให้ออกปากบอกแขกช่วยแบกหาม"** อย่าหอบ อย่าหิ้ว อย่าหวง อย่าถ่วงหรือหน่วงไว้ ต้องหาผู้ช่วยแบ่งเบา ช่วยกันทำ เรียกว่า ระบายหรือกระจายงาน ช่วยกันคิด ช่วยกันรับผิดชอบ เก็บไว้ ดองไว้ สุมไว้ คน..มิใช่ทศกัณฐ์ คิดเอง ทำเอง เพียงลำพัง เรียกว่า "*กระจุก*" งานใหญ่ๆ ต้อง "*กระจาย*" ตามหลักธรรมาภิบาล

มิฉะนั้นจะกลายเป็น "*ทำแล้วบาน*" หรือ "*บานเพราะทำ*" โปรดจำไว้ว่า "*กระจุกตาย-กระจายรอด*" ทำตัวให้เป็นพระเวสสันดรกันบ้างเถิด อย่าถนัดเป็นชูชกกันมากนักเลย

อนึ่ง การทำสิ่งใดจะให้เกิดสามัคคีธรรม คือร่วมแรง - ร่วมใจ และเกิดความพร้อมเพรียง ควรแจ้ง หรือบอกกล่าวกันให้ทราบล่วงหน้า มิใช่ผีถึงป่าช้าแล้วค่อยบอก มันเดือดร้อนสัปเหร่อ ถ้าอย่างนี้ เรียกว่าสามัคคีเหมือนกัน แต่เป็น "*สามัคคีเภท*" อย่าลืมว่า..

ทำงานส่วนรวม	ต้องร่วมใจกัน
ทำงานเพื่อวัด	ต้องไม่ขัดใจกัน
ทำงานจะให้ดี	ต้องสามัคคีต่อกัน
ทำงานให้ผู้ใหญ่	ต้องให้กำลังใจกัน
ทำงานเพื่อพระศาสนา	ต้องมีจิตอาสาร่วมกัน
ทำงานจะให้เรียบร้อยทันเวลา	ต้องไม่กันท่าซึ่งกันและกัน ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "สันดาน"

คำว่าสันดาน.. เป็นคำบริภาษ เป็นคำตำหนิ ที่ออกจะแรง และได้ยินกันอยู่เป็นประจำ แต่ตามความหมายแล้ว คำว่าสันดาน แปลว่า ประพฤติปฏิบัติต่อเนื่อง แต่เป็นไปในทางไม่ดี เช่น ก้าวร้าว กระด้าง หยาบคาย ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง หลงตัวลืมตน เป็นคนอกตัญญู เข้าลักษณะที่โบราณว่า "*คนลืมตัว วัวลืมตีน ต้นไม้ลืมดิน ปักษิณลืมไพร*" พวกกิ้งก่าได้ทอง หรือพวกคางคก ถ้ายางหัวไม่ตก จะไม่รู้สึกหรือสำนึกตัว

เด็กบางคน..ปิตุชาติ-มาตุภูมิ อยู่ต่างจังหวัด เป็นคนที่เติบโต จากท้องถิ่นชนบท ครอบครัวมีอาชีพ แบบหลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน ครั้นเติบใหญ่อยู่ในกรุง ก้าวหน้าด้วยตำแหน่งหน้าที่ บางคนก็ ลืมถิ่นฐานย่านเกิด รังเกียจเดียดฉันท์ แม้แต่พ่อตัว-แม่ตน เห็น บุพการีไม่มีเกียรติ ไม่มีศักดิ์ศรี ประณามหยามหมิ่นว่าเป็นพวก บ้านนอกคอกนา ล้าหลัง อย่างนี้เรียกว่า สันดานลูก..!

มิตรบางคน.. ยามจนเพื่อนก็จุนเจือ, ยามเซ..เพื่อนก็ ประคอง, ยามทรุด..เพื่อนก็ฉุดรั้ง ยามลืมตัว..เพื่อนก็ให้สติ, ยาม

หลงทาง..เพื่อนก็ให้แสงสว่าง, ยามล้ม..เพื่อนก็ช่วยให้ลุก ครั้นตั้งตัวได้ อยู่ดีมีสุข ก็คิดคดทรยศต่อ หักหลัง อย่างนี้ เรียกว่า สันดานมิตร (ปาปมิตร)

ศิษย์บางคน..เดิมก็โง่เขลาเบาปัญญา แต่ต่อมาได้ครูอาจารย์ถ่ายทอดศิลปะวิทยาให้ แก้จากควายให้เป็นคน จนเก่งกล้าสามารถ มีวิชา มีอาชีพ ครั้นมีชื่อเสียง ได้รับยกยอปอปั้น ก็หลงตัวลืมตน มองไม่เห็นหัวคนที่เคยชูชุบอุปถัมภ์ แนะนำศิลปะวิทยา มีอาการจองหองพองขน เข้าลักษณะว่า “*ยามเรียนเห็นครูเป็นครู ยามรู้เห็นครูเป็นเพื่อน ยามรวยเห็นครูลางเลือน ต่อเมื่อใกล้ตาย ใจจึงจะเตือนถึงครู*” นี่ก็สันดานศิษย์ (สารเลว)

สัตว์เลี้ยงบางตัว.. เจ้าของชุบเลี้ยง ก็มีกตัญญู รู้จัก-รู้จำว่าใครคือผู้ชูชุบอุปถัมภ์ ไม่ขู่ ไม่ขบ ไม่กัด เจ้าของ ตรงกันข้ามกลับพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองดูแลเจ้าของ และทรัพย์สิน ตลอดถึงถิ่นที่ตนอาศัย แต่..ก็มีสัตว์บางชนิด ซึ่งเป็นสัตว์มีพิษ อกตัญญูต่อผู้ชูชุบอุปถัมภ์ สนองคุณด้วยการฉกกัด จนผู้มีคุณสิ้นชีวิต นั่นก็คือ งูเห่าที่ฉกกัดชาวนา ในนิทานอีสป นี่ก็สันดานสัตว์

คนบางคน ตัวเป็นคน แต่สันดานเป็นสัตว์ เพราะไปเอาพฤติกรรมของสัตว์มาปฏิบัติแท้ๆ ทุกวัน..จึงได้ยินเสียงประณามหรือบริภาษซึ่งกันและกัน ด้วยวาทกรรมที่ว่า..แม้แต่กำลังเขียนบทความนี้ กำลังจะจบอยู่พอดี ก็ได้ยินเสียงแว่วๆ มาตามลมว่าสันดาน สั-ส..!

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

เรื่อง "ศีล ๕ ทำไม? – ทำไม? ศีล ๕"

ชาวพุทธทุกคนต่างเป็นผู้คุ้นศีลชินทาน ไม่ว่าจะเป็นศีล ๕ สำหรับชาวบ้านทั่วไป, ศีล ๘ สำหรับอุบาสก-อุบาสิกา, ศีล ๑๐ สำหรับสามเณร, ศีล ๒๒๗ สำหรับพระภิกษุ, ศีล ๓๑๑ สำหรับภิกษุณี ศีล ๕ เป็นมนุษยธรรม คือ ธรรมสำหรับมนุษย์ สำหรับสัตว์ทั่วๆ ไปไม่มีศีล เพราะมันเป็นสัตว์เดรัจฉาน คำว่าศีลนั้น บ้างก็แปลว่าปกติ เพราะผู้มีศีลย่อมไม่ประพฤติวิปริต-วิปลาส บ้างแปลว่า กฎ กติกา ข้อบังคับสำหรับให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติเป็นไปในครรลองเดียวกัน บ้างแปลว่าเบรกหรือห้ามล้อทางใจ ไม่ให้ก้าวล่วงสิทธิ์ซึ่งกันและกัน บ้างแปลว่าพรมแดนระหว่างมนุษย์กับสัตว์ โลกนี้ถ้าไม่มีศีลกำกับมนุษย์กับสัตว์จะไม่มีอะไรแตกต่างกัน เพราะโดยธรรมชาติ และสัญชาตญาณระหว่างคนกับสัตว์ จะมีอะไรๆ เหมือนกันอยู่ ๔ เรื่อง คือ หิว-กิน, ง่วง-นอน, กลัว-หนี, มีความต้องการทางธรรมชาติ ก็ส้องเสพซึ่งกันและกัน มนุษย์มีฐานะภาวะสูงกว่าสัตว์ เพราะมีวิจารณญาณกล่าวคือศีล เป็นภูมิคุ้มกัน เวลาพระให้ศีล

จะสรุปท้ายศีลทุกครั้งว่า **สีเลน สุคตึ ยนฺติ, สีเลน โภคสมฺปทา, สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ, ตสฺมา สีลํ วิโสธเย** แปลว่า "ศีลส่งทำให้สูง ศีลปรุงทำให้สวย ศีลนำทำให้รวย ศีลช่วยทำให้รอด" เพราะฉะนั้นพึงชำระศีลให้บริสุทธิ์

ปัญหาว่าทำอย่างไรจึงจะมีศีล ข้อนี้ เฉลยว่า ต้องมีวัคซีนทางจิต ได้แก่ภูมิคุ้มกันเชื้อชั่ว เหมือนวัคซีนที่ฉีดป้องกันเชื้ออหิวาต์ ถามว่าอะไรคือวัคซีนทางจิต ตอบว่าได้แก่ หิริ-โอตตัปปะ หิริ ความละอายชั่ว, โอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อผลของบาป

เดิมคัมภีร์ที่สอนให้คนอายชั่ว-กลัวบาป คือคัมภีร์มาลัยสูตร สอนให้เกลียดนรก รักสวรรค์ เมื่อกลัวนรกก็ไม่ทำบาป อยากไปสวรรค์ก็ต้องทำบุญ เมื่อคนมีภูมิคุ้มกันเชื้อชั่วแล้ว ไม่ต้องสร้างคุกไว้ขังนักโทษ ไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะปราศจากโจรผู้ร้าย เมื่อเร็วๆ นี้ ข้าพเจ้าอ่านข่าวให้รู้สึกสงสารประเทศเนเธอร์แลนด์ยิ่งนัก เพราะกำลังประสบปัญหาอย่างหนัก ต้องยุบคุกยุบตะรางไปแล้วกว่า ๑๙ แห่งทั่วประเทศ เหตุเพราะไม่มีนักโทษจะให้กักขัง หาคนทำผิดเพื่อติดตะรางไม่ได้

อีกประเทศหนึ่งไม่ห่างกันคือสวิตเซอร์แลนด์ แดนสวรรค์ของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ประเทศนี้ผู้คนมีวัคซีนทางจิตสูงมาก ขนาดเอาหนังสือพิมพ์วางไว้บนโต๊ะ นับไว้กี่ฉบับ แจ้งราคาไว้พร้อมกล่องใส่เงิน เมื่อถึงเวลาเจ้าของมาเก็บ เงินที่ได้กับจำนวนหนังสือจะสอดคล้องต้องกัน ทั้งที่ประเทศเหล่านี้ ไม่ได้ประกาศรณรงค์

เรื่องศีล ๕ หรือศีล ๘ แต่ประการใด ทำให้เห็นชัดเจนว่า “*ศีลไม่ได้อยู่ที่พระ-ธรรมะไม่ได้อยู่ที่วัด*” ถามว่าแล้วศีลกับธรรมอยู่ที่ไหน ตอบว่าอยู่ที่ในใจคน ต้องเสกหิริโอตตัปปะ ความละอายชั่ว-กลัวบาป ให้เข้าไปอยู่ในใจคนให้ได้ ถ้าคนมีวัคซีนทางจิตคือศีลธรรมประจำใจแล้ว ยุคพระศรีอริยเมตไตรย์ก็จะมาถึงโดยอัตโนมัติ ถามว่ายุคพระศรีอาริยเมตไตรย์ต่างจากยุคปัจจุบันอย่างไร ?

๑. คนขี้ริ้วขี้เหร่ไม่มี มีแต่คนหล่อคนสวย มีแต่คนยิ้มแย้มแจ่มใส มีไมตรีจิตมิตรภาพต่อกันและกัน มีแต่คนหน้าดี ไม่มีคนหน้าด้าน มีแต่คนหน้ายิ้ม ไม่มีคนหน้ายักษ์ เพราะทุกคนต่างเมตตาปรารถนาสุขต่อกัน

๒. แผ่นดินจะเรียบเป็นหน้ากลอง ไม่มีหลุมบ่อขรุขระเป็นโลกพระจันทร์ เพราะคนยุคนั้นปราศจากอคติ ไม่ลำเอียง มีแต่ความเที่ยงธรรม ความระยำไม่มี

๓. น้ำจะเปี่ยมฝั่ง น้ำในเขื่อน ในห้วยหนองคลองบึง จะไม่แห้ง ดินจะไม่แยกแตกระแหง เพราะคนยุคนั้นไม่แล้งน้ำใจ เหลียวแลซึ่งกันและกัน มีอะไรก็แบ่งปันกันกินกันใช้

๔. มีต้นกัลปพฤกษ์เกิดขึ้นสี่มุมเมือง ผู้ใดปรารถนาอะไรก็ไปสอยเอา ข้อนี้..หมายถึงเศรษฐกิจดีทุกด้าน ข้าวไม่หายาก หมากไม่ราคาแพง คนจนไม่มี มีแต่คนมั่งมี จึงอุดมด้วยสุขทั้งสี่ กล่าวคือ

อยู่เย็นเป็นสุข
อยู่ดีมีสุข
มั่งมีศรีสุข
สมบูรณ์พูนสุข

ทั้งนี้เพราะคนเชื่อพระ และปฏิบัติธรรมตามคำพระสอน เกลียดนรก รักสวรรค์ มั่นในศีลในธรรม เพราะฉะนั้น เมื่อมีศีล สังคมก็มีสุข มีความสงบ มีสันติภาพ มีสันติธรรม ไม่ก้าวล้ำล่วงเกินสิทธิ์ของกันและกัน หากชาวโลกมีศีล ๕ จะช่วยพัฒนาสังคมประเทศชาติ ให้กลายเป็นสังคมอุดมสุขอย่างแน่นอน เพราะจะมีหลักประกันและมีความปลอดภัยในทุกๆ ด้าน กล่าวคือ..

มีศีลข้อที่ ๑ - ชีวิตทุกชีวิตจะมั่นคงและปลอดภัย ไร้การฆ่าสัตว์ ประหัตประหาร

มีศีลข้อที่ ๒ - ทรัพย์สินจะมั่นคงและปลอดภัย ไร้การจี้ปล้นหรือทุจริตคอรัปชั่น

มีศีลข้อที่ ๓ - ครอบครัวจะมั่นคงและปลอดภัย ไม่แตกแยก ไร้วิวาทบาดหมาง ไม่เป็นชู้

มีศีลข้อที่ ๔ - เกียรติยศชื่อเสียงจะมั่นคงและปลอดภัย ไม่ถูกลบหลู่ดูหมิ่น เป็นที่นับถือและเชื่อถือ

มีศีลข้อที่ ๕ - สติสัมปชัญญะจะสมบูรณ์ สุขภาพพลานามัยจะแข็งแรงและปลอดภัย ไร้โรคาพยาธิเบียดเบียน

เพราะฉะนั้น..ที่บ้านเมืองมีปัญหา สังคมยุ่งเหยิง ยุ่งยาก เพราะมุ่งแต่จะจับและกำจัด *"คนชั่ว"* แต่ไม่มุ่งส่งเสริมหรือกำจัด

“*ความชั่ว*” ถ้าทุกคนมีศีลธรรมประจำใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหิริโอตตัปปะ ความละอายชั่ว-กลัวต่อผลของบาปแล้ว คุกตะรางเมืองไทยจะร้าง ตำรวจจะตกงานทันที โรงพัก โรงศาล ไม่จำเป็นต้องมีอีกต่อไป เพราะอำนาจแห่งศีลธรรมโดยแท้ พึงตระหนักไว้เสมอว่า..

ศีลธรรมนำสุขทุกสมัย
เราเป็นไทเพราะมีธรรมประจำชาติ
หากไร้ศีลสิ้นธรรมต่ำอำนาจ
ประเทศชาติจะอยู่ได้อย่างไรกัน ฯ

พระราชธรรมวาที (ธ.ธรรมวาที)

ธรรมรส-ธรรมฤทธิ์ และวิธีคิด...พิชิตสุข

พระราชธรรมวาที (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน)

อนุสรณ์

คุณพ่อมังกร ควรเจริญ ต.ช.

